T.C.

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

YENİÇAĞ BİLİM DALI

147 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ

(s. 157-310)

Tahir TAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Celalettin UZUN

BİNGÖL -2023

T.C.

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

YENİÇAĞ BİLİM DALI

147 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ

(s. 157-310)

Tahir TAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Celalettin UZUN

BİNGÖL -2023

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER ..... **I**
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ ..... **III**
TEZ KABUL VE ONAY ..... **IV**
ÖNSÖZ ..... **V**
ÖZET ..... **VI**
ABSTRACT ..... **VII**
KISALTMALAR ..... **VIII**
GİRİŞ **1**
Divan-ı Hümayun **1**
Mühimme Defterleri **15**
BİRİNCİ BÖLÜM **23**
I. MAHMUT'UN HAYATI VE DÖNEMİNİN SİYASİ OLAYLARI (1730-1754) **23**
1.1. Hayatı **23**
1.2. Tahta Geçişi **23**
1.3. Osmanlı- İran İlişkileri **25**
1.4. Osmanlı-Rusya ve Avusturya İlişkileri **29**
İKİNCİ BÖLÜM **37**
DEFTERİN DEĞERLENDİRİLMESİ **37**
2.1. Defterin Fiziki Özellikleri **37**
2.2. Defterin Muhtevası **39**
2.2.1. Eşkıyalık Hadiseleri ve Ahalinin Korunması 39
2.2.2. Vergilerin Tahsili 40
2.2.3. İdari Görev Değişiklikleri 40
2.2.4. Nakil ve Ulaşım 41
2.2.5. Aşiret ve Ahalinin İskanı 44
2.2.6. Elçi Kabulü ve Güvenliği 44
2.2.7. Devlet Memurlarının Halktan Fazladan Ücret Almaları 45
2.2.8. Belgrad Antlaşmasının Uygulanması 45
2.2.9. Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerif'i Civarında Yapılan Vakıf Eserleri 46
2.2.10. Osmanlı Devleti'ne Sığınmış Macar Generaller 46

2.2.11. Miras Taksimi 47
2.2.12. Stokçulara Karşı Alınan Önlemler 47
2.2.13. Tımar ve Zeamet Topraklarının Dağıtımı 48
2.2.14. Ahali Arasındaki Anlaşmazlık 48
2.2.15. Devletin Memurlarına Borçlu Olması 49
2.2.16. Firar Eden ve Kalelerini Düşmana Savaşmadan Teslim Eden Askerlerin Durumu 49
2.2.17. Sınırların Belirlenmesi ve Korunması 49
2.2.18. Devlet Yöneticilerinin Görevli Oldukları Yerlerde İkamet Etmesi 50
2.2.19. Taşradan İstanbul'a Yapılan Göç 50
2.2.20. Cami İnşaatı 50
2.2.21. Kars Kalesi'nde Tabya İnşaatı 51
2.2.22. Müslim-Gayrimüslim Anlaşmazlığı 51
2.2.23. Askerler Arasında Yaşanan Anlaşmazlıklar 51
2.2.24. Askerlerin İzne Yollanması 51
2.3. İptal Edilen Hükümler 52
2.4. Diğer Konular 52
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 54
HÜKÜMLERİN TRANSKRİPSİYONU VE ÖZETİ 54
3.1. Transkripsiyonda Takip Edilen Yol ve İmla Kuralları 54
3.2. Metnin Transkripsiyonu 55
SONUÇ 477
KAYNAKÇA 478
EKLER 483
ÖZGEÇMİŞ 490

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım "**147 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (s. 157-310)"** adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

… / … /2023

İmza

Tahir TAN

TEZ KABUL VE ONAY

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Tahir TAN tarafından hazırlanan "147 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (s. 157-310)" başlıklı bu çalışma, […./…./2023] tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda [oybirliği/oy çokluğuyla] başarılı bulunarak jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Başkan	: Prof. Dr. Yaşar BAŞ	İmza: ……..
Danışman	: Doç. Dr. Celalettin UZUN	İmza: ……..
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Yavuz KISA	İmza: ……..

ONAY

Bu Tez, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ...../..../2023 tarih ve ..... sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Unvanı Adı Soyadı

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Mühimme Defterleri, Divan-ı Hümayun'da alınan önemli kararların yazıya döküldüğü belgelerin ve yazışmaların toplandığı tarihi bir defter türüdür. Osmanlı devlet yönetimi, diplomasisi ve idaresiyle ilgili önemli konuların ve bilgilerin kaydedildiği bir tür resmi sicildir. Mühimme Defterleri, dönemin önemli belgelerini içeren bir arşiv niteliğindedir. Bu defterler aynı zamanda Osmanlı Devleti'nin merkez ile taşra arasındaki siyasi gelişmelerini, vergi gelirlerini, idari düzenlemeleri, eşkıyalık olayları gibi birçok konuyu içeren yazışmaları ve belgeleri içerir. Bu defterlerde yer alan yazışmalar ve bilgiler, Osmanlı Devleti'nin dönemindeki politik, sosyal, ekonomik ve kültürel durumunu anlamak açısından önemlidir. Defterlerdeki belgeler, padişahın fermanları, vezirlerin emirleri, eyalet valilerinin raporları, vergi tahsilatıyla ilgili bilgiler ve diğer resmi yazışmaları içermektedirler. Bu çalışmada 147 Numaralı Mühimme Defteri'nin 156-310 sayfa aralığında bulunan I. Mahmut dönemi (1739-1740) çeşitli konularıyla ilgili hükümlerin transkripsiyonu ve hükümlerin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Çalışma, giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Girişte Divan-ı Hümayun, Mühimme Defteri ve fermanların diplomatik özelliklerine değinilmiştir. Birinci bölümde, I. Mahmut'un hayatı ve siyasi faaliyetlerinden bahsedilmiştir. İkinci bölümde, defterin fiziki ve muhteva özellikleri incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise metin hükümlerinin özeti ve transkripsiyonu yapılmıştır.

Çalışma sürecinde yardımlarından dolayı danışman hocam Doç. Dr. Celalettin Uzun'a, Araştırmacı Yazar Abdullah Demir'e, Dr. Mehmet Tahir Gündüz'e, Dr. İbrahim Dağılma'ya, Dr. Ömer Delikaya'ya, Öğr. Gör. Veysel Kızılarslan'a teşekkürlerimi bir borç bilirim. Bu yorucu süreçte sabır gösterip benden desteğini esirgemeyen değerli aileme müteşekkirim.

…/…/2023

Tahir TAN

ÖZET

Tezin Başlığı	147 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ (s. 157-310)
Tezin Yazarı:	Tahir TAN
Danışman:	Doç. Dr. Celalettin UZUN
Ana Bilim Dalı:	Tarih Anabilim Dalı
Bilim Dalı:	Yeniçağ Bilim Dalı
Kabul Tarihi:	07.12.2023
Sayfa Sayısı:	500

Osmanlı Devleti; Asya, Avrupa ve Afrika gibi üç kıta üzerinde, çok geniş bir coğrafyada hüküm süren ve bünyesinden otuza yakın devlet çıkaran bir imparatorluktur. Yüzyıllar boyunca büyük bir dikkat ve özenle oluşturduğu arşivler; Osmanlı Devleti'nin hakimiyeti altında bulunan Balkanlar, Kırım ve Kafkaslar, Ortadoğu ve Arap Yarımadası, Akdeniz Adaları ve Kuzey Afrika'daki pek çok devletin kültür, iktisat, sosyal ve siyasî tarihlerinin gün ışığına çıkarılmasında, milletlerarası hakların ispatı ve korunmasında birinci elden kaynak olan belgeleri bünyesinde bulundurmaktadır. Bugün birçok millet tarihini araştırıp öğrenmek için Osmanlı Devleti tarihi kaynaklara başvurmak mecburiyetinde kalmaktadır. Bu tarihi kaynaklardan en önemlilerinden biri de Divan-ı Hümayun sonrasında alınan ve devletle ilgili siyasi, adli, iktisadi, kültürel, sosyal ve savaş tarihine dair alınan önemli kararların kaydedildiği "Mühimme Defterleri"dir. XVI. yüzyılın ortalarından, bazı kısa dönemler dışında, XX. yüzyılın başlarına kadar ulaşan ve hiçbir devlette bu zenginlikte kayıtlarının bulunmadığı Mühimme Defterleri, Osmanlı Devleti'nden ayrılan veya imparatorluk ile ilişki kuran birçok devletin tarihi için büyük önem arz etmektedirler.

Bu çalışmada, Divan-ı Hümayun, Mühimme Defterleri ve I. Mahmut Dönemi ile ilgili bilgi verilip 147 Numaralı Mühimme Defteri'nin 156-310 sayfa aralığında bulunan hükümlerin transkripsiyonu ve hükümlerin değerlendirilmesi yapılmıştır.

147 numaralı Mühimme Defteri'nde 1152-1153 (1739-1740) yılları arasında, Osmanlı Devleti'nde yaşanan çeşitli gelişmeler ile ilgili araştırmacılar, tarihçiler ve akademisyenler için önemli bilgiler sunmaktadır. Bunların başında, 1739 yılında Osmanlı-İran, Avusturya ve Rusya arasında yaşanan uzun savaşlar sonucunda yapılan diplomatik görüşmelerin ve devletlerarası antlaşmaların yapılması, eşkıyalık hareketleri, idari görev değişiklikleri, zahire tedarik ve nakli, vergilerin tahsili ve hacıların yol güvenliğinin sağlanması gibi hükümler önemli sayılabilecek konular arasında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Mühimme Defterleri, Divan-ı Hümayun, hüküm.

ABSTRACT

Title of the Thesis	TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF MÜHİMME BOOK NUMBER 147 (p. 157-310)
Author	Tahir TAN
Supervisor	Doç. Dr. Celalettin UZUN
Major Science	Department of History
Field	Modern Science Department
Sub - field	07.12.2023
Date	500

The Ottoman Empire; a vast empire that ruled over three continents, including Asia, Europe, and Africa, and gave rise to nearly thirty states within its geography. Over centuries, the carefully crafted archives contain documents that shed light on the culture, economy, social, and political histories of numerous states under Ottoman rule, such as the Balkans, Crimea, Caucasus, Middle East, Arabian Peninsula, Mediterranean Islands, and North Africa. These archives serve as primary sources for demonstrating and preserving international rights and have become essential for researching and learning the history of many nations. One of the most significant historical sources is the "Mühimme Defterleri" (Important Records), in which crucial decisions related to political, judicial, economic, cultural, social, and military aspects of the state were recorded following the Divan-ı Hümayun (Imperial Council).

The "Mühimme Defterleri" spans from the mid-16th century to the early 20th century, except for some short periods, and contains records of unparalleled richness that are not found in any other state's records. These records hold great importance for the history of many states that emerged from the Ottoman Empire.

In this study, after providing information about the Imperial Council, the "Mühimme Defterleri," and the reign of Sultan Mahmut I, the focus is on the transcription and evaluation of the rulings found in pages 156 to 310 of the "147 Numaralı Mühimme Defteri" (147th Important Records Book). This particular record, covering the years 1152-1153 (1739-1740) in the Ottoman Empire, offers significant information about various developments. Notably, it covers diplomatic negotiations following lengthy wars between the Ottoman Empire, Iran, Austria, and Russia in 1739, along with provisions related to banditry movements, administrative changes, procurement and transportation of provisions, tax collection, and ensuring the safety of pilgrims' journeys.

Words: Ottoman Empire, Mühimme Defterleri, Imperial Council, ruling.

KISALTMALAR

Bkz.	Bakınız
BOA.	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
c.	Cilt
DİA.	Diyanet İslam Ansiklopedisi
Düz.	Düzenleyen
Ed.	Editör
Haz.	Hazırlayan
MD.	Mühimme Defteri
Nr/No.	Numara
s.	Sayfa
S.	Sayı
TTK	Türk Tarih Kurumu
hk.	Hüküm
vr.	Varak
vd.	ve diğerleri
Yay.	Yayınları
H.	Hicri
M.	Miladi
Ra.	Rebî'ü'l-evvel
R.	Rebî'ü'l-âhir
Ca.	Cemâziye'l-evvel
C.	Cemâziye'l-âhir
B.	Receb
Ş.	Şa'bân
N.	Ramazân
L.	Şevvâl
Za.	Zi'l-ka'de
Z.	Zi'l-hicce
M.	Muharrem
S.	Safer

GİRİŞ

Türklerde Uygurlarla başlayan yazı tarihi, Türklerin İslam dinini benimsemeleriyle gelişip Osmanlı Devleti zamanında en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Arşivin, bir milletin tarih ve kültür hazinesi olduğunu iyice belleyen Osmanlı Devleti, bu vesikaları adeta bir hazine gibi önemsemiştir. Bu belgeleri saklayıp korumak için kurmuş olduğu arşiv teşkilatına da "Hazine-i Evrak" adını vermiştir. Bu evraklar içerisinde Mühimme Defterlerinin ayrı bir önemi bulunmaktadır.

Mühimme Defterleri, devletin beyni konumunda olan Divan-ı Hümayun'da görüşülüp alınan kararların önemli olarak kabul edilenleri için yazılan ferman ve namelerin kaydedilmeleriyle ortaya çıkmış bir defter serisidir. Burada alınan çeşitli kararların kaydedildiği defterler arasında ise sayı ve muhteva özellikleri ile Mühimme Defterleri ilk sıradadır.

Bu çalışmada, Osmanlı Devleti yönetiminde en üst organını oluşturan Divin-ı Hümayun teşkilatı, bu teşkilatta alınan önemli kararların kayıtlarının tutulduğu Mühimme Defterleri, I. Mahmut Dönemi önemli olayları, 147 Numaralı Mühimme Defteri'nin bir kısmının (157-310 arası varaklar) transkripsiyon ve hükümlerin değerlendirilmesi yapılacaktır.

Divan-ı Hümayun

Divan-ı Hümayun; Osmanlı topraklarında devlet ve millet meselelerinin görüşülerek karara bağlandığı, her türlü dava ve şikayetlerin halledildiği Osmanlı Devleti'nin merkez teşkilatında padişah adına hüküm veren üst düzey karar organıdır. Bu toplantılarda ülke ve devlet yönetimine dair siyasi, adli, örfi, şeri, mali ve idari gibi çeşitli konularda görüşülür, sonrasında bunlarla ilgili kararlar alınırdı. Sıkı bir merkeziyetçilikle yönetilen Osmanlı Devleti'nde Divan-ı Hümayun Kurumu, padişah sarayında toplanan ve günümüzdeki bakanlar kurulu gibi ülkenin önemli işlerini gören, müracaat dilekçelerini de kabul ederek aynı zamanda yüksek mahkeme görevini de gören bir kurum olmuştur[1].

[1] Ahmet Mumcu, "Divan-ı Hümayun" *DİA*, c. 9, İstanbul, 1994, s. 431.

Divan kelimesinin kökeni Ârâmîce[2] olup toplanma yeri, topluluk, toplantı anlamlarına gelen bir kelimedir. Arapça, Farsça, Urduca ve Türkçe'de farklı anlamlarda kullanılan divan kelimesinin Farsça kökenli olduğu Sasani İmparatorluğu'nda devlet idaresine ait bir terim olarak Arapça'ya geçtiği bilinmektedir. divan, eski İran'da mali kayıtların yazıldığı defterlerle bu defterlerin tutulduğu kuruma verilen isimdi. Bu kelime Farsça'dan Arapça'ya, Arapça'dan da Türkçe'ye geçmiştir. İslamiyet'ten önceki Türklerde de devlet işlerinin görüşüldüğü Kurultay[3] organının olması onların divan kurumuna aşina olduklarını göstermektedir[4].

Divan geleneği; Emeviler'den Abbasiler'e, Abbasiler'den Büyük Selçuklular'a, Büyük Selçuklular'dan Anadolu Selçukluları'na ve nihayetinde Osmanlı Devleti'ne Divan-ı Hümayun adını alarak geçmiştir. Bu sistem, Osmanlı Devleti'nin beylik zamanında sade bir yapıya sahip iken devlet güçlenip yayıldıkça değişmiş ve gelişmiştir[5].

XV. yüzyıl ortalarına kadar Osmanlı kaynaklarının kıtlığından bu kurumun gelişimi hakkında pek bilgi yoktur. Fakat bu kurumun Orhan Gazi tarafından kurulmuş olup II. Murat dönemiyle beraber Divan-ı Hümayun özelliğini kazandığını söylenebilir. II. Murat dönemine kadar padişahlar Divan-ı Hümayun toplantılarına başkanlık ederken Fatih Sultan Mehmet ve sonrasında Divan-ı Hümayun yöneticiliği sadrazama bırakılmıştır. Bu kurum en iyi gelişimini Fatih Sultan Mehmet zamanında kazanmış olup bu zamana kadar bu kurula padişah başkanlık etmiştir. Fatih Kanunnamesi'yle, padişahın divana başkanlık etmesine son verilerek başkanlığa sadrazam getirilmiştir[6].

Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Dönemi'ne kadar devletin her türlü işlerinin görüşüldüğü merkezde ve taşrada kurulan divanlarla yönetilmiştir. Divan, dili, dini,

---

[2] Sâmi dil ailesinin batı grubuna girer, İbranice ile yakın akrabadır. Aramice yazıtlarının büyük çoğunluğu Güneydoğu Anadolu ve Suriye'de bulunmuş olmakla beraber en iyi dönemini Pers İmparatorluğu döneminde yaşamıştır. Geniş bilgi için bkz. Ali M. Dinçol, "Ârâmîce", *DİA*, c. 3, İstanbul, 1991, s. 267-268.

[3] Moğolca'dan gelen kelime, bir kurumun temel konular üzerinde gerektiği zaman veya belirlendiği bir zamanda toplumun ileri gelenlerinin katılıp görüşme yapmak için düzenlediği genel toplantıyı ifade eder. Geniş bilgi için bkz. Ahmet Taşağil, "kurultay", *DİA*, c. Ek-2, 2019, s. 94-95.

[4] M. Akif Aydın, *Türk Hukuk Tarihi,* İstanbul, 2005, s. 15.

[5] Mumcu, "Dîvân-ı Hümâyun" s. 430-432.

[6] M. Mansuroğlu, "Divan", *DİA*, c. 5, İstanbul, 1994, s. 376-377.

milleti fark etmeksizin herkese açıktı. Haksızlığa uğradığını iddia eden, zulüm gören, kadıların hükümlerini adaletsiz bulan, vakıf yöneticilerinin haksız muamelelerine uğrayan, askeri ve idari amirlerden şikayetçi olanlar bizzat başvurabildikleri en yüksek devlet organıydı[7].

Divan-ı Hümayun, hükümdarın olduğu yerlerde toplanmakla beraber önceleri Bursa'da, daha sonra Edirne'de, İstanbul'un fethinden sonra İstanbul'da, Topkapı Sarayı'nın ikinci avlusunda bulunan ve Harem Dairesi'ne bitişik olan Kubbealtı Dairesi'nde toplanırdı. Hükümdar, ordu ile sefere çıktığında yol üstündeki bir yerleşim yerinde veya ordugahın bulunduğu herhangi bir yerde istediği zamanda divanı toplayabilirdi. Bazı padişahların Edirne'de uzun süre oturmaları nedeniyle Edirne Sarayı'nda da divanın toplandığı bir Kubbealtı Dairesi mevcuttu[8].

Divan-ı Hümayun XVI. yüzyılın başından itibaren Fatih Sultan Mehmet dönemi de dahil Cumartesi, Pazar, Pazartesi ve Salı günleri olarak haftada 4, bazen de ihtiyaca güre 5 gün toplanırdı. XVII. yüzyılın başında Pazar ve Salı günleri olarak haftada 2 güne düşürülmüştür. I. Selim döneminde Divan-ı Hümayun toplantıları hükümdarın isteği zamanda ve günde düzenlenirdi. Sonraki zamanda toplantılar haftada dört gün toplanırken, XVII. yüzyılın ortalarında eski haline döndürme çalışmaları dahilinde beş güne çıkarılmış, aynı asrın sonlarında Pazar ve Salı günleri olmak üzere ikiye inmiştir. XVIII. yüzyıldan sonra ise toplantı günleri önce azalmış sonrasında toplantılar tamamen terk edilmiştir. Toplantı sabah namazından sonra başlar normal şartlarda öğle namazına kadar sürerdi. Kurulun asli üyeleri belirlenmiş yerlere otururken yardımcılar ayakta durup asli üyelere hizmet ederlerdi. Divan toplantılarında bitmeyen veya padişaha arza gerek olmayan konular padişahın mutlak vekili olan sadrazam başkanlığında İkindi Divanı'nda müzakere edilirdi. Her ne kadar padişah, Divan-ı Hümayun başkanlığından çekilmiş olsa da bu kurumu denetlemeye devam ederdi[9].

---

[7] Necati Aktaş ve Diğerleri., *5 Numaralı Mühime Defteri 973/1565–1566, Tıpkıbasım,* Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara, 1994, s. 2.
[8] Yusuf Halaçoğlu, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, Ankara, 1998, s. 9.
[9] Recep Ahıshalı, *Osmanlı Devlet Teskilâtında Reisülküttâblık (XVIII. Yüzyıl)*, İstanbul, 2001. s. 49.

Divan-ı Hümayun'dan başka vezirazamın başkanlığında kurulan İkindi Divanı, sadece şer'i davaların görüşüldüğü kazaskerlerin topladığı Cuma ve Çarşamba Divanları önemli toplantılardı. Yine eyaletlerde valinin başkanlığında merkezdekine benzer Eyalet Divanları ile her makam sahibinin kendi makamında kurdukları divanlar da mevcuttu. Divan toplantısı bittiğinde vezirler, kazasker ve defterdarlar padişahın huzuruna çıkıp padişahı toplantı ile ilgili bilgilendirirdi[10].

Önemini kaybetmediği dönemlerde Divan-ı Hümayun'un asil üyelerini padişah, vezirazam, kubbealtı vezirleri, Anadolu ve Rumeli kazaskerleri, Anadolu ve Rumeli defterdarları ve nişancı oluştururdu.

Padişah: Divan-ı Hümayun, "padişahın divanı" anlamına gelen bir terimdir. Padişah, Divan-ı Hümayun'un doğal üyesiydi. Fatih Sultan Mehmet dönemiyle beraber, hükümdarın Divan-ı Hümayun'a başkanlık etmesi usulü terk edilmiştir. Hükümdar istediği zaman Divan-ı Hümayun'a başkanlık edebilirdi. I. Süleyman döneminde ise hükümdar Divan-ı Hümayun başkanlığından tamamen ayrılıp başkanlığı sadrazama devretmiştir. Hükümdar, Divan-ı Hümayun'a başkanlık etmese de kurumun doğal üyesi olmaya devam etmiştir. Bu kurumun toplantıları daima hükümdarın denetimi altında gerçekleşirdi[11].

Nişancı, padişah tuğrası çekili fermanı hazırlar veya hazırlatırdı. Bu şekilde herhangi bir konuda padişah adına karar verilmiş olurdu. Fakat bazı konularda karar verilmesi işini padişaha bırakırdı. Yine "arza çıkmak" denilen bu işlemle üyeler sırayla padişahın huzuruna çıkıp bilgi verirdi. Padişahın onayından sonra kararlar kesinleşirdi[12].

Vezirazam (Sadrazam)**:** Devletin kuruluş yıllarında vezir sayısı bir iken topraklar genişledikçe sayıları da artmıştır. I. Murat'tan itibaren vezir sayısı artmış ve bunların içinden bir vezir, baş vezir olup vezirazam unvanını almıştır. Osmanlı Devletinde hükümdardan sonra gelen en yetkili kişi vezirazamdır. Hükümdarın olmadığı zamanlarda vekili sıfatıyla onun sahip olduğu yetkileri kullanırdı.

---

[10] Mumcu, "Divan-ı Hümayûn", s. 430-432
[11] Mumcu, "Divan-ı Hümayûn", s. 430-432
[12] Mumcu, "Divan-ı Hümayûn", s. 432-432

Vezirazamlar din ve devlete ait tüm işlerin görülmesi, cezaların infazı, halkın dirlik içinde yaşamalarının sağlanması ve adaletin sağlanması gibi devletin bütün işlerinin yürütülmesinde hükümdarın mutlak vekiliydi. Bu mutlak vekile itaat etmek, hükümdara itaat etmek anlamına geliyordu[13]. Padişah bulunmadığı zamanlarda Divan-ı Hümayun'a başkanlık ederlerdi. Divan-ı Hümayun'da sonuçlanmayan veya görüşülmesine gerek duyulmayan konular, vezirazam saraylarında kurulan İkindi Divanı'nda ele alınırdı. Böyle bir divanı toplamak, vezirazama verilmiş bir ayrıcalıktı[14].

Kubbealtı Vezirleri**:** Bu vezirler, Divan-ı Hümayun'da vezirazamdan sonra en yetkili üyelerdi. Sayıları 3 ile 7 arasında değişirdi. Vezirler, yalnız merkezdeki kubbe vezirliğinden başka taşrada ve bazı mühim eyaletlerin yönetiminde de görevlendirilmişlerdir. Divan-ı Hümayun üyesi olan vezirlere, I. Süleyman zamanında Divan-ı Hümayun'un toplantı yeri olarak kullanılmak üzere "Kubbealtı" denilen yeni bir divan binası oluşturulmuştur. Merkezde bulunulan vezirazam dışındaki vezirlere, Kubbealtı denilen divan binasında çalıştıkları için "Kubbe Veziri, Kubbealtı Veziri veya Kubbenişin" şeklinde isimler verilmiştir[15].

Kubbe Vezirleri divanda kıdem sırasına göre vezir-i azamın sağ tarafında birbirlerinin altına dizilerek sıralanırlardı. Vezirlerden en sondakine "Küçük Vezir" denilirdi. Vezir olabilmek için düzenin bozulmadığı zamanlarda, sancak beyliği, beylerbeyliği ve Rumeli beylerbeyi görevlerinde bulunmuş olmak gerekiyordu[16].

Kazaskerler**:** Bu görevliler, Osmanlı yargı teşkilatının en üstünde bulunurlardı. "Askeri Sınıf"a ait belirli davalar, verasetle ilgili anlaşmazlıklar, şer'i ve hukuki ihtilaflara bu sınıf bakardı. İlk defa I. Murat zamanında oluşturulan kazaskerlik makamı, H/1480 senesinden sonra İstanbul kadısının da Anadolu kazaskerliğine tayin edilmesi sonucunda Anadolu kazaskeri, Divan-ı Hümayun'a katılan ikinci kazasker olmuştur[17].

---

[13] Mumcu, "Divan-ı Hümayûn", s. 432-432.
[14] Halil İnalcık, *Devleti Aliye*, c. 1, İstanbul, 2009, s. 177.
[15] Fatih Yahya Ayaz, "Vezir", *DİA*, c. 43, İstanbul, 2013, s. 79-82.
[16] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, TTK Yay., Ankara, 1988, s. 122.
[17] Mehmet İpşirli, "Kazasker", *DİA*, c. 25, Ankara, 2002, s. 140-143.

Divan-ı Hümayun'da Kubbealtı Vezirleri'nden sonra gelen en yüksek makamı kazaskerlik makamıydı. Kazaskerler, Divan-ı Hümayun'daki görevlerinden başka Salı ve Çarşamba günleri dışında kendi konaklarında her gün divan kurup toplanırlardı. Burada kendi yetki alanlarındaki işleri görürlerdi. Divan-ı Hümayun işleri Paşa Kapısı'na (Bab-ı Ali) taşınınca, kazaskerlerin artık ulufe merasimi gününden başka divana katılmadıkları görülmüştür[18].

Nişancı: Divan'da yabancı devlet hükümdarlarına yazılacak name, vezirlerin menşur ve beratlarını yazan veya müsveddelerini kontrol eden görevliye "Nişancı, Tuğrai, Tuğrakeşi, Ahkam, Muvakki, Tevki veya Müfti-i Kanun" denilirdi. Ahitname, berat, menşur, name, hüküm ve ilmiyeye ait cihat beratları ile fermanların baş tarafına bir nevi hükümdar imzası olan, tuğrayı çekerlerdi. Nişancılığa, "Tuğray-ı şerif Hizmeti" de denilirdi. XVI. asrın başlarından itibaren ise, Divan Kalemi heyeti arasından yetişmiş, nişancılık yapabilecek reisülküttaplar nişancı olurlardı. Bu niteliklere sahip bir kişi bulunamazsa nişancı, müderrisler arasından seçilirdi[19].

Divan-ı Hümayun'un üyesi olan nişancıların toplantı mekânındaki yeri, vezirazamın sağında ve Kubbealtı Vezirleri'nin alt yanındaydı. Nişancı, bütün Divan-ı Hümayun bürokrasisinin başı idi. Divan Kalemi şefi olan reisülküttap ile defter emini, onun emri altındaydı. Bundan dolayı Divan-ı Hümayun toplantıların yapıldığı kubbealtının yakınında, nişancıya mahsus bir daire bulunmaktaydı. Divan-ı Hümayun toplantılarının gündemini belirlemek, toplantıların sorunsuz bir şekilde yapılması nişancının görevleri arasındaydı[20].

Defterdarlar**:** Devletin ekonomi işlerinden birinci derecede sorumlu görevliydi. Defterdarların sayısı Fatih Sultan Mehmet döneminde ikiye çıkmış, sonraki dönemlerde ise daha da artmıştır. Rumeli'de hazineye ait mali işlere bakan maliye şefine Rumeli Defterdarı veya başdefterdar denilirdi. Ayrıca II. Bayezid zamanında Anadolu'daki mali işleri görmesi için Anadolu Defterdarlığı kuruldu. Defterdarlar, Divan-ı Hümayun heyetine üye görevlilerden olup, mevki olarak kazaskerlerin alt tarafındaydı. Başdefterdar, kazaskerlerin yanında, diğer iki defterdar da onun alt

[18] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 228.
[19] Mumcu, "Divan-ı Hümayûn", s. 432-432.
[20] Aydın Taneri, *Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Döneminde Vezir-i Azamlık*, Ankara, 1974, s. 40.

yanında bulunurlardı. Ayrıca başdefterdar, rütbe bakımından nişancının üzerindeydi. Fakat 16. asrın ortalarına doğru bu durum değişerek nişancı, başdefterdardan yaşlı ise daha üstün konuma gelirdi. Sonraki zamanlarda ise her ikisi de eşit kabul edilip kıdemce hangisi ileri ise o üstün sayıldı[21].

Defterdarlar, haftada dört gün Divan-ı Hümayun toplantılarına katılırken sadece Salı günleri vezirlerle beraber arza çıkarak hükümdara mali işler hakkında hesap verirlerdi. Defterdar, her Çarşamba günü vezirazamı ziyaret ederdi. Özellikle XVII. asırdan itibaren, maliyenin bütün işlerini başdefterdar eline almıştır. Her akşam hazineye ait işlere ilgili olan raporları alıp inceler, haftada bir, iki veya üç gün bu raporları vezirazama sunarlardı. Ayrıca başdefterdarın; Divan-ı Hümayun'da vezirazam sofrasında oturmak, hükümdarın malını korumak, hazineye ait işler için maliyeden hüküm yazmak, hizmet eden kimselere çavuşluk, sipahilik, katiplik vermek, sancak ve zeamet arz etmek, hükümdara sormadan iki akçeye kadar zam yapabilmek ve sefere giderken hükümdara yanaşıp onunla konuşabilmek gibi yetki ve ayrıcalığı vardı. Divan-ı Hümayun'da mali işlerle ilgili alanlarda en yetkili görevli defterdarlardı[22].

Yeniçeri ağası, bu günkü genelkurmay başkanı, vezir olması halinde divan üyesi olurdu. XVI. yüzyılda Osmanlı'nın denizlerdeki etkisi artmış, bunun sonucunda kaptan-ı derya da vezir olup divan üyesi olmuştur. Rumeli beylerbeyi İstanbul'da bulunduğu zamanlarda divana katılırdı. Ayrıca başkentte bir iş için bulunan vezir rütbesindeki yöneticilerle görevi bitmiş beylerbeyileri de toplantılara katılmak zorundaydılar. Şeyhülislam, kurulun üyesi olmamakla beraber bazen görüşlerine başvurmak için kurula davet edilirdi[23].

Divan-ı Hümayun, devleti en önemli işlerini yürüttüğü için bu işlerin sorunsuz işlemesi için bazı yardımcılara yani hizmetlilere ihtiyaç duyulmuştur. Divan-ı Hümayun'da toplantıların hazırlanması, görüşmelerin yapılması ve kararların

---

[21] Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik),* (Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, İstanbul, 1994, s. 94-96.
[22] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 226.
[23] Öz ve vd., *Osmanlı Merkez ve Taşra Teşkilatı*, s. 17.

uygulanması için reisülküttap, tezkireci, çavuşbaşı, kapıcılar kethüdası, katipler ve tercümanlar gibi yardımcılar da bulunmaktaydı. Şimdi bunlardan bazılarını ele alalım.

Reisülküttab**:** Nişancıya bağlı olarak çalışan Reisülküttab, gerçekte merkez bürokrasisini yöneten kişi olup toplantının gündemini hazırlardı. Nişancının örfi hukukla ilgili işlerinde reisülküttab yardımcı olurdu. Zamanla hem Divan-ı Hümayun toplantılarının yönetmede hem de merkez bürokrasisinin idaresinde önemli bir konuma geldi. Reisülküttabların, ilk devirlerden XVI. asrın sonlarına kadar adım adım önemleri arttı. Nişancının buyruğu altında çalışanlarından liyakatli olanlar reisülküttablığa tayin edilirdi[24].

XVII. asrın sonlarına kadar Divan-ı Hümayun katiplerinin ve kalemlerinin başı olan reisülküttab, Divan-ı Hümayun üyesi değildi, fakat yazışmalar ve Divan işlerindeki yeri nedeniyle önemi büyüktü. Divan-ı Hümayun, önemini kaybedip devlet işleri Paşa Kapısı'na taşınınca, reisülküttabların önemleri daha da arttı. Siyasi işlerde, delegeliklerde ve yabacı ülke temsilciklerinde görüşmelerde bulunmaları sonucunda dış işlerden sorumlu görevli konumuna yükseldiler[25].

Divan-ı Hümayun'da alınan kararları yazmak, kaydetmek, göndermek ve çoğaltma işleriyle "Divan-ı Hümayun Kalemleri" denilen kurum ilgilenirdi. Bu kurum, reisülküttap emri altında çalışırdı. Divan-ı Hümayun'a bağlı olan kalemler, merkez bürokrasisinin en üst kademesini oluştururdu[26]. Bu kalemler; Beylik, ruus, tahvil, amedi ve teşrifat kalemleri olmak üzere beş kısma ayrılırdı. Her kalemin amirine kisedar denilirdi[27].

Beylik Kalemi**:** Divan-ı Hümayun kalemlerinden en önemlisi, Beylik Kalemi'ydi. Bu kalemin şeriat alanı dışında kalan tüm işleri ve "Umur-i Aleme Müteallik" belgeleri düzenlediği anlaşılmaktadır. Bu kalemin başında bulunan beylikçi, reisülküttabın başyardımcısı sayılır ve Divan-ı Hümayun bürokrasisinin işlerini onun adına yönetirdi. Ayrıca beylikçi, reisülküttaptan sonra diğer Divan-ı

[24] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 242-243.
[25] Recep Ahıshalı, "Reisülküttap", *DİA*, c. 9, İstanbul, 1994, s. 546-549.
[26] Kemal Erkan, *1734-1735 Osmanlı-İran Savaşı Mühimme Defteri*, İstanbul, 2011, s. XI.
[27] Mumcu, "Divan-ı Hümayûn", s. 432-432.

Hümayun kalemlerinin de şefi olması nedeniyle bu kaleme, "Beylikçi Kalemi" denilmekteydi[28].

Divan-ı Hümayun'da karara bağlanan konuların hüküm müsveddeleri genellikle bu kalemde hazırlanırdı. Beylikçinin veya gerekirse reisülküttabın kontrolünden geçen hükümler nişancıya gönderilirdi. Nişancı bunları tekrar kontrol ettikten sonra tuğrayı çekerdi. Daha sonra bu kararlar "Mühimme Defterleri"ne kaydedilirdi. Ayrıca Osmanlı Devleti ile diğer devletlerarasında yapılan antlaşmalar bu kalemde kaydedilirdi. Buna ilave olarak, yazılan buyrukların hukuk kurallarına uygun olup olmadığını ahitnameler ile iç idareye dair eski ve yeni bütün nizamlar ve imtiyazlar, bazı maddelere dair çıkarılan fermanlar, resmi emirler, Hatt-ı Hümayun'lar, Name-i Hümayun'lar ve gerekli görülen çeşitli emirler bu kalemde yazılır ve saklanırdı[29].

Tahvil Kalemi**:** Beylik Kalemi'nden sonra gelen en önemli kalem Tahvil Kalemi'ydi. Bu kaleme, Nişan veya Kese Kalemi de denilirdi. Vezirlik, beylerbeylik, birinci sınıf şehir hakimliği, "Mevali" denilen vilayet kadılarının, mollalık derecesine ait kadılık beratları ile dirliklere ait tevcih beratları, mütevellik, meşihat, esnaf kethüdalığı beratları gibi kayıtlar burada tutulurdu. Beratlar, tahvil ve beylik katipleri tarafından yazılıp, Berat mümeyyizcisi tarafından kontrol edilirdi. Bu kalem, tahvil kesadı, mümeyyiz ve katiplerden oluşan mülazımlardan oluşmaktaydı[30].

Ruus Kalemi**:** Bu Kaleme, Ruus-ı Hümayun Kalemi de denilmekteydi. Osmanlı bürokrasisinde XVI. yüzyıl sonlarına kadar birtakım resmi tayinlerin kaydedildiği defterlerdi. Vezir, beylerbeyi, tımar sahipleri hariç olmak üzere Osmanlı Devleti'nde hazine ve evkaftan maaş ve tahsisat alanların bütün maaş işlerine burası bakardı. Divan-ı Hümayun'da vezirazamın ve seferle görevli serdarların gerçekleştirdiği tayinler ve maaşlarda yapılan artışların kararı Ruus Defteri'ne kaydedilirdi. Tayin işlemlerinde senet değerinde olan bu defterler önemli

[28] Mehmet İpşirli, "Beylikçi", *DİA*, c. 6, İstanbul, 1992, s. 78-79.
[29] Mumcu, "Divan-ı Hümayûn", s. 432-432.
[30] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 43-45.

olduklarından doğrudan reisülküttab tarafından tutulurdu. Ruus Kalemi, oldukça kalabalık bir kadroya sahipti[31].

Amedi Kalemi**:** Bu Kalemin başındaki Amedci Efendi, reisülküttabın birinci derecede yardımcısı, yani özel kalem müdürüydü. Hükümdara vezirazam tarafından yazılacak takrir, telhis ile yabancı devletler mesalihine dair ahitname ve müsalehaname suretleri, yabancı devletlerin başvekiline vezirazam tarafından gönderilen mektup müsveddeleri ve mükaleme mazbatalarıyla protokoller, elçi, konsolos, tercüman ve yabancı tüccarlara dair gereken yazışma ve evrak bu kalemde yazılır ve saklanırdı. Osmanlı Devletinin Avrupa'da daimi elçilikler bulundurması üzerine onlardan gelen raporları kaydetmek, bunlara cevap yazmak, şifre çözmek gibi işleri sebebiyle buraya önem verilirdi. Bu vazifelerine göre Amedi Kalemi, Divan-ı Hümayun'un en önemli kalemlerinden biri idi. Amedi Kalemi, devletin bütün açık ve gizli yazışmalarını gerçekleştirdiği için buraya alınacakların son derece güzel yazı yazmaları ve iyi ahlaklı olmaları gerekiyordu. Divan-ı Hümayun, adım adım Bab-ı Ali'ye taşınınca, sarayla burası arasındaki yazışmalar, Amedi Kalemi'nde yapılır, bunların asıl veya müsveddeleri ve gelen cevaplar bu kalemde korunurlardı. XVIII. asrın son yarsından itibaren Bab-ı Ali'nin devlet işlerinin tamamını eline alması ile bu dairenin de önemi arttı[32].

Teşrifat Kalemi**:** Divan-ı Hümayun Kalemleri arsında "Teşrifat Kalemi" ismiyle bir kalem daha bulunmaktaydı. Bu kalem şefinin, sarayın bütün merasimlerini bilmesi gerekiyordu. Gerek saray ve Divan-ı Hümayun'da gerek Paşa Kapısı'nda yapılan merasimlerde, elindeki deftere uygun olarak protokolü tatbik ederdi. Mevcut teşrifat kanununa göre yapılan işler hep teşrifatçıya aitti. Bundan başka vezir, beylerbeyi ve Erkan-ı Devlet'e ait olan ruusun ve harçların da defterlerini tutardı. Önceleri teşrifatçılık Divan-ı Hümayun Kalemi iken, III. Ahmet zamanında Paşa Kapısı'na nakledilerek, sadaret kaymakamına bağlandı. Teşrifatçılık daha sonraları, Bab-ı Ali'ye devredilen görevlerden biri olmakla birlikte, Osmanlı Devleti'nin son zamanlarına kadar eski önemini ve mevkisini korumuştur[33].

---

[31] Recep Ahıshalı, "Ruûs", *DİA*, c. 35, İstanbul, 2008, s. 272-273.
[32] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 55.
[33] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 58-64.

Tezkireciler**:** Bu kişiler rütbe ve kıdem bakımından çavuşbaşının altındaydı. Fakat Divan-ı Hümayun toplantılarında çok önemli vazifeleri vardı. Divan-ı Hümayun'da tezkireciler vezirazamın iki yanında durur, konuşulan ve üzerinde karara varılan konuları kendilerine aktarırıdı. Tezkirecilerden biri mazeret sebebiyle Divan-ı Hümayun toplantısında hazır bulunmadığı durumlarda reisülküttab, Büyük Tezkireci'nin işini yapardı. Tezkireciler, veziriazam Divanı'nda da, aynı biçimde hizmet ederlerdi. Ayrıca teşrifat işlerinde ve başka görevlerde de çalışırlardı. Divan-ı Hümayun toplantılarının hazırlanmasında ise çavuşbaşı ile bazı işleri görürlerdi[34].

Çavuşbaşı**:** Sayısı yüzleri aşan çavuşların reisidir. Çavuşlar cezaların infazında, önemli devlet yazışmalarının yerine ulaştırılmasında ve dış ilişkilerin yürütülmesinde görevliydiler. Çavuşbaşı, Divan-ı Hümayun toplantılarını düzen içinde geçmesini sağlardı. Toplantı başlamadan önce, hazine ve defterhane kapısındaki mührü açmak, toplantı bitince yine vezirazam mührü ile oraları tekrar mühürlemek görevleri arasındaydı. Divan-ı Hümayun toplantısından önce, tezkireciler ile birlikte, dava, şikayet ve yakınma dilekçelerini inceleyip ayırmak, toplantı sırasında davalıları, davacıları ve yakınlarını düzen içinde divan heyeti önüne çıkarmak ve işi bitenleri uzaklaştırmak onun vazifesiydi. Divan-ı Hümayun toplantısının bittiğini de Çavuşbaşı haber verirdi[35].

Kapıcılar Kethüdası**:** Osmanlı Devleti'nde de kapıcıların saray muhafızlığı, teşrifatçılık ve rikab-ı hümayun hizmetleri gibi çeşitli görevleri vardı. Topkapı Sarayı'nın Bab-ı Hümayun ve Babüsselam adıyla anılan birinci ve ikinci ana kapılarında nöbet tutan kapıcılar, Birun görevlilerindendi. Üçüncü kapı olan Babüssaade'nin muhafazası Enderun'a bağlı akağaların göreviydi. Ortakapı da denilen Babüsselam'ı bekleyen kapıcılar daha imtiyazlı olup "bevvâbân-ı dergâh-ı âlî" unvanıyla anılırlardı. Burada her gece bir kapıcıbaşı nöbetçi kalıp kapıcıları denetlerdi. Divan-ı Hümayun ve İkindi Divanı'nda ayak hizmetlerini kapıcılar görürdü. Bunlar Cuma ve bayram selamlıklarında padişaha refakat ederler, bayram törenlerinde tahtın karşısında ayakta dururlardı[36].

---

[34] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 243.
[35] Mumcu, "Divan-ı Hümayûn", s. 432-432.
[36] Yusuf Halaçoğlu, *XIV-XVII Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, s. 21.

Kapıcıların kapı nöbeti dışında Divan-ı Hümayun'un toplandığı günlerde saraya gelenlere yol göstermek, hiç kimseyi silahlı olarak Ortakapı'dan içeriye almamak gibi görevleri de bulunurdu. Divan-ı Hümayun'da birine falaka cezası verilecekse değneği sadrazamın izniyle kapıcılar vururdu. Padişah saray dışında iken Otağ-ı Hümayun'un kapısında nöbet bekleme hizmetini de kapıcılar görürdü. Gerek sefere çıkılırken gerekse savaş esnasında padişahın mehterhanesi saltanat sancaklarının altında nevbet çalar, bu esnada bir tarafta çavuşlar, diğer tarafta kapıcılar saf halinde dururlardı. Serdar-ı Ekrem'in emrinde bulunan dergah-ı ali kapıcıları savaş hakkında merkeze haber getirirlerdi[37].

Divan-ı Hümayun'dan çıkan kararlar ferman (hüküm), berat, name, menşur halinde olurdu. Önemli işlerde hüküm çıkarmak için önce hükümdarın "telhis" vasıtasıyla iradesi alınırdı. Gelen cevaba göre Beylikçi Kalemi'nde müsvedde hazırlanırdı. Bu müsveddeleri, reisülküttap ve defterdar da hazırlayabilmekteydi. Hüküm müsveddesi hazırlandıktan sonra Divan-ı Hümayun'a gelir ve üzerinde gereken görüşme yapılır ve kesin halini alırdı. Toplantı devam ederken veya daha sonra temize çekilerek nişancı tarafından tuğrası çekilirdi. Padişahtan izin alınmasına gerek olmayan ve Divan-ı Hümayun'da görüşülen işler hemen karara bağlanır ve hüküm yazılarak tuğrası çekilirdi. Nişancının işi çok ise, vezirazamın isteği üzerine Kubbe Vezirleri'nden biri, genellikle en kıdemsizi, nişancıya yardım ederdi. Defterdar da vezir-i azamın havale ettiği mali işlerle ilgili evraka kuyruklu imza denilen işaretini koyardı. Defterdarlar ayrıca soruldukça ve gerektikçe mali işlerle ilgili bilgi verirlerdi[38].

Divanın dağılma vakti geldiği zaman, çavuşbaşı elindeki asayı yere vurur ve bu işaret üzerine çavuşlar ve diğer hizmetliler, Divanhane'den dışarı çıkıp sofralar kururlardı. Yemeğin ardından mühim bir konu veya tetkik edilmesi gereken bir dava varsa biraz daha çalışılır, yoksa divan heyeti dağılmaya başlardı[39].

Hükümdar arz günü, Babüssaade'den Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılmış olan "Arz Odası" denilen salondaki tahta oturup Divan-ı Hümayun

---

[37] Abdulkadir Özcan, "Kapıcı", *DİA*, c. 24, İstanbul, 2001, s. 345-347.
[38] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 226.
[39] Mumcu, "Divan-ı Hümayûn", s. 432-432.

heyetini beklerdi. Hep birlikte yenilen yemekten sonra, usulen arza çıkmadan önce veziriazam, Divan-ı Hümayun üyeleri ile huzura kabulleri için izin isteğini ihtiva eden ve reisülküttap tarafından hazırlanan bir telhisi, mühürleyip hükümdara gönderirdi. Arza kabul cevabı alınınca, ilk önce vezirazamın bilgisi dahilinde yeniçeri ağası huzura kabul edilirdi. Yeniçeri ağası, arza çıktığı vakit Ocak işlerinin durumu ve başka konularda hükümdara bilgi verirdi. Yeniçeri ağası eğer vezir ise daha sonra tekrar diğer vezirlerle birlikte arza girerdi. Yeniçeri ağasının huzurdan ayrılışından sonra kazaskerler, hükümdarca kabul edilirlerdi. Bu, devletin temelinin şeriat olduğunu gösteren sembolik bir hareketti. Çünkü Divan-ı Hümayun'da şeriatı kazaskerler temsil etmekteydi[40].

Kazaskerler arz odasına girdikleri zaman, iki yerden hükümdarı selamlayıp, Rumeli kazaskeri sağ, Anadolu kazaskeri sol tarafından hükümdarın eteğini öperler ve sonra ayakta durarak atadıkları kadı ve müderrislerin tayin işlerini ve kadılara ait telhisleri okurlardı. Padişah, ya onay verir ya ret ederdi. Bunun ardından kazaskerler etek öpüp arz odasının kapısında padişahı selamlayarak salondan çıkarlardı. Böylece yargı ve şeriat sistemi, hükümdar tarafından denetlenmiş olurdu. Kazaskerler huzurdan çıkıp konaklarına giderlerken, vezirazam ve diğer vezirlerle defterdarlar arza girince usul üzere vezirazam etek öper ve sonra hükümdarın sağ tarafında durup yapılan işleri, alınan kararları hükümdara bildirirdi. Diğer üyeler sadece hükümdarı selamlayıp, vezirazamın sol alt yanında biraz uzakta sıra ile dizilip el pençe divan vaziyette anlatılanları dinlerlerdi[41].

Arz bittikten sonra ayrılmak için izin verildiği vakit vezirazam yer öper diğer vezirlerde hükümdarı selamladıktan sonra vezirazamı takip ederek geldikleri tertipte Divan-ı Hümayun'a geri dönerlerdi. Divan-ı Hümayun işleri Bab-ı Ali'ye taşındıktan sonra arza çıkma usulü yalnız ulufe dağıtımı ve elçi kabulü vakti olan "Galebe Divanlı" zamanlarında gerçekleşirdi. Vezirazamlar önemli bir iş için hükümdarla görüşmek isterlerse, izin isterler hükümdar da kabul edeceği gün saat ve görüşme yerini belirlerdi[42].

---

[40] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 30-33.
[41] Mumcu, "Divan-ı Hümayûn", s. 432-432.
[42] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 30-33.

Divan-ı Hümayun'un Kaldırılması**:** Osmanlı Devletinin ilk ve orta devirlerinde, Divan-ı Hümayun devlet işlerinden birinci dereceden sorumluyken, XVII. asrın ortalarından itibaren Divan-ı Hümayun'un ehemmiyeti azalmaya başlamıştır. Bunu, Divan-ı Hümayun'un toplantı günlerinin zamanla azalmasında da görebilmekteyiz. XVII. Asrın sonlarından itibaren devlet işlerinin vezirazam dairesinde neredeyse tüm ayrıntıları ile görülür olmuştu. Artık Divan-ı Hümayun, elçilerin kabul edildiği ve ulufelerin dağıtıldığı bir merasim ve gösteriş aracı haline gelmişti[43].

XVII. asrın sonlarından itibaren Divan-ı Hümayun toplantıları üç ayda bire inmiş ve daha sonraları altı ayda bire indirilmiştir. Divan-ı Hümayun'da görülen devlet işleri Vekil-i Saltanat denilen vezirazamın İkindi Divanı'na ve olağanüstü durumlarda muhtelif yerlerde toplanan şuraya intikal etmiştir. XVIII. asrın ortalarından itibaren iyice gelişen Vezirazam Dairesi, Paşa Sarayı, Paşa Kapısı, Bab-ı Asafi, Vezir Kapısı ve Bab-ı Ali denilen Vezirazam Divanı'nda yeni bir vekiller heyeti oluşmuştu. Kaptan-ı Derya İstanbul'da bulunduğu zamanlarda vekiller heyetine katılabiliyordu. Şeyhülislamlar Bab-ı Ali dışında çok zaman kendi konaklarında kurudukları önemli toplantılarda bulunmaları adet olmuştu. Böylelikle sonraki tarihlerde şeyhülislamın vekiller heyetine girmesinin de yolu açılmış oldu. Zamanla, vezirazamın İkindi Divanı bütün devlet işlerini üstlenip yürütmeye başladı. Divan-ı Hümayun Kalemleri ve hizmetlileri, defterler ve kayıtlar, Bab-ı Ali'ye taşınarak Hademe-i Bab-ı Ali ismini almıştır. Bunun sonucunda Divan-ı Hümayun, Paşa Kapısı ile saray arsındaki yazışmaları düzene sokmaktan ibaret kalmıştır[44].

Bab-ı Ali toplantılarının günü ve toplantıya gelecek olan görevlilerinin sayısı belli değildi. Bazı toplantılarda vezirazam divanda devlet erkanından kimlerin bulunmasını istiyorsa, onlar bulunurdu. Görüşmelerin zamanı ve günü belli değildi. Divan gerekliliğine göre toplanmaktaydı. II. Mahmut zamanında toplantıların Perşembe ve Pazartesi günleri olduğu ve bunların birini Bab-ı Ali'de, diğerini ise şeyhülislam konağında haftada iki kez yapılıyordu. Yeniçeri ocağının kaldırılmasından sonra, II. Mahmut'un merkez örgütünü yeniden düzenlemesi, bu

[43] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 263.
[44] Mumcu, "Divan-ı Hümayûn", s. 432-432.

arada kabine usulünün kabulü, Osmanlı Devleti'nde hem Divan-ı Hümayun'un hem de Vezirazam Divanı'nın sonu olmuştur. Ancak bir gösteriş ve merasim aracı olarak, hiçbir siyasal, idari ve hukuki fonksiyonu olmadan Divan-ı Hümayun, devletin sonuna dek sembolik de olsa varlığını sürdürmüştür[45].

Mühimme Defterleri

Üç kıta gibi çok geniş bir coğrafyada hakimiyet kuran Osmanlı Devleti, uzun yıllar boyunca tuttuğu bilgileri özenle arşivlemiştir. Divan-ı Hümayun toplantılarında müzakere edilen iç ve dış meselelere ait siyasi, askeri, içtimai, adli ve iktisadi kararlardan önemli kabul edilenler; harekesiz ve genellikle "Divani ve Divani Kırması"[46] yazı çeşitleriyle yazılıp "mühimme-nüvîs" denilen katipler tarafından "Mühimme Defterleri" adı verilen defterlere kaydedilirdi. Sonrasında bu defterler "Battal Torbası"[47] denilen torbalarda saklanırdı. Bu torbalarda beylerbeylerine, sancakbeylerine, kadılara, defterdarlara ve diğer idarecilere gönderilen hüküm ve fermanların suretleri bulunurdu[48].

Ferman suretleri katipler tarafından kaleme alınıp reisülküttaba gönderilerek düzenlemesi yapılırdı. Kontrolden geçirilip düzenleme işlemi biten fermanlara nişancı tarafından tuğra çekilerek hazır hale getirilirdi. Ferman, bir şahsa veya bir makama gönderilmiş ise o şahsın adı ya da makamın adı yazıldıktan sonra "hüküm ki" yazılırdı. "Rikâb-ı hümâyûn'um kā'imakâmına ve İstanbul kādîsına hüküm ki" veya "Sivas beglerbegisi Çeteci Abdullah Paşa'ya hüküm ki" şeklindedir[49].

Mühimme Defteri'nin isim olarak kullanılması daha çok XVII. yüzyıldan sonrasına tekabül eder. Daha önceleri miri ahkam defterleri veya ahkam-ı miri olarak adlandırılmaktaydı. Bu defterlerin koleksiyonu Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'nda yer almakta ve 1553-1905 (961-1323) yılları arası dönemi

---

[45] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 263.
[46] Bu yazı çeşidi İran'da doğmuş ve XVI. Yüzyıla kadar divanlarda kullanılmış talik yazısından ilham alınarak Türk hattatlar tarafından icat edilmiştir. Geniş bilgi için bkz. Ali Alparslan "Divanî", *DİA*, c. 9, İstanbul, 1994, s. 445-446.
[47] Osmanlılarda işi biten ve hükümsüz kalan evrakın konduğu torbaya verilen isimdir. Osmanlılar, ilgili yerlere yazılan ferman, hüküm vb. belgelerin emr-i ali/emr-i şerif ve kalem buyruldularının suretlerini kalemlerde saklanan defterlere geçirdikten sonra "battal" adı verilen torbalara saklarlardı. Geniş bilgi için bkz. Mübahat S. Kötükoğlu, "Battal Torbası", *DİA*, c. 5, İstanbul, 1992, s. 206.
[48] Erkan, *1734-1735 Osmanlı-İran Savaşı Mühimme Defteri*, s. XII.
[49] Mübahat S. Kütükoğlu, "Mühimme Defteri", *DİA*, Cilt. 31, İstanbul 2006, s. 520.

kapsamaktadır. Bunların yanında en eski tarihli iki defter Topkapı Sarayı'nda bulunmaktadır (1544 ve 1552 yıllarına ait). Yine Köprülü kütüphanesinde 1734-1735 yıllarına ait bir Sefer Mühimmesi olduğu gibi yurt içi ve yurt dışında farklı kütüphanelerde Mühimme Defterleri'nin var olduğu bilinmektedir[50].

Mühimme Defterleri, ilk devirlerde devleti ilgilendiren tüm konuları içerirken, zamanla idari ve adli konular birbirinden ayrılıp farklı defterlerde toplanmıştır. Halkın şikayet amaçlı divana başvurduğu konular için XVII. asrın ortalarından itibaren Şikayet Defterleri tutulmaya başlanmıştır. Devlet işleriyle ilgili konular ise Mühimme Defterleri'nde toplanmıştır. Şikayet Defterleri, Mühimme Defterleri'ne oldukça benzemektedir. Ancak konu içerikleri incelendiğinde iki defter birbirinden ayırt edilebilmektedir. Kesin olmamakla birlikte Şikayet ve Mühimme Defterleri'nin birbirinden ayrılmış olduğuna dair önemli bir ipucu XVIII. yüzyıl başlarına ait sefere götürülecek defter listelerinde yer almıştır. Burada divan defterlerinin, Mühimme Ahkamı ve Şikayet Kuyudat Defteri olarak kategorilere ayrıldıkları tespit edilmiştir. XVIII. yüzyıl ortalarından itibaren Şikayet Defterleri de vilayetlere göre ayrılarak Ahkam-ı Şikayet adıyla anılmıştır. Bu durum Mühimme Defterleri'nin konu ve kapsam bakımından fakirleşmesine neden olmuştur[51].

Mühimme defterleri ilk başlarda ciltsiz iken kaybolma ya da zarar görme olasılıklarının yüksek olması nedeniyle sonradan ciltlenmişlerdir. Ciltlenme olayı bazı belgelerin iç içe karışmasına, bazı belgelerin yerlerinin değişmesine ve farklı zaman dilimlerine sahip belgelerin aynı defterde ciltlenmesine yol açmıştır. Defterler cüz cüz yazılıp sonradan ciltlenmiş olmasıyla aynı zamana ait cüzler farklı defterlerde yer almıştır[52].

Klasik döneme ait (1544-1642) Mühimme Defterleri'nde başlık konulmamıştır. Yazıların okunması zor ve karmaşıktır. Buna karşın XVII. Yüzyıl ortalarından başlayarak (1056/1646) ilk sayfalarında hükümlerin hangi sadrazam

---

[50] Feridun M. Emecen, "Osmanlı Divanının âna Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt. 3, Sayı. 5, 2005, s. 109-110.

[51] Kütükoğlu, "Mühimme Defteri", s. 521; Emecen, "Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet", s. 127-129.

[52] Tevfik Temelkuran, *"*Divan-ı Hümayun: Mühimme Kalemi*", Tarih Enstitüsü Dergisi*, VI, 1975, s. 160.

zamanında çıktığı, hangi reisülküttabın başkanlığında kaleme alındığıyla ilgili başlık ve bilgiler yer aldığı görülmüştür. Ayrıca bu dönemin belgelerinde kullanılan yazı da daha sanatkarane olmuştur. XVII. Yüzyılın son yarısından itibaren Mühimme Defterleri'nin tarihi müzakere edildikleri gün değil de bir ayı üçe ayırarak ayın başı, ortası ve sonu olarak 10'ar günlük zaman dilimlerine ayırarak yazmışlardır[53].

Aynı ferman başka bir yere de gönderilecekse, o hükmün üzerine "bir sureti" yazılır ve altına da gideceği yer veya gönderidiği şahıs ismi yazılırdı. Fermanın gideceği yer adı her zaman yazılırken, zamanı ise bazen yazılır bazen yazılmazdı. Mühimme veya diğer Ahkam defterlerindeki bir hüküm kaydının geçersizliği, yani "terkin" edilmesi ya da kaydedilen bir fermanın kaydedilmeden önce "şakk" edilip yani iptal edilip yırtılması "emr-i âlî" veya "hatt-ı Hümayun" ısdarı ile yerine getirilirdi[54].

Mühimme Defteri'nin fiziki görünüşüne baktığımızda genelinde şu özellikler göze çarpmaktadır: Uzunluğu 30 cm, genişliği 18 cm, kalınlığı cildiyle beraber 3,5 cm olabilmektedir. Bazı sayfalar boş iken bazı sayfalar da yarım bırakılmıştır. Sağ sayfaların sağ taraflarında ve sol sayfaların sol taraflarında 2 cm kadar yazısız olup sağ sayfaların sol tarafları ile sol sayfaların sağ tarafları bazen 1 cm, bazen de 1,5 cm boş bırakılmıştır. Kenarlarda düzeltme amacıyla yazının yazıldığı yerler de vardır. Defterlerin cildi koyun derisiyle kaplı ve yaprakları dökülmesin diye bir şerit bezle birbirleriyle bağlanmıştır. Sayfa ve hüküm numaraları sonradan kurşun kalemle sağ sayfanın sağ üst köşesine; sol sayfanın sol üst köşesine yazılmıştır. Defterin rengi sarı renge yakın, kirli beyaz renkte, aharlı[55] ve adi hamurdan yapılmış olup sayfaların bazıları ince bazıları ise kalındır. Sayfalarda filigran[56] kullanılmamıştır.

---

[53] Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 81.
[54] Temelkuran, "Divan-ı Hümayun: Mühimme Kalemi", s. 161.
[55] Aslen Türkçe olan "âhar " kelimesi aktan türemiştir. Düzgün bir şekilde perdahlama, perdaht kolası manasına gelir. "Âhar" yumurta, un ve nişastanın karıştırılarak kâğıda sürülmesi sonucunda kâğıdın pürüzsüz hale gelmesi olayıdır. Geniş bilgi için bkz. M. Uğur Derman, "Âhar", *DİA,* c. 1, İstanbul, 1988, s. 485.
[56] Batı'da üretimine başlandıktan kısa bir süre sonra kağıtlara bir çeşit marka yerine geçecek, ışığa tutunca görülebilen ve "filigran" (su damgası) denilen çeşitli şekil ve yazılara denilir. Kâğıdın markası sayılır, kâğıdı ışığa tuttuğumuzda ancak içerisinde görülebilen şekil, yazı veya grafiklerdir. Geniş bilgi için bkz. Osman Ersoy, "Kâğıt", *DİA*, c. 24, İstanbul, 2001, s. 164.

Satır araları genellikle açık bırakılmış olup bir sayfada iki, üç veya daha fazla hüküm kaydedilmiştir. Yazı çeşidi kuralsız ve bozuk Divanî[57] ile yazılmıştır. Az da olsa güzel bir şekilde yazılan yazılar da vardır. Yazı şekline bakıldığında farklı katipler tarafından yazıldığı da anlaşılmaktadır. Varakların bazıları zarar görmüş, bazı yazıların mürekkebi dağıldığından okunamayacak kadar bozulmuştur. Sayfalara ters, yatık yazılan yazılar da mevcuttur. Hükümler kronolojik bir sıra ile kaydedilmiş olsa da bazı yerlerde karışık bir şekilde kaydedilmiştir. Defterin bazı yerlerinde yazıların üzeri çizilip düzeltme, karalama, mürekkep damlatma gibi durumlar görülmektedir.[58]

Tasnife açık olan Mühimme Defterlerinin tamamı klasik Mühimme Defteri değildir. Bu defterler arasında ruus, tahvil, maliye ahkamı ve şikayet defterleri de mevcuttur. Ayrıca hükümlerin ortaya çıkmış olduğu divanlara göre, Mühimme Defteri, Rikab Mühimmesi, Ordu Mühimmesi, Mektum Mühimmesi ve Mısır Mühimmesi olarak ayrılmaktadır[59].

Mühimme Defteri: Padişahın merkezde bulunduğu zaman içerisinde, sadrazam başkanlığında toplanan divan toplantıları sonucunda çıkan emirlerin kayıt altına alındığı defterlerdir[60].

Rikab Mühimmesi: Sadrazamın herhangi bir sebepten dolayı başkentten ayrılması sonucu yerine vekil olarak tayin ettiği rikab kaymakamı veya sadaret kaymakamı başkanlığında toplanan ve toplantı sonucu divanda alınan kararların kaydedildiği defterlerdir[61].

---

[57] Osmanlı idari teşkilatında özellikle resmi yazışmalarda kullanılan genellikle yazım kurallarına dikkat edilmeden yazılan bir çeşit yazıdır. Genellikle Dîvân tutanakları bu yazı çeşidiyle yazılırdı. Geniş bilgi için bkz. Ali Alparslan, "Divanî", *DİA*, c. 9, İstanbul, 1994, s. 445-446.

[58] Şuayb İzgi, *32 Numaralı Mühmme Defteri (986-1578), Transkripsiyon ve Değerlendirme (s. 201-400),* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2006, s. XIX.

[59] Emecen, "Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet", s. 108.

[60] Carter V. Findley, *Osmanlı Devletinde Bürokratik Reform*, İstanbul, 1994, s. 57.

[61] Abid Yasaroglu, *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Koğuşlar 888 Numaralı Mühimme Defteri (1a-260a Tahlil ve Transkripsiyon),* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1995, s. 5.

Kaymakamlık Mühimmesi: Padişah ve sadrazamın birlikte payitahttan ayrılması sonucu yerlerine tayin edilen sadaret kaymakamı tarafında yürütülen divan toplantılarında alınan kararların yazıldığı defterlerdir[62].

Ordu Mühimmesi: Sefer zamanlarında yaşanan hadiselerin kayıt altına alındığı defterlerdir. Bu defterlerin güvenli kişiler tarafından tedbirli bir şekilde merkeze ulaştırılması sağlanırdı[63].

Mektum Mühimmesi: Devlet içerisinde çok gizli ve özel konuların kaydedildiği defterlerdir. Kaynaklarda Mühimme-i Mektume olarak geçmektedir[64].

Mısır Mühimmesi: Mısır'ın merkezden uzak olması nedeniyle burada da İstanbul'dan ayrı olarak Mısır Eyaleti ile ilgili divan toplanırdı. Alınan kararlar neticesinde Mihimme-i Mısır adlı defterlere kaydedilirdi[65].

Mühimme Defterleri'nin Diplomatik Yönden İncelenmesi: Mühimme Defterleri'ndeki kayıtların, muhatap makama gönderilen ferman veya beratların kopyalarının yazıldığı kayıtlardır. Divan-ı Hümayun veya Paşa Kapısı'nda alınan kararların uygun şekilde yazılıp üzerine tuğra çekilerek hazırlanan padişah emirlerine ferman denilir. "Fermân-ı âlîşân, fermân-ı humâyûn" şeklinde yazılarak padişaha ait olduğu ifade edilmektedir. Mühimme defterleri name, emir veya hüküm ile benzerlerinin tam metnini kapsamamakta, elkap ve öteki formalite kısımları terkedilerek ya da kısaltılarak asıl konuyu içermektedir.[66] Ferman, berat, nişan gibi Osmanlı diplomatik belgelerinde belirli bir düzen ve intizam içinde tatbik edilmiştir. Buna göre bu belgeleri on kısımda incelemek mümkündür;

Davet: Osmanlı diplomatikasında tahmid ve temcid adı verilen bu rükün, sadece fermanlarda olmayıp, bütün belgelerin başında yer almaktadır. Diğer belgelere göre fermanlarda daha basit olup Allah adının zikr edilmesi anlamında "hüve" veya "hû" şeklinde rükünler yazılmıştır.

---

[62] Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, İstanbul, 2000, s. 60-61.
[63] Feridun M. Emecen, Osmanlı Klasik Çağında Hanedan Devlet ve Toplum, "Osmanlılar'da Seyyar Bürokrasi Sefere Götürülen Defterlerin Defteri", Timaş Yay., İstanbul, 2011, 184-186.
[64] Temelkuran, "Divan-ı Hümayun: Mühime Kalemi", s. 162.
[65] Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, İstanbul, 2000, s. 73-74.
[66] Mumcu, "Divan-ı Hümayûn", s. 432-432.

Tuğra: Bir belgenin padişaha ait olduğunu ifade eden nişandır.

Elkab: Fermanın muhatabı olan şahsın elkabı ile başlar. Her mevki ve şahsın ayrı ayrı elkabları bulunur. Aynı fermanda birden fazla mevkiye hitap edilebilmektedir. "Düstûr-ı ekrem müşîr-i efham, nizâmü'l-ümem … bi-sunûfi'l-avâtıfi'l-meliki'l-aʿlâ vezîr-i aʿzam veya iftiharü'l-ümera ve'l-ekâbir, muhtarü'l-küberâ … bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-bârî hazîne-i âmiremin defterdârı", şeklinde farklı mevkilere gönderilmiştir.

Dua: Elkabdan sonra dua rüknü yer alır. Dua rüknü de elkabda olduğu gibi şahsın mevkisine göre yazılırdı. Sadrazama "edâma'llahü teʻâlâ iclâlehü", beylerbeyine "dâme ikbâlühû", reisülküttaba "zîde mecduhû" şeklinde yazılan dua rükünleri yer almaktadır.

Nakil: Fermanın yazılma sebebini izah etmek için yazılan rüknüne nakil/iblağ denir. Nakilden önce dua ile nakil kısmını bağlayıcı nitelikte olan "tevkiʿ-i refiʿ-i humâyûn vâsıl olacak maʿlûm ola ki" ibaresi yer alır. Bu ibareden sonra konuya geçilir. Nakil kısmı, konunun önemine göre uzun veya kısa olabilmektedir. "Bağdad muhafazasında düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham vezîrim Hasan Paşa *edamallâhü teʿâlâ iclâlehû*nun kapucı başlığı hizmetinde olup Dergâh-ı muʿallam müteferrikalarından olan dârende-i ferman-ı vâcibü'l-izʿân kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mustafa *zîde mecduhû* ordu-yı humâyûnuma adam gönderup" şeklinde ifadeler kullanılarak konuya girilir ve istek özetlenir. Nakledilen olay yeni yaşanmış ise "hâliyâ" veya "şimdiki halde" ibareleri yer alırken, daha önce yaşanmış bir olayın anlatılması gerektiğinde "bundan akdem" veya "bundan evvel" şeklinde ifadeler kullanılmıştır. "Emr-i şerîfim ricâ etmeğin" gibi bir formül kullanılarak nakil rüknü tamamlanır. Ayrıca "sen, sin veya siz" zamirlerine de çok defa yer verilmiştir.

Emir: Fermanların yazılma sebepleri özetlendikten sonra emir kısmına geçilir. Yine emir kısmı da kendi içinde ikiye ayrılır. Birinci kısımda "imdi vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında" ibaresi ile başlayıp "fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur" ibaresi ile son bulur. Padişahın, nakil kısmında anlatılan konu hakkındaki tutumu burada belirtilir. Buyurdum ki veya hükm-i şerîfim ile başlayan kısım ise emrin ikinci kısmını oluşturmaktadır. Asıl konu ikinci kısımda yer almaktadır.

Tehdit: Emir rüknünü takiben şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe iʿtimâd kılasız" formülü yer alır. Bazı fermanlarda "şöyle bilesiz, âna göre amel eyleyesiz" ifadeleri yer almaktadır. Emir rüknü içinde tehdid içerikli fermanlara da rastlanılmaktadır. Kaptan Paşa'ya gönderilen bir fermanda emir rüknünün "imdi ve vusûl buldukta" ile başlayan kısımları içinde iki defa "başın sana gerek ise" şeklinde tehdid rüknü yer almıştır. Ayrıca bir emrin süratlendirilmesi maksadıyla bazı hükümler birden fazla gönderilebiliyordu. Bunun örneklerine Mühimme Defterleri'nde "istiʿcâl olunmuşdur" veya "tekrâr istiʿcâl olunmuşdur" ibareleri yazılmıştır.

Tarih: Fermanlarda tekid/tehdid rüknünden sonra tarih kısmı yer alır. Tarihlerin başında genellikle "tahrîren fî veya hurrire fî" ibareleri yer alır. Tarih daima yazı ile gün, ay, yıl sırasına göre ve Arapça olarak yazılır. Elkablarda olduğu gibi tarihler de ferman cinsine ve yazıldığı büroya göre farklılık göstermektedir. Maliyeden yazılan fermanlarda ayın tam tarihi verilirken, divandan yazılanlarda genellikle ayın "evâ'il, evâsıt ve evâhir" adları verilerek onar günlük bölümlerinden hangisinde olduğuna işaret edilmesi yeterli bulunmuştur. Tarihler onar günlük kısımlara ayrılmadan önce belgelerde "tahrîren fî yevmi's-sânî ʿaşer min şehr-i Muharremi'l-haram sene tisʿa ve ʿişrîn ve miʿeteyn ve elf" yazılırdı. Ayın onar günlük kısmına bölündükten sonra "tahrîren fî evâsıt-ı Ramazâni'l-mübârek sene semâne ve sittin ve tisʿa mie" şeklinde ifade edilmiştir. Ayın ilk ve son günlerini ifade etmek için "gurre-i Rebi'ül-evvel veya selh-i Zilhicce" ibarelerine yer verilmiştir.

Mahall-i Tahrir: Belgelerin son alt köşesinde mahall-i tahrir denilen fermanların nerede yazıldığını gösteren kısımdır. Ferman, İstanbul ve Edirne gibi padişahın devamlı ikamet yerlerinden birinde yazılmış ise şehir isminin başına "be-makam ve be-medine", sonuna ise "el-mahrusa ve el-mahmiye" ibareleri yazılarak şehrin ismi yazılır. "Be-makam-ı Kostantıniyye el-mahrûsa, be-makam-ı Edirne el-mahrûsa" gibi formüller yer alır. Geçici olarak ikamet ettikleri yer için "be-sahrâ-yı Bağdat, be-meştâ-yı Ruscuk, be-yurd-ı Hezargrad veya be-yurd-ı sahrâ-yı Sivas" şeklinde terkipler yapılmıştır[67].

Mühimme Defterleri'nin Muhteva Bakımından Önemi**:** Osmanlı Devleti'nin hakimiyetinde bulunan Anadolu, Kuzey Afrika, Orta Doğu, Arabistan Yarımadası,

[67] Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, s. 99-115, 118.

Kafkas, Kırım, Balkanlar gibi bölgelerle ilişki içerisinde olduğu Avrupa Kıtası, Rusya ve İran gibi devletlerle ilgili çok önemli bilgiler içerirler. Osmanlı Devleti'nin Gayrimüslim tebaası ile olan münasebetleri, tayin veya görevden azil, azınlık hukuku, halkın ekonomik veya sosyal ihtiyaçlarının temini konusundaki yönetimin politikası, ibadet ve ayin serbestiyesi, mabetlerin inşası gibi birçok konu Mühimme Defterleri'nde geçmektedir[68]. Hac organizasyonları, Surre alayları[69] ve Mekke ve Medine gibi mukaddes beldelere götürülen hizmetler bu defterlerde yer almıştır[70]. Osmanlı Devleti'ndeki kültür ve sanat faaliyetleri, imar ve iskan siyaseti, çevre ve belediye hizmetleri, sağlık ve eğitim işleri, vakıf idareleri, teftişleri ve sorunları gibi birçok alanda zengin bilgiler içerir[71].

Askeri tarih, harp tarihi, lojistik hizmetler tarihi yönünden birinci elden kaynaklar sunmaktadır. Mühimme Defterleri, Osmanlı diplomatik ilmi açısından da önemlidir. Bu defterlerde tutulan notlar bürokrasi açısından önemli iken, fermanların yazılışından gönderilişine kadar geçirdiği aşamalar diplomatik konuları açıklamaya yardımcı olmaktadır. XVIII. yy'da devlet işlerinin Divan-ı Hümayun'dan Paşa Kapısı'na geçtiği Bab-ı Ali'nin yönetimde ağırlığının artığı dönemde yavaş yavaş padişah fermanlarının yerini sadrazam buyruldularına bırakmaya başlamış ve bu buyruldular için "Ayniyat Defteri"[72] adıyla yeni bir defter türü tutulmaya başlanmıştır. Bununla beraber Mühimme defterlerini tutan az sayıdaki divan kalemleri katip kadrosuyla sadaret teşkilatı içerisinde yer almaya devam etmiş ve Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine kadar görevini sürdürmüşlerdir[73].

---

[68] Erkan, *1734-1735 Osmanlı-İran Savaşı Mühimme Defteri*, s. XII.
[69] Hac zamanı dağıtılmak üzere Haremeyn'e gönderilen eşya ve hediyeleri ifade eden bir terimdir. Her yıl Hac döneminden önce genellikle Mekke ve Medine halkına dağıtılmak için yollanan para, altın ve diğer eşyaları ifade eder. Geniş bilgi için bkz. Şir Tufan Buzpınar, "Surre", *DİA*, c. 37, 2009, s. 567-569.
[70] Özlem Taş, *3 Numaralı Mühime Defteri (966-968/1558-1560) Tasnîf ve* Analiz, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2004, s. XXII.
[71] Mehmet Ali Ünal, *44 Numaralı Mühime Defteri*, İzmir, 1995, s. VI.
[72] Osmanlı Devleti'nde XIX. yüzyılda sadaretten nezaretlere çeşitli dairelere ve vilâyetlere yazılan tezkirelerin suretlerinin kaydedildiği defterlere verilen addır. Bu defterler sayesinde XIX. yüzyılda eyaletlerin durumu, Osmanlı müesseselerinin ve bürokrasinin işleyişi hakkında ayrıntılı bilgiler elde etmek mümkün olmaktadır. Geniş bilgi için bkz. Necati Aktaş, "Ayniyat Defteri", *DİA*, c. 4, İstanbul, 1991, s. 277-278.
[73] Kütükoglu, "*Mühimme Defteri*", s. 520-523.

BİRİNCİ BÖLÜM

I. MAHMUT'UN HAYATI VE DÖNEMİNİN SİYASİ OLAYLARI (1730-1754)

1.1. Hayatı

2 Ağustos 1696 yılında Edirne' de doğdu. Babası II. Mustafa annesi ise Saliha Sultan'dır. Hocalığını İbrahim Efendi yapmıştır. 1703 Edirne Vakasından sonra Edirne' den İstanbul'a getirildi. İstanbul' da 27 yıl boyunca kafes hayatı yaşadığı dönemde kuyumculukla uğraştı. III. Ahmet' in 1703 yılında Osmanlı tahtının başına geçmesi sonrasında babası ve kardeşleri ile İstanbul'a getirildi ve burada gözetim altında tutulmaya başlandı[74].

1703 yılında İstanbul' getirilerek Topkapı Sarayı Kafes Kasrı'na kapatılan I. Mahmut 1730 yılına kadar burada kafes hayatını yaşadı. Kafes hayatı yaşayan diğer şehzadelerden farklı olarak tarih, edebiyat ve şiirle meşgul olmuş, müzikle uğraşırken hem besteler yazmış hem de keman çalmayı öğrenmiştir[75]. Cirit, at yarışı ve yüzme sporları ile ilgilenmiştir. Bilime önem vermiş ve Ayasofya, Fatih ve Süleymaniye Camileri ile Galata Sarayı'nda kütüphaneler yaptırmış ve taşradan toplanan ve atıl durumda bulunan yazma eserleri bu kütüphanelere koydurtmuştur[76].

1732 yılında Tımarlı Sipahiler için yeni bir kanun hazırlamıştır. İbrahim Müteferrika'nın ölümü ile kapanan matbaayı yeniden faaliyete geçirmiş ve Yalova' da kağıt imalathanesini açmış ve kağıt ithal etmiştir. İlk defa yangınlara karşı hortum kullanan tulumbacı birliğini faaliyete geçirmiştir. Hicri takvimine göre yapılan mali ödemelerin Güneş takvime göre ödenmesi uygulaması ile devletin uğradığı zararların önüne geçmek istemiştir[77]. I. Mahmut şehzadelik yıllarında yazdığı şiirleri "Sebkati" mahlası ile kaleme almıştır. I. Mahmut' un altı tane eşi vardır. Ancak kafes hayatı yaşarken kısırlaştırıldığı için hiç çocuğu olmamıştır[78].

1.2. Tahta Geçişi

I. Mahmut tahta geçtiğinde sarayda bulunmayan devlet ricali ve ulema Et meydanında toplanmış asilere I. Mahmut'a biat etmeleri için tezkereler gönderilmişti.

---

[74] Özcan, "Mahmud I", *DİA*, C. 27, Ankara, 2003, s. 348-352.
[75] Özcan, "Mahmud I", s. 348-352
[76] Özcan, "Mahmud I", s. 348.
[77] Özcan, "Mahmud I", s.351.
[78] Uğur Kurtaran, *Sultan I. Mahmud ve Dönemi*, Atıf Yay., Ankara, 2014, s. 21.

İsyancıların dışında kalanların hepsi gelip biat etmelerine rağmen isyancılar biat törenine katılmamışlardı. Alizade Mustafa Efendi bunların neden gelmediklerini sorduğunda kendilerinin öldürüleceklerinin istihbaratını aldıklarını ve bu nedenle saraya gelemeyeceklerini belirtmişlerdi. Bununla beraber Yeniçeri ocağının eski ağalarının kendilerine teslim edilmelerini istemişlerdi. İsyancıların öldürülmeyeceklerine dair teminat verilmiş ve eski Ocak ağalarının daha sonra kendilerine teslim edileceği kendilerine bildirmişti. İsyancılar bu teminatları aldıktan sonra Topkapı Sarayına gelerek I. Mahmut' a biatlarını bildirmişlerdi[79].

I. Mahmut' a biat eden isyancılar bundan sonra İstanbul Kadısı İbrahim Efendi aracılığı ile Sadrazam Damat İbrahim Paşa zamanında yapılan köşklerin yakılmasını istemişlerdi. Sultan I. Mahmut yakılmalarının uygun olamayacağını ancak yıkılacaklarını belirtmişti. Bu emirden sonra isyancılar köşkleri yağma ve talana girişmiş ve bu yağmadan esnafta zarar görmüştü[80].

I. Mahmut Osmanlı tahtına oturduktan sonra ilk zamanlarda devlete karşı isyan ederek onu başa geçirenlerin dediklerini yaptı. Ama ilerleyen zamanlarda özellikle Patrona Halil' in bitmek bilmeyen istekleri karşısında I. Mahmut' un bu duruma tahammülü kalmamıştı. I. Mahmut devlet yönetimini isyancıbaşı olan Patrona Halil ve yandaşlarından kurtarmak için askeriyenin ileri gelenlerini ve önemli devlet adamlarını kendi yanına çekerek güç kazanmaya başladı[81]. İsyancılar bütün istediklerini almış olmalarına rağmen yaptıkları taşkınlıkların cezasız kalmayacağını da çok iyi bildiklerinden kendilerine çıkar yolu aramaya başlamışlardı. İsyancıların elebaşları olan Patrona Halil, Manav İsmail ve Muslu Beşe gibi kişiler hep beraber Şeyhülislam Mirzazade Mehmet Efendi'ye giderek kendilerinin taşkınlar sonrası hak ettikleri cezalardan korktuklarını ve padişahın kendilerini sorgulamayacaklarına dair teminat vermesini istediler. Şeyhülislam sadrazam ile yaptıkları görüşmelerden sonra çadırların bozulması, toplanan isyancıların dağıtılması ve bir daha devletin nizamını bozacak işlerde bulunmamaları karşılığında affedileceklerini belirtmişti. İsyancılar 11 Ekim 1730'da isyan bayraklarını indirmiş ve çadırlarını bozmuşlardı[82]. Ama ilerleyen

[79] Midhat Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi Resimli-Haritalı*, C. V, TTK Yay., Ankara, 2011, s. 2468.
[80] Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, s. 2469.
[81] Özcan, "Mahmud I", s. 348.
[82] Özcan, "Mahmud I", s. 348.

zamanlarda özellikle Patrona Halil' in istekleri bitmek bilmemiş, devlet içerisinde kendi adamlarını belirli kademelere atamaya başlamıştı. Bosnalı Rüstem Paşayı seraskerliğe, Canım Hoca Mehmet Paşayı kaptan-ı deryalığa ve Kaplan Giray Hanı Kırım Hanlığı'na tayin ettirmişti[83].

I. Mahmut isyancı elebaşlarının ortadan kaldırılmadan devlet düzeninin tam olarak sağlanamayacağını bildiğinden yaptığı plan neticesinde Patrona Halil' i Rumeli eyaleti vezirliğine atamak istediğini belirtmiş ve böylece Patrona Halil'i saraya getirmeye ikna etmişti. Daha önceden gizlice saraya getirilen askerlerin de yardımı ile Patrona Halil ve yandaşları sarayda öldürülmüş ve onların destekçisi olan askerler de bu plan neticesinde öldürülünce devlet rahat bir nefes almıştır[84]. Patrona Halil ve yandaşlarının öldürülmesi ile beraber devlet yönetimini tamamen ele geçiren I. Mahmut devletin dış meseleleri ile ilgilenmeye başladı[85].

1.3. Osmanlı- İran İlişkileri

I. Mahmut Osmanlı tahtına oturması ve ülkedeki iç meseleleri hal etmesiyle İran ile Osmanlı Devleti arasındaki ilişkilerde de yeni dönem başladı[86]. Patrona Halil isyanını bastırdıktan sonra devletin doğu sınırında yer alan ve Osmanlı Devleti'nin iç karışıklığından yararlanmak isteyen İran sorununu çözmek amacı ile Bağdad valisi Ahmet Paşa'yı İran seraskerliğine getirmiştir. I. Mahmut Osmanlı tahtına oturduktan sonra II. Tahmasb Revan üzerine harekete geçmiştir. I. Mahmut, II. Tahmasb'ın Revan üzerine harekete geçmesi üzerine Bağdad Valisi Ahmet Paşa ve Revan Seraskeri Hekimoğlu Ali Paşa'ya İran toprakları üzerine taarruza geçmeleri emrini verdi[87]. Hekimoğlu Ali Paşa Revan'da II. Tahmasb'ı ağır bir yenilgiye uğrattı. II. Tahmasb'ın burada aldığı yenilgi sonrasında Hekimoğlu Ali Paşa Tebriz üzerine hareketine devam ederek burayı da savaşmadan aldı[88].

İran Şah'ı arka arkaya gelen mağlubiyetler üzerine Osmanlı ile sulh yapacağını bildirdi. Bunun üzerine iki devlet arasında görüşmeler başladı. Görüşmeler sonunda

---

[83] Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, s. 2469.
[84] Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, s. 2469-2473.
[85] Özcan, "Mahmud I", s. 348.
[86] Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, s. 2469-2473.
[87] Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, s. 2477-2478.
[88] Mumcu, *1734-1735 Osmanlı-İran Savaşı Mühimme Defteri*, s. XXIV

Ahmet Paşa ile İran elçisi arasında Kirmanşah'da 1732'de bir antlaşma gerçekleşti. Bu antlaşmaya göre, Revan, Gence, Nahcivan, Tiflis, Şirvan, Şamahı, Dağıstan, Kaht, Kerteli Osmanlı Devleti'ne; Tebriz, Kirmanşah, Hemedan, Luristan, Erdelan eyaletleri ve Huveyze aşiretinin oturduğu bölge İran'a bırakıldı. Azerbaycan'dan Aras nehri sınır kabul edildi. Irak tarafından da Derne, Dertenk ve diğer Osmanlılara ait eski hudutlar kabul edildi[89].

II. Tahmasb'ın Osmanlı Devleti karşısında yenilgiler alması ve toprak kaybetmesi ile beraber II. Tahmasb'ın komutanı olan Nadir Şah, kendisini İran tahtından indirerek yerine henüz daha bir yaşında bile olmayan II. Tahmasb'ın oğlu Abbas'ı İran tahtına oturttu. Kendisini de Abbas'ın naibi olarak ilan etti[90].

Nadir Şah'ın devlet yönetimini ele alması, Osmanlı-İran arasında 1735'e kadar sürecek olan savaşların başlamasına sebep oldu. Nadir Şah, aldığı yenilgilerden sonra gücünü toplayarak Osmanlı Devleti'ne karşı harekete geçti. Osmanlı ordusunun dağınık ve hazırlıksız olduğu bir anda ani bir baskınla Osmanlı kuvvetlerini Kerkük önlerinde bozguna uğratıp 1734'te Kekük'ü ele geçirdi. Yapılan muharebe sırasında Osman Paşa şehit oldu. Bu sırada Osmanlı Devleti, İran ile muharebeye devam edilmesi için Hekimoğlu Ali Paşa'yı görevlendirdi. Hekimoğlu bu görevi yerine getiremeyince azledildi. Nadir Şah ise Kerkük galibiyetinin ardından Şirvan ve merkezi Şemahı ve Gence'yi de işgal etti. Bunu haber alan Şark Seraskeri Abdullah Paşa ve kuvvetleri Gence üzerine harekete geçti ve burayı Osmanlı topraklarına ilhak etti[91].

Gence'nin alınması üzerine Abdullah Paşa ve Nadir Şah Kars'ta karşı karşıya geldi. Burada yapılan çarpışmada Nadir Şah yenilip kaçınca Abdullah Paşa'da arkasından takibe başladı. Nadir Şah, Bogaverd civarında Osmanlı kuvvetleri ile yapılan muharebede galip geldi. Muharebede Abdullah Paşa'nın öldürülmesi sonucunda Osmanlı kuvvetleri yenilerek Kars'a geri döndü[92].

---

[89] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C. IV, 1. Bölüm, TTK Yay., Ankara, 2011, s. 221-222.
[90] Mumcu, *1734-1735 Osmanlı-İran Savaşı Mühimme Defteri*, s. XXVI.
[91] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 225-229.
[92] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 229.

Arpaçayı galibiyeti üzerine Nadir Şah, Gence, Tiflis ve Erivan'ı işgal etti. Ardından Osmanlı ile anlaşma yapmak istediğini bildirdi. Osmanlı Devleti 13 senelik yıpratıcı harplerden sonra İran ile sulh yapmayı kabul etti. Merkezden aldığı yetkiler ile Genç Ali Paşa ve İran elçisi Mirza Mehmet önderliğinde Mogan yakınlarında 1736'da sulh görüşmelerine başlandı. Görüşmelerin sonuncusunda Genç Ali Paşa, IV. Murad zamanındaki sınırlar dahilinde görüşmeye yetkili olduğunu bildirmiş, İran murahhası bunu kabul etmekle beraber kendisi de bazı maddeler ekleyerek kabulünü istemişti. İran elçisinin eklediği maddeler şunlardır: İran hacılarının, İran Hac emiri ile gönderilmesi ve bunlardan vergi alınmaması. Caferi mezhebinin beşinci mezhep olarak kabul edilerek, Kabe'de bunlara ayrı namaz yeri tahsis edilmesi, her iki tarafın esirleri serbest bırakması. Bu teklifler üzerine Genç Ali Paşa kendisinin sadece hudut sınırları hakkında söz sahibi olduğunu ve bu isteklere cevap veremeyeceğini bildirdi. Bunun üzerine Nadir Han, hem antlaşma maddelerini görüşmek hem de kendisinin İran Şahı olduğunu bildirmek üzere kendi adamlarından oluşan bir heyeti İstanbul'a gönderdi. Görüşmeler sonucunda sadece Caferi mezhebi hakkındaki madde sonuca bağlanmayarak, diğer maddelerin kabulü ile Osmanlı-İran arasında 24 Eylül 1736'da antlaşma sağlandı. Bu antlaşma ile 13 yıl süren savaşlar sonrasında Osmanlı ve İran arasında kısa süreli yeni bir barış dönemi başladı[93].

Nadir Şah, uzun süren savaşların ardından ülkesinin düştüğü ekonomik sıkıntılardan sürekli yeni vergiler çıkartıp halkı zor durumda bırakıyordu. Bu durumla baş edemeyeceğini anlayınca Osmanlı topraklarına yeni bir sefer düzenleyerek hem toprak, hem de ganimet elde etmeyi düşündü. Nadir Şah hiç vakit kaybetmeden hazırlıklarını yapıp Osmanlı topraklarına Zohab üzerinden geçerek 1743'de yeni bir savaşı başlatmış oldu. Nadir Şah'ın birlikleri önce Hile'yi işgal etti, sonra Şehr-i Zor'u teslim aldı ve Erbil'i ele geçirdi. Durmak bilmeyen Nadir Şah, Bağdad taraflarına ani bir hücumda bulunarak orada bulunan daha hasadı gerçekleşmemiş olan mahsulü talan etti. Bağdad'ın etrafını vurmuş olan Nadir Şah, Kerkük Kalesi'ni de muhasara altına aldı. Bu saldırıya karşı Osmanlı kuvvetleri İranlıları geri püskürttü. Nadir Şah güçlü bir ordu toplayarak Kerkük Kalesi'ne hücum etti. Bu güçlü İran ordusunun karşısından Osmanlılar ancak üç gün dayanabildi. Osmanlı, üç günün sonunda İran kuvvetlerine

[93] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 230-234.

1743'te kaleyi teslim etti. Fakat İranlılar teslim etme şartlarını kabul etmeyerek halkı zor durumda bırakarak birçok kişiyi esir aldı, bu duruma karşı koyanları ise katletti[94].

Nadir Şah ve ordusu Kerkük galibiyetinden sonra Musul'u muhasara altına aldı. Osmanlı kuvvetleri direniş gösterirken Nadir Şah suyun kesilmesini emrederek karşı tarafı zor durumda bırakmaya çalıştı. Kale bir hafta boyunca bombardımana maruz kaldı. Osmanlı güçlerinin artık dayanacak gücü kalmadığı sırada rüzgarın çıkmasıyla ateşin yönü değişti ve İran ordusundaki binlerce askerin yanmasına sebep oldu. Savaşın seyrinin bir anda değişmesi Osmanlıların galibiyetine yol açtı. Bu duruma daha fazla dayanamayan Nadir Şah, Bağdad tarafına çekilme kararı aldı. Böylece Musul tarafları düşman askerinden temizlenmiş oldu. Bu haber İstanbul'da sevinçle karşılandı[95].

Osmanlı Devleti, Nadir Şah'ın durmayacağını bildiği için askeri ve siyasi faaliyetlerine ağırlık verdi. Nadir Şah Musul mağlubiyetinin acısını çıkartmak için ordusunu hazırlayıp Osmanlı topraklarına doğru harekete geçerek 1744'de Kars önüne geldi. Kaleyi muhasara altına alarak baskı yapmaya başladı. Fakat bu duruma kayıtsız kalmayan Osmanlı kuvvetleri karşılık verince İran ordusu dayanamayarak geri çekildi[96].

Kars seraskerliğine tayin olunan Yeğen Mehmet Paşa İranlılara karşı taarruza geçme planları yapmaktaydı. Birlikleriyle beraber 1745'te Erzurum'dan hareket edip Revan'ın kuzeyinde yer alan Yagorvat denilen yere vardı. Buraya ulaşır ulaşmaz İranlılara karşı taarruza geçti. Nadir beklemediği bu hamle karşısında direnemeyeceğini anlayınca geri dönüp siperlerine çekilmek zorunda kaldı. Üç gün boyunca siperli mücadele devam etti. İranlıların gücünün tam tükendiği zaman Osmanlı ordusunda Yeğen Mehmet Paşa'nın hastalandığı haberi yayılınca bu durum askerlerin dağılmasına ve geri çekilmelerine sebep oldu. Bir grup leventin savaşı bırakması ve diğer askerlerin de manevi gücünün düşmesi haberi yayılınca İran ordusu güçlü bir şekilde taarruza geçti. Bu sırada Yeğen Mehmet Paşa'da rahatsızlığı

---

[94] İlker Külbilge, *18. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı-İran Siyasi İlişkileri (1703-1747)*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, 2010, s. 288-289.
[95] Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, s. 2524-2525.
[96] Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, s. 2526.

nedeniyle vefat etti. Vefat haberi orduda yayılınca Osmanlı askerleri direnişi bırakıp 21 Ağustos 1745'te Kars'a geri döndü[97].

Nadir Şah, Kars zaferine rağmen gücünün gittikçe zayıfladığını ve Osmanlı Devleti'ne daha fazla karşı koyamayacağını anlamıştı. Bunun üzerine savaşa son vermek için Kars seraskeri Şehela Ahmet Paşa ve Bağdad valisi Ahmet Paşa'ya mektuplar gönderdi. Barış yapmak için daha önceki isteklerinden vazgeçtiğini, fakat bunlara karşılık Basra, Bağdad, Necef, Kerbela ve Van taraflarının kendisine teslim edilmesini istiyordu. Osmanlılar, bu isteklerin kabul edilmeyeceği bildirdi ve güçlü bir kuvvet toplayarak İran üzerine harekete geçti. Bunu haber alan Nadir Şah yeni bir barış teklifinde bulundu. İki taraf da barış görüşmelerini kabul edip yapılan antlaşmaya göre; IV. Murad zamanındaki sınırlar her iki tarafça kabul edildi. Bunun dışında İran hacılarına ayrı bir hac emiri tayin edilecek. Her iki devlet merkezinde üç yılda bir değiştirilmek şartıyla karşılıklı konsoloslar bulunacak ve esirler serbest bırakılacaktı. Antlaşma 4 Eylül 1746'da iki tarafça imzalanarak kabul edildi. Yapılan Kerden Barışı ile Osmanlı ve İran arasında 1723'ten beri aralıklarla devam eden savaşlar son bulmuş, I. Mahmut'un 1754'te ölümüne kadar iki devlet arasında yeni bir savaş yaşanmamıştır[98].

20 Haziran 1747 tarihinde Nadir Şah, bir suikast sonucu öldürüldü. Ölümünden sonra İran'da taht kavgaları ve siyasi çözülmeler yaşandı. İran'da iç karışıklıklar yaşanırken Bağdad ve Erzurum valileri padişaha, bu durumdan faydalanarak İran'a savaş açılması gerektiğine dair haber gönderdi. Fakat I. Mahmut, hiçbir zaman Müslüman devletlerle savaşı münasip görmediğinden dolayı bu fikri kabul etmeyerek Nadir Şah'la yapılan antlaşmaya sadık kaldı[99].

1.4. Osmanlı-Rusya ve Avusturya İlişkileri

Rusya, asırlar boyu Karadeniz'e inmek ve kıyılarında kesin hakimiyet sağlamak istediğinden dolayı sürekli fırsat kolluyordu. Osmanlı Devleti'nin de İran Savaşları'ndan yıpranmış olmasıyla beklediği fırsatı yakaladığı düşüncesiyle Ruslar, Kafkaslarda meydana gelen hadiseler üzerine Azak Kalesine taarruza geçti. Bu sırada

[97] Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi,* s. 2529.
[98] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 309-310.
[99] Külbilge, 18. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı-İran Siyasi İlişkileri (1703-1747), s. 332-333.

Rusya, Osmanlı'ya karşı yalnız kalmamak için Avusturya ile gizli bir antlaşma imzalamıştı. Buna göre ilk saldırıyı Ruslar yapacak, Avusturya'da Ruslarla Osmanlıların arasını bulmak bahanesiyle hazırlıklarını tamamlayıp savaşa girecekti. Hedefleri Osmanlı Devleti ile iki cephede birden savaşarak gücünü zayıflatıp topraklarına hakim olmaktı[100].

Osmanlı Devleti, Rusların yapmış olduğu saldırılara karşılık olarak 2 Mayıs 1736'da Ruslara savaş açtı. Ruslar Azak Kalesi civarını yağma ederek birçok Müslüman'ı öldürdü ve kaleyi karadan ve denizden muhasara altına aldı. Osmanlılar da Özi Kalesi'nin muhafaza ve müdafaası için Trabzon valisi Yahya Paşa'yı tayin etti. Ayrıca çevre vilayetlerden de yardım istenilerek Ruslara karşı birlikler toplanmaya çalışıldı. Osmanlı kuvvetleri bir taraftan direniş gösterirken, diğer taraftan yardım kuvvetlerini beklediği sırada Ruslar Azak Kalesi'ni 1736'da teslim aldı[101].

Kırım Hanı Kaplan Giray Han'ın, Kuban tarafındaki hareketlerini bahane eden Mareşal Münnich komutasındaki 55 bin kişilik bir Rus ordusu Kırım'a saldırdı. Fakat Kaplan Giray'ın birlikleri ve halkın göstermiş olduğu direniş karşısında Rus ordusu geri çekildi. Kırım Han'ı bu sırada İstanbul'dan yardım talep etti. Fakat yardım ulaşmayınca Ruslar Or kapısından girdi ve kaleyi ele geçirip Kırım'a doğru hareket etti. Kırım'a ilerlerken geçtiği yerleri yakıp yıkmış ve birçok yeri de yağmalamıştı. Münnich, bunlarla da yetinmeyip Kefe'yi ele geçirmek istediyse de buradaki Osmanlı güçleri karşısında direnemeyince geri çekilmek zorunda kaldı. Bu sırada Rus ordusunda salgın hastalıklar ortaya çıkınca komutan Münnich, birliklerini yanına alarak harabeye çevirdiği Kırım'dan geri çekildi. Kılburun'a bıraktığı birlikler de Komutan Münnich'in geri çekildiği haberi yayılınca burdaki kaleyi yıkıp bölgeyi terk etti. Kırım'da yaşanan olaylardan Kaplan Giray Han sorumlu tutularak görevinden azledildi. Yerine Kalgay Fetih Giray Han getirildi. Kırım'ın Ruslara karşı korunamayacağı da anlaşılınca Osmanlı Devleti, Kefe muhafızı Mehmet Paşa'yı seraskerlik göreviyle buraya tayin etti[102].

---

[100] Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, s. 2484-2488.
[101] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 255-256.
[102] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 256-257.

Avusturya ise bu sırada Osmanlı ve Rusya'nın arasını bulmak için harekete geçti. Amacı sadece Osmanlı'yı oyalamaktı. Böylece iki devlet tarafından görevlendirilen arabulucular Talman ve Osman Halisa Efendi arasında görüşmeler başladı. Osman Halisa Efendi Azak Kalesi'ni geri istedi, ancak Talman orayı Rusların savaşla aldığını söyleyerek teslimini kabul etmedi. Bunun üzerine görüşmeler tıkandı ve süreç uzadı. Zaten Avusturya'nın amacı Osmanlı'yı oyalayarak kendi hazırlıklarını tamamlayıp savaşa dahil olmaktı[103].

Yapılan görüşmeler sonunda Osmanlı Devleti, müzakerelerin daha sağlıklı devam etmesi için İstanbul'dan bir delege heyeti tayin etti. Bu heyet Avusturya elçisi ile birlikte 1737'de Özi yakınlarındaki Kodak kasabasına doğru hareket etti. Avusturya elçisinin amacı Osmanlı'yı oyalamak olduğu için müzakere yapılacak yerin Rus heyetine yakın olan Lehistan'a ait bir yerde yapılmasını istedi. Böylece Lehistan toprağı olan Niyemirov kasabası müzakere yeri seçilerek burada toplandılar. Fakat Rusların toplantı için seçtiği kişiler bilerek geciktiler. Bu gecikme yaklaşık iki buçuk ay sürdü. Osman Halisa Efendi, Bender ve Özi'deki komutanların Avusturya'nın sınırda savaş hazırlıkları yaptığına dair uyarılarını dikkate almadı[104].

Avusturyalılar, Osmanlı'yı oyalarken Rus ordusu da hazırlıklarını tamamlayıp Özi ve Bender'e doğru harekete geçti. Rusların harekatı Osman Halisa Efendi'ye bildirildi, fakat aynı şekilde bu olay da önemsenmedi. Bu sırada Rus komutan Münnich ordusunu Özi'ye doğru yönünü çevirdi. Özi muhafızı Yahya Paşa yeterli gücü olmadığı için Bender'den yardım istedi. Yeterli kuvvet olmayınca Rus ordusu rahat bir şekilde kaleyi muhasara altına alıp bombardımana başladı. Yahya Paşa bu güce tüm cesaretiyle karşılık vererek müdafaasına devam etti. Yapılan mücadele sonucunda 30 bin kadar düşman askerini zayiata uğrattı. Bu sırada atılan humbaraların tesiriyle tamamen ahşaptan oluşan binalar yanmaya başladı. Kısa zamanda yangın bütün kaleyi etkisi altına aldı. Yangının etkisiyle Yahya Paşa'nın yanında bulunan bin civarı asker şehit düştü. Yahya Paşa Ruslara esir düştü. Rus askerleri son bir hamle yaparak 13 Temmuz 1737'de kaleyi zapt etti. Rus komutan Münnich Osmanlının gücünden korktuğu için kaleye 8 bin muhafız bırakarak kendisi Aksu'yu geçip nehir boyu

---

[103] Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, s. 2492.
[104] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 260-261.

ilerlemeye başladı. Konakladığı bir sırada Bucak Tatarları tarafından hücuma uğradı. Tatarlar bin kadar Osmanlı esirini kurtardı, Münnich ise birlikleriyle birlikte Ukrayna'ya doğru kaçtı. Özi, düşman kuvvetlerin elinde kalırken, Osmanlı kuvvetlerinin bir kısmı Boğdan'ın muhafazası için görevlendirildi[105].

Özi'den sonra Rus ordusu tekrar Kırım'a girerek Akmescid'e kadar ilerledi. Bölgede bulunan yerleri yakıp yıktıktan sonra geri döndü. Ruslardan sonra Avusturya da taarruza geçerek Temmuz 1737'de 20 bin kişilik ordusunu Niş üzerine gönderdi[106]. Bu sırada Niş Kalesi'nde fazla kuvvet bulunmadığı için kale müdafaasında zor duruma düşüldü. Osmanlı kuvvetleri düşmana karşı koyamayacağını anlayınca Niş Kalesi'ni 115 top ve 50 havan topu ile birlikte Avusturyalılara teslim etti[107].

Niş mağlubiyetinde sorumsuzca hareket eden Osman Halisa Efendi'nin durumu I. Mahmut'a bildirildi. Bunun üzerine padişah, Osman Halisa Efendi'nin idamına karar verdi. Ayrıca Silahdar Mehmet Paşa'nın da sadrazamlık ve serdar-ı ekremlikten azledilmesi emrini verdi. Silahdar Mehmet Paşa Eğriboz muhafızlığına tayin edildi. Padişah, tüm bölgelerde ani baskınlara karşı gerekli tedbirlerin alınması ve Niş'in yeniden ele geçirilmesi talimatında bulundu[108].

Avusturyalılar Niş'ten sonra Şehirköy ve Kosova taraflarına yayıldı. Kosova'ya gelen düşman kuvvetleri Ohri ve Prizren mutasarrıfı Mehmet Paşa ve oğlu Hasan Bey tarafından mağlup edildi. Avusturyalılar bu mağlubiyet üzerine bölgedeki bir kısım halkı kendi yanına çekerek galeyana getirdi ve birçok yeri de yağma ederek halkı sürgüne zorladı[109].

Yaşanan mağlubiyet üzerine Avusturyalılar gücünü yeniden toplayarak Yenipazar ve Kalkandelen'i ele geçirdi. Bu bölgenin Avusturyalıların eline geçmesi Bosna'yı tehlikeye düşürdü. Bu sırada Vidin muhafızı İvaz Mehmet Paşa'dan gelen haber üzerine düşmanın Niş'te 6 bin kadar askeri olduğunu bildirmesiyle Sofya'da bulunan Rumeli valisi Hafız Ahmet Paşa 12 bin kişilik bir kuvveti göndererek Niş'i muhasara altına aldı. Birkaç gün süren muhasara sonucunda Avusturyalı komutan

---

[105] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 263-264.
[106] Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, s. 2493.
[107] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 268-269.
[108] Sertoğlu, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, s. 2496.
[109] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 270.

Dokat kaleyi Osmanlılara teslim etti. Niş zaferinden sonra İvaz Mehmet Paşa'nın gayretiyle Vidin düşman kuvvetlerinden temizlendi. 1737 yılının sonbaharında Vidin muhafızı İvaz Mehmet Paşa serasker olunca, Vidin muhafızlığına Karaman valisi Mehmet (Memiş) Paşa getirildi. Vidin başarısından sonra Osmanlı kuvvetleri, Eflak'a girmeye çalışan Avusturya birliklerini bertaraf ederek Timok Nehri'ne doğru kaçmalarını sağladı[110].

Avusturya ordusu Eflak'tan uzaklaştırılınca bu sefer Bosna cephesine müdahale ederek Ustrumca Kalesi'ni muhasara altına aldı. Bosna valisi Hekimoğlu Ali Paşa askerleriyle birlikte büyük bir mücadele azmi göstererek düşman kuvvetlerini ağır bir mağlubiyete uğrattı. Avusturyalılar verdikleri zayiat sonucunda buradan çekildi. Daha sonra Avusturya, Pujin ve Çetin kalelerini muhasara altına alarak Banyaluka'yı kuşattı. Hekimoğlu gücünü toplayarak askerleriyle birlikte düşman üzerine hücum etti. Bu ani hücumun üzerine düşman kuvvetleri kaçarak dağıldı. Böylece muhasara altında olan Pujin ve Çetin kaleleri 1737'de kurtarılmış oldu. Yapılan muharebe neticesinde Bosna da düşman istilasından kurtarılmış oldu[111].

1738'de Yeğen Mehmet Paşa Sofya'ya oradan da Niş'e geçti. Niş üzerinden Ada-i Kebir Kalesi'ni alarak Belgrad'ı muhasaraya edecekti. Fakat bu sırada Avusturya ordusunun Mehadiye ve İrşova taraflarında harekete geçtikleri haberi alınınca Ada-i Kebir Kalesi muhasarası durdurularak Mehadiye taraflarına geçildi. Mehadiye muhafaza edilmesi için Vidin seraskeri İvaz Mehmet, Karaman valisi Memiş, Tırhala sancakbeyi Murtaza ve Kars beylerbeyi Toz Mehmet paşalar 20 bin kişilik bir ordu ile yardıma gönderildi. Avusturya ordusu burada mağlup edilip, çok sayıda ganimet ele geçirildi. Alınan bu galibiyetlerin paylaştırılması konusunda askerler arasında anlaşmazlıkların çıkmasına sebep oldu. Avusturya bunu fırsat bilip İrşova tarafına gidip kaleyi ele geçirdi. İrşova'nın kaybedilmesi üzerine Osmanlı kuvvetleri, öncelikle İrşova'nın alınmasını kararlaştırdı. Çünkü Belgrad'ın muhasarası buranın alınmasına bağlıydı. Osmanlı kuvvetleri İrşova'yı ele geçiren Avusturya birlikleri üzerine harekete geçti. İki taraf arasında yapılan mücadele sonucunda İrşova, Osmanlı topraklarına dahil edildi. Osmanlı ordusu bu galibiyet üzerine Ada-i Kebir

---

[110] Johann Wilhelm Zınkeısen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, C. 5, Yeditepe Yay., İstanbul, 2011, s. 506-507.
[111] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 275-276.

Kalesi üzerine harekete geçti. Bu arada yardıma gelen Vidinli Ali Paşa Semendire Kalesi'ni ele geçirerek bölgeyi düşman askerlerinden temizledi. İki taraf arasında geçen mücadeleler sonucunda Avusturya birlikleri çok yorulduğu ve Osmanlı kuvvetlerinden de çekindiği için Ada-i Kebir Kalesi'ni teslim etmek zorunda kaldı[112].

Avusturya ordusunun plansız hareket etmesi Semendire, Mehadiye, San Elizabeth Palankası ve İrşova'yı kaybetmesine sebep oldu. Yapılan bu mücadelelerin sonucunda Belgrad yolu Osmanlılara açılmış oldu[113]. Osmanlı kuvvetleri gerçekleşen bu başarılardan sonra İstanbul'a dönüş yaptı. Aynı sıralarda Yeğen Mehmet Paşa Belgrad'ı almak için hazırlıklar yapıyordu. Fakat gelişen bazı olaylar sonucunda Yeğen Mehmet Paşa, görevinden azledilip yerine Vidin Seraskeri İvaz Mehmet Paşa getirildi[114].

Bu sırada Osmanlı birlikleri hazırlıklarını tamamlayarak Niş'e geçti. Burada Belgrad üzerine gidileceği kararlaştırıldı. Osmanlı ordusu Morova Nehri'nden geçerek Hisarcık mevkine kadar geldi. Burada yapılan savaşı Osmanlılar kazandı. Ordusunun yarıdan fazlası telef olan Avusturya daha fazla tutunamayarak Tuna'ya doğru geri çekildi. Bunun üzerine Osmanlı ordusu Belgrad'ı 25 Temmuz 1739'da kuşattı[115].

Hisarcık mağlubiyeti üzerine Avusturyalılar sulh yapmak istedi. Osmanlı Sadrazamı İvaz Mehmet Paşa, Belgrad ile birlikte Tımışvar ve Varadin'in verilmesi şartını koştu. Fakat Avusturyalılar kabul etmeyince Osmanlı güçleri muhasarayı daha da şiddetlendirerek Belgrad üzerine yürüdü. Bu muhasaraya Hekimoğlu Ali Paşa'da katıldı. Muhasaranın 51. günü Avusturya başkumandanı Mareşal Kont Wallis, sadrazama mektup göndererek yeniden sulh istedi. Sadrazam, Kont Wallis'in sulh isteğini umursamadı[116].

İki devlet arasında yaşanan olaylar üzerine Fransa araya girerek İki devlet arasında sulh görüşmelerinin 23 Ağustos 1739'da yapılmasını sağladı. Görüşmeler esnasında iki devlet ayrı ayrı isteklerini beyan ettiler. Bu sırada Nayberg, Avusturya kralından aldığı talimatlar üzerine Küçük Eflak ve Sırbistan'ı bırakmaya razı oldu,

---

[112] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 281-283.
[113] Zınkeısen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, s. 525-526.
[114] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 284-285.
[115] Zınkeısen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, s. 537-538.
[116] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 288.

fakat Belgrad'ı teslim etmeyeceğini bildirdi. Osmanlı Devleti bu isteğe asla razı gelmeyeceğini bildirdi. Bunun üzerine Avusturyalılar, 30 yılı aşkın yapmış oldukları Belgrad tahkimatının yıkılması üzerine teslim etmeyi kabul edebileceklerini bildirdi. Fakat Osmanlılar ise kalenin son haliyle teslim etmeleri şartıyla bunu kabul edeceklerini, aksi takdirde müzakereye devam etmeyeceklerini bildirdi. İki büyük devletin istekleri devam ederken, Fransa elçisi araya girerek kalenin Osmanlı zamanındaki hali ile teslim etmelerini teklif etti. Bu teklif iki devlet tarafından kabul edildi. Görüşmeler sonucunda Fransa'nın arabuluculuğu ile Osmanlı-Avusturya arasında Belgrad Antlaşması 18 Eylül 1739'da imzalandı. 27 sene süreli olan bu antlaşma, 23 madde ve bir sonuçtan oluşmaktadır. Belgrad Antlaşması'nın maddelerine göre; Belgrad ve Böğürdelen kaleleri eski hali ile Osmanlılara teslim edilecek. Avusturyalılar tarafından yeniden yapılmış olan binalarla, tersane ve kışlalar hariç olarak kale içinde ve yanında yaptıkları cephanelik, tabyalar ve dışında kalan duvarlar yıkılacak. Küçük Eflak, Ada-i Kebir ve İrşova kaleleri Osmanlı Devletinde kalacak. Banat Avusturya'ya kalırken, Tuna ve Sava nehirleri iki devlet arasında sınır kabul edildi. Böylece Sırbistan tamamen Osmanlı Devletine geçti. Bosna Eyaleti'nin sınırı ise Karlofça antlaşmasındaki gibi olacak, Temeşvar eyaleti Avusturya'da kalacak, esirler iade edilecek, gidiş-geliş, ticaret gibi hususlarda Pasarofça Barışı'nın esasları kabul edilecektir. 27 yıl sürecek olan bu antlaşma müddeti yarısına geldiğinde taraflarca da kabul görülürse tekrar uzatılabilecek. Avusturya'nın herhangi bir oyununa gelmemek için bu antlaşmaya Fransa kefil oldu. Avusturya, antlaşmaya uymadığı takdirde Fransa Devleti'ni karşısına almış sayılacaktı. Avusturyalılar, Furjon Kalesi hariç Pasarofça Antlaşması'yla ele geçirdikleri yerlerin tamamını Osmanlılara teslim etmiş oldu[117].

Avusturya'nın Osmanlı karşısında aldığı mağlubiyetler sonrasına Ruslar, Avusturya'nın da kendisinden ayrılmak üzere olduğunu anlayınca Osmanlılara karşı taarruza geçti. Mareşal Münnich, Lehliler ile anlaşarak 76 bin kişilik bir kuvvetle Hotin'e gitmek için Sukovuza ve Dinyester'i geçerek Hotin yakınlarına vardı. Ruslar, hızlı bir şekilde saldırıya geçti. Rus gücünün karşısında tutunamayan Osmanlı askerleri dağıldı. Bunun üzerine Hotin Kalesi Ruslara 19 Ağustos 1739'da teslim oldu.

---

[117] Nıcola Jorga, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, C. 4, Yeditepe Yay., İstanbul, 2009, s. 364.

Diğer taraftan bir kısım Rus kuvvetleri Boğdan'a girerek Yaş şehrini ele geçirdi. Fransa'nın arabuluculuğunda Oamanlı-Rusya arasında yapılan görüşmeler sonucunda 1739'da Osmanlı ve Rusya araasında Belgrad Anlaşması imzalandı[118].

Rusya ile yapılan Belgrad Antlaşmasına göre; aralarında karada ve denizde kalıcı bir barış sağlanacak. Sınırlar önceki antlaşmalara göre değil, yeniden belirlenecek. Azak Kalesi yıkılacak, bu bölge tarafsız kalacak ve her iki devlet arasında duvar görevi görecek. Buna karşılık Rusya ve Osmanlı kendi sınırlarında yeni kaleler kurmakta serbest olacak. Büyük ve Küçük Kabartay özgürlüklerini ve bağımsızlıklarını geri kazanacak. Rusya, Osmanlı nezdinde daimi temsilciler bulundurma hakkına sahip olacak ve bu temsilciler diğer imtiyazlı devletlere tanınan haklardan yararlanacak. Bu antlaşmaların yapılmasında önemli rol alan Fransa elçisi 1740'ta kapitülasyonları genişleterek yeniletmeyi başardı. Ayrıca Fransa elçisinin girişimiyle Osmanlı Devleti, İsveç Devleti ile bir savunma antlaşması, İspanya Devleti ile de ticaret antlaşması yaptı. Böylece Osmanlı Devleti ile Avrupa devletleri arasında bir denge kurularak 1768 yılına kadar uzun bir barış dönemi başlamış oldu[119].

[118] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 292-293.
[119] Zınkeısen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, s. 557-358.

İKİNCİ BÖLÜM

DEFTERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. Defterin Fiziki Özellikleri

1152-1154 (1739-1741) yıllarına ait olan 147 Numaralı Mühimme Defteri, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'nda "A._DVNSMHM._d" şekliyle kayıtlıdır. 21x29 cm ebadında, 467 sayfadan oluşan defterin, kağıt yapısı aharlı olup dış kapağı deri ciltle kaplanmıştır. Numaralandırılma, sayfanın sağ üst kısmına Arapça rakamlarla yazılmıştır. Ayrıca hüküm numaraları Latin rakamlarıyla hükümlerin başına sırasıyla yazılmıştır.

Bu çalışma, ilgili defterin 156-310 sayfa aralığını içermektedir. Bu sayfa aralığında toplamda 487 adet hüküm ve 124 adet suret bulunup toplamda 611 hüküm bulunmaktadır. Metin içerisinde 620'nci, 809'uncu ve 1046'ncı hükümler iptal edilmiştir. İptal edilen hükümleri ve hükümlerin üzerindeki açıklamaları, hükümlerle karışmasını engellemek için italik yazılmıştır. 631. ve 632. hükümlerin arasına "**Der-zamân-ı sadr-ı sudûru'l-vüzerâ Hazret-i Hâcı Ahmed Paşa yessera'llâhu mâ yürîdü ve mâ yeşâ"** cümlesi eklenerek hükümlerin kimin zamanında yazıldığı da belirtilmiştir.

Hükümlerde 671'inci hükmün dışında kalan hükümlerin tarihleri hükmün altına yazılmıştır. Suretli hükümlerde normalde tarih kullanılmazken 672'nci hükümde tarih konulmuştur. İptal edilen hükümlerin üzerine uzun bir çizgi çekilmiştir[120]. Bazı yerlerde kelimelerin veya cümlelerin üstü çizildikten sonra sayfanın boş bulunan bir kısmına veya cümle aralarına bir çizgi çekilerek yazıya devam edilmiştir[121]. Defter iyi muhafaza edilmiş olup, sadece birkaç yerde deformasyondan dolayı kelimeler okunamamıştır[122]. 225'inci sayfaya ek bir sayfa ayrılmış ve buraya kapana gelen gemilerin taşıdığı malın cinsi, miktarı ve mal sahibinin ismi yazılmıştır. 226'ncı sayfanın yanındaki sayfa boş bırakılmıştır. Ayrıca metinde elkabların olduğu, Arapça

[120] hk. 620.
[121] hk. 771, 787, 809, 925.
[122] hk. 637, 638, 820, 1030, 1078, 1100.

ve Farsça kelimelerin yoğun şekilde kullanıldığı hükümler de bulunmaktadır[123]. Bu hükümlerin okunmasında zorluklarla karşılaşılmıştır.

Metin yazısında genellikle divani kırması kullanılmıştır. Hükümlerin çoğunluğu sıkışık ve küçük yazılmıştır. Hükümlerin yer yer farklı yazı stili ile yazılmış olması birden fazla katip tarafından yazıldığını göstermektedir. Belgelerin hitap kısmında genellikle fermanların gönderildiği kişinin görevi, görev yeri, bazen de adı yer almaktadır. İfade edilen cümle "hüküm ki" veya "hüküm" şeklinde sona ermektedir. Genellikle üst satırda bulunan hitap kısmından sonra, asıl konu anlatılmaya başlanmıştır.

Tarih kısmı transkripte edilirken genellikle yüzlü rakam "152" olarak yazıldığı yerlerde köşeli parantez içinde "[1]152" şeklinde binli rakam eklenerek tamamlanmıştır. Binli "1153" şeklinde olanlar ise olduğu gibi yazılmıştır. Hicri ayların ise sadece rumuzları Receb "B", Şaban "Ş" şeklinde yazılmıştır. Hükümlerin Hicri ayları onar günlük guruplara "evâil, evâsıt, evâhir" şeklinde ayrılmış olup ay ve yıllar hükümlerin sol alt köşesine yazılmıştır.

Defterin çalışmaya konu olan kısmında tarihlendirmenin çok karışık olduğunu, özellikle ayların başlangıç ve bitiş aşamalarında içi içe geçtiğini görmekteyiz[124]. 671'inci hükmün dışında tüm hükümlerde tarihlendirme yapılmıştır. "634, 840 ve 987"nci hükümlerde tarihten önce "fî" konulmamıştır. Çalışmama konu olan hükümler, Hicri "evâhir-i Ra. (Rebi'ü'l-evvel) sene [1]152" (Haziran 1740) ile başlamış, "evâhir-i N. [Ramazân] sene [1]153" (Aralık 1740) tarihli hüküm ile son bulmuştur.

Hüküm transkripsiyonun üzerinde "**680-176-2"** şeklinde numaraların olduğu görülecektir. Bu numaraların ilki hüküm numarası, ikincisi sayfa numarası, üçüncüsü ise sayfadaki hüküm sırası şeklinde sıralanmıştır. Hükümlerin değerlendirilme kısmını hemen hükmün üstüne yazmayı uygun gördüm. Bu şekilde yapmamdaki amaç; okuyucunun hükmün aslına da rahatlıkla ulaşabilmesini sağlamak, hükmün hangi

[123] Hk. 936, 1106.
[124] hk. 670, 682, 683, 728, 729, 730, 765, 766, 783, 790, 806, 816, 819, 823, 824, 826, 827, 828, 829, 840, 847, 848, 862, 884, 881, 882, 890, 894, 900, 904, 910, 908, 909, 961, 964, 965, 969, 976, 977, 982, 1001, 1005, 1016, 1017, 1020, 1022, 1023, 1025, 1026, 1030, 1031, 1034, 1036, 1037, 1040, 1048, 1064, 1065, 1075, 1076, 1078, 1088, 1089, 1099.

yerleşim yerlerine gönderildiğini rahatlıkla bulmak, hangi görevlinin nereye tayin edildiğinin tekraren yazmama gerek kalmamasını sağlamak ve hüküm özetlerinin çok fazla yer kaplamasını önlenmek olmuştur. Yine sayfa kenarlarına yazılan ve hükümlerden ayrı olan notları ise hükümlerle karıştırmamak için bu notların yazı tipini italik yapmayı uygun gördüm.

2.2. Defterin Muhtevası

2.2.1. Eşkıyalık Hadiseleri ve Ahalinin Korunması

Osmanlı Devleti'nde Uzun süren savaşlar ve alınan vergiler halkı bezdirip ekonomik yapıyı bozmuştu. Bunu fırsat bilen bazı kişiler birçok bölgede yol kesicilik, adam öldürme, haneye tecavüz ve yağma gibi devleti zor durumda bırakacak eşkıyalık faaliyetlerde bulunmuştu. Çalıştığım hükümlerde bozgunculuk yapan ve Osmanlı topraklarında karışıklıklara sebep olan bu kişilere "eşkıyâ, şakî, harâmzâde, erâzil, kuttâ'-i tarîk" gibi isimler verilmiş olduğu görülmektedir. Bunların sebep olduğu olaylar için "nehb ü gāret, zulm ü te'addî, gasb ü gāret, katl-i nüfûs, fesâd ü şekāvet" ifadeleri kullanılmıştır. Bunların cezası olarak da şer'i mahkemelerin vereceği kararların uygulanması, suçsuz olanlara ise dokunulmaması gibi tenbihlerde bulunulduğu görülmüştür[125]. Eşkıyalık hadiseleri içerisinde Hudavendigar Sancağı'na bağlı Seferihisar Geğbüze Kazası sakinlerinden Deli Hüseyin adlı kişi dikkat çekmektedir. Çalıştığım kısmın birçok yerinde bu kişinin yaptığı eşkıyalık hareketlerinden bahsedilmiştir. Bu eşkıyanın yakalanıp kendisine gerekli cezanın verilmesi için birçok emir gönderilmiştir[126].

Eşkıyaların bazıları asker kaçaklarını oluştururken bazıları, aşiret, cemaat veya devletin memuru oldukları görülmüştür. Çardak Kazası'nda satın alma memru olan Virselioğlu Hacı Mustafa adlı kişi, arkadaşlarını da etrafına toplayıp eşkıyalık yaptığı gibi hükümlerle de karşılaşılmaktadır[127].

---

[125] hk. 619, 671, 675, 686, 690, 691, 697, 698, 701, 702, 710, 724, 767, 800, 823, 826, 827, 830, 846, 860, 899, 912, 917, 923, 932, 954, 953, 981, 982, 983, 984, 992, 1016, 1054, 1057, 1061, 1063, 1042, 1049, 1052, 1068, 1074, 1078, 1080, 1085, 1105.
[126] hk. 690, 691, 697, 698, 724, 846, 932, 1054.
[127] hk. 619.

2.2.2. Vergilerin Tahsili

Osmanlı Devleti bu dönemde İran, Rusya ve Avusturya ile çetin geçen savaşlar yapmıştı. Bu savaşların son bulmasıyla bozulan ekonomiyi toparlamak için bir yandan halktan vergiler tahsil edilirken bir yandan da halkın sırtına yeni vergiler yüklenmiştir. Uzun süren savaşlar nedeniyle sefer masraflarında da artış yaşanmıştır. Bu masrafların önüne geçebilmek ve ekonomiyi ayakta tutabilmek için alınan vergilere ek olarak 17. yüzyılda "imdâd-ı seferiyye" adıyla geçici bir vergi getirilmiştir. Bu vergi sonraki yıllarda "imdâd-ı seferiyye" ve "imdâd-ı hazariyye" olmak üzere ikiye ayrılarak sürekli toplanan vergiler haline gelmiştir[128].

Vergilerini vermeyenler genellikle yakalanıp hapsedilmesi istenmiştir. Bazen de ahalinin veya yöneticinin devlete olan borcundan vazgeçilmiştir. Yöneticilerden de bazılarının halktan devletin belirlediği vergiden fazlasını aldıkları görülmüştür. Larende Kazası ayanı Kılbasan ve Kızılcakuyu köyleri hassından senede birkaç defa haksız yere vergi aldığı haberi alınmıştır. Ayanın bundan derhal vazgeçmesi gerektiğini bildirilmiştir. Bu köylerde vergiyi köylünün gücüne göre voyvoda tarafından tahsil edilmesi gerektiği şeklinde hükümler gönderilmiştir[129].

Çalışmaya konu olan kısımda Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayan Gayrimüslimlerden, can ve mal güvenliğinin sağlanması karşılığında alınan "cizye", toprak işletilmesi karşılığında alınan "haraç", hayvanlardan alınan "ağnam", gömrüklerden alınan "masdarriye", malın alım satımında aracı olanlardan alınan "dellâliye" gibi vergi çeşitlerinin alındığını da hükümlerde görmekteyiz[130].

2.2.3. İdari Görev Değişiklikleri

Vezirlerin, sancakbeylerin, mutasarrıfların tayin ve azilleri birçok hükümde yer aldığı görülmektedir. Genellikle kale muhafızlığı, başbuğ, mutasarrıf ve mütesellimlik gibi görevlilerin değiştiği hükümlere yansımıştır. Görev değişikliği sonucunda görevlilerin yeni görev yerine giderken denizden geçilecekse kaptan-ı deryadan bu iş için bir kalyonun ayarlanması gerektiği ile ilgili hükümler de bulunmaktadır. Görevi

---

[128] hk. 706, 723, 739, 759, 760, 782, 791, 795, 811, 816, 855, 856, 1006.
[129] hk. 621, 1012.
[130] hk. 663, 664, 665, 678, 688, 731, 746, 756, 758, 760, 761, 787, 807, 810, 817, 888, 890, 892, 904, 910, 918, 919, 987, 1008, 1014, 1015, 1018, 1019, 1051, 1075, 1076, 1102, 1103, 1064, 1066.

değişen kişinin görev yerine ulaşana dek yerine dürüst ve işin ehli birinin geçici olarak getirilmesi emrinin verildiğini görmekteyiz [131]. Örneğin, Belgrad seraskeri Vezir Ali Paşa'ya Şam Eyaleti yöneticiliği ve Hac Emirliği görevleri verilmiştir. Şam-ı Şerif mütesellimliğine ise burada ikamet eden Kürt İbrahim Paşa'nın yeğeni Yusuf'un, Belgrad muhafızlığına da İnebahtı muhafızı Vezir Mustafa Paşa'nın atandığı bildirilmiştir. Vezir Mustafa Paşa, Belgrad'a ulaşana dek Vezir Ali Paşa'nın Belgard'da kalıp buradaki işleri yörütmesini, Mustafa Paşa gelince zaman kaybetmeden Şam-ı Şerif'e gidip Hac Emirliği işleriyle ilgilenmesi gerektiği şeklinde hükümler bulunmuğunu müşahede etmekteyiz[132].

2.2.4. Nakil ve Ulaşım

2.2.4.1. Zahire Tedariki ve Nakli

Osmanlı Devleti'nin, İran, Rusya ve Avusturya ile uzun süren savaşlar dolayısıyla bazı kale ve özellikle İstanbul'un zahire tedarikinde sorunlar yaşanmıştır. Bu durumu, "muhtekir taifesi" denilen stokçuların bazen zahire, bazen çeşitli yağları veya hayvanları stoklamalarıyla daha da sorunlu hale getirmiştir. Asker sayısının artması ve civardan gelen göçlerle birlikte üretim azalmış tüketim ise atrmıştır. Böyle olunca birçok bölgede kıtlık yaşanmıştır. Bunun üzerine, zahiresini saklayanlar, göndermek istemeyenler veya stoklayanların zahirelerine el konulması, sahiplerinin ise hapsedilmesi veya katledilmesi gibi emirlerin verildiğini görmekteyiz. Balkan'ın öte caniblerinden hınta ve şair ve revgan-ı sade ve don ve çerviş yağları ve sair çeşitli zahirenin stokçular tarafından stoklandığı ve fiyatının zamlandığı ve İstanbul'a gönderilmediği haberi alınmış o bölgedeki görevlilerden bunları yapanın her kim olur ise olsun yakalanıp hapsedilmesi veya katledilmesi gerektiğini bildiren hükümler de bulunmaktadır[133].

---

[131] hk. 634, 635, 699, 707, 710, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 726, 727, 728, 729, 730, 738, 739, 740, 741, 742, 747, 748, 750, 751, 754, 755, 757, 774, 780, 813, 832, 840, 841, 854, 857, 861, 872, 893, 911, 914, 930, 1005, 1041, 1043, 1050, 1072, 1073, 1077.
[132] hk. 718.
[133] hk. 636, 657, 659, 666, 674, 683, 684, 771, 781, 794, 810, 812, 819, 831, 834, 839, 843, 847, 866, 868, 869, 870, 871, 873, 880, 881, 882, 884, 887, 924, 925, 934, 935, 968, 980, 988, 996, 1000, 1053, 1065, 1073.

2.2.4.2. Hacıların Nakli ve Yol Güvenliği

Her yıl hac görevini yerine getirmek için kutsal topraklara giden hac kafileleri bulunurdu. Osmanlı Devleti, bu kafilelerin Mekke'ye ulaştırılmalarından ve hac ibadetlerini yapıp evlerine güvenli bir şekilde geri dönmelerinden sorumluydu. Bu işin idaresi emîrü'l-hac denilen görevlideydi. Ayrıca bunun için hafif süvari birliklerinden oluşan Cerde askerleri görevlendirilmiş, bu askeri birliklerin idaresi ise Cerde başbuğunun sorumluluğuna verilmişti. Bu birliklerin görevi, hac güzergahında bulunan kafilelerin yol güvenliğini sağlayıp bunların gideceği yerlere sağ salim ulaşmalarını sağlamak olmuştur. Cerde teşkilatı daha çok Filistin bölgesinde bulunan Nablus, Kudüs ve Safed beyleri tarafından, XVIII. yüzyılda ise Trablusşam beylerbeyleri ve muhassılları tarafından yönetilmiştir[134].

Çalışmamıza konu olan hükümlerde Cerde askerine dair bilgiler dikkat çekecek miktardadır. Bu bilgilere göre, Cerde askeri birlikleri genellikle Nablus, Kuds-i Şerif, Gazze, Cebel-i Aclun ve Leccun sancaklarından sağlanmış olup bu askerlerin savaşçı, güvenilir, yiğit kişiler arasından seçilmesi gerektiği bildirilmiştir[135]. Örneğin, Cerde askerleri üzerine başbuğ olarak atanan Esad Paşa'nın kendisi ve Sayda, Cebel-i Aclûn, Leccûn, Gazze, Kuds-i Şerif, Şam-ı Şerif ve Nablus sancaklarından toplanan Cerde askerlerinin başına geçip Hediyye Eşmelerine gitmesi ve oradan Müslüman hacıların sağ salim yerlerine ulaştırılması gerekliliğini bildiren hükümlere rastlamaktayız[136].

Yine Kırım veya Mısır gibi bölgelerden hacca gidecek önemli devlet memurlarının akrabaları veya kendilerinin yol gövenliklerinin sağlanıp ihtiyaçlarının sağlanmasına yönelik hükümlerde bulunmaktadır[137].

2.2.4.3. Devlet Görevlilerinin Yeni Görev Yerlerine Ulaştırılması

Devlet görevlilerinin bazıları görevlerinden azledilirken bazılarının ise ilk defa görevlendirildiklerini görmekteyiz. Yine bir iş için bir yerden bir başka yere gitmeleri gerektiği veya ailesiyle hacca gittiklerini hükümlerde görmekteyiz. Bu görevlilerin gideceği yere hızlı ve sorunsuzca gitmelerini sağlamaya yönelik çabaların olduğunu

---

[134] hk. 1021, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026, 1031, 1037, 1088.
[135] hk. 1021,1022, 1023, 1024, 1025, 1026.
[136] hk. 1021.
[137] hk. 677, 680, 681, 682, 743, 744, 894.

görmekteyiz[138]. Örneğin, Vezir Yeğen Mehmed Paşa Kandiye'ye, Vezîr Ebubekir Paşa ise Karaman'a tayin olunmuştur. Derya kaptanı Vezir Süleyman Paşa'dan Yeğen Mehmed Paşa'yı Sakız'dan alıp Kandiye'ye, Ebubekir Paşa'yı ise Kandiye'den alıp İzmir iskelesine götürmek üzere miri kalyonlarından bir kalyonun ayarlanması gerektiği haberi verilmiştir[139].

2.2.4.4. Surre-i Hümayun'un Nakli ve Güvenliğinin Sağlanması

Osmanlı Devleti Haremeyn-i Şerifeyn bölgesine çok ehemmiyet gösterirlerdi. Her yıl hac döneminden önce düzenli bir şekilde genellikle İstanbul ve Kahire'den hacıların geçeceği yolların gövenliğine, yol üzerindeki kuyuların bakımına harcanması, Mekke ve Medine halkına dağıtılması amaçlarıyla para, altın ve değerli eşyalar gönderilirdi[140]. Örneğin Kutsal topraklara her sene olduğu gibi padişah tarafından gönderilen paraların bu sene tekrarlanarak hazineden alınıp surre sorumlusuna teslim edildiği, sorumlu ve beraberindekilerin Üsküdar'dan Akşehir'e varıncaya dek korunup kollanması yol üzerindeki görevlilerinden istenmiştir. Yine kutsal toprakların ihtiyaçalarının karşılanması için her sene İstanbul'dan gönderilen hazinenin Üsküdar'dan Akşehir'e nakledilirken korunup muhafaza edilmesi gibi hükümlerin olduğunu görmekteyiz[141].

2.2.4.5. Asker ve Mühimmat Nakli

Gerek savaşlarda asker kaybının yaşanması gerekse askerlerin firar etmesi veya esir döşmesi sonucunda özellikle sınır bölgelerinde bulunan kalelerde askere ve mühimmata ihtiyaç duyulmuştur. Bu amaçla özellikle sınırdaki kalelere askeri birlikler ve mühimmatlar gönderilmiştir. Bu bölgelerdeki asker ve mühimmatın kayıt altına alınıp bu kayıtların merkeze bildirilmesi istenmiştir[142]. Örneğin Bender, Vidin ve Belgrad kalelerinin muhafazalarının göçlendirilmesi için bu kalelere farklı sayıda asker ve çeşitli mühimmatın gönderilmesi gerektiği ile ilgili hükümler mevcuttur[143].

---

[138] hk. 646, 749, 753, 764, 765, 766, 789, 808, 828, 829, 921, 1088, 1091, 1092, 1093, 1101.
[139] hk. 749.
[140] hk. 958, 959, 961, 962, 963, 964, 1033, 1034
[141] hk. 958.
[142] hk. 853,862,864,885,889,907, 914, 915, 1036, 1048, 1060, 1092.
[143] hk. 801.

2.2.5. Aşiret ve Ahalinin İskanı

Aşiretler de son zamanlarda meydana gelen sovaşlardan ve sonrasında ortaya çıkan ekonomik dar boğazdan paylarına düşeni almışlardır. Gerek bazıları vergilerini vermemeleri veya eşkıyalık faaliyetlerin içinde bulunması veya yaylak kışlak olarak kullandıkları yerler arasında bulunan yerleşim yerlerine, tarla, bağ ve bahçelere zarar vermeleri gibi çeşitli sorunlara sebep olmuşlardır. Trablusşam valisi Vezir Mustafa Paşa'nın sorumluluğunda olan bazı köylülerin köylerini terk edip başka köy ve kasabalara yerleşmeleri sonucunda mukataat gelirinde eksilme olmuştur. Bu köylülerin voyvoda denetiminde tekrar eski yerlerine yerleştirilmeleri istenmiştir. Yine Hotin Sancağı'nda ikametlerine izin verilen Lebke taifesinin Boğdan arazisine ve ahalisine zarar verdikleri, Rakka'dan ayrılıp Malatya taraflarıa göç eden Ekrad'dan olan Cihanbeylu ve Ömeranlu aşiretlerinin gelip geçtikleri yerlerdeki bağ, bahçe ve ekinlere zarar verdikleri, Bahriyelu Avşarı Cemaati'nin devlete olan borçlarının ödenmesi için hangi mahalde ise bulunup bu borcun tahsil edilmesi ve bunların Rakka'da iskan edilmeleri gibi çeşitli hükümler de bulunmaktadır[144].

2.2.6. Elçi Kabulü ve Güvenliği

Osmanlı Devleti'nin gerek İran[145] ile ve gerek Rusya[146]-Avusturya[147] ittifakıyla yaptığı savaşlar sonrasında bu ülkelerle antlaşmalar imzalamıştır. Bu durum sonucunda bu ülkelerden Osmanlı Devleti'ne ve Osmanlı Devleti'nden bu ülkelere elçiler gidip gelmiştir. Misafir olarak karşılanan elçinin yiyecek, içecek, konaklama ve güvenlik gibi birçok masrafı Osmanlı Devleti tarafından karşılandığı görülmektedir. Elçinin, Osmanlı Devleti topraklarına geleceği sırada hangi hazırlıkların yapıldığı ve nasıl karşılandığı, kimin görevlendirildiği, elçinin geçeceği yol güzergâhının gövenliğinin nasıl sağlandığı gibi konuların ayrıntılı olarak hükümlerde işlendiği görülmektedir. Bu elçilere klavuzluk yapmak için ise mihmandar olarak kapucibaşı, çavuşbaşı, kethüda ve bostancıbaşı görevinde bulunanların görevlendirildiğini görmekteyiz[148]. Örneğin, İran'dan gelecek olan elçinin Divan-ı Hümayun'da

---

[144] hk. 632,647,676,733,783,847,859,878, 908,916, 976,1035.
[145] hk. 644, 648, 655, 656, 733, 735, 825, 978, 1083
[146] hk. 752, 905, 906, 985,
[147] hk. 797,798,
[148] hk. 644.

çavuşbaşı olan Derviş Mehmed'in mihmandarlığında Bağdat'tan İstanbul'a gelinceye kadar tüm ihtiyaçlarının karşılanması ve seçkin Kürdistan askeri tarafından korunması gerektiği gibi hükümlerle karşılaşmaktayız[149].

2.2.7. Devlet Memurlarının Halktan Fazladan Ücret Almaları

Bazı devlet memurları gerek servetine servet katmak gerekse devletin kendisinden aldığı ücretten fazlasını almak için halka zulmetmişlerdir. Halktan bazıları bu durumu merkeze bildirince bu konuyu araştırması için merkezden bölgeye görevliler gönderilmiştir. Şikayetlerin doğru çıkması halinde bu kişiler cezalandırılmış ve halktan haksız yere alınan paralar halka geri verilmiştir[150]. Örneğin, Rumili'nin sağ kolunda bulunan memurların bölgedeki ahaliden şer'i ve örfi kanunun belirlediği verginin üstünde ücret alındığı haberi alınmıştır. Bu durum halka zulüm olduğu, bu bundan vazgeçmelerini Kuran'ı Kerim'den ayetler ve Hadis-i Şerif'lerle desteklenerek bildirmiştir[151]. Eski Yanya mutasarrıfı Abdi Paşa Yanya halkından o yıl alınmaması gereken seferiyye adıyla zorla para toplamış ve halka zulmetmiştir. Bu şahsın yaptığı zulmün sonlanması ve haksız yere aldığı parayı geri vermesi için Yanya naibi ve monlası olan Ali'nin görevlendirildiği belirtilmiştir[152].

2.2.8. Belgrad Antlaşmasının Uygulanması

I. Mahmut döneminde yapılan savaşların sonucunda İran, Avusturya ve Rusya ile çeşitli antlaşmalar imzalanmıştır. Antlaşmaların imzalanması kadar antlaşma şartlarının yerine getirilmesi de önemlidir. Hükümlerde bazı antlaşmalarda alınan kararların uygulanması için verilen çabaları ve karşılaşılan zorlukları da görmekteyiz[153]. Örneğin Osmanlı ile Rusya-Avusturya arasında 1739'da imzalanan Belgrad anlaşmayla Zerne Irmağı yatağının bir yıl içinde değiştirilmesi ve İrşova kasabasının arkasından bir kanal açılarak Tuna Nehri'ne bağlanması kararı alınmıştır. Zerne Irmağı'nın yatağının değiştirilmesi görevi Mühürdar Mustafa'ya verilip Silopili Hüseyin ve dört yüz askerinin de yanına yardımcı olarak alması gerektiği bildirilmiştir. Bu işin bir an önce tamamlanası gerektiği ve bu şartın yerine getirilmesi için gerekli

[149] hk. 648.
[150] hk. 637, 638, 796, 830, 847, 955, 987, 1012, 1039.
[151] hk. 637.
[152] hk. 796.
[153] hk. 785, 786, 806, 877.

olan işçi, alet, mühimmat ve memurların hazırlanıp bir an önce işe başlanması gerektiği bildirilmiştir[154].

2.2.9. Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerif'i Civarında Yapılan Vakıf Eserleri

İstanbul'da bulunan Ayasofya Camisi'nin yanına kütüphane ve Çifte hamamı inşa edilecektir. Bu inşaat için gerekli mermer taşları civar bölgelerden ve özellikle Marmara Nahiyesi'nden soğlandığı, mermer ustaları ile birlikte bu mermerlerin İstanbul'a gönderilmesi gerektiği ile ilgili emirler gönderilmiştir. Örneğin İstanbul'da bulunan Ayasofya Camisi duvarına bitişik olan kütuphane-i hümayun vakfına eklenmek üzere inşa olunacak Çifte Hamamı hayratı için yeterli miktarda temiz suya ihtiyaç duyulunca bu suyun Sultan Ahmet'in yaptırdığı çeşmeden sağlanması istenmiştir. Yine Kandiye Sancağı'nda Halil Ali adlı kişi devlete olan borcunu ödemeyip halka zulm edince tımarı olan Sersin? Karyesi'nin elinden alınıp Ayasofya-i Kebir Cami-i Şerif duvarının tamirinde kullanılması ve yapılmış olan kütübhane-i hümayun vakfına katılması şeklinde hükümlerle karşılaşmaktayız[155].

2.2.10. Osmanlı Devleti'ne Sığınmış Macar Generaller

Orta Macar Kralı İmre Thököly Avusturyalılara karşı Osmanlı Devleti'nden yardım istemişir. Osmanlı Devleti kendisine yardım ederek Macar kralı olmasını sağlamıştır. Fakat Osmanlı Devleti'nin 1683 yılındaki II. Viyana Kuşatması'nda yenilmesi sonucunda İmre Thököly de iki bin kişilik ordusuyla Osmanlı Devleti'ne sığınmıştır. Osmanlı Devleti de kendisini ve beraberindekileri Tekfurdağı civarlarına yerleştirmiştir[156]. Ara ara bu tür göçlerin devam ettiğini ve aynı bölgeye yerleştirildiklerini hükümlerde geçmektedir[157]. Edirne'de ikamet eden Macar generellerinden Çaki General'in yanına, maiyyetiyle beraber Zal ve Mekkeş nam generaller ile Macar zabitanları gelmişler. Bunların Tekfurdağı'nda ikamet eden Kralzade'nin hanesinde ikamet etmelerine izin verilmiştir. Osmanlı Devleti'ne sığınıp Tekfurdağı'na yerleştirilen Macar taifesinin dağınık olmaları ve başlarında birlerinin

---

[154] hk. 806.
[155] hk. 670, 673, 946, 1069, 1069, 1070, 1079.
[156] Sezgin Topal Mızrak, *II. Abdulhamid Dönemi'nde Türk-Macar Kültürel İlişkileri (Korvina Örneği)*, Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Muğla, 2017, s. 2-3.
[157] hk. 814, 815, 977.

olmaması nedeniyle sorun oluşturunca başlarına General Garuk Caki ve General Baron Rali'nin başbuğ olarak getirildiği belirten hükümlerin olduğunu da görmekteyiz[158].

2.2.11. Miras Taksimi

Hükümler arasında annesiyle veya oğluyla alacak verecek konusunda davalı olan veya vefat edenlerin bıraktığı malların taksimi konularında sorunların yaşanmış olduğunu da görmekteyiz. Yine bazı devlet memurlarının annesiyle davalı olduğu için devlet nezninde güvenilirliğini yitirdiği ve bu kişinin görevden alınması gerektiği bildirilmiştir[159]. Mübaşir olan Halim Ağâzade Mehmed Mehmed'in annesi oğlunu devlete şikayet ederek kendisine borcunun olduğunu fakat borcunu ödemediğinden yakinmıştır. Mehmed adlı kişinin annesiyle olan bu davası onun devlet nezdinde gövenilmez kıldığı için bu kişi memurluktan azledilerek elindeki resmi evrakların devlete teslim etmesi gerektiği bildirilmiştir[160]. Yine Balıkesir sakinlerinden olup vefat eden otuzuncu bölüğün alemdarı Seyyid Hacı İbrahim'in geride bıraktığı malları kardeşi kızı Havva ile üç eşine kalmıştır. Fakat bu kişinin yanında devlete ait silahların bedelinin hazineye ve varislerine haklarının ödenmesi, borçlu olduğu ve alacaklı olduğu kişilerin belirlenip alacak verecek meselelerinin çözümü istenmiştir. Bu amaçla merkezden mübaşir olarak Halil adlı kişi gönderildiği, Ocak tarafından da Küçük çavuş vekili Osman'ın görevlendirildiği gibi hükümlere rastlamaktayız[161].

2.2.12. Stokçulara Karşı Alınan Önlemler

Yaşanan savaşlar, konulan vergiler, yolları kesen eşkıyalar, bazı devlet görevlilerin keyfi muameleleri gibi olumsuz durumlar özellikle kırsal kesimde yaşayan halkı bezdirmişti. Bu gibi nedenlerden bazı kişiler topraklarını bırakarak başta İstanbul olmak üzere büyük şehirlere göç ettiklerini görmekteyiz. Bu durum ülkede başta üretimin, vergi gelirlerinin azalmasına ve zahire sıkıntısının yaşanmasına yol açmıştır. Bunu fırsata çevirme derdinde olan stokçular, aldıkları zahireyi depolayarak fiyatın yükselmesine ve zahire sıkıntısının daha da artmasına yol açmışlardır. Bu durumdan en çok en kalabalık kent olan başkent İstanbul etkilemiştir[162]. Örneğin Rodosçuk, İnecik, Şehrköy, Evreşe, Gelibolu, Keşan, İpsala, Dimetoka, Cısr-i Ergene, Hayrabolu,

[158] hk. 814.
[159] hk. 658, 931, 956, 1046.
[160] hk. 790.
[161] hk. 931.
[162] hk. 771, 851, 979.

Çorlu, Silivri, Ereğli, Tekfurdağı, Yenipazar, Pravadi, Şumnu, Kozluca, Silistre, Hacıoğlu Pazarı, Karasu, Babadağı, Çardak, Hırsova, Varna, Bergos, Karinabat, Aydos, Rus Kasrı, Çırpan, Yanbolu, Manyas, Balya, Ünye, Çan, İvrindi, Edremid, Ayazmend gibi yerlerde bulunan çiftçilerden veya elinde bol miktarda bulunan tüccarlardan belirli bir ücret karşılığında arpa, buğday ve sair zahire talep edilmiştir. Buğday, Arpa, sade yağ, iç yağlar ve sair çeşitli zahirenin stokçular tarafından stoklandığı için fiyatının artığı ve İstanbul'a gönderilmediği haberi alınmıştır. Bu bölgedeki görevlilerden bunları yapanın her kim olur ise olsun isimlerinin merkeze bildirilmesi, yakalanıp hapsedilmesi veya katl edilmesi gibi hükümlerle karşılaşmaktayız[163].

2.2.13. Tımar ve Zeamet Topraklarının Dağıtımı

Tımar ve zeamet sahiplerinin bazıları vergilerini vermemekte, bazıları ise devletin verdiği görevleri yerine getirmemektedirler. Bu kişilerin ellerinde bulunan topraklar kendilerinden alınarak ya devlet hazinesine geçirilmiş veya başkalarına verilmiştir. Yine bazı bölgelerde tımar toprakların kime ait olduğuyla ilgili ihtilaflar çıkınca bu konuda devlet kayıtlarına muracaat edildiğiyle ilgili hükümler bulunmaktadır[164].

2.2.14. Ahali Arasındaki Anlaşmazlık

Ahali, bazı sebeplerden dolayı birbirleriyle tartışmış ve bu tartışmaların bazıları ölümle sonuçlanmıştır. Devlet bu olaylarda kimin suçlu, kimin suçsuz olduğunu araştırmak için bölgeye bazı görevliler göndermiştir[165]. Ohri Sancağı'na bağlı Esteron Kasabası'nın geneli askeri taifeden olduklarından birbirleri olan münakaşaları eskiden beri devam etmektedir. Bu münakaşa sonucunda Ohri Sancağı'na bağlı Esteron Kasabası'ndan bazı kişiler katledilmiştir. Bu sorunun çözüme kavuşturlması için Ocak tarafından bir mübaşirin görevlendirildiği bildirilmiştir[166].

---

[163] hk. 669.
[164] hk. 844, 901, 1094.
[165] hk. 1017, 1038, 1062.
[166] hk. 1062.

2.2.15. Devletin Memurlarına Borçlu Olması

Bazı durumlarda devletin de kendi memurlarına borçlu olduğunu ve bu borcun ödenmesi için emirler verildiğini görmekteyiz[167]. Örneğin Derya kaptanı olan vezir Süleyman Paşa'nın Kocaili Sancağı'nda bir miktar imdad-ı hazariyesi kalmış olup bu meblağın kendisine ödenmesi gerektiği belirtilmiştir[168].

2.2.16. Firar Eden ve Kalelerini Düşmana Savaşmadan Teslim Eden Askerlerin Durumu

Bazı askerler savaşmadan kalelerini düşmana teslim etmiş, bazıları ise savaştan kaçtığı için kaçak durumuna düşmüşlerdir. Bu kişilerin sonradan problem çıkaracakları bilindiğinden, bu kaçakların görüldükleri yerlerde yakalanıp İstanbul'a gönderilmeleri gerektiği görevlilerden istenmiştir[169]. Rusya'ya büyük elçi olarak gönderilen Mehmet Emin Paşa'nın emri altındaki askerlerden on beş tanesi firar etmiştir. Bu askerlerin yakalanıp hapsedilmeleri ve yanlarındaki mallara el konulması gerektiği belirtilmiştir[170].

2.2.17. Sınırların Belirlenmesi ve Korunması

Osmanlı Devleti, XVIII. yüzyılın ilk yarısında İran, Rusya ve Avusturya ile savaş halindeydi. Hükümlerde Belgrad Antlaşması'nın bazı maddeleri ve bu maddelere konu olan sınır hatlarının belirlenmesi hakkında bazı bilgiler yer almaktadır. Özellikle Rusya ve Avusturya ile savaşlar sonucunda sınırların değişmesi sonucunda yeni sınırların belirlenmesi çalışmalarının geçtiği hükümlerle karşılaşmaktayız. Osmanlı Devleti, yapılan antlaşmalar sonrasında sınırların belirlenmesi ve alınan kararların uygulanması için sınır belirleyiciler, çavuş, hassa mimarbaşı, mühendisler ve işçilerin görevlendirildiği görülmüştür. Görevlendirilen bu memurlar, önce bölgede geniş kapsamlı keşif yapmış, daha sonra belirlenen sınırları kesin bir sonuca bağlayarak çalışmalarını kaydetmişler[171].

---

[167] hk. 855, 856.
[168] hk. 855.
[169] hk. 700, 705, 929, 1011.
[170] hk. 700.
[171] hk. 768, 785, 806, 936.

2.2.18. Devlet Yöneticilerinin Görevli Oldukları Yerlerde İkamet Etmesi

Devlet görevlilerinden bazılarının kendilerine tevcih edilen yerin vergisini almasına rağmen görevli oldukları yerde ikamet etmedikleri belirlenmiştir. Yine kendisine birden fazla sancak veya eyalet tevcih edilenlerin olduğu kişilerin olduğu da görülmüştür. Görevlilerin bulunmadığı yerlerde bazen çeşitli anlaşmazlıklar yaşanınca görevlilerin bu olaylara zamanında müdahale edemedikleri görülmüştür. Bu gibi nedenlerden dolayı görevlilerden sorumlu oldukları yerlerde ikamet etmeleri gerektiği ile ilgili hükümler de bulunmaktadır[172].

2.2.19. Taşradan İstanbul'a Yapılan Göç

Savaşlar, vergi artışları, eşkıyalık faaliyetleri gibi olumsuzluklar halkın yaşadıkları yerleri terk etmelerine yol açmıştır. özellikle Anadolu'dan İstanbul'a yoğun bir göç yaşanmıştır. Bunun sonucunda İstanbul'da bir çok sorunun çıkmasına ve üretimin ve vergilerin düşmesine yol açmıştır. Devlet bu bu soruna çözüm için bir yandan İstanbul'a göç etmek isteyenlere engel olmaya çalışırken diğer yandan İstanbul'a gelenlerin köy ve kasabalarına geri dönmeleri için kendilerine kolaylıklar sağlamaya çalışmıştır. Yine İstanbul'a bir iş için gelecek olanların ise toplu olarak değil içlerinden birkaç kişinin seçilerek İstanbul'a gelmelerine izin verilmesi ile ilgili hükümlerle de karşılaşmaktayız[173].

2.2.20. Cami İnşaatı

Camilerin tamir edilmesi veya yeni camilerin inşa edilmesi ile ilgili hükümlerle de karşılaşmaktayız. Bağdat Kalesi'nde debbağhanede inşa olunacak cami ve dükkanların yerinin uygun olmadığı fakat aşağı kalenin Kışlaklar Meydanı'nın ortasında uygun bir yerin bulunduğu bildirilmiştir[174]. Belgrad uzunçarşısında bulunan Mühürdâr Gazi Ahmed Ağa Camisi'nin büyütülüp genişletilmesi için etrafında bulunan dükkan, ev, arsaların ve dükkanaların satın alınması istenmiştir[175].

---

[172] hk. 763, 1009, 1020.
[173] hk. 623, 633, 784.
[174] hk. 622.
[175] hk. 1067.

2.2.21. Kars Kalesi'nde Tabya İnşaatı

Kars Kalesi'nde yapılacak tabyalarda çalışmak üzere askerlerden ve ahaliden işçilerin temin edilmesi istenmiştir. Bu konuda kimseye müsamaha gösterilmemesi gerektiği bildirilmiştir[176]. Kars Kalesi'nde tamiri yapılan tabayların inşaatında çalışanlar yoklanıp yoklama defterinin İstanbul'a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hükümler bulunmaktadır[177].

2.2.22. Müslim-Gayrimüslim Anlaşmazlığı

Yusuf Han'ın Yanbolu'da yaptırdığı mescid zamanla yıkılınca bu bölgedeki ev ve dükkanları Yahudiler satın almış ve bu bölgede bir kilise inşa etmek istemişlerdir. Bu durumun araştırılması ve Gayrimüslimlerin doğru söyleyip söylemediğinin anlaşılması için bölgeye müfettiş yollandığı belirtilmiştir[178]. Yine Balıkesir mahalelerinden biri olan Ali Faki mahallesinin ekseriyetinde Gayrimüslimler yaşadığından içki içildiği ve bazı Müslumanlarında bunlara katıldığı haberi alınmıştır. Bu mahallede bulunan Müslümanların başka mahallere nakledilmesi emri verilmiştir[179].

2.2.23. Askerler Arasında Yaşanan Anlaşmazlıklar

Şam'ın eski valisi Hüseyin Paşa zamanında askerler arasında münakaşa yaşanmıştır[180]. Ohri Sancağı'na bağlı Esteron Kasabası'nın geneli askeri taifeden olduklarında birbirleri olan münakaşaları eskiden beri devam etmektedir. Bu münakaşa sonucunda Ohri Sancağına bağlı Esteron Kasabasından bazı kişiler katl edilmiştir. Ocak tarafından bu sorunun çözüme kavuşturulması için bir mübaşirin görevlendirildiği bildirilmiştir[181].

2.2.24. Askerlerin İzne Yollanması

Belgrad Kalesi'ndeki komutanlar, askerler ile İstanbul'daki liva beylerinin üç ay boyunca evlerinde kalmaları için kendilerine izin verildiği bildirilmiştir[182]. Rumeli Eyaleti'ndeki alaybeylerinin evlerine ve yurtlarına gidebilmelerine izin verildiği ve

---

[176] hk. 1089.
[177] hk. 1090.
[178] hk. 998.
[179] hk. 1045.
[180] hk. 895.
[181] hk. 1062.
[182] hk. 778.

bunlardan izin akçesi namıyla ücret alınmaması gerektiği ile ilgili hükümler de bulunmaktadır[183].

2.3. İptal Edilen Hükümler

İncelediğim bazı Mühimme Defterleri çalışmalarında, iptal edilen hükümlerin transkripsiyonunun ve özetlerinin yapılmadığını gördüm. Fakat iptal edilen hükümlerin hangi konularla ilgili olduğu ve bu hükümlerin neden iptal edildiğinin okuyucu tarafından merak edilebileceğini ve bu tür hükümlerin transkripsiyonunun ve özetlerinin yapılmasının daha uygun olacağını döşündüm[184]. Örneğin, İzmir'de vefât eden İngiliz Hacı Mustafa adlı şahısın bodrumundan bir miktar akçe bulunmuş. Bu parayı o bölgedeki yönetici ve bazı kişiler aralarında bölüşmüşler. Yine bu şahsa bir çok kişinin borçlu olduğu ve bu borçlu kişilerin merhuma borçlarını ödemedikleri haberi alınmıştır. Önceki hükümlerde bu şahsın bodrumunda bulunan akçelerin ve borçlarının toplatılıp devlet hazinesine aktarılması istenmiş olsa da sonradan gerek borçluların bazılarının başka diyarlara göç etmiş olmaları, gerekse bazı borçluların borçlarını inkar etmeleri veya vefat etmiş olmalarından bu hükmün iptal edildiğini görmekteyiz[185].

2.4. Diğer Konular

Mühimme Defteri'nde yukarıda teze konu olan her bir durumla ilgili birden fazla hüküm gönderilmiştir. Aşağıdaki hükümler ise tek bir konuyla ilgili olup bu hükümlerin tümüne değinmek zor olacağından sadece dikkat çekici olan birkaç tanesine değinilmiştir. Bu konulardan biri İspanya kralı[186] Don Carlos İstanbul'a gönderdiği mektuptur. Bu mektupta bazı Avrupa ülkelerine verilen kapitülasyonlardan kendi ticaret gemilerinin de faydalanmalarını istemiştir. Kralın bu isteğinin kabul edildiği bildirilmiştir[187]. Rusya ile yapılan esir mübadelesi antlaşması gereğince

[183] hk. 778, 779.
[184] hk. 620, 658, 809.
[185] hk. 1046.
[186] Metinde İspanya kralı olduğu belirtilmemiş fakat III. Carlos'un 1759-1788'de İspanya kralı olduğu kaynaklarda geçmektedir. Geniş bilgi için bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/III._Carlos. Erişim Tarihi: 30.10.2023.
[187] hk. 687.

buralarda bulunan tüm Rus esirlerin, sahiblerine belli bir ücret verilmesi karşılığında serbest bırakılması kararı alındığı görülmüştür[188].

Kostantin Vüladizkoz adlı Gayrimüslim başkente mektup göndererek kendisine daha önce Müslümanlık beratının verildiğini ve kendi bağından elde etiği şireyi kendisinden şire vergisi alınmadan İstanbul'daki evine taşımak istediğini bildirmiştir. Bu kişinin isteğinin yerine getirildiğini görmekteyiz[189]. İzvornik ve Tuzla ve Yayçe ve Travnik ve Saray kalelerinin anbarlarında devlete aid pekmez bulunmaktadır. Bu pekmez Dergah-ı muallam gediklilerinden Halim Ağazade Mehmed tarafından satılarak parası devlete hazinesine yollanması gerekmektedir. Halim Ağazade Mehmed'in annesi ise oğlunun kendisine borçlu olduğu halde bu borcunu kendisine ödemediğinden yakınmıştır. Halim Ağazade Mehmed adlı kişinin annesiyle olan bu davası onun devlet nezdinde gövenilmez kıldığı belirtilmiştir. Bu sebepten dolayı bu şahsın elindeki resmi evraklarını bir an evvel devlete teslim etmesi ve bu kişinin İstanbul'a gelmesi gerektiği belirtilmiştir[190].

Osmanlı Devleti ile bazı yabancı devletler arasında yapılan antlaşmaya göre ticaret gemilerinin devletlerin korumasında olduklarından Hollandalı Garman ve Angrad adlı kaptanların gemileri fırtınaya yakalanıp batmıştır. Karaya vuran malları bazı kişiler almışlardır. Bu malların ücretini malları alanlardan tahsil edilip Hollandalı kaptanlara gönderilmesi emri verilmiştir[191]. Halep Eyaleti'ne bağlı Azez Kazası'nın bazı köyleri bir çok defa eşkıya saldırısına uğramıştır. Bu köylüler bu sebepten devlete ödemeleri gereken vergilerini ödeyemeyeceklerini bildirmişler. Bu köylüler haklı bulunarak köylülerin bu istekleri kabul edilmiştir[192].

[188] hk. 745.
[189] hk. 1104.
[190] hk. 790.
[191] hk. 1047.
[192] hk. 1039.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HÜKÜMLERİN TRANSKRİPSİYONU VE ÖZETİ

3.1. Transkripsiyonda Takip Edilen Yol ve İmla Kuralları

Yapılan çalışmada hükümlerin transkripsiyonu yapılırken kelimenin orijinalliğinin bozulmamasına dikkat edilmiştir. Bu amaçla normal transkripsiyon kuralları uygulanmış olup sadece şahıs ve yer isimlerinde imla kuralları uygulanmamıştır. Hemze kullanılan yerlerde (’) işaretiyle, Arapça ve Farsça kelimelerde yer alan uzun sesli harflerde â, î, û şeklinde, Arapça ve Farsça kelimelerde gayn’dan (غ) ve kaf’dan (ق) sonra gelen sesli harfler ise ā, ī, ū şeklinde, ayn (ع) harfi (‘) işareti ile gösterilmiştir. Üstü çizilen kelimeler metne dahil edilmemiştir. Deformasyondan dolayı okunamayan bazı kelimler (silik) şeklinde belirtilmiştir. Okunamayan kelimler için üç nokta (…) kullanılmıştır. Okunuşu tereddütlü kelimelerin sonuna ise soru işareti (?) konulmuştur.

Metnin aslında, katipler tarafından boş bırakılan yerler bulunmaktadır. Bunlar genelde şahıs ve yer isimleri olup boş bırakılan bu yerler ( ) işareti ile gösterilmiştir. Varak numaraları köşeli parantez içinde [ ] şeklinde yazılmıştır. Terkipli ve birden fazla kelimeden meydana gelen müessese isimlerinde birinci kelimenin ilk harfi büyük, sonraki kelimenin ilk harfi küçük yazılmıştır. Örneğin, Dîvân-ı hümâyûn, Dergâh-ı ‘âlî şeklinde yazılmıştır. Metin içerisinde geçen yer isimleri ve yabancı kelimeleri doğru okumak amacıyla Tahir Sezen[193], Nuri Akbayar[194] Osmanlı Yer Adları Sözlüğü ve Şemseddin Sami’nin *Kâmûs-ı Türkî*[195] eserlerinden istifade edilmiştir.

[193] Tahir Sezen, *Osmanlı Yer Adları (Alfabetik Sırayla)*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Yayın: 21, Ankara, 2006.
[194] Nuri Akbayar, *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, İstanbul, 2001.
[195] Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, Alfa Yayınları, İstanbul, 1998.

3.2. Metnin Transkripsiyonu

Hüküm 619: Çardak Kazası'nda satın alma memru olan Virselioğlu Hacı Mustafa'nın arkadaşlarını etrafına toplayıp eşkıyalık yaptığı, halktan zorla para topladığı, mübaşirlere biraz para virip halktan bunun birkaç katını aldığı haberi alınmıştır. Bölgedeki görevlilerden bu kişinin arkadaşlarıyla yakalanıp mahkemeye çıkarılması, tüm mallarına el konulması, hak sahiplerine haklarının verilmesinden sonra kalanın merkeze gönderilmesiyle ilgili hüküm.

619-157-1

İşbu emîr mahalline gitmeyüp girü gelüp battâlda hıfz olunmuşdur

Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû*ya ve Silistre ve Çardak ve ( ) kādîlarına ve Silistre mütesellimine hüküm ki

Silistre Kazâsı ve Divaneorman ve Dobruca nâhiyeleri ve kurâ-i sâ'ire fukarâsının Silistre sâkinlerinden zaleme ve cebâbireden Virselioğlu[196] Hâcı Mustafa zimmetinden kati vâfir alacak hakları olmağla bundan akdem ta'yîn olunan müvellâya ve Silistre mütesellimine hitâben sâdır olan emr-i şerîfimle terâfu'-i şer' murâd olundukda mezbûr ser-cem'iyyet ve eşkıyâdan olduğundan rüfekāsını başına cem' ve şer'-i şerîfe ve emr-i münîfe itâ'atleri i'lâm olundukda tekrâr emr-i şerîfim sâdır ve Ocak tarafından dahi mübâşir ta'yîn olunmuşiken yine ihkāk-ı hakk mümkin olmayup Silistre sükkânından rüfekāsı ve kefîlleri olan Çanakçı Hâcı Hüseyin ve Şirret Ali ve Kız[197] Murtaza ve ( ) ve ( ) nâm kimesneleri başına cem' ve yek-dil ve yek-cihet ve âdem-i itâ'at ile cevâb virdiklerinden mâ'adâ merkūm Hâcı Mustafa Çardak Kazâsı'nın dahi mübâya'acısı olmak üzere kazâ-i mezbûr ahâlîsi fermân olunan mübâya'ayı edâda kusûrları yoğiken mezbûr mübâya'alarını onu on sekizden ziyâde tahsîl ve şinikci nâmıyla on kîlede bir kîle ve ölçü akçesi deyu izdiyâd üçer gurûşların alup ve mübâya'anın mîrîsini dahi virmeyüp ve mübâya'aya me'mûr Dereköylü Hâcı Ahmed geçen sene ihzâran Âsitâneye geldikde mübâya'a zehâyirinden mahzenlere vaz' ve sefâyinde mevcûd olan zehâyiri mezbûr Hâcı Mustafa kabz ve fuzûlî ânbârlarını kırup mevcûd olan zehâyir-i sâ'iresin dahi ahz itmekle bâ-fermân-ı 'âlî müvellâ ta'yîn

[196] "Virceli" şeklinde de okunabilir.
[197] "Kır" şeklinde de okunabilir.

olunan Çardak nâ'ibi huzûrunda murâfa'a-i şer' olduklarında yüz seksen beş bin keyl şa'îr ve yiğirmi üç bin altı yüz kırk keyl dakīk ve on altı bin yüz keyl hınta kabz iyledüği şer'ân sâbit ve zâhir ve mezkûrun o gûne envâ'-ı mekrûhuma ile ve keyd ve hüdâsı vâzıh[198] ve bâhir ve rüfekāsı olan şakīleri dahi kolcu nâmıyla kazâlarına gönderüp beher karyeden yüz ve yüz ellişer gurûşların almağla gerek mübâya'a akçesi ve gerek zulmen aldığı bî-pâyân olup ve bunlardan başka her varan mübâşirlere birer mikdâr akçe virub ba'dehû verdiği akçenin dört beş katını cebren ve zulmen fukarâdan tahsîl ve bu vechîle zimmetinde kati vâfir akçe hakk-ı fukarâ olduğu vâzıh[199] ve âşikâr olmağla istirdâdı içün dahi başka emr-i şerîfim sâdır olmuşiken yine ihkāk-ı hakk mümkin olmayup ibtâl-i hakk kasdıyla refîkleriyle Âsitâne-i sa'âdetim tarafında firâr eylediklerin ahâlî-i merkūmun mukaddemâ 'arz-ı hâlleriyle inhâ ve husûs-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere olduğunu mukaddemâ müvellâ ta'yîn olunan Mevlânâ Ali ve Çardak Kazâsı nâ'ibi Mevlânâ Mehmed *zîde 'ilmühûmâ* dahi başka başka 'arz u inhâ idüb ve mezbûr Hâcı Mustafa'nın ber-vech-i meşrûh fukarâdan zulmen ve cebren aldığı akçe mübâlağa-i kesîreye bâliğ olup fukarâya itdüği cevr u te'addî ve zulm ü te'addîsi hadden birûn oldığı 'arzlardan ve mevsûku'l-kelim kimesnelerin ahbârlarından rütbe-i tahakkuka resîde olmağla 'alâ-eyyi-hâlin elbette ve elbette fukarânın hakların kendülerine alıvirilmek ve zâlemenin haklarından gelinmek lâzım geldüğüne binâ'en sen ki kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhsin zâlim-i mezbûr Hâcı Mustafa'yı bu cânibde ahz ve mahalline ihzâr ve rüfekāsını dahi mütesellim-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle her nerede bulunurlar ise 'alâ-eyyi-vechin kân elbette ve elbette bulup kezâlik mahalline ihzâr ve husamâlarıyla terâfu'-i şer' ve siz ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimsiz zimmetlerinde sâbit ve zâhir olan hukūk-ı 'ibâdı ashâbına redd ü teslîm ve mezbûr Hâcı Mustafa'nın îrâd ideceği vâhî a'zâra kat'â tevcîh-i sâmi'a-i i'tibâr etmeyerek bi-eyyi-hâlin fukarâdan aldığı akçeleri bilâ-kusûr istirdâd ve tetmîmden sonra keyfiyyet her nice olur ise sûret-i sicilleriyle Der-sa'âdetime 'arz u i'lâm eylemeniz içün bundan mukaddemce fermân-ı 'âlî-şânım sâdır ve kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh mahsûsan mübâşir ta'yîn olunmuşiken mezbûr Hâcı Mustafa firâr ve ihfâ ile elegirmeyüp ve hâlâ bu tarafda zelîl ve sefîl kalup hasımları meydânda olmaduğundan ahvâlleri dîger-gûn olmağla merkūmun bu gûne firârı mücerred ibtâl-i hukūk-ı 'ibâd

[198] Metinde "vâzı'" şeklinde yazılmıştır.
[199] Metinde "vâzı'" şeklinde yazılmıştır.

ve ba‘dehû yine gelüp fukarâya evvelkeden ziyâde zulüm ve bî-dâd fikr-i bâtılıyla olduğu vâzıh ve âşikâr olduğu ecîlden zâlim-i mezbûrun fukarâya itdüği zulm ü te‘addîye bir dürlü rızâ-yı hümâyûnum olmayup mukaddemâ şeref-sudûr bulan emr-i şer‘fimin mazmûn-ı münîfi bi-eyyi-vechi-kân infâz ü icrâ olunmak murâd ve matlûb olmağla sen ki kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhsin bu tarafda olan fukarâyı alup iş bu emr-i şerîfimle mahalline varub eğer mezbûr Hâcı Mustafa kendüsi gelüp husamâsıyla murâfa‘a olur ise febihâ ve illâ yine ke'l-evvel firâr ve ihtifâ eder ise mütedeyyin ve müstakîm bir kimesneyi taraf-ı şer‘den kayyım nasb idüb kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle da‘vâ-yı hakk eden husamâsını nasb olunan kayyım-ı mezbûr ile terâfu‘-i şer‘ ve mezbûr Hâcı Mustafa'nın zimmetinden ber-muktezâ-yı şer‘-i kavîm sâbit ve zâhir olan hukūk-ı ‘ibâd her ne mikdâra bâliğ olur ise emvâl ve eşyâ ve emlâk ve ‘akār ve hayvânât ve'l-hâsıl mâ-meleki her ne ise şer‘ân kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle bey‘ u fürûht itdürüp aynından ve hâsıl olan semeninden ashâb-ı hukūkun hakkını ba‘de'l-istîfâ fazlası kalur ise mührünüz ile memhûren bir mahfûz mahallde hıfz ve keyfiyyeti ‘alâ vukū‘ihî Der-sa‘âdetime ‘arz u ihkāk-ı hakk olunmağa cidd ü cehd iyleyüp bu bâbda kemâl-i ‘adl ve insâf ile hareket idüb gerek dâyinlere ve gerek mezbûr Hâcı Mustafa'ya gadrdan ve celb-i nef‘den ve hilâf-ı şer‘-i şerîfe hareketden be-gāyet ihtirâz ü ictinâb iyleyesiz hâsılı maksûd-ı aslî ancak ikāmet-i şer‘-i kavîm ve hukūk-ı ‘ibâdın ashâbına redd ü teslîmi olmağla şöyle ki ma‘âzallâhi te‘âlâ birinizin hilâf-ı şer‘-i şerîfe hareketiniz ve celb-i mâl ile bir ferde gadr u te‘addîye cesâretiniz mesmû‘ olur ise aldığınız nesne sizden tazmîn ve tahsîl itdirildiğinden gayri eşedd-i ‘itâb ve ‘ikāba giriftâr olacağınız dahi muhakkakdır ânâ göremezîd-i intibâh ve basîret ve vüfûr-ı insâf ve hakkāniyet üzere hareket eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i Ra. Sene [1]153

Hüküm 620: Bu hüküm iptal edilmiştir. Akşehir ahalisinden Hacı Paşaoğlu adıyla bilinen Ahmet adlı şahıs bazılarının parasını bazılarının dükkan, bağ ve bahçesini zorla ellerinden alan zalim biridir. Bu kişinin mahkemeye çıkarılıp haksız olduğu kanıtlanması halinde mal varlığına el konulması ile ilgili hüküm.

620-157-2

İşbu emr-i şerîf mahalline gitmeyüp battâlda hıfz olunmakla sâdır olan fermân-ı ‘âlî mûcibince terkīn olunup ta‘yîn olunan mübâşir ma‘rifetiyle mahallinde rü’yet ve muktezâ-yı şer‘-i kavîm üzere fasl ü hasm ve ihkāk-ı hakk olunmak üzere emr-i şerîf yazılmışdır

Evâhir-i C. sene [1]153

Terkīn

Hâssa silahşörlerimden mukaddemâ mübâşir ta‘yîn olunan Hamza Paşazâde Yusuf *zîde mecduhû*ya ve Akşehir kādîsına hüküm ki

Nefs-i Akşehir sükkânından mütegallibeden Hâcı Paşaoğlu dimekle ma‘rûf Ahmed nâm kimesne zalemeden olmağla başına eşkıyâyı cem‘ ve tabîatının iktizâsı üzere derûnunda merkûz olan fesâdının icrâsına muhâlefet üzere olan sulehâdan ehl-i ‘ırz kimesnelere ta‘lîmi üzere avenesine şütûm-i galîza ile şetm ve darb ile hetk-ı ‘ırz itdürmek ‘âdet-i müstemîrresi olduğundan mâ‘adâ tekâlîf vukū‘unda emr-i şerîfimle vârid olan tekâlîfden ziyâde bin yüz elli ( ) senesinde fukarâya kati vâfir akçe kendüye ve tevâbi‘ine tevzî‘ ve cebren ahz ve ba‘zen dükkân ve değirmen ve bağçe ve ‘arazîlerin cebren ve kahren birer bahâne ile zabt ve câmi‘-i şerîf tarîkine binâ ihdâsıyla menziline katup ve sûka müntehî olan tarîkleri üzerine hanlar yapup ve bî-vech birkaç kimesneyi katl itdürüp zulm ü te‘addî ve fesâdı bî-nihâye olduğundan gayri fuzûlî gasb iyledüği emlâk ve eşyânın sâhibleri ve maktûllerinin vârisleri ekseri nisvân ve sıbyân olup müteğallibe-i mezbûr ile bir vechîle mukāvemete iktidârları olmayup mahall-i merhamet oldukların bundan mukaddemce sen ki kazâ-i mezbûr kādîsı Mevlânâ İsmail *zîde fazluhû*sun tarafından vârid olan i‘lâmın mûcibince merkūm Hâcı Paşazâde hâlâ Âsitâne-i sa‘âdetimde olmağla mahallinde ashâb-ı hukūk ile terâfu‘ içün sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin merkūmu istishâb ve mahalline îsâl ve ashâb-ı hukūk ile terâfu‘ ve ihkāk-ı hakk olunmak içün fermânım sâdır olmuşiken merkūm Ahmed firâr ve ihtifâ ile elegirmeyüp [**s. 158**] ve hâlâ fukarâ bu tarafda zelîl ve sefîl kalup hasımları meydânda olmadığından ahvâlleri dîger-gûn olmağla merkūmun bu gûne firârı mücerred ibtâl-i hukūk-ı ‘ibâd ve ba‘dehû yine gelüp fukarâya evvelkeden ziyâde zulüm ve bî-dâd fikr-i bâtılıyla olduğu vâzıh ve âşikâr olduğu ecîlden zâlim-i mezbûrun fukarâya itdüği zulm ü te‘addîye bir dürlü rızâ-yı hümâyûnum olmayup mukaddemâ şeref-sudûr bulan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi bi-eyyi-vechi-kân infâz ü icrâ olunmak murâd ve matlûb olmağla sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin bu

tarafda olan fukarâyı alup iş bu emr-i şerîfimle mahalline varub eğer merkūm Ahmed kendüsi gelüp husamâsıyla murâfa‘a olur ise febihâ ve illâ yine ke'l-evvel firâr ve ihtifâ eder ise mütedeyyin ve müstakīm bir kimesneyi taraf-ı şer‘den kayyım nasb idüb kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle da‘vâ-yı hakk eden husamâsını nasb olunan kayyım-ı mezbûr ile terâfu‘-i şer‘ ve merkūm Ahmed'in zimmetinden ber-muktezâ-yı şer‘-i kavîm sâbit ve zâhir olan hukūk-ı ‘ibâd her ne mikdâra bâliğ olur ise emvâl ve eşyâ ve emlâk ve ‘akār ve hayvânât ve'l-hâsıl mâ-meleki her ne ise şer‘ân mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle bey‘ u fürûht itdürüp aynından ve hâsıl olan semeninden ashâb-ı hukūkun hakkını ba‘de'l-istîfâ fazlası kalur ise mührünüz ile memhûren bir mahfûz mahallde hıfz ve keyfiyyeti alâ vukū‘ihî Der-sa‘âdetime ‘arz u ihkāk-ı hakk olunmağa cidd ü cehd iyleyüp bu bâbda kemâl-i ‘adl ve insâf ile hareket idüb gerek dâyinlere ve gerek merkūm Ahmed'e gadrdan ve celb-i nef‘den ve hilâf-ı şer‘-i şerîfe hareketden be-gāyet ihtirâz ü ictinâb iyleyesiz hâsılı maksûd-ı aslî ancak ikāmet-i şer‘-i kavîm ve hukūk-ı ‘ibâdın ashâbına redd ü teslîmi olmağla şöyle ki ma‘âzallâhi te‘âlâ birinizin hilâf-ı şer‘-i şerîfe hareketiniz ve celb-i mâl ile bir ferde gadr u te‘addîye cesâretiniz mesmû‘ olur ise aldığınız nesne sizden tazmîn ve tahsîl itdirildiğinden gayri eşedd-i ‘itâb ve ‘ikāba giriftâr olacağınız dahi muhakkakdır ânâ göremezîd-i intibâh ve basîret ve vüfûr-ı insâf ve hakkāniyet üzere hareket eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i Ra. Sene [1]153

Hüküm 621: Larende Kazası ayanı Kılbasan ve Kızılcakuyu köyleri hassından senede birkaç defa haksız yere vergi aldığı haberi alınmıştır. Ayanın bundan derhal vazgeçmesi gerektiğini bildirilmiştir. Bu köylerde vergiyi köylünün gücüne göre voyvodanın tahsil etmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

621-158-1

Karaman vâlîsine ve Larende kādîsına hüküm ki

Havâss-ı hümâyûnumdan Larende Kazâsı'na tâbi‘ Hoca Havâssı mülhakātından Kılbasan ve Kızılcakuyu nâm karyeler levendât ve sâ’ir eşkıyânın memerri olduğundan başka Karaman vâlîleri ve mürûr u ‘ubûr eden sâ’ir vezîrlerinin konak yerleri olmağla hâllerine küllî za‘af târî olmuşiken Larende Kazâsı a‘yânı senede birkaç def‘a bilâ-emr-i şerîf masârif-ı vilâyet nâmıyla kazâya tevzî‘ eyledikleri

mebâliğ-i kesîreden bunlara dahi vâfir akçe sâliyâne ve cebren ve kahren tahsîl ederik deyu kesîreye mübtelâ ve ekseri reh-neverd ve âhiri celâ olup bâkīyyelerinin dahi zirâ‘at ve hırâsetine iktidârları kalmadığından mâl-ı mukāta‘aya küllî kesr u noksân terettüb iyledüğin fukarâ-yı ra‘iyyet Dergâh-ı ma‘delet-penâh-ı saltânatıma ref‘-i ruk‘a-i tazallum ve iştikâ ve fî-mâ-ba‘d bu makūle a‘yân ve zâbitânın bilâ-emr-i şerîf masârif nâmıyla tevzî‘ itdikleri müzahraf-ı sâliyâneler içün zikr olunan karyeler ahâlîsinden nesne tâleb olunmayup evâmir-i ‘âlîyyem ile vâki‘ olan tekâlîfden tahâmmüllerine göre isâbet eden hisseleri voyvodaları yediyle kabzına me’mûr olanlara edâ vü teslîm itdirilip vilâyet voyvodası ve serdâr ve sâ’ir zâbitân tarafından ahâlî-i kurâ-i mezkûre bî-vech akçe tâlebiyle rencîde itdirilmemek üzere emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â itmeleriyle re‘âyâ fukarâsı vedî‘atullâh[200] olup vücûh-ı mezâlim ve te‘addîyâtdan sıyânet ve ferâğ-ı bâleri umûruna mübâderet lâzıme-i ‘uhde-i diyânet olmağın imdi iş bu emr-i şerîfim vusûlünde sen ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimâsız fukarâ-yı ra‘iyyet ve sükkân-ı vilâyete gerek ehl-i örf taraflarından ve gerek sâ’ir hükkâm ve zâbitân makūlesi câniblerinden vechen mine’l-vücûh mikdâr-ı zerre îsâl-i cevr u ‘adâvete[201] bir dürlü rızâ-yı hümâyûnum olmayup eyyâm-ı nasafet-irtisâm-ı mülûkânemde cemî‘-i mazarr u hasârdan masûn ve her hâlde envâ‘-ı mü’ezziyât ve mü’ttefâtdan me’mûn olmaları aksâ-yı merâm-ı hayr-encâm-ı hüsrevânem olduğu ma‘lûmunuz oldukda ahâlî-i kurâ-i merkūme imdâd-ı hazariyye ve sâ’ir emr-i şerîfimle vâki‘ tekâlîfden kazâ-i mezbûre isâbet edenden cümle ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘le ta‘dîl ve tesviye vechi üzere tahâmmüllerine göre hisselerine isâbet edeni ber-vech-i muharrer voyvodaları yediyle kabzına me’mûr olanlara edâ eylediklerinden sonra fî-mâ-ba‘d Larende voyvodası ve serdârı ve sâ’ir zâbitân ve a‘yânı taraflarından bilâ-emr-i şerîf vilâyet harcı nâmıyla ve âhar ‘illet ve bahâne ile bunların üzerlerine tekâlîf ve sâliyâne nâmıyla bir akçe ve bir habbe tarh ve tahmîl olunmayup men‘ u def‘ine ve himâyet ve vikāyet-i ahvâl-i ra‘iyyete bezl-i miknet ve sarf-ı mâ-hasâl-ı kudret iyleyesiz şöyle ki bundan böyle bilâ-emr-i şerîf fukarâya nesne tahmîl ve tahsîl olunduğu mesmû‘ olur ise sonra tahsîl olunan nesne onlardan tazmîn ve ashâbına redd ü teslîm itdirildiğinden mâ‘adâ itâ‘at-i emr-i ‘âlî iylemedikleriçün muhkem haklarından gelineceği bir hoşça ifâde ve ifhâm ve mazmûn-ı emr-i şerîfimi

[200] "Vedî‘a ile" şeklinde yazılmıştır.
[201] Metinde "udvâna" şeklinde yazılmıştır.

infâz ve icrâya ikdâm-ı tâmm iylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i Ra. sene [1]153

Hüküm 622: Bağdat Kalesi’nde debbağhanede inşa olunacak cami ve dükkanların yerlerinin uygun olmadığı bildirilmiş, aşağı kalenin Kışlaklar Meydanı’nı ortasında uygun bir yerin bulunduğu, bu yapıların buraya inşa edilebileceği ile ilgili hüküm.

622-159-1

Rumili vâlîsi olup Belgrad ser-‘askeri olan vezîrim Ali Paşa'ya ve Belgrad monlâsına ve Belgrad Defterdârı Ahmed *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Dâru'l-cihâd Kal‘a-i Belgrad'da vâki‘ cevâmi‘ ve mesâcidin ihyâsına ricâl-i Devlet-i ‘âlîyye’mden tâlib olanlara bundan mukaddem izn-i hümâyûn-ı mülûkânem erzânî kılınmak hasebiyle vezâret ile bi'l-fi‘il Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağâsı olan vezîrim Hasan Paşa'ya dahi Debbağhane'de câmi‘-i şerîf binâ ve ihyâsı için izn-i hümâyûnum sudûr itmişidi mahall-i merkūme rü’yet itdirildikde küffâr vaktinde lağım ihdâs ve mezbele ibkā‘ ve icrâ itdirildüğünden câmi‘ binâsı hayyiz-i imkânda olmayup lâkin aşağı kal‘ada kışlâklar önünde vâki‘ meydânın ortasına zemîni kârgîr dekâkîn ve cevânib-i erba‘a duvarları taş ve sakfı kereste olup ve binâ olunacak dekâkîn vakıf olmak ve câmi‘-i şerîfin derûnuna minber vaz‘ ve sâ’ir iktizâ eden tetimmâtı tesviye ve tertîb olunmak şartıyla müceddeden bir câmi‘-i şerîf bînâsına şürû‘ ve mübâşeret olunmak bâbında izn-i hümâyûnum sudûrunu ilticâ itmekle dekâkîn ve câmi‘-i şerîf ve sâ’ir ebniye ihdâs olunacak mahallerin ‘arsası şer‘ân beytü'l-mâl-i Müslimînden mübâya‘a ve iştirâ olunmak lâzım gelmekle zikr olunan meydânda vezîr-i müşârün-ileyh tarafından binâ ve ihyâ olunacak câmi‘-i şerîf ve dekâkîn ve sâ’ir ebniye içün iktizâ eden ‘arsanın değer-bahâsıyla beytü'l-mâl-i Müslimîn tarafından iştirâ ve mülkiyyet senedi i‘tâ ve keyfiyyet ‘arz u inhâ olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâhir-i Ra. sene [1]153

Hüküm 623: Savaşlardan, seferlerden dolayı veya vergi vermemek için İstanbul’a göç etmiş aileler bulunmaktadır. Taşra memleketlerden İstanbul’a yapılan göçün

engellenmesi, bu ailelerin tekrar kara veya deniz yoluyla kendi memleketlerine geri gönderilmesi bu konuda onlardan herhangi bir ücret alınmaması ve bu kişilere gerekli kolaylığın sağlanması gerektiği ile ilgili hüküm.

623-159-2

Anadolu'nun sağ kolunda vâki‘ vüzerâ-yı i‘zâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve mevâlî-i zû'l-ihtirâm ve kuzât ve nüvvâb ve mütesellimler ve voyvodalar ve mukāta‘ât ve evkāf zâbitleri ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

Bi-lütfi'llâhi'l-meliki'l-Mennân bi'l-cümle memâlik-i mahrûsemde olan emsâr ve buldân ma‘mûr ve âbâdân ve sükkân ve kuttânı mahfûz-ı[202] muhâfaza-i emn ü emân oldukları hâlde evâmir-i ‘âlîyyemle vâride olan tekâlîfâtın edâsına herkese mâye-i kuvvet ve zer‘ ve hars ve kâr u kisblerinde vücûh-ı miknet hâsıl olacağı zâhir ve âşikâr olup lâkin bî-hasebi'l-iktizâ birkaç seneden berü vukū‘ bulan seferler takrîbi ile gerek esnâf-ı ‘askerîye ve gerek avâyık-ı re‘âyâ mâlen ve bedenen küllî zahmet ve meşakkat çekmelerinden nâşî dirlikde ‘alâkası olmayan taşra memleketlerde sâkin ba‘zı kimesneler mücerred seferler vaktinde vâki‘ olan kesret-i tekâlîfden halâs ve rehâ fikriyle irtikāb-ı celâ ve gelüp Âsitâne-i sa‘âdetimde ihtiyâr-ı tavtîn ve me’vâ itmeleriyle bu keyfiyyet müzâheme-i nüfusa bâ‘is oldığından asıl ahâlî-i İstanbul'un emr-i ma‘âşlarında müzâyaka ve zarûretlerine ve me’kûlât kısmının kılletine[203] bâdî ve taşra vilâyetlerin dahi harâbına ve yerlerinde kalan fukarânın teklîfât edâsında kemâl-i ‘usretlerine ve zer‘ ve harsin nedretine mü‘îddî bir hâlet-i reddiyye olup ve el-hâletü hâzihî lillâhi’l-hamd ve’l-minne in‘ikād-ı sulh u salâh birle seferler küllîyyen ber-taraf olmak hasebiyle fî-mâ-ba‘d hilâf-ı şer‘-i şerîfe ve bilâ-emr-i münîf tekâlîf-i şâkkanın ‘âmme-i re‘âyâ ve ahâlî ve fukarâ üzerlerinden def‘ u ref‘i ve vücûh-ı mezâlimden bir gûne zulm ü te‘addî ile rencîde olunmayıp her vechîle himâyet ve sıyânet olunmaları ve ta‘tîl-i bâl ile evtân-ı kadîmelerinde müreffehü'l-hâl zer‘ ve hars ve kâr u kisbleriyle iştigāl iylemeleri içün bundan akdem ‘umûmen Anadolu ve Rumili'nin üçer kollarına ‘adâlet-nâme-i hümâyûn-ı mehâbet-nümûnum ile vülât ü hükkâm ve zâbitân ve a‘yâna tenbîh-i ekîd ve tehdîd-i şedîd oldığından gayri bilâ-emr-i şerîf ev göçü gelmemek ve diyet-i maslâhatıyla ‘arz u mahzar ile gelenler dahi

[202] Metinde "melhûz-ı" şeklinde yazılmıştır.
[203] Metinde "gırretine" şeklinde yazılmıştır.

cem‘iyyet ile gelmeyüp taraflarından iki âdemi tevkîl ve irsâl itmek ve kendü mesâlihleri içün gelenlerin dahi yedlerinde vülât ü hükkâmdan ‘arzları veyâhûd aklâma kaydı muktezî senedleri ve alaybegi ‘arzı ve'l-hâsıl erbâb-ı mesâlihden oldığını müş‘ir senedi oldığı hâlde ânların dahi mürûrlarına mümâna‘at olunmayup ve kezâlik Âsitâne'ye ecnâs-ı zeyâyir ve eşyâ nakl edecek tüccâr makūlesine dahi bir dürlü müdâhale olunmayup tüccâra mu‘âvenet ve zehâyir ve eşyâ nakl iylemeleri tergīb olunarak ânların dahi mu‘accelen sevk [**s. 160**] ve îsâllerine takayyüd-i tâmm olunmak üzere dahi kezâlik etrâf ü eknâfa bundan mukaddemce evâmir-i ‘âlîyyemle tenbîh ve te’kîd olunmakla bu siyâk üzere taşra memleketlerin ma‘mûriyetini ve İstanbul ahâlîsinin dahi kesret ve müzâhemeden masûn olmaları akdem-i mehâmm-ı lâzımü'l-ihtimâmdan oldığına binâ’en ber-vech-i muharrer diyârlarını terk ile Âsitâne-i sa‘âdetime gelüp bu def‘a berren ve bahren ceste ceste diyârlarına iskân olunan o misillü kimesneler havfa teba‘iyyet ile memleketlerine gidemeyüp İstanbul'dan hârice yine ba‘zı mahallerde bî-hûde geşt ü güzâr itdikleri dahi ihbâr ve inhâ olunmakla mahsûsan iş bu emr-i şerîfim ısdâr ve ( ) ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde o gûne vilâyetlerine i‘âde olunan kimesneler bu tarafda bir töhmet ile müttehem oldukları kendülerine ve herkese ifhâm ve taht-ı hükûmet ve kazânıza varanların taltif ve te’mînlerine ve kefîlleme nâmıyla bir ferdin bir akçe ve bir habbesi alınmamağa ihtimâm-ı tâmm iderek ve hilâf-ı şer‘-i şerîfe bir gûne töhmet gayr-ı vâki‘ ise kimesneyi zîrde ve remîde itdirmeyerek kendü hâllerinde vilâyetlerine mürûrlarına ruhsat virub âminen ve sâlimen memleketlerine îsâllerine herbiriniz fevka’l-hadd sa‘y ü dikkat vilâyetlerine vardıklarında dahi gerek ânlara ve gerek yeryerinde olan re‘âyâ ve ahâlîye mukaddemâ sâdır olan ‘adâlet-nâme-i hümâyûn mûcibince istimâletler virilüp hilâf-ı şer‘-i şerîfe ve bilâ-emr-i münîf tekâlîf-i şâkka tarh ve tahmîli ile remîde ve vücûh-ı mezâlim ve te‘addîyâtdan bir nesne ile rencîde olunmayup eşkıyâ ve zaleme makūlesinden dahi cümlesini himâyet ve sıyânet iderek neşr-i âsâr-ı adl ü dâd ve mahv-ı rüsûm-ı cevr u bî-dâda ve bu vechîle ahâlî ve fukarânın kâr u kisb ve zer‘ ve hars ile iştigāl iylemelerine ve her hâlde refâh-ı hâllerine mübâderet ve bundan gayri ber-siyâk-ı meşrûh fî-mâ-ba‘d bilâ-emr-i şerîf ev göçü gelmemek vilâyet maslâhatı içün ‘arz u mahzar ile gelenler dahi cem‘iyyet ile gelmeyüp taraflarından bir veya iki nefer âdemi tevkîl ve irsâl itmek ve kendü mesâlihleri rü’yeti içün gelenlerin dahi yedlerinde vülât ü hükkâm ve zâbitândan birinin kâğıdı veya aklâma kayd olunacak senedi ve alaybegi ‘arzı oldığı hâlde ânların dahi mürûrlarına ruhsat virilüp ve

Âsitâne'ye ecnâs-ı zehâyir ve eşyâ nakl eden tüccâra vechen mine'l-vücûh mümâna'at ve mu'âraza olunmayup tüccâr makūlesine her vechîle i'ânet ve zehâyir ve eşyâ nakl itmeleri husûsunda tergīb ve tahrîs birle pey-der-pey etrâf ve eknâfdan kesret ve vefret üzere ecnâs-ı zehâyirin mu'accelen sevk ve tesyîrine bezl-i mâ-hasâl-ı kudret idüb ve'l-hâsıl mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emr-i hümâyûn-ı mehâbet-makrûnumda maksad-ı aksâ def' u ref'-i zulm ü te'addî ile terfî'-i 'ibâd ve tazmîn-i re'âyâ ve bilâd olup bir ferde ser-i mû zulm ü te'addî olunmağa kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmamak ve hilâfı üzere hareket edenlerin şer'ân ve kānûnen cezâları tertîb olunmak mukarrer oldığından nâşî bu husûsa dâ'imâ sırren ve 'alenen tefahhus olunur şöyle ki siz ki vüzerâ-yı i'zâm-ı müşâr ve mîr-i mîrân ve kuzât ve nüvvâb ve mütesellimler ve voyvodalar ve mukāta'ât ve evkāf zâbitânı ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdâkrları ve sâ'ir a'yân-ı mûmâ-ileyhimsiz içlerinizden bir ferdin evâmir-i 'âlîyyeme mugāyir hareketi zuhûr itmek ve şer'-i şerîf ve kānûn ve kadîme muhâlif zulmen bir ferdden bir akçe alınmak lâzım gelür ise her kim olur ise olsun bilâ-emân haklarından gelineceği muhakkakdır ânâ göre evâmir-i 'âlîyyemin infâz ü icrâsına ve bu siyâk ile zamân-ı meymenet-'unvân-ı şâhânemde ve zîrdestân olan re'âyâ fukarâsının ta'tîl-i kulûblarıyla isticlâb-ı da'avât-ı hayriyyelerine ve min külli'l-vücûh mezâlim ve te'addîyâtın def' u ref'ine sarf-ı celîl-i himmet ve hilâf-ı şer'-i şerîfe hareketden ve bir ferde mikdâr-ı zerre cevr u te'addîden ve celb-i mâldan gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet iylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır

Fî evâhir-i Ra. sene [1]153

624-160-1

Bir sûreti

Anadolu'nun orta kolunda olanlara ber-vech-i muharrer

625-160-2

Bir sûreti

Anadolu'nun sol koluna ber-vech-i muharrer

626-161-1

Bir sûreti

Rumili'nin sağ koluna ber-vech-i muharrer

627-161-2

Bir sûreti

Rumili'nin orta koluna ber-vech-i muharrer

628-161-3

Bir sûreti

Rumili'nin sol koluna ber-vech-i muharrer

629-161-4

Bir sûreti

Kocaili Sancağı mutasarrıfına ve Trabzon beglerbegisine ve İznikmid kādîsına ve yeniçeri zâbitine ve İnebolu ve Sinob ve Ünye ve Trabzon kādîlarına ve sâ'irlerine ber-vech-i muharrer

630-161-5

Bir sûreti

Mudanya ve Mihaliç ve İdincik[204] ve Çardak ve Lapseki ve Bandırma ve Anadolu yakasıyla Boğazhisarlarına varınca olan iskelelerin kādîlarına ve sâ'irlerine ber-vech-i muharrer

631-161-6

Bir sûreti

Kırkkilise mutasarrıfına ve Edirne monlâsına ve bostancıbaşısına ve Tekfurdağı ve Ereğli ve İnöz ve Kırkkilise ve sâ'ir Rumili yakası ile Boğazhisarlarına varınca ve vâki' olan kuzât ve Edirne ve Tekfurdağı'nda yeniçeri zâbitlerine ve sâ'irlerine

Hüküm 632: Daha önce Lehistan'da yaşayıp sonradan Hotin civarına yerleşen Müslümanların savaşların ve seferlerin bitmesiyle beraber burada kalmaları uygun görülmemiştir. Bunların Hotin civarındaki mallarını sattıktan sonra Bender, Akkirman, Özi ve Yanık Palanka semtlerine yerleştirilmeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

Der-zamân-ı sadr-ı sudûru'l-vüzerâ Hazret-i Hâcı Ahmed Paşa

yessera'llâhu mâ yürîdü ve mâ yeşâ'

---

[204] "Aydıncık" olarak da okunabilir.

632-161-7

Hotin Muhâfızı Sarı Ahmed *dâme ikbâlühû*ya ve Boğdan voyvodasına hüküm ki

Bundan mukaddem Hotin ve havâlîlerinde sâkin olan Lipka tâ'ifesinin fi'l-asl pâk-i akīdet-i ehl-i sünnet ve'l-cemâ'atden olduklarına binâ'en salât-ı Cum'a ve îdeyni şerâyiti üzere edâ ve memâlik-i İslâmiyyede mâ vücibe 'aleyhimi icrâ içün mukaddemâ câ-yi temekkünleri olan memleket-i Leh'den hicret ve Hotin havâlîlerinde ikāmet ve zümre-i hıfz ve esnâf-ı 'askeriyeye ilhâk olunmalarıyla hıdemât-ı me'mûrlerini icrâya mübâderet üzereler iken bundan akdemce vukū' bulan Hotin Vak'ası'nda perâkende vü perîşân olmuşlar idi şimdi lehü'l-hamd ve'l-minne in'ikād-ı sulh u salâh birle seferler ber-taraf olmağla mezbûrlar hayât-ı ictimâ'ların tanzîm ve ke'l-evvel mukarrer me'vâları olan Hotin ve havâlîlerine tavtîn içün yerlerine ve yurdlarına gelüp lâkin Hotin tarafları pâzede-i hasâret ve rahnegîr-i mazarrat olmuş mahallerden olmakdan nâşî zâbitine nizâm ve rabt u bendi îrâdesiyle kalup-ı sâbıkına ifrâğ olunmakla bu sûretde mezbûrların ke'l-evvel ânda iskânları nâ-münâsib olduğuna binâ'en âhar mahallere îvâ ve takrîrleri lâzım gelmeğin Bender ve Akkirman ve Özi ve Yanık Palanka semtlerine tevzî' ve iskânları ve intizâm-ı ahvâlleri eğerçi musammemdir ancak merkūmlar Boğdan'da olan emlâklarına nizâm virub ve nakl ve tahmîl içün devâb ve ârâbalarını tehyi'e ve tedârük idinceye dek bu kış Hotin ve havâlîlerinde vâki' evlerinde ve yurdlarında ikāmetleri münâsib-i vakt ü hâl olmağla imdi iş bu emr-i şerîfim ( ) ile vusûlünde Lipka tâ'ifesi ehl-i İslâm'ın 'askerlerinden olduklarına binâ'en sâlifü'z-zikr mahallere iskân ve ânda nizâm-ı hâllerine dikkat ü ihtimâm olunmak murâd-ı hümâyûnum idüği siz ki mîr-i mîrâ ve voyvoda-i mûmâ-ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda siz bi'l-ittifâk hareket iderek nacak bu kış sâkin ve mukīm olmak veçhiyle mezbûrları Hotin ve havâlîlerinde vâki' evlerinde ve yurdlarında takrîr ve iskân ve ta'tîl-i bâl ve ferâğ-ı hâl ile cemî'-i mü'ezziyât ve mazarratdan himâyet ve sıyânetlerine bezl-i tâb ü tüvâna ve inşâllâhu te'âlâ sene-i âtiyyede vâki' evvel bahâr-ı hüceste-âsârda zikr olunan kılâ' ve palankaya tevzî' ve takrîr olunacaklarını fehm ve iz'ân siyâkında bunların bu kışı o taraflarda olan yurdlarında iskânlarına ve emlâk ve 'arazîlerinin değer-bahâlârı ile bey' u fürûhtuna ve sâ'ir lâzım gelen mühimmelerinin rü'yetine ihtimâm ve bir gûne zîrde ve remîde olmalarında ittifâk-ı tâm iylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhiri Ra. sene [1]153

Hüküm 633: Kütahya Sancağı'nda mutasarrıf olan el-Hac Ömer başkente mektup gönderip Anadolu ve Rumili vilâyetinden devletin izni olmadan insanların İstanbul'a göç etmelerine izin verilmemesini istemiştir. Mutasarrıfın bu isteği kabul edilip toptan göç edenleri engellemeleri ve eğer bir iş için İstanbul'a gelmeleri gerekiyorsa isteklerini bildirmeleri için iki kişinin gelmesine izin verilmesi ile ilgili hüküm.

633-162-1

Üsküdar'dan Danişmendlü'ye varınca vâki‘ olan mîr-i mîrân-ı kirâm ve kuzât ve nüvvâb ve mütesellimler ve mukāta‘ât ve evkāf zâbitleri ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyete hüküm

Kütahya Sancağı'nda vâki‘ Danişmendlü Mukāta‘ası'na ber-vech-i mâlikâne mutasarrıf olan el-Hâc Ömer *zîde mecduhû* südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüb memâlik-i Anadolu ve vilâyet-i Rumili'nden bilâ-emr-i şerîf ev göçü gelmemek ve tekâlîf ve sâliyâne havfından nâşî mücerred kâr u kisb dâ‘iyyesiyle bilâ-mûcib cem‘iyyet ile gelmek murâd edenler men‘ u def‘i ve kendü da‘vâ ve maslâhatı zımnında gelmek murâd edenler dahi istintâk olunup eğer da‘vâ ve maslâhatı içün gelmek murâd ider ise ânların ve gerek vilâyet husûsıçün ‘arz u mahzar ile gelenler dahi cümle taraflarından iki nefer âdemi tevkîl ve ‘arz u mahzar ile ânları irsâl eylemek üzere ancak iki nefer vekîllerinin mürûrlarına mümâna‘at olunmayup bunlardan mâ‘adâ ancak tekâlîf havfından nâşî mücerred kâr u kisb ârzûsuyla gelmek murâd eden re‘âyâ makūlesinin mürûrlarına ruhsat virilmemesi bâbında etrâf ve cevânibe müe'ekked evâmir-i şerîfem sâdır ve irsâl olunmuşiken Danişmendlü cemâ‘atinden ba‘zıları birbirine düşüp ehadühümâ âharı ta‘cîz ve tekdîr kasdıyla bilâ-mûcib cem‘iyyet ile Âsitâne'ye gelüp cemâ‘at-i mezbûre ahâlîsinin perâkende ve ıztırâblarına ve rahnedâr olmalarına bâ‘is olmalarıyla fî-mâ-ba‘d cemâ‘at-i mezbûre ahâlîlerinden kādîlarından veyâhûd zâbitlerinden yedlerinde ‘arzı olmayanların bu tarafa mürûrlarından men‘ u kayd ve mahallerine ircâ‘ olunmaları içün hükm-i hümâyûnum sudûrunu istid‘â ve Dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim virildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan evâmir-i şerîfim mûciblerince ahâlî taraflarından memleket husûsı içün ‘arz u mahzar ile gelenler iki neferden ziyâde gelmeyüp ol makūle tezvîrât ve cem‘iyyet ile gelenler girü vilâyetleri tarafına i‘âde ve ircâ‘ ve

muhâlefet edenler ahz u haklarından gelinmek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i L. sene [1]153

Hüküm 634: On yedici bölüğün eski ağalarından Yusuf Bektaş Şevki adlı kişi Bosna seraskerliğine atandığı ile ilgili hüküm.

634-162-2

Niş Kal‘ası muhâfazasına me’mûr Dergâh-ı mu‘allâm cebecileri üzerlerine zâbit olan el-Hâc Mehmed Çorbacı'ya hüküm

On yedi bölüğün tekā‘üd ağalarından olup ol tarafda ikāmet üzere olan Yusuf Bektaş Şevki'nin esâmîsine Bosna ser-‘askeri kaydı vaz‘ olunmakla me’mûr oldığı mahalle irsâl olunup eğer gitmekde ta‘allül ider ise Niş muhâfızı tarafından buyuruldusunu alup Ocak ma‘rifetiyle cezâsı tertîb olunmak üzere fermân-ı ‘âlî sâdır olmağın inşâllâhu te‘âlâ vusûlünde merkūmu me’mûr oldığı Bosna tarafına irsâl iyleyüp eğer hilâf-ı kānûn-ı Ocak hareket ve me’mûr oldığı mahalle gitmekde muhâlefet ider ise mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından buyuruldusun alup cezâsın tertîb eyleyesin gerekdir ki emr-i şerîfimin mazmûn-ı itâ‘at-makrûnuyla ‘amel ve hilâfından tevakkī vü mücânebet eyleyesin deyu cebecibaşı olan el-Hâc İsmail *dâme mecdühû* tarafından mühürlü mektûb virilmeğen vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak içün yazılmışdır

Evâhir-i Ra. sene [1]153

Hüküm 635: Dergah-ı muallamda kapucıbaşı olan Yeğen Mehmed’in bir an evvel Mısır’a gidip Cidde-i Mamure limanındaki kalyonları Boğazhisarları’na göndermesine memur oluduğu ile ilgili hüküm.

635-162-3

Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından Yeğen Mehmed *dâme mecdühû*ya hüküm ki

Sadr-ı sâbık el-Hâc Mehmed Paşa'ya şeref-bahşâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı mehâbet-makrûnum mûcibince Mekke-i mükkereme şeyhü'l-haremliği ile Habeş Eyâleti ve Cidde-i ma‘mûre Sancağı tevcîh ve ihsân-ı hümâyûnum olmak hasebiyle kendülerinin bir ân akdem Mısır taraflarına ve ândan dahi bi-mennihî te‘âlâ Cidde-i

ma‘mûre mersâsına ve tereddüd ve vusûlleri mühimm ü muktezî olup ( ) kalyonu tesyîr ve îsâlleriçün tertîb ve tahsîs olunmakla müşârün-ileyhi tevâbi‘ ve levâhıkları ile sen kalyon-ı merkūma nakl ve irkâba me’mûr ve ta‘yîn olunmuşsundur imdi kalyon-ı mezkûr bundan sonra Boğazhisarlarına varıncaya değin sen müşârün-ileyhin rükûb eyledikleri sefinesiyle gidip sâlifü'z-zikr hisarlara lenger-endâz oldığından müşârün-ileyhi ânda bir münâsib ve çespân hâneye nakle ihtimâm ü dikkat ve kalyon dahi vardıkda kendülerin cemî‘-i tevâbi‘ ve levâhıkları ile kalyon-ı mezbûre ıs‘âd ve irkâb birle bir ferdi girü kalmamak vechîle tanzîm-i ahvâl ve terfîl-i bâllerine dâ’ir husûsların îfâ ve icrâsına bezl-i miknet iylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i R. sene [1]153

Hüküm 636: Rumili ve Yenişehir-i Fener taraflarından başkente gelen tüccarların Silivri’de durdurulduklarını haberi alınmıştır. Bu tüccarların başkente gelmelerine engel olunmaması ile ilgili hüküm.

636-162-4

Silivri nâ’ibine ve İstanbul Gümrüğü emînine ve Silivri'de vâki‘ zâbite hüküm ki

Bu def‘a vilâyet-i Rumili'nde vâki‘ Yenişehir-i Fener ve ol havâlîde mâ-tekaddümden berü Âsitâne-i sa‘âdet-medârıma gelüp bey‘ u şirâya me’lûf olan tüccâr tâ’ifesinden ma‘lûmu'l-esâmî ve'l-eşhâs otuz kırk nefer kimesneler âdet-i me’lûfeleri üzere gelüp hâlâ Silivri nâm mahallde tevkīf olunup bundan akdem sâdır olan evâmir-i ‘âlîyyem mûcibince Âsitâne-i sa‘âdetim tarafına mürûr u ‘ubûrlarına ruhsat virilmediği sen ki emîn-i mûmâ-ileyhsin tarafından inhâ ve ihbâr olundığı cihetden hakīkat-i hâle tahsîl-i ıttılâ‘ ile ol makūle tüccâr tâ’ifesinden olup bâ‘is-i âbâdânî-i diyâr ve ihzâr olanların men‘ u zecri def‘ u ref‘ ve mürûrlarına mümâna‘at olunmamak içün sen ki emîn-i mûmâ-ileyhsin tarafından gönderilen mübâşir ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘le tüccâr-ı mezkûrun kaç nefer ise ism ü resmleri ve şöhretleriyle defter olundukdan sonra Âsitâne-i sa‘âdetime gelüp itmâm-ı maslâhatdan sonra yine vilâyetleri tarafına ‘avdet eylemek şartıyla mürûrlarına mümâna‘at olunmamak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i R. sene 1153

Hüküm 637: Rumili'nin sağ kolunda bulunan memurların bölgedeki ahaliden şer'i ve örfi kanunun belirlediği verginin üstünde ücret aldıkları haberi alınmıştır. Bu durumun halka zulüm olduğu, bu olumsuz hareketlerinden vazgeçmeleri, bu konuda adaletli olmaları gerektiği ile ilgili ayet ve hadislerle desteklenen hüküm.

637-163-1

Cenâb-ı Rabbü'l-izzetin vedî'a ve emâneti olan re'âyâ vü berâyâya hilâf-ı şer' ve kānûn cevr u eziyyet olundığına kat'â rızâ-yı hümâyûnum olmamakla iş bu emr-i şerîfimde zikr olunan vüzerâ ve mîr-i mîrân ve kādîlar ve nâ'ibler ve sâ'ir bi'l-cümle rû'esâ ve zâbitler fermân-ı hümâyûnumun mûcibi üzere 'amel ve hareket idüb zulm ü te'addîden kemâl-i mertebe hazer iylesünler hilâfı haber alınmak lâzım gelür ise vebâlleri boyunlarına şer'ân cezâları virileceğini bilüp herbiri ahâlî ve re'âyâyı himâyet ve şer' ve kānûna mugāyir te'addîlerden mücânebet iyleye deyu 'unvânına hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn keşîde kılınmışdır.

Hüküm 638: 637. Hüküm tekrar edilmiştir.

638-163-1

Rumili'nin sağ kolunda vâki' vüzerâ-yı i'zâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve mevâlî ve ümerâ-i zevi'l-ihtirâm ve kuzât ve nüvvâb ve mütesellimler ve voyvodalar ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve cizyedârlar ve 'avârız ve nüzûl ve sâ'ir mîrî mukāta'ât mültezimleri ve havâss ve evkāf zâbitânı ve mütevellîleri ve câbîleri ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

"*İ'dil hüve akrabü li't-takvâ*" fehvâ-yı itâ'at-ihtivâsı üzere memâlik-i mahrûsemde sâkin ve mütemekkin olan fukarâ ve zu'afâ ve bi'l-cümle ahâlî ve re'âyânın neşr-i 'adâlet ve icrâ-yı levâzım-ı re'fet ile cemî'-i mezâlik ve te'addîyât ve âmme-i bida' ve muhdesâtdan himâyet ve sıyânetleri akdem-i kâffe-i umûrdan olmağla bundan akdem bilâd ve emsârda münteşir olan mezâlik ve mefâsidin izâlesiyle tanzîm-i umûr-ı memleket ve terfîh-i ahvâl-i ra'iyyete vesîle ve medâr olmak îrâdesiyle eyâlât ve elviye mutasarrıflarına imdâd-ı seferiyye ve hazariyye tertîbi ve takdîr olundukda vülât-ı vilâyât ancak ta'yîn olunan seferiyye ve hazariyyesine kanâ'at ve dâ'iresini ânın ile tesviye ve tanzîme mübâderet idüb bu mukābelede mukaddemâ vülât taraflarından olan devir nâmı ve kaftân-bahâ ve zahîre ve na'l-bahâ ve 'öşr-i diyet ve sâ'ir bahâne ve 'illet ile bir akçe ve bir habbe alınmamak ve müsedde ile fukarâ üzere

bölük gönderilmemek ve bi-gayri hakkın tecrîm ve tağrîm olunmamak üzere vilâyetin ahvâli râbıta-i nizâma bend olunup ve kuzât ve nüvvâb dahi hâdeme-i şer‘-i kavîm olmalarıyla ânlar dahi "*Fe'hküm beyne'n-nâsi bi'l-adli*" emr-i şerîfine imtîsâl ile hücec-i şer‘iyyeden ve virdikleri ‘urûzdan ve sicillâta sebt olunan kazâyâdan ve sâ’ir umûr-ı mahkemeye dâ’ir mevâddan harc-ı kitâbet nâmıyla kānûn üzere ta‘yîn olunan şeyden ziyâde bir nesne mütâlebe ve ehl-i ‘örfe teba‘iyyet ile re‘âyâ fukarâsını bir dürlü remîde itmeyüp ve cizyedârlar ve mukāta‘ât voyvodaları ve ‘avârız ve nüzûl tahsîldârları ve sâ’ir ‘ummâl ve muhâssılın-i mîrî ve havâss ve evkāf zâbitânı ve mütevellîleri ve câbîleri ve zu‘amâ ve erbâb-ı tîmâr makūleleri dahi yedlerine virilen berevât ve def‘atir-i hâkānîyye ve evâmir-i ‘âlîyyede tahsîs ve tansîs kılınândan ziyâde kolcu ve yazıcı akçesi ve sarrâfiyye ve akçe başı ve müft ü meccânen yem ve yemek mütâlebesi ve sâ’ir vücûh-ı mezâlim ile re‘âyâ ve ahâlî-i memleketden bir akçe ve bir habbe almayup ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyet nâmına olanlar dahi evâmir-i ‘âlîyye ile vâride olan tekâlîf tevzî‘inde ta‘dîl ve tesviye merâsimine ri‘âyet ve herkesin tahâmmülüne göre ma‘rifet-i şer‘le tevzî‘a dikkat idüb bilâ-emr-i şerîf tekâlîf-i şâkka tahmîl ve kendüleri ve kuzât ve nüvvâb içün fukarâ üzerlerine bir akçe ve bir habbe tarh ve tevzî‘ itmeyüp bu siyâk ile ‘umûmen memâlik-i mahrûse-i hüsrevânemde vâki‘ bilâ-defter emsârda mukīm ve mutavattın olan ahâlî ve fukarânın min külli'l-vücûh mezâlim ve te‘addîyâtdan masûnu's-sâha olmaları hulâsa-i hayâl ve tefâvüt mâ fi'l-bâl-i şahânem olup lâkin birkaç seneden berü vukū‘ bulan seferler takrîbi ile techîz-i ecnâd ve tertîb-i gurre ve ‘inâd hâlâtına sarf-ı zimâm-ı iştigāl olunmakla bu keyfiyyetin tanzîmi pesmânde-i imhâl olmuşidi el-hâletü hâzihî bi-hamdi'llâhi te‘âlâ in‘ikād-ı sulh u salâh birle seferler bi'l-külliyye ber-taraf olmakdan nâşî vesîle-i ‘umrân-ı büldân olan ahâlî ve re‘âyâ fukarâsının tanzîm ve terfîh-i ahvâlleri memâlik-i mahrûsemîn hüsn-i nizâm ve intizâmı ve sükkân ve kuttânının âsâyiş ve itminânları gāyet-i murâd-ı mâ fi'l-fuâd-ı şehin-şâhânem olmağla "*Adli sâ‘atin hayrun min ‘ibâdeti seb‘în sene*" eser-i celîl düstûrü'l-‘amel ve zerî‘a-i husûl-i ümniyye ve emel tutulup medâr-ı sa‘âdet-i dâreyn olan hablü'l-metîn-i şer‘-i mübîne teşebbüs birle zâlime mühîn ve mazlûma mu‘în olarak âmme-i ‘ibâdullâhın üzerlerinden haşerâtın zulmeti def‘ u ref‘ ve bu vechîle herkesin zıll-ı zalîl-i ‘adâletimde müreffehü'l-bâl ve mutma’innü'l-hâl olmaları lâzıme-i zimmet-i vâlâ-nehmet-i pâdişâhânem olmağla dîger emr-i şerîfimde icmâlen tenbîh ve te’kîd ve tehdîd-i ekîd olunduğu üzere fî-mâ-ba‘d siz ki vüzerâ-yı i‘zâm ve mîr-i mîrân ve ümerâ

ve mütesellimlersiz havza-i hükûmetinizde olan ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra‘iyyet ve ve zîrdestân ve zu‘afâdan ber-vech-i muharrer mukaddemâ ref‘ olunan devir nâmı ve kaftân-bahâ ve zahîre ve na‘l-bahâ ve ‘öşr-i diyet ve sâ’ir bahâne ve ‘illet ile takdîr ve ta‘yîn olunan hazariyyelerinizden ziyâde bir akçe ve bir habbe aldığınıza ve müsvedde ile üzerlerine bölük gönderilip hilâf-ı şer‘-i şerîfe ve bi-gayri hakkın tecrîm ile tarafınızdan bir gûne mütedaccir olmalarına ve siz ki kuzât ve nüvvâbsız siz dahi tama‘-ı hâmma kaydına düşüp ber-muktezâ-yı kānûn ta‘yîn olunandan ziyâde nesne tâlebi ve ehl-i ‘örfe teba‘iyet ve re‘âyâ fukarâsına cevr u eziyyet ile bir vechîle ta‘cîz itmenize ve siz ki cizyedârlar ve mukāta‘ât voyvodaları ve ‘avârız ve nüzûl tahsîldârları ve sâ’ir ‘ummâl ve muhâssılın-i mîrî ve zu‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ve havâss ve evkāf zâbitânı ve mütevellîleri ve cabîlerisiz kavânîn-i kadume-i Devlet-i ‘âlîyye’m üzere yedlerinize virilen berevât ve defâtir-i hâkānîyye ve evâmir-i ‘âlîyyemde ta‘yîn ve tebyîn olunandan ziyâde kolcu ve yazıcı akçesi ve sarrâfiyye ve akçebaşı ve müft ü meccânen yem ve yiyecek mütâlebesi ve sâ’ir vücûh-ı mezâlim ile fukarâ-yı ra‘iyyet ve ahâlî-i memleketden bir akçe aldığınıza ve aldırdığınıza ve siz ki kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyetsiz siz dahi evâmir-i şerîfim ile vâride olan tekâlîfi ta‘dîl ve tesviye vechi üzere herkesin tahâmmüllerine göre ma‘rifet-i şer‘le tevzî‘ idüb bilâ-emr-i şerîf tekâlîf-i şâkka ve vilâyet harcı nâmına fukarâ üzerine nesne tarh ve kendüleriniz ve kuzât ve nüvvâb içün tevzî‘ defterine bir akçe zam ve tahmîl ile fukarânın mutazarrır olmalarına vechen mine’l-vücûh aslâ ve kat‘â rızâ-yı hümâyûnum olmamağın iş bu ‘adâlet-nâme-i hümâyûn-ı mehâbet-meşhûn ve fermân-ı vâcibü'l-iz‘ân-ı itâ‘at-makrûnum ( ) ile her kangınızın taht-ı kazâ ve hükûmetine varub vâsıl olur ise mefhûm-ı ‘adâlet-mersûmîni mecma‘-ı nâs olan mahallerde nidâ ile cümleye işâ‘at ve birer sûretin mehâkimde sicillâta kayd u sebt iyleyüp eğer ba‘d-ezîn bu emrin hilâfı birinizden te‘addî vü muhâlefet ve tecavüze cesâret ile hareket zuhûr ider ise ve kezâlik sırren her tarafa âdemler gönderilür âdem-i itâ‘atiniz haber [**s. 164**] alınacak olur ise vebâli boyunlarınıza ecdâd-ı i‘zâmım *enâra'llâhu te‘âlâ berâhînehum* hazerâtının ervâh-ı tayyibeleriçün ‘ibreten li'l-gayr her kim olur ise olsun ber-muktezâ-yı şer‘-i şerîf lâzım gelen cezâsı tertîbinde lâzıme-i ‘uhde-i saltânat ve vâcibe-i zimmet-i siyâset muktezâsınca o makūle (…) hakkında imhâl ve tevakkuf ve ihmâl olunmayup îrâd ideceği ‘ilel ve a‘zâr-ı vâhiyyenin bir dürlü ısgā ve istimâ‘ olunmayacağı mukarrer ve muhakkak idüğüni herbiriniz te’emmül ü tedebbür ve mazmûn-ı mehâbet-nümûn-ı kerîme-i "*İnnâ a‘tednâ li'z-zâlimîn nâren ehâta bihim*

sürâdikuhâ" mâ-sadakı olan ehvâl-i kıyâmeti mülâhaza ve tefekkür iderek herekât-ı seyyi'e-i vahîmetü'l-âkibeden herbiriniz gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet ve bâlâda tafsîl olundığı üzere bida‘ ve mezâlimden fukarâ-yı ra‘iyyeti sıyânet ile ‘umrân-ı vilâyet ve hüsn-i nizâm-ı memlekete ihtimâm ü dikkat ve emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfine muhâlif vücûh-ı mezâlim ile zulm ü te‘addîye cesâret ider olur ise o makūlelerden ahz u habsi lâzım gelenleri ahz u habs ve ism ü resmleriyle keyfiyyetlerini sıhhati ve hakīkati üzere Der-i devlet-medârıma ‘arz u i‘lâma mübâderet iylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i R. sene [1]153

639-164-1

Buna dahi keşîde kılınmışdır

Bir sûreti

Rumili'nin orta koluna

640-164-2

Buna dahi keşîde kılınmışdır

Bir sûreti

Rumili'nin sol koluna

641-164-3

Buna dahi keşîde kılınmışdır

Bir sûreti

Anadolu'nun sağ koluna

642-164-4

Buna dahi keşîde kılınmışdır

Bir sûreti

Anadolu'nun orta koluna

643-164-5

Buna dahi keşîde kılınmışdır

Bir sûreti

Anadolu'nun sol koluna

Hüküm 644: Degah-ı muallamda kapucıbaşı olan Derviş Mehmed'in mihmandar olarak tayin edilip İran'dan gelen elçiyi alması, İstanbul'a götürmesi gerektiği bildirilmiştir. Yol üzerindeki memurların ise bunların ihtiyaçlarını karşılayıp gövenliklerini sağlamaları gerektiği ile ilgili hüküm.

644-164-6

Nakl şüd

Üsküdar'dan Bağdad'a varub gelince yol üzerinde vâki‘ olan kuzât ve nüvvâb ve a‘yân-ı vilâyete hüküm

Dîvân-ı hümâyûnumda sâbıka çavuşbaşı olan Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından olan Derviş Mehmed *dâme mecdühû* İran tarafından ba‘s olunup bu def‘a Bağdad'a gelen îlçîyi alup Der-‘âlîyyeme götürmek üzere mihmândâr ta‘yîn ve irsâl olunmakla ba‘dehû ücretleri taraf-i mîrîden virilmek üzere ahâlî taraflarından yalnız elli re’s bârgîr virilüp mu‘accelen sevk ve tesyîr olunması fermânım olmağın siz ki mûmâ-ileyhimsiz iş bu emr-i şerîfim her kangınızın taht-ı kazâsına varır ise mûmâ-ileyh varmazdan mukaddem ber-vech-i muharrer ücretleri ba‘de'l-hesâb cânib-i mîrîden ahâlîye virilmek şartıyla ahâlî taraflarından olmak üzere elli re’s bârgîr virilüp ve virildiğini müş‘ir mûmâ-ileyhden memhûr sened ahz ve mazmûn-ı emr-i şerîfimi sicille kayd ve bu vechîle muhâfaza iderek âminen ve sâlimen irsâl ve îsâle ihtimâm-ı tâmm idüb bârgîr tedârükü bahânesiyle yâhûd vücûh-ı âhar ile meks ü tevakkufuna bâ‘is hâletden gāyetü'l-gāye hazer ü ictinâb olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i R. sene 1153

Hüküm 645: İstanbul'da bulunup gemi ile Trabzon'a oradan da İran'a gedecek olan yüz nefer Acem kölenin başına iki kişi ayin edilmiştir. Bu kişilerin İran'dan dönerken yol üzerindeki görevliler tarafından bunların ihtiyaçlarının sağlanması gerektiği ile ilgili hüküm.

645-164-7

Nakl şüd

Trabzon'dan İran tarafında vâki‘ re’s-i hudûdda ve ândan Âsitâne-i sa‘âdetime gelince yol üzerinde vâki‘ olan kuzât ve nüvvâb ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

Âsitâne-i sa‘âdetimde meks üzere olan İran îlçîleri tarafından bu def‘a sefîne ile Trabzon'a ve ândan re’s-i hudûdda sevk ve tesyîr olunan yüz nefer Acem üsârâsı üzerlerine taraflarından ta‘yîn olunan iki neferin re’s-i hudûdda ve re’s-i hudûddan Âsitâne-i sa‘âdetime gelinceye dek uğradıkları mahallerde muhâfaza ve rükûbları içün iktizâ eden iki re’s bârgîrin tedârük ve ihzâr olunması lâzım gelmekle imdi iş bu emr-i şerîfim vusûlünde siz ki mûmâ-ileyhimsiz her kangınızın taht-ı kazâsına varırlar ise sonra ücretinizi cânib-i mîrîden virilmek şartıyal iki re’s bârgîr ahâlî taraflarından virilüp ve virildiğini müş‘ir yedlerinden memhûr sened ahz ve mazmûn-ı emr-i şerîfimi sicille kayd ve mezbûrları ve ma‘iyyetlerinde olan üsârâyı muhâfaza iderek âminen ve sâlimen birbirinize irsâl ve îsâl idüb hilâfından hazer ü mücânebet olunmak bâbında

Fî evâil-i R. sene 1153

Hüküm 646: Cidde-i Mamure mutasarrıfı olan el-Hac Mehmed Paşa’nın Boğazhisarı’ndan kalyon ile Mısır tarafına götürülmesi gerekmektedir. Derya kaptanından bir kalyonu bu iş için tahsis ettirmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

646-164-8

Deryâ kapudânı olan Vezîr Süleyman Paşa'ya hüküm ki

Hâlâ Cidde-i ma‘mûre Sancağı mutasarrıfı olup Sadr-ı sâbık Vezîr el-Hâc Mehmed Paşa'nın Boğazhisar'dan kalyon ile Mısır tarafına ba‘s ve tesyîr olunması muktezî olmağla sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin Bahr-i Sefîd'de semt-i karîbde bulunan kalyonların birisini vezîr-i müşârün-ileyhe tahsîs ve müsâra‘aten irsâl eylemen fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfim ( ) ile vusûlünde bir gün evvel kalkub Boğazhisarlara varub vezîr-i müşârün-ileyhi ve etbâ‘ını alup savb-ı me’mûra îsâl eylemek üzere ta‘yîn idecğin kalyonun kâpûdanına tenbîh ve te’kîd iyleyüp ihmâl ve rehâvetden hazer ü mücânebet eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır

Fî evâil-i R. sene 1153

Hüküm 647: Trablusşam valisi Vezir Mustafa Paşa'nın sorumluluğunda olan bazı köylülerin köylerini terk idüb başka köy ve kasabalara yerleşmişlerdir. Bunun sonucunda bu bölgenin ürün gelirlerinde düşüş yaşanmıştır. Bu köylülerin voyvoda denetiminde tekrar yerleşim yerlerine yerleştirilmeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

647-164-9

Trablusşam kādîsına, Hama ve ( ) ve ( ) kādîlarına hüküm

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem hâlâ Trablusşam vâlîsi vezîrim Mustafa Paşa *edâma'llâhu te'âlâ iclâlehû* 'arz-ı hâl gönderüp müşârün-ileyhin 'uhdesinde olan Trablusşam mukāta'âtı karyelerinden ( ) ve ( ) ve ( ) ve tevâbi'i karyelerinin defterde mukayyed ra'iyyet ve ra'iyyeti oğullarından ba'zıları kadîmî karyelerinden kalkub varub taht-ı kazâlarınızda vâki' ba'zı kasabat ve kurâda sâkin olmalarıyla mâl-ı mukāta'âtın kesr u noksân tertîbine bâ'is oldukların bildirüp re'âyâ-yı merkūm bulundukları mahallerden voyvodaları ma'rifetiyle kaldırılup kadîmî karyelerine nakl ve iskân itdirilmek bâbında emr-i şerîfim recâ iyledüği ecîlden kānûn üzere iskân itdirilmek emrim olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i R. sene [1]153

Hüküm 648: İran'dan gelecek olan elçinin Divan-ı Hümayun'da çavuşbaşı olan Derviş Mehmed'in mihmandarlığında Bağdat'tan İstanbul'a gelinceye kadar tüm ihtiyaçlarının karşılanması ve seçkin Kürdistan askeri tarafından korunması ile ilgili hüküm.

648-165-1

Bağdad Vâlîsi Vezîr Ahmed Paşa'ya hüküm ki

Hâlâ câlis-i evreng-i kisrâ ve cemm-i fermân-fermâ-yı ülkât-ı Acem âlî-hazret-i sâmî rütbet-i diyânet ve nasafet-penâh Nâdir Şâh *etemma'llâhu makāsıdehû ve [şeyyede sâdırehû ve vâridehû]* taraflarından bu def'a der-bâr-ı a'zâmet-medâr-ı hüsrevânem ber-vech-i sefâret meb'ûs olan hükûmet-i nisâb-ı mefharet-iktisâb Hâcı Hân *dâme makrûnen bi-'inâyeti'l-Mennân*'ın bu hilâlde hudûd-ı Bağdad'a vusûlü me'mûl olup ve îlçî-i mûmâ-ileyhin getüreceği fillerin hâdemesi ve kendünün levâhık ve teba'ası ile sevad cem'iyyeti serhâd ve kurbüne resîde oldığı sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin mukaddemâ tarafından ifâde ve i'lâm olunmakla taraf-ı Devlet-i 'âlîyye'mden dahi

merâsim-i mihman-nüvâzî takdîm ve levâzım-ı mu‘âmele-i dostî tetmîm ve tanzîm olunarak izhâr-ı şükûh ve şân ve îfâ-yı şerâyit-i satvet ve ‘unvân lâzıme-i übbehet-i saltânat-ı seniyyem olmakdan nâşî bu merâmın ber-vefk-i dilhâh pezîrâ-yı temşiyet ve husûlü sa‘b ve sengistân olan Diyarbekir tarîkinden udûl ve teshîl fi't-tarîk vâdilerine sülûk ve duhûl ile Nusaybin'den doğru Rakka ve Haleb üzerlerinden Anadolu'nun sağ koluyla îsâl ve tesyîr olunmalarına mevkūf olup ve cânib-i merkūm Diyarbekir tarîki gibi olmayup vüzerâ-yı i‘zâm ve mîr-i mîrân-ı fihâm ile mahmî ve manzûr ve tedârük-ı zâd ü zevâde husûsunda müzâheme-i âmed-şüdegâna mütehâmmil ve ma‘mûr olmak hasebiyle semt-i mezbûrdan tesyîr ve irsâl olunması fermânım olmağın îlçî-i mûmâ-ileyhi irişdüği mahallde alup menzil be-menzil iktizâ eden zâd ü zehâyirini ahâlînin tekâlîflerine takās olunmak üzere maliye tarafından virilen ahkâm-ı şerîfim mûciblerince kazâlardan tedârük ve ihzâr iderek Âsitâne-i aliyyeme getürmek üzere Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından olup sâbıka Dîvân-ı hümâyûnumda çavuşbaşı olan Derviş Mehmed *dâme mecdühû* mihmândâr ta‘yîn ve irsâl olunmakla îlçî-i mûmâ-ileyhin Bağdad hudûduna duhûlünden tarîk-i mezkûr ile Rakka hudûduna vusûlüne dek iktizâ eden zâd ü zahîresi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin senin ma‘rifetinle tertîb olunup ve Bağdad'dan Musul'a dek kethüdânı mükemmel kapûn halkı ve müretteb mehterhânen ve müntehab Kürdistan ‘askeri ile ta‘yîn ve Rakka hudûduna îsâl ve Rakka vâlîsi dahi tertîb-i mezkûr üzere Rakka Eyâleti'nin zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârıyla istikbâl ve Haleb'e irsâl ve hâkezâ Haleb beglerbegisi Adana vâlîsine ve ol dahi Karaman vâlîsine ve o dahi Anadolu vâlîsine ulaştırarak ve müşârün-ileyhimden herbirleri makarr-ı hükûmetlerinde ferr u şevket-i Devlet-i ‘âlîyye’me lâyık vechîle yemekliklerin tertîb ve birer re’s pâkça donanmış atlar ihdâsıyla ‘unvân-ı vezâretlerin tekmîl iderek civâr-ı saltânat-ı seniyyeme îsâl olunmak üzere keyfiyyet-i seyr u sülûkü bu vechîle tesviye ve tanzîm olundığı herbirine başka başka evâmir-i şerîfimle tefhîm olunmakla imdi iş bu emr-i şerîfim ( ) ile vusûlünde tertîb-i mezkûr ma‘lûmun oldukda îlçî- i mûmânın ber-vech-i muharrer Bağdad hudûduna duhûlünde tarîk-i merkūm ile Rakka hudûduna vusûlüne dek iktizâ eden zâd ü zahîresini ma‘rifetinle tertîb ve Bağdad'dan Musul'a dek kethüdânı mükemmel kapûn halkı ve müretteb mehterhânen ve müntehab Kürdistan ‘askeri ile ta‘yîn ve Musul'a irsâl ve tesyîr ve Musul vâlîsine dahi tesviye olunan vech üzere hareket iylemesini sen dahi ifhâm ve ta‘lîm siyâkında şan ve şevket-i saltânat-i uzmâ ve ‘unvân ve übbehet-i devlet-i ‘ulyâmı izhâr ve icrâ ve şerâ’it-i dostî ve meveddeti kemâ hüve hakkuhâ ibrâz

ve îfâya nisâr-ı nakdîne-i miknet ve bezl-i mâ-hasâl-ı kudret ve himmet iylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i R. sene [1]153

649-165-2

Bir sûreti

Musul Vâlîsi Vezîr Hüseyin Paşa'ya

Kethüdâsını kapusı halkı ve mehterhânesi ve Musul'un zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârı ve bir mikdâr Kürdistan ‘askeriyle ta‘yîn ve îlçî-i mûmâ-ileyhi re’s-i hudûddunda istikbâl idüb ve makarr-ı hükûmetinde şân ve şükûh-ı Devlet-i ‘âlîyye'ye lâyık vechîle yemekliğin tertîb ve bir re’s pâkça donanmış at ihdâsıyla ‘unvân-ı vezâreti îfâ ve tekmîlden sonra Rakka hudûduna dek îsâl itdirmesiçün

650-165-3

Bir sûreti

Rakka Vâlîsi Vezîr Ahmed Paşa'ya

Tertîb-i mezkûr üzere hareket ve Rakka Eyâleti'nin zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârıyla Rakka'nın re’s-i hudûddundan istikbâl ve Haleb Eyâleti'nin mebde’-i hudûduna îsâl idüb hudûd-ı merkūme tarafında mihmândâr-ı mûmâ-ileyhin kazâlardan iktizâ eden zâd ü zahîreyi yedinde olan maliye ahkâmı mûcibince tehyi’e ve tedârüküne i‘ânet ve müzâheret eylemesiçün

651-165-4

Bir sûreti

Haleb Beglerbegisi Ahmed Paşa'ya

Tertîb-i merkūm üzere hareket ve Adana Eyâleti'nin hudûduna îsâl itdirmesiçün

652-165-5

Bir sûreti

Adana Vâlîsi Vezîr Yakub Paşa'ya

Ol dahi ber-vech-i muharrer Karaman Eyâleti'nin hudûduna tesyîr itdirmek üzere

653-165-6

Bir sûreti

Karaman Vâlîsi Vezîr Hüseyin Paşa'ya

Anadolu Eyâleti'nin hudûduna irsâl itdirmek üzere

654-165-7

Bir sûreti

Anadolu Vâlîsi Vezîr Veli Paşa'ya

Re’s-i hudûddundan istikbâl ve civâr-ı Âsitâne-i aliyye'ye dek îsâl itdirmek üzere

Hüküm 655: 648. hükmün tekrarıdır.

655-166-1

Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından sâbıka Dîvân-ı hümâyûnumda çavuşbaşı olup bu def‘a İran Şahı tarafından münbâ‘is olan îlçîye mihmândâr ta‘yîn olunan Derviş Mehmed *dâme mecdühû*ya hüküm

Hâlâ câlis-i evreng-i kisrâ ve cemm-i fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem ‘âlî-hazret sâmî-rütbet-i diyânet ve nasafet-penâh Nâdir Şâh *etemma'llâhu makāsıdehû ve [şeyyede sâdırehû ve vâridehû]* taraflarından bu def‘a ber-vech-i sefâret Rikâb-ı kâm-yâbıma münbâ‘is olan eyâlet-nisâb mefharet[205] iktisâb Hâcı Hân *dâme makrûnen bi-‘inâyeti'l-Mennân*'ın bu hilâlde hudûd-ı Bağdad'a vusûlü me’mûl olup ve îlçî-i mûmâ-ileyhin getüreceği fillerin hâdemesi ve kendünün levâhık ve teba‘ası ile sevâd cem‘iyyeti serhâd ve kurbüne resîde oldığı Bağdad vâlîsi vezîrim Ahmed Paşa tarafından mukaddemâ tarafından ifâde ve i‘lâm olunmakla taraf-ı Devlet-i ‘âlîyye’mden dahi merâsim-i mihman-nüvâzî takdîm ve levâzım-ı mu‘âmele-i dostî tetmîm ve tanzîm olunarak izhâr-ı şükûh ve şân ve îfâ-yı şerâyit-i satvet ve ‘unvân lâzıme-i übbehet-i saltânat-ı seniyyem olup Nusaybin'den Rakka ve Haleb üzerlerinden Anadolu'nun sağ kolu olan tarîk vüzerâ-yı i‘zâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ile mahmî ve manzûr ve tedârük-ı zâd ü zevâde husûsunda müzâheme-i âmed-şüdegâna mütehâmmil ve ma‘mûr olmak hasebiyle semt-i mezbûrdan tesyîr olunması fermânım olmağın sen ki mûmâ-ileyhsin sen mukaddemâ müddet-i medîde dâ’ire-i hümâyûnumda perveriş-yâfte ve rüsûm-ı müstahsene-i saltânatıma vukūf ve şu‘ûr birle edâ-yı deyn olduğundan gayri mertebe-i sâmiyye-i dîvâniyye olan çavuşbaşılık

[205] Metinde "mufâheret" şeklinde yazılmıştır.

hidmeti dahi gerdûn-ı dirâyetine ta‘alluk olunandan berü hüsn-i sülûk ve hareket ve tavr-ı mergūb ve reviyyetin ma‘lûm olup her hâlde şâyeste-i i‘timâd ve bâyeste-i i‘tikād olmanla îlçî-i mûmâ-ileyhi bulduğun mahallde alup esnâ-i tarîkde kazâ be-kazâ iktizâ eden zâd ü zahîresini ahâlînin tekâlîflerine takās olunmak üzere maliye tarafından yedine virilen ahkâm-ı şerîfim mûciblerince tedârük ve ihzâr iderek ve aynılarının tedârükü kābil olmadığı mahallerde mânde nâmıyla yevmiyye kıymetleri virilecek zehâyir bahâyı dahi ‘ale'l-hesâb taraf-ı mîrîden yedine teslîm olunan akçeden def‘ u i‘tâ ve levâzım-ı dostî ve nevâzişî îfâ ve icrâ iderek Âsitâne-i sa‘âdetime îsâl içün sen mihmândâr nasb ü ta‘yîn olunup ve ibtidâ Bağdad hudûduna duhûlünden tarîk-i mezkûr ile Rakka hudûduna vusûlüne dek iktizâ eden zâd ü zahîre Bağdad vâlîsi vezîr-i müşârün-ileyhin ma‘rifetiyle tertîb ve Bağdad'dan Musul'a dek kethüdâsını kapusı halkı ve mehterhânesi ve güzîde Kürdistan ‘askeri tesyîr eylemek ve Musul vâlîsi dahi kezâlik tertîb-i mezkûr ve Musul'un zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ber-vech-i muharrer Haleb'e ve sonra Haleb'e ve hâkezâ Haleb beglerbegisi Adana vâlîsine ol dahi Karaman vâlîsine ve ol dahi Anadolu vâlîsine ulaştırarak ve müşârün-ileyhimden herbirleri makarr-ı hükûmetlerinde şân u şevket-i Devlet-i ‘âlîyye’me lâyık vechîle yemekliklerin tertîb ve birer re’s pâkça donanmış atlar ihdâsıyla ‘unvân-ı vezâretlerin tekmîl iderek civâr-ı saltânat-ı seniyyeme îsâl olunmak üzere keyfiyyet-i seyr u sülûkü bu vechîle tesviye ve tanzîm ve Rakka vâlîsi ve ândan berü istikbâl ve teşyî‘a me’mûr müşârün-ileyhimin herbiri havza-i hükûmetlerinde menzil be-menzil yedinde olan maliye ahkâmı mûciblerince lâzım gelen zâd ü zahîrenin tehyi’e ve tedârükünde sana i‘ânet iylemeleri herbirine başka başka evâmir-i şerîfimle tenbîh ve te’kîd olunmakla imdi sen ber-vech-i ta‘cîl birlikde hareket ve seyr-i serî‘ ile yola ‘azîmet ve sefîr-i mûmâ-ileyhi bulduğun mahallden alup merâsim-i mihmân-nüvâzîye ri‘âyet ve menâzil ve merâhilde ve hatt u tirhâlinde i‘zâz ve ikrâm ve nevâziş ve ihtirâmına mezîd-i ihtimâm ü dikkat ve ber-minvâl-i meşrûp yedine virilen maliye ahkâmı mûciblerince kazâ be-kazâ iktizâ eden zâd ü zahîrenin tedarük ve ihzârında ve bulunmayan mahallerde mânde nâmıyla yevmiyye kıymetleri virilecek zehâyir-bahâyı def‘ u teslîmde ve'l-hâsıl Şah-ı müşârün-ileyh cenâbları ile mâ-beynde olan câmi‘iyet-i İslâm muktezâsınca levâzım-ı uhuvvet ve vedâd ve merâsim-i meveddet ve ittihâdın rûz be-rûz (...) devâm ve müzdâdı aksâ-yı murâd-ı şâhânem oldığına binâ’en taraflarından ta‘yîn olunan îlçîlerinin dahi hudûd-ı memâlik-i mahrûsemde vücûh-ı ikrâmlarına ri‘âyet ve nevâziş ve ihtirâmlarına sarf-ı makderet olunmak matlûb-ı

hümâyûnum olmağla hengâm-ı seyr u sülûk ve esnâ-i meks ü nüzûllerinde vechen mine'l-vücûh zîrde ve mikdâr-ı zerre iğbirâr ve remîde olacak hâlâtın müdâfa'asına ve etbâ' ve levâhık makūlelerinin zabt ve muhâfazasına dikkat ve kemâl-i re'fet ve refâhiyyet ve mezîd-i itminâniyyet ve emniyet ile inşâllâhu te'âlâ mashûben bi's-selâm Âsitâne-i sa'âdetime îsâl ve muktezâ-yı me'mûriyetine vech-i vecîh-i hüsn ve tavr-ı mergūb-ı müstahsen üzere itmâm-ı sa'y-i bî-hemâl eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i R. Sene [1]153

Hüküm 656: İran elçisine mihmandar olan Derviş Mehmed'in ve elçinin Haleb'ten İstanbul'a gelinceye kadar korunup tüm ihtiyaçlarının karşılanması ve bu konuda gerekli hassasiyetin gösterilmesi ile ilgili hüküm.

656-166-2

Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından sâbıka Dîvân-ı hümâyûnumda çavuşbaşı olup bu def'a İran Şahı tarafından münbâ'is olan îlçîye taraf-ı Devlet-i 'âlîyye'mden mihmândâr ta'yîn olunan Derviş Mehmed *dâme mecdühû*ya hüküm ki

Şah-ı müşârün-ileyh cenâblarıyla mâ-beynde vâki' câmi'iyet-i İslâm muktezâsınca der-kâr olan lâzıme-i uhuvvet ve vedâd ve merâsim-i mevedded ve ittihâdın i'lâ mâşâallâhu te'âlâ devâm ve istimrârı ve rûz be-rûz tezâyüd ve istikrârı aksâ-yı emel ve müntehâ-yı mâ-fi'l-bâl-ı şâhânem oldığına binâ'en taraflarından ba's olunan îlçîlerinin hâdeme ve memâlik-i mahrûsemde vücûh-ı ikrâmlarına ri'âyet ve sunûf-ı nevâziş ve ihtirâmlarına sarf-ı makderet olunarak hengâm-ı seyr u hareket ve esnâ-yı meks ü ikāmetlerinde bî-vechin mine'l-vücûh zîrde ve mikdâr-ı zerre muğber ve remîde olacak hâlâtın âdem-i vukū'una ve etbâ' ve levâhık makūlelerinin zabt ve muhâfazalarına dikkat olunmak husûsları Devlet-i 'âlîyye'min a'zam-ı mehâmm ve akdem-i umûr-ı lâzımü'l-ihtimâmından idüği mihmândârlık emr-i şerîfinde îrâd ve beyân olunup ve bu merâmın 'alâ mâ hüve'l-matlûb icrâ ve itmâmı Devlet-i 'âlîyye'min müte'ayyin ve mütemeyyiz ve müteyakkız ve mütehayyiz ricâl-i sadâkat-isti'mâllerinden birinin dûş-ı dikkat ve firâset ve bâzû-yı basîret ve kiyâsetine bend ve taklîd kılınmasına merhûn ve mevkūf olup ve sen ki mihmândâr-ı mûmâ-ileyhsin ricâl-i Devlet-i 'âlîyye'min istikāmet-şi'âr ve hâdeme-i saltânat-ı seniyyemîn dirâyet-

medârlarından oldığından gayri Dîvân-ı hümâyûnumda çavuşbaşılığın esnâsında reftâr-ı nasafet ve etvâr-ı mehâsin ve sadâkat ile hüsn-i sülûk ve hareket ve nakā-i reviş ü sîretin beyândan müstağnî olup bundan böyle dahi senden hulûs-ı taviyyet ile hidmet ve sadâkat me'mûl olmakdan nâşî ve şükûh-ı Devlet-i 'âlîyye'me lâyık vechîle îfâ-yı şerâyit-i mihmân-nüvâzî bil-istiklâl 'uhde-i hamiyyetine ihâle ve taklîd olunmakla muktezâ-yı me'mûriyetin ve sana olan i'timâd-ı hümâyûnum üzere vârid olan şükr u şikâyetin müsmir ve mü'essir olacağını vardığın mahallerde işâ'at ve müsâra'aten savb-ı me'mûra vusûle mübâderet ve sana telkīn ve tefhîm olundığı üzere izhâr-ı şükûh ve 'unvân ve ibrâz-ı mezîd-i ihtişâm ve şân ile sefîr-i mûmâ-ileyhi alup fermânım oldığı üzere merâsim-i mihmân-nüvâzîde ser-i mû kusûr bulunmayarak Haleb ve Karaman üzerlerinden Âsitâne-i 'âlîyyeme îsâline ve maliye tarafından yedine virilen ahkâm-ı şerîfim mûciblerince iktizâ eden zâd ü zahîrenin tedârük ve ihzârına bezl-i cidd ü ihtimâm ve sana virilen istiklâl mûcibince zehâyir ve levâzım tedârükünde kusûr ve tekâsül ve sefîr-i mûmâ-ileyhin ikrâm [ve] i'zâzında fütûr ve tesâhüb ile ma'âzallâhi te'âlâ remîde-i hâtır olacak hareket-i nâ-marazîye cesâret edenleri bilâ-tereddüd zâbitleri ma'rifetiyle ahz ve kal'a-bend ile te'dîb ve muhkem haklarından gelinmek [**s. 167**] içün kâ'inen menkân keyfîyetlerini i'lâm ve'l-hâsıl lâzıme-i istiklâlin üzere her husûsun hüsn ü kubhı vârid olan tahrîrâtdan resîde-i rütbe-i sıhhât olacağını fehm ü i'zân ve me'mûr olduğun mahallere dahi bu hâlât-ı iş'âr ve i'lân iderek bi-'inâyetillâhi te'âlâ mashûben bi'l-emân ü ve's-selâm sefir-i mûmâ-ileyhî Âsitâne-i sa'âdetime îsâle ikdâm-ı tâmm eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur
Fî evâil-i R. sene [1]153.

Hüküm 657: Karadeniz'in Rumeli sahillerinden Tuna sahillerine kadar uzanan yerlerdeki yerleşim yerlerinden acilen iç yağlar ve mumun birbirine karıştırılmadan mübaşir tarafından İstanbul'a ulaştırılması ile ilgili hüküm.

657-167-1

Mukaddemâ Bahr-ı siyâh'ın Rumili sevâhillerinde ve nehr-i Tuna'dan çervîş ve don yâğı tesyîrine mukaddemâ Der-'âlîyyemden mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'âllam gediklülerinden Mehmed *zîde mecduhû*ya ve Kavak'dan Sünne Boğazı'na varınca Bergos ve Ahyolu ve Varna ve Kavarna ve Balçık ve Köstence ve Mangalya ve Kara Harmin sâ'ir sevâhilde olan iskelelerin ve kurb ü civârlarında vâki' mahaller ile Dizdarköy ve Şumnu ve Artud ve Hazergrad ve

Çernovi ve Niğbolı ve Filibe ve Silistre ve Rusçuk ve Gaye Köyü ve İbrasil ve İsakçı ve Kili ve İslimye ve sâ'ir sevâhil-i Tuna'da vâki' mahallerin kuzāt ve nüvâbına ve İslimye mütevvelîsi ve zikr olunan mahallerde vâki' bi'l-cümle zâbitân ve iskele emînleri salhâne ashâbı ve 'ayân-ı vilâyete hüküm ki

Zikr olunan mahallerden Âsitâne-i sa'âdetime kesret ve vefret üzere don ve çervîş yağları mahlût gelmek ve biribirlerinden tevakkuf olunmamak ashâb-ı salhâneden mahlût idub başka başka gönderenler veyâhûd gönderdiğimiz hâlde edeceğimiz faydâya kesr u noksân gelur bu 'avk u te'hîr edenler olur ise mukaddemâ virilen nizâm üzere her bir salhâneden biner gurûş nezerları bedel-i imhâl mîrîyçün tahsîl olunmak ve eger bu 'inâdı edenler tüccâr makūlesinden ise bu mâlları cânib-i mîrîden girift olunacağı kendülere tefehhîm olunarak don ve çervîş yağlarının bu siyâk-ı 'âtîyyen pey-der-pey mahlût ve kesret üzere sevk ve tesyîrleri bâbında bundan akdem mufassal ve meşrûh ve tenbîhât-i[206] ekîd ve tehdîdât-i[207] şedîdiyeye hâvî emr-i şerîf-i 'âlî-şânım mûcibince sudûr ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhimsin bu husûsda sen me'mûr olalı yetmiş seksen gün mikdârı zamân mürûr itmekle vâki' olan tenbîhât-ı hümâyûnuma göre cümleniz bi'l-ittifâk hareket ve terk-i ârâm ü nedâmet ile leyl ü nehâr itmâm-ı kâra mübâderet lâzıme-i zimmetiniz olduğuna binâ'en bu âna dek ol havâlîlerden münkati' kesret üzere don ve çervîş yâğların mahlût vürûdu ile 'ibâdullâhın vücûh-ı müzâyakadan me'mûn olmaları iktizâ eder iken şimdi yine münkati' olması senin ve hükkâm ve zâbitân ve 'ayânın 'âdem-i emniyet-i kullarından neş'et eder bir hâlât olub ve'l-yevm Âsitâne-i sa'âdetime eşyâ-yı merkūmenın kıllet ve nedreti olmağla 'ibâdullâhın havâyic-i zarûriyyelerinde olan mûm tedârikinden 'ûsret ü zarûrete mübtelâ olub bunlar ise emr-i ma'âşlarında terfîh-i hâl ve terhîb-i bâlları ikdâm-ı umûrundan olduğu cümlenizin ma'lûmu ve bu keyfîyetin tanzîmi aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum idüği dahi herkesin meczûm ü mefhûmu olmakdan nâşî böyle hatb-ı ümem ve emr-i a'zâm ve akdemîn semt-i rehâvet ve cânib-i imhâl ve kesâta sülûk edenler haklarında ebvâb-ı 'afüvv ve merhamet mesdûd ve metrûk ve meslûk-ı a'zâr ve 'ale'l- gayr-i meslûk olduğunu fehm ü i'zân itmeyûb mugāyir-i emr-i 'âlîyyeye harekete cesâret itmeniz bilâ-emân haklarınızdan gelinmeye mûcib iken bu def'a cümlenizi hâb-ı gafletten ikâz içun taksîren ve isti'câlen iş bu emr-i şerîfim dahi ısdâr

[206] Metinde "tenbîh" şeklinde yazılmış.
[207] Metinde "tehdîd" şeklinde yazılmış.

ve ( ) ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde zikr olunan çervîş ve don yağlarının bu hilâlde İstanbul'da gāyet lüzûm ve ikdâmının olduğuna ve bu vakt-ı avkāt-ı uhrâya kıyâs olunmayub mikdâr-ı zerre rehâvet ve kusûr edenler içun tahlîs-ı girîbân-ı meyân-ı mecâl idüği cümleniz yakînen bildikden sonra sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin gözünü açub mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfi üzere her nerde ve ne mahallde don ve çervîş yağı haber alur isen sâhibi kat'â îrâd edecek 'özr u 'illete bakmayub mahlût anları ve kezâlik bulduğun mûmu ol kazânın hükkâm ve zâbitân ve a'yânı ile bi'l-ittifâk sefînelere tahmîl ve bir'an akdem ve bir kıdem mukaddem serî'ân ve 'âcâleten bu cânibe irsâl ve tesyîr ve siz ki sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz mübâşir-i mûmâ-ileyhim i'ânda ve kazâlarınızın her köyün salhânesinde ve sâ'ir tüccâr ve erbâb-ı kârı makūlelerinin yedlerinde don ve çervîş yâğları var ise biri birine karuşdırmayub hemen mahlût anların kezâlik bulunan mûmu pey-der-pey sevk ve irsâl ve bu bâbda mümana'at ve 'inâd edenleri bi'l-ittifâk ahz ü habs ve bulunan yağın ve mûmun fermânım olduğu üzere irsâl ve kendün keyfîyetini isim ü resimiyle i'lâm ve bir ferdi himâye ve ketmden be-gāyet ihtirâz iyleyesiz şöyleki bundan sonra dahi ma'âzallâhi te'âlâ hilâf-ı emr-i 'âli ednâ-yı hareketiniz zuhûr ve serî'an âdemlar günderilub tecessüs oldukda birinizin bu bâbda mikdâr-ı zerre tekâsül ve kusûru haber alınacak olur ise mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfimde zikr olduğu üzere salhâne sâhibi ise ber-vech-i muharrer nezri tahsîl ve tüccâr makūlesinden ise mâl-ı mîrîden girift olduğundan gayri kendüleri içün dahi selâmet-i mansûr olduğun ve sen ki mübâşir-i mûmâ -ileyhsin sen dahi muktezâ-yı me'mûriyetine mugāyir hareket edecek olur isen tahlîs-i girîbân necât-ı emr-i muhâl olduğunu cümleniz yakīnen bilub ân göre mezîd-i müteyakkız ve basîret üzere hareket ve mukaddemâ hâlâ şeref-yâfte-i sudûr olan evâmir-i cihân-mutâ'mın mezâmin-i menba'âsını bilâ-imhâl-i ittihâz ve icrâya mübâderet ve lâkin bu husûsda 'iyâzenbillâhi te'âlâ celb-i menfa'at vesile ittihâzıyla bir ferden bir akçe ve bir habbe alındığı dahi mesmû' olur ise irtikāb edenler bâlâda sebkat eden tehdîdât-ı şedîde-i şâhâneme mazhâr olacakları birub ve kemân-dar-ı itmâm-ı kârı mülâhaza ve tefekkür birle itmâm-ı maslahata bezl-i tâb ü tâkat iylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i R. sene 1153

Hüküm 658: İzmir'de vefat etmiş olan İngiliz Hacı Mustafa'nın bodrumunda doksan beş kese akçe bulunmuştur. O dönemde voyvoda olan Nazikzade Seyyid Mehmed, bu

akçelerin bir kısmını kendisi almış bir kısmını ise vefat edenin varislerine dağıtmıştır. Bu paranın voyvodadan, varislerden, hatta İngiliz Hacı Mustafa'ya borçlu olup borcunu ödememiş kişilerden dahi tahsil edilerek devlet hazinesine gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

658-168-1

İzmir mollasına ve voyvodasına hüküm ki

Beytü'l-mâl-ı Müslimîn olan hazîne-i âmireme 'aid ve râci' cüzvî ve küllî îrâdâtın mahallerinden tahsîl ve cem'i masârif-ı lâzıme-i mîrîyenin tertîb ve tanzîmine vesîle ve 'illet olduğu beyânda müstağnî olduğundan gayri birkaç seneden berü vukû' bulan seferler takrîbi ile taraf-ı mîrî kesret-i masarrûfâta mübtelâ ve bu tarîk ile emvâl-i mîrîyenin kıllet ve tertîbiyyesi ve ersen-i kayd-ı inhâ olub bu takrîrce cânib-i beytü'l-mâla 'aid olan emvâlîn 'alâ-eyy-i hâlin yerlû yerinde tamamen tahsîl ile umûr u masârifin tesviye vü tensîki lâzım gelmekle binâ'en 'aleyh mukaddemâ İzmir'de vefât eden İngiliz Hâcı Mustafa'nın mahzeninde mevcûd bulunan doksan beş kîse akçeyi ol vakt voyvoda bulunan Nazikzade Seyyid Mehmed kendü sarrâflarına ta'dâd itdirdükden sonra vasîsi olup hâlâ İzmir'de mahbûs olan el-Hâc Mehmed'e müteveffânın sülüs-ü mâlından olmak üzere yiğirmi kîse akçe ve zevcesine dahi on buçuk kîse akçe virub mâ'ada altmış dört buçuk kîse akçeyi kendüsi ekl ü bel' iyledüğü ve müteveffâ-yı merkūmun Kazancıoğlunun Ahmedi dimekle ma'rûf kimesne zimmetinde dahi on beş yigirmi kîse akçesi olduğu sahîhen haber virilub ve bunlardan gayri hâli hayâtda yigirmi kîse akçeyi iştirâ itdüği kızının hâneyi güya haremîne ve on altı kîse akçeyi iştirâ itdüği bir 'aded hânı dahi kendü binâ itdürdüği câmi'e vâkf itmişdir deyü mutevaffâ-yı merkūmun hâlâ Âsitâne-i sa'âdetimde mahfûz olan kāynı İbrahim ebnâ ve keyfîyet-i vech-i meşrûh üzere olduğunu kati vâfir mevsûfün-bihim kimesneler dahi inhâ itmeleriyle bu akçeler ve 'akār taraf-ı beytü'l-mâla 'aid ve raci'-i emvâl ve 'akārdan olmakdan nâşî elbette ve elbette bi-eyyi-vechi-kân tamamen ve cümlesini tahsîl ve beytü'l-mâl-i Müslimîn tarafından ahz ü kabz olunmak fermânım olunmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve ( ) ile irsâl olunmuşdur imdi vusûl bulduğu ânda siz ki mûmâ-ileyhimâsız mezbûr Nazikzade'yi bilâ-imhâlin ma'rîfetiniz ve zâbitan ma'rîfetiyle ahz ve muhkem-i hâbs ve meblâğ-ı merkūm altmış dört buçuk kîse akçeyi bilâ-noksân kendüsinden ve virmediği sûretde emlâk ve 'akār ve eşyâ ve devâbından tahsîl ve tekmîl ve mezbûr Ahmet dahi eğer İzmir'e gelmiş ise anı dahi ahz ve zimmetinde olan akçeyi tamamen tahsîl ve eğer ol dahi ta'allül ider ise kezâlik

emlâk ve eşyâ ve ‘akār ve devâbında tekmîl itdirub vakfiyeti iddi‘â olunan kızının hâne ve hânın dahi tescîl-i şer‘i ve teslîmi ile’l-mütevellî beraber ber-vech-i muharrer şer‘ân vakf olduklarını hâvî müteveffâ-yı merkūmun vakfiyesi var ise ol vakfiye-i şer‘e mütâbık ve vakfiyeti mesâ‘î-i şer‘ üzere ise ale’t-tafsîl ile ve vakfiyenin sâhîh bir sûretini ve tahsîl olunan mebâliğ-ı merkūmeye taraf-ı mîrîçün voyvada-i mûmâ-ileyhin tamamen ahz ve kâbz iyledüği vücûh-u müberrâ sarf eylemek niyeti ile alınan yiğirmi kîse akçe dahi vücûh-u müberrâ sârf olunmuş mudur ve ne gûne müberrât-ı makūlesidir bi’l-istiksâ ba‘de’s-suvâl ânı dahi ‘acâleten ve müsâra‘aten Der-i devlet-medârıma mübâşir-i mûmâ-ileyh ile i‘lâm ve irsâl ve’l-hâsıl bu akçe ve bu ‘akār beytü’l-mâl-i Müslimîne ‘âid emvâlden olduğu vâzıh ve âşikâr iken şöyleki mezbûrların bî-veche îrâd edecekleri a‘zâr ve ‘ale’l dermeyân ve tahrîr ile tefvît-i vakt-i misillû hâlet-i zuhûr edecek olur ise ve vakfiyet husûsunun dahi esâs-ı şer‘-i kavîm mübtenî-i mesâsı yoğiken oldahi ba‘zı te’vilât ile mîrîden kaçırılmak da‘iyyesinden olunur ise sonra cevâba kādîr olamazsız mezîd-i basîret üzere hareket ve vehâmet-i encâmı mûcib-i hâlâtı gayr-i marzîyeden ve hisse-i şer‘iyye olan zevcesine ve gerek aldığı hisseye bî-vechin ta‘arruzdan be-gāyet hazer ve mucânebet iylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i R. sene 1153

Hüküm 659: Rumili’nin sağ kolunda bulunan ve Cenke Balkanı’ndan başlayan yerleşim yerlerinde bulunan buğday, mum ve çeşitli zahirenin halkın ihtiyaçlarından fazlasının toplatılıp İstanbul’a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

659-168-2

İşbu emr-i şerîf ve sûretleri tertîb olunub sıhhâti üzere zîrde kayd olmuşdur.

Rumili’nin sağ kolunda vâki‘ Cenke Balkan’ından berü vâki‘ olan mahallerden hınta ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyir nakl ve tesyîrine bundan âkdem mübâşir ta‘yîn olunan Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından Seyyid Mehmed *dâme mecdühû*ya ve Bergos ve Aydos ve Rus Kasrı ve Karinabad ve Zağra-i Atik ve Cedid ve Ahyolu ve Misivri ve Çırpan ve İslimye kazâlarının kuzât ve nüvâbına ve Bergos voyvodası Bustanı Mehmed ve serdârı ve Aydos a‘yânından Çelebi Ağâ ve serdârı Hâcı Bekir ve Rus Kasrı a‘yânından Mennan Yusuf ve Bergos sâkinlerinden olan ayândan Hasan ve Karinabad a‘yânından Hâcı Ahmed ve serdârı () ve Yanbolu a‘yânından Yakub ve voyvodası Seyyid Mehmed ve serdârı () ve Zağra-i Atik

a‘yânından Hevaceoğlu Ali ve Hüseyin ve serdârı () ve Zağra-yı Cedid voyvodası ve serdârı ve a‘yânı ve Kızıl Ağaç voyvodası Osman ve Fakya a‘yânından Hasan ve Ahyolu a‘yânından Mehmed ve tûz emîni vekîli ve serdârı ve Misivri voyvodası ve İnöz Kal‘ası dizdârı *zîde mecduhû*mâ hüküm ki

Zikr olunan mahallerde Âsitâne-i sa‘âdetime hınta ve mûm ve sâ’ir ecnâsı zehâyiri kesret ve vefret üzere seri‘ân tesyîr ve irsâl olunmak ve cedîdin idrâkine dek zahîresi olanlar kifâyet mikdârını alıkoyub ma‘dâsını ‘acâleten göndermek ve muhâlefet edenlerin ânbârlarını açub zahîresini devr-i keyl itdirdukden sonra ânı dahi sevk ve irsâl eylemek ve ‘inâd ve ısrâr ve emr-i şerîfime mugāyir harekete ictisâr edenlerin kâ’inen menkân zâbitleri ve kapucıbaşı mûmâ-ileyhin ma‘rîfetiyle ahz ve İnöz Kal‘âsı’na kal‘abend ve ba‘de keyfîyeti i‘lâm olunmak üzere bundan âkdem ve ekîd ü şedîd-i mufassal ve meşrûh emr-i şerîfe itâ‘at-ı redifim şeref-bahşâ-yı sudûr ve sen ki kapucıbaşı mûmâ-ileysin bu husûsa mahsûsan sen me’mûr olalı elli gün mikdârı vakt-i mürûr idub vâki‘olan tenbîhât-ı **[s. 169]** şâhânem ve zâhîrenin lüzûmu ve iktizâsı ne mertebeye resîde olduğuna binâ’en terk-i hâb ve râhat ve leyl ü nehâr olhavâlîlerde geşt ü güzâr ile hınta ve mûm ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyiri kesret üzere bu cânibe tesyîr ve irsâl iylemeniz iktizâ ider iken hâlâ o cânîblerden gelen zehâyiri kıllet üzere tevârüd iylemesi cümlenizin bu bâbda tekâsül ve ihmâlinize haml olunacak bir mâni‘ olub ve el-yevm mahsûl-ı cedîdin idrâk-i vakti olmağla ‘atîk zehâyirin ve bulunan mûmun cümlesi mu‘accelen bu cânibe gönderilmek lâzım geldiğinden gayri mahsûl-ı cedîdeden dahi hârmân olanlar hemen bir tarafdan sevk ve irsâl olunarak Âsitâne-i sa‘âdetime sâlimen ‘ibâdullâhın def‘-i zarûret ve müzâyakalarına kemâl-i ihtimâm ü dikkat ve emr-i şerîfime kemâl-i inkıyâd ve ita‘ât cümlenize lâzıme-i zimmet iken siz ki böyle vaktlerde cânib-i tekâsül ve rehâvete meyil ve rağbetinizden nâşî İstanbul’dan kıllet ve müzâyakasına bâ‘is harekete cesâret iyledüğiniz içun bilâ-tereddüd muhkem haklarınızdan gelinmek lâzım gelmişken bu def‘a sizi hâb-ı gafletden ikâz içun te’kîden ve isti‘câlen iş bu emr-i şerîfim dahi isdâr ve ( ) ile irsâl olunmuşdur imdi zehâyir-i merkūmenin bu esnada lüzûmu ve iktizâsı mertebe-i nisâb-ı girîzân itdüği bu vakt-i akvât-ı âhara kıyâs olunmayub zerre kadar rehâvet ve kusûru irtikāb edenler içun tahlîs-i girîbân necât-ı emr-i muhâl iduği cümlenizin ma‘lûmunuz oldukda mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan evâmir-i ‘âlîyyem mûciblerince herbiriniz kazâlarınızda bulunan ‘atîk-i hınta ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyiri ve mûmu kat‘â eglendirmeyub kapucıbaşı mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle mu‘accelen iskelelere indirub bulunan sefâyine

tahmîl ve kezâlik cedîddinden dahi bir tarafdan idrâk edenleri pey-der-pey vefret ve kesret üzere nakl tesyîr ve bir ferdi ketm ve himâyeden fevt itmeyub ve sen ki kapucıbaşı mûmâ-ileysin emr-i şerîfîme mugāyir hareket edenleri mukaddemâ tenbîh olunduğu üzere zâbitleri ma‘arifetiyle ahz İnöz Kal‘ası’na irsâl ve ba‘dehû keyfîyeti i‘lâm ve ‘atîk zehâyirin ve mûm makūlesinden me’kûlâtı müsâra‘aten ba‘de’l-irsâl cedîdden dahi bir cânibden idrâk edenleri meks itdirmeyub hemen iskelelere nakl ve kendün dahi bir mahallde bilâ-mûcib ikāmet itmeyub dâ’imâ ol havâlîlerde geşt ü güzâr ve müzâyede evâmir-i ‘âliyyemi infâz ve icrâya bezl-i iktidâr iyleyesin şöyleki bundan böyle ma‘âzallâhi te‘âlâ hilâf-ı emr-i ‘âlî hareket sudûru ve sırren âdemler gönderilub tecessüs olundukda birinizin bu bâbda mikdâr-ı zerre tekâsül ve kusûru haber alınacak olurise kâ’inen menkân kendüçün selâmet-i mansûr olmadığını ve sen ki kapucıbaşı mûmâ-ileyhsin sen dahi mugāyir-i emr-i ‘âlî hareket edecek olurisen giriftâr-ı ‘ikāb ü ‘itâb olacağını cümleniz yakīnen bilub ana göre mezîd-i teyakkuz ve basîret üzere hareket ve mukaddemâ ve hâlâ şeref-yâfte-i sudûr üzere evâmir-i cihân-müte‘amın mezâmin-i münîfesini infâz ve icrâya mübâderet ve lâkin bu husûsa ‘îyyâzen bi’llah-i teâlâ celb-i menfa‘ata vesîle-i ittihâzıyla bir ferdden bir akçe ve bir habbe alındığı dahi mesmû‘ olurise irtikāb edenleri bâlâda sebkat eden tehdîdât-ı hümâyûnuma mazhâr olunacakları birib ve mehâmmından encâm-ı kârı mülâhaza ve tefekkür bilâ-itmâm-ı maslahata bezl-i tâb ve tâkat iylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i R. sene [1]153

660-169-1

Bir sûreti

Rumili’nin sağ koluna vâki‘ Cenke Balkanı’ndan öte olan mahallerden hınta ve mûm ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyiri nakl ve tesyîrine mukaddemâ mübâşir ta‘yin olunan Dergâh-ı mu‘allâm gediklülerinden telhîsât-ı esbâk Mehmed *zîde mecduhû*ya ve Varna ve Balçık ve Mangalya ve Pravadi ve Karasu Hacıoğlu Bazarı ve Babadağı kādîlarına ve nâ’iblerine ve Varna voyvodası ve Kökçü Ali Yazıcı ve Nasırzade Mustafa ve Kavarna voyvodası ve serdengeçti ağalarından Hâcı İbrahim ve Mangalya a‘yânından Ali Efendi ve Pravadi a‘yânından İbrahim Efendi ve serdârı ve yeniçeri zümresinden Hâcı Bekir ve Köstence’de kethüdâyeri ve serdârı Hacıoğlu Bazarı’nda serdengeçdi ağaları ve mahkeme kâtibi Mehmed ve Babadağı mütevellîsi ve voyvodası olan Murtaza

Efendi'nin karındaşı ve serdârlarına muhâlefet edenler haklarında vârid olan tahrîrâtın müsmir ve mü'essir olmağla olmakūleler 'arz u i'lâm

661-169-2

Bir sûreti

Mihaliç ve Bandırma ve sâ'ir ol havâlîlerden zehâyir nakl ve tesyîrine mukaddemâ mübâşir ta'yîn olunan küçük çâvuş vekîli ( ) *zîde mecduhû*ya ve Mihaliç ve Bandırma ve Bergama ve Soma ve Edremid ve Balıkkesri ve İdincik ve Manyas ve İbrandi ve Biga ve Yaliye ve Kütan ve Ünye ve Ayazmend ve sâ'ir ol havâlîlerde vâki' kazâların kuzât ve nuvâbı ve Hâcı Macarzade Hâcı Mehmed ve Ali oğlu Mustafa ve Kemer Voyvodası Koç Mehmed ve Bergama voyvodası Hâcı Mehmed mübâşir-i mûmâ-ileyh Hâcı Macarzade Hâcı Mehmed ile bi'l-ittifâk hareket iderek deyu mübâşir-i merkūmu ahz ve habs ve keyfîyeti i'lâm

662-170-1

Bir sûreti

Tekfurdağı ve ol havâlîlerinden zehâyir-i tesyîrîne mukaddemâ mübâşir ta'yîn olunan hâssa bostânı hasgîrlerinden Siroz Mustafa *zîde mecduhû*ya ve Tekfurdağı ve Ereğli ve İnecik ve Hayrabolu ve Malkara ve Cısr-i Ergene ve Keşan ve Urşa ve Gelibolu ve Şehrköy ve Dimetoka ve İpsala ve Çorlu ve Silivri ve sâ'ir kazâların kuzât ve nuvâbına ve Tekfurdağı'ndan yeniçeri zâbitana ve zikr olunan kâzalarda vâki' kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss-ı evkâf voyvodaları ve ze'âmet ve tîmâr mutasarrıfları ve subaşıları ve iskele emînleri ve a'yân-ı vilâyete () muhâlefet edenleri ahz ve habs ve keyfîyeti i'lâm ile deyû

Hüküm 663: Birkaç yıldır süren seferlerden devlet bazı kişilerden vergilerini toplayamamış olduğu belirtilmiştir. Yine Traplusşam Eyaleti veziri Mustafa Paşa'nın devlete olan borcunu bir an önce ödemesi gerektiği ile ilgili hüküm.

663-170-2

İşbû emîr tebdîl olunub zîrde sıhhati keşîde kılınmışdır

Trablusşam vâlîsi Vezîr Mstafa Paşa'ya hüküm ki

Birkaç seneden berû seferler takrîbi ile cânib-i mîrî mesârif-i keşîdeye mübtelâ olmakdan nâşî beytü'l-mâl-i Müslimîne 'âîd ve râci' olan emvâl-i mîrîyenin

mu‘accelen yerlû yerinden cem‘ ve tahsîliyle akdem-i mehâmm-ı lâzımü’l-ihtimâmdan olmağla sen ki vezîr-i müşâr ileysin cânîb-i mîrîye olan deynini edâ eylemek şartıyla şeref-bahşâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mûcibince Trablusşam Eyâleti bu def‘a sana ibkā olunmağın ibkā-yı merkūm şart-ı merkūm müda‘ât-ı zımmında olmakdan nâşî deynin olan emvâl-i mirîye-i mezkûreyi tamamen ve kâmilen edâ ve ibrâ-i zimmetine sa‘y-ı ‘avk eylemek fermânım olmağın imdi iş bu emr-i şerîfîm () sana vâsıl olduğu anda aslâ imhâl ve cüdâ-i tevakkuf ve ihmâl itmeyub bu def‘a olan ibkā-i şürûtu üzere deynin olan emvâl-i mîrîye-i merkūmeyi bi-eyyi-vech-i kân ne vecihle olursa olsun tedârik ve bi’t-tamam mubâşir-i mûmâ-ileyhe teslîm ve bir ân akdem ve bir kıdem mukaddem hazine-i âmireme irsâl ve tesyîr itmeye sârf-ı tâb ve tâkat ve bu vakt-ı evkāt-ı âhariye kıyâsen a‘zâr ve ‘ale’l-îrâdı ve tahrîrâtı nâ-müveccehe irsâliyle ta‘atîl-i maslahatdan zinhâr ve zinhâr be-gâyet hazer ü mücânebet iyleyesin hâsılı deynin olan emvâl-i mîrîye-i mezkûrenin tahsîl ve hazine-yi âmireme mu‘accelen teslîmi murâd-ı hümâyûnum idüğüni yakînen bildikden sonra bu bâbda terk-i hevâya ve râhat ve bir dakīka evvel deynini edâ ile bir ân zimmetine bezl-i mâ-hasâl-ı kudret eylemek bâbında fermân-ı ‘âli-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i R. sene [1]153

Hüküm 664: Traplusşam Eyaleti’nin valisi Vezir Mustafa Paşa’nın devlete olan borcunu bir an önce hazineye ödemesi gerektiği ile ilgili hüküm.

664-172-3

Mûcibince ‘amel oluna deyu ‘unvânına hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum keşîde kılınmışdır

Trablusşam vâlîsi vezîre hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin tarafından bu def‘a Der-i devlet-mülûkâneme gelen tahrîrâtda bi’l-cümle ma‘lûm-ı Hümâyûn-ı mülûkânem olub hülâsâ-i mefhûmunda hâlâ menâsıbında olan Trablusşam Eyâleti’nde bir müddet üzere iken istikrârı vech-i suhûletle edâ-yı deynine vesile olmak iltimâs-ı münfehîm ve meczûm olunmağla fî-mâ-ba‘d umûr u Cerde’ye rü’yet ve deynin olan meblağı ‘acâleten irsâl ve enderûn-ı hümâyûnum hazînesine teslîm eylemen şartıyla bin yüz elli iki senesi Martı ibtidâsından üç sene bir tahvîl ile ‘avâtıf-ı ‘âliyye-i hüsrevânemden Eyâlet-i

Trablusşam şeref-rîz-i sudûr olan hat-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mûcibince sana ibkā ve mukarrer kılınub binâ'en 'aleyh siyâk-ı merkūm üzere olan îkān-ı keyfîyeti şürût-u merkūmeye ri'âyet ve deynini 'acâleten ve müsâra'aten bi't-tamam edâ ve ibrâ-yı zimmetine bezl-i miknet zımnında olmakdan nâşî bu def'a ğayr-i ez-teslîm kusûr-u zimmetinde kalan üç yüz seksen kîse rûmî ile yüz üç gurûş ve bir rub' akçeyi tamamen ve kâmilen edâ ve bir ân zimmetine sa'y-ı 'avk eylemek bâbında fermân-ı hümâyûnum sâdır olmağın husûs-ı mezkûr içun mahusûsen rikâb-ı kâm-yâb-ı meştânımda kapucılar kethüdâsı vekîli olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Hamza *dâme mecdühû* mübâşir ta'yîn ve irsâl ve meblâğ-ı merkūmu 'acâleten ahz ve îsâl kendüye tenbîh-i ehemm olunmuşdur imdi mûmâ-ileyh iş bu emr-i şerîfîm tarafına vâsıl olduğun sâ'at katân 'avk ve ihmâl ve aslâ meks ü imhâl itmeyub ber-vech-i meşrûh bu def'a olan îkân-ı şart üzere deynin olan meblâğ-ı merkūmu ne vechle ve ne tarîkle olurise olsun 'alâ-eyyi-hâl elbette ve elbette bir 'an evvel tedârik ve mübâşir-i ileyhe teslîm ve bir kadem akdem ve bir dakīka mukaddem enderûn-ı hümâyûnum hazînesine irsâl ve tesyîri ile ibrâ-yı zimmetine sarf-ı tâb ve tâkat ve bu vakti akvât-i âhara kıyâs-ı i'zâr ve 'ale'l-îrâdı ve tahrîrât-ı müvecehe irsâli dâiyesini zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre ta'til-i maslâhata be-gāyet hazer ü mücânebet iyleyesin hâsılı deynin olan meblâğ-ı mezkûr ceyl-i hümâyûnum u şahin-şâhâneme mahsûs emvâl-ı mukarrerden olub bir sâ'at evvel kemâl-i 'acâleten ve şitâb ile endrûn-ı hümâyûnum hazînesine tamamen ve kâmîlen irsâl ve teslîmi murâdma-yı el-kavâid-i padişâhânem idüğüni yakînen ma'lûm idinüb ana göre bu bâbda terk-i ârâm ve râhat ve bir ân akdem bi't-tamam mübâşir-i mûmâ-ileyhime mu'accelen edâ vü teslîm ile bir ân zimmetine fevka'l-hadd-ı nakdîne kudretleri ve bezl-i mâ-hasâl miknet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i R. sene [1]153

Hüküm 665: Trablusşam valisi Vezir Mustafa Paşa'nın devlete olan borcunu bir an evvel devlet hazinesine ödemesi işiyle kapıcılar kethüdası vekilinin görevlendrildiği ile ilgili hüküm.

665-171-1

Bi'l-fi'il Rikâb-ı hümâyûnda kapucılar kethüdâsı vekîli olup ve bu def'a Trablusşam tarafına mübâşir ta'yîn olunan Hamza *dâme mecdühû*ya hüküm ki

Hâlâ Trablusşam vâlîsi vezîrim Mustafa Pâşâ'nın Der-sa'âdet'ime vârid olan tahrîrâtında mansıbı olan eyâlet-i merkūmenin bir müddet üzerinde istikrârı vech-i suhûletle edâ-yı deynine vesîle olacağını âşikâr ve iltimâs itmekle fî-mâ-ba'd umûr-ı cerde'ye rü'yet ve deynin olan meblâğı 'acâleten irsâl ve enderûn-ı hümâyûnum hazînesine teslîme mübâderet eylemen şartıyla bin yüz elli iki senesi Martı ibtidâsından üç sene bir tahvîl ile 'avâtıf-ı 'âliyye-i hüsrevânemden Trablusşam Eyâleti ve vezîr-i müşârün-ileyh hattı hümâyûnumla ibkā ve mukarrer kılınub siyâk-ı merkūm üzere ibkā-i keyfîyeti şürût u mezbûreye ri'âyet ve deynini 'acâleten ve müsâra'aten edâ ile ibrâ-i zimmete her bezl-i miknet zimmetinde olduğuna binâ'en bu def'a gayri ez-teslîm-i zımmında üç yüz seksen kîse-i rûmî ile yüz üç gurûş ve bir rûb' akçe bâkî kalup ve meblâğ-ı merkūm ceyl-i hümâyûnuma mahsûs emvâl-i mukarrerden olmak hâsebiyle 'acâleten müsâra'aten tahsîl ve evvel be-evvel enderûn-ı hümâyûnum hazînesine teslîm olunması murâd-ı hümâyûnum olmağla vezîr müşârün-ileyhe hitâben şeref-bahşâ-yı sudûr olan dîger emr-i şerîfimde tenbîh ve te'kîd oldığı üzere meblâğ-ı merkūmu mu'accelen bir 'an evvel tahsîl ve ahz olunanı evvel be-evvel bu cânibe irsâl ve tesyîr eylemek içün sen ki kapucılar kethüdâsı vekîli mûmâ-ileyhsin mahsûsan sen mübâşir ta'yîn kılınmışsındır imdi senin me'mûr olduğun hıdemâtda ihtimâm ü dikkat ve itmâm-ı maslâhata mübâderetin beyândan müstağnî ve bu esnâda meblâğ-ı merkūmun dahi serî'ân ve 'âcâleten bir kadem akdem tahsîl ve irsâli ne mertebe akdem-i mehâmm ve ne gûne ehemm-i umûr-ı lâzımü'l ihtimâmdan oldığı tarîk ve tavsîfden men'atı olmağla inşâ'allâhü te'âlâ şeref-efzâ-yı sudûr olan fermân-ı hümâyûn-ı itâ'at-makrûnumla mahalline varduğun sâ'at meblâğ-ı merkūmu 'alâ eyy-i hâlin vezîr müşârûn ileyhden tahsîl ve ahz olunanı o canîbde tutmayub hemen tahsîl olundukca evvel be-evvel Âsitâne-i sa'âdetime irsâl ve tesyîr ve enderûn-u hümâyûnum hazînesine teslîm itdirmeye bezl-i miknet ve senden me'mul oldığı üzere bir kadem akdem itmâm-ı maslâhata ve müşârün-ileyhin berâd-ı zimmetini hâvî siz ahz ile 'avd ve ric'ate sârf-ı mâ-hasâl-ı kudret iyleyesin ber-minvâl-i meşrûh meblâğ-ı mezkûrun tamamen ve kâmilen ve mu'accelen tahsîl ve teslîmi matlûb u hümâyûnum idüğü vezîr müşâr-ileyhe îrâd ve tezkîr ve a'zâr ve 'ale'l-îrâdı ersen-i resl ü resâ'il ta'allül ile zinhâr ve zinhâr ta'tîl-i maslâhata bâdî hareketden tevakkī iylemesini te'kîd ve takrîr olduğuna sen dahi fehm ve iz'ân idinub vezîr müşâr-ileyhin îrâd-ı i'llet ve tahrîrât ile ser-i mû te'hîr-kâra bâdî harekete cevâz ve ruhsat göstermeyub muktezâ-yı

me’mûriyetin bir kıdem-i akdem icrâ ve itmâm-ı kâra sa‘y ü ‘avk eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i R. sene [1]153

Hüküm 666: Mihaliç ve Bandırma taraflarından kendi ihtiyaçları dışında kalan buğday ve arpa gibi çeşitli zahirenin birbirlerine ve başka bir şeyle karıştırılmadan tertemiz bir şekilde İstanbul’a ulaştırılması gerektiği ile ilgili hüküm.

666-171-2

Mihaliç ve Bandırma ve sâ’ir ol havâlîlerden zehâyiri nakl ve tesyîrine mukaddemâ mübâşir ta‘yîn olunan Küçük Çâvuş vekîli ( ) *zîde mecduhû*ya ve Mihaliç ve Bandırma ve Bergama ve Soma ve Edremid ve Balıkkesri ve İdincik ve Manyas ve İbrandi ve Biga ve Yaliye ve Kütan ve Ünye ve Ayazmend ve sâ’ir ol havâlîlerde vâki‘ kazâların kuzât ve nuvâbı *zîde fazluhû*m ve Hâcı Macarzade ve Hâcı Mehmed ve Emmioğlu Mustafa ve Kemer Voyvodası Koca Mehmed ve Bergama voyvodası Hâcı Mehmed zîde kadruhûmâ hüküm ki

Zikr olunan mahallerden Âsitâne-i sa‘âdetime hınta ve sâ’iren ecnâs-ı zehâyir kesret ve vefret üzere serî‘ân tesyîr ve irsâl olunan cedîdden idrâkine dek zahîresi olanlar kifâyet mikdârını alıkoyub mâ‘adâsını ‘acâleten göndermek ve muhâlefet edenlerin ânbârları açılub zahîresi devri keyl olundukdan sonra oldahi sevk ve îsâl ve ‘inâd ve ısrâr ve emr-i şerîfîme mugāyir hârekete ictisâr edenler ka’inen menkân zâbitleri ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle ahz ve hâbs ve keyfîyeti i‘lâm olunmak üzere bundan akdem ekîd ü şedîd-i mufassal ve meşrûh emr-i şerîfe itâ‘at redifîm şeref-bahşâ-yı sudûr ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin bu husûsa mahsûsan sen me’mûr olalı kat‘î vâfîr vakti mürûr idüb vâki‘ olan tenbîhât-ı şâhâneme göre terk-i hâb ve râhat ve leyl ü nehâr ol havâlîlede geşt ü güzâr ile bi’l-ittifâk her kazâda bulunan hınta ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyirin gereği üzere bu cânibe tesyîr ve irsâl eylemeniz iktizâ iken hâlâ o cânîblerden gelen zehâyiri kıllet üzere tevârüd iyledüğinden gayri hıntaya şa‘îr ve a‘lâf hınta olunmakla kapân-ı dakīke gelen hınta pâk ve musaffâ olmayup mahlût oldığı alınan nümunede re’yü’l-‘ayn ma‘lum ve müşâhade olmağla hem zahîrenin kıllet üzere gelmesi ve hem gelenlerin dahi bu vechle mahlût ve müşevveş olunması mücerred sizin tekâsül ve ihmâlînizden neş’et eder bir mâni‘ olmakdan nâşî müstahakk-ı eşed-i ‘itâb ve ‘ikāb olmuşsuzdur imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde

el-yevm Âsitâne-i sa‘âdetimde ecnâs-ı zehâyirin lüzûm ve iktizâ mertebe-i nisâb-ı girîzân itdüği ve bu vâkt-i akvât-ı âhara kıyâs alunmayub zerre kadar rehâvet ve kusûru irtikāb edenler içün tahlîs-i girîbân necât-ı emr-i muhâl idüği cümlenizin ma‘lûmunuz oldukda halâ mahsûl-ı cedîdi idrâk itmekle mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan evâmîr-i ‘âlîyyem mûciblerince herbiriniz kazâlarınızda bulunan ‘atîk hınta ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyirin içlerine bir nesne katılmayub pâk **[s. 172]** ve musaffâ olmak vechiyle ânları ve kezâlîk mahsûl-ı cedîdden dahi bir tarafdan idrâk edenleri ber minvâl-i meşrûh pâk ve müsaffa olmak üzere mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetîyle mu‘accelen iskelelere indirub sefâyine tahmîl ve pey-der-pey vefret ve kesret üzere nakl ve tesyîr ve bir ferdi ketm ve himâyedân tevakkī iyleyub ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin hıntaya şa‘îr ve a‘lâf kârışdırânlar ânbâr ashâbı ve muhtekir tâ’ifesi midir yoğsa sefâyin ve rû’esâsı mıdır bi’l-ittifâk sırren ve ‘alenen bir hoşça tefahhus ve herkim oldığı haber olunur ise zâbitlerin ma‘rifetiyle bilâ-imhâl ahz ve muhkem-i hâbs ve cezâsı tertîb olunmak üzere keyfîyetini mu‘accelen i‘lâm ve kezâlîk emr-i şerîfîme muğâyîr hareket ve mahsûllerini ketm ve ihfâya cesâret edenler dahi mukaddemâ sana tenbîh oldığı üzere zâbitleri ma‘rifetiyle ahz ve keyfîyetlerini ‘arz ve bu vecle mahlût olmayup pâk ve musaffâ olmak üzere ‘atîk-i zehayîrin mecmû‘atı müsâra‘ata bâ‘del irsâl cedîdin dahi bir tarafdan idrâk edenleri meks itdirmeyub ve içlerine bir nesne kârışdırmayub hemen idrâk itdikce ânı dahi kezâlîk pâk ve musaffâ olmak vechiyle iskelelere nakl ve bütün sefâyine tahmîl ve biri birini müte‘âkiben pey-der-pey vefret ve kesret üzere ve bu cânibe irsâl ve tesyîr ve kendün dahi bir mahallde bilâ-mûcib ikāmet iylemeyub ve dâ’imâ ol havâlîlerde geşt ü güzâr ve mezâmin-i evâmîr-i ‘âlîyyemi infâz ve icrâya bezl-i iktidâr iyleyesin şöyleki bundan böyle ma‘âzallâhi te‘âlâ hilâf-ı emr-i ‘âlî hareket-i sudûru ve sırren âdemlar gönderub tecessüs olundukda birinizin bu bâbda mikdârı zerre tekâsül ve kusûru haber alınacak olur ise kâine’n menkân kendü içün selâmet-i mensûr olmadığını ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin sen dahi mugāyir-i emr-i ‘âlîyye hareket edecek olur isen giriftâr-ı ‘ikāb ve ‘azâb olacağın cümleniz yakînen bilub ânâ göre mezîd-i tenkîz ve basîret üzere hareket ve mukaddemâ ve hâlâ şeref-yâfte-i sudûr olan evâmir-i cihân-mutâ‘ımın mezâmin-i münîfesini infâz ve icrâya mübâderet ve irsâl olunan hıntanın mahlût olmayup pâk olması husûsunda ziyâde ihtimâm ü dikkat idüb ve lâkin bu husûsu ‘iyâzenbillâhi te‘âlâ celb-i menfa‘ate vesîle-i ittihâzıyla bir ferden bir akçe ve bir habbe alundığı dahi mesmû‘ olur ise irtikāb edenler sebkat eden tehdîdat-ı hümâyûnuma mazhâr olacakları birib ve kemândar-ı

encâm-ı kârı mülâhaza ve tefekkür birle itmâm-ı maslâhata cümleniz ez-derûn bezl-i tâb ve tâkat eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i R. sene 1153

667-172-1

Bir sûreti

Rumilinin sağ koluna vâki‘ Cenke Balkanı’ndan öte olan mahallerden hınta ve mûm ve sâ’ir zehâyir nakl ve tesyîrine mukaddemâ mübâşir ta‘yîn olunan Dergâh-ı mu‘allâm gediklülerinden telhîsi-i esbâk Mehmed *zîde mecduhû*ya ve Varna ve Balçık ve Mangalya ve Pravadi ve Karasu ve Hacıoğlu Bazarı ve Babadağı kādîları ve nâ’ibleri *zîde fazluhû*ma ve Varna voyvodası () ve Kökçü Ali Yazıcı ve Naibzade Mustafa ve Kavarna voyvodası ve serdengeçdi ağalarından Hâcı İbrahim ve Mangalya a‘yânından Ali Efendi ve Pravadi a‘yânından İbrahim Efendi dimekle ma‘ruf ve serdârı ve yeniçeri zümresinden Hâcı Bekir ve Köstence’de kethüdâyeri ve serdârı ve Hacıoğlu Bazarı’nda serdengeçdi ağâları ve mahkeme kâtibi Mehmed ve Babadağı mütevvelîsi ve voyvoda olan Murtaza Efendi’nin kârındaşı ve serdârı zîde kadruhûmâ () muhâlefet edenler haklarında vârid olan tahrîrât-ı müsmîr ve mue’sser olmağla olmakūle ‘arz u i‘lâm

668-172-2

Bir sûreti

Tekfurdağı ol havâlîlerden zehâyir-i tesyîrine mukaddemâ mübâşir ta‘yîn olunan hâssa bostânı hâsekîlerinden Siroz Mustafa *zîde mecduhû*ya ve Tekfurdağı ve Ereğli ve İnecik ve Hayrabolu ve Malkara ve Cısr-i Ergene ve Evreşe ve Gelibolu ve Şehrköy ve Dimetoka ve İpsala ve Silivri ve sâ’ir kazâların kuzât ve nüvvâbı *zîde fazluhû*mâ ve Tekfurdağı’nda ve yeniçeri zâbiti () *zîde mecduhû*ya ve zikr olunan kazâlarda vâki‘ kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkāf voyvodaları ve zu‘amâ ve timmar mutâsârıfları ve subaşıları ve iskele emînleri ve a‘yân-ı vilâyet *zîde kadruhû*mâ muhâlefet edenleri ahz ve hâbs keyfîyetleri ‘arz u i‘lâm

669-172-3

Bir sûreti

Rumili’nin sağ koluna vâki‘ Cenke Balkanı’ndan berü vâki‘ olan mahallerden hınta ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyiri nakl ve tesyîrine bundan akdem mübâşir ta‘yîn olunan Dergâh-ı

mu‘allâm kapucıbaşılarından seyyid Mehmed *dâme mecdühû*ya ve Bergos ve Aydos ve Rus Kasrı ve Karinabad ve Yanbolu ve Zağra-i Atik ve Cedid ve Ahyolu ve Misivri ve Çırpan ve İslimye kazâlarının kuzât ve nüvvâbı *zîde fazluhû*mâ ve Bergos voyvodası Bostânı Mehmed ve serdârı a‘yânından Çelebi Ağâ ve serdârı Hâcı Bekir ve Rus Kasrı a‘yânından Mâli Yusuf ve Bergos a‘yânından Hasan ve Karinabad a‘yânından Hâcı Ahmed ve serdârı Yanbolu a‘yânından Yakub ve voyvodası Seyyid Mehmed ve serdârı ve Zağra-i Atik a‘yânından Hevaceoğlu Ali ve Hüseyin ve serdârı ve Zağra-i Cedid voyvodası ve serdârı ve a‘yânı Kızılağaç ve voyvodası Osman ve Fakya a‘yânından Hasan ve Ahyolu a‘yânından Mehmed ve tûz emîni vekîli ve serdârı ve Misivri ve voyvodası ve İnöz Kal‘ası dizdârı *zîde kadruhû*mâ

Hüküm 670: İstanbul’da inşa edilecek Çifte hamamı için gerekli olan mermerlerin Marmara’dan iskelelere nakl edildiği fakat araba ve hayvanların yetersiz kaldığından bazı ağır taşların ocaklarda kaldığı haberi alınmıştır. Başka araba ve hayvanlar ücretleriyle tutularak taşların iskeleye nakl edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

670-172-4

Marmara nâ’ibine ve Marmara zâbiti () zîde kadruhûya hüküm ki

Kitaphâne-i hümâyûnum vâkfîçün hâlâ müceddeden binâ ve inşâsı fermânım olan Çifte hamâmı Marmara’dan kat‘ olunan mermerler iskeleye nakl olundukda ol tarafda mevcûd olan kendü ârâba ve hayvânâtları kifâyet iylemediğinden başka ba‘zı nakl-i muktezî olan kebir direkler ve pehle nakl olunmak bir vechle kābil olmamakla kazâda mevcûd bulunan ârâba ve hayvânâtı hîn-i iktizâda ahâlî-i kazâdan ta‘yîn olunan mübâşir ma‘rifetiyle cem‘ olunub ocaklarda kat‘ olunan direk ve pehle ve sâ’ir gran taşlar iskeleye nakl olunmak üzere ücretleriyle mu‘âvenet olmak muktezî olunub vech-i meşrûh üzere ‘amel ve hareket olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ra. sene [1]153

Hüküm 671: Kocaili, İznikmind ve Kefe sancaklarında inşa olunacak kalyonlar için ihtiyaç duyulan kereste ve İran elçisinin masraflarının karşılanması amacıyla konulan vergilere Abdioğlu Ali, Çavuşoğlu Mehmed ve Sekbanoğlu Deli Mehmed gibi kişiler

karşı çıkmışlardır. Bu kişiler borçlarını ödemedikleri gibi eşkıyalık faaliyetinde de bulunmuşlardır. Bu eşkıyaların yakalanıp cezalandırılması gerektiği ile ilgili hüküm.

671-173-1

Ber-vech-i arpalık Kocaili Sancağı mutasarrıfı Seyyid Mustafa *dâme ikbâlü*hû ve İznikmid'de yeniçeri zâbiti () *zîde mecduhû*ya ve tahta serdârı lîvâ-i mezbûrda vâki' yeniçeri serdârları ve sâ'ir 'askerî tâ'ifesi zîde kadrûhüma hüküm ki

Lîvâ-i mezbûrda vâki' Akyazı ve Kaymas ve Şeyhler ahâlîlerinden ba'zı erâzil tecemmu' ve ihtişad ve izhârlığı ve fesâd ile inşâsı fermânım olan kalyon kerestesinden ve mukaddemâ İznikmid'de ikāmet eden İran îlçîlerinin mâsârrafatından ve sâ'ir emr-i şerîfle vâki' olan tekâlîfeden hisselerine isâbet edeni edâda muhâlefet ve şekāvete cesâret eyledikleri mukaddemâ i'lâm olundukda o makūle şekāvet-pîşeleri bulundukları mahallde ahz ve şer'ân lâzım gelen bâ-deynleri icrâsıyla iktizâ eden keraste ve tekâlîf-i sâ'iresi tahsîl olunmak bâbında sen ki mîrî mîran-ı mûmâ-ileyhsin sana hitâben sâdır olan emr-i şerîfîm mûcibince Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı tarafından mübâşir ta'yîn olunan Turnacıbaşı Seyyid Ahmed *zîde mecduhû* ve tahta serdârı ile bi'l-ma'iyyete sâlîfü'z-zikr Akyazı Kazâsı'na varub eşkıyâdan ba'zısını ahz ve haklarında muktezâ-yı şer'-i şerîfe icrâ olunub kusûrları dahi fî-mâ-ba'd bu makūle eşkıyâ zuhûrâtda ahz ve zâbitânâ teslîm itmek şartıyla nezri kat' ve hüccet-i şer'iyyesi bu tarafa irsâl ve kazâ-i mezbûr bu vech üzere hüsn-i nizâm ba'de'l-ifrâğ Kaymas Nâhiyesi'nde dahi 'azîmet tasmîmi esnâsında me'kulât ve meşrû'bâtdan zahmet çekeceği nümâyân olmağla ancak mûmâ-ileyh turnacıbaşı ile tahta serdârı gelsun emr-i şerîfe inkıyâdımız vardır deyü mazmûnun nâ'iblerine i'lâm itdirûb tarafına irsâl ve senin kazâlarına varmâdan sârf ve iğfal iyleyub istid'âlarına binâ'en mûmâ-ileyhimâ kazâ-i mezbûre sevk ve tesyîr ve mazmûn-ı emr-i şerîfîmi ifhâm ve takrîr eylediklerinden ahâlîden ba'zıları hisselerine düşen tekâlîfi virub mâ'adâsı dahi virmek üzere iken üteden berü şekāvet ile mevsûf Abdioğlu Ali ve Çavuşoğlu Mehmed ve Sekban oğlu Delî Mehmed kendülere himayâ olan rüfekālarını tahrîk ve beş yüzden mütecâviz ve müsellah eşkıyâ ve evbâş ile üzerlerine hücum eylediklerinden turnacıbaşı mûmâ-ileyh eşyâsını bırakdırub ve tahta serdârını dahi mecrûh ve nâhiye-i mezbûr nâ'ibi ile firâr ve İznikmid'e dâhil olup ânların dahi bu vechle mel'anet ve şekāvetleri hadden birûn oldığı sen ve İznikmid kādîsı Mevlânâ el-Hâc Süleyman ve Kaymas nâ'ibi Müvellâ Süleyman *zîde fazluhû*mâ başka başka 'arzı u i'lâm ve sâlîfü'z-

zikr üç nefer şakīyânların üzerlerine varılub muhârebeye kasdi ederler ise muhârebe ile ‘alâ-eyy-i hâl cemâ‘atleri tahrîf ve ser-cem‘iyyet olan mezbûrların cezâları tertîb olunmak üzere mûmâ-ileyhimin dahi ma‘iyyetine me’mûriyetlerini hâvî müceddeden emr-i şerîfîm sudûrâtı iltimâs ve istirhâm olunmakla bu gûne emr-i şerîfîme âdem-i itâ‘at ve şekāvete ve fesâda cesâret eden eşkıyânın ahz ve i‘dâmları ile terfî‘-i ‘ibâd ve te’mîn-i bilâd maksûd u murâd olmakdan nâşî iltimâsınız kârine-i müsâ‘ade-i hümâyûnum olmağın iş bu emr-i şerîfîm dahi ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emr-i şerîfîm mûciblerince mûmâ-ileyhim ile bi’l-ittifâk hareket ederek eşkıyâ-yı mezkûrenın bulundukları mahallde üzerlerine varub eger muhârebeye kasdi iderler ise siz dahi muhârebe ve müdâfa‘a ile ‘alâ-eyyi-hâl cemi‘yetlerini kesr u tefrîke ve ser-cem‘iyyet olan mezkûrun üç neferi bi eyy-i vech-i kân ahz ve ber-muktezâ-yı şer‘ lâzım gelen cezâlarını ba‘de’t-tertîb Kaymas ve Şeyhler nâhiyelerinden matlûb olan bekāya keraste ve tekâlîf-i sâ’ireyi evâmir-i şerîfîm mûciblerince kendülerinden tahsîl ve fî-mâ-ba‘d bu gûne şekāvetleri sudûr itmemek üzere hüsn-i nizâm bend u ifrâğ ile ol havâlîyi tathîr ve te’mîne sârfa dikkat ve mazmûn-ı emr-i şerîfîmi ikaza bezl-i mâ-hasâl-ı kudret idüb lâkin bu bahâne ile şekāvete ‘alâkası olmayanların emvâl ve nüfûslarına bî-vech-i ma-ta‘arruzdan ve hilâf-ı şer‘-i şerîfe hareketden ve celb-i mâl misillû ednâ hâlât u vukū‘undan gāyetü’l-gāye hazer iyleyesin ve siz ki sâ’ir mûmâ-ileyhimsiz mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile bi’l-ittifâk itmâm-ı kâra me’mûr olmânız ile re’yime ‘amel ve hareket ve mazmûn-ı emr-i şerîfîmin infâz ü icrâsına mübâderet ve hilâfından tevakkī vü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

672-173-2

Bir sûreti

Hudavendigar Sancağı mutasarrıfı Hamza *dâme ikbâlü*hûya () terfî‘-i ‘ibâd ve temîn-i bilâd maksûd ve matlûb olmakdan nâşî husûs-ı mezbûrun temşiyet ve vürûdunu hâlâ Kocaili Sancağı mutasarrıfı Seyyid Mustafa *dâme ikbâlü*hûya ihâle ve taklid olunup bi’l-iktizâ tarafından istimrâr ve istikāmet eyledikde mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile haberleşerek sen dahi eşkıyâ-yı bezburânın ahz ve i‘dâmlarına gûşîş ve ihtimâm eylemek fermânım olmağla sana dahi iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi bu husûsda ber-vech-i muharrer mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh senden istikāmet eder ise tarafımdan sana vârid olan haber-muktezâsınca bi’l-ittifâk hareket

ederek eşkıyâ-yı mezbûrenin üzerlerine varub cemâ‘atlerini tefrîk ve sâlîfü’z-zikr üç nefer şakîler ‘alâ-eyyi-hâl ahz ve cezâlarını tertîb ile ol havâlîye mazarratlarından tahliyesi ve te’mîn itmeye muktedir ve ihtimâm ve lâkin bu bahâne ile şekāvete ‘alâkası olmayanlara deyü

Fî evâil-i R. sene 1153

Hüküm 673: Kütüphane-i hümayun vakfı için inşa edilecek Çifte Hamamı’nda kullanılmak üzere direk ve düşemelik mermerin Ünye ve civarından tederik edilip İstanbul’a gönderilmesi ile ilgili hüküm.

673-173-3

Ünye ve civârında vâki‘ mermer bulunan mahallerin kuzât ve nüvvâbı ve Ünye serdârı zikr olunan mahallerin serdârlarına hüküm

Kitaphâne-i hümâyûnum evkāfı içün hâlâ müceddeden binâ ve inşâsı fermânım olan Çifte hamâmı lâzım ve mühimm olan direk ve düşemelik mermer Ünye Kazâsı’nda ve civârında vâki‘ ba‘zı mahallerde bulunmakla ta‘yîn olunan mübâşir ma‘rifetyle bulunduğu mahallerden kat‘ ve ihrâc ve iktizâ eden bahâsı mübâşir yedinden bi’t-tamâm edâ olunmak üzere Âsitâne-i sa‘âdetime nakl itdirilmesini kimesne tarafından dâhil ve ta‘arruz ve nakl husûsunda dahi mümâna‘ât olunmaması mühimm ü muktezî olmağın ber-vech-i meşrûh ‘amel ve hareket olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i R. sene 1153

Hüküm 674: Mihaliç ve etrafındaki yerlerden İstanbul’a zahire taşıyan kayıklardan voyvoda tarafından fazladan palamar vergisi alması sonucunda sefine reisleri İstanbul’a zahire getirmek istemedikleri haberi alınmıştır. Yerli ve yabancı gemilerden yirmi birer pare palamar akçesinden fazlasının alınmaması ve zahire sefinelerin bir an önce İstanbul’a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

674-174-1

Mihaliç ve ol havâlîlerden zehâyir tesyîrine mukaddemâ mübâşir ta‘yîn olunan Küçük Çavuş vekîli () *zîde mecduhû*ya ve Mihaliç nâ’ibi ve Macarzade Hâcı

Mehmed'e ve 'ulemâ oğlu Mustafa ve Kemer voyvodası Koç Mehmed ve Bergos voyvodası Hâcı Mehmed ve Mihaliç voyvodasına hüküm ki

Zikr olunan Mihaliç iskelesinde vâkf voyvodası olanlara öteden berü gerek yerlû kayıkları ve gerek âhar yerlerden iskele-i merkūmeye varub zehâyir tahmîl ve Âsitâne-i sa'âdetime nakl ide gelen sefâyin re'îsleri mu'tâd-ı kadîm üzere yiğirmi birer pare pâlâmâr resmini virub bu âna dek ziyâde verile gelmemişken el-yevm ancak yerlû kayıklarından ber-vech-i makārr yiğirmi birer pare pâlâmâr akçesi alınub yerlû kayıklarından mâ'adâ ecnebi sefînelerden ikişer üçer gurûş pâlâmâr akçesini hâlâ voyvodası olan kimesne alup bu vechîle rû'esâ-i sefâyine gadr iyledüğinden zehâyirin Âsitâne-i sa'âdetime gelmesi nizâmına ihtidal verdiği yakînen haber alınduğundan gayri iskele-i mezbûreye tevârüd eden rû'esâ-i sefâyinden el-yevm Âsitânede bulunan ihtiyâr ve yiğit başıları dahi tasdîk ve ahbâr itmeleriyle keyfîyeti rütbe-i sıhhata resîde olumuşdur bu vakte dek bi'd-defa'ât irsâl olunan evâmir-i 'âlîyyemden Âsitâne-i sa'âdetimde zehâyirin nemertebe lüzümu oldığı ve ber' ve muharrişât îcâdıyla gerek tüccâr ve gerek rû'esâ-i sefâyin bir dürlü remîde olmalarına ruhsat ve cevâz gösterilmemesi husûsu cümlenize tenbîh-i ekîd ve tehdîd-i şedîd olunub bu gûne zehâyirin âdem-i vürûduna 'illet olacak hâlâtın def' u ref'i metin olmayanların ahz u hâbsi ve ba'de ism ü resmiyle keyfîyetin i'lâm ve inhâsı mezâmin-i evâmir-i şerîfîm mûciblerince cümleniz lâzıme-i zimmet ve vâcibe-i 'uhdende me'mûriyeti iken böyle emr-i nâ-câ-yı endâ-yı zuhûr ve hudûdunda siz tecessüs birle o cânibde def' u ref'e sa'y ü dikkat ve mübtenî olmadığı hâlde hakkında mazmûn-ı emr-i şerîfîmi icrâya mübâderet itmeyûb bu gûne hâlâtın emr-i şer' edenlerden haber alınması sizin me'mûr olduğunuz kârda kemâl-i rehâvet ve 'inâyet-i kusûr ve kesatınıza delîl ve 'azm olmağla irtikāb giden voyvodânın hakkından gelinduğinden başka sizin dahi te'dîb ve tekmîliniz lâzım gelmişken bu def'a dahi imhâl olunup sizi hâb-ı gafleten ikâz içün iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde cümleniz gözünüzi açub me'mûr olduğunuz zehâyir husûsu umûr ve sâ'ire'ye kıyâs olunmayub tekâsül edenler mazhâr-ı 'ikāb olacaklarını bilub âna göre zehâyir-i tesyîri nizâmına halel verecek işlerin def' u ref'ine bi'l-ittifâk mübâderet ve fî-mâ-ba'd sene-i sâbık üzere yerlû kayıklarından alundığı minvâl ile ecnebi kayıklardan ve 'umûmen iskele-i mezbûrede zehâyir tahmîl eden sefâyinden dahi yiğirmi birer pare pâlâmâr akçesi alınub zinhâr ve zinhâr ziyâde bir akçe ve bir habbe alınmaması emrine bezl-i miknet ve bu vechle iskele-i mezbûreden zehâyir tahmîl eden sefâyin re'îsleri sefîneleriyle

doğri Âsitâneye gelüp zahîrelerini bey‘ itmek üzere sevk ve tesyîre ve mezîd-i sa‘y ü dikkat ve sen ki voyvoda-i merkūmsun eger bundan sonra yiğirmi birer pare pâlâmâr akçesinden ziyâde gerek yerlû gerek ecnebi kayıklardan nesne tâleb itdüğin haber alınacak olur ise bilâ-emân cezân tertîb olacağını ve siz ki sâ’ir mûmâ-ileyhimsiz eger siz dahi ba‘de-zîn yine iğmâz ve te‘âmî misillû hareket ile nizâma mugāyir bir hâlât zuhûr eder ise sonra cümleniz müstehakk-ı eşed-i ‘ikāb olacağınızı yakînen bilub âna göre vüfûr u basîret üzere hareket ve ser-i mû hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermânı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır

Fî evâil-i R. sene [1]153

Hüküm 675: Maraş Sancağı’na bağlı Bazarcık adlı mahallde Harameyn-i Şerifeyn’den olan Akçakoyunlular, Kürt eşkıyaları ve bazı askeri taifeden olanların saldırısına uğramış ve perişan bir şekilde yaşadıkları yerden kaçmışlardır. Bu sorunun çözülüp Akçakoyunluların yurtlarında rahatça yaşamalarının sağlanması gerektiği ile ilgili hüküm.

675-174-1

Maraş beglerbegi Murtaza Pâşâ *dâmet me‘âlîye*hûya hüküm ki

Maraş Sancağı’nda nefs-i Maraş’a iki sâ‘at kârib Bazarcık nâm mahallde vâki‘ Harameyn-i şerîfeyn re‘âyâsından Akçakoyunları fukarâları mukaddemâ Rakka vâlîsinin Ekrad eşkıyâsı üzerlerine hareketi esnâsında bir tarafdan eşkıyânın tasallutları ve bir cânibden dahi tavâ’if-ı ‘askerîyenin dahi i‘tâle-i dest te‘addîlerinden mazarratlarını ve devâbb ve mevâşilerini bırağub perâkende vü perîşân ve ba‘dehû siz okçu ’izeddinlu Ekradı ile müşterekiz deyü müşârün-ileyh tarafından vârid olan buyruldudan küllî havfa tâbi‘yyet ile bitâb ve tuvân olduklarını birkaç neferi sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileysin sana varub nizâm-ı hâl ve ifâde-i hâmm-ı ibtâl itmeleriyle sen dahi sûret-i tâ’ife ve istimâlet ve haşere ve dehşetlerini ve fi’l-cümle izâle iyledüğin bu def‘a gelen kâğıdında ma‘lûm olmağla re‘âyâ-i merkūm Harameyn-i şerîfeyn re‘âyâsından olup vücûh ile himâyet ve sıyânetleri lâzım ve levâzım ve me’vâ-yı kadîmlerine i‘tân ve iskânlarıyla te’lif ve isti‘mâlleri mühimm ve vâcib olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin iş bu emr-i şerîfîm () ile sana vâsıl oldığı ânda re‘âyâ-yı merkūmunun ber-vech-i muharrer te’lif ve istimâlet ile mahall-i kadîmlerine lîvâ ve iskânlarına mübâderet ve mahsûlât ve rusûmâtlarının cem‘ u tahsîl ve vaktiyle irsâl ve

teslîmi husûslarına ihtimâm ü dikkat ve derûnlarında olan havf ve hissiyat-ı küllîyyen izâle ve imhâ ile terfîh-i hâl ve tatmîn-i bâllarına ve muhâkî nâ-mevcûd mezâlimi ve te‘addîyâtdan himâyet ve sıyânetlerine fevka’l-hadd bezl-i makderet idüb ve’l-hâsıl re‘âyâ-yı merkūmun ifrât u tefrîtsiz kâ’inen-menkân bir âhar vücûh u te‘addîyât ile remîde itmemeleri hâlâtına emr-i ihtimâm ve tahsîl iktizâ emvâl ve mahsûlât ve rusûmâtlarının cem‘ ve tahsîli ve vaktiyle irsâl ve teslîmi husûslarına ikdâm-ı tâmm ve bu bâbda sebkat eden hıdemât-ı mürûr ve meşkûre olmağa sârf u sa‘y mâlâ-kelâm eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i R. sene. [1]153

Hüküm 676: Odamışlı Aşireti’nden Yusuf Kethüda, Diger Yusuf Kethüda, Asıfoğlu Osman, Merdimoğlu İbrahim, Ak Mehmed, Kara Mustafa, Yakub ve cemaatleri eski yaylak ve kışlaklarını terk idüb Niğde ile Hasandağı’nı yaylak ve kışlak olarak kullanmışlardır. Fakat bunların göç zamınında yol üzerindeki harmanlara, bağ ve bahçelere zarar virdikleri gibi ahalinin hayvanlarını zorla ellerinden alarak kendilerine türlü eziyetler etmişlerdir. Yapılan bu zulmün sonlandırılıp bu kişilerin eski yaylak ve kışlaklarına geri gönderilmeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

676-175-1

Beyili ve Türkmen Haleb hâssları voyvoda olan () *zîde mecduhû*ya hüküm

Hâlâ voyvodası olduğun havâss-ı mezbûre tabi Odâmışlı[208] ‘aşîreti’nden Yusuf Kethüdâ ve dîger Yusuf Kethüdâ ve Asıfoğlu Osman ve Merdimoğlu İbrahim ve Ak Mehmed ve Kâra Mustafa ve Yakub ve sâ’irleri ve cemâ‘atleri birkaç seneden berü kadîm-i yaylâk ve kışlâklarını terk ve eyyâm-ı sebkatda Endoğu ve Niğde ve Ereğli-i Karaman kazâlarına kârib Uç Kalboy? ve Hasandağı yaylâkından yaylanub ve Eylül ibtidâsında gelüp Niğde Kazâsı ve sâ’ir mahallerde evleri ve devâbb ve mevâşileri ile nüzûl ve kazâ-i merkūmun kurâ ahâlîlerinin harmânları ve bağ ve bostânlarını nehb ü gāret ve devâbb ve mevâşileri gasb ve gadr ve ‘ânları ıtlâk ve izâ‘at ve cebren ve kahren ânbârlarında mevcûd olan buğday ve arpalarını nehb ü gāret ve bundan mâ‘adâ deve ve ârâbalarına güçlerini tahmîl ve âhar mahallerine nakl itdiklerinden sonra üçer beşer gurûşlarını dahi almadıkca deve ve ârâbaların eshâblarına virmeyüp ve bu

[208] “Hotamışlı” olarak da bilinir.

makūle zulm ü teʻaddîlerinden nâşî mezbûrun gasb ü gāret eyledikleri emvâl ve ashâbına edâ ve kendüleri kadîm-i yaylak ve kışlâklarında sâkin olup min-baʻd zikr olunan mahallere gelmemek üzere muhkem nezri katʻâ teʻaddîyatları menʻ u defʻ olunmak bâbında bundan akdem emr-i ʻâlî-şânım sâdır olmuşiken yine icrâ olunmayup mezbûrun evvelkeden ziyâde zulüm ve teʻaddî ve ebnâ-i sebîlin yollarına katʻ ve nüfûsaları katl ve emvâl ve eşyâların nehb ü gāret ve bi'l-cümle perâkende vü perîşânlıklarına bâʻis olmalarıyla mukaddemâ sâdır olan emr-i ʻâlî-şânımın mûcibi icrâ ve mezbûrun kadîm-i yaylak ve kışlâklarına iskân itdirilub ʻibâdullâh üzerlerinden şerr u mazarratları menʻ u defʻ olunmakla takayyüd-i tâmm ve ziyâde ihtimâm iyleyesin deyü iftihârüʻl-havâss veʻl-mukârrıbîn muʻtemedüʻl-mülûk veʻs-selâtîn muhtarûʻl-ʻizz veʻt-temkîn biʻl-fîʻil dârüʻs-saʻâdetim ağâsı el-Hâc Beşir Ağâ *dâme ulüvvü*hû tarafından mühürlü mektûb virilmekle ber-vech-i meşrûh ʻamel ve hareket olunmak bâbında fermân-ı ʻâlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i R. sene 1153

Hüküm 677: Kırım hanı Mengli Giray Han'ın zevcesi hacca gidecektir. Bu kişinin hac yolunda geçeceği yerleşim yerlerinin yöneticileri tarafından korunub ihtiyaçlarının karşılanması gerektiği ile ilgili hüküm.

677-175-2

Tebdîl olunub sıhhâti üzere zîrde kayd olmuşdur

Mısır vâlîsi sâdr-ı a'zam esbâk Vezîr Ali Pâşâ'ya ve Mekke-i mükerreme Şeyhü'l-haremliği ve Habbeş Eyâleti inzimâmıyla Cidde-i ma'mûr Sancağı'na mutasarrıf olan sâdır-ı sâbık Vezîr el-Hâc Mehmed Pâşâ'ya ve Şam vâlîsi ve Mîr Hâc Vezîr Osman Pâşâ'ya ve Mısır ve Mekke-i mükerreme ve Şam-ı şerîf Mare'l-medine ve Âsitâne-i saʻâdetimeden Mısır'a varınca Cezayir'de ve sevâhîl-i Bâhir'de ve Şam'dan ve Âsitâne-i saʻâdetime gelince yol üzerinde vâkiʻ olan kādîlar ve nâ'iblere ve mütesellimler ve sâ'ir zâbitlere hüküm ki

Kırım Hân-ı sâbık müteveffâ Mengli Giray Hân'ın zevcesi olan mahrü'l-mahzarât () zîdet ʻiffetühâ iş bu sene-i mübârekede ıskāt-ı farizâ-i hâcc-ı şerîf niyetiyle taraf-ı Mısır'dan ihrâm-ı bend-i ʻazîmet olup esnâ-i tarîkde muhâfaza olunması iktizâ itmekle siz ki müşâr ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsız mûmâ-ileyhâ herkangınızın taht-ı kazâ ve hükûmetine dâhil olur ise mürûruna mümânaʻât olunmayup ve muhâfaza ederek

birbirinize âminen ve sâlîmen îsâle ve bir gûne zîrde ve remîde olunacak hâlâtdan ittikā-i tâmm olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i R. sene [1]153

Hüküm 678: İstanbul ve Galata masdariyye, dellaliye ve mukataalarından toplanan gelirlerinin bir kısımı Sultan Ahmed Han'ın İstanbul'da vakfettiği cami-i şerif, medrese, imarethane ve daruşşifa giderleri için harcanması, kalanını ise hazineye gönderilmesi istenmiştir. Yine Fransa ile yapılan gömrük muafiyeti anlaşması gereği Fransız gemilerinden herhangi bir ücretin alınmaması gerektiği ile ilgili hüküm.

678-175-3

Mûcibince ‘amel oluna deyü ‘unvânına hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum keşîde kılınmışdır

İstanbul gömrük emnine hüküm ki

İstanbul'un rüsûm masdariyye ve dellâlîye ve gömrük keraste tevâbi‘-i mukāta‘ası olan altı bin beş yüz gurûş mâl ile İstanbul gümrüğü mülhakātından ve masdariyye Galata mukāta‘ası dahi on yedi bin beş yüz gurûş mâl ile merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Ahmed Hân tâbe serâhû İstanbul'da vâki câmi‘-i şerîfe ve medrese-i latîf ve imâret-i âmire ve dâre'ş-şîfâ-yı ma'mûreleri evkāf-ı mülhakātından oldığı kalemlerindan ihrâc olunub lâkin bu def‘a Devlet-i ‘alîyye-i ebed-müddetim ile França Devleti beyninde tecdît ve te‘bît olunan mesâlîha-i kadîm-i şürûtuna dâhil olan mu'âmelât mâddesine fî-mâ-ba‘d França iskelelerinden tahmîl ve sahîh França sefînesi bayrağıyla sahîh França ticaret defteriyle Âsitâne-i sa‘âdetime gelüp ve Âsitâne-i sa‘âdetimden kezâlîk sahîh França sefâyini ile França memleketine giden eşyâ França ile âharın beyninde bey‘ u şirâ oldukda resm-i masdariyye tâleb olunmamak üzere yalnız masdariyye mâddesi mu‘âf ve ‘afüvv olmuşdur deyü ‘ahid-nâme-i hümâyûnuma kayd olunub ve eğerçi bu def‘a İtalya kralı ile ma‘kûd olan ticaret mevâddına ve kezâlîk Nemçelu tüccârınddan ahz olunması hâlâtına binâ'en fi'l-hakîka Galata masdariyyesine kesr gelmeyub ve yine sûret-i zâhirde nev‘ân tebeddülü zuhûru melhûz olduğundan vakf-ı müşâr-ileyhin câmi‘-i şerîf ve hayrât-ı sâ'ireleri hâdeme ve mürtezikalarının ve zayıf-i mu‘ayyeneleri tesviyesi emr-i ehem olmağla müceddeden umûr u vâkf-ı şerîfî tanzîm ve tetmîm içün zikr olunan masdariyye Galata mukāta‘ası İstanbul gümrüğü mülhakātından olan mârrü'z-zikr İstanbul masdariyyesi ma‘an

mukat‘âsıyla mübâdele olunmak üzere fermân-ı hümâyûnum şeref-sudûr olmağla sudûr eden emr-i hümâyûnum mûcibince İstanbul masdariyyesinin mâlına sekiz yüz gurûş dahi zâm ve Galata masdariyyesi’nin mâlı on yedi bin beş yüz gurûşa iblâğ olunub Galata masdariyyesi mâlıyla müsâvvât buldukdan sonra vâkf-ı şerîfye kayd olunan Galata masdariyyesi yüz elli üç senesi Rebî’u’l evvelinin gurresinde havâss-ı hümâyûnuma ve kezâlîk İstanbul masdariyyesi dahi müzâfâtından olan keraste gümrüğü ve dellâlîyesiyle şehr-i merkūm gurresinden vâkf-ı şerîf tashîh olunmağa muhtâc olmağla vech-i meşrûh üzere **[s. 176]** İstanbul masdariyyesi ve müzâfâtından olan dellâlîye ve keraste gümrüğü ma‘den kalemînde el-yevm kayd olunan mâl-ı mezkûr ile elli üç senesi Rebî’u’l-evvelinin gurresinden taraf-ı vâkf-ı şerîfden zabt olunmak üzere tevkî‘i kalemiyyle vâkfına ve kezâlîk Galata masdariyyesi dahi târih-i merkūmdan hâss-ı hümâyûnuma tashîh olunmak içün iftihâru’l-ümerâ-i ve’l-ekâbir olan bi’l-fi‘il başdefterdârım olan Mustafa Atıf *dâme ulüvvü*hû i‘lâm itmekle defter-i evkāf vech-i meşrûh üzere İstanbul masdariyyesi müzâfâtından olan dellâlîye ve keraste gömrük ma‘den kalemînden el-yevm kayd olunan mâl-ı mezkûr ile elli üç senesi Rebî’u’l-evvelinin gurresinden taraf-ı vâkf-ı şerîfden zabt olunmak üzere cânib-i vâkfa ve kezâlîk Galata masdariyyesi dahi târih-i merkūmeden hâss-ı hümâyûnuma tevkî‘i kalemiyle tashîh olunub defterhâne-i âmiremde ber-mûcib-i tashîh-i sûret-i rûznâmçe virilmesi iş bu emr-i şerîfîm şeref-sudûr bulmuşdur imdi sen ki İstanbul gömrük emîni mûmâ-ileyhsin fi’l-asl İstanbul gümrüğü mülhakātından olan masdariyye ve müzâfâtından dellâlîye ve keraste gümrüğü mukāta‘ası Galata masdariyyesinin mâlı olan on yedi bin beş yüz gurûş ile bi’t-tarîki’l-mübâdele ve vâkf-ı müşâr-ileyhin vâkf-ı şerîflerine müceddeden tashîhi ve mahalline kayd u sebt ve ba‘de’l-yevm ber-mûcib-i tashîh vâkf-ı şerîf tarafından gurre-i merkūmâda zabt olunmak üzere hâlâ mütevellî-i vâkf olup Galata voyvodası olan Yusuf *zîde mecduhû*ya hitâben başka emr-i şerîfîm şeref-sudûr bulub ve kezâlîk Galata masdariyyesi dahi İstanbul masdariyyesine ve müzâfâtına bedel mâl-ı mu‘ayyeni ile hâss-ı hümâyûnuma tashîh olunmakla fî-mâ-ba‘d gurre-i merkūmede sen dahi Galata masdariyyesini İstanbul masadarriyesine ve müzâfâtına bedel olmak üzere ber-mûcib-i tashîh hâss-ı hümâyûnum tarafından zabt u rabt eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır

Fî evâil-i R. sene [1]153

679-176-1

Mûcibince ‘amel oluna deyü ‘unvânına hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum keşîde kılınmışdır

Bir sûreti dahi

Galata voyvodası Yusuf *zîde mecduhû*ya () imdi sen ki vâkf-ı şerîf mütevellîsi ve Galata voyvodası mûmâ-ileyhsin fi’l asl vâkf-ı şerîf mülhakātından olan Galata masdariyyesinin mâlı olan on yedi bin beş yüz gurûş bedel İstanbul gümrüğü mülhakātından olan masdariyye ve müzâfâtından dellâlîye ve keraste gümrüğü mukāta‘ası ber-vech-i muharrer cânib-i vâkfa ve Galata masdariyyesi dahi hâss-ı hümâyûnum bi’t-tarîki’l-mübâdele tashîh ve mahallerine kayd ve sebt olunmakla Galata masdariyyesi ber-mûcib-i tashîh fî-mâ-ba‘d gurre-i merkūmede hâss-ı hümâyûnum tarafından zabt olunmak üzere İstanbul gömrük emîni olan Seyyid İshak *zîde mecduhû*ya hitâben başka emr-i şerîfîm şeref-sudûr bulmak hasebiyle sen dahi Galata masdariyyesine bedel ba‘de’l-yevm taraf-ı vâkf-ı şerîfden olmak üzere gurre-i merkūmâda ber mûcib-i tashîh İstanbul masdariyyesi müzâfâtından olan dellâlîye ve keraste gümrüğü ile ma‘ân zabt u rabt eylemek bâbında

Hüküm 680: Mühürdar Aişe Kadın ve akrabasından olan el-Hac Ömer’in hacca giderken yol boyunca bölgenin yöneticileri tarafından korunması ve ihtiyaçlarının giderilmesi ile ilgili hüküm.

680-176-2

Mısır vâlîsi sâdır esbâk Vezîr Ali Pâşâ’ya ve Mekke-i mükerreme Şeyhü’l-haremliği ve Habbeş Eyâleti inzimâmıyla Cidde-i ma’mûre Sancağı mutasarrıfı sâdr-ı sâbık Vezîr el-Hâc Mehmed Pâşâ’ya ve Şam vâlîsi ve Mîr Hâcı Vezîr Osman Pâşâ’ya ve Şam-ı şerîf’den Âsitâne-i sa‘âdetime gelince vâki‘ olan vüzerâ-yı i‘zâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve merkūman ve Mekke-i mükerreme ve Şam-ı şerîf kādîlarına ve Âsitâne-i sa‘âdetimden Mısır’a varınca Cezayir ve sevâhîlde vâki‘ kuzât ve nüvvâb ile Şam-ı şerîf’den Âsitâneye gelince vâki‘ olan kādîlar ve nâ’ibler ve mütesellimlere ve zâbitânâ hüküm ki

Mühürdârından Aişe kādîn zîdet ‘iffetühâ mahremi olan akrabasından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân el-Hâc Ömer zîde kadruhû ile iş bu sene-i mübârekede iskât-ı farizâ-i hâcc-ı şerîf içün taraf-ı Mısıriye’den ihrâm bendinde olup ve mûmâ-ileyhimânın ricâl-i saltânat-ı seniyyemde vâki‘ dekāyık-i umûr-i devlet ve ârıf-ı hakā’ik-i şân u

şevket olan zat-ı sadâkat-i semaya râbıta-i rüşte-i kârabet ve ta‘alluk nâmları olmakdan nâşî vücûh u ikdâm ve ihtirâmlarına ihtimâm ve mashûben bi’t-tamam Bender Susi’den ibtidâ giden sefîne ile cânib-i Bender-i Cidde’ye irsâl ve mürûr u ‘ubûrlarına emn ü selâmetleri ve mürâ‘ât tatbîb-i hâtırları husûsunda ikdâm-ı tâmm olunmak fermânım olmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm şeref-efzâ-yı sudûr olmuşdur imdi mûmâ-ileyhimâ Mısır’a varıncaya değin her kangınızın taht-ı kazânızda vâki‘ sevâhîl ve limana varırlar ise tedârik-i makarratlarında vüfûr u i‘ânet ve emn ü râhatlarına sa‘y ü dikkat ve in‘âşallâhü te‘âlâ Mısır’a vâsıl olduklarında sen ki Mısır vâlîsi vezîr-i müşâr-ileyhsin Bender Susi’ye kemâl-i refâhiyet ile îsâl ve ândan dahi ibtidâ-i ref‘-i lenger-nehdet olan mîr-i firkateyn tevcîhiyle (…) mîrîye ve mülâkî sefînelerinden biri mi olur hâsılı evvel emîrde bad-bân-küşâ-yı ‘azîmet olan sefînenin biriyle cânib-i Bender Cidde’ye irsâl ve emn ü râhat ve tatbîb-i hâtırlarına ri‘âyet itmesini sefîne kuyûdâtına dahi tarafından tenbîh ve işâret ve rü’yet mü’netlerini tavsîye fî-hâza i‘ânete himmet ve siz ki sâ’ir müşâr ve mûmâ-ileyhimsiz bi-‘avnihî te’alâ mûmâ-ileyhimâ herkanginizin taht-ı hükûmet ve kazâsına varırlar ise emn ü selâmetlerine ve temşiyet-i mü’netlerine müzâheret ve sen ki Şam vâlîsi ve mîr hâc vezîr müşâr-ileyhsin sen dahi Cidde’ye ‘avdetlerinde iktizâ eden husûslarına i‘ânet ve emn ü râhatlarına himmet-i birle müsta‘înen-bilâhi te‘âlâ bu siyâk üzere mükerremen ve muhteremen Âsitâne-i sa‘âdetime vüsûllerine asâyiş ve refâhiyetlerine ihtimâm olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı R. sene 1153

Hüküm 681: Mısır’dan yola çıkıp hacca giden Kırım hanı Mengli Giray Han’ın zevcesinin geçeceği yerlerde beraberindeki eşyalarından gömrük vergisinin alınmaması, bölgenin yöneticileri tarafından korunup ihtiyaçlarının giderilmesi ve varmak istediği yere gövenli bir şekilde ulaştırılması ile ilgili hüküm.

681-177-1

Mısır vâlîsi sâdr-ı a’zam esbâk vezîrim Ali Pâşâ’ya ve Mekke-i mükerreme Şeyhü’l- haremliği ve Habbeş Eyâleti inzimâmıyla Cidde-i ma‘mûre Sancağı’na mutasarrıf olan sadr-ı sâbık vezîrim el-Hâc Mehmed Pâşâ’ya ve Mîr Hâc ve Şam vâlîsi olan vezîrim Osman Pâşâ’ya ve Şam-ı şerîf’den Âsitâne-i sa‘âdetime gelince vâki‘ olan vüzerâ-yı i‘zam ve kezâlik Şam-ı şerîf’den Âsitâne-i sa‘âdetime gelince

mîr-i mîrân-ı kirâm ve Mısır'ın Kâhire ve Mekke-i mükerreme ve Şam-ı şerîf ve kādîlarına ve Âsitâne-i sa'âdetimden Mısır'a varınca Cezayir'de ve sevâhîl-i bahrda ve Şam'dan Âsitâne-i sa'âdetime gelince yol üzerinde vâki' olan kādîlara ve nâ'iblere ve mütesellimlere ve sâ'ir-i zâbitler ve gümrük emînleri ve bâcdârlara hüküm ki

Sâbıka Kırım Hân'ı müteveffâ Mengli Giray Hân'ın zevcesi olan fahrü'l-mahzarât zîdetü'l-muhsenât Mekkeş Hânım zîdet 'iffetühâ zâdet 'ismetühâ ve iş bu sene-i mübârekede ıskāt-ı farizâ-i hâcc-ı şerîf niyeti ile taraf-ı Mısır'dan ihrâma ser-'azîmet olup esnâ-yı tarîkde olan hükkâm ve zâbitân gereği gibi muhâfaza ve muhâresesine ihtimâm ve iskelerde olan gömrükçüler ve esnâ-yı râhat olan bâcdârlar mûmâ-ileyhânın () 'aded sandık eşyâsından gömrük mütâlebesiyle bir dürlü te'addî ve rencîde itmeyûb kemâl-i emn ü selâmetle mürûr u 'ubûruna mürâ'ât tatbîb-i hâtırına ikdâm-ı tâmm olunmak fermânım olunmağın siz ki müşâr ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz mûmâ-ileyha her kangınızın taht-ı kazâ ve hükûmetine dâhil olurise vardığı mahallde vücûh u emniyet ve istirâhat ve sunûf u ârâmiş refâhiyete ve ibtidâr ve esnâ-yı miknet ve hatt-ı tirhâlînde kemâl-i hıfz ü hırâset ve olmikdâr âminen ve sâlîmen birbirinize îsâl ve levâzım-ı ikdâm ve ihtirâmına sa'y-i bî-hemâl birle ber-vech-i muharrer bir mahallde emr-i şer'ine mümâna'ât ve ka'inen menkân bir âhad tarafından remîde-i hâtır olacak hâlâta cesâret olunmayup her hâlât mürâ'ât tatbîb-i hâtırı ile mazmûn-ı bi'l-emn ve'l-isti'lâm ıskāt-ı farizâ-i hüccetü'l-İslâm ve ba'de mükremâ 'avd u mukusa bezl-i sa'y ve mâ-lâ kelâm idüb bir gûne zîrde ve remîde olacak hâlâtdan ittikā-i tâmm olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evasît-ı R. sene [1]153

Hüküm 682: Eski Kırım hanı Mengli Giray Han'ın zevcesi hac yolunda Mısır'a vardığında, Suse Limanı'ndan bir gemiyle Cidde Limanı'na ulştırlması gerektiği ile ilgili hüküm.

682-177-2

Mısır vâlîsi sâdır-ı esbâk Vezîr Ali Pâşâ'ya hüküm ki

Sâbıka Kırım hânı müteveffâ Mengli Giray Hân'ın zevcesi fahrü'l-mahzarat zîdetü'l-muhsenat () dâmet 'iffetühâ ve zâdet 'ismetühâ bu sene-i mübârekede ıskāt-ı farizâ-i hâcc-ı şerîf içün taraf-ı Mısıriye'den cânib-i Beytü'llahi'l-harâma ramle bendinde

olmağla dîger emr-i şerîfîmde cümleye tavsiye ve tenbîh oldığı üzere her vardığı mahallde ikrâm ve ikdâmına ri‘âyet olunarak inşâ’allâhü te‘âlâ mashûben bi’s-selâm Kâhire-i Mısır’a vâsıl oldukda sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin Bender Suse’de ibtidâ-i neşr-i şerîfe ‘azîmete emân katân fırkatemı olur yâhûd merakib-i mîrîye mülâkî sefînelerinden yerlû olur herkim ne vechle ve ne tarîkle olur ise olsun ibtidâ-i bâd-bân-ı küşâ-yı nihayât olacak sefîneye süvâr ve ağraz ve ikdâmına ibtidâr olunarak âminen ve sâlîmen Bender Cidde’ye sevk ve irsâline mezîd-i ikdâm tatbîb-i hâtır emrine gāyetü’l-gāye ihtimâm-ı tâmm eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i R. sene 1153

Hüküm 683: İzmir’den Çardak’a varınca yol üzerinde bulunan yerleşim yerlerinde bulunan buğday ve çeşitli zahirenin Fransa, İngiltere ve Hollanda ülkeleriyle yapılan ticaret anlaşmalarına zarar verilmeden toplatılıp İstanbul’a gönderilmesi gerektiği bildirilmiştir. Bu konuda sorun çıkaranların tespit edilerek bunlara gerekli cezanın verilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

683-177-3

İzmir mollasına ve voyvodasına ve Çardak nâ’ibine ve İzmir’den Çardak’a varınca vâki‘ olan iskelelerin nâ’iblerine ve iskele emînlerine ve voyvodalara ve sâ’ir zâbitân ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

Âsitâneye gelecek hınta ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyiri âhar mahalle gütürmeyub doğri Âsitâne-i sa‘âdetime kesret ve vefret üzere gelmek içün bundan mukaddem bi’d-defa‘ât evâmir-i şerîfimle cümleye tenbîh ve te’kîd olunub ve yine Devlet-i ‘âlîyye’min dostî olan França Devleti ve İngiltere ve Nederland ve sâ’ir sulh u salâh üzere müste’men devletlerinin verilen ‘ahid-nâmeler mûciblerince memâlîk-i mahrûseme emr-i şûd eden sahîh-i müste’men sefînelerinin zahîreleri düküb mülâhidi içün hîn-i iktizâda Cezair makūlesı zahîre akçeleriyle iştirâ etmelerine ruhsat virilub bundan ziyâde mâdâmki sarâhaten fermân-ı ‘âlî-şânım şeref-sudûr bulmaya vilâyetlerine gütürmek üzere gerek müste’menât ve gerek sâ’ir memâlîk-i berîye zahîre nakl olunmayup iskelelere nakl olunan hınta ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyiri tahmîl eden sefîne re’îsini âhar mahalle gütürmeyub doğri İstanbul’a götürmek ve hemûlasını tamamen kapân-ı dakīkden ihrâc iyledüğin hâvî kapân-ı terekesini mümana‘at îrâd itmemek şartıyla berâd-ı kefîl aldıkdan sonra hemûlasının mikdârı ve kemiyeti sefîne

re’îsinin ism ü resmi sebt-i defter ve kapân-ı dakīkde tutulan zahîre tatbîk içün birkaç ayda bir her iskelenin defteri kādîsının hâssıyla ma‘ân memhûrla Der-sa‘âdet’ime irsâl olunmak üzere bundan akdem şürût u kuyûdu hâvî evâmir-i şerîfimle zehâyir keyfîyeti nizâm virilub bu vechle Âsitâneye gelen sefâyin-i mersâ-yı zâbtiyede merbût ve zehâyir husûsu taht-ı kā‘idede mazbût iken İzmir’den Çardak’a varınca vâki‘ olan iskeleler ile İzmir ve Çardak iskelerin nizâm-ı merkūme mugāyir bilâ-emr-i şerîf âhar mahallere ve müste’men tâ’ifesine zahîre virdiklerinden nâşî o câniblerden İstanbul’a kat‘â zahîre gelmeyub bu hâlât-ı refâh-ı hâl ferâğ-ı bâları ve matlûb olan İstanbul sükkânın ma‘âzallâhi te‘âlâ emr-i ma‘âşlarında zarûret ve müzâyakalarına bâdî ve mazmûn-ı evâmir-i ‘âlîyyeme mugāyir ve münâfî ve karârdâd olan nizâma müstehakk-ı merkūmun ihtilâfı mü’eddî bir emr-i reddî olmakdan nâşî def‘ u ref‘ine olmayanların kahr u tenkîli lâzıme-i zimmet ve vâcibe-i ‘ahid-i saltânatım olmağla mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde nizâm-ı merkūmun her mahallde carî ve mer‘î olması murâd-ı hümâyûnum ve mugāyir nizâm ve muhâlif-i evâmir-i ‘âlîyye mikdâr-ı zerre harekete cesâret edenlerin bilâ-emân haklarından gelinmek meczûm-ı zamîr-i muhâbet-i semîr-i şâhânem iduği siz ki mûmâ-ileyhimsiz cümlenizin ma‘lûmunuz oldukda fî-mâ-ba‘d iskelelerinden Âsitâne’ye dek gayri âhar mahallere ve müste’men tâ’ifesine bilâ-emr-i şerîf bir habbe zâhîre virdirmeyub ve virilmesi içün fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olundukda emr-i şerîfeden takrîr ve ta‘yîn olan mikdârdan ziyâde bir dâne nesne tahmîl itdirmeyub ve bi’l-ittifâk sırren ve ‘alenen dâ’imâ iskelererinizi tecessüs ve tefahhus idüb eger o gûn bilâ-emr-i şerîf âhar mahallere zahîre virmeye cesâret eden kimesne haber alunur ise bilâ-tereddüd ahz u hâbs ve bulunan zahîresin zabt-u eşed-i cezâ ile muhkem hakından gelinmek üzere ism ü resmleriyle keyfîyetlerini i‘lâm ve iskelelerin zabt ve muhâfazasına leyl ü nehâr mezîd-i ihtimâm ederek gelen zehâyiri nizâm-ı merkūm üzere âhar mahalle götürmeyub doğri Âsitâneye gütürmek ve hemûlasını tamamen kapân-ı dakīkden ihrâc u teslîm ittiği hâvî oldığı kapân-ı tezkîresini muhtevî îrâd itmek şartıyla berâd-ı kefîli alınub ba‘de tahmîl ve hemulânın mikdâr ve kemmiyeti ve re’îsinin ism ü resmini sebte dikkat ve birkaç ayda bir kapân-ı dakīkden **[s. 178]** tutulan deftere tatbîk içün her iskelenin defteri Der-sa‘âdet’ime irsâl ve bu vechle iskelelerinizden pey-der-pey vefret ve kesret üzere Âsitâne-i sa‘âdetime zahayir nakline sa‘y-i bî-hemâl idesiz nizâm-ı merkūmun mâ‘şallâhü te‘âlâ devâm-ı istikrârı matlûb iken şöyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ mugāyir hareket olunmak ve bilâ-emr-i şerîf âhar mahallere ve müste’men tâ’ifesine

zahîre virilmek lâzım gelurise sırren ve ‘alenen tecessüs ile bilâ-mahall haber alınur sonra îrâd ideceğiniz a‘zâr ve ‘ale’l-kat‘â ısgā olunmayup irtikāb edenlerin eşedi-i cezâ ile haklarından gelineceğini bî-iştibâhdır ânâ görehareket ve zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i R. sene 1153

Hüküm 684: Diyarbakır’daki bazı çifliklerin buğdayını ve arpasını, yetmez ise Musul ve Mardin’den satın alınan buğay ve arpanın Şat Nehri yoluyla bir an evvel Bağdat Kalesi’ne nakledilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

684-178-1

Diyarbekir vâlîsine ve kādîsına ve Dergâh-ı ‘âlî kapucıbaşılarından Diyarbekir voyvodası Mustafa’ya ve mübâya‘aya me’mûr voyvoda-i sâbıka Semanzade Hüseyin ve ‘ulemâ ve eşraf ve a‘yân ve ahâlîye hüküm ki

Dârü’s-sedâd Bağdad Kal‘ası’nın ânbârlarında kā‘ide-i serhâd üzere hıfz u iddihâr olunmak içün Diyarbekir Eyâleti’nin mahsûl-ı cedîdinden sâbıka sen ki voyvoda-i sâbıka Semanzade Hüseyin *zîde mecduhû*sun mübâşeretinle mübâya‘ası fermân buyrulan kırk bin kîle hınta ve altmış bin kîle şa‘îrin vaz‘ ve takrîri olunan fiyâtı mûcibince mecmû‘ bahâlâr içün iktizâ eden yiğirmi bin gurûş ve çuvâl bahâsı ve gelen sefâyin ücretlerinden dahi ‘ale’l-hesâb tertîb olunan beş bin gurûş min haysü‘l-mecmû‘ yiğirmi beş bin gurûş elli üç senesi Diyarbekir cizyesi mâlından sebeb-i tahrîr hükmü ile havâle ve ta‘yîni ve zehâyir-i mezkûrenin bi-eyyi-hâl cem‘ ve tahsîl ve Nehr-i Şat mevsîm hurûş ve cereyânından gelen sefâyini kal‘a-i mezbûreye irsâl ve tesyîrine ve vâlî ve kādî ve voyvoda taraflarından husûsan ve a‘yân ve ahâlî câniblerinden umûmân bezl u sa‘y ve kudret ve ta‘tîl-i maslâhata sebeb olacak vaz‘ u hâlâtdan ihtirâz ü mücânebet olunmak bâbında bundan akdem ısdâr ve irsâl katân emr-i cihân-müt‘â kat‘î el-münhar ile tenbîh ve te’kîd olundığından kat‘ nâzır mukaddemâ îrâden seferleri esnâsında Eyâlet-i Diyarbekir’de bi’d-defa‘ât cem‘ ve tahsîl olunan mübâya‘ât-ı küllîyye-i müte‘âkıbeti’t-tertîbe nisbet ile bu mübâya‘a kâlîlü’l-mikdâr ve eyâlet-i mezbûrenin kesret-i mezrû‘ât ve mahsûlâtına nezran ve cem‘ ve tahsîlinde suhûlet der-kâr olup ve ‘ale’l-husûs mahsûl-ı cedîd mevsîmi dahi duhûl eylemekden nâşî mübâya‘a-i mezkûrenın cem‘ ve tahsîline mübâşerat olunmuş mülâhaza olunur

iken bu esnâda taraflarınızdan Der-sa‘âdet’ime vürûd eden ‘arz u mahzarlarınızın hulâsa-i mefhûmlarında Eyâlet-i Diyarbekir’in kıllet-i mezrû‘ât ve mahsûlâtından ve’l-yevm galânın menglu fiyâtından çuvâl mübâya‘a olunacak mutenâsib esnâfının ve gelen sefâyini istîcâr olunacak kelekci tâ’ifesinin çuvâl ve gelen tedârik-i mâddelerinde virdikleri cevâb-ı beyhûdelerinden bahs olunarak mübâya‘a-i mezkûr Eyâlet-i Diyarbekir’den ref‘ ve âhar mahallerden tâleb ve tahsîl olunmakdan lâbüdd olmak husûsları tahrîr ve inhâ ve bu emr-i mühimm-i temşiyetine ibtidârdan istifâ olunmuş gibi bi-mennihî sübhâne ve te‘âlâ amîmetü’l-meymenede olhavâlîlerden mezrû‘ât ve mahsûlâtı bir vâkf-ı murâd vefret ve kesret üzere olup ve mahsûl-ı cedîdden yüz bin keyl zahîre cem‘ ve tahsîlinde bir dürlü ‘usred olmadığına ‘ulemâ ta‘yîn hâsıl olmuşiken ve husûsen Bağdad Kal‘ası gibi bir serhâd-ı ‘azîmede ircale’l-ihtiyât muhâfaza u iddihâr olunmak içün mübâya‘ası tertîb olunan zehâyirin bir gûn evvel mahalline îsâli-i rütbe-i vâcibat olmağla mübâya‘a tertîb olunan mahallerin a‘yân ve ahâlîsi ma‘âzallâhi te‘âlâ fi’l-hakîka her ne kadar şirret-i kâhta mübtelâ olmuş bulunsalar dahi tesviye-i emr-i serhâd te’hîre kalmamak içün kendü lâzıme-i me’kûlât-ı rûz-merrelerinden kat‘ ile tekmîl mübâya‘aya sa‘y ve ikdâm iylemeleri muvâfık-ı merâsim mer‘iyye-i itâ‘at ve ‘ubûdiyet iken ve kal‘a-i mezbûrede iddihâr içün iktizâ eden zehâyirin havâle-i Bağdad’dan cem‘ ve tedâriki mümkin olmadığı müstemi‘an olduktan sonra zehâyir-i lâzımenin birer mikdârı Musul ve Mardin câniblerinden ve bir mikdârı dahi Eyâlet-i Diyarbekir’den mübâya‘a olunmak üzere hasbe’l-zarûret tertîb ve tahsîsi ve bir kîlesinin ‘afüvv ve tenzîline müsâ‘adeye nâ-kābil olduğu mukaddem ısdâr ve irsâl kılınan ve emr-i şerîfimde zikr ve tenkîs olunmakla mübâya‘a-i mezkûrenın mahall-i âhare tahvîl mümkin olmayacağı mefhûm u emr-i şerîfimde ve iktizâ-i vakt ü hâlâta zâhir ve nümâyân iken müstakilen matlûb olan mübâya‘alarından mâ‘adâ tekrâr mübâya‘a tahmîle kābil olmayan mârrü’z-zikr Musul ve Mardin câniblerinden tâleb ve tahsîl olunmak îrâde-i hafiyesiyle ‘alâ vechi’l-ihâm Diyarbekir mübâya‘asının mahall-i âhare tahvîli husûsi kaleme götürülmek ve yutab? ve kelekci tâ’ifesinden çuvâl ve gelen mâddelerinde olan cevâb-ı beyhûdeleri emr-i mübâya‘anın âdem-i husûlüne vesîle-i ittihâz olunmak bir emr-i garîb ve ‘acib olup ve kıllet-i mahsûlâtdan bahs u beyhûde iddi‘â ile mübâya‘a-i merkūmânın ‘afüvv ve istid‘âsı bir vech ile tevcîh-i sâmi‘a-i i‘tinâ olunacak ma‘nâlardan değil iken cümlenin bu gûne bî-siper geride-i i‘tizâr ve bu emr-i mühimmin temşiyetinde müteşebbüs zeyl-i isti’âr olmânız mücerred kendülerinizin mübâya‘a dağdağâsından tahlîs-i da‘iyesiyle

ta‘tîl-i maslâhat Devlet-i ‘alîyyeden gayri bir emr-i mahmûl ve bu bâbda i‘tizâr eden beyhûdeleriniz mesmû‘ ve makbûl olmayup ve bu husûsda bi-eyyi-hâlin pezîrâ-yı temşiyet olmasına îrâde-i hümâyûn ta‘alluk iyledüğinden başka ikâz-ı evâmir-i ‘âlîyye lâzıme-i şân ve şevket-saltânat-ı seniyyeden olmağla hilâfına hareket ve infâzına mümâna’ât edenler mazhâr-ı kahr u nekâl olagelmişler iken bu keyfîyetleri mülâhâzâda gaflete îrâde-i hümâyûnuma muhâlif ve emr-i şerîfe vâcibü’l-imtîsâlime mugāyir vechle mübâya‘a-i mezkûrenin ‘afüvv husûsuna zehre ile kaleme gütürüldüğine istiğrâb olunmuşdur hulâsa-i kelâm mübâya‘a-i mezkûrenin ‘alâ eyy-i hâl Eyâlet-i Diyarbekir’den mukaddemâ fermân buyrulduğu üzere cem‘ ve tahsîl ve serî‘ân Nehr-i Şat ile Kal‘a-i Bağdad’a nakl ve tesyîri matlûb u hümâyûn olup ve bu mikdâr zahîrenin bütünü Diyarbekir Eyâleti’nden değil a‘yân ve ahâlîden yalnız birkaç nefer kimesnelerin çiftlikleri mahsûlâtı ve ânbârları mevcûdundan hâsıl olacak bâ-irtibâb zahîrenin vaz‘ ve takrîr olunan fiyât ve çuvâl ve gelen sefâyinin takvîm ve tahmîl olunan bahâ ve ücretleri karîn-i derece-i nisâb olmağla bu bâbda cümlenin îrâd eyledikleri ‘özr u ‘iletleri **]s. 179]** mahzâ mübâya‘a dağdağâsını üzerinizden def‘ da‘iyye-i fâsidesine mübtenî olduğunuz ecîlden eger bundan sonra dahi siz ki vâlî ve kādîsınız tarafınızdan bu emr-i mehâmmın âdem-i temşiyeti kaleme götürülmek veyâhûd oltarafda hasûl-ı maslâhata ihtimâm olunmamak lâzım gelurise bir dürlü cevâba kādîr olamayub şe‘âmet-i ‘azîmesin çekeceğinizi mukarrer ve hâlâ sen ki Diyarbekir voyvodası Mustafa *zîde mecduhû*sun mübâya‘a-i mezkûrenin sana tefvîzi olunup selefîn mûmâ-ileyh Semanzade Hüseyin *zîde mecduhû*ya sipâriş olunmasından mûmâ-ileyh ile beyinlerinizde olan münâkaşa-yı tecrîrden nâşî veyâhûd bu husûsda fi’l-cümle te‘addî ve zahmeti bânâ ‘aîd olur mülâhazası ve destimde mâl kalmadı bahânesiyle bu meşkāleden kendüni tahlîsi fikrine binâ’en a‘yân ve ahâlîden bu gûne ‘itizarlarına muharrik kendünün oldığı ihtimâlden ba’îd olmadığı ecîlden bu mâdde bundan sonra sırren ve ‘alenen tefahhus olunmak üzere olmağla egerleri el-tefahhus u hakīkat-ı hâl bu vech üzere zuhûr eder ise a‘yân ve ahâlî taraflarından dahi ba‘de’l-yevm bir dürlü ‘özr u ‘illet olunmak ihtimâli olur ise sen ki mübâya‘acı mûmâ-ileyhimâsın senin dahi umûr u me’mûra göre battâlet ve rehâvet üzere hareketin haber alınmak lâzım gelurise birinizin sahîfe-i esâ’isine kaleme ‘afüvv u keşîde kılınmak kābil olmayup haklarınızda tertîb-i cezâya ibtidâr olunacağı muhakkak olmağla keyfîyet-i cümlenizin ma‘lûmları olup eger götürdüğünde selâmet-i hâl ve rızâ-yı hümâyûnuma istihsâl ehemm-i i‘mâl ise zinhâr ve zinhâr bundan sonra zerre mikdârı

tekâsül ve müsâmahaya ruhsat ve cevâz gösterilmeyub ve tarîk-i i‘tiraza sülûk olunmayup mukaddemâ ve hâlâ fermân olduğu vech üzere eyâlet-i mezbûreden matlûb olan yüz bin keyl hınta ve şa‘îri takvîm ve ta‘yîn olan kayıklarla bi-eyyi-hâl mahsûl-ı cedîdden bilâ-kusûr cem‘ ve tahsîl ve kavî ve metîn çuvâllara vaz‘ ve teşnih ve gelen sefînelerine tahmîl ve bir gûn evvel kal‘a-i mezbûreye irsâl ve tesyîr eylemek ‘ale’l-ittifâka sa‘y ve ikdâma mugāyir vaz‘ ve hâlâtdan mücânebet-i tâmm eylemek içün Dîvân-ı hümâyûnum tarafından emr-i şerîfîm tahrîri bâbında bi’l-fi‘il başdefterdârım olan Mustafa Atıf *dâme ‘ilmühû* i‘lâm iylemeğin i‘lâmı mûcibince ‘amel olunmak emrim olmuşdur

Fî evâsıt-ı R. sene [1]153

685-179-1

Bir sûreti

Hâlâ Bağdat vâlîsi Vezîr Ahmed Pâşâ’ya gerek bu mübâya‘anın ve gerek Mardin ve Musul mübâya‘aların serî‘ân cem‘ ve tahsîllerine vesîle olmak içün taraflarından pey-der-pey mü’ekkid buyruldular ile mukaddemâ ve müsri‘ mübâşirler ta‘yin ve irsâl ve temşiyet-i maslâhata kemâ-yenbagī te’kîd ve isti‘câl iylemeleri ve Mardin mübâya‘asını Musul’a nakl içün Tay Urbanı kābilesinden ücret ile ihrâc olacak develerin ihrâcları husûsları mukaddemâ emr-i şerîfe-i ‘âlî-şân ile tavsiye ve tenbîh ve mübâya‘at-ı mezkûrenin tahsîl ve tesyîrlerine rây-ı nezâretleri munzamm olmak keyfîyetleri sipâriş ve te’kîd olunmakla Diyarbekir mübâya‘asından tahsîl-i mâddesinden i‘tizâr-ı beyhûdeye müctemi‘ ve vâlî ve kādî ve voyvoda ve a‘yan ve ahâlî taraflarından bu def‘a Der-i devlet-medâra vürûd eden ‘arz u mahzara ‘amel ve i‘tibâr olunmayup bâlâda zikr olundığı üzere ‘alâ-eyyi-hâl cem‘ ve tahsîline emr-i şerîfe ile te’kîd olundığı ma‘lûmları mukaddemâ kendülere tavsiye olundığı vech üzere taraflarından gerek Musul ve gerek Mardin’e ve bi’t-tahsîs ve Diyarbekir’e bu esnâda mücerred mübâşirler ta‘yin ve irsâl ve mübâya‘at-ı mezkûrenın mu‘accelen yerlû yerinde cem‘ ve tahsîl ve Kal‘a-i Bağdad’a nakl ve tesyîr olunmasına ‘ale’d-devâm te’kîd ve isti‘câl eylemeler içün

Hüküm 686: Maraşlı Bayazıdoğlu Numan, Yaycıoğlu Mustafa, Emiroğlu Mehmed ve Camusoğlu denilen bazı eşkıyaların halka zulmettiği, Maraş Kalesi’ni basıp kaledeki tutukluları kaçırdığı, bu kişilerin kendülerine katılmaları konusunda bu kişilere baskı

kurulduğu haberi alınmıştır. Bu eşkıyaların yakalanıp kendilerine gereken cezanın verilmesi ile ilgili hüküm.

686-179-2

Maraş beglerbegisi Murtaza Pâşâ *dâmet me'alîye*ye ve Maraş kādîsına hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin Der-sa'âdet'ime mektûb gütürub Maraş sâkinlerinden Bayazıdoğlu Numan ve Yaycıoğlu Mustafa ve Emiroğlu Mehmed ve Camusoğlu () dimekle ma'ruf şakîler kendü hallerinde olmayup nice ehl-i 'ârifin 'ırzını pâyimâl ve hânelerin kapularını kırup mâl ve eşyâlarını yağmâ ve gāret misillû zulüm u fesâd u 'adet-i müstemirreleri olduğundan mâ'adâ ızrârı mukaddem hüccet-i şer'iyye ile tühmetleri sâbit ve mevâcib-i şer'iyyenin icrâ içün cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le Maraş Kal'ası'na kal'a-i bend olunan beş altı nefer sâhib-i cürm kimesnelerin dahi eşkıyâ-yı mezbûrun hevâlarına tâbi' otûz nefer mikdârı ile yek-dil ve varub kal'ayı basub kapusına hedm ve kesr ile mücrimûn-ı mezbûrun kendü hânelerine gütürub çırağımız olun deyü kûşâd virub ve bunun emsâli fesâd ve şekāvetlerinin nihâyeti olmamakla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sen Maraş'a kârib vardığında eşkıyâ-yı merkūm havflarından nâşî firâr ve gā'ib itmeleriyle bu mislu harekete cesâret eden ser-cem'iyyet dört nefer eşkıyâ-yı merkūm ile hevâlarına tâbi' otûz nefer mikdârı eşkıyâ ele girdiklerinde ber-muktezâ-yı şer'-i şerîf cezâları tertîb olunmak bâbında emr-i şerîfîm virilmek recâsına 'arz iyledüğin ecîlden te'min-i bilâd ve 'îrâde-i 'ibâd içün bu makūle erbâblığı ve fesâdın tertîb-i cezâları levâzıme-i nizâm-ı memleketden olmağla eşkıyâ-yı merkūmenin ele gelenlerinden şer'ân şekāvete ve muktezât-ı sâbit olup hakkında tertîb-i cezâ iktizâ edenleri ma'rifet-i şer' ve senin ma'rifetinle tebdîl ve tenkîd olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâsıt-ı R. sene [1]153

Hüküm 687: İspanya kralı Don Carlos İstanbul'a bir mektub göndermiş ve kapitülasyonlardan faydalanmak istediğini bildirmiştir. Kralın bu isteği kabul edilerek kaptan-ı derayaya bundan sonra İspanya ticaret gemilerinin de serbestçe Osmanlı karasularında serbestçe dolaşabilecekleri ve kapitülasyonlardan faydalanacağı ile ilgili hüküm.

687-180-1

Deryâ kapudânı Vezîr Süleyman Pâşâ'ya hüküm ki

Devlet-i 'âlîyye-i ebâdîyyü'l-infîrâdımla iftihârü'l-ümerâi'l-a'zâmi'l-Îseviyye, muhtârü'l-küberâi'l-fihhâmü'l-Mesîhiyye, muslih-i mesâlih-i cemâhîri't-tâ'ifeti'n-Nasrâniyye etâlibe ve ekârim-i memâlîkin hükümrân olan Don Carlos *hatmet-i 'avâkıbuhû bi'l-hayr ve'r-reşâd* bu def'a izhâr-ı hulâsa ve müveddet ve ibrâz-ı dostî ve muhabbet birle sâ'ir müste'men missillu 'özr u mevâdd-ı müvalata ve temdîd-i esâs-ı mesâfâta ezderûn tâleb ve hevâhân olduğuna mukaddemâ Rikâb-ı hümâyûnuma tevarrüd eden nâmesiyle ilticâ ve mültemsâtı karîn-i sâ'ika-i mülûkânem olup ticâret ve sefâyin ve me'vadının ve mu'âmelât ve dostî levazîmının icrâ ve ibkāsını müş'ir tarafından mübâdele olunan temessüklerin tasdîk-nâmesi bu hilâlde elli beş pare top çeker bir kıt'a beylik kalyonu ile irsâl olduğuna mukaddemâ tarafından meb'ûs olup hâlâ Âsitâne-i 'âlîyyemden mukīm olan mîrhas begzâdelerinden kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Knokini *hutimet 'avâkıbuhû bi'l-hayra* ihbâr ve inhâ ve kalyon u merkūmun ve bu esnâda memâlîk-i merkūmeden tevârüd edecek tüccâr sefînelerinin emr-i şer'lerine mümanâ'at olunmamak hâlâtını iltimâs ve istid'â itmekle ahz ve i'tâ olunan temessüklerin karârdâd oldığı üzere krâl müşâr-ileyh tarafından memâlîk-i mahrûseme vârid olan kalyon u merkūmun ve sâ'ir tüccârları sefîneleri âminen ve sâlîmen emr-i şer' itmek lâzım gelmekle imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde sen ki kapûdanım vezîr müşâr-ileysin inhâ olduğun üzere gerek bu def'a tasdîk-nâme ile gelecek mârrü'z-zikr kalyonun ve gerek bundan sonra o câniblerden tevârüd eden tüccâr-ı sefâyinin şart-ı merkūmu üzere mürûr u 'ubûrlarına mümâna'ât olunmayup sâ'ir müste'men taîfâsına olan mu'âmele misillû ânlara dahi mu'âmele-i bi'l-mücamele ve mürâ'ât-ı şerâ'it-i dostî ve mesâlîme birle âminen ve sâlîmen emr-i şerrlerine ve himmet ve siyânetlerine ihtimâm ü dikkat olunmasını memâlîk-i mahrûsemde vâki' Cezayir ve sevâhîlinde tefhîmi iktizâ eden mahallere bi'l-cümle tarafından ifhâm ve sen dahi emn ü selâmetle emr-i şerrlerine ve muhâfaza ve siyânetlerine ikdâm-ı tâmm eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı R. sene [1]153

Hüküm 688: Eflak, Boğdan ve Tatarok taraflarındaki hayvan başına alınan vergi ve kasapların ellerindeki keçi ve koyunların memurlarca satın alınıp İstanbul'a gönderilmesi ile ilgili hüküm.

688-180-2

Eflak voyvodasına hüküm ki

Hâlâ hâssa kassâbbaşı İsmail *zîde mecduhû*nun inşâ'allâhü te'âlâ elli dört senesi rûzî-i Kasımı ibtidâsına değin Der-sa'âdet'ime vireceğin te'addîyât-i mîrîye kifâyet edecek mertebede iktizâ eden ağnâmın şimdeden tedârük ve mübâya'asına mübâşeret ve vakt ü zamânıyla Âsitâne-i sa'âdete kârib-i kışlâklara nakl ve tesyîr-i karîne-i ihtimâm ü dikkat olunmağa muhtâc olundığına binâ'en selefî Mustafa'nın tarafından sayıcılar defterlerinde kendüye îrâd olunan akçelerden mâ'adâ mûmâ-ileyh dahi bu def'a tarafından küllîyyenle nakdî akçe ile Eflak ve Boğdan ve Tatarok câniblerine mu'temed-i 'âlîyye âdemler ve sayıcılar tertîb ve ta'yin ve memleket-i Eflak'dan altmış bin re's ve memleket-i Boğdan'dan yiğirmi beş bin re's ve Tatarok câniblerden on beş bin re's-i ağnâm mübâya'a ve nakl içün ol tarafdan irsâl ve tesyîr idüb lâkin mübâya'a ve nakl olunacak ağnâm-ı mezkûrenın mevsîm cem' ve mübâya'ası mürûr itmek kârib olduğundan bu vaktlerde Eflak ve Boğdan'da bulunan ağnâmdan bubar koyunlarından mâ'adâsı Âsitâne-i sa'âdetime koyun götürücüler tâ'ifesi yerlerinde olmayup birkaç seneden berü hâricden müsâferet tarafıyla memleket-i Eflak ve Boğdan'da mâdrâbâzlığa i'tibâr ile temkîn ve ikāmet eden kimesne karyelerine geçmemekden nâşî mîrî koyun ağnâm mübâya'ası mübâşeret oldığı gibi mücerred-i tâmm-ı hâmm-ı it'âm ile degerinden ziyâde bahâya virmek içün o makūla mâdrâbâzlar yedlerinde olan ağnâmların ketm ve koyunumuz yoktur deyü 'özr u 'illet iderek imrâr-ı vakt ü zamân edecekleri mukarrer ve karâr u kîfâye ağnâm mübâya'asının te'hîrine ser u beri olacakları muhakkak olub bu keyfîyet-i mezbûrların gāret ü müste'menleri olmağla müzâyaka-yı ta'yînât-ı mîrîye kifâyet edecek mertebede iktizâ eden ağnâmın cem' ve mübâya'asına vesîle olmak içün zikr olunan mahallerde olan ol misillû mâdrâbâz tâ'ifesinden her kimin yedinde ağnâm bulunur ise koyun katânlara mâhareti olan kimesnelerin tahmîlleri sen ki Eflak voyvodası mûmâ-ileyhsin ma'rifetinle tarafına gadr u himâye olunmamak şartıyla mühürleri kat' ve akçeleri hemen nakdî sayıcıları yedlerinden tamamen ashâbına edâ vü teslîm olunub mübâya'a vakti mürûr itmezden mukaddem bâlâda zikr olunan mikdâr-ı ağnâmı 'alâ-eyyi-hâl tekmîl-i itmâm

itdirilmek içün emr-i şerîfîm sudûru içün kassâbbaşı mûmâ-ileyh takrîr kâ'imesiyle izhâr u mûcibince Dîvân-ı hümâyûnum tarafından emr-i şerîfîm sudûr itmekten bi'l-fi'il başdefterdârım olan Mustafa Atıf *dâme ulüvvü*hû i'lâm itmeyin i'lâmı mûcibince 'amel olunmak içün yazılmışdır

Fî evâsıt-ı R. sene [1]153

689-180-3

Bir sûreti

Boğdan voyvodasına vech-i meşrûh üzere

Hüküm 690: Hüdavendigar Sancağı'na bağlı Seferihisar Geğbüze Kazası sakinlerinden Deli Hüseyin adlı kişi daha önce ahaliye zulm idip fesad çıkarmıştır. Bu konuda Ankara Sancağı başbuğı Mehmed Paşa'dan bu kişinin yakalanıp cezalandırması istenmişti. Fakat Mehmet Paşa bu işi başramayınca görevinden alınarak yerine Eflak voyvodası Timur Süleyman getirilmiş ve kendüsinden Deli Hüseyin ve arkadaşlarının yakalanıp idam edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

690-180-4

Sabaka Eflak muhâfazasında olup hâlâ Ankara Sancağı kendüye tevcîh olunan Timur Süleyman *dâme ikbâlü*ya ve Ankara Sancağı'nda vâki' kuzât ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârlarına ve sâ'ir zâbitân ve tavâ'if-i 'askerîye ve bi'l-cümle a'yan ve ahâlîye hüküm ki

Hudavendigar Sancağı'na vâki' Seferihisar Günyüzü Kazâsı sâkinlerinden olup hayât-ı cibilliyetinde merkûz olan fesâd u mel'anet muktezâsınca mukaddemâ şerr u şekāvete ve re'âya ve berâyâya îsâl envâ'-ı hâsârete cesâret birle sâ'yi bi'l-fesâd u mazarr-ı bilâd u 'ibâd olan Delî Hüseyin nâm şakînin 'alâ-eyyi-hâl ahz ve cezâsını tertîb ile te'mîn-i memleket ve ra'iyyete mübâderet olunmak üzere bundan akdem şeref-yâfte-i sudûr **[s. 181]** olan fermân-ı 'âlî-şânımla selefîn Mehmed Pâşâ bu husûsda başbuğ nasb ve ta'yin olunmakla bi'l-ittifâk hareket olunarak kahr u tedmîrlerine dikkat olunmak husûsâtı tahrîr ve tenbîh olunmuşiken selef-i mezbûrun emr-i me'mûrunda kusûr ve tekâsülden nâşî şakī-i mezbûr keyfîyeti haber alub Seferihisar'dan kırk nefer mikdârı rüfekāsıyla firâr iyledüği bu defâ Der-sa'âdet'ime ahbâr olunmakla zuhûra gelen taksîr-i sebebi ile mezbûru 'azl ile te'dîb ve te'kîl olunub ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin bir

müddetden berü Eflak câniblerden hıdemât mesbûk ve kendün fî-mâ-ba‘d dahi edâ-i hizmet me’mûriyeti me’mûl ve me’mun olmakdan nâşî ‘avâtıf-ı ‘âlîyye-i mülûkânemden şeref-sudûr bulan hatt-ı hümâyûn-ı ‘inâyet-makrûnum mûcibince Ankara Sancağı sana tevcîh olunup firâr-ı merkūm havza-i hükûmetinde her ne mahallde oldığı haber alınır ise ahz ve istîsâl ve ser-maktû‘an irsâl ve îsâl eylemek fermânım olmağın imdi sen bir ‘an evvel hareket ve müstevfâ kapûn halkı ile müsâra‘aten mâmsıbına ‘azîmet ve esnâ-yı râhda şakī-i mezbûrun mısrîyyeti istihâr ederek bir ‘an evvel menziline vusûle musâra‘at ve etrâf-ı derbendleri muhkem rabt u bend eyledikden sonra şakī-i mesfûr hudûdlarına duhûl iyledüği ahbâr olundığı ânda bir dürlü göz acdırmamak vechîle ahz ve i‘dâmına dikkat ve ihtimâm iylemeleri Sivas beglerbegin ve Hudavendigar ve Karahisar sâhib ve Anadolu Eyâleti’nde vâki‘ sâ’ir elviye-i mutasarrıflarına ve Kütahya mütesellimine ve Beybazarı voyvodasına ve Mihaliç sâkinlerinden Kocabeyoğullarına ve mahall-i mezbûrda vâki‘ zâbitânâ başka başka evâmir-i şerîfimle tenbîh oldığı ma‘lûmun oldukda sen dahi havza-i hükûmetinde olan derbendler ve boğazlar ve gecidleri bir hoşça hıfz ü hırâset ve takdîm-i levâzım ihtiyât u basîret ile eger şakī-i mezbûr havza-i hükûmetene gelur ise bi-mennihî-i te‘âlâ bi’l-tevkîf bi’l-ittifâk sürüb üzerine varub iktizâ eder ise mûmâ-ileyhim ile haberleşerek üzerine varub muhârebeye kasdı eder ise siz dahi muhârebe ve mukātele ile ‘alâ-eyyi-hâl ne tarîkle ve tevcîhle olur ise elbete ve elbete ahz ve ele gütürub cezâsını tertîb ve ser-maktû‘an ve irsâl ve tesyîr ile bu emr-i ehemm-i temşiyet ve itmâmına sa‘y-i mevfûr ve bezl-i sa‘yine maksûr iyleyesin hâsılı şakī-i mezbûrun ahz ve i‘dâmı matlûb olup ve senden ber-vech-i muharrer gayret ve hamiyyet ve himmet ü şecâ‘ate me’mûl olmağla terk-i ârâm râhat ve müşfikāne hareket bi’l-cümleniz memerr ve makarrları muhâfaza ve muhâreseye mübâderet ve mansıbına varınca esnâ-i râhda fukarânın meccânen yem ve yiyecek ve bir ferden bir akçe ve bir habbesi alınmadan ve şekāvete ‘alâkası olmayan bi’d-defa‘ât hilâf-ı şer‘-i şerîfe ta‘aruzdan be-gāyet mücânebet te’mîn-i bilâd u terkıyye-i ‘ibâda sârf-ı mâ-hasâl-ı kudret ve miknet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı R. sene [1]153

Hüküm 691: Hudavendigar Sancağı’na bağlı Seferihisar Geğbüze Kazası sakinlerinden Deli Hüseyin adlı eşkıya ve yaklaşık kırk arkadaşıyla kaçtıkları ve bu

kişilerin Sivas, Hüdavendigar, Karahisar, Kütahya, Beybazarı ve Mihaliç sınırlarına girerler ise yakalanıp idam edilmesi ile ilgili hüküm.

691-181-1

Anadolu Eyâleti'nde vâki‘ elviye mutasarrıflarına ve Kocaili Sancağı mutasarrıfına ve Aydın muhâssıllı vekîline ve kuzzat ve nüvvâb ve mütesellimler ve voyvodalar ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve mukāta‘ât ve evkāf zâbitânı ve zu‘âma ve erbâb-ı tîmâr ve derbendciler ve bi'l-cümle zâbitân ve ‘umûmen tavâ'if-i ‘askerîye ve a‘yân ve ahâlîye hüküm ki

Hudavendigar Sancağı'nda vâki‘ Seferihisar ve Günyüzü Kazâsı sâkinlerinden olup cibiliyeti muktezâsınca mukaddemâ icrâ-yı fesâd u şekāvet ve fukarâ-yı ra‘iyyete îsâl envâ‘-ı hâsârete birle sâ‘y-i bi'l-fesâd ve muzır-ı ‘ibâd ve bilâd olan Delî Hüseyin nâm şakīnin ‘alâ-eyyi-hâl ahz ve tertîb-i cezâsı te'mîn-i mümkine ve ra‘iyyete mübâderet olunmak üzere bundan akdem hakında emr-i şerîfîm sâdır olmuşiken şakī-i mezbûr câ-yı karârı olan Seferihisar'da kırk nefer mikdârı rüfekālarıyla firâr iyledüği bu def‘a Der-sa‘âdet'ime inhâ olunmakla kezâlîk memerri olan derbendler ve boğazlar ve geçitlerin ser u bendi ile her ne mahalle varır ise ‘alâ-eyyi-hâlin kahr u tedmîri matlûb olunmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlüne etrâf-ı derbendler ve memerrleri muhkem-i rabt u bend eylediklerinden sonra şakī-i mesfûr hudûdlarına duhûl iyledüği ahbâr olundığı ânda bir dürlü göz acdırmamak vechiyle ahz ve i‘dâmına dikkat ve ihtimâm iylemeleri husûsu Sivas beglerbegisine ve Hudavendigar ve Karahisar sâhib sancâkları mutasarrıflarına ve Kütahya mütesellimine ve Beybazarı voyvodasına ve Mihaliç sâkinlerinden Karacabeyoğullarına ve mahall-i merkūmâda vâki‘ sâ'ir zâbitana başka başka evâmir-i şerîfimle tenbîh olundığı ma‘lûmunuz oldukda siz ki mûmâ-ileyhimsiz siz dahi herbiriniz havza-i hükûmet ve taht-ı kazâlarda vâki‘ derbendler ve memerr u ma‘berleri muhkem-i ser u bend ve dai'ma **[s. 182]** tecessüs ve tefahhus birle etrâfa ve eknâfa havâle-i gûş u basîret ve şak'i-i mezbûr taht-ı hükûmetinize varır ise mûmâ-ileyhim ile haberleşerek kat‘â emân ü zamân virilmeyub bi'l-ittifâk evvel kazânın hükkâm ve zâbitân-ı ‘askerî ve a‘yân ve ahâlîsi ile sürub bilâ-tereddüd üzerine varub eger muhârebeye kasd eder ise siz dahi muhârebe ve mukātele ile ‘alâ-eyyi-hâl elbette ve elbette ne tarîkle ve ne vechle olur ise hayyen ve meyyiten ahz ve hayyen ele gelur ise derhâl cezâsı tertîb ve ser mukāta‘âtı irsâl ve keyfîyeti i‘lam iyleyesiz hâsılı

mezbûrun i‘dâm ve izâlesi bâ‘is emr-i bilâd ve ‘ibâd olmakdan nâşî îrâde-i hümâyûnum ta‘alluk etmiş hâlînden iken şöyleki mukaddemâ ma‘âzallâhi te‘âlâ kusûr ve tekâsül ve ihmâl ve müsâhil hasebiyle birinizin hudûduna dâhil olduktan sonra ele girmeyub firâr edecek olur ise sonra ol kazânızın hükkâm ve zâbitân ve bi’l-cümle ahâlî ve a‘yânı müstehakk-ı ‘ikāb olacakları mukarrerdir ânâ göre kemâl-i basîret üzere hareket ve zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır

Fî evâsıt-ı R. sene [1]153

692-182-1

Bir sûreti

Sivas beglerbegisi Çeteci Abdullah Pâşâ’ya ve Sivas Eyâleti’nde vâki‘ sâ’ir mîr-i mîrân ve kuzât ve mütesellimler ve voyvodalar ve sâ’ire şakī-i mezbûr eğer Sivas hudûduna varır ise basîret üzere hareket ve bi’l-ittifâk ahz ve i‘dâmına mübâderet iylemeleriçün

693-182-2

Buna dahi bir sûreti

Kütahya mütesellimine ve Kütahya Sancağı’nda olan kuzât ve sâ’ire Anadolu vâlîsi Vezîr Veli Pâşâ varıncaya dek havza-i hükûmetine Şakī-i mezbûr haber alur ise i‘dâm ve izâlesine bi’l-ittifâk ibtidâr iylemeleriçün

694-182-3

Buna dahi bir sûreti

Karacahisar sâhib mutasarrıfına ve lîvâ-i mezbûrda vâki‘ kādîlara ve mütesellimine ve sâ’irlerine ber-vech-i meşrûh üzere

695-182-4

Dahi bir sûreti

Beybazarı voyvodasına ve kādîsına ve yeniçeri serdârı ve sâ’ir zâbitân ‘asker-i a‘yan ve ahâlîne

696-182-5

Dahi bir sûreti

Mihaliç nâ'ibine ve Mihaliç sâkinlerinden Kocabey Oğulları'na ve serdârına ve 'askerî ve a'yan ve ahâlîne

Hüküm 697: Hudavendigar Sancağı mutasarrıfı Hamza Paşa'ya ve Burusa mollasına ve bölgedeki tüm yöneticilere Deli Hüseyin ve arkadaşlarının hududlarına girmesi halinde yakalanıp idam edilmesi ile ilgili hüküm.

697-182-6

Hudavendigar Sancağı mutasarrıfı Hamza Pâşâ'ya ve Burusa mollasına ve Hudavendigar Sancağı'nda vâki' kādîlara ve nâ'iblere ve Burusa'da yeniçeri zâbitine ve kethüdâyerleri ve serdârları ve mukāta'ât-ı evkāf ve voyvodaları ve zu'âma ve erbâb-ı tîmâr ve 'umûmen tavâ'if-i 'askerîye ve a'yan ve ahâlîye hüküm ki

Hudavendigar Sancağı'nda vâki' Seferihisar Günyüzü Kazâsı sâkinlerinden olup habîs-i cib'illeti muktezâsınca mukaddemâ îfā-i fesâd u şekāvet ve fukarâ-yı ra'iyyete îsâl envâ'-ı hâsârete cesârete birle sâ'yi bi'l-fesâd ve mazarr-ı bilâd u 'ibâd olan Delî Hüseyin nâm şakīnin i'dâm ve izâlesiçün şeref-sudûr bulan emr-i 'âlî-şânım tavâ'if-i me'mûrenin üzerlerine başbuğ ta'yîn olunan sâbıka Ankara Sancağı mutasarrıfı Mehmed Pâşâ'nın kusûr ve tekâsül hasebiyle şakī-i mezbûr cây-ı karârı olan kazâ-i mezbûrdan kırk nefer mikdârı refîkleriyle firâr iyledüği bu def'a ahbâr olmağla 'ibreten li'l-hayr Pâşâ-i mezbûr azil ile te'kîd ve te'dîb olunub ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin iltimâsın üzere şakī-i mezbûru havza-i hükûmetinde 'alâ-eyyi-hâl ahz ve i'dâm eylemen şartıyla Seferihisar ve tevâbi'-i mukāta'âsı 'uhdene ihtimâm ve tefvîzi olunmakla zabt u tasarufunda olan derbendler ve boğazlar ve geçidleri gereği gibi ser u ber ile bi-eyyi-vechi-kân ele gütürub izâle ve i'dâmına bi'l-ittifâk ihtimâm ü dikkat eylemeniz fermânım ve Seferihisar ve Günyüzü ahâlîlerine dahi kazâlarına vardıkda ahz ve (…) tekâsül ederler ise bâ-hüccet-i şer'iyye kat'â olunan nezrileri tahsîl olunacağını hâvî-i emr-i şerîfîmle tenbîh-i hümâyûnum olmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde etrâf-ı derbend ve memerrleri muhkem ve rabt u bend eyledikden sonra şakī-i mezbûr hudûdlarınıza duhûl iyledüği ahbâr olundığı ânda bir dürlü göz açdırmamak vechilyle ahz u i'dâmına dikkat ve ihtimâm iylemeleri husûsan Sivas beglerbegisine ve Karahisar-ı sâhib ve Anadolu Eyâleti'nde vaki' elviye-i sâ'ire mutasarrıfına ve Kütahya mütesellimine ve

Beybazarı voyvodasına ve Mihaliç sâkinlerinden Kocabeyoğullarına ve mahall-i mezkûrede vâki‘ zâbitânâ başka başka evâmir-i şerîfimle tenbîh olundığı ma‘lûmunuz olundukda sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin bi’l-ittifâk havza-i hükûmetinizde olan derbendler ve memerr ve makberleri muhkem ser u bend ve terk-i hâb ve râhat ve dâ’imâ tecessüs ve tefehhus birle etrâf ve eknâfa havâle güş u basîret ve Seferihisar ve Geğbüze ahâlîlerine tarafından dahi tenbîh ve te’kîde dikkat ederek şakī-i mezbûr eger taht-ı hükûmetine gelur ise kat‘â emân u zamân virmeyüp mûmâ-ileyhim ile haberleşerek bi’l-ittifâk sürub üzerine varub muhârebeye nezr eder ise siz dahi muhârebe ve mukātele ile ‘alâ-eyyi-hâl üzere ve elbette ne tarîkle ve ne vcihle olur ise hayyen ve meyyiten ahz ve hayyen ele girerler ise der-i ‘akab cezâsını tertîb ve ser mukāta‘âtı irsâl ve keyfîyeti i‘lam iyleyesiz hâsılı mezbûrun i‘dâmı ve izâlesi bağir-i emniyet-i bilâd u ‘ibâd olunmakdan nâşî îrâde-i hümâyûnum ta‘alluk idüb ve mukāta‘â-i mezkûr şart-ı mezkûr ile sana ihtimâm ve tefvîz olunmakla şöyleki hudûdunuza dâhil oldukdan sonra kusûr u tekâsülünden nâşî ma‘âzallâhi te‘âlâ firâr edecek olur ise senin ve ol kazânın hükkâm ve zâbitân ve a‘yan ve ahâlîsinden muhkem haklarınızdan gelineceği mukarrerdir ânâ göremezîd-i basîret üzere hareket ve zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı’âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâsıt-ı R. sene 1153

Hüküm 698: Seferihisar ve Günyüzü kadısına, voyvodasına, ayan ve ahalisine ve bölgedeki tüm yöneticilere Deli Hüseyin ve aradaşlarının hududlarına girmesi halinde yakalanıp idam edilmesi ile ilgili hüküm.

698-183-1

Seferihisar ve Günyüzü kādîsına ve voyvodasına ve a‘yan ve ahâlîsine hüküm ki

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz kazânızda sâkin ve vâcibü’l-izâle Delî Hüseyin nâm şakīnin ahz ve i‘dâmı içün bundan akdem emr-i şerîfîm cümlenize tenbîh-i ekîd ve tehdîd-i şedîd olmuşken kusûr ve tekâsülünüzdan nâşî şakī-i mezbûr keyfîyetini haber alup kırk nefer mikdârı refîkleriyle firâr iyledüği bu def‘a Der-sa‘âdet’ime ahbâr ve ve fî-mâ-ba‘d kazânıza gelur ise ahz ve istîsâlinde ihmâl ve taksîr iderseniz cânib-i mîrîden bilâ-imhâl tahsîl olunmak üzere Seferihisar ahâlîsi yiğirmi bin ve Günyüzü ahâlîsi on bin gurûş nezri kabul ve ta‘ahhüd iyledüğinizi hâvî ve verdiğiniz hüccet-i şer‘e irsâl

olunmuş mezbûrun i‘dâm ve izâlesi ba‘s-i emniyet bilâd u ‘ibâd olmak hasebiyle îrâde-i hümâyûnum ta‘alluk itmekle bundan böyle kazânıza varır ise ahz ve i‘dâmına mikdâr-ı zerre kusûrunuz zâhir oldukda temehhür iyledüğiniz nezriniz bilâ-te’hîr zecren sizden tahsîl olunacağını i‘lam ve iş‘ârçün iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde gözünüzü açub dâ’imâ sırren ve ‘alenen tecessüs ve tefahhusdan hâlî olmayarak eğer ber-takrîb ile kazânıza gelur ise cümleniz bi’l-ittifâk üzerine varub muhârebeye kasdı eder ise siz dahi muhârebe ve mukātele ile ‘alâ-eyyi-hâlin ne vechle olur ise elbete ve elbete hayyen ve meyyiten ahz ve hayyen ele girer ise derhâl cezâsını tertîb ve ser maktû‘an Hudavendigar Sancağı mutasarrıfı Hamza Pâşâ ma‘rifetiyle irsâl ve tesyîr iyleyesiz şöyleki mezbûr geldukde imhâl ve tekâsülünüzden nâşî ele girmeyub yine firâr itmek veyâhûd keyfîyeti tarafına işrâb ve imâ ile ihtifâsına ba‘s olmak lâzım gelür ise sonra temehhür iyledüğiniz nezr-i merkūm sizlerden zecren tahsîl olundığından gayri der-‘akab ol mikdâr nezri dahi kat‘ ve zâbitân ve a‘yânın muhkem haklarından gelineceği mukarrerdir ânâ göremezîd-i basîret üzere hareket ve zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır

Fî evâsıt-ı R. sene 1153

Hüküm 699: Daha önce Ankara Sancağı’nda mutasarrıf olan Mehmet adlı kişinin Ata Kalesi’ne tayin olunduğu ile ilgili hüküm.

699-183-2

Sâbıka Ankara Sancağı’ı mutasarrıfı olup bu def‘a Ata Kal‘ası muhâfazasına ta‘yin kılınan Mehmed *dâme ikbâlü*hûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin hasbe’l-iktizâ senin Ata Kal‘ası muhâfazasına bir sâ‘at evvel varub emr-i muhâfazaya kıyâm ve mübâderet eylemek fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde olduğun mahallden kalkub Gelibolu ma‘berinden ‘ubûr ve esnâ-yı râhda bir ferde cevr u te‘addîden ve müft ü meccânen fukarâdan bir nesne almadan be-gāyet hazer ederek Ata Kal‘ası’na vusûle musâra‘at ve ba‘de’l-vusûl muhâfaza-i kal‘a ve memlekete mübâşeret ve muhâfaza-i kal‘a ile hüsn-i mübâşeret ve ‘‘uhdeye müterettib olan umûrun temşetine sârf u sa‘y ve miknet idüb hilâfından be-gāyet tevakkī vü mücabenet eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı R. sene [1]153

Hüküm 700: Rusya'ya büyük elçi olarak gönderilen Mehmet Emin Paşa'nın emri altındaki askerlerden on beş tanesi firar etmiştir. Bu askerlerin yakalanıp hapsedilemleri ve yanlarındaki mallara el konulması ile ilgili hüküm.

700-183-3

Vidin Kal'ası muhâfızı Vezîr Hüseyin Pâşâ'ya ve Vidin ve Nehr-i Tuna sevâhîline ve Kurbe civârlarında vâki' kazâların kādîlarına ve Siliste ve Niğbolı mütesellimleri ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir zâbitân ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Taraf-ı Devlet-i 'âlîyye'mden Moskov tarafına büyük îlçî ba's ve irsâl olunan emîrü'l-umerâi'l-kirâm Mehmed Emin Pâşâ *dâme ikbâlü*hûnun etbâ'ından on beş nefer mikdârı hazele Aydos menzilinden nehzat-ı hengâmında atlarına süvâr ve firâr eylediklerinden tevkīf ve ahzlarıçün Aydos serdârı ta'yin olundukda beş neferi Şümni'de ahz olunub lâkin firâr-ı mezbûrlardan Yökrek Bayrakdâr Abdulkerim ve Delî Ali ve Solak ve Uzun Halil ve Kaftâncı İmam Tophâneli Seyyid Mehmed ve çûkadârlarından Boşnak Osman ve enderûn mehterlerinden Sivaslı Mehmed ve Diger Mehmed ve Küçük Mehmed ve Şişman Sarı Mustafa nâm on nefer mikdârları ele girmeyub taht-ı hükûmet ve kazânıza firâr eyledikleri mîr-i mîrân mûmâ-ileyh bu def'a kâğıd ile i'lâm ve inhâ eylemekle mezbûrun on nefer mikdârıyla her ne mahallde bulunurlar ise ahz ve hâbs ve yedlerinde mevcûd olan eşyâ ma'rifet-i şer'le ahz ve hâbs ve yedlerinde mevcûd olan eşyâ ma'rifet-i şer'le tahrîr ve defter ve keyfîyetleri i'lam olunmak fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunuşdur imdi vusûlünde siz ki vezîr-i müşâr ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz sâlîfü'z-zikr on nefer firârıyla taht-ı hükûmete kazânızda bir hoşça teftîş ve tefahhus birle her ne mahallde bulunur ise 'alâ-eyyi-hâl elbette ve elbette ahz ve muhkem-i hâbs ve yedlerinde mevcûd olan eşyâyı ma'rifet-i şer'le tahrîr ve defter **[s. 184]** eyledikden sonra keyfîyetlerini 'alâ vukū' Der-i devlet-medârıma i'lam ve ba'de haklarında ne gûne emr-i şerîfîm vârid olur ise muktezâsınca icrâya ihtimâm-ı tâmm idüb lâkin bu husûsa celb-i menfa'ata vesîle ittihâz ile hilâf-ı şer'-i şerîfe kasabada 'alâkası olmayanlara ta'arruz olunmâkdan dahi ihtirâz ü ictinâb olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı R. sene [1]153

Hüküm 701: Yeniçeri zümresinden Mustafa adlı kişinin adamlarından Çukadar Mehmed adlı kişi Şam'dan Trablus'a gelir iken yolda Kızılkoyunlu Kürtlerinden yirmi beş kişi tarafından parası ve eşyaları gasb edilmiştir. Bu eşkıyaların bulunup aldıkları para ve eşyanın kendilerinden tahsil edilmesi ve bu kişilerin gerekli cezaya çarptırılması ile ilgili hüküm.

701-184-1

Karaman vâlîsi Vezîr Hüseyin Pâşâ'ya ve Akşehir Sancağı mutasarrıfına ve lîvâ-i mezbûrda vâki' voyvodalar ve zâbitân ve a'yâna hüküm ki

Dergâh-ı mu'allâm gediklülerinden Mustafa *zîde mecduhû*nun etbâ'ından Çûkadâr Ahmed nâm kimesne Şam-ı şerîf ve Trablus taraflarından bu cânibe gelur iken havza-i hükûmetinde vâki' Kadihan ile Ilğun Kasabası beyninde vâki' Lolasan nâm mevzi'de Kızılkoyunlu Ekradından yiğirmi beş nefer atlu dördü bölükbaşı olmak üzere ügûne inub kendüsini ahz ve Turğudlu toprağına gütürub bir vadiye indirub yânında bulunan bir mikdâr altun ve beyaz akçesini ba'de'l-ahz ve gasb 'urbanen terk ve Ekrad-ı mezkûreya esnâ-i râhda masadaka iyleyânlar Kızılkoyunlu Ekradından Ali ve Ömer bölükbaşı olduklarını Ilgun'da meclis-i şer'de olan ahbârları i'lam ve eşyâ-yı maksubânın defteri Der-'âlîyyeme irsâl olunub husûs-ı mezbûr sen ki vezîr-i müşâr-ileysin senin dâhil-i eyâletinde ve siz ki sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz hudûdunuz içünde vâki' olduğundan gayri herkes havza-i hükûmetini eşkıyâ ve harâmzâdeden muhâfazaya kemâl-i dikkat ve ihtimâm eylemek üzere Anadolu'nun üç koluna bundan akdem başka başka evâmir-i şerîfimle tenbîh ve te'kid olmuşken dâhil-i hudûdunuzda eşkıyânın bu gûne kat'â tarîk ve gasb-ı emvâle cesâret iylemeleri zabt u rabt memlekete rehâvete ve tekâsülünüz iş'âr itmekle eşkıyâ-yı mezbûr sancâk mutasarrıfı mîr-i mîrân mûmâ ve voyvodalar ve zâbitân ve a'yân ma'rifetleriyle 'alâ eyy-i hâlin buldurulub ber-mûcib-i defter gasb eyledikleri akçe ve eşyâyı tamamen kendülerinden tahsîl ve te'dîbleri şer'le icrâ ve fîmâ-b'ad havza-i hükûmetinizi bu gûne şakîlerden ve tathîr ü te'mîn eylemek içün iş bu emri şerîfîm ısdâr ve ( ) ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan bu emr-i şerîfim mûciblerince hudûdlarınız dâhillerinde mazarrat eşkıyâ ve harâmzadeden gereği gibi muhâfaza ve eşkıyây-ı mezkûreyı sancâk mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ve voyvodalar ve zâbitân ve

a‘yân ma‘rifetleriyle ‘alâ eyy-i hâlin buldurulub ber mûcib-i defteri gasb eyledikleri akça ve eşyâyı kendülerden ma‘rifet-i şer‘le tahsîl ve serhâd-ı mûmâ-ileyhime ba‘de’t-teslîmi sâ’ire mûcib-i ‘ibret olmak üzere haklarında lâzım gelen te’dib-i şer‘le icrâ ve tertîb iyleyub lâkin bu bahâne ile şekāvete ‘alâkası olmayanlara ta‘arruzdan ve celb-i mâldan mikdâr-ı zerre rehâvet ve tekâsülden be- gāyet hazer ve mücabenet olmak üzere fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı R. sene [1]153

Hüküm 702: Adana sınırları içerisinde eşkıyaların olduğu haberi alınmıştır. Adana valisinden bu konuda titizlikle araştırma ve soruşturma yapması gerektiği bildirilmiştir. Ahaliden herhangi biri eşkıyalar tarafından zarar görürse bu zararın kendisinden tahsil edileceği ilgili hüküm.

702-184-2

Adana vâlîsine hüküm ki

Memâlîk-i mahrûsemde olan büldân ve emsâr ve mesâlîk ve aktârın vücûd u eşkıyâdan tanzîf ve tathîr ile sükkân ve kuttân ve etbâ-i sebîl ve zîrdestânın te’min ve tetmîmleri ikdâm-ı mehâmm lâzımü’l-ihtimâmdan olduğuna binâ’en herkes havza-i hükûmetinde hıfz ü hırâset ve dâhil-i hudûdunda ve serzede-i zuhûr olan eşkıyâya kat‘â emân ü zamân virmeyerek ahz ve tenkîllerine mübâderet eylemek eğer birinizin hudûdu içinde kimesneye zarar u hâsâret iriştirur ise vaki‘ olan zararı hükkâmdan tahsîl olunmak üzere bundan akdem memâlîk-i Anadolu’nun üçer kollarına başka başka evâmir-i ‘âlîyyemle tenbîh-i ekîd ü şedîd-i tehdîd olunmakla ihtâr ile her kimin hudûd-ı dâhilinde ve tanzîf ve amed-şud kafi terfî‘ etmek lâzım ve bâ-husûs nasb-ı vülâtdan mastûru’l-esâmi dâhil-i hudûddunda olan harâmzâdeyi ahz u şerr u mazarratlarını bilâd u ‘ibâd üzerlerinden def‘ îrâdesiyle icrâ-yı levâzım emr-i siyâset ve îfâ-yı merâsim-i ‘adâlet vâlî-i vilâyet üzerlerinden vâcibe-i zimmet iduği emr-i mütehattim iken bu hilâlde Eyâlet-i Adana’nın hudûd u dâhilinde ba‘zı eşkıyâ ser-‘avare celb-i tuğyân ve şeka’ ve emvâl-i ‘ibare ve âmir-i şerîkine îsâl hâsâr u mazarra ictira’ eyledikleri resîde-i sami‘a-i mülûkânem olmağla bu hâlâtın hudûsatı sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin zabt u rabt emrinde nev-âmâde-i tüvana ve taksîre cevâz ve ruhsatından neş’et itmekden nâşî müstehakk-ı ‘ikāb olmuşsuzdur imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde mukaddemâ ve hâlâ şeref-yâfte-i sudûr olan evâmir-i cihân-müte‘aım mûciblerince

bi’l-cümle havza-i hükûmete ve hatt-ı eyâletini dâ’imâ sırren ve ‘alenen teftîş ve tefahhusdan hâlî olmayup dâhil-i hudûdunda her ne mahallde birden ikidden yâhûd daha ziyâde şekāvet işeler zuhûr u haber aldığı ânda derhâl levândat ta‘yini iktizâ eder ise kezâlîk bizzat gitmek misillû hâlâtlardan hanğisi muhtar olur ise bir iken iki ve iki iken üç vedahi ziyâde olmalarına cevâz göstermeyub ‘alâ-eyyi-hâlin elbete ve elbete ahz ve ele götürub ber-muktezâ-yı şer‘-i kavîm hakında icâb eden te’dib-i icrâ ile şerr u mazarratlarını bilâd u ‘ibâd ve ebnâ-yi sebîl üzerlerinden izâle u imhâ ve te’min-i mesâlîk ve tetmîni fukarâ-yı ra‘iyyet ve memâlîk-i cidd u ahâlî ve sa‘y-i mevfûr mülâhîyyesini iyleyesin emniyet terâfu‘-i bilâdın ve refâhiyet-i re‘âya ve emr-i şirkin murâd-ı hümâyûnum olmak hasebiyle dâhil-i hudûdunda vâki‘ olan neyin ve birisinden mes’ûl ve umûr u zabt u rabta devş u ihtimâmına mahmûl olmağla şöyleki fî-mâ-ba‘d ma‘âzallâhi te‘âlâ Adana Eyâleti’nin hudûd u dâhilinde eşkıyâ ve harâmzâde câniblerinde bir ferde îsâl hâsâr u mazarr vâki‘ olur ise vukū‘ bulan zarar bilâ-suvâlîn ve cevâb zecren senden tazmîn ve tahsîl sâhibine edâ vü teslîm itdirileceği mukarrerdir ânâ göre**[s. 185]** mezîd-i basîret üzere hareket ve dâhil-i hudûddunu vücûd u eşkıyâdan tathîre dikkat ve lâkin bu bahâne ile şekāvete ‘alâkası olmayan bî-günâhlara hilâf-ı şer‘-i şerîfe vechen mine’l-vücûh ta‘arruzdan ve bir mahallde eşkıyâ üzerlerine levendât irsâl veyâhûd kendün ‘azîmet iyledüğinde itmâm-ı maslâhat ile kürsî-i memleket ve makarr-ı hükûmetine gelinceye dek re‘âya ve ahâlîden müft ü meccânen yem ve yiyecek mütâlebesinden ve bir gûne fukarâya zîrde ve remîde itmeden ve celb-i mâldan gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı R. sene [1]153

703-185-1

Bir sûreti

Karaman vâlîsine vech-i meşrûh üzere

704-185-2

Dahi bir sûreti

İçilili mutasarrıfına ber-vech-i meşrûh

Hüküm 705: Rusya'ya elçi olarak gönderilen Mehmet Emin Paşa'ya bağlı askerlerden on beşi firar etmiştir. Bu askerlerden beşi yakalanmış fakat on tanesi yakalanamamıştır. Bu kaçakların Vidin, Nehr-i Tuna ve Kurbe civarlarında olup olmadıklarının araştırılması ve eğer bulunurlar ise yakalanması ile ilgili hüküm.

705-185-3

Mükerrerdir

Vidin Kal'ası muhâfızı Vezîr Hüseyin Pâşâ'ya ve Vidin ve Nehr-i Tuna sevâhîlinde ve Kurbe ve civârlarında vâki' kazâların kādîlarına ve Silistre ve Niğbolı mütesellimleri ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir zâbitân ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Taraf-ı Devlet-i 'âlîyye'mden Moskov tarafına büyük îlçî ba's ve irsâl olunan emîrü'l-ümerâi'l-kirâm Mehmed Emîn Pâşâ *dâme ikbâlü*hûnun etbâ'ından on beş nefer mikdârı hazele Aydos menzilinden nehzat hengâmında atlarına süvâr ve firâr eylediklerinde ta'kib ve ahzları içün Aydos serdârı ta'yin olundukda beş neferi Şümni'de ahz olunub lâkin firâr-ı mezbûrlardan bu gerek bayrakdârı Abdülkerim ve Delî Ali ve Solak ve Uzun Halil ve Kaftâncı Çırağı Tophaneli Seyid Mehmed ve çûkadârlarından Boşnak Osman ve enderûn mehterlerinden Sivaslı Mehmed ve Diger Mehmed ve Küçük Mehmed ve Şişman Sarı Mustafa nâm on nefer mikdârıyla ele girmeyub taht-ı hükûmet ve kazânıza firâr eylediklerinde mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh bu def'a kâğıdla i'lam ve inhâ iyledüği mezbûrun on nefer firârıyla her ne mahallde bulunurlar ise ahz ve hâbs ve yedlerinde mevcûd olan eşyâ ma'rifet-i şer'le tahrîr ve defter ve keyfîyetleri i'lam olunmak fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde siz ki vezîr-i müşâr ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz sâlîfü'z-zikr on nefer firâriler taht-ı hükûmet ve kazânızda ber-hoşca teftîş ve tefahhus ile her ne mahallde bulunurlar ise 'alâ-eyyi-hâl elbete ve elbete ahz ve muhkem-i hâbs ve yedlerinde mevcûd olan eşyâyı ma'rifet-i şer'le tahrîr ve defter eyledikden sonra keyfîyetlerini 'alâ vukū'u Der-i devlet-medârıma i'lam ve ba'de haklarınca ne gûne emr-i şerîfîm vârid olur ise muktezâsınca icrâya ihtimâm-ı tâmm idüb lâkin bu husûsa celb-i menfa'ata vesîle ittihâzıyla hilâf-ı şer'-i şerîfe te'addîyâta 'alâkası olmayanlara te'addî olunmadan dahi ihtirâz ü ictinâb olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı Ra. sene [1]153

Hüküm 706: Ankara Sancağı'nın Yaver Süleyman'a tevcih edildiği bildirilmiştir. Bir önceki senenin imdad-ı hazariyesi ahali veya daha önce bu bölgede mutasarrıf olan Mehmed'in zimmetinde kalmış ise bu borçların ahsil edilip Yaver Süleyman'a teslim edilmesi ile ilgili hüküm.

706-185-4

Ankara Sancağı'na vâki' kādîlara ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Lîvâ-i mezbûrun yüz elli üç senesi imdâd-ı hazariyyesi şürût u hazariyye üzere tahsîl ve Mutasarrıf Mehmed *dâme ikbâlü*hû tarafına virilmek üzere bundan akdem emr-i şerîfîm sâdır olmuşidi el-hâletü hâzihî lîvâ-i mezbûr bi'l-iktizâ Yaver Süleyman *dâme ikbâlü*hûya 'avâtıf-ı 'âlîyye-i hüsrevânemden sene-i mezbûr Rebî'ü'l-âhirin on beşinci gününden zabt eylemek üzere tevcîh olunub ve imdâd-ı hazariyyede re's sene gurre-i Muharrem i'tibâr olunmakla tevcîh-i târihinden kıste'l-yevm hesâbı ve şürût u hazariyye üzere lîvâ-i mezbûrda mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafına iktizâ eden hazariyyesi tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmudur vusûlünde ber-vech-i muharrer sene-i mezbûreye mahsûben mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin tevcîh-i târihine göre kıste'l-yevm hesâbı üzere tarafına 'âîd ve râci'olan imdâd-ı hazariyyesi selefî zimmetine geçmiş var ise selefînden eda olunub ve ahâlî-i zimmetlerine kalanı dahi şürût u hazariyye üzere senede üç taksîd ile ahâlîden vakt ü zamânatıyla tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm olunub emr-i şerîfîme mugāyir kimesne harekete mücânebet olunmak bâbında

Fî evâhir-i R. sene [1]153

707-185-5

Bir sûreti

Karacahisar Sancağı içün elli üç senesi hazariyyesi Niş muhâfızı Mehmed *dâme ikbâlü*hû tarafına virilmek üzere emr-i şerîfîm sâdır olmuşidi lâkin lîvâ-i mezbûr bi'l-iktizâ Mahmud Pâşâzade Edhem Bey elli üç senesi Rebî'ü'l-âhirin on ikinci gününden tevcîh olunmakla kıste'l-yevm hesâbı üzere hazariyyesi vech-i meşrûh üzere

708-185-6

Bir sûreti

Delvine Sancağı'na ve kādîlara ve a'yân-ı vilâyete lîvâ-i mezbûrun elli üç senesi hazariyyesi Mutasarrıf Mustafa İbrahim Pâşâ'ya virilmek üzere emr-i şerîfîm sâdır olmuşidi ancak lîvâ-i mezbûr bi'l-iktizâ Osman Pâşâzade İbrahim *dâme ikbâlü*hûya elli üç senesi Reb'iyyü'l-âhir'in on birinci gününden tevcîh olmağla kıste'l-yevm hesâbı üzere hazariyyesi tahsîl içün ber-vech-i meşrûh

Hüküm 709: Tekfurdağı'nın kul kedhüdası İsmail'e tevcih edildiği için bu şahsın gidip Tekfurdağı'nda ikamet etmesi gerektiğiyle ilgili hüküm.

709-186-1

Sâbıka kul kethüdâsı İsmail *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Sen ki mûmâ-ileyhsin kalkub Tekfurdağı'na varub ânda meks ü ikāmet devâm-ı 'ömr-ü devlet-i padişâhânem da'vetine müdâvemet eylemek fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde bulunduğun mahallden hareket ve me'mûr olduğun Tekfurdağı'na varub ânda meks ü ikāmet ve devâm-ı 'ömr u devletim ed'iyesine iştigāl ve mülâzemet eylemek içün bi'l-fi'il Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağâsı olan vezîrim Hasan Pâşâ edâmallâhü te'alâ iclâlehû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak içün yazılmışdır

Fî evâhir-i R. sene 1153

Hüküm 710: Adana Eyaleti'nin Vezir Osman Paşa'ya tevcih edildiğinden bu şahsın bir an evvel Adana'ya gitmesi ve bölgeyi eşkıyalardan temizlemesi ile ilgili hüküm.

710-186-2

Sâbıka-i Şam vâlîsi olup hâlâ Adana Eyâleti kendüye ihsân olunan Vezîr Osman Pâşâ'ya hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin sen vüzerâ-yı i'zâmımın besâlet-şi'ar vükelat-ı kerdârı olmağla mekârim-i seniyye-i şâhânem ve muzaffer-i celîle-i şehin-şâhânemden şeref-efzâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn übbehet-meşhûnum mûcibince Adana Eyâleti sana tevcîh ve ihsân-ı hümâyûnum olmağla kalkub makarr-ı hükûmetine varub zabt u rabt memlekete kıyâm ve mübâderet eylemek fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde yerinden hareket ve esnâ-i seyr u sülûkunda ve hengâm-ı hatt-ı tirhâlînde uğradığın mahallerde me'kûlât kısmından her ne lâzım

olur ise rızâlarıyla senetlerde narh-ı rûzî üzere akçe ile alup zinhâr ve zinhâr müft ü meccânen yem ve yiyecek mütâlebesinden bir ferde îsâl cevr u te‘addîden mücânebet birle bir ân akdem menâsıbın olan Adana’ya varub zabt u rabt-ı memlekete ve havza-i hükûmetinde zuhûr eden eşkıyânın def‘ u ref‘i şerr u mazarratları husûsunda dîger emr-i şerîfîmde tenbîh ve te’kîd olan hâlâtın temşiyetine dikkat ve himâyet ve sıyânet fukarâ-yı ra‘iyyet ve memleket ve te’mini ve tetmîni taraf-ı mesâkinden bezl-i miknet ve’l-hâsıl ‘uhde-i ihtimâmlarına müfevvez olan umûr u siyâset ve husûs-ı eyâlet ve hükûmetin semere ve neticesi olan emniyet-i taraf ve bilâd ve refâhiyet sunûf u ‘ibare sârf-ı mâ-hasâl-ı kudret idüb havza-i eyâletinde bir ferde gerek tarafından ve gerek eşkıyâ cânibinden mikdâr-ı zerre îsâle hasar ve mazarratdan be-gâyet ittikā ve vücûd u eşkıyâ ve harâmzâdeyi küllîyyen izâle ve imhâ iyleyub ve yine şekāvete ‘alâkası olmayanlara hilâf-ı şer‘-i şerîfe ta’aruzdan ve vechen-mine’l-vücûh kimesnenin zîrde ve remîde olunmasından ve ma‘âzallâhi te‘âlâ celb-i mâl misillû mekreme ve menfûr kasdından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâhir-i R. sene 1153

711-186-3

Bir sûreti

Sâbıka Adana vâlîsi olup hâlâ Haleb Eyâleti kendüye ‘inâyet ve ihsân olunan Vezîr Yakub Pâşâ’ya

712-186-4

Bir sûreti

Sâbık Karaman vâlîsi olup hâlâ Erzurum Eyâleti kendüye tevcîh ve ihsân olunan Vezîr Hüseyin Pâşâ’ya

713-186-5

Bir sûreti

Sâbıka Kandiye muhâfızı olup hâlâ Karaman Eyâleti kendüye ihsân olunan Vezîr Ebubekir Pâşâ’ya

714-186-6

Bir sûreti

İbrail muhâfazasında olup hâlâ Tırhala Sancağı kendüye tevcîh olunan Vezîr Mehmed Pâşâ'ya

715-186-7

Bir sûreti

Sâbıka Sivas beglerbegisi olup hâlâ Diyarbekir beglerbeyi kendüye tevcîh olunan Çeteci Abdullah Pâşâ *dâmet me'âlîye*hûya sen mîr-i mîrân-ı kiramın yârâr u kâr-güzâr olmağla

716-186-8

Bir sûreti

Sâbıka Hudavendigar Sancağı mutasarrıfı olup hâlâ Maraş beglerbeyliği kendüye tevcîh olunan Hamza *dâme ikbâlü*hûya buna dahi

Hüküm 717: Sakız'da bulunan Vezir Yeğen Mehmed Paşa'ya Kandiye Kalesi muhafazası şartıyla Girit Eyaleti tevcih edilmiştir. bu şahsın Girid'e gidip burayı muhafaza etmesi ve bu bölgedeki ahaliyi koruması gerektiği ile ilgili hüküm.

717-186-9

Hâlâ Sakız'da ikāmet üzere olan sâdır-ı esbâk Vezîr Yeğen Mehmed Pâşâ'ya hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin bu def'a hakkında ser-haşme-i mekârim seniyye-i mülûkânem feyzân ve nesim-i sefâsim ikâtım 'âlîyye-i hüsrevânem vüzerân olup 'inâyet-i bahş sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı mehâbet-meşhûnum mûcibince Kandiye Kal'ası muhâfazası şartıyla Girid Eyâleti sana tevcîh ve ihsân-ı şâhânem olmağla kalkub menâsıbın olan Girid Cezîre'sine varub muhâfaza-i kal'a-i memlekete kıyâm eylemek fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde Sakız'dan hareket ve mansıbın cânibine bâd-bân-ı küşâ-yı 'azîmet ve ka'ide-i şart-ı tevkīf ra'iyyet ile ba'de'l-vusûl muhâfaza-i kal'a ve memleket-i kıyâm ve mübâderet ve zâbitân ve muhâfaza-i kal'a ile hüsn-i mu'âşeret ve fukarâ-yı ra'iyyet ve ahâlî-i memlekete vücûh u te'âddîyatdan himâyet ve sıyânet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 718: Belgrad seraskeri Vezir Ali Paşa'ya Şam Eyaleti ve hac emirliği tevcîh edilmiştir. Şam-ı Şerif mütesellimliğine burada ikamet eden Kürt İbrahim Paşa'nın yeğeni Yusuf'un, Belgrad muhafızlığına da İnebahtı muhafızı Vezir Mustafa Paşa'nın atandığı bildirilmiştir. Vezir Mustafa Paşa, Belgrad'a varana dek Vezir Ali Paşa'nın Belgard'da kalıp işleri yörütmesini, Mustafa Paşa gelince ise zaman kaybetmeden Şam-ı Şerif'e gidip hac emirliği işleriyle ilgilenmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

718-187-1

Sâbıka Belgrad ser-'askerî olup hâlâ mülhakātı olan elviye ile ma'ân Şam Eyâleti ve mîrü'l-haçlığı kendüye tevcîh ve ihsân olunan Vezîr Alî Pâşâ'ya hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin zimmetinde olan cevher-i rüşd u rü'yet ve etvâr-ı hamd ve gayret lâmi'asınca mahmûl ü devş ü liyakâtın kılınan a'zâm-ı umûr ve menâzım-ı ahvâl-i cumhûrdan bir vâkf-ı murâd hasûl matlûb ü merâma şedd-i nitâk-ı ihtimâm-semîr-i zâmir-hamiyyet irtisâmın oldığı mukaddemâ hubûb ü şart-ı hulâsât ile mu'îd-i İngiliz olan îlçî-i dât ve sitîzde sebkat eden mahâret-i meştâverâne-i ba'd kal'a-i Belgrad dâr-ül cihâdda hitâm-ı kâra dek zuhûra gelen tedbir-i depterîr-i şükür-pervarânemden ma'lûm olup bundan böyle dahi senden nice nice mesâ'î-i meşkûre ve mü'esser-i mebrûre zuhûru melhûz u muntâzır olup o gûne cihâd-ı sûriye mücâhede-i ma'neviyye teverrî ile te'kîd ve tenvîr eylemek îrâdesine binâ'en ka'ime gele istid'âsında olduğuna eşedd-i emâniye is'âf-ı mülûkânem erzân kılınmağla 'avâtıf-ı 'âlîyye-i mülûkânemden şeref-rîz-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı mehâbet-nümûnum mûcibince mülhakātı olan elviye ile ma'ân Şam Eyâleti ve mîrü'l-haçlığı sana tevcîh ve ihsânım olmakdan nâşî sen varıncaya dek tarafından Eyâlet-i Şam-ı Şerîf'i zabt u rabt ve 'âîd u râci' olan ahz u kâbz itmek üzere Şam-ı şerîf mütesellimliği Şam sükkânından müteveffâ Kürd İbrahim Pâşâ'nın yeğeni Yusuf *zîde mecduhû*ya tefvîz ve emr-i şerîfe kapû kethüdân tarafından irsâl ve tesyîr olunub ve Belgrad muhâfızı dahi İnebahtı muhâfızı olan vezîrim Mustafa Pâşâ'nın 'uhdesine havâle ve taklîd olunmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur vusûlünde vezîr müşâr-ileyh Belgrad'a varub vâsıl oluncaya dek sen Kal'a-i Belgrad'da ikāmet ve levâzım-ı seferiyyeye iktizâ eden umûr-ı lâzımenin tertîb ve tesviyesine ve müşâr-ileyh vardığı sâ'at ancak kendüye mahsûs kapûn halkı ve envâ' ve levâhıkın ile yerinden hareket ve sana pâ-bend-i tâkat ve batâlet olmamak içün ağalığın kethüdân ve 'âkabinden

gütürmek üzere senin tarafına günderilen menzil ahkâmı mûcibince menzil bârgîrlerine süvâr ve Gelibolu ma‘berinden mürûr ile inşâ’allâhü te‘âlâ bir ân akdem ve bir kıdem mukaddem menâsıbın olan Şam-ı şerîf vusûle musâra‘at ve ba‘de’l-vusûl levâzıme-i tarîk-i Hâcc-ı şerîfi tertîb ve tekmîle kıyâm ve mübâşeret ve ahâlî-i vilâyete ve fukarâ-yı ra‘iyyete vücûh-ı mezâlim ve te‘addîyâtdan sıyânet ve cümle ile hüsn-i âmiziş ve ülfet iderek senden me’mûl ü hümâyûn oldığı vechle mîrü’l-haçlığı husûsunda vech-i hüsn ve tûr-i mergūb müstehakk ile itmâm ve temşiyeti nessâr nakdîyetine kudret ve miknet iyleyesin mirû’l-haçlık umûr u Devlet-i ‘âlîyye’min â‘zâm-ı mehâmm-ı lâzımü’l-ihtimâmdan olacak tefrîkden müstağnî ve umûr-ı hâcc-ı şerîfin tevsîk ve tensîki dahi senin Şam-ı şerîf vüsûlüne mevkūf idüği beyândan muğnî olup binâ’en-‘aleyh ba‘de mesâfa takrîbi ile esnâ-yı seyr u ‘azîmetinde sür‘at ve hareketin lâzım gelmekle bi-avnihî-i te‘alâ yola çıkıldığında kat‘â bir yerde tevakkuf ve ârâm ve imrâr u vakt ü eyyâm eylemeksizin serî‘ân ve ‘acâllaten Şam-ı cennet-meşşâmma bir kıdem evvel vürûdu ve ihkāka sa‘y-i mevfûr ve cidd ü cehde maksûd eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı R. sene [1]153

Hüküm 719: Şam-ı Şerif Eyaleti ve hac emirliği, Belgrad seraskeri olan Vezir Ali Paşa’ya tevcih edilmiştir. Vezir Ali Paşa gelene dek işleri Kürd İbrahim Paşa’nın yeğeni Yusuf’un yapmasına devam etmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

719-187-2

Şam-ı şerîf monlâsına ve bu def‘a Şam-ı şerîf müceddeden mütesellim-i nasb ve ta‘yin olunan Müteveffâ Kürd İbrahim Pâşâ yeğeni Yusuf *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Şam-ı şerîf Eyâleti ve mîrü’l-haçlığı Belgrad ser-‘askerî olan vezîrim Ali Pâşâ’ya ‘avâtıf-ı ‘âlîyye-i şehin-şâhânemden iş bu bin yüz elli üç senesi mâ-şehr-i Rebb‘iyyü’l-âhir’in on dokuzuncu gününde tevcîh ve ‘inâyet ve ihsânım olup lâkin müşâr-ileyh ba‘de mesâfada bulunmak cihetiyle cânib-i mezbûrdan hareket ve menâsıbın olan Şam-ı şerîf’e varub ikāmet idinceye dek memlekete ve levâzım-ı umûr u hâcc-ı mümkini mertebe-i rü’yet içün müteyakkız ve müdebbir bir kimesnenin eyâlet-i mezbûreye mütesellim nasb olunması tedbir ve lâzım ve sen ki mûmâ-ileyhsin iş-güzâr ve zabt u rabt ve idâle-i umûra sâhib-i iktidâr olmağla vezîr müşâr-ileyh varıncaya dek

mütesellimlik mezbûru zabt eylemek fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin müşâr-ileyh Şam-ı şerîf'e varıncaya dek tarafından eyâlet-i mezbûreyi zabt u rabt ve emr-i lâzımü'l-ihtimâmdan olan levâzım-ı umûr hâcc-ı mümkin muhabbet-i rü'yet ederek eyâlet-i mezbûreden müşâr-ileyh tarafına 'âîd olanı ahz ve kâbzına ve ahâlî ve sükkân-ı vilâyet ile hüsn-i ülfet bezl-i makderet iyleyesin ve sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin ber-vech-i muharrer mütesellimlik mezbûr-ı mûmâ-ileyh zabt u rabt itdirub müşâr-ileyh varıncaya dek umûr u hâcc-ı şerîfe rü'yetinde ve sâ'ir iktizâ eden husûslara mu'âvenet ve umûruna uhrâ-yı müdâhele ve mu'ârâzâdan men' u zecre mübâderet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 720: Şam Eyâleti ve haç emirliği Belgrad seraskeri Vezir Ali Paşa'ya tevcîh edilmiştir. İnebahtı muhafazalığına ise daha önce İnebolu muhafızı olan Vezir Mehmed Paşa atanmıştır. Vezir Mehmed Paşa'nın İnebahtı'ya varması halinde Vezir Mustafa Paşa'nın derhal Belgrad'a gitmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

720-188-1

Sâbıka İnebahtı muhâfızı olup bu def'a Belgrad muhâfazasına müceddeden ta'yin olunan vezîrim Mustafa Pâşâ'ya hüküm ki

Şam Eyâleti ve mîrü'l-haçlığı Belgrad ser-'askerî vezîrim Ali Pâşâ'ya tevcîh olunmakla Belgrad Kal'ası muhâfızılığı dahi sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin şeref-bahşâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı mehâbet-nümûnum mûcibince sana tevcîh ve ihsânım olup ancak levâzım-ı umûr u hâccdan bir sâ'at evvel rü'yet ve tesviyesi husûsâtı Devlet-i 'âlîyye'mden emr-i mehâmm lâzımü'l-ihtimâmından olmakdan nâşî vezîr müşâr-ileyh senin korûmana terakkub ve intizâr ile Belgard'da ikāmet ve sen varduğun ânda yerinden hareket ve bir sâ'at evvel menâsıbın olan Şam-ı şerîf'ye mübâderet eylemek içün kendüye başka emr-i şerîfîmle tenbîh ve te'kîd olup ve İnebahtı muhâfazası dahi sâbıka İnebolu muhâfızı olan vezîrim Mehmed Pâşâ'ya tevcîh ve ihsânım olmağla sen ki vezîr müşâr-ileyhsin iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde müşâr-ileyh Mehmed Pâşâ İnebahtı'ya geldiği ânda sen kendüye mahsûs kapûn halkı ve etbâ' ve tevâbi'in ile yerinden hareket ve ağâlığın girüden gelmek üzere gönderilen menzil-i ahkâmı mûcibince kâdr-ı kîfâye etbâ'ından ile menzil-i bârgîrlerine süvâr ve esnâ-yı

rahta meks ü ârâm itmeyûb seyr u serî‘ ile giderek bir ân akdem ve bir kıdem mukaddem Belgrad’a vusûle ibtidâr ve ba‘de’l-vürûd muhâfaza-i kal‘a ve memlekete kıyâm ve zâbitân ve muhâfaza-i kal‘a ile hüsn-i mu‘âşerete ihtimâm itdirub re‘âyâ vü berâyâya himâyet ve sıyânet ve üzerlerine teşyid-i cenâh-ı ‘adâlet ve emr-i şerîfîmle ‘uhdene ihâle kılınan umûr u husûsların rü’yet ve temşiyetine bezl-i makderet idub batâlet ve rehâvet misillû ednâ hareketden gāyet’l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 721: Vidin muhafazalığı şartıyla Niğbolu Sancağı’nın Vezir Mustafa Paşa’ya, Selanik Kazası’nın ise Vezir Hüseyin Paşa’ya tevcih edildiği bildirilmiştir. Mustafa Paşa’nın Vidin Kalesi’ne vardığında Hüseyin Paşa’nın Selanik’e gitmesi gerektiğiyle ilgili hüküm.

721-188-2

Sâbıka Vidin muhâfızı olup hâlâ Selanik Sancağı’ı kendüye tevcîh olunan Vezîr Hüseyin Pâşâ’ya hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşâr-ilehsin ‘avâtıf-ı ‘âlîyye-i mülûkânemden şeref-bahşâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mûcibince Selanik Sancağı sana tevcîh ve ihsân-ı hümâyûnum ve Vidin muhâfazası şartıyla Niğbolı Sancağı dahi selefîn vezîrim Mustafa Pâşâ’ya ‘inâyet ve tevcîh olunub bir ân akdem Vidin Kal‘ası’na varman me’mûriyet-i emr-i şerîfînde tenbîh olunmakla vezîr müşâr-ileyh Vidin Kal‘asına ba‘de’l-vusûl sen kalkub menâsıbın olan Selanik’e varub zabt u rabt memlekete kıyâm eylemen fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi vezîr müşâr-ileyh Vidin Kal‘ası’na ba‘de’l-vusûl senin menâsıbın olan Serlanik tarafına ‘azîmet ve zabt u rabt memleket ve hamiyyet ve sıyânet fukarâ-yı ra’iyyet ile ve vücûh u mezâlimden ahâlî-i vilâyete sıyânete ve def’-i erbâb şerr u şekāvet-i ihtimâm ü dikkat esnâ-i seyr u sülûkunda me’kûlât kısmından lâzım olanı satânlardan rızâlarıyla narh-ı rûzîleri üzere akçen ile alup müft ü meccânen yem ve yiyecek mütâlebesinde hilâf-ı şer’-i şerîfe harekete gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 722: İnebahtı muhafızı Vezir Mustafa Paşa'ya, Bağdat Kalesi muhafazalığı tevcih edilmiş, İnebahtı muhafazalığı ise Vezir Mehmet Paşa'ya tevcih edilmiştir. Her ikisinin de bir an evvel yeni görev yerlerine gitmeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

722-188-3

Sâbıka İnebolu muhâfızı olup hâlâ İnebahtı muhâfazası kendüye ihsân olunan Vezîr Mehmed Pâşâ'ya hüküm ki

İnebahtı muhâfazasında vezîrim Mustafa Pâşâ'ya Bağdad Kal'ası muhâfazalığı 'inâyet ve ihsânım olmağla sâdır olan hatt-ı hümâyûnum mûcibince İnebahtı muhâfazalığı dahi sen ki vezîr müşâr-ileyhsin sana tevcîh olunub lâkin vezîr müşâr-ileyhin bir'an akdem Belgrad vusûl u muktezâtı ve ânda harekete dahi sen ki İnebahtı'ya vusûlün mübtenî olmağla iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûl bulduğu ânda kendüye mahsûs etbâ' ve levâhıkın ile mu'accelen yerinden hareket ve seyr-i serî' ile gederek bir ân akdem ve bir kıdem mukaddem İnebahtı'ya vâsıl ve musâra'at ve ba'de'l-vusûl zabt u rabt kal'a ve memleket ve himâyet ve sıyânet-i ahâlî ve ra'iyyete sârf-ı makderet idüb batâlet ve rehâvetden gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 723: İnebahtı Kalesi imdad-ı hazariyesinin toplatılması işi İnebahtı Kalesi muhafızı Vezir Mehmet Paşa'ya havale edilmiştir. Bu bölgede daha önce mutasarrıf olan Vezir Mustafa Paşa'nın ve ahalinin imdad-ı hazariyesi kalmış ise senede üç taksit ile tahsil edilmesi ile ilgili hüküm.

723-188-3

İnebahtı Sancağı'nda vâki' kādîlara ve a'yân-ı vilâyete hüküm

Lîvâ-i mezbûrun yüz elli üç senesi imdâd-ı hazariyyesi şürût u hazariyye üzere tahsîl ve mutasarrıfı vezîrim Mustafa Pâşâ tarafına virilmek üzere bundan akdem emr-i şerîfîm sâdır olmuşidi el-hâletü hâzihî lîvâ-i mezbûr İnebahtı Kal'ası muhâfazası şartıyla sâbıka İnebahtı Kal'ası muhâfızı olan vezîrim Mehmed Pâşâ'ya 'avâtıf-ı seniyye-i şehin-şâhânemden sene-i mezbûre Rebî'ü'l-âhirin on dokuzuncu gûnünden tevcîh olunub ve imdâd-ı hazariyyeden re's sene-i gurre-i Muharrem i'tibâr olunmakla

tevcîh-i târihinden kıste'l-yevm hesâbı ve şürût u hazariyye üzere lîvâ-i mezbûrdan hâlâ muhâfız olan vezîr müşârün-ileyh tarafına iktizâ eden imdâd-ı hazariyyesi tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm olunmak fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur vusûlünde ber-vech-i muharrer sene-i mezbûreye mahsûben vezîr müşârün-ileyh tevcîh-i târihine göre kıste'l-yevm hesâbı üzere tarafına 'âîd ve râci' olan imdâd-ı hazariyyesinden selefî vezîr müşâr-ileyh zimmetine geçmiş var ise selefînden edâ vü teslîm olunub ve ahâlî-i zimmetlerinde kalanı dahi şürût u hazariyye üzere senede üç taksîd ile ahâlîden ve vakt-i zamânatıyla tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm ve emr-i şerîfîme mugāyir hareketden mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 724: Sivas beylerbeyliği kendisine tevcih olunan Murtaza Paşa'nın bir an evvel Sivas'a gidip Sivas sınırları içinde Seferihisar Geğbüze sakinlerinden Deli Hüseyin adlı eşkıyanın olup olmadığının araştırması ve olması halinde yakalayıp gerekli cezayı vermesi ile ilgili hüküm.

724-189-1

Sâbıka Maraş beglerbeyisi olup bu def'a Sivas beglerbeyliği kendüye tevcîh olunan Murtaza Pâşâ'ya hüküm

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin mîr-i mîrân-ı kirâmın yârâr ve nâmdar ve bahâdır ve hamiyyet ve şi'arlarından olmağla 'avâtıf-ı 'âlîyye-i mülûkânemden şeref-rîz-i sudûr olan hatt-ı hümâyûnum mûcibince Sivas beglerbeyliği sana evcih ve ihsân-ı hümâyûnum olup bir 'an evvel menâsıbın olan Sivas'a varub zabt u rabt memlekete kıyâm ve selefîni emr-i şerîfîmle şâ-bâş olunan Seferihisar Günyüzü sükkânından vâcibü'l-izâle firâri Delî Hüseyin nâm şakīnin hudûdun dâhilinde teftîş ve tefahhus ile bulub i'dâm ve izâlesine ihtimâm eylemen fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur vusûlünde kalkub menâsıbın olan Sivas'a gelüp zabt u rabt memlekete mübâderet ve menkûs ve merdûd firâr-ı mezbûr Delî Hüsey'in hudûdun dâhilinde olan mîr-i mîrân ve vülât ü hükkâm ve zâbitân ve a'yân ma'rifetiyle dâ'imâ tecessüs hâlî olup eger bir mahallde oldığı haber alınır ise mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfîmde zikr olunan vechle me'mûr olanların seninle münasebeti olanlar ile haberleşerek bi'l-ittifâk kalkub üzerine varub muhârebeye kasdı ederse siz dahi muhârebe ile 'alâ-eyyi-hâl elbete ve elbete bi-avnihî-i te'âlâ hayyen ve meyyiten ahz

ve hayyen ele girer ise derhâl cezâsını tertîb ve ser-maktû‘anı irsâl ve havza-i hükûmetin vücûd-ı eşkıyâdan tathîr ve pâk idüb emniyet-i taraf u bilâd ve refâhiyyet ve sunûf u ‘ibare sârf-ı mâ-hasâl-ı kudret ve şakī-i mezbûrun i‘dâm ve izâlesi husûsuna fevka’l-hadd bezl-i miknet ve nisâr-ı nakdîne gayret eylemek bâbında

Fî evâhir-i R. sene [1]153

725-189-2

Bir sûreti

Hudavendigar Sancağı’nı müceddeden kendüye tevcîh olunan Güllezade Mehmed *dâme ikbâlü*hûya

Hüküm 726: Vidin muhafazası şartıyla kendisine Niğbolı Sancağı bağışlanan Vezir Mustafa Paşa’nın bir an evvel Vidin’e gitmesi ve Avusturya sınırında sorunların yaşanmaması için gerekli önlemleri alması ile ilgili hüküm.

726-189-3

Sâbıka Selanik Sancağı mutasarrıfı olup bu def‘a Vidin muhâfazası şartıyla Niğbolı Sancağı kendüye tevcîh ve ihsân Vezîr Mustafa Pâşâ’ya hüküm

Sen ki vezîr-i müşâr-ileysin vüzerâ-yı fehhâmımın firâset-kester ve dirâyet-perverlerinden olmağla ‘avârıf-ı ‘âlîyye-i şâhânemden mehâbet-bahşa-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mûcibince Vidin Kal‘ası muhâfazası şartıyla Niğbolı Sancağı sana tevcîh ve ihsân-ı hümâyûnum olmağla kalkub bir ‘an evvel Vidin’e varub muhâfaza-i kal‘a ve memlekete kıyâm ve mübâderet eylemek fermânım olunmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde bir ‘an evvel yerinden hareket ve esnâ-yı seyr u sülûkunda me’kûlât kısmından lâzım olanı satânlardan rızâlarıyla narh-ı rûzî üzere akçen ile alup müft ü meccânen yem ve yiyecek mütâlebesinden ve hilâf-ı şer‘-i şerîfe hareketden mücânebet ile bir ‘an evvel kal‘a-i Vidin’e vusûle musâra‘at ve ba‘de’l-vusûl muhâfaza-i kal‘a ve memlekete kıyâm ve mübâşeret ve zâbitân ve muhâfaza-i kal‘a ile tarh-ı esâsı hüsn-i mübâşeret ve leyl ü nehâr mezîd-i tabassur ve intibâh ile etrâf ve encab havâle güş u basîret ve zinhâr ve zinhâr gerek ricâl-i serhâddin ve gerek Devlet-i ‘âlîyye’me ehad-ı nas câniblerinden saltânat-ı seniyyemle mesafat üzere olan Nemçelu taraflarından hilâf-ı şürût u mesâlîh-i ednâ mu‘âmele gayr-i marzîye virmezden ve mikdâr-ı zerre harekete

haşa bi-nesne bend-i zuhûr itmemek üzere da'imâ ol câniblerde olan hudûdlara nezâret ve hıfz u hatt-ı hükûmetinde olan fukarâ-yı ra'iyyet ve zîrdestân vilâyeti vücûh-ı te'addîyâtdan himâyet ve sıyânet iyleyesin Devlet-i 'âlîyye'min râbıta-i bend-i mesâfât olan Nemçelu taraflarına hilâf-ı şürût mesâlîh-i mu'âmele hudûdundan muhabbet ve dostluk merâsimi siyânet-i lâzım şân-ı şevket olmakdan nâşî bu husûsa akdem-i mehâmm ve akvam ve umûr-ı lâzımü'l-ihtimâmdan oldığı mülâhaza ve tefekkür birle şerâ'it-i müsâlemetin hıfz ü vikayet husûsunda bezl-i mâ-hasâl-ı kudret ve sârf-ı tâb ve tâkat iyleyub ser-i mû hilâfından gāyetü'l-gāye ihtirâz ü ictinâb olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 727: Çıldır Eyaleti'nin Darendeli Vezir Hüseyin Paşa'ya bağışlandığı ile ilgili hüküm.

727-189-4

Bu def'a vüzerât-ı ibkā ve Çıldır Eyâleti kendüye ihsân ve i'ata olunan Darendelî Vezîr Hüseyin Pâşâ'ya hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin bir müddetden berü vilâyetinde ikāmet ve güşe-nişîn zarûret olmakdan nâşî firâset-i 'i'ânet ve bâyeste-i re'fet ve merhamet olmağla hakīkatkarım-mekârim-i şâhânem har u sehâb 'avârıf-ı mülûkânem pârânziz olup şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı mehâbet-meşhûnum mûcibince vüzerânın itaya ve Çıldır Eyâleti sana tevcîh ve i'tâ-i hüsrevânem olmağla kalkub menâsıbın olan Çıldır'e varub zabt u rabt memlekete kıyâm ve mübâderet eylemek içün iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde yerinden nehzat ve menâsıbın olan Çıldır cânibine tevcîh ve cehd u 'azîmet ve inşâ'allâhü te'âlâ ba'de'l-vusûl zabt u rapt memleket ve himâyet ve sıyânet fukarâ-yı ra'iyyet ve bezl-i makderet ve dâ'imâ müşfîkane hareket ile lâzımü'l-inhâ ahvâl ve âsâr-ı pey-der-pey i'lam ve işâret eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 728: Erzurum valisi Vezir Ahmet Paşa'ya Sayda Eyaleti'nin verildiği belirtilerek hizmetine devam etmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

728-190-1

Sâbıka Erzurum vâlîsi olup hâlâ Sayda Eyâleti kendüye tevcîh olunan vezîrim Ahmed Pâşâ'ya hüküm

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin vüzerâ-yı i'zâmın müdebber ve iş-güzâr ve müteyakkız ve sadâkatkârlarından olmağla 'avâtıf-ı 'âliyye-i mülûkânemden şeref-bahşâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı mûcibince bin yüz elli üç senesi Mart'ında zabt eylemek ve bir makarr-ı kadîm eyâlet-i merkūmeye lâzım gelen küllî ve cüzvî hıdemâtın edâ vü itmâmına tarafından ihtimâm ü dikkat olunmak şartıyla Sayda Eyâleti sana tevcîh ve ihsân-ı hümâyûnum olup ber-vech-i muharrer sene-i merkūm Martı hulûlunda eyâlet-i mezbûreyi zabt u rabt kıyâm eylemek içün iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde şürût u tevcîhin üzere 'amel ve hareket inşâ'allâhü te'âlâ sene-i mezbûr Martı hulûlunda eyâlet-i mezbûreyi zabt u rabta dikkat ve bir makarr-ı kadîm eyâlet-i merkūmeye lâzım gelen küllî ve cüzvî hıdemâtın edâ vü itmâmına ihtimâm ve mübâderet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı R. sene [1]153

Hüküm 729: Diyarbakır valisi Vezir Musa Paşa'nın Diyarbakır'da ikamet edip burada hizmetine devam etmesi ile ilgili hüküm.

729-190-2

Vezîr müşâr-ileyhe İçilili Sancağı tevcîh olunmuşdur

Fî evâil-i C. sene [1]153

Sâbıka Diyarbekir vâlîsi olan Vezîr Musa Pâşâ'ya hüküm

Sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin vilâyetin olan Diyarbekir'e varub ânda ikāmet itmek bâbında fermân-ı hümâyûnum sâdır olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde fermân-ı hümâyûnum oldığı üzere kalkub vilâyetin olan Diyarbekir'e gelüp ânda ikāmet ve devâm-ı 'ömr u devletim ed'iyesine müdâvemet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı R. sene [1]153

Hüküm 730: Çıldır valisi Vezir Yusuf Paşa'nın Çıldır'da ikamet edip burada hizmetine devam etmesi ile ilgili hüküm.

730-190-3

Sâbıka Çıldır vâlîsi Vezîr Yusuf Pâşâ'ya hüküm

Sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin hânende ikāmet eylemek bâbında fermân-ı hümâyûnum sâdır olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde hânende ikāmet ve devâm-ı 'ömr u devletim ed'iyesine müdâvemet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı R. sene [1]153

Hüküm 731: Anadolu tarafından gelen ve hayvanlardan alınan verginin başka yerlere harcanmadan doğruca İstanbul'a gönderilmesi ile ilgili hüküm.

731-190-4

Kocaili Sancağı mutasarrıfı ve İznikmid ve Geğbüze nâ'iblerine ve İznikmid'de yeniçeri zâbitine hüküm ki

Anadolu cânibinden gelen ağnâmı mahall-i âhara sârf u tahmîl olunmayup doğri Âsitâne-i sa'âdetime sevk ve tesyîr ve vakt vakt geldikçe ta'dâd ve tahrîr ve i'lâm olunmak ve koyun sâhiblerinden bir akçe ve bir habbe alınmayub kassab mâdrâbâzları ve muhtekir tâ'ifesi ve sa'ir kârşu varânları men' ve memnû' olmayanlar ahz ve hâbs ve i'lâm olunmak üzere makarr-ma fermânım olmuşken ba'zı mâdrâbâz u muhtekir ta'ifeleri hilâf-ı fermânıma kârşu varub koyun iştirâ eyledikleri ve ba'zıları dahi Âsitâne-i sa'âdetime gelecek ağnâm-ı berası ve ol-havâlîlerde ba'zı mahallere sevk ve tahvîl ile müzâyakaya bârî olacakları haber virilub men'i muktezî olmağla imdi mukaddemâ ve hâlâ fermânım oldığı üzere fî-mâ-ba'd gelen koyun her ne mikdâr ise bu cânibe tahrîr ve i'lâm ve sevk ve tesyîrlerine mezîd-i ihtimâm ile ber-vech-i muharrer berası ve âhar mahallere sârf ve tahvîl olunmayup ve koyun ashâbından te'addiyad ve âhar bahâne ile bir akçe ve bir habbe alunmayub ve muhtekir ve mâdrâbâz ve sâ'ir kârşu varânları men' ve ahz ve hâbs ve i'lâm olunub bu vechle gelen ağnâm-ı süvarileri Geğbüze'ye îsâl ve ândan iskelelere ve ândan dahi Âsitâneye sevk ve tesyîr olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 732: Tuna Nehri sahillerinden yükleri zahire olan gemiler Karadeniz'a açılan Sünne Boğazı'a galdiklerinde yüklerini tombazlara boşaltıp boğazı geçtikten sonra yüklerini tekrar gemilere yüklerlerdi. Son zamanlarda boğaz civarında az sayıda tombaz bulunduğu için bu konuda zahmet çektiklerini bildirmişler. İsmail mütevellisinden acilen Gel'de tombaz inşa edip bu bölgeye göndermesiyle ilgili hüküm.

732-190-5

İsmail mütevellîsine hüküm ki

Nehr-i Tuna sevâhîlinden zehâyir tahmîl eden gemilerin Sünne Boğazı'na ta'yîn yere geldiklerinde ol mahallde zabt olmağla mukaddemâ ol-mevzide beş on tüccâr tombâzları alup gemiler mahall-i merkūmeye geldikçe zahîrelerin tombâzlara tahmîl ve boğazı geçdikce yine hemûlası olan sefîneye boşaldırub öylece vechle Tuna'dan gelen gemiler Kâradeniz'e geçub te'hîre kalmazlar iken şimdi olmikdâr tombâzlar kalmayub ancak iki tombâz kalup gelen gemilere katmamakla Tuna gemileri ve âharla gelüp zahmet çektikleri ve aserât o tombâzlar Kili tarafından yapıllub gelmeleriyle zahîre sâhibi olanlar zahîrelerinin nakliçün ânında mu'tâd üzere ücret virdiklerine binâ'en sene-i kadîmi üzere ücret virilegelmekle sefâyin-i ashâbı kayd olup ancak beş tombâz dahi 'acâleten sen ki İsmail mütevellîsi mûmâ-ileyhsin ma'rifetinle inşâ ve o mahalle îbkâ olunub tombâzlar dahi mevâzi'-i merkūmede mevcûd bulunurise Tuna'dan gelen zehâyir gemileri mahall-i merkūmda eylenmeyub âsân vechle mürûr edecekleri Tuna zahîresi götüren ma'lûmu'l-esâmî kimesneler ahbâr ve tombâzlar mevcûd oldukda zikr olunan sebkatda yiğirmi gemeden mütecâviz zahîre sefâyini hâlâ mevcûd olup te'hîre kaldıkları dahi takrîr ve iş'âr iylemeleriyle Tuna'dan zahîre götüren sefâyinin 'acâle vürûdları gāyet mühimm ü muktezî oldığı ecîlden senin 'uhdene havâle olmuşdur imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde zikr olunan tombâzları inşâ ve ücretiyle i'mâle gelib zuhûr eder ise mu'accelen inşâ ve mahall-i merkūme îbkâ itdirub ücretiyle i'mâle bezl-i sa'y tevakkī idüb zinhâr ve zinhâr batâlet-i maslâhata bârî hareketden gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 733: İran tarafından gelen ve Elçi Han'a bağlı olan kabilelerin Osmanlı topraklarında yerleştirilmeleri gerektiği, Halep Eyaleti'ne Yakup Paşa, Adana Eyaleti'ne Şam valisi ve Mir Hacı Osman Paşa, Karaman Eyaleti'ne ise Kandiye muhafızı Vezir Ebubekir Paşa'nın atandığı ile ilgili hüküm.

733-191-1

Bağdad vâlîsi Vezîr Ahmed Pâşâ'ya hüküm ki

Cânib-i İran'dan bu def'a meb'ûs olan Elçi Hân ile ma'iyyetinde olan kābilelerin Nusaybin tarafından Rakka ve Haleb üzerlerinden Anadolu'nun sağ koluyla irsâl ve tesyîri ve semt-i mezbûrda bulunan vüzerâ-yı i'zâmın merâsim-i şân ve übbehet-saltânat-ı seniyyemde ikāmet ve tertîbleri husûsu bundan akdem tesviye ve tanzîm olunub keyfîyet-i tertîb ve nizâm sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin tarafına dahi iş'âr olunmuş idi el-hâletü hâzihî tarîk-i merkūmda vâki' vüzerâ-yı i'zâmın ba'zıları bi-hasebi'l-iktizâ tebdîl ve tahvîl ve Haleb Eyâleti sâbıka Adana vâlîsi vezîrim Yakub Pâşâ'ya ve Adana Eyâleti sâbıka Şam vâlîsi ve Mîr Hâcı vezîrim Osman Pâşâ'ya ve Karaman Eyâleti dahi sâbıka Kandiye muhâfızı vezîrim Ebubekir Pâşâ'ya tevcîh olduğuna binâ'en muktezâ-yı me'mûriyetleri başka başka evâmir-i şerîfimle bu def'a müşâr-ileyhime tefehhîm ve keyfîyet-i te'kîd olunmakla i'lâm-ı hâl içün sana dahi iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmşdur imdi mukaddemâ şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı 'âlî-şânım mûcibince îlçî-i mûmâ-ileyhimin tarîk-i mezkûrdan imrârı ve levâzım-ı dostî ve âştînin kemâ hû hakk-ı icrâ ve izhârı hâlâtına fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve muktezâ-yı vakt-i hâle göre keyfîyet-i me'mûriyetlerini ifâdesi muktezî olanlara i'lâm ve işâret itmek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i R. sene [1]153

734-191-2

Bir sûreti dahi

Rakka vâlîsi Vezîr Ahmed Pâşâ'ya

Hüküm 735: İran elçisinin Bağdat'tan ülke sınırlarına giriş yaptığı haberi alınınca bu elçiye Derviş Mehmed'in mihmandar olarak görevlendirildiği bildirilmiştir. Elçi ve

mihmandarın İstanbul'a kadar geçeceği güzergahlarda ihtiyaçlarının karşılanması ve korunması ile ilgili hüküm.

735-191-3

Karaman vâlîsi Vezîr Ebubekir Pâşâ'ya hüküm ki

Hâlâ câlis-i evreng-i Kisrâ ve cemm-i fermân-fermâ-yı elkât-ı Acem 'âlî-hâzret sâmî-rütbet diyânet ve nasafet-penâh Nâdir Şâh *etemma'llâhu makāsıdehû* ve Mennân taraflarından bu def'a deryâr-ı 'azîmet-medâr-ı hüsrevânem ber-vech-i sefâret münbâ'is olan hükûmet-i nisâb-ı makderet ve iktisâb Hâcı Hân dâme makrûnen bi-'inâyeti'l-Mennân'ın hudûd u Bağdad'a vusûle me'mul ve îlçî-i mûmâ-ileyhimâyı götürecek kābilelerin hıdeması ve kendünün levâhık ve teb'ası ile sevâd-ı cem'iyyeti serhâd ve kârine-i resîde olduğuna Bağdad vâlîsi vezîrim Ahmed Pâşâ tarafından ifâde ve i'lâm olunmakla taraf-ı Devlet-i 'âlîyye'mden dahi merâsim-i mihmân-ı tevâziye-i takdîm ve levâzım-ı mu'âmele-i dostî tetmîm ve tanzîm olunarak izhâr-ı şükûh u şân ve îfâ-yı şerâ'it-i mesdûd ve 'unvân lâzıme-i itâ'at-i saltânat-ı seniyyem olmakdan nâşî îlçî-i mûmâ-ileyh Nusaybin'e doğri Rakka ve Haleb üzerlerinden Anadolu'nun sağ koluyla irsâl ve tesyîr olunmak lâzım gelmekle menzil bi-menzil iktizâ eden zâd ü zehâyirin ahâlînin tekâlîflerine takās olunmak üzere mâlîye tarafından virilen ahkâm-ı şerîfim mûciblerince kazâlardan tedârik ve ihzâr ederek Âsitâne-i sa'âdet-i 'âlîyyeme götürmek üzere Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından olup sâbıka Dîvân-ı hümâyûnumda çavuşbaşı olan Derviş Mehmed *dâme mecdühû* mihmândâr ta'yin ve irsâl olunmakla tarîk-i mezbûrda olunan vezîr-i a'zâm keyfîyeti başka başka evâmir-i şerîfimle tefehhîm olunduğu selefîn vezîrim Hüseyin Pâşâ'ya dahi tenbîh olumuşidi el-hâletü hâzihî Eyâlet-i Karaman sana tevcîh olduğuna binâ'en îlçî-i mûmâ-ileyhî Bağdat vâlîsi vezîr müşâr-ileyh Bağdad'dan Musul'a vâsıl ve Musul vâlîsi Rakka'ya ve hâkezâ Rakka vâlîsi Haleb'e ve Haleb vâlîsi Adana'ya oldahi sen ki vezîr müşâr-ileyhsin sen dahi Anadolu vâlîsine ulaştırub ve müşâr-ilehimden herbiri makarr-ı hükûmetlerinde Devlet-i 'âlîyye'me lâyık veçhle yemeklikleri tertîb ve bir re's pâkça donanmış atlar ihdâsıyla 'unvân ve zarûretlerin tekmîl iderek civâr-ı saltânat-ı seniyyeme îsâl eylemek üzere me'mûr oldukları ma'lûm oldukda îlçî-i mûmâ-ileyh Sayda ve hudûduna dâhil oldukda kedhüdan ve mükemmel kapun halkı ve müretteb-i mehterhânen ve takımınla istikbâl itdirub ve makarr-ı hükûmetinde yemeklik tertîb ve bir pâkça donanmış at ihdâsıyla hudûdduna tecavüz idinceye dek levâzım-ı mühimmât

tevazi‘ ve merâsim-i dostîyi ikāmet ve mihmândârım mûmâ-ileyh zehâyir ve sâ’ir levâzım-ı tedârüküne i‘ânda ile itmâm hıdemât-ı me’mûruna ve îbkâ-yı şân ü şekāvet-saltânat-ı ‘âlîyyeme bezl-i mâ-hasâl-ı kudret ve himmet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i R. sene [1]153

736-191-4

Bir sûreti

Haleb vâlîsi Vezîr Yakub Pâşâ’ya

737-191-5

Bir sûreti

Adana vâlîsi Vezîr Osman Pâşâ’ya

Hüküm 738: Eskiden Beyşehri Sancağı ve Niş kaymakamı olan Mehmed’in kendisine bir makam tevcih edilene kadar Selanik’te ikamet etmesi ile ilgili hüküm.

738-191-6

Sâbıka Beyşehri Sancağı ile Niş kā’immakāmı olan Mehmed *dâme ikbâlü*hûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin biraz vaktinden berü Niş kā’immakāmlığında ikāmet etmiş idin el-hâletü hâzihî sana bir menâsıb-ı ‘âlî tevcîh oluncaya dek varub Selanik’de vâki‘ hânende ikāmet eylemek fermânım olmağını imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile sana her ne murâd vâsıl olur ise hânen tarafına ‘avâtıf-ı ‘unvân-‘azîmet ve sana bir menâsıb-i kesîre’l-hakīkat tevcîh ve ‘inâyet oluncaya dek hânende ikāmete devâm-ı ‘ömr u devletim ed‘iyesine müdâvemet eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i R.sene [1]153

Hüküm 739: Bursa ve Hudavendigar sancaklarının Güllezade Mehmed’in yönetimine bırakıldığı ve senenin imdad-ı hazariyesinin bu kişiye teslim edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Aynı zamanda daha önce burada mutasarrıf olan Hamza’nın ve ahalinin

zimmetinde bir önceki yıldan kalma borçları kalmış ise ödenmeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

739-192-1

Burusa monlâsına ve Hudavendigar Sancağı'na vâki' sâ'ir kādîlara ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Lîvâ-i mezbûrun yüz elli üç sene-i imdâd-ı hazariyyesi şürût u hazariyye üzere tahsîl ve mutasarrıfı Hamza *dâme ikbâlü*hû tarafına virilemek üzere bundan akdem emr-i şerîfîm sâdır olmuş idi el-hâletü hâzihî lîvâ-i mezbûr Güllezade Mehmed *dâme ikbâlü*hû 'avâtıf-ı 'âlî-i şehin-şâhânemden sene-i mezbûr Rebbi'ü'l-âhirinin on dokuzuncu gününden tevcîh olunub ve imdâd-ı hazariyyede re's sene gurre-i Muharremi i'tibâr olunmakla tevcîh-i târihinden kıste'l-yevm hesâbı ve şürût u hazariyye üzere lîvâ-i mezbûrda hâlâ mutasarrıf-ı mîr-i mîran mûmâ-ileyh tarafına iktizâ eden imdâd-ı hazariyyesi tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm olunmak fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur vusûlünde ber-vech-i muharrer sene-i mezbûreye mahsûben mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin tevcîh-i târihine göre kıste'l-yevm hesâbı üzere tarafına 'âîd ve râci' olan imdâd-ı hazariyyesinden selef-i mîr-i mîrân mûmâ-ileyhe zimmetine geçmiş var ise selefînden edâ vü teslîm olunub ve ahâlî-i zimmetinde kalanı dahi şürût u hazariyye üzere senede üç taksîd ile ahâlîden vakt ü zamânıyla tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm emr-i şerîfîme mugāyir hareketden mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i R. Sene 1153

740-192-2

Bir sûreti

Elbistan Sancağı'na vâki' ve kādîlara ve a'yân-ı vilâyete lîvâ-yı mezbûr mutasarrıfı Halil Bey'in rif'atından elli üç senesi Cemâziye'l-âhirenin gurresinde zabt eylemek üzere Taşlıcalı Mehmed *dâme ikbâlü*hûya tevcîh olmağla sene-i mezbûr mahsûben kıste'l-yevm hesâbı üzere tevcîh-i târihinde isâbet eden hazariyyenin tahsîlçün ber-vech-i meşrûh

741-192-3

Bir sûreti

Niğde Sancağı'na vâki‘ ve kādîlara ve a‘yânâ ve mutasarrıfı İbrahim Pâşâ rif‘atından elli üç senesi Cemâziye'l-evveli sene-i gurresinde İbrahim *dâme ikbâlü*hûya tevcîh olmağla kıste'l-yevm hesâbı üzere hazariyyesi tahsîl içün

742-192-4

Bir sureti

Ohri Sancağı Hasan Pâşâ rif‘atından elli üç senesi Cemâziye'l-evveli sene-i gurresinde Hudaverdi Pâşâ'ya tevcîh olmağla kıste'l-yevm hesâbı üzere hazariyyeiçün

Hüküm: 743: Reisülküttab Mustafa'nın annesi ve akrabaları Kahire'den hacca gideceği bildirilmiştir. Bu kişilerin karadan veya denizden gideceklerse bunlara yardımcı olunması ve ihtiyaçlarının giderilmesi ile ilgili hüküm.

743-192-5

Mısır vâlîsi sâdır-ı esbâk Vezîr Ali Pâşâ'ya hüküm ki

Devlet-i ‘âlîyye-i ebed-i karârımdan bi'l-fi‘il re'îsülküttâbım olan Mustafa *dâme mecdühû*nun vâlîdesi fahrü'l-mahzarât zîdetü'l-muhsenât () zîdet ‘ismetuhümâ iş bu sene-i mübârekede ıskāt-ı farizâ-i hâcc-ı şerîf içün fa'id-i tevfîk-i Rabbi ‘izzet ile diger emr-i şerîfîmde mezkûr mahremi olan akrabâlarıyla ma‘ân ihrâma bend-i ‘azîmet olup mûmâ-ileyhâların kemâl-i refâhiyet ve mezîd-i emn ü râhat ile emr-i şerrleri matlûb olmağla inşâ'allâhü vedûdü'l-hubûb bar-su‘ûd ile Kâhire-i Mısır'a râhat-endaz vusûl ve vürûd olduklarında sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin mûmâ-ileyhânın haklarından mu‘âmele-i dilnevâziye himmet ve müddet-i ikāmetlerinde câ-yi karârlarıçün bir münâsib-i mahalle nüzûlleri emriyle himâyet ve bi-tevfîk-i te‘âlâ eger Bahr-i Suse'den i‘mâle-i sükkân-ı hâhiş-kâr[209] olurlarise ibtidâ-i bâd-bân-küşâ-yı ‘azîmet olan mîrî ve mülâkî sefâyinden veyâhûd fırkatelerden biriyle bahren tesyîrlerine ve eger berren tahrîrin hudûd u bend iderler ise berren tesfîrlerine sârf-ı mürüvvet ve rü'yet ma‘ânda lâzımelerine dahi i‘ânda ve ‘alâ külli't-takrîrin tarafından kankısı ile ‘azîmmât olurlar ise esnâ-i râhda ikrâm ve ihtirâmlarına ikdâm olunmasını tenbîh-i lâzımme haklarında bir hoşça tenbîh ve te'kîd ve müsta‘înen billâhî te‘âlâ emn ü selâmet ve istirâhat ve refâhiyet ile irsâl ve savb-ı merâmlarına îsâle himmet eylemek bâbında

[209] Metinde "hevâhiş-kar" olarak yazılmıştır.

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 744: Reisülküttab Mustafa'nın annesi ve akrabaları hac için Mekke ve Medine'ye gedecektir. Geçeceği yerlerden emniyetli ve rahat bir şekilde tüm ihtiyaçları görevliler tarafından karşılanarak hac görevini yerine getirmesinin sağlanması ile ilgili hüküm.

744-192-6

Mekke-i mükerreme Şeyhü'l-haremliği ve Habeş Eyâleti inzimâmıyla Cidde-i ma'mûre Sancağı mutasarrıfı sâdır-ı sâbık Vezîr Hâcı Mehmed Pâşâ'ya ve Şam vâlîsi ve Mîr Hâcı Vezîr Osman Pâşâ'ya ve Şam-ı şerîf'den Âsitâne-i sa'âdetime gelince vâki' olan vüzerâ-yı i'zâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve Medine-i münevver'den ve Mekke-i mükerreme ve Şam-ı şerîf ve kādîlarına ve Âsitâne-i sa'âdetimden Mısır'a varınca Cezayir ve sevâhîlinde vâki' kuzât ve nüvvâb ile Şam-ı şerîf'den Âsitâne'ye gelince vâki' olan kādîlar ve nâ'ibler ve mütesellimler ve zâbitânâ hüküm ki

Devlet-i 'âlîyye-i daimü'l-karârımda bil-fi'il re'îsülküttâbım olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim Mustafa *dâme mecdühû*nun vâlîdesi fahrü'l-hadd () *zâdet zîdetü'l-muhsenât* () *zîdet 'uzma* dîger emr-i şerîfîmde mezkûr mahRamleri olan akrabâlarıyla iş bu sene-i mübârekede ıskāt-ı farizâ-i hâcc-ı şerîf içün ihrâm bendinde olup ve mûmâ-ileyhimâ re'îsülküttâbım ve mûmâ-ileyhin mâder-i 'iffet-kesteri olmakdan nâşî vücûh u ikrâm ve ihtirâmlarına ihtimâm ve mashûben bi's-selâm cânib-i Şam-ı şerîf'e irsâl ve mürûr u 'ubûrlarına emn ü selâmetleri ve mürâ'ât tatyîb-i hâtırları husûsunda ikdâm-ı tâmm olunmak fermânım olmağla mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm şeref-efzâ-yı sudûr olmuşdur imdi mûmâ-ileyhimâ inşâ'allâhü te'âlâ Mekke-i mükerreme'ye vâsıl oldukda sen ki Cidde vâlîsi vezîr müşâr-ileyhsin refâhiyet ile Şam-ı şerîf tarafına sevk ve tesyîrine ve ol tarafda esnâ-i ikāmetlerinde emn ü râhat ve tatyîb-i hâtırlarına ri'ayet itmelerine tenbîhi iktizâ edenlere tarafından tenbîh ve iş'âret ve rü'yet mu'âvenetlerinde tevcîhi'l-ittihâza i'ânda himmet ve sen ki Şam vâlîsi ve mîr hâcı vezîrim müşâr-ileyhsin sen dahi mûmâ-ileyhimânın Mekke-i mükerrem'den Şam-ı şerîf'ye gelinceye dek esnâ-i râhda iktizâ eden levâzım-ı husûslarına vücûh u i'ânda ve refâh-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile âminen ve sâlimen Şam-ı şerîf vusûl ve'l-havklarında sârf-ı mezîd-i hamd ve Şam'dan hareketlerinde kezâlîk

hulûl târihinden vücûh u istirâhatlarını müstelzim olur tevcîh ve sipâriş ile Üsküdar'a sefâ-i hâtır ile îsâlleriçün tarafından iktizâ eden mahallere tenbîh ve te'kîde dikkat ve siz ki sâ'ir müşâr ve mûmâ-ileyhimsiz bi-'avnihî te'âlâ mûmâ-ileyhimâ her kanginiz taht-ı hükûmete ve kazâsına varırlar ise emn ü selâmetlerine mübâderet ve temşiyet mu'âvenetlerinde müzâheret ve müsta'înen-billâhi te'âlâ bu siyâk üzere mükremân ve muhteremân Âsitâne-i sa'âdetime vusûllerine ve asâyiş ve refâhiyetlerine cümleniz tarafından ihtimâm ü dikkat olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 745: Rusya ile yapılan esir mübadelesi anlaşması gereğince Osmanlı topraklarında bulunan tüm Moskovalı esirlerin, sahiblerine belli bir ücret verilmesi karşılığında serbest bırakılması ile ilgili hüküm.

745-193-1

İstanbul kādîsına ve İstanbul gümrük emnine ve memâlik-i Anadolu ve vilâyet-i Rumili'de vâki' mahallerin kuzât ve nüvvâbinâ ve voyvodalar ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve kurâ zâbitleri ve sâ'ir zâbitân ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Birkaç seneden berü vukū' bulan seferler takrîbiyle Moskovlu'dan nice üsârâ iyâde-i İslâm'a devâdâr ve ba'zı ehl-i İslâm dahi mesfûrların ellerine giriftâr olmağla ehl-i İslâm'ın bend-i esrûn tahlîsleri lâzıme-i 'uhde-i diyânet olmakdan nâşî Moskovlu bu def' ma'kul olan sulh u salâhın üsârâ-yı ehl-i İslâmın bilâ-bahâ ve mübâdele ve istisnâ istihlâsları husûs u karârdât bu mukābelede Devlet-i 'âlîyye'mden İslâma gelenlerden mâ'adâ Moskov esirlerinden dahi bilâ te'hîr ve bahâ âzâd olunmâları ve virilen 'ahid-nâme-i hümâyûnumda meşrût olmağla memâlik-i mahrûsemde Nasrânîyyeti üzere musırren bulunan şirzime-i kalîle Moskov esîrleri mukâbelesinde bi'l-cümle üsârâ-i[210] ehl-i İslâmın kayd-ı esirden halâs u rehâ bulacakları zâhir ve âşikâr ve'l-yevm üsârâ-i ehl-i İslâmın o câniblerde sebîlleri tahliye olunub hudûd u İslâmiyye ve memâlîk-i mahrûsemden pey-der-pey ceste ceste vürûdlu soyluları ve a'zâm ve bâdîdar? olduğuna binâ'en mahmîye-i İstanbul ve tevâbi'nde bundan mukaddemce nizâm virilduği üzere ancak hitân olmayan Moskov esirleri her kimin yedinde bulunur ise ahz

[210] "Asârâ, esârâ" olarak da okunur.

u kıymetleri nâmına taraf-ı mîrîden sâhibleri olan Müslimîne yüzer gurûş virilub âzâd ve mütevassıt ve mîrhas olan hâlâ Âsitâne-i sa‘âdetimde mukīm França îlçîsi Markiz dö Vilnöf *hutimet-ı ‘avâkıbuhû bi’l-hayr*a teslîm olunub lâkin bu makūle hitân olmamış Moskov üsârâsına mâlîk olan ba‘zı kimesneler bu mukābelede derinden itirâz edecekleri mesûbat ve ücûrda kusûr ve fehm ü idrâklerinden nâşî iz‘an idinemeyub yedlerinde olan esirleri fürûht ve kimisini dahi kurâdan ve deryâdan taşra memlektlere kaçırtmak fîkrinde oldukları ihbâr ve inhâ olunmakla o makūle hitân olmamış sahîh Moskov üsârâsı esnâ-yı râhda ve vilâyetine gitmek niyetiyle bunlara mülâkāt eyledikleinde ol mahallere vâki‘ kolluk ve sâ’ir zâbit ma‘rifetiyle o makūle gitmeğe tâlîb olanları sâhibin ve esîrin ism ü resmlerini ve bulundukları mahallerin tabi‘iyyetini hâvî ma‘rifet-i şer‘le tahrîr ve sebt-i sicill idüb min ba’d hitân olmamış sahîh Moskov üsârâsı ‘ahid-nâme-i hümâyûnum mûcibince bey‘ u şirâ olunmadan men’ ve def’ olup ve vakt-i istihlâslarına nizâm virilduği üzere yüzer gurûş bahâlârı dahi cânib-i mîrîden ashâbina viriliceği metîn olduğuna herkese i‘lân ve işa’at ve ‘ahid-nâme-i hümâyûnumdan şürût u kuyûduna muhâlif hareketen cümleniz be-gāyet hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ’âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 746: Mora Muhassıllığı Vezir el-Hac Ebubekir Paşa’ya tevcih edilmiştir. Buranın gelirlerinin Ebubekir Paşa tarafından toplatılacağı Başdefterdar Mustafa Atıf’a bildirildiği ile ilgili hüküm.

746-193-2

Mora Cezîresi’nde vâki‘ Tripoliçe ve Kalavrita ve Gördos ve Trabiçe ve Holomiç ve Balya Badra ve kādîlarına hüküm ki

Mora muhâssallığı elli iki senesi Martı ibtidâsından zabt eylemek şartıyla düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘alem vezîrim el-Hâc Ebubekir Pâşâ *edâmallâhü te’âlâ iclâlehû*ya tevcîh ve ‘azîmet olunub ve sene-i mezbûre Martı duhûl idelî çok zamân olmadığına binâ’en hâss-ı merkūm Martı selefî düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘alem vezîrim Ahmet Pâşâ *edâmallâhü te’âlâ iclâlehû* ile kıste’l-yevm hesâbı üzere beyinlerinde iktisam itmeleri iktizâ itmediği ecîlden elli iki Martından olmikdâr mâl-ı hâssı müşâr-ileyh Ebubekir Pâşâ tamamen ahz u kâbz eylemek üzere fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmağla sâdır olan fermân-ı ‘âlî-şân

mûcibince meblâğ-ı mezbûr on iki bin beş yüz gurûş hâss-ı mâlı elli iki senesine mahsûben vezîr müşâr-ileyh Ebubekir Pâşâ tarafından ahz u kâbz olunmak üzere Dîvân-ı hümâyûnum tarafından emr-i şerîfîm tahrîri bâbında bi'l-fi'il başdefterdârım olan Mustafa Atıf *dâme ulüvvü*hûya i'lâm eyledikde vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak içün yazılmışdır

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 747: Top arabacıları ocağından Mustafa Çorbacı'nın Belgrad Kalesi mehafazalığına tayin edildiği ve kaledekilerin de buna itaat etmesi gerektiğiyle ilgili hüküm.

747-193-3

Bi'l-fi'il Dergâh-ı mu'allâm tob 'ârâbacıları ocağından otûz iki bölüğün çorbacısı Mustafa Çorbacı zîde kadruhûya hüküm ki

Hâlâ serhâd-ı İslamiye'de Belgrad Kal'ası muhâfazasına me'mûr olan Dergâh-ı 'âlî top 'ârâbacıları neferâtının üzerlerine ve mühimmât-ı padişâhânemîn hıfz ü hırâsetine bundan akdem vekîl ve zâbit ta'yin olunan kırkıncı bölükden Mustafa Çorbacı ma'iyyetine me'mûr olan neferât ve çorbacıları ile hüsn-i zândan nâşî olmayup mugāyir-i kānûn tama'-ı hâmmından nâşî her birlerini tefrîka ve muhâfâzâ ve ihrâc ve yerlerine birer bahâne ile mektûb virub Ocak tarafına irsâl iyleyub kendü cerr-i menfa'atiçün sû-i hâlâtı izhâr iyledüği mesmû' olup gazaya muktezî olanların yerine üslûb u sâbık üzere mûmâ-ileyh tarafından iş bu bin yüz elli üç senesinde vekîl-i nasb ve zâbit ta'yin olunmakla inşâ'allâhü te'âlâ gerektir ki sen ki çorbacı-i mûmâ-ileyhsin me'mûr olduğun Belgrad Kal'ası muhâfazasına serî'ân ve 'acâleten varub ânda mevcûd ve me'mûr olan neferâtından ve mühimmât-ı padişâhânemîn zabt u rabtına ve hıfz ü hırâsetine ihtimâm iyleyesin ve siz ki zâbitân ve neferâtsız gerektir ki üzerinize ta'yin ve zâbit ta'yin olunan mûmâ-ileyhayı zâbit bilub sözünden taşra ve re'yinden hâric hilâf-ı emr-i 'âlî bir dürlü mugāyir-i kānûn hareketden olmayup inkıyâd ve itâ'at üzere devâm-ı 'ömr u devletim ed'iyesine meşğûl olasız deyü kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân hâlâ tob 'ârâbacıbaşı olan İbrahim *zîde mecduhû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak içün yazılmışdır

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 748: Belgrad Kalesi muhafızı kırkıncı bölükten Mustafa Çorbacı'nın kanuna aykırı hareket ettiğinden azledilmiş ve yerine otuz ikinci bölükten Mustafa Çorbacı'nın tayin edildiği ile ilgili hüküm.

748-194-1

Bundan akdem Belgrad Kal'ası muhâfazasına me'mûr Dergâh-ı mu'allâm top 'ârâbacıları üzerlerine zâbit olan kırkıncı bölükden Mustafa Çorbacı'ya hüküm ki

Sen ki çorbacı-i mûmâ-ileyhsin kal'a-i mezkûrenin bin yüz elli üç senesi ağâlığı sana tefvîz olunmuşken kānûn-ı kadîm üzere hıdemât-ı hümâyûnumda mevcûd bulunmak içün ma'iyyetine me'mûr kılınan çorbacıları ve neferâtları hıdemât-ı lâzımelerinde mukīm ve itâ'at üzereler iken tama'-ı hâmkârdan nâşî kendü cerr-i menfa'atin kasdıyla hilâf-ı inhâ her birlerinin yerlerine birer bahâne ile mektûb ve Âsitâne-i sa'âdetime irsâl iyleyub serhâd-ı mensûrda kıllet-i 'askerîyye neferâtın perâkende olmasını bâ'is ve mugāyir-i kānûn vâz' ne hamvar hareketin zuhûr itmesiyle 'azlin iktizâ idüb yerine üslûb u sâbık üzere otûz iki bölüğün Mustafa Çorbacı *zîde kadruhû* bu def'a vekîl nasb olunub ta'yin olunmakla iş bu emr-i şerîfîm () ile irsâl olmuşdur inşâ'allâhü te'âlâ vusûlünde sen ki çorbacı-i merkūmsun yerine ta'yin olunan çorbacı-i mûmâ-ileyhi kānûn-i kadîm ve ka'ide üzere zabtında mevcûd ve mahfûz olan mühimmât-ı padişâhâneyi tamamen teslîm iyleyub yerinden memhûr defteri ahz eyledikde gerekdir ki bir ân ve bir sâ'at eylenmeyub muhâfaza-i merkūmdan kalkub ve gelüp me'mûr olduğun Edirne'den meks ü ikāmet iyleyub devâm-ı[211] devletim ed'iyesine muvâzabet iyleyesin 'iyyâzen bi'llâhi te'âlâ hilâf-ı inhâ mugāyir-i kānûn hareketin zuhûr eder ise bir dürlü 'özr u cevâbın ısgā olunmayup eşed-i 'itâb ile mu'âkıb olacağın muhakkak ve mukarrer bîlub hilâfından hazer iyleyesin deyü bi'l-fî'il top 'ârâbacıbaşı olan el-Hâc İbrahim *zîde mecduhû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel eylemek içün yazılmışdır

Fî evâhir-i R. sene [1]153

[211] Metinde "'ömr" yazılmamış.

Hüküm 749: Vezir Yeğen Mehmed Paşa Kandiye'ye, Vezîr Ebubekir Paşa ise Karaman'a tayin olunmuştur. Derya kaptanı Vezir Süleyman Paşa'dan Yeğen Mehmed Paşa'yı Sakız'dan alıp Kandiye'ye, Ebubekir Paşa'yı ise Kandiye'den alıp İzmir iskelesine götürmek üzere miri kalyonlarından bir kalyon tayin etmesi ile ilgili hüküm.

749-194-2

Deryâ kapudânı Vezîr Süleyman Pâşâ'ya hüküm ki

Sakız'da ikāmet üzere olan sâdır-ı esbâk vezîrim Yeğen Mehmed Pâşâ'ya Kandiye Kal'ası muhâfazası şartıyla Kebir Eyâleti i'atâ ve Konya'da olan vezîrim Ebubekir Pâşâ'ya dahi Karaman Eyâleti tevcîh olunmakla müşâr-ileyh Yeğen Mehmed Pâşâ'yı Sakız'dan alup Kandiye'ye ba'de'l-îsâl müşâr-ileyh Ebubekir Pâşâ'yı dahi Kandiye'den olup İzmir iskelesine götürülmek üzere mîrî kalyonlarından bir kalyon ta'yîn eylemek fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde kalyon u merkūmu bir 'an evvel ta'yîn ve ber-vech-i meşrûh Sakız'a varub hâlâ Kandiye muhâfızı vezîr müşâr-ileyhî Sakız'dan alup Kandiye'ye irsâl itdirmeni ve Karaman vâlîsi vezîr müşâr-ileyhî alup İzmir iskelesine göndermek üzere kapudânına tenbîh ve mu'accelen savb-ı me'mûr irsâl ve tesyîr eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i R. sene 1153

Hüküm 750: Erzurum Eyaleti'ne Karaman Eyaleti veziri el-Hac Hüseyin Paşa tayin edilmiştir. Hüseyin Paşa, Erzurum'a varıncaya dek () adlı kişi mütesellim olarak görevlendirildiğiyle ilgili hüküm.

750-194-2

Erzurum molasına ve Eyâlet-i Erzurum'da vâki' sâ'ir kādîlara hüküm ki

Eyâlet-i mezbûre 'avâtıf-ı 'âlîyye-i mülûkânemden sâbıka Karaman vâlîsi vezîrim el-Hâc Hüseyin Pâşâ'ya tevcîh ve 'inâyet ve ihsânım olup kendüsi varıncaya dek eyâlet-i mezbûreye bir mütesellim nasbından lâ-büdd ü levâzım olmağla () *zîde mecduhû* mütesellim nasb olunub kendüye zabt itdirilmek fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde müşâr-ileyh varıncaya dek mütesellim-i mezbûr mûmâ-ileyh zabt u rabt ve tarafına 'âid ve râci' olan ahz u kâbz itdurub

mütesellimlik umûruna bir ferdi dâhl ü ta‘arruz itdirmemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i R. sene [1]153

751-194-3

Bir sûreti

Haleb monlâsına ve Eyâlet-i Haleb’de vâki‘ sâ’ir kādîlara () eyâlet-i mezbûr sâbıka Adana vâlîsi Vezîr Yakub Pâşâ’ya tevcîh olmağla varıncaya dek müstesellimlik zabtiçün

Hüküm 752: Özi valisi Vezir Numan Paşa’nın Rusya’dan gelecek elçiyi karşılaması ve İstanbul’a getirmesi için kethüdalık hizmetinde bulunan birisini mihmandar olarak tayin etmesi ile ilgili hüküm.

752-194-4

Özi vâlîsi Vezîr Numan Pâşâ’ya hüküm ki

Hâlâ devlet-i ‘âlîyye-i ebed-müddetim Moskovlu tarafından sevk ve tesyîr olunan büyük îlçînin hakkında merâsim mihmân tevâzî kemâ-yenbağî takdîm ve levâzım-ı dostî ve âştîya bir vakf-ı merâsim tetmîm olunmak içün taraf-ı saltânat-ı seniyyemden ta‘yin olunan mihmandârın dahi sâhib-i rütbe ve şân ü devletbâr? ve ‘alem ve ‘unvân olması tezâber fer u şevket-fus‘an-ı haşmet ve übbhet-devlet-i ebed-miknetimi iş‘âr ve isbâd eder bir hâlât makbûl olmağla sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin kethüdâlığın hizmetinde olan emîrü’l-ümerâi’l-kirâm () *dâme ikbâlü*hû mihmândâr olup îlçî-i mûmâ-ileyh Âsitâne-i ‘âlîyyeme mashûban bi’s-selâm îsâl eylemek şartıyla ‘avâtıf-ı ‘âlîyye-i mülûkânemden şân-ı rütbe-i mîr-i mîrân ile terfî‘-i i‘âde kalınub mukaddemâ sana tevcîh ve sipâriş oldığı üzere mükemmel kâ‘ide-i müretteb ve mehterhâne takımınla mîr-i mîrân mûmâ-ileyhî tesyîr ve irsâl eylemek içün i‘lâm-ı hâl ve te’kîd ve isti‘câ-yi hâvî iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde mukaddemâ olan bu tevcîh-i mülûkânem üzere mükemmel ve müstevfâ kā‘ide ve ‘asker ve müretteb ve müstesnâ mehterhâne takımınla mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhî ve îlçî-i mûmâ-ileyhin mihmândârlığı ile sevk ve tesyîr ve tarafına ve haşmet-i saltânat-ı ‘âlîyye ve dirâye ve mestûr Devlet-i ‘uzmâ ve îfâ ve izhâr eder hâlât-ı kadîme ve keyfiyet-i lâzıme ile irsâl ve tesyîr idüb senden malhûz u hümâyûnum olan mühimmât-

ı gayrîyi ibrâza bezl-i miknet ve sârf ve mâ-hasâl-ı kudret eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i R. sene 1153

Hüküm 753: Derya kaptanı Vezir Osman Paşa’dan miri kalyonlardan birini ayarlayarak Vezir Yeğen Mehmet Paşa’yı Sakız’dan alıp Kandiye’ye, Vezir Ebubekir Paşa’yı ise Karaman Eyaletine gitmesi için Kandiye’den alıp İzmir iskelesine götürmesi ile ilgili hüküm.

753-195-1

Karaman Eyâleti kendüye tevcîh olup hâlâ Kandiye’de olan Vezîr Ebubekir Pâşâ’ya hüküm ki

Hâlâ deryâ kapudânı Vezîr Süleyman Pâşâ mîrî kalyonlardan bir kalyona ta‘yin ve Sakız’dan Kandiye muhâfızı sâdır-ı esbâk vezîrim Yeğen Mehmed Pâşâ’yı alup Kandiye’ye nakle’l-îsâl sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin seni dahi Kandiye’den alup mansıbına götürmek üzere İzmir İskelesi’ne götürmek içün emr-i şerîfîmle tenbîh olunmağın i‘lâm-ı hâl içün iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde kalyon u mezbûr vezîr müşâr-ileyhi Kandiye’ye îsâl eyledikden sonra sen kalyon u merkūme süvâr ve mansıbına gitmek üzere İzmir İskelesi’ne bâd-bân-ı küşâ-yı[212] ibtidâr itmek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâhir-i R. sene 1153

Hüküm 754: Sofya’nın Mora adası muhassılı Vezir Ahmet Paşa’ya tevcîh edildiği ve kendisi Sofya’ya varana dek onun yerine birnin mütesellimlik görevine getirilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

754-195-2

Sofya monlâsına ve Eyâlet-i Rumili’de vâki‘ kādîlara ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

[212] “güşâ” olarak da okunur.

Yeğen Mehmed *zîde mecduhû* gelüp Eyâlet-i Rumili mûmâ-ileyhânın kapu kedhüdası oldığı düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'alem ada-i Mora muhâssılı vezîrim Ahmed Pâşâ edâmallâhu-i te'âlâ iclâlehûya 'avâtıf-ı 'âliyye-i hüsrevânemden iş bu sene-i mübâreke Rebî'ü'l-âhirin on dokuzuncu gününde tevcîh ve 'inâyet ve ihsânım olup vezîrim müşâr-ileyh Sofya'ya varıncaya değin bir mütesellim nasb olunmak muktezî olmağla zabt u rabt-ı memleket ve hıfz ü hırâset fukarâ-yı ra'iyyet içün () *zîde mecduhû*yu mütesellim-i nasb u ta'yin olundığını bildirub eyâlet-i merkūme mütesellimlik târih-i mezkûre mütesellim-i mûmâ-ileyhî zabt u rabt ve havâss-ı mahsûlâtın ve edevât-ı sâ'ireden vezîr müşâr-ileyhe tarafına 'âid olan kānûn ve defter mûcibince ahz ve kâbz itdirilmek bâbında emr-i şerîfîm sudûrunu istid'â itmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 755: Vezir Ebubekir Paşa'ya Karaman Eyaleti tevcih edilmiştir. Kendisi varana kadar Karaman Eyaletine mütesellim olarak tezkire naibliği görevinde bulunan Mehmed Haşim adlı kişinin tayin edilmesi ile ilgili hüküm.

755-195-3

Konya nâ'ibleri ve Eyâlet-i Karaman'da vâki'sâ'ir kādîlara ve a'yân-ı vilâyete hüküm

Hâlâ Dîvân-ı hümâyûnumda tezkîre-i nâ'iblik hizmetinde olan Mehmed Haşim *zîde mecduhû*hû Der-sa'âdet'ime 'arz-ı hâl idüb mûmâ-ileyhim kapu kethüdâsı oldığı sâbıka Kandiya muhâfızı vezîrim Ebubekir Pâşâ edâmellahu te'âlâ iclâlehû 'avâtıf-ı 'âliyye-i Hüsrevânem Karaman Eyâleti iş bu sene-i mübâreke Rebbi'u'l-âhirinin on dokuzuncu gününde 'inâyet ve ihsânım olup vezîr müşâr-ileyh makarr-ı hükûmeti olan eyâlet-i merkūmeye varıncaya dek bir mütesellim nasb ü ta'yin olunmak bu bâbda ve levâzım oldığı bildirub vezîr müşâr-ileyhe varıncaya dek eyâlet-i mezbûreye () *zîde mecduhû* mütesellim nasb ve ta'yini olmağla eyâlet-i mezbûreyı mûmâ-ileyhe zabt u rabt ve 'âid ve râci' olan yerlû yerinde tamamen ahz u kâbz itdirub mütesellimlik umûruna ezrî müdâhale itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum sudûrâtı istid'â itmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 756: Pasin Sancağı'nın Gün Nâhiyesi'nde Yaymedarla? adlı köy ve diğer köyler eski Belgrad seraskeri ve hala Şam valisi olan Mir Hacı vezir Ali Paşa'nın kethüdası Hüseyin'in üzerine kayıtlı olduğu ve kendisine Dergah-ı muallam kapıcıbaşılığı tevcih edildiği belirtilmiştir. Erzurum Sancağı'nda Bayburd Nahiyesi'nde Cumabaş? adlı karye zeameti reisülküttap Mustafa'ya verildiği ve bu bölgenin vergisinin toplanması ile ilgili hüküm.

756-195-4

Erzurum vâlîsine Pasin ve () kādîlarına hüküm ki

Pasin Sancağı'nda Gün Nâhiyesi'nde Yaymedarla? nâm karye ve gayriden yiğirmi bir bin sekiz yüz kırk üç akçe ze'âmet sâbıka Belgrad ser-'askerî ve hâlâ Şam vâlîsi ve mîr hâcı vezîrim Ali Pâşâ'nın kethüdâsı Hüseyin'in berâdıyla üzerinde ve alaybegisi bayrağı altında mevcûd bulunmuşdu deyü ze'âmetine zarar gelmemek üzere kayd-ı meşrûh olup ve mûmâ-ileyh iş bu elli üç senesi Rebbi'ü'l-evvelin yiğirmi ikinci gününde Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılığı ihsân olundukda ze'ammat-ı devlet-i 'âlîyye-i ebâdîyyü'l-istimrârımda bi'l-fi'il re'îsülküttâbım olan Mustafa *dâme mecdühû*nun Erzurum Sancağı'nda Bayburd Nâhiyesi'nde Cumabaş? nâm karye gayriden kırk beş bin beş yüz akçe Dîvân-ı hümâyûnum küttabına mahsûs olan gerk el-hakkla mutasarrıf oldığı hisse-i ze'âmetine el-hakk tevcîh olunub ancak mârrü'z-zikr Lusi Bererek? ze'âmeti mülhükatından Güleli nâm karye gayriden beş bin dokuz yüz doksan dokuz akçesiçün mutasarrıfın ismi ve cismi nâ-mevcûd ve Kefe Sahrâsı'nda ve Tabur Muhârebesi'nde tîmâr-ı mezbûr ile kimesne bulunmadı deyü sâbıka Kefe ser-'askerî vezîrim Numan Pâşâ tarafından Mehmed nâm kimesne elli iki Zilhiccesi gurresinde tezkîre ve Âsitâneden der-kenâra vardıkda defterhânede mûmâ-ileyh Hüseyin'in kayd-ı 'atîkine maru'l-mu'ayyen olunmakdan sehven kayd-ı cedîdden der-kenâr olduğuna binâ'en iş bu sene-i müberrâke mâh-ı Rebbi'ü'l-evvelin yiğirmi beşinci gününde tahvîl olup lâkin bu makūle kayd-ı meşrûh olanların tîmârları bayrağı altında mevcûd değildir deyü âhare tevcîh olunmak hilâf olmağla tîmâr-ı mezbûr mûmâ-ileyh Hüseyin'in âhar dirliğe sülûkundan ve hilâfen tahvîl itdiren mezbûr Mehmed'in refâkâtinde mûmâ-ileyhe kapucıbaşılık tevcîh oldığı târihinden müceddeden re'îsülküttabım mûmâ-ileyh el-hakkâ tevcîh ve berâd olmağla ze'âmet-i

mezbûr tamamen üzerinde olub ve bu sene-i mübârekenin mahsûl u rüsûmu tahvîl târihine isâbet itmekden nâşî tarafından ta‘yin ve tesyîr olunan adâmı *zîde* **[s. 196]** *kadruhû*ya bi’l-cümle mahsûlâtı ve rusûmâtı ahz u kâbz itdirilûb gerek mûmâ-ileyh Hüseyin tarafından ve voyvodası ve gerek sonradan tîmâr-ı mezbûru hilâfen tahvîl itdiren Mehmed kat‘â müdâhale ve mu‘âraza itmemek üzere kat’i el-makarr emr-i ‘âlî-şânım sudûrâtı iltimâs itmekle ze‘âmet ve tîmâr mahsûlâtı ez-kadîm tevcîh-i târihine mugāyir oldığı cümlenin ma‘lumu olup ve civâr-ı saltânat-ı seniyyeme i‘tidâl-i hevâ ile elkāt-ı uhrâdan memdûh ve müstesnâ olmağla idrâk-i mahsûlât vilâyât-i sâ’ireden mukaddem bu diyâr-ı celîlü’l-i‘tibârda pezîrâ-yı nemâ oldığı üteden berü bi’t-tahrîm meşhûd ü peydâ olup bu siyâk üzere idrâkda germ ve serd-hevaya tabi‘î olmakdan nâşî her u terk-i havâss-ı sübheden mayar i‘tibâr oldukda diyâr-ı Erzurum’un şirret serd u berûdine nezrin ânda mahsûlü idrâkinin bu câniblerde olan idrâkinden çend-i müddet te’hîri bi’l-berâhiye ve ‘azm ü nümâyân re’îsülküttâbım mûmâ-ileyhin tevcîhi târihinde ise bu taraflardan böyle mahsûl henüz resîde-i hâsat olmamak hasebiyle bu sene-i mübârekenin tamam-ı mahsûlâtı mûmâ-ileyhin tevcîh-i târihine isâbet itdüği müstağnî ‘ani’l-burhân olmağla sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin iş bu emr-i şerîfîm âdemisi mûmâ-ileyh ile tarafına vâsıl oldukda bâlâda zikr olunan dellâil-i koya muktezâsınca bu sene-i mübârekenin tamam-ı mahsûlâtı bilâ-iştibâh mûmâ-ileyhin tevcîh-i târihine isâbet itdüğine binâ’en bu bâbda bir ferdin îrâd ideceği a‘zâr ve ihyâ ve ‘âle’l-gayri’l-îkāya kat‘â tevcîh-i sâmi‘a-i iltifât ve esrâ i‘mâle-i hazâ mürâ‘ât itmeyûb tarafından ta‘yin ve irsâl itduği âdemin mûmâ-ileyh bu sene-i mübârekenin tamam-ı mahsûlâtı bilâ-mâni‘ ve’l-efrahîm? sûret-i berâd-ı ’âlî-şânım mûcibince bi’t-tamam ve’l-kemâl bi-eyyi-hâlin ahz u kâbz itdirub ve tahvîl târihine devş bi’l-cümle rusûmâtı dahi kānûn ve defter mûcibince icâb edenlerden bilâ-ta‘allül aldırub mecmû‘ makbûzuna nezâret ve her ne mikdâra bâlîğ olunur ise sen dahi mikdâr ve kemiyeti i‘lâm ve işâret ve âdemin mûmâ-ileyhe mu‘âvenet ve muzâharet idüb gerek mûmâ-ileyh Hüseyin’in voyvodası ve gerek mezbûr Mehmed’i bir dürlü dâhil ve ta‘arruz itdirmeyub iş bu fermân-ı cihân-mutâ‘ımın mazmûn-ı münîfi‘ ‘alâ-eyyi-hâlin infâz ve icrâya ihtimâm ve ser-i mû hilâfından ittikā-i tâmm olunmak bâbında

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 757: Tuzilili Caferoğlu ve Edremidli Ulemazade'nin aralarında münakaşa ve düşmanlıktan dolayı hem ahali sıkıntı çekmekte hemde o bölgede düzen bozulmaktadır. Bu sorunun adaletli bir şekilde çözülmesi için Vezir Veli Paşa'nın görevlendirildiği ile ilgili hüküm.

757-196-1

Anadolu vâlîsi Vezîr Veli Pâşâ'ya ve Kütahya nâ'iblerine hüküm ki

Tuzlalı Caferoğlu ile Edremidli Ulemazade'nin birkaç seneden berü beynelerinde tekevvün eden münâkaşa ve 'adâvete binâ'en dai'ma birbirleriyle muhasâma ve herbiri âharun izâle ve i'dâmı fîkriyle ittihâz-ı fırsat hamâset başlarına birer mikdâr âdem cem' idüb te'kîd ve sevâd ile re'âyâ fukarâsına dahi ızrâr ve te'addiden hâli olmadıkları ma'lum ve bunların beyneleri tevkīf ve ıslâh olunmadıkca olhavâlîde vâki' re'âyâ ve fukarâsının asâyişleri mümkin olmayacağı emr-i meczûm olmağla imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin merkūmân tarafına ihzâr ve hukūka müte'allik da'vâ-yı şer'ileri var ise âhar tarafına gadr u himâyeden 'âri hakkaniyet vechle şer'ân kıyâsât verub ba'zı nefsâniyyeye dâ'ir a'dâvet ve maksatları dahi nush ve pür-hâkimâne ile derûnlarından izâle ve herbirini semt-i safvet ve mevâddına i'mâle ile ıslâh-ı zâtü'l-beyn ve def'-i nâ'ire-i şevr u şîn etmeğin bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâhir-i R. sene 1153

Hüküm 758: Adana Eyaleti kendüsine tevcih olunan Vezir Osman Paşa'nın Adana Eyaleti'nin Mart ve Muharrem aylarına ait vergilerinin toplatılması ile ilgili hüküm.

758-196-2

Hâlâ Adana Eyâleti kendüye tevcîh olunan Vezîr Osman Pâşâ'ya hüküm ki

Bu hilâlde Adana Eyâleti tahsîsü'l-iktizâ sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin sana tevcîh olunmak hasebiyle Haleb Eyâleti dahi selefîn vezîrim Yakub Pâşâ'ya 'inâyet ve ihsânım olup lâkin Haleb Eyâleti'nden Cerde'ye me'mûriyetine binâ'en elli üç senesi mahsûben imdâd-ı seferiyyesi mutasarrıfı sebkata virilmiş bûlunduğundan munâfa'a ve îrâd dâ'iresine âharine dek bir nesne kalmayub tekrâr hazariyye tertîbi gibi hâlât ile imdâd-ı i'ânet dahi şürûta mugāyir olduğundan gayri re'âyâya gadr u hâlâtı ve seferiyye ve hazariyyeden bir şey virilmeduği sûretde dahi müşâr-ileyh vech-i tâşîri

zarûret-i keyfîyeti der-kâr olup ve Adana Eyâleti'nin Mart ve Muharremi mukāt'ât ve îrâdı olmağla ber-vech-i mu'âdele Adana Eyâleti'nin Mart ve Muharremi olan mukāt'âtı senin tarafından ve sene-i mezbûre-i hazariyyesi dahi selefîn müşâr-ileyh tarafından zabt u tahsîl olmağla fermânım olmağla i'lâm ve ifhâmen iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl oluşdur imdi husûs-ı mezbûrun minvâl-i muharrer üzere karârdât ve nizâm-ı pezîr oldukda ve keyfîyete başka emr-i şerîfîmle ahâlîye tenbîh oldunduğu ma'lumun oldukda fermânım oldığı vechle eyâlet-i merkūmenin Martı ve Muharremi olan mukāt'âtını sen zabt ve sene-i mezbûr hazariyyesini tamam selefîn müşâr-ileyh tarafından kâbzına me'mûr olana tahsîl ve ahz itdirub hilâfına ruhsat ve cevâz gösterilmemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i R. sene 1153

Hüküm 759: Adana Eyaleti'nin Mart ve Muharrem aylarının tamamının ve bir önceki yılın ödenmemiş vergilerinin Vezir Osman Paşa'ya teslim edilmesi ile ilgili hüküm.

759-197-1

Adana Eyâleti'nde vâki' kādîlara ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Adana vâlîsi vezîrim Yakub Pâşâ'ya bu esnâda Haleb Eyâleti tevcîh olunmakla Adana Eyâleti dahi sâbıka Şam vâlîsi ve muhâfızı vezîrim Osman Pâşâ'ya 'inâyet olunub lâkin Haleb Eyâleti mutasarrıfının Cerde'ye me'mûriyetine binâ'en elli üç senesine mahsûben eyâlet-i mezbûrenin imdâd-ı seferiyyesi mutasarrıfı sâbıkına virilmiş bûlunduğundan sene-i mezbûr içün seferiyye ve hazâriyeden bir nesne kalmayub ve bir senede mükerrer hazariyye ve bâ-seferiyye tahsîl şürûta mugāyir ve re'âyâya gadr u hâlâtı zâhir ve müşâr-ileyh Yakub Pâşâ'ya seferiyye ve hazâriyeden birisini virilmeduği sûretde dahi tevâtüre zarûret ve müzâyakası keyfîyeti fasih ve bâhir olmağla ber-vech-i meâlîyeye Adana Eyâleti'nin Mart-ı Muharremi olan mukāta'âtı hâlâ mutasarrıf-ı müşâr-ileyh ve sene-i mezbûreye mahsûben tamam-ı hazariyyesi dahi selefî müşâr-ileyh taraflarından zabt u tahsîl olunmak fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde siz ki mûmâ-ileyhimâsız keyfîyet-i vech-i meşrûh üzere karârdâd-ı nizâm-pezîr oldığı müşâr-ileyh Osman Pâşâ dahi başka emr-i şerîfîm tefehhîm oldığı ma'lumunuz oldukda bu def'a fermânım oldığı üzere elli üç senesine mahsûben Eyâlet-i Adana'nın tamam-ı imdâd-ı hazariyyesini şürûtu üzere mutasarrıf sâbıka müşâr-ileyh tarafından kâbzına me'mûra bi't-tamam edâ ü teslîm

idüb zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü'l-gaye hazer ü mücânebet iylemeleri bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 760: Erzurum Eyaleti'nin Hasan Paşa'ya tevcih edildiği bildirilmiştir. Bu eyaletin 1153 senesi imdad-ı hazariyesi, bir önceki yıldan kalma ahalinin ve mutasarrıfın borcu kalmış ise Hasan Paşa'ya teslim edilmesi ile ilgili hüküm.

760-197-2

Erzurum monlâsına ve Eyâlet-i Erzurum'da vâki' sâ'ir kādîlara ve a'yân-ı vilâyete hüküm

Yüz elli üç senesine mahsûben eyâlet-i mezbûrenin imdâd-ı hazariyyesi tahsîl ve hâlâ Sayda vâlîsi vezîrim Ahmed Pâşâ tarafına virilmek üzere mukaddemâ emr-i şerîfîm sâdır olmuşidi ancak eyâlet-i mezbûrun 'avâtıf-ı seniyye-i şehin-şâhânemden vezîrim Hasan Pâşâ'ya sene-i mezbûr Rebî'ü'l-âhirin on dokuzuncu gününde zabt eylemek üzere tevcîh ve ihsânım olup ve imdâd-ı hazariyyede re's sene-i gurre-i muharrem i'tibar olmağla tevcîh-i târihinden kıste'l-yevm hesâbı ve şürût-ı hazariyye üzere eyâlet-i mezbûreden hâlâ eyâlet-i mezbûr mutasarrıfı vezîr müşâr-ileyh tarafına iktizâ eden imddad-ı hazariyyesi tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm olunmağa fermânım olmağın () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde ber-vech-i muharrer sene-i mezbûre mahsûben vezîr müşâr-ileyhin tevcîh-i târihine göre kıste'l-yevm hesâbı üzere tarafına 'âîd ve râci'' olan imdâd-ı hazariyyesinden selef-i müşâr-ileyh zimmetine geçen sene selefinden edâ vü teslîm olunub ve ahâlî-i zimmetlerinde kalanı dahi şürût u hazariyye üzere senede iki taksîd ile ahâlîden vakt ü zamânatıyla tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm olunub emr-i şerîfîme mugāyir hareketden ve mücânebet olunmak bâbında

Fî evâhir-i R. sene [1]153

761-197-3

Bir sûreti

Çıldır Eyâleti'de kādîlara ve a'yân-ı vilâyete () eyâlet-i mezbûrda Vezîr Yusuf Pâşâ rif'atında yüz elli üç senesi Rebb'iyyü'l-âhirinin on dokuzuncu gönünde zabt eylemek üzere Vezîr Hasan Pâşâ'ya tevcîh olunmakla kıste'l-yevm hesâbı üzere hazariyyenin tahsîli içün

762-197-4

Bir sûreti

Karahisar Sâhib Sancağı'nda kādîlara ve a'yân-ı vilâyete () lîvâ-i mezbûr Ömer Pâşâ rif'atında Gazi Seyyid Mehmed *dâme ikbâlü*hûya yüz elli üç senesi Rebî'u'l-âhîr'in yirminci gününden tevcîh ve kıste'l-yevm hesâbı üzere hazariyyesi tahsîl içün ber-vech-i meşrûh

Hüküm 763: Vezir el-Hac Mehmed Paşa'nın Mısır'dan Rodos adasına gidip burada ikamet etmesi ile ilgili hüküm.

763-197-5

İşbu emîr mahalline gitmeyüp girüye gelüb battâlda hıfz olmuşdur

Sâdır-ı sâbık Vezîr el-Hâc Mehmed Pâşâ'ya hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin Mekke-i mükerreme Şeyhü'l-haremliği ve Habbeş Eyâleti inzimâmıyla Cidde-i ma'mûra Sancağı 'avâtıf-ı 'âliyye-i mülûkânemden mukaddemâ sana tevcîh ve ihsân-ı hümâyûnum olmuşidi el-hâletü hâzihî cânib-i Mısır'da rü'yet ve temşiyet-i muktezî umûr ve husûslar içün şeref-yâfte-i sudûr olan evâmir-i şerîfimin infâz ü icrâsı haberleri Der-sa'âdet'ime tevârüd itmeden senin derûn u Mısır'dan mansıbına 'azîmetin şükuh u şân-ı saltânat-ı seniyyeme nâ-muvâfık bir hâlât olduğuna binâ'en zikr olunan evâmir-i 'âlîyyemin tenfîz ve haberleri vürûduna dek sen Rodos Ceziresi'nde meks ü ikāmet eylemek bâbında fermân-ı hümâyûnum sâdır olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde mukaddemâ ikāmetin içün âmâde kılınan kalyon ile Rodos'a varub ânda ikāmet ve ba'de vârid olan emr-i 'âlî-şânım muktezâsınca 'amel ve hareket eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 764: Derya kapdanı Vezir Süleyman Paşa'nın, Vezir el-Hac Mehmed Paşa'yı miri kalyonlardan biriyle Mısır'dan alıp Rodos Adası'na götürmesi ile ilgili hüküm.

764-198-1

İşbu emîr girü gelüp battalda hıfz olmuşdur

Bi'l-fi'il deryâ kapudânı Vezîr Süleyman Pâşâ'ya hüküm ki

Mekke-i mükerreme Şeyhü'l-haremliği ve Habbeş Eyâleti inzimâmıyla Cidde-i ma'mure mutasarrıfı sâdır-ı sâbık vezîrim el-Hâc Mehmed Pâşâ'nın cânib-i Mısır'a îsâl için mîrî kalyonlarından Boğazhisarları'na irsâl ve tesyîr eylemek bâbında bundan mukaddemâ emr-i şerîfîm sâdır olmuşdur el-hâletü hâzihî müşâr-ileyh Rodos Cezîresi'nde ikāmet eylemek iktizâ itmekle bir gûne tehniyye kılınan kalyon ile Rodos'a varub ânda meks iylemesiçün başka emr-i şerîfîmle kendüye tefehhîm olunmağın i'lâm-ı hâl için iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi ta'yîn itdiğin kalyon kapudânına müşâr-ileyhî Rodos Cezîresi'ne götürüb ba'de'l-ihrâc kendüsi yânına 'avdet iylemesini tenbîh ve te'kîd eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 765: Karaman Eyaleti'nin, Vezir Ebubekir Paşa'ya tevcih edildiği ve bu kişinin Cezire-i Kerir'den miri kalyonla İzmir'e geleceği bildirilmiştir. Burda kendi parasıyla deve ve katır gibi yük taşıyan hayvanlar satın alıp Karaman'a gideceği belirtilmiştir. Bu konuda vezire İzmir naibi ve voyvodasının yardımcı olmaları gerektiği ile ilgili hüküm.

765-198-2

İzmir nâ'ibine ve İzmir hâssa voyvodasına hüküm

'Avâtıf-ı 'âliyye-i mülûkâne ve 'avârıf-ı seniyye-i hüsrevânemden Karaman Eyâleti vezîrim Ebubekir Pâşâ *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*ya tevcîh ve 'inâyet ve ihsânım olduğundan Cezîre-i Girid'den nakl için mîrî kalyonlardan bir kıt'a kalyon ta'yini ve tahsîs olunub vezîr müşâr-ileyhin birkaç seneden berü cezîre-i mezbûrda ikāmetlerinden nâşî etbâ'ının rekûb ve infâl ve ihâle tahmîl için devâbb ve mevâşisi olmamakla inşâallahü'l-Meliki'l-'allâm mashûben bi's-selâm medine-i İzmir'e ba'de'l-vüsûl makkârr-ı hükûmetin olan Eyâlet-i Karaman'a gitmek için İzmir'den Eyâlet-i mezbûreye ve ândan İzmir'e üteden berü ve eşyâ gelen mekkâri tâ'ifesinden ve bulunan berâdın lâzım gelen ücretleri vezîr müşâr tarafından virilmek üzere mikdâr-ı kîfâye devâbb ve mevâşinin tarafından ta'yin olunan âdemisi () *zîde kadruhû* ma'arifetiyle cem' ve ihzârı lâbüdd ve lâzım olmağla ber-vech-i muharrer medine-i İzmir'e vezîr müşâr-ileyhin vusûlünde ırgādının rekûbleri ağırlığı tahmîl için

tarafından irsâl iyledüği defter mûcibince bârgîr ve deve katır misillû dâvarları tedârük ve ihzârı içün evâmir-i merkūm medine-i mezbûreye vusûlünde husûs-ı merkūmânın itmâm ve tekmîline gereği gibi ihtimâm ü dikkat ve mu‘âvenet ve müzâheret itmeniz içün siz ki mevlânâ ve voyvoda-i mûmâ-ileyhimâsız size hitâben emr-i şerîfîm sudûrâtı istirhâm itmek vech-i meşrûh üzere ‘amel ve hareket olunmak fermânım olmağla imdi iş bu emr-i şerîfîm vusûlünde siz ki mûmâ-ileyhimâsız vezîr müşâr-ileyhin medine-i İzmir’e vusûlünde ırgādlarının rekûbleri ve ağırlığı tahmîl içün tarafına irsâl iyledüği defter mûcibince ber-vech-i meşrûh ücretleri kendü tarafından virilmek üzere iktizâ eden bârgîr ve deve ve katırları idâmesi merkūm ma‘rifetiyle kendüsi gelinmezden mukaddemâ tedârük ve ihzâra ve husûs u merkūmun itmâm-ı ikmâlîne gereği gibi ihtimâm ü dikkat ve te’hîr ve tefvîzine bârî hareketden gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 766: Şam valisi Mir Hac Vezir Ali Paşa’ya hac emirliği tevcih edilmiştir. Bu şahsın yanına en iyi askerlerden bazılarını da alarak bir an evvel Belgrad’dan hareket ederek Şam’a gitmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

766-198-3

Kuds-i şerîf ve Gazze ve Ramle ve Nablus sancâkları inzimâmıyla hâlâ Şam vâlîsi ve mîr hâc olan Vezîr Ali Pâşâ’ya hüküm ki

Umûr-ı Hâcc-ı şerîfe Devlet-i ‘âlîyye’min ehemm-i mehâmm ve akdem-i şu‘ûn-ı lâzımü’l-ihtimâmından olmağla sen ki vezîr müşâr-ileyhsin bu hâtır-ı ‘azîmde senden şân-ı şevket-nişân-ı saltânat-ı seniyyem muvâfık-ı hıdemât-ı celîle izhârı melhûz-ı hümâyûn-ı mülûkânem oldığı ecîlden dîger emr-i şerîfîmde tavsiye ve ta‘lim olundığı üzere Kal’a-i Belgrad’dan sârf-ı zimâm-ı ‘azîmetin esnâsında hilâl-i tarîkde seyr-i serî‘ ile hareket ve bir kadem akdem Gelibolu ma‘berinden ‘ubûruyle Şam-ı şerîf vusûle mübâderet ve ba‘de’l-vusûl levâzım-ı tarîk-i Hâcc-ı şerîfî rü’yet eylemek gāyet mühimm ü muktezî olmağın bu bâbda mezîd-i basîret üzere hareket ve bir kadem akdem ma‘ber-i merkūmdan ‘ubûr ile umûr u hâcc-ı itmâm ve temşiyeti bezl-i makderet eylemek içün sür‘at-ı seyr u ‘azîmetin hâvî iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi ber-vech-i muharrer hâcc-ı şerîf umûr-ı Devlet-i ‘âlîyye’min eşref ve a‘zam-ı mehâmmından olduğuna binâ’en tarafına olan hüsn-i i‘timâd-ı şâhânem

muktezâsınca bu emr-i ‘azîm ve hatb-ı celîl u cesîm gerden-i emânet ve dostî liyakâtına bend-i ve tâ‘lîken olmağla tevfîk ve ‘inâyet-bârî ile bir ‘an evvel Şam-ı şerîf’ye vusûle hüccâc-ı Müslimîni îzân-ı sâbıkadan ziyâde kemâl-i emn ü refâhiyyet ile getirub götürmeye kıyâm-ı vusûl eylemek matlûb u hümâyûnum idüğü ma‘lumun oldukda Belgrad’dan Nehr-i Fırat’a hareketin hengamında bir yerde kat‘â meks ü ârâm ve bir mahallde aslâ imrâr-ı vakt ü eyyâm itmeksizin ‘acâleten ve müsâra‘aten Gelibolu ma‘berinden mürûr ve bir sa’at mukaddem Şam-ı şerîf vusûle mübâderet ve senden melhûz-ı hâtır-ı safâ-müzâhare-i hüsrevânem oldığı üzere ba‘de’l-vusûl levâzım-ı tarîk-i hâcc-ı şerîf ve mühimmât-ı sâ’irenin küllîyesini rü’yet ve îrâda mübâşeret ve mükemmel ve müretteb-i kapûn halkı ve cânib-i mîrîden techîz oluna gelen tâmmü‘s-silâh güzîde ve cengâver ‘askerden mâ‘adâsını bâkıyeden mîr-i hasların kendü taraflarından techîz eyledikleri ‘askerî eşrafından ziyâde cenk ve harbe kādîr yârâr ve bahâdır ricâlden olmak şartıyla i‘dâd ve techîz ve emrin gereği gibi tetmîm ve tanzîmden sonra müsta‘inen billâhi te‘âlâ vakt ü zamânıyla tarîk-i Hâcc-ı Şâmî’den zâmile-i bend-i ‘azîmet olan hüccâc -ı Müslimîn ile savb-ı maksûda ‘azîmet ve levâzım-ı ‘azm u ihtiyâta ra‘iyyet ve tertîb-i umûr u Hâccdan mezîd-i basîret üzere hareket ederek bi-avn-i te‘âlâ hüccâc-ı Müslimîni zehâb ü ‘iyâblarından hıfz ü hırâset ve şurûr-mazarr urbân-ı şekāvet-nişândan ve kā‘ide ve siyânet ile refâh-ı hâl ve itminân-ı bâllarına ve meshuben bi’s-selam götürub ve getürmeğe bezl-i cidd u ‘azîmet ve sârf-ı mâ-hasâl miknet idüb bu vechle istihsal rızâ-yı yemn-i iktizâ-yı şâhâneme mübâderet ve ser-i mû hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı R. sene 1153

Hüküm 767: Dukakin Sancağı mutasarrıfı Abdullah’ın sancağı altında bulunan ahalinin, zalimlerden ve eşkıyadan korunması ile ilgili hüküm.

767-199-1

Dukakin[213] Sancağı mutasarrıfı Abdullah *dâme ikbâlü*hûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin zabt u rabt memleket ve te’mîn ve tetmîni fukarâ-yı ra‘iyet berây-ı liyakât ve ahâlî ile hüsnü’l-kât ve mu‘âşeretin mesmû‘ olup bundan

[213] “Dukagin” olarak da okunur.

böyle dahi senden hıdemât-ı sâ'ire ve asâr-ı pesterîn me'mûl olmakdan nâşî murâfa'a-i eşkıyâ ve harâmzâde-i ibtidâr ve terfî'-i bilâd u 'ibâre bezl-i iktidâr eylemek şartıyla bu def'a vukū' bulan tevcîhâtda senin mansıbın âhara virilmeyub hüsn-i sülûk ve hareketine binâ'en üzerinde kemâ-kân kalmağla zabt u rabt husûsuna ihtimâm ve himâyet ve sıyânet fukarâ-yı zu'afâya ikdâm-ı tâmm eylemek içün i'lâmen ve ifhâmen iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde menâsıbın ke'l-evvel zabt u rabt kıyâm ve mübâşeret ve mazlûm ma'iyyet ve zaleme-i mâhiyyet olarak vücûh-ı mezâlim ve ta'adiyâtdan fukarâya sıyânet ve eşkıyâ ve harâmzâdenin def' u şurûru ve mazarrlarına mübâderet ve hilâf-ı şer'-i şerîfe vaz' u hareketden mücânebet idüb her husûsda muktezâ-yı şer'-i kavîm üzere hareket ve cümle ile hüsn-i emr-i şân u ülfet birle mesâ'î-i meşkûre ve müe'sser-i mevfûra ve vücûda götürmeye bezl-i mâ-hasâl-ı kudret ve miknet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır oluşdur

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 768: Or ve Azak taraflarına yeniden tayin olunan ruznamçeci Evvel Ahmet Merami ve mevkufatçı Mustafa Gazi'nin, Açu mutasarrıfı Mustafa Süleyman'ı da yanlarına alarak Rusya ile yapılan anlaşma gereğince Azak taraflarında bulunan Saliva ve Özi nehirleri civarındaki sınırların belirlenmesi konusunda görevlendirildiği ile ilgili hüküm.

768-199-2

Or hâricine ve Azak taraflarına mücedded ta'yin olunan rûznâmçe Evvel Ahmed Merami *dâme mecdühû* ve mevkūfât Mustafa Gazî? *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Devlet-i 'âlîyye-i dâimü'l-karârımla Moskovlu beyninde ber-vech-i te'yîd 'akd u tahrîr[214] olunan musâlaha-i müsâlemet şi'ârın te'bîr ve istikrâr ve teşbir ve istivâr-ı hudûd cânibinden kat' u temyîzi ve şürût u 'ahid-nâmenin icrâ ve tenfîzi ile temşiyet-pezîr olacağı berîhî olmakdan nâşî emr-i tehdîdin 'avn-i bârî ile kıbeli'ş-şitâ hasûl u itmâmı matlûb-ı hümâyûnum olup ve şimâl taraflarına hulûl berd u serdî elkât-ı uhrâdan çendîn müddet-i mukaddem ve zuhûr-ı serhâdd işe mübâşerete nâ-kābil iduği müsellem olmağla bu merâmın ber-vech-i muharrer duhûl ü şitâdan evvel bir vak'a-i suhûlet eylemek ve rü'yeti lâzım gelmeğin siz ki mûmâ-ileyhümâ iş bu emr-i şerîfîm

[214] Metinde "tecrîr" olarak yazılmıştır.

() ile vusûlünde ma‘iyyetinde terfî‘ kılınan Açu mutasarrıfı Mustafa Süleyman *dâme ikbâlü*hû ile cümleniz bi’l-ittifâk hareket ve evvel emîrde doğri Azak üzerine ‘azîmet ve ba‘de’l-vusûl bir tarafdan kal‘anın hıdâmetine nezâret ve bir cânibden dahi hudûd u kadîmesinin tahrîrine ve ‘arazî-i merkūmânın vesile-i terk olunmasına müsâra‘at ve bu esnâda semt olan Kabartaylar’ın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfîmde tasrîf oldığı vechle tanzîm-i emîrlerine dikkat ve cânibi içün yapılması câ‘iz olan kal’aların mahallerini ittifâken ta‘yin ve îrâd ederek bu umûr u temşiyet virildukden sonra yine berü cânibe ‘avdet ve mecrâ Azak sevâhîlinde hudûdumuzda olunan mahalleri tahrîr-i birle Mius Nehri ele alup nehr-i merkūm ile Berda-yı Kebir Nehri’ne ve ânın ile dahi menba‘âta varub menba‘-ı mezkûrede Saliva Nehri menba‘âta varınca olan ‘arazîyi vaz‘-ı ’alâ’im ile temyîz ederek Saliva ile Özi Nehri’ne varub ânda ser-hatme-i maslâhata dikkat ve ‘akārsu muhaddidleri dahi izâle olmalarına başlayub tahrîr-i hudûd ederek Nehr-i Özi’ye geldikde olmecâlden birbirinize kârib-i mesâfe takrîbiyle bi’l-cümle muhaddid mevâzi‘-i merkūmda Nehr-i Özi’den müşterek yollar gödülen mahallerinin sâhillerinde tavâ’if-i Tatar ve ehibbâsı Kazâk taraflarından fî-mâ-ba‘d bir gā’ile çekilmeyecek ve cânibine emniyet-i tâmm hâsıl olacak vechle bu husûsa dahi birbiriniz ile bi’l-mekâtîbe ve bi’l-meşakkat müzâkere ederek ber-vech-i ‘adâlet o mahallden kat‘a hudûdu ve temyîz ve tefrîka sinoruyla itmâm-ı kâra mübâderet ve bu siyâk üzere ahz u i‘tâ olacak hüccet u temessükâtı bi’l-ittifâk karârdâd idüb ândan hatme-i emr u me’mûrunuz ile cümleniz birden ‘avdet ve ric‘at iyleyesiz ser-serî‘en ve ‘acilen hasûle-i merâma vesîle ve kıbeli’ş-şitâ itmâm-ı hıdemâtla i‘âdenize sebeb-i zerî‘ olacağı mütevassıt ve mîrhâssı olan França îlçîsine Moskov mikrâtlarına bu cânibde tezkîr ve ifhâm olundukda ânlar dahi ittifâk-ı edâ ile bu hâlâta münâsib görüb siyâk-ı merkūm üzere hareket iylemelerini kebûde olan Moskov muhaddidleri ve sâ’ir ifhâma iktizâ eden zâbitlerine i‘lâm ve inhâ itmeleri karârdade ta‘kîbde olmağın keyfîyet-i mezkûrda bi’l-fî’il Kırım Hânı müşâr ileyhin re’y-i rezîn-i isâbet-karînlerine menba‘ât ve Özi cânib-i muhaddidleriyle câ-yi takrîbi Özi sol sâhillerinde ber-vech-i meşrûh müşterek yollar gödülen mahallerini dahi fî-mâ-ba‘d gerek tavâ’if-i Tatar ve gerek esnâf-ı Kazâk’dan bir gûne gā’ilesi çekilmeyecek vechiyle tahrîr ve tefrîkacıya semt-i ez-derûn bezl-i miknet ve’l-hâsıl bi-‘avnillâhi te‘âlâ şita halvetinden evvel emr-i tahrîrin bu vech üzere pezîrâ-yı ikmâlîne ve kal‘anın hâdemi ve müceddeden binâsı hâ’iz olan kal‘aların mahallerin ta‘yîni ve Kabartaylar’ın nizâm-ı husûslarına sârf-ı

mâ-hâsal-ı kudret ve hitâm-ı hizmeti hâvî senedât-ı mâni‘de ile ‘avd ü ric‘at eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâhir-i R. sene [1]153

769-199-3

Bi sûreti

Silahdar kâtibi ile Özi cânibi mühürdârı Mustafa Bey ve kapucıbaşılık pâyesiyle terfî‘ kılınan Seyyid İbrahim *dâme mecdühû*ya Or hâricine ve Azak tarafları mühürdârının muktezâ-yı me’mûriyetleri derc olunarak vech-i meşrûh zerre

770-199-4

Bir sûreti

Özi vâlîsi Vezîr Numan Pâşâ’ya mühürdârların bir müşkil işleri zuhûr iyleyub irti‘asına eylediklerinde hâl u tevfîkinde i‘ânet ve muzâheret ve ta‘tîl-i maslâhata mücânebet eylemek içün ber-vech-i meşrûh

Hüküm 771: Balkan’ın öte caniblerinden buğday, arpa, sade yağ, iç yağlar ve çeşitli zahirenin stokçulardan kaynaklı fiyatlarının artığı ve İstanbul’a gönderilmediği haberi alınmıştır. Bu bölgelerdeki görevlilerden stokçuların yakalanıp hapsedilmesi veya katledilmesi ile ilgili hüküm.

771-200-1

Tashîh olunmak üzere tebdîl olunmuşdur

Dergâh-ı ‘âlî gediklülerinden bu def‘a Balkan’ın öte câniblerden hınta ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyir tesyîrine mübâşir ta‘yîn olunan Murtaza ve mukaddemâ çervîş ve don yağları zehâyir nakline me’mûr Mehmed *zîde mecduhû*mâ ve Tolcı ve İsakçı ve İbrail ve Yergöğü ve Rusçuk ve Niğbolu ve Silistre ve Kale ve sâ’ir sevâhîllerde vâki‘ bi’l-cümle kazâlar ile kurb ü civârlarında olan Dizdarköy ve Şumnu ve Arnavud ve Hazergrad ve Çernovi ve Yenibazarı ve Kozluca ve Çardak ve Hırsova ve Maçin ve Kalas Tomarluva ve sâ’ir kazâların kuzât ve nüvvâbınâ ve İsmail mütevellîsi ve İsmail ve Beybazarı a‘yânından Hasan ve Ali ve Salih Kozluca’da a‘yândan Bekir ve İmam ve Hazergrad mütevellîsi İbrahim ve gayri ve Rusçuk’da Küçük Ahmed menzilcisi () Çardak’da Dereköylü Ahmed ve Çernovi’da İbrahim ve Hâcı Halil ve Nuh ve Maçin Kazâsı’nda Osman ve

serdârları ve emîn nâzırı ve yeniçeri zâbiti ve Kozluca serdârı ve gömrükçüsü ve emîni ve Tumarova voyvodası ve vekîli nâzırı İsmail ve Tolcı gömrükçüsü ve Şumnu'de a'yândan Veli ve Hüseyin ve sâ'ir ve mütesellimler ve voyvodalar ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve mukāta'at ve evkāf zâbitleri ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr su başıları ve iskele emînleri ve bi'l-cümle a'yân ve ahâlîye hüküm ki

Bundan akdem sefer esnâsında nehr-i Tuna sâhillerinden ve kurb ü civârlarında olan mahallerde birkaç koldan vâki' ordu-yı hümâyûn içün bu kadar zehâyir mübâya'a ve tesyîr olundığından gayri Âsitâne-i sa'âdetime dahi pey-der-pey o havâlîlerden ecnâs-ı zehâyir müte'akiben tevârüd eden ve el-hâletü hâzihî seferler ber-taraf olmakdan nâşî ba'de-zîn o semtlerden mübâya'a gā'ilesi ve âhar mahallere zahîre nakl teşvîşi kalmamak ve mahsûl u cedîd dahi bir tarafdan idrâk itmek hasebiyle hınta ve şa'îr revgan-ı sâde ve don ve çervîş yağları ve sâ'ir ve ecnâs-ı zehâyir mukaddemâ nizâm virilen narh-ı rûzîleri ile rû'esâ-yı sefâyine fürûht ânbârlarda ve muhtekir yedlerinde iddihâr ve ifâ-yı nizâma ve fiyâtına nesne zâm ve ilhâk olunmamak üzere lâ-yenkati' vefret ve kesret üzere nakl ve tesyîr olunmak iktizâ eder iken şimdi ba'zı tama'kâr ve müfesser kimesneler zehâyirin fiyâtından ziyâde şenni zammı ile karârdât olan nizâma muhtell ve müşevveş ve ashâb-ı zehâyir ve muhtekir tâ'ifesi dahi ziyâdeye fürûht ze'amıyla zahîrelerini ânbârlarda ve sâ'ir mahallerde iddihâra cesâret ve hıntaya şa'îr halt itduği irtikāb-ı edâide eylediklerinden ve varan sefâyin iskelelerde meks ü hemûlalarını alamayub bu vechle zahîrenin âdem-i vürûduna ve 'ibâdullâhın müzâyaka ve zarûretlerine bâ'is oldukları sahîhen i'lâm ve inhâ olunmakla bu husûsda Âsitâne-i sa'âdetimde sâkin 'ibâdullâhın ihânet ve hıyânet iduği vâzıh ve âşikâr olduğuna binâ'en irtikāb edenlerin bilâ-emân katlleri lâzım gelmişken bu def'a dahi cümleye bir katre gafletden ikâz içün mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve sen ki mukaddemâ me'mûr olan mübâşir-i mûmâ-ileyhsin yine kel-evvel sen mübâşir ta'yîn ve sen ki Balkanın öte cânıblerine bu def'a me'mûr olan mübâşir-i mûmâ-ileyhsin sen dahi bu husûslara nâzır-ı nasb olunmuşsundur imdi vusûlünde siz ki mübâşirân ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz cümleniz bi'l-ittifâk hareket ve bu emr-i hâtırın fermânım oldığı vechle itmâm ve temşiyetine mübâderet ederek herbirinizin kazâsında hınta ve şa'îr ve revgan-ı sâde ve don ve çervîş yağları ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyir ânbâr ashâbı ve muhtekir tâ'ifesi yedinde midir ve mîr-i mukāta'at evkāf-ı voyvodalar ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve subaşıları yedlerinde midir hâsılı her kimin yedinde ve ânbârında ise bi'l-

tevkīf anları mahfî ve eşkera mahallerde bulunan ecnâs-ı zehâyir ashâbının îrâd ideceği a‘zâr ve ‘illete bakmayub ve bir habbesi mensî ve metrûk kalmayub ve hıntaya şa‘îr halt olunmayub pak ve musaffa olmak üzere mukaddemâ pezîrâ-yı istikrâr olan nizâm-ı mûcibince narh-ı rûzîleri ile iskelelerde olunan sefâyin-i rû’esâsına bey‘ u fürûht ve kezâlik mahsul ü cedîddin hârmânlardan ânbârlara nakl itdirmeyub doğri iskeleye indirub narh-ı rûzîleri ile fruhtuna ve der-‘akab tahmîl ve kat‘â eglendirmeyub ‘acâleten ve müsâra‘aten ve sevk u tesyîr iyleyesiz eger bundan böyle bir ferd zahîre iddihârı niyetiyle bulunan zehâyiri bey‘ itmemek veyâhûd karârdâd olan narhından ziyâde akçe tâleb itmek ve hıntaya şa‘îr halt olunmak lâzım gelur ise ol makūle ‘ibâdullâha hıyânet eden yâramazlar her kim olur ise olsun zâbitleri ve mübâşir-i mûmâ-ileyh mâ‘rifetiyle ahz ve muhkem-i hâbs ve ihânet müsebbibi ile katli lüzûm gelmekle mukāta‘at ve mutasarrıfı ve zu‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ve mütevellî makūlelerinden iseler itmekleri bilâ-tereddüd âharlara tevcîh ve mâlları mîrîçün zabt u girift ve sâ’ir tüccâr ve muhtekir makūlesinden iseler kezâlîk mâlları mîrîden zabt olundığından gayri bilâ-emân katl olunmâlarıçün keyfîyetlerini ism ü resmleriyle Der-i devlet-medârıma mu‘accelen i‘lâm ve ba‘de haklarında ve vârid olan fermân-ı ‘âlî-şânım mûcibince cezâların tertîbine ihtimâm-ı tâmm iyleyub bu bâbda hükkâm-ı zâbitân ve a‘yân ve sâ’ireden bir ferdi himâye ve bu hıyâneti irtikāb edenler içün hâlâsı ve tüccâra kusûr olunmak mahâl iduği dellâller ve satanıyla kûçe ve pâzârlarda nidâ’ ile cümleye ilânda ve siz dahi bu hâtır-ı ehemmin gayrine temrîne murâd ve matlûb olduğuna fehm u iz‘ân idinüp ânâ görecümleye mezîd-i basîret üzere hareket ve sen ki mukaddemâ me’mûr olun mübâşir-i mûmâ-ileysin mukaddemâ çervîş ve don yağları husûsuna me’mûr olmuşdun senden sadâkat üzere hidametin me’mûl olmağla bu def‘a zikr olunan hınta ve şa‘îr ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyirin dahi ol havâlîlerden tesyîrine ta‘yîn olmağla göreyim seni bu mühimm-i ‘azîmet bir ferdi himâye ve ketm itmeyub eğer kimin yedinde ânbârında zehâyir var ise cümle ma‘rifetiyle narh-ı rûzî üzere rû’essâ-i sefâyine bey‘ itdirub ve iskelelerde bir ân dahi eglenmeyub hemen vardukca hemûlalarını tahmîl ve pey-der-pey bu cânibe sevk ve tesyîr iyleyub muhâlefet edenleri siyâk-ı meşrûh üzere ahz ve hâbs itmekleri ahz ve tevcîh ve mâlları mîrîden girift olacağından gayri bilâ-emân tahmîl olunmâlarıçün keyfîyetlerini sen dahi i‘lâm ve bu husûsda bir vakf-ı merâm itmâm ve temşiyetine ihtimâm idub ve sen ki bu def‘a Balkan’ın öte cânibine me’mûr mübâşir-i mûmâ-ileyhsin sen dahi bu husûslara dahi nezâret ve dâ’imâ ol havâlîlerde geşt ü güzâra bir ân akdem hitâm-ı maslâhata

mübâderet iyleyesin eger bu bâbda siz dahi ma‘âzallâhi te‘âlâ sen dahi tâmm u ham‘a tâbi‘yet ve celb-i mâl misillü harekete ta‘tîl-i maslâhata bâdî işler eder isen muhkem-i haklarınızdan gelunur hemen birbirleriyle hüsn-i ittifâk ve mezîd-i emîrdâd-ı hakk ile mazmûn-ı emr-i ‘âlî-şânım müsâra‘aten infâz ve icrâya bezl-i makderet ve zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır

Fî evâhir-i R. sene 1153

772-201-1

Bir sûreti

Rumili’nin sağ kolunda vâki‘ Cenke Balkan’ından öte olan mahallerden hınta ve mûm ve sâ’ir zehâyiri nakl ve tesyîrine mukaddemâ mübâşir ta‘yîn olunan Dergâh-ı mu‘allâm gediklülerinden telhîs-i esbâk Mehmed *zîde mecduhû*ya ve Varna ve Balçık ve Mangalya ve Pravadi ve Karasu ve Hacıoğlu Bazarı ve Babadağı kādîları ve nâ’ibleri *zîde fazluhû*mâ ve Varna voyvoda () ve Gökçü Ali Yazıcı ve Naibzade Mustafa ve Kavarna voyvodası ve serdengeçdi ağalarından Hâcı İbrahim ve Mangalya a‘yânından Ali Efendi ve Pravadi a‘yânından İbrahim Efendi dimekle ma‘rûf ve serdârı ve yeniçeri zümresinden Hâcı Bekir ve Köstence kethüdâları ve serdârı ve Hacıoğlu Bazarı’nda serdengeçdi ağaları ve mahkeme kâtibi Mehmed ve Babadağı mütevellîsi ve voyvoda olan Murtaza Efendi’nin kârındaşı ve serdârı *zîde kadruhû*mâ muhâlefet edenler haklarında vârid olan tehdîdât-ı müsmîr ve mü’essir olmağla olmakūleler ‘arz u i‘lâm

773-201-2

Bir sûreti

Rumili’nin sağ kolunda vâki‘ Cenke Balkanı’ndan berü vâki‘ olan mahalleden hınta ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyiri nakl ve tesyîrine bundan akdem mübâşir ta‘yîn olunan Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından Seyyid Mehmed *dâme mecdühû* ve Bergos ve Aydos ve Rus Kasrı ve Karinabad ve Yanbolu ve Zağra-i Atik ve Cedid ve Ahyolu ve Misivri ve Çırpan ve İslimye kazâlarının kuzât ve nüvvâbları *zîde fazluhû*m ve Bergos voyvodası bostânı Mehmed ve serdârı ve a‘yânından Çelebi Ağâ ve serdârı Hâcı Bekir ve Rus Kasrı a‘yânından Hamal Yusuf ve Bergos a‘yânından Hasan ve Karinabad a‘yânından Hâcı Ahmed ve serdârı ve Yanbolu a‘yânından Yakub ve voyvodası Seyyid Mehmed ve serdârı ve Zağra-i Atik a‘yânından Hâlâcoğlu Ali ve Hüseyin ve

serdârı ve Zağra-i Cedid voyvodası ve serdârı ve a‘yânı ve Karinabad voyvodası Osman ve Fakya a‘yânından Hasan ve Ahyolu a‘yânından Mehmed ve tûz emni vekîli ve serdârı ve Misivri voyvodası ve İnöz Kal‘ası dizdârı *zîde fazluhû*mâ

Hüküm 774: Mora muhasıllığına Ebubekir Paşa'nın getirildiği ve kendisi Mora'ya ulaşana kadar yerine birinin mütesellim olarak tayin edilmesiyle ilgili hüküm.

774-201-3

Mora Cezîresi'nde vâki‘ kādîlara hüküm ki

Mora muhâsıllığı düstûr-ı mükerrem Ebubekir Pâşâ'ya ‘avâtıf-ı ‘âlîyye-i Şehin-şâhânemden ‘inâyet ve ihsân olup müşâr-ileyhe varıncaya dek cezîre-i mezbûreye bir mütesellim-i nasbından lâbüdd ü elzem olmakdan nâşî kıdvetü'l-emâcid ve'l-a‘yân () *zîde mecduhû* taraflarından mütesellim nasb ve irsâl olunub kendüye zabt itdirilmek fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde ber-vech-i muharrer müşâr-ileyh varıncaya dek mütesellim-i merkūmu mûmâ-ileyhe zabt u rabt ve tarafına ‘âîd ve râci‘ olanı ahz ve kâbz itdirub mütesellimlik umûruna bir ferdi dahi te‘addî itdirmeyub hilâfından hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i R. sene [1]153

775-201-4

Bir sûreti

Sofya monlâsına ve Eyâlet-i Rumili'nde vâki‘ sâ'ir kādîlara () Rumili Eyâleti'de Vezîr Ahmed Pâşâ'ya tevcîh olunmakla müstemlik zâbtiçün ber-vech-i meşrûh

Hüküm 776: İzvornik ve Tuzla ve Yayçe ve Travnik ve Saray kalelerinin anbarlarında devlete aid pekmez bulunmaktadır. Bu pekmezin Dergah-ı muallam gediklilerinden Halim Ağazade Mehmed tarafından satılarak parasının devlete hazinesine yollanacağı belirtilmiştir. Halim Ağazade Mehmed'in annesi ise oğlunun kendisine borcunun olduğunu iddia ederek oğluna dava açmıştır. Bu olay Halim Ağazade Mehmed'in devlet nezdinde güvenini zedelemiştir. Bu kişinin elindeki resmi evrakların alınması ve kendisinin de İstanbul'a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

776-201-5

Bosna vâlîsi Abdullah Pâşâ'ya ve monlâsına ve defeterdarı el-Hâc Mustafa ve bu def'a Der-sa'âdet'imden mübâşir ta'yîn olunan () ve *zîde mecduhû*mâ hüküm ki

Sâbıka Bosna defterdârı İsmail'in defterleri mûcibince bundan akdem tâ'inât-ı 'askerîye içün ma'rifetle zam olunan mîr-i begsimaddan gayri ez-masraf el-yevm İzvornik ve Tuzla ve Bileke ve Travnik ve Saray kal'aları ânbârlarında mevcûd yedi bin dokuz yüz elli dört buçuk kantâr begsimaddın bu def'a menfûr olan sulh u takrîbi ile fî-mâ-ba'd lüzûmu olmamakla makarr-ı râîci üzere fürûht olunurlarından hâsıl olan akçe defterleriyle Der-sa'âdet'ime irsâl ve teslîm hazîne-i âmireme indirilmek bâbında bundan mukaddem sâdır olan emr-i şerîfîm Dergâh-ı mu'allâm gediklülerinden Halim Ağâzade Mehmed mübâşeretiyle irsâl ve tesyîr olunmuşidi lâkin mübâşir-i mezbûr Mehmed'in vâlîdesi Şerife Emine nâm hatun Dîvân-ı hümâyûnuma ref' ref'en iştikâ idüb oğlu mezbûr Mehmed'in zimmetinde bâ 'aded iki bin gurûş alacağım olmağla tâleb iyledüğimde bânâ şütûm-ı galîza ile şetm ve babası mâlı olmak üzere benden şart-ı da'vâ-yı sülûk idüb murâfa'a-i şer' olduğumuzda zimmetimi 'ayda birle iki katı hüccet-i şer'iyye virilmişiken izâ'atı mechûl 'avrât tedârük ve âhi celb-i mahkemesinde güya vâlîdesi olmak üzerine üzerine da'vâ idivirub ol dahi oğlum mezbûrun zimmetinde bir akçe alacağım yokdur ve dört bin gurûş kendüye deynim vardır deyü ifâdarâtı zabt itdirub bu gûne salm u har' irtikābıyla bana gadr u sarîh iylemişdir deyü tazallüm-ü hâl ve ihkāk-ı hakk olunmasını istîsâl itmekle mezbûr Mehmed'in bu gûne da'vâ-yı şer'iyyesini ketm u ihfâ ve girüye dek vadesi altına inilmesi şartı ibrâz itmekden nâşî i'timâd-ı hâl-ı mahcûr olmağla bulunduğu mahallde mübâşeretine me'mûr olduğun husûslar içün yedine virilen ahkâm-ı şerîfim ve mekâtîb olanı ahz ve bu def'a ta'yîn olunan mübâşir-i mûmâ-ileyhe teslîm olunub ve kendüsi bu cânibe i'âde ve irsâl olmak fermânım olmağın imdi sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin mezbûr Mehmed'in her ne mahallde irişurisen yedinde olan evâmir-i 'âlîyyeme ve mekâtîb ve evrak her ne var ise cümlesin ân mahallin hükkâm ve zâbitânı ma'rifetiyle ahz ve ânda me'mûr olduğun husûsları sen varub fermânım oldığı vechle itmâm ve temşiyetine cidd ü cehd ve mezbûr Mehmed'i bu cânibe i'âde ve irsâl eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum

Fî evâhir-i R. sene 1153

Hüküm 777: Venedik ile yapılan anlaşma gereğince Elbistan Sancağında bulunan Dıraç İskelesi'nde tüccarların mallarını Venedikli ve Osmanlı gemicileri sırayla yükleneceklerdi. Fakat Venedikli tüccarlar çörük gemilerle iş yapmaya başlayınca tüccarlardan ve bölgedeki ahaliden şikayetler gelmiştir. Antlaşmadaki nöbet madddesi kaldırıldığı ve tüccarların istediği gemilere mallarını yükleyebilmeleri hakkının getirildiği ile ilgili hüküm.

777-202-1

Dıraç kādîsına hüküm ki

İlbasan Sancağı'nda vâki‘ Dıraç İskelesi'ne sefâyin ile ‘iyâb ü zehâb eden tüccâr tâ'ifesi iskele-i mezbûrdan sefînelerine emti‘a ve eşyâ tahmîl eylediklerinden nevbet husûsuçun nizâ‘ eyledikleri buğyin-i Venedik tâ'ifesinden re's kefâsı birkaç kıt‘a çürük kalyon peydâ ve nevbet ile iskele-i mezbûreden emti‘a ve eşyâ tahmîliçün emr-i ısdâr ve gelen ticaret sefînesini zîrde ve ızrâr eyledikleri ecîlden tâ'ife-i tüccârın emr-i şer‘den inkıt‘âını ve mukāta‘alarını kesr-i îrâdlarına sebîl u bârî olduklarına binâ'en kadîme mugāyir hareketi men‘ u def‘ olunmak içün bundan akdem emr-i şerîfîm ısdâr ve irsâl olundukda zikr olunan re's kefâsına ve konsolosuna mugāyir mu‘tâd kadîm nizâ‘ ve muhâlefet iylememeleriçün mahallinde ma‘rifet-i şer‘le tenbîh olundığından gayri iskele-i mezbûrun kurb ü civârında vâki‘ kazâların mesâlîk-i bazirgânlardan ve sâ'ir emr-i şerr eden tüccâr tâ'ifesinden nevbet husûsu tefahhus ve suvâl olundukda bu âna gelinceye nevbet maddesinde nizâm-ı pezîr oldığı olmayup ve kadîme mugāyir olduğuna binâ'en kat‘â bir vaktde nezâ‘ zuhûr itmemişken sâlîfü'z-zikr re's kefâsı mücerred iskele-i mezbûre-i ta‘tîlçün nezâ‘ ideler eger bundan sonra dahi nezâ‘ları def‘ u nevbet husûs-ı ref‘ olunmaz ise iskele-i mezbûrun nizâm-ı bârgîre muhtell ve mâl-ı mîrîye gadr olur deyü ‘ale'l-ittifâk haber virmeleriyle cümlenin ahbârları üzere nevbet maddesi ref‘ olunmak içün Dıraç nâ'ibi mukaddemâ Hüseyin *zîde ‘ilmühûmâ*nın vürûd eden i‘lâmı mûcibince nevbet mâddesi ref‘ olvechle tüccâr rencîde olmamak içün başdefterdârım telhîbası üzere yüz elli üç senesi Rebi'ü'l-âhîrin on beşinci gûnü târihiyle mukaddem-i emr-i şerîfîm sâdır olup lâkin ve Türklü'ye virilen Dîvân-ı hümâyûnum tarafından emrin kaydı henüz terkîde olunmadığından nevbet husûsunda zerâ‘ ile ihtâr eden hüsn olmamakla ber-vech-i muharrer Dîvân-ı hümâyûnum tarafından virilen fermânın mazmûnu ancak nevbet mahsûsu olup ref‘-ı şürût ‘ahid-nâme-i hümâyûnuma mugāyir bir hâlât oldığı zâhir olmağın emr-i

mezkûrun dahi mahall-i terkîde ve ashâb-ı sefâyine gadr u tüccâra zarar ve mîr-i mukāta‘aya narh gelmemek üzere diledikleri sefîneye tahmîl iyleyub kimesneye cevr u te‘addî olunmamak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 778: Belgrad Kalesi'ndeki komutanların, askerlerin ve İstanbul'daki liva beylerinin üç ay boyunca evlerinede kalmalarına izin verildiği ile ilgili hüküm.

778-20-2

Hâlâ Belgrad muhâfızı olan Vezîr Mustafa Pâşâ'ya hüküm ki

Bundan akdem Belgrad Kal‘ası'nın teslîm ve tesellîmi ve îlçîler mübâdelesi merâsiminin icrâsıyla îrâde-i şân-şevket-i Devlet-i ‘âlîyye'm içün selefîn vezîrim Ali Pâşâ'ya Rumili Eyâleti ‘askerînin tevcîhâtı tefvîz ve eyâlet-i mezbûre dahi Belgrad'a ta‘yîn olunmuş idi el-hâletü hâzihî bi- mennihî-i tevfîk-i Rabbî kadîm ile tesellîm-i îlçîler mübâdelesi husûsları sûret-pezîr olup bu sene-i mübârekede kal‘a-i mezbûrenin tâ‘mir-i hidemât-ı eyâlet-i ‘askerîne muhtâc olacak umûr u sâ'ire temşiyeti misillü bir hâlâta melhûz olmaduğundan gayri mezbûrları birkaç seneden berü seferler takrîbi ile zahmet keşîde olduklarına binâ'en bundan böyle iktizâ eden hidemât-ı ‘âlîyyemden kutluca bulunmâlarıçün bir müddet evlerinde ve yurdlarında ikāmet itmelerine izn-i hümâyûnum erzânî kılındığından mukaddemâ selefîn müşâr-ileyhe virilen cebe defterleriyle bu âna dek vukū‘ bulan tevcîhât-ı kuyûdâtını memhûren Der-sa‘âdet'ime götürmek üzere müşâr-ileyhe başka emr-i şerîfîm ısdâr ve irsâl olunub livâ-yı beyleri dahi keyfîyet-i tefehhîm olunmak siyâkında neferât yerlerinde olan tahvîlât u tezâkiri emr-i şerîfîm târihinden üç ay müddetine dek Âsitâneden berâd itmeleriçün başka emr-i şerîfîmle tenbîh ve te'kîd olmağını mezbûrlara vatânlarına gitmek üzere izn ve ruhsat virilmek içün iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde bi'l-cümle eyâlet-i mezbûre ‘askerîne şimdeden evlerine ve yurdlarına gitmek üzere izn ve ruhsat virilüp lâkin izn akçesi nâmıyla bir akçe ve bir habbeleri alınmadan be-gāyet hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ca. sene 1153

Hüküm 779: Rumeli Eyâleti'ndeki alaybeylerinin evlerine ve yurtlarına gidebilmelerine izin verilmiş olup bunlardan izin akçesi namıyla ücret alınmaması gerektiği ile ilgili hüküm.

779-202-3

Rumili Eyâleti'de elviye-i alaybeglerine hüküm ki

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz bundan akdem Belgrad Kal'ası'nın teslîmi ve tesellîmi ve îlçîler mübâdelesinde edâ-yı merâsimi ile edâide şân u şekvâ Devlet-i 'âlîyye'm içün tevcîhâtınız sâbıka Belgrad ser-'askerî vezîrim Ali Pâşâ'ya tefvîz ve bu bâharda siz dahi kal'a-i merkūmeye ta'yîn kılınmışidiniz el-hâletü hâzihî bi-menni tevfîk-i Rabb-i kadîm ile kal'anın tesellîmi ve îlçîlerin mübâdelesi husûsların sûret-pezîr olup fî-mâ-ba'd ser-'askerlik 'unvânâtı mûcib-i hâlât kalmadığı ecîlden ve vezîr müşâr-ileyhî Şam Eyâleti ve mîr haçlığı tevcîh ve Belgrad muhâfızlığı dahi sâbıka İnebahtı muhâfızı vezîrim Mustafa Pâşâ'ya taklîd olduğuna binâ'en tevcîhâtınız muhâfız-ı müşâr-ileyhe havâle iktizâ itmediğinden mukaddemâ virilen cebe defterleri ve bu âna dek vâki' olan tevcîhâtınız kuyûdanatı memhûren bu cânibe irsâl itmek üzere müşâr-ileyh Ali Pâşâ'ya başka emr-i şerîfîm ısdâr ve irsâl olunub ve siz dahi birkaç seneden berü seferler takrîbi ile zahmet keşîde olduğunuza binâ'en bundan böyle iktizâ eden hıdemât-ı 'âlîyyemde kutluca bulunmânız içün bir müddet evlerinizde ve yurdlarınızda ikāmet eylemeniz içün şimdeden vatânlarınıza 'avdet ve ric'at eylemeniz bâbında izn-i hümâyûnum erzânı kılınmağın bu bâbda izin akçesi nâmıyla bir akçe ve bir habbesini almamak üzere hâlâ Belgrad muhâfızı olan müşâr-ileyh Mustafa Pâşâ'ya hitâben izn-i hıdemâtınız ısrâr ve ısdâr olmağla imdi makdem ve mü'eddî sancâklarınızda ze'âmet ve ve tîmâr tahvîl ve tezkîre ile her kim mutasarrıflar ise iş bu emr-i şerîfîm târihinden üç ay müddetine dek götürub Âsitâne-i sa'âdetimden berâd etmezler ise âhara tevcîh olduğundan gayri alaybegleri dahi olmakūlalara himâye ve müsâ'ade eyledikleriçün alaybeglikleri dahi âhare virileceği mukīm olduğuna cümleye bir hoşça tefehhîm ve berâd itmeleri husûsuna cümleniz fevka'l-hadd sa'y-i belîğ iyleyerek zinhâr **[s. 203]** ve zinhâr izin akçesi nâmıyla bir ferden bir akçe ve bir habbe virmeyüp ve neferâtından dahi izin akçesi nâmına bir nesne alınmayub müşâr-ileyh Mustafa Pâşâ'nın ma'rifetiyle yerlerinize ve yurdlarınıza 'avd ü ric'at ve neferât yedlerinde olan tahvîlât u tezâkiri müddet-i merkūme iktizâsına dek cümlesinin berâd olması emrine mezîd-i

ihtimâm ü dikkat ve mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü'l-gaye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ca. 1153

Hüküm 780: Rumeli Eyaleti'nin ordu-yı hümayun tarafından virilen cebe defterlerinin ve görevlendirme belgelerinin eksiksiz bir şekilde mühürlenerek İstanbul'a gönderilmeleri ile ilgili hüküm.

780-203-1

Hâlâ Belgrad'da olan Şam vâlîsi ve Mîr Hâcı vezîrim Ali Pâşâ'ya hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin bundan akdem Belgrad Kal'ası'ndan teslîm ve tesellîmi ve îlçîler mübâdelesi edâ-i merâsimi ile îrâde-i şân ve şevketçün ser-'askerlik 'unvânâtı ve Rumili Eyâleti 'askerînin tevcîhâtları sana tefvîz ve ihsân olmuşidi el-hâletü hâzihî bi-mennihî-i tevfîk-i Rabbe'l-kādîr ile kal'anın teslîmi ve îlçîler mübâdelesi husûsları sûret-pezîr olup ser-'askerlik 'unvânâtı mûcib hâlât kalmaduğı ecîlden tevcîhâtın dahi fî-mâ-ba'd hilâfına tefvîzi iktizâ itmemekle Eyâlet-i Rumili'nin mukaddemâ ordu-yı hümâyûnumdan virilen cebe defterlerini ve ol vakte dek kalmağla vukū' bulan tevcîhât-ı kuyûdâtını ve bir varakını betâlerini bir varakı zâyi' olmamak üzere bir kimesneye vaz' ve memhûren ve 'acâleten bu cânibe irsâl eylemek fermânım olmağına iş bu emr-i şerîfîm ısdâr () ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde fermânım oldığı üzere mukaddemâ ordu-yı hümâyûnumdan virilen cebe defterleri ve bu vakte dek kalınmağla vukū' bulan tevcîhâtın kuyûdâtını ve betâlerini bir varakı zâyi' ve ıtlâk olmamak vechiyle kemâl-i dikkat ve herî ile cümlesini bir gemiye vaz' u mührünle ile memhûren mu'temed âdemlerinden yedine teslîm ve te'kîdden beylikçi vekîli olan krunu'l-erbâbe'l-tahrîr ve el-katım Mehmed Mustafa *zîde mecduhû* ile ma'ân 'acâleten ve müsâra'atan bu cânibe irsâl ve tesyîr eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 781: Eflak'da bulunan buğday, saf yağ, iç yağları ve çeşitli erzakın İbrail İskelesi'ne nakl edilmesinde yeterince bot bulunmadığı belirtilmiştir. Bir an evvel bot inşasına başlanıp zahirelerin İstanbul'a yollanması ile ilgili hüküm.

781-203-2

Eflak voyvodası İskenderzade Kostantin voyvodaya hüküm ki

Makarr-ı saltânat-ı seniyyem olan mahmîye-i İstanbul'da sâkin-i 'ibâdullâhın akvât-ı rûz-merrelerinden olan hınta ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyirin kesret ve vefret üzere tevârüdu matlûb u hümâyûnum olmakdan nâşî bundan akdem etrâf ve eknâfa ekîd ü şedîd evâmir-i 'âlîyyemle mübâşirler ba's ve tesyîr ve terettüb-i isti'câl ve te'kîdden bir ân hatâ olunmadığı ve şimdiki hâlâtdan zehâyir nizâmından ikdâm-ı umûr lâzım olduğu herkesin ve bâ-husûs sen ki voyvoda-i mûmâ-ileyhsin senin ma'lûmun olmağla bu bâbda dâ'ima dermeyân-ı dikkat olunarak memleket-i Eflak'da bulunan hınta ve revgan-ı sâde ve çervîş ve don yağları ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyiri seferler ve mübâya'aları ber-taraf olmak hasebiyle kesret ve vefret üzere İbrail İskelesi'ne nakl ve tesyîre mübâderet ve esbab-ı nakle dâ'ir hâlâtın evvelkiden ziyâde tanzîmi ve tehniyesine bezl-i makderet lâzıme-i zimmetin olduğundan gayri üteden berü Eflak memleketinde zehâyir ashâbı ârâbalarıyla ile zahîrelerini İbrail İskelesi'ne nakl ve ânda olan ashâb-ı sefâyini bey' ve kezâlîk rû'esâ dahi kendü taraflarından âdemler günderub Eflak'dan zehâyir iştirâ ve ârâbalara tahmîl ve kendüleri sefînelerine ba'de şitâ pey-der-pey bilâ-'avk ve te'hîr bu cânibe sevk ve tesyîr olmağla dârb-ı derin iken bu esnâda İbrail İskelesi'ne gelince esnâ-i râhda olunan sulardan geçurmek içün âmâde olunan botlar bulundukları mahallden tarafından ref' olunmakla zehâyir ârâbaları emr-i şerrden hâmet olduğundan el-yevm İbrail İskelesi'nde yiğirmi kıt'adan mütecâviz sefâyin hemûlarını almayub mevkūf mersâ-yı te'hîr ve ta'vîk oldukları sahîh haber virilmekle bu gûne ehemm-i umûrda olan zehâyir-i tesyîrinde zuhûra gelen tekâsülün ve vehâmet-i encâmı mûcib bir emr-i gayri marzî olmağla seni ikâz içün mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde zehâyir keyfîyeti umûr u âhara kıyâs olunmayup tanzîm ve tasfîyesi gāyet mühimm ü müsta'cel iduğuni ba'de'l-mülâhaza Eflak'dan İbrail'e gelince esnâ-yı râhda vâki' sularda olan botları kemâlatı ibkā ve güvende itmediği hâlden kadr u kîfâyeden ziyâde müceddeden botlar dahi inşâ ve mu'accelen hazır ve müheyyâ itdurub memleket-i Eflak'da olan hınta ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyiri gerek ashâbına ve gerek iştirâ eden tüccâr ve rû'esâ-i sefâyine ârâbalar ile pey-der-pey ta'cîl ala't-ta'cîl ve bir cânibden İbrail İskelesi'ne indirib ânda olan kapu kethüdâya dahi haber gütürub varan zahîreyi kat'â iskelede meks itdirmeksizin mevcûd ve nâ-mevcûd bulunan ve bir cânibe varan sefâyine tahmîl ve ceste ceste edinmek ve edin kat'â Der-sa'âdet'ime irsâl ve tesyîr ile zimmetine ihtimâm ve hâlâ

mahsûl-ü cedîddin idrâki vakti dahi hulûl itmekle bu vech üzere envâ‘-ı zehâyirin ‘acâleten ve müsâra‘aten bu tarafa vürûd ve vusûlüne ikdâm-ı tâmm idüb zinhâr ve zinhâr memleket-i Eflak’dan zahîre geldi deyü iskele-i mezbûreden bir sefînenin tevkîfîne dâ’ir keyfîyet-i vukū‘‘ından gāyetü’l-gāye ihtirâz ü ictinâb eylemek bâbında

Fî evâil-i Ca. sene 1153

Hüküm 782: Beyşehri Sancağı’nın 1153 senesi imdad-ı hazariyesi bir önceki yıldan kalma Mutasarrıf Mehmed’in ve ahalinin zimmetinde kalmış ise bu borcun bunlardan tahsil edilip mutasarrıf olan Cafer’e teslim edilmesiyle ilgili hüküm.

782-204-1

Beyşehri Sancağı’na vâki‘ kuzât ve nüvvâba ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

Yüz elli üç senesine mahsûben lîvâ-yı mezbûrenin imdâd-ı hazariyyesi tahsîl ve Beyşehri Sancağı mutasarrıfı Mehmed *dâme ikbâlü*hû tarafına virilmek üzere mukaddemâ evâmir-i şerîfem sâdır olmuş idi ancak lîvâ-yı mezbûre ‘avârıf-ı seniyye-i şehin-şâhânemden kudvetu’l-ümerâ-yı kirâm Cafer *dâme izzuhû*ya bin yüz elli üç senesi Cemâziye’l-evvelinden zabt eylemek üzere sene-i mezbûreye Rebî‘ü’l-âhirinin yiğirminci gûnünde tevcîh ve ‘inâyeti ve ihsânım olup ve imdâd-ı hazariyyede re’s sene-i gurre-i muharrem i‘tibâr olmağla tevcîh-i târihinden kıste’l-yevm hesâbı ve şürût u hazariyye üzere lîvây-ı mezbûre mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafına iktizâ eden imdâd-ı hazariyyesi tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm olunmak fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîmısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde ber-vech-i muharrer sene-i mezbûre mahsûben mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin tevcîhât-ı târihine göre kıste’l-yevm hesâbı üzere tarafına ‘âid ve râci‘ olan imdâd-ı hazariyyesi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh zimmetine geçmiş ise selefînden edâ vü teslîm olunub ve ahâlî zimmetlerinde kalânı dahi şürût u hazariyye üzere senede üç taksîd ile ahâlîden vakt ü zamânıyla tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm olunub emr-i şerîfîme mugāyir harekete mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 783: Aşiretlerinin başı olan Veli, Hacı İsmail ve Hasan adlı kişiler mukataa sahiplerinden fazladan ücret almışlardır. Şer‘i mahkemenin kararıyla voyvoda olan

Seyyid Mehmed haksız yere aldıkları parayı bu kişilerden isteyince bu kişiler adamlarıyla voyvodanın evini basmış, eşya ve paralarını alıp bazı kişileri katletmişler. Yine hapishaneyi basıp içerdekileri serbest bırakmışlardır. Bu eşkıyaların yakalanıp gerekli cezaya çarpırıldıktan sonra aşiretlerinin Rakka'ya yerleştrilmeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

783-204-2

Karaman vâlîsine ve ber-vech-i arpalık Ankara Sancağı mutasarrıfına ve kādîsına ve Cabbaroğlu () *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Senevî yedi bin üç yüz doksan üç gurûş mâl ile hâlâ arpa emîni Ali ve Ebubekir *zîde mecduhû*mânın mâlikâne-i 'uhdelerinde olan mukāta'a-i Türkmenan Bozulus ân sükkânan Ankara nâm dîger Tayatlı cemâ'atinin dört beş seneden berü mîr 'aşîretleri olan Veli ve Hâcı İsmail ve Hasan nâm kimesneler seniyye-i mezbûrda mukāta'a-i merkūm re'âyâsından mâl-ı mîrîleri üzere kendü ve nefsleriçün ikişer üçer bin gurûş zam ve tahsîl iyleyerek seniyye-i merkūmâda ba'de'l-hakk kati vâfir akçelerin almalarıyla fukarâ-yı ra'iyyet mezbûrların zulmen aldıkları akçelerin edâ vü teslîmiçün huzur-ı şer'îde hatta voyvodaları olan Seyyid Mehmed zîde kadruhû muvacehesinde tâleb ve mezbûrları dahi aldıkları akçeyi ikrâr ve i'tirâf idüb ikâzları mûcibince hüccet ve tahsîli bâbında miraslâ virilüp mezbûrları voyvoda-i mûmâ-ileyh Hüseyin ve makarr oldukları akçenin tahsîli esasında mahbûs u mezbûrun kârdeşlerine ve hevâlarına tabi'î refîklerinden Yasinoğlu Osman ve Uğurluoğlu Resul ve oğulları İsmail ve Ali ve Hâcı Veli oğlu Ahmed ve Tulu Abdullah ve kârındaşıoğlu İsmail ve Süleyman ve Hâcı Veli ve İbişoğlu Ali nâm kimesnelere haber gönderüp nısf-ı eyâlet kırk elli mikdârı eşkıyâ ile voyvoda-i mûmâ-ileyhin hânesini basub yedinde olan mâl-ı mîrî ve memhûr defter mûcibince eşyâ-yı sâ'iresin gasb ü gāret ve mahbûs u mezbûrun zincirlerini kırup tahliye eylediklerinden mâ'adâ elli üç senesinde dahi cemâ'at-i mezbûre üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl-ı mîrîlerin cümle ittifâkı ve ma'rifet-i şer'le olageldiği üzere kat' ve hamiyyet ve dîn ve temessük verilmişler iken eşkıyâ-yı mezbûrun bu sene-i mübârekede kendü nefîsleriçün bir şenni zam olmamakdan nâşî re'âyânın ba'zılarını iğvâl ve tahrîk ve birkaç def'a voyvoda-i mûmâ-ileyh üzerine hücum eyledikleri gayri esnâ-i tarîkde âdemleriyle muhârebe kasdı ve on nefer âdemlerini mecrûh ve iki neferini nâ-bâdîd ve yüklü nişânelerin ahz ve eşyâların yağma ve bunun emsâlleri gûn be gûn ve fesahat ve şekāvete tasaddî

itmeleri ile mezbûrların üzerlerine sübût bulan hukūk u ‘ibâd istirdâd ve voyvoda-i mûmâ-ileyh dahi gāret olunan ma‘lûm ne mikdâr akçe ve eşyânın sâ’iresini şer‘ân tahsîl olunduktan sonra tertîbât-ı şer‘îleri tertîb ve icrâ ve içlerinde Veli ve el-Hâc İsmail ve dîger Hâcı Veli nâm şakîler Rakka’ya iskân olmaları içün siz ki vezîr-i müşâr ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhimsiz size hitâben emr-i şerîfîm virilmek recâsına voyvoda-i mûmâ-ileyh Mehmed ve Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından Beyili voyvodası Mustafa *dâme mecdühû* ve Bozulus kādîsı Mevlânâ Hüseyin ve Ankara kādîsı nâ’ibi Mevlânâ Hasan *zîde fazluhû*mâ ve Ankara Sancağı mütesellimi Feyzullah *zîde kadruhû* ile başka başka ‘arz u i‘lâm ve Tayatlı a‘yân ve ahâlîsi mahzar itmeleriyle Der-sa‘âdet’ime mahsûsan mübâşir ta‘yîn olunan () vusûlünde ma‘rifet-i şer‘le ve sen ki müşâr-ileyhsin sen ma‘rifetinle görülup mezbûrların zimmetlerinde hukūk u ‘ibâd ve voyvoda-yı mûmâ-ileyh ve eşyâ-yı makūlesini müte‘allik-ı şer‘ân her ne bâbda müstehakk olur isen ba‘de’s-sübut tamamen edâ vü tahsîl ol-hâneye def‘ ve teslîm itdirildikden sonra o makūle mel‘anete nezr edenlerin muhkem-i haklarından gelinmek içün kendülerini hâbs ve keyfîyetleri ism ü resmleri ve sûret-i sicillâtlarıyla Der-sa‘âdet’ime i‘lâm ve içlerinde merkūm Veli ve Hâcı İsmail ve dîger Hâcı Veli nâm şakîler dahi yine sen ki vezîr müşâr-ileyhsin ma‘rifetin ve mîr-i mîrân ve Cabbaroğlu mûmâ-ileyhimâ ma‘rifetleriyle Rakka’ya iskân olunmâları içun Dîvân-ı hümâyûnum tarafından emr-i şerîfîm tahrîri bâbında bi’l-fi‘il başdefterdârım olan Mustafa Atıf *dâme ulüvvühû* i‘lâm eylemek mûmâ-ileyhin i‘lâmı mûcibince ‘amel ve hareket hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 784: Beyşehri Aydın Kazası’nda ikamet eden bazı köylüler, köylerini terkederek Eyyub el-Ensari Hazretleri vakıflarından olan Karayaslu Kazası’na yerleşmişler. Buranın vakıf malı olduğunu söyleyerek vergi vermekten kaçınmışlar. Bu kişilerin eski yerleşim yerlerine geri gönderilip vergilerinin tahsil edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

784-204-3

Beyşehri Aydın ve () kādîlarına hüküm ki

Beyşehri Aydın kādîsı mevlânâ-yı mûmâ-ileyh Seyyid Hâcı *zîde fazluhû*nun Der-sa‘âdetime mektûb gütürüb Beyşehri Aydın Kazâsı’nda sâkin re‘âyâ vü berâyâ ve ahâlî ve fukarâ meclis-i şer‘e varub bundan akdem kazâ-yı mezbûrda sâkin olan ‘akār re‘âyâ sâkin oldukları kârib-i karyeleri terk ve tekâlîfden mu‘âf olmak ze‘âmıyla kazâ-yı mezbûr tabi‘î Eyyub el-Ensari Hazretleri evkāfından Karayaslu Kazâsı’na duhûl ve tavtîn itmeleriyle emr-i şerîfîm vâki‘ olan üzerlerine isâbet eden sâliyâneleri tâleb ve almak içün kazâ-yı mezbûrda sâkin mâl-ı mîrî tahsîldârı olan Abdulkerim Ağâ dimekle ma‘rûf kimesne yalandır dediklerinde ve kazâ-yı mezbûrda sâkin Timur Hasan Ağâ dimekle ma‘rûf kimesne re‘âyâ-i merkūmaya sizler vakf içinde bulundunuz vâkf re‘âyâsı olunduğunuz sakunub tekâlîf vermiyesiz deyü tenbîh ve tahrîk ve kasaba-i mezbûr voyvodasını dahi bu vech üzere iğfâl ile tekâlîfâtlarını tâleb içün varan âdemleri tard ve ib‘âd eylediklerinden mâ‘adâ mezbûr Abdulkerim’in hakkında hilâfı vâki‘ müvellâ destler ile ittihâm **[s. 205]** ve buğz u ‘adâvete kasdı ve mücerred tekâlîfleri virmemek içün Der-i devlet-medârıma sülûk itmeleriyle re‘âyâ-i mezbûr kadîm-i karyelerine tavtîn ve hisselerine isâbet-i i‘tâ eden tekâlîfleri tahsîl olumak lâzım gelur ise bunların hisseleri âhar kazâ-i mezbûr ahâlîsinin üzerlerine tahmîl olmak iktizâ idub bir vechle tahmîl edecek halleri olunmayup ehl u ‘iyâllerin terk ve diyâr-ı âhara perâkende vü perîşân olacakları mukarrer olmağla kazâ-i mezbûrun defterlu re‘âyâsından kadîm-i karyelerinden kalkub varub kazâ-i mezbûreden tavtîn olan re‘âyâ kadîm-i karyelerine nakl ve iskân ve emr-i şerîfîmle ve ref‘ olan tekâlîfi kazâ-i mezbûr ahâlîsi ile ma‘ân edâ itdirilub mezbûr nâ-mevcûd hissenin ihtilâl-i memlekete dâ’ir murâfa‘a gelen ref‘ u te‘addîsi kat‘ u def‘ olunur bâbında vâki‘ hüsn-i cümle itmâmıyla hükm-i hümâyûnum virilmek recâsına ‘arz iyledüğün ecîlden bundan akdem ihtilâl vülâdın ve âdem-i nizâm memleketden nâşî evtân-ı kadîmelerini terk idüb karye-i merkūma vusûl ile tavtîn ve karâr eden re‘âyâ ne mikdâr ise bir neferi hâric ve mektum kalmamak şartıyla cümlesi hey‘et-i mecmû‘larıyla ihrâc ve evtân-ı kadîmelerine nakl ve iskân ve hisselerine isâbet eden sâlîyaneleri tahsîl olunub voyvoda-i mezbûr vâkf-ı mezbûr nâzırı tarafından virilen mektûb mûcibince defterlu re‘âyâ-i merkūmun umûruna ma‘adâ mevâdd-ı sâ’ire’ye zinhâr ve zinhâr bir dürlü müdâhale olunmayup men‘ u def‘ olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 785: Osmanlı ile Rusya-Avusturya arasında 1739'da imzalanan Belgrad antlaşmasıyla Zerne Irmağı yatağının bir yıl içinde değiştirilmesi ve İrşova kasabasının arkasından bir kanal açılarak Tuna Nehri'ne bağlanması kararı alınmıştır. Bu iş için Silopili Hüseyin'in dört yüz neferi ile beraber bu bölgeye gitmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

785-205-1

Silopi'de sâkin Silopili Hüseyin *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Devlet-i 'âlîyye'mle Nemçelu beyninde müceddeden mün'akıd müsâlaha-i şürûtunda Zerne Irmağının bir sene-i kâmile tarafından i'mâlesi ve 'atîk İrşova'dan îsâlesi meşrût olmağla husûs u mezbûra Mühürdâr Mustafa *zîde mecduhû* mukaddemâ emîr nasb ve ta'yîn ve mahalline irsâl ve tesyîr olunmuş idi ve el-hâletü hâzihî ırmağ-ı merkūm bi-avnillâhi te'âlâ serî'ân ve 'acâleten şart kılınan mahallden i'mâle ve icrâ olunmak murâd-ı hümâyûnum olub ve sen ki mûmâ-ileyhimsin sen yârâr ve kâr-güzâr ve me'mûr olduğun işin 'uhdesinden gelinmeğe sâhib-i iktidâr müteyakkız ve sadâkatkar olduğun mesmû' u mülûkânem olmağla lâzım gelen ücretleri emîn-i mûmâ-ileyhin yedinde olan akçeden virilmek üzere Silopi taraflarından dört yüz nefer 'amele ile sen dahi emîn-i mûmâ-ileyhin yânına ta'yîn olmuşsundur imdi iş bu emr-i şerîfim () ile vusûlünde keyfîyet-i ber-vech-i muharrer müddet-i kâlîle 'inâyet-i temşiyet-pezîr olmak matlûb u mülkanem ve bu bâbda sen dahi izhâr-ı gayret ve ceht me'mûl u padişâhânem olmağla inşâ'allâhü te'âlâ hitâm-ı maslâhata me'mûr olanları husûs u merâmlarıya bekâm olacakları müsammem olduğuna binâ'en sen dahi der-kâr olan maksûd ve mültemizsin bilâ-tereddüd karîn-i kabul ve fâtır-ı 'inâyet eser-i şâhânemle manzûr ve meşmûl olacağın ma'lûmun oldukda göreyim seni bu bâbda ne gûne gayret ve ne vechle ser-mantûkı hamd edersen zikr olunan dört yüz nefer 'ameleden tez elden bir iki gûn içünde tedârik-i kābil olanları 'acâleten el-vakt ihrâc ve ma'iyyetine istishâb ve mâ'adâ seferdâd-ı merkūm ırmağına dek iktizâ edenleri bir mütedeyyin âdemin 'âkabinden alub yânına götürmek üzere tevcîh ve sipâriş iyleyesin bir ân akdem ve bir kıdem mukaddem ta'cîl 'ale'l ta'cîl mahall-i merkūme vusûle şitâb ve ba'de'l-vusûl emîn-i mûmâ-ileyh ile bi'l-ittifâk ırmağ-ı merkūmun çend-roz müddet içinde i'mâle ve îsâlesiyle hitâm-ı kâra bezl-i tâb ve tüvânâ idüb itmâm-ı emîrde merâmına muvâfık 'avârıf-ı mülûkânemle dil-şâd olmağa ihtimâm ve hakkında olan hüsn-i zânn-ı ta'bîr ve tasrîfe ikdâm ve eğer betâ'etin zuhûr eyler ise mazhârr-ı gazaba inşibâl olmağın

muhakkak iduğuni ba‘de-zîn zinhâr ve zinhâr te’hîr ve rehâvet-i misillû hareketden ittikā-i tâmm eylemek bâbında fermân- ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i Ca. Sene [1]153

Hüküm 786: Zerne Irmağı’nın yatağının değiştirilmesi görevi Mühürdar Mustafa’ya virildiği, Silopili Hüseyin ve dört yüz askerinin de yanına yardımcı olarak verildiği bildirilmiştir. Bu işin bir an önce tamamlanası gerektiğiyle ilgili hüküm.

786-205-2

Zerne Irmağı’nı i‘mâleye mukaddemâ me’mûr olan Mühürdâr Mustafa *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Irmağ-ı mezbûrun i‘mâle ve îsâlesi husûsu bu esnada hitâm-pezîr olmak matlûb u mülûkânem olduğuna binâ’en bir ân akdem temşiyetkâra vesîle-i suhûlet olmağ içün Silopi’de sâkin Silopili Hüseyin *zîde kadruhû* dört yüz nefer ‘amele ile ‘acâleten her vakt yânına me’mûr ve ta‘yîn olunmğla inşâ’allâhü te‘âlâ çûkadârın tarafından hitâm-ı maslâhata bi’l-ittifâk mübâderet ve meşkûrü’l-hedm olmağla bezl-i miknet eylemek içün te’kîden ve i‘lâmen iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ile () irsâl olmuşdur vusûlünde keyfîyet-i ber-vech-i muharrer müddet-i hilâlinde temşiyet-pezîr olmak matlûb u mülükanem ve bu bâbda senden izhâr gayret ve hamiyyet me’mûl u şâhânem olmağla hitâm-ı maslâhata me’mûr olanları hasûl merâmlarıyla yegâm olacakları müsammem olduğuna binâ’en senden dahi der-kâr olan maksûd ve mültemesâtın bilâ-tereddüd kârin-i kabul ve nezr-i ‘inâyet eser-i şâhânemle futûr ve meşmûl olacaklarını birib ve kemâl iduği ma‘lûmun oldukda göreyim seni bu bâbda ne gûne gayret ve ne vachle sedd-i mantûkı himmet idersin meşiyyetin bu siyâk üzere ne mertebe mühimm ü müsta‘cel iduği ba‘de’l-mülâhaza ‘amele makūlesine kat‘â imrâr-ı vakt ve eyyâm-ı sebkatlarında? dahi ri‘âyet itdirmeyub me’mûr olanlar ile cümleniz bi’l-ittifâk işrâ üzere olarak terk-i ârâm ve râhat ve geceyi göndüze katup müsta‘înen-bilâhi te‘âlâ hasûl-i merâm müretteb-i te’sîre tarafından sârf-ı mâ-hasâl-ı kudret ve siz dahi bir ân cümle üzerlerinden mütevassıl olmayup fermân-ı hümâyûnum oldığı vechle bir ân akdem ve bir sâ‘at mukaddem ta‘cîl ‘ale’l ta‘cîl hitâm-ı kâra ve ırmağ-ı merkūmûm şart kılınan müddet-i âhire i‘mâle îsâlesi husûsuna sa‘y ü dikkat idüb bi-‘avnillâhi te‘âlâ itmâm-ı emîrde merâmına murâfa‘a ‘avârıf-ı mülûkânemle dil-şâd olmağla ihtimâm ve hakkında olan hüsn-i zânn-ı te’kîd ve tasdîke ikdâm ve zinhâr ve zinhâr

rehâvete ve te’hîr misillû hareketden ittikā-i tâmm eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 787: Erzurum Eyaleti’nde askerlerin bazıları kaçarak dağılmışlardır. Askerlerin görevliler tarafından yoklanarak bir an önce bayrakları altında toplatılması gerektiği belirtilmiş, kaçanların zeamet ve tımarlarının ellerinden alınması ve bölgedeki vergilerin toplatılıp kayıt altına alınması gerektiği ile ilgili hüküm.

787-206-1

Tashîh olunmak üzere tebdîl-i şud

Erzurum vâlîsi vezîrim Hüseyin Pâşâ’ya ve Erzurum mollasına Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından olup mübâşir ta‘yîn olunan () *dâme mecdühû* ve Eyâlet-i Erzurum’da vâki‘ kuzât ve nüvvâba ve kurûnu’l-erbâbü’l-tahrîr ve’r-rakm defter-i hâkānî kâtiblerinden olub kapucıbaşı mûmâ-ileyhin zimmetine ta‘yîn olunan () zîde kadruhûya hüküm ki

Eyâlet ‘askerî ez-kadîm Devlet-i ‘âlîyye’min mu‘temed ü mu‘tenâ ‘askerînden olmalarıyla herkesi bayrakları altında ibâte-i vücûd etmek ve âhar dirliklerde olanlara ze‘âmet ve tîmâr virilmemek ve bu vechle nizâm halleri tâtârruk-ı halelden sıyânet olunmak dârb-ı derin saltânat-ebed-kādîmeden olup ve bâ-husûs Erzurum Eyâleti gibi küllîyetlu bir eyâlete fî’l-asl dört beş binden mütecâviz kayıddan ‘ibâret olmak hasebiyle hîn-i iktizâda yalnız ânların dest bir sa‘y ve ictihâdlarıyla ve nice emr-i hâtır-ı temşiyet-pezîr oldığı sebt-i cerîde-i tahrîr iken bir müddetden berü meşâ‘il-i seferiyye-i tahlîl ve ba‘de mesâfa takrîr ile tanzîm-i ahvâllerine fi’l-cümle nazâret olunamadığından kānûn u kadîme tavr-ı müserîhe mugāyir nice ze‘âmet ve tîmâr ba‘zı âhar dirlikde olan mütegālibe yerlerine dûçâr olmağla eylâlet-i mezbûre ‘askerîne tenezzül ve tedennî türreyân ve esâs-ı hüsn-i intizâmlarına sirâyet tez-lezîn ve perîşân-ceryân itdürdüği mukaddemâ resîde-i sâmi‘a-i mülûkânem oldukda böyle güzîde eyâletin teşebbüs ve ihtilâfı izâle ve ehibbâ-i ‘uhde-i diyânet ve levâzıme-i zimmet-saltânatım oldığı ecîlden ahvâllerini nizâm-ı asıllarına ircâ‘ içün bi’d-defa‘ât evâmir-i ‘âlîyyem şeref-sudûr ve kendüleri dahi mukaddemâ Kefe cânibine nâmzete me’mûr olduklarından cümlesi bayrakları altında mevcûd ve savb-ı me’mûrlarında isbât-ı vücûd iylemeleri içün tekrâr fermân-ı ‘âlî-şânımla tenbîh-i ekîd olunduktan sonra

cânib-i mezkûr ser-‘askerî tarafından vârid olan kağıtlardan neferât-ı merkūm mahall-i me’mûrlarında oldukları tahrîri ba’s tahrîş-i sâmi‘a-i hüsrevânem olmağla mahsûsan Der-sa‘âdet’imden yoklâmacı ta‘yîn ve hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla ma’tûn-ı fermân-ı cihân-mutâ‘-ı şâhânemle yoklâmâları murâd-ı hümâyûnum olup mukaddemâ olan tenbîhât-ı mülûkânem üzere tekrâr keyfîyet-i yoklamâdâ kendülerini âgāhı iktizâ itmezler iken yine ser-haşme-i zelâl-mekârim şehin-şâhânem fizân itmekle ibtidâ ta‘yîn olunan yoklâmacı eyâlet-i mezbûreye varub şeref-bahşâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûnuma münâdîler vesıtâsıyla herkese i‘lâm ve işâ‘at ba‘dehû Kefe cânibine ‘azîmet ve yoklâmaya mübâşeret itmesiçün başka fermân-ı hümâyûnumla keyfîyet-i mahalline dahi tefehhîm ve nâ-mevcûd olanların itmekleri cânib-i mîrîden zabt olunacağı telkīn ve tâ‘lîm olunduktan sonra yine bu nash-ı pend-i derk ve iz‘ân ve haklarında olan tedkîk ve ‘inâyet-i fehm ve ittikān itmeyûb hîn-i yoklâmada katî ve efrî nâ-mevcûd ve nedâmet oldukaları bu def‘a deryâr-ı hilâfet-medârım ve gelen yoklâma defterlerinden ma‘lûm olmağla o makūle nâ-mevcûdları fî-mâ-ba‘d dâ’ire-i himâyeden devr-i hakk mukātele olan menafi‘-i gazavât-ı mücâhidinden şer‘ân ve kānûnen mahcûr olup bunların ze‘âmet ve tîmârlarından elli iki senesi Mart’ından elli üç senesi Şubat’ı gāyetine değin a‘şâr ve rusûmâta ve ‘avâ’îd ve hâsılâtları mâ-beyyine ‘âîd ve râci‘ olmağla sene-i mezbûr mahsûllerinden mâ-beyni taraflarından bi’t-tamam ve’l-kemâl ahz ve kâbzı ve cümlesi defter olunub me’men mahallerde mevkūfen cem‘ ve hıfz ve defteriyle keyfîyeti i‘lâm olunmak fermânım olmağla mahsûsan kapucıbaşı mûmâ-ileyh mübâşir ta‘yîn ve ma‘iyyetine kâtib-i mûmâ-ileyhi me’mûr gelen yoklâma defterinin vâsıl îcâbları içun aynı birer sûretleri tamamı ihrâc ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde siz ki vezîr-i müşâr ve sâ’ir mûmâ-ileyhimsiz gönderilen yoklâma defterinde mastûr olan tîmârların ze‘âmet ve tîmârları herkangi kazâda ise kurâ ve mezra‘anın biri ve ‘arazîlerinin bir şebrî mektûm ve mahfî kalmamak veçhiyle cümlesi her kazânın kādî ve a‘yân ve ahâlîleri ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle hârice çıkārılub hâsıl olan a‘şâr-ı şer‘iyye ve rusûmât-ı örfîyye ve kānûniyyeden bu âna dek kimesne nesne almış ise bulunub maktû‘atı mâ-beyn-i mahsulü olmak üzere ma‘rifet-i şer‘le ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle edâ ve re‘âyâları zimmetinde olanları dahi kānûn ve defter mûcibince yerlû yerinden ba‘de ahz ve her kazâda bir meskûn mahallden iş bu mevkûf zehâyirin hıfzı içun mürûr kifâye ânbâr tedarük ve tehyie olunub her karyenin defterlu re‘âyâsıyla ve defterlu re‘âyâ yerlerinde zirâ‘at eden hâric re‘âyâ tâ’ifesi hasûl olan iş‘ârlarını kānûn-ı kadîm

muktezâsınca evvelân karyelerinde olan ânbâra ba‘de her hafta dürder tereke satılur ‘âkabinde bazara nakl itmeleri lâzım gelmekle eger bu mu‘âmelede re‘âyâ suhûlet içün herkesin a‘şârları mahsûlâtı tertîb olunan ânbâra nakl ve tahmîl ba‘de’l-nakl devr u keyl olunub mikdârı ve kemiyeti beyânı ile defteri ber-vech-i muharrer tedârük olunan ânbârda mevkūfan bir hoşça hıfz ve üzerlerine taraf-ı şer‘den emîn nasb ve bu siyâk üzere kazâ bî-kazâ defterleri ahz olunarak mahsûlât-ı makūlesi bey‘ u fürûht olunmayup gereği gibi hıfz u siyânet ve kānûn u defter mûcibince icâb eden rusûmât-ı makūlesi dahi ayini nakl olunmak üzere kazâ bî-kazâ ber-vechi makderet ânı dahi mikdâr ve kemiyyeti bahâsı mümzâ ve mahtum başka defter alup cümlesi ne mikdâra bâlîğ olur ise defteriyle ma‘ân mübâşir-i mûmâ-ileyhe ‘acâleten ve müsâra‘aten bu cânibe irsâl ve tesyîr olunub lâkin bu bâbda kemâl-i hakk ve ‘adâlet ve mezîd-i rüşd u basîret üzere hareket olunarak gerek ‘aşâr-ı şer‘iyye gerek rusûmât-ı sâ’ireden kānûn ve defterden ziyâde bir akçe ve bir habbe alınmayub ve icâb eden ‘aşâr ve rusûmâtlarını dahi re‘âyâ ve âharlari ketm ve ihfâ itmeyûb üteden berü cârî ve mer‘î olan kānûn ve kā‘ide düstûrü’l-‘amel tutulub ve ber-vech-i muharrer yoklâma defterinde mezkûr kurâ ve mezra‘a ve ‘arazîlerinden bir nesne dahi mektûm ve mahfî ve sâhiblerinden bir habbe metrûk u mensî kalmayub ve her bir ze‘âmet ve tîmârın mahsûlâtı ma‘lûm olmak içün ol cânibde olan mültezim-i sâbıklardan ve sâ’ir vukūf olanlardan kurâ re‘âyâlarından teftîş ve tefahhus olunub hâsılı fermân-ı hümâyûnum oldığı vechle sene-i merkūmun ‘aşârından bi’l-cümle yerlû yerinde tamamen ve kâmilen ahz kâbza ve her bir kazâdan ahz olunmları ol kazâda me’mûn mahallde mevkūfen hıfz ve üzerlerine taraf-ı şer‘den emîn-nasb olunması rusûmâtdan hasûl olan meblağ-ı zahîre akçesi ketm ve ihfâ olunmayarak yerlü yerinde tamamen ve kâmilen tahsîl mikdâr-ı kemiyetleri başka başka mahzî defter **[s. 207]** olunub işrâ hitâmında defterleriyle mübâşir-i mûmâ-ileyh i‘âdesine ve der-mahzen olan zehâyirin mevkūfen muhâfazasına mübâderet ve ba‘de ne gûne emr-i şerîfîm vârid olur ise muktezâsıyla hareket ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhimsin senden vüfûr u sadâkat ve istikāmet me’mûluyla bu husûsa me’mûr ta‘yîn olunmakla sen dahi basîret ve hakkāniyet üzere itmâm-ı hizmet ve me’mûriyeye dikkat ve bir ferde hilâf-ı şer‘-i şerîfe ve mugāyir-i kānûn ve esbâk-ı cevr u zulümâtdan ve bir gûne tama‘-ı hâmma tâbi‘yyetden mübâ‘adet ve sen ki kâtib-i mûmâ-ileyhsin sen dahi tahrîr itdirduğun mevâdd-ı muktezâ-yı kānûn ve kā‘ide-i defter-i hâkānî üzere rü’yete dikkat idub zinhâr ve zinhâr

mikdâr-ı zerre hilâfından cümleniz gāyetü'l-gāye ittikā vü mücânebet iylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olunmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ca. Sene [1]153

788-207-1

Bir sûreti

Trabzon beglerbegisi () muhâfazasına ber-vech-i meşrûh

Hüküm 789: Derya kapdanından bir kalyon ayarlayarak Vezir el-Hac Mehmed Paşa'yı Boğazhisarları'ndan alıp Mısır'a götürmesi ile ilgili hüküm.

789-207-2

Deryâ kapudânı Vezîr Süleyman Pâşâya hüküm ki

Habbeş Eyâleti ve Mekke-i mükerreme Şeyhü'l-haremliği inzimâmıyla Cidde-i ma'mûre Sancağı'na mutasarrıf olan sâdır-ı sâbık vezîrim el-Hâc Mehmed Pâşâ'yı Boğazhisarları'ndan alup bir ân akdem cânib-i Mısır'a irsâl içün ma'iyyetinde olan mîr-i kalyonlardan bir kalyon ta'yîn ve irsâl eylemek bâbında bundan akdem emr-i şerîfîm sâdır olmuş idi bu vakta dek müşâr-ileyhim kalyona süvârı mâlhut iken henüz kalyon u vürûduna terakkub ve intizâr üzere oldığı inhâ olunmakla ta'yîn itdikde kalyon kapudânına sür'at seyr u 'azîmeti te'kîd ve isti'câl eylemek içün iş bu emr-i şerîfîm ısdâr () ile ısdâr olunuşdur imdi vusûlünde ber-vech-i muharrer kalyon kapudânına bir kadem akdem vezîr müşâr-ileyhî alup Mısır'a irsâl itmesi te'kîd ve savb-ı maksûda vusûl emrine sa'y-i ekîd itdirub te'ammî ve tekasîrden gāyetü'l-gāye ihtizâr ve ictinâb olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 790: 776. hükmün tekrarıdır.

790-207-3

İşbu emîr mahalline gitmeyüp girü gelüp battâlda hıfz olmuşdur

Bosna vâlîsi Abdullah Pâşâ'ya ve Bosna mollası ve defterdârı el-Hâc Mustafa ve bu def'a Der-sa'âdet'imden mübâşir ta'yîn olunan () *zîde mecduhûmâ*ya hüküm ki

Sâbıka Bosna defterdârı İsmail'in defterleri mûcibince bundan akdem ta'yînât-ı 'askerîyyeçün ma'rifetiyle tabh olunan mîrî beksimaddan gayri ez-masârifi el-yevm İzvornik ve Tuzla ve Yayçe ve Travnik ve Saray kal'aları ânbârlarında mevcûd yedi bin dokuz yüz elli dört buçuk kantâr beksimadın bu def'a mün'akid olan selem u takrîbi ile fî-mâ-ba'dler dahi lüzûmu almağla sahr-ı râyici üzere fürûht olunub bahâlârından hâsıl olan akçe defteriyle Der-sa'âdet'ime irsâl ve teslîm hazîne-i âmireme indirilmek bâbında bundan mukaddem sâdır olan emr-i şerîfîm Dergâh-ı mu'allâm gediklülerinden Halim Ağâzade Mehmed mübâşeretiyle irsâl ve tesyîr olunmuşidi lâkin mübâşir-i mezbûr Mehmed'in vâlîdesi Şerife Emine nâm hatun Dîvân-ı hümâyûnuma ref' ref'-i iştirâk idüb oğlu mezbûr Mehmed'in zimmetinde bâ-temessük iki bin gurûş alacağım olmağla talep iyledüğimde bana şütûm u galîza ile şetm ve babası mâlı olmak üzere benden şart-ı da'vâya sülûk itdurup murâfa'a-i şer' olduğunuzda zimmetini ayda birle iki kat'â hüccet-i şer'îyye virilmişkene gıyabında bir mechûle 'avrât tedârük ve âhar celb-i mahkemesinden güya vâlîdesi olmak üzerine da'vâ idüb ol dahi oğlu mezbûrun zimmetinde bir akçe alacağım yoktur ve dört bin gurûş kendüye deynim vardır deyü ifâdaratı zabt itdirub bu gûne hîle ve har' irtikābıyla bânâ gadr sarîh itmişdir deyü tazallüm ü hâl ve ihkāk-ı hakk olunmasını istîsâl itmekle mezbûr Mehmed'in bu gûne da'vâ-yı şer'iyyesini ketm ü ihfâ ve girîve dek ve desîseye ilticâ iylemesini şübhe ibrâz itmekden nâşî i'timâddan memhûr olmağla bulunduğu mahallden mübâşerete me'mûr oldığı husûslar içün yedine virilen ahkâm-ı şerîfe ve mekâtîb ve evrâkı ahz ve bu def'a ta'yîn olunan mübâşir-i mûmâ-ileyhe teslîm olunub ve kendüsi bu cânibe i'âde ve irsâl olunmak fermânım olmağla imdi sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin mezbûr Mehmed'e her ne mahallde îrîşur isen yedinden olan evâmir-i 'âlîyyemde ve mekâtîb ve evrak her ne var ise cümlesin ol mahallden hükkâm ve zâbitân ma'rifetiyle ahz ve ânda me'mûr oldığı husûsları sen varub fermânım oldığı vechle itmâm-ı temşiyetine cidd ü cehd ve mezbûr Mehmed'in bu cânibe i'âde ve irsâl iylem bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i R. sene [1]153

Hüküm 791: Kandiye Sancağı mutasarrıflığı Zarbunzade Ömer'e tevcih edilmiştir. 1153 senesi imdad-ı hazariyyenin bu kişiye teslim edilmesi gerektiği belirtilmiş olup

önceki seneden kalma reayanın veya eski mutasarrıfın borcu kalmış ise tahsil edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

791-207-4

Kandiye mollasına ve Kandiye Sancağı'na vâki' sâ'ir kādîlara ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Yüz elli üç senesine mahsûben lîvâ-i mezbûrun imdâd-ı hazariyyesi tahsîl ve Kandiye Sancağı mutasarrıfı Mehmed *dâme ikbâlü*hû tarafına virilmek üzere mukaddemâ emr-i şerîfîm sâdır olmuş idi ancak lîvâ-i mezbûr 'avârıf-ı seniyye-i şehin-şâhânemde emîrü'l-ümerâi'l-kirâm Zarbunzade Ömer *dâme ikbâlü*hûya sene-i mezbûre şehr-i Rebî'ü'l-âhirinin yiğirminci gününde zabt eylemek üzere tevcîh ve ihsânım olup ve imdâd-ı hazariyyede re's sene-i gurre-i muharrem i'tibâr olunmakla tevcîhât-ı târihinden kıste'l-yevm hesâbı ve şürût u hazariyye üzere lîvâ-i mezbûrda hâlâ lîvâ-i mezbûr mutasarrıfı mîr-i mîrân mûmâ-ileyh tarafına iktizâ eden imdâd-ı hazariyyesi tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm olunmak fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde ber-vech-i muharrer sene-i mezbûreye mahsûben mîr-i mîrân mûmâ-ileyhin tevcîh-i târihine göre kıstel-yevm hesâbı üzere tarafına 'âid ve râci' olan imdâd-ı hazariyyesinde selefi mîr-i mîrân mûmâ-ileyh zimmetine geçmiş ise selefînden edâ vü teslîm olunub ve ahâlî-i zimmetlerinde kal'anını dahi şürût u hazariyye üzere senede üç taksîd ile ahâlîden vakt-i zamânatıyla tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm olunub emr-i şerîfîme mugāyir hareketen mücânebet olunmak bâbında

Fî evâil-i Ca. sene 1153

792-207-5

Bir sûreti

Kırkkilise Sancağına vâki' kādî ve nâ'iblere ve a'yân-ı vilâyete

Hâlâ lîvâ-i mezbûr bin yüz elli üç senesi Rebbi'ü'l ahirinin yiğirminci gününde zabt eylemek üzere Veli *dâme izzuhû*ya tevcîh olunub selefî Ali *dâme ikbâlü*hûya zimmetine geçmiş var ise edâ vü teslîm içün vech-i meşrûh üzere

793-207-6

Bir sûreti

Kırkkilise Sancağı mutasarrıfı mîr-i mûmâ-ileyhin tevcîh-i târihine göre havâss-ı mahsûlâtı hasat i‘tibârıyla kānûn üzere emr-i şerîfîm yazılmışdır

Hüküm 794: İzmir iskelesine gelen saf yağ ve çeşitli zahirenin İstanbul'a gönderilmesi ile ilgili hüküm.

794-208-1

İzmir mollasına ve voyvodasına hüküm ki

Revgan-ı sâde ve sâ'ir ecnâs-ı zahîrenin Âsitâne-i sa‘âdetimde lüzûm ve iktizâsı var iken ba‘zı tüccâr tâ'ifesi sefînelerine tahmîl itdikleri revgan-ı sâde İzmir'den çıkarub ânda bey‘ eyledikleri i‘lâm ve inhâ olunmakla o makūle revgan-ı sâde âhar mahallere ihrâc olunmayup doğri İstanbul'a sevk ve tesyîr olunmak fermânım olmağın imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde ber-vech-i muharrer sefîne ile İzmir İskelesi'ne gelen revgan-ı sâdeyi o cânibden çıkârmayub ve bey‘ itdirmeyub doğri İstanbul'a sevk ve tesyîre bi'l-ittifâk ihtimâm ü dikkat iyleyesiz Der-sa‘âdet'imde sâkin ‘ibâdullâhın havâyic-i zarûriyyelerinden olan eşyânın tevfîd ve te'kîdine îrâde-i hümâyûnum ta‘alluk itmiş iken şöyleki bundan böyle agmâz ve te‘âmi ve kusûr ve tavtîn sebebi ile İzmir İskelesi'nden revgan-ı sâde ihrâc ve bey‘ olundığı haber alınır ise gazabatım ve ‘âkibet-i ‘azîme giriftâr olacağınızı bî-iştibâhadır ânâ görehareket hilâfından gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i Ca. sene 1153

Hüküm 795: Olvine Sancağı Çelebi Yusuf Paşa'ya, 1153 senesi imdad-ı hazariyyesinin kimin hissesine ne kadar isabet ettiği bilgisinin reisülküttab olan Mustafa'ya bildirmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

795-208-2

Olvine Sancağı'nda vâki‘ kādîlara ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

Sâbıka Karlıili mutasarrıfı Çelebi Yusuf Pâşâzade Hasan *dâme ikbâlü*hû ‘arz-ı hâl idüb lîvâ-i mezbûr elli üç senesi Cemâziye'l-evveliyesi gurresinde zabt eylemek üzere mîr-i mîrân mûmâ-ileyhe tevcîh-i ihsânım olmağla lîvâ-i mezbûrun sene-i mezbûre mahsûben tahsîl-i fermânım olan imdâd-ı hazariyyeden kıste'l-yevm hesâbı üzere mîr-i mîrân mûmâ-ileyhin tevcîh-i târihine düşen her ne ise tahsîl olunmak bâbında emr-i

şerîfîm sudûrâtı istirhâm ve Dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz olan tevcîhât-ı kuyûdı ve şürût u hazariyyesi görüldükde lîvâ-yı mezbûr vech-i meşrûh üzere târih-i mezbûrda mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe tevcîh olundığı ve Olvine Sancağı'nın imdâd-ı hazariyyesi üç taksîd ile dört bin beşyüz gurûş olup bu hazariyyede re's sene-i gurre muharreminde i'tibâr olunmakla herkesin tevcîh-i târihinde kıste'l-yevm hesâbı üzere hissesine isâbet eden her ne ise ânı ahz u kâbz itmek iktizâ itdüğinden bi'l-fi'il re'îsiü'lküttabım olan Mustafa *dâme mecdühû*ya i'lâm eylemek i'lâm-ı mûcibince 'amel oluna deyü yazılmışdır

Fî evâil-i Ca. sene 1153

Hüküm 796: Eski Yanya mutasarrıfı Abdi Paşa, Yanya halkından o yıl alınmaması gereken seferiyye adıyla zorla para toplamış ve halka zulmetmiştir. Bu şahsın yaptığı zulmün sonlandırılması ve haksız yere aldığı paranın ise geri alınması için Yanya naibi ve monlası olan Ali'nin görevlendirildiği ile ilgili hüküm.

796-208-3

Der-sa'âdet'imde mübâşir ta'yîn olunan () Yanya nâ'ibine hükümki

Sâbıka Yanya Sancağı mutasarrıfı Abdi Pâşâ livâ-i mezbûre vardıkda kudûmiyye ve teftîş nâmıyla Yanya Kazâsı'nda sekiz bin yedi yüz elli ve Girne Kazâsı'nda beş bin beş yüz ve Narda Kazâsı'nda üç bin iki yüz elli ve Kutluca Kazâsı'ndan bin beş yüz gurûşun cem' on dokuz bin gurûş aldıkda mâ'adâ bu sene-i mübârekede sancâk mutasarrıfı içün hazariyye fermân olup seferiyye fermân olmuş değil iken hilâf-ı edâtı lîvâ-i mezbûrda vâki' kazâlar ahâlîlerine seferiyye olmak üzere on iki bin gurûş tevzî' ve tahsîl ve re'âyâ fukarâsını dürlü bahâne ile tecrîm ve tağrîm ve kimesneden üç yüz ve kimesneden dürder beşer yüz gurûş cürmî nâmıyla alub bunun emsâli zulüm ve te'addîsinin nihâyeti olmayup fukarâ ve zu'afânın ahvâl-i dîger gün ve perâkende vü perîşân olmalarına bâ'is olmağla pâşâ-i mûmâ-ileyhin ber-vech-i meşrûh zulümen ve bi-gayri hakk aldığı girü istirdâd ve fî-mâ-ba'd hilâf-ı şer'-i şerîfe ve bilâ-emr-i münîf zâhir olan zulm ü te'ddîsini üzerlerinden def' u ref' olunmak bâbında sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyh ve Mevlânâ Ali zîde *'ilmühûmâ*sın sen 'arz ve lîvâ-i mezbûrda sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutebâ ve sâ'irleri mahzarıyla i'lâm ve re'âyâ fukarâsı dahi 'arz-ı hâl ile istircâ itmeleriyle Dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz olan kuyûd u ahkâma müracâ'at oldukda bin yüz elli üç senesi mahsûben Yanya Sancağı hazariyyesi

tahsîl ve şürût u hazariyye üzere mutasarrıfı Abdi Pâşâ'ya götürub virmek üzere emr-i şerîfîm virilduği mestûr u mukayyed olunmağın bu sûretde mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin hilâf-ı emr-i 'âlî seferiyye nâmıyla ve mugāyir-i şürût u kudûmiye ve teftîş-i tâmm ve sâ'ir tâmm-ı beyhûde ile fukarâdan bi-gayr-ı hakk aldığı her ne ise sene-i mezbûrda kıste'l-yevm hesâbı üzere tamamına isâbet eden hazariyyesinin mâ'adâsını mübâşir ta'yîn olunan mûmâ-ileyh ma'rifetiyle edâ ve tahsîl ve keyfîyet-i 'alâ vukū' 'arz u i'lâm olunumak fermânım olunmağın imdi emr-i şerîfîmle mübâşir-i mûmâ-ileyh ile vusulünde pâşâ-i mûmâ-ileyh ile murâfa'a-i şer' ve ber-vech-i muharrer hilâf-ı emr-i 'âlî seferiyye nâmıyla müğayir şürût kudûme ve teftîş-i tâmm ve sâ'ir vücûh u mezâlim ile aldığı her ne ise ba'de'l-sübût minvâl-i meşrûh üzere müstehak oldığı hazariyyesinde fazlasını ma'rifet-i şer' ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle tahsîl ve bir emniyetde hıfz u vikāyeti 'alâ vukū' Der-i devlet-medârıma i'lâm ve ba'de ne gûne emr-i şerîfîm vârid olur ise muktezâsınca icrâya ihtimâm ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin emr-i şerîfîme mazmûn-ı münîfini infâz ve muktezâ-yı me'mûriyetini icrâya ikdâm-ı tâmm itdirub hilâfından ittikā vü mücânebet olunmak bâbında fermân

Fî evâil-i Ca. [1]153

Hüküm 797: Avusturya elçisine Edirne bostancıbaşısının refekat etmesi ve Edirne'den İstanbul'a giderken yol üzerindeki yerleşim yerlerinde bulunan görevlilerden bunların korunup, ihtiyaçlarının giderilmesi ile ilgili hüküm.

797-209-1

Çekmece-i Sağir ve Silivri ve Kandiye ve Çorlu ve Tekfurdağı kādîlarına ve nâ'iblerine ve Tekfurdağı'nda ve yeniçeri zâbiti () *zîde mecduhû* ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve 'umûmen 'askerî tâ'ifesi ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Rikâb-ı kâm-yâba gelecek Nemçe îlçîsi bu hilâlinde Edirne'den hareket ideceği haberi tevârüd itmekle istikbâl ve teşbî'ine me'mûr Edirne bostancıbaşısı müntehâ-i hudûd Cısr-i Ergene'den me'zûnen 'avd u insirâf olmakdan nâşî ândan berü izhâr şân u şekvâ-saltânat-ı seniyyem lüzûm ve mühimm olmağın imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde siz ki Çorlu kādîsı ve zâbitân ve a'yân-ı mûmâ-ileyhimmasiz siz Çorlu'nun bi'l-cümle yeniçeri ve sipâhî ve sâ'ir 'askerî tâ'ifesiyle ve a'yân dahi pâkça etbâ' ve tevâbi'leriyle binub îlçî gelinmezden evvel Cısr-i Ergene'ye varub geldikde ânda

istikbâl ve alup Çorlu'ya îsâl ve hîn-i hareketde dahi Kandiye'ye dek teşyî' ândan 'avdet ve siz ki Tekfurdağı nâ'ibi ve yeniçeri zâbitleri ve sâ'ir mûmâ-ileyhimâsız siz dahi Tekfurdağı'nın bi'l-cümle yeniçeri ve 'askerî makūlesiyle ve a'yân dahi güzîde ve pâk ve müsellâh etbâ'larıyla îlçî gelinmezden evvel Kandiye'ye varub geldikde ânda istikbâl ve hengâma hareket Kandiye'den alup Silivri'ye dek teşyî' ve ândan 'avdet siz ki Silivri nâ'ibi ve zâbitân ve a'yân-ı mûmâ-ileyhimsiz siz dahi kezâlîk 'askerî makūlesi ve a'yân ile hâric-i Silivri'den istikbâl ve hîn-i harekete Çekmece-i Kebire'ye dek teşyî' ve ândan 'avdet ve siz ki Çekmece-i Kebir nâ'ibi ve sâ'ir mûmâ-ileyhimmasiz ber-vech-i muharrer hâric-i Çekmece'de istikbâl Çekmece-i Sağîre'den teşyî' ve ândan 'avdet ve siz ki Çekmice-i Sağîre nâ'ibi ve sâ'ir mûmâ-ileyhimmasiz siz dahi ber-minvâl-i meşrûh istikbâl ve yemekelik tertîb olunan çiftliğe dek teşyî' ve ândan 'avdet ile herbiriniz şevket-İslâma lâyık ve 'unvân 'azîmet nişân-devlet-i seniyyeme muvâfık vechle itmâm-ı kâra mübâderet merâsim-i icrâya mahall-i harekete cesâret edenleri zecr u men' u def' idüb zinhâr ve zinhâr hilâfından gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 798: 797. hükmün tekrarıdır.

798-209-2

Yapağcı ve Çatalca öteleri ve Avcıbaşı *zîde mecduhû*mâ hüküm ki

Der-i devlet-medâr-ı hüsrevâneme gelecek Nemçe îlçîsi bu esnâda Edirne'den hareket ideceği haberi tevârüd itmekle istikbâl ve teşyî'ine me'mûr Edirne bostancıbaşısı müntehâ-i hudûd olan Cısr-i Ergene'den me'zûn avd u insirâfına olmağla ândan birle izhâr-ı übbehet u şân ve ibrâz-ı şekvâ ve 'unvân-ı lâzıme şevket-saltânat-ı seniyyem olmağın siz ki mûmâ-ileyhimmasiz iş bu emr-i şerîfîm () ile vâsıl oldığı ânda herbiriniz ikişer yüz mikdârı güzîde ve pâk musellah neferât ve tertîb ve techîz ve birbiriniz ile haberleşerek der-'akab kalkub îlçî-i mûmâ-ileyh gelmezden mukaddem mu'accelen Cisri-i Ergene'ye varub ânda vusûlünde intizâr geldikde istikbâl ve bostancıbaşı mûmâ-ileyhden tesellim birle alup Âsitâne-i sa'âdetime gelinceye dek hengâm-ı seyr u sülûkda şerâ'it-i dostî murâ'ât olunarak fer u devlet-haşmet-i 'âlîyyemi ibkāya ibtidâr ve neferâtınızı zabt u rabt ve merâsim-i edâya mahall-i herketlerinden men' u def'îne bezl-i ibtidâr ve bu vechle muktezâ-yı me'mûriyetinizi fevka'l-kîfâye icrâya

sa‘y-i bî-şümâr iyleyesiz îlçî-i mûmâ-ileyhimin mahall-i cisr-i merkūme vürûdu gāyet kârib olmağla zinhâr ve zinhâr beta’it ve rehâvet misillû hareketden nâşî mevâzi‘-i merkūme geldikde muvâfık-ı istikbâlde bulamamak gibi taksîr ve tehâvün cümleniz gāyetü’l-gāye ihtirâz ü ictinâb eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 799: Divan-ı Hümayun’da baştecüman olan Aleksandri Zirşan? adlı zımminin önceden devlet tarafından miktarı belirlendiği içkiyi kendi ev halkı için satın alıp evine götürmesine engel olunmaması ile ilgili hüküm.

799-209-3

Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağâsı vezîrim Hasan Pâşâ’ya ve hâssa bostancıbaşısına hüküm ki

Boğdan voyvodalığı pâyesiyle hâlâ Dîvân-ı hümâyûnumda baş tercüman olan Aleksandri Zirşan? Der-sa‘âdet’ime ‘arz-ı hâl idüb Dîvân-ı hümâyûnumda baş tercüman olanların levend olan âdemlerin kefâf-ı nefsleriçün İstanbul’a kârib mahallerden iştirâ ve hânesine nakl itmek üzere senede bir def‘a üç bin müddet-i hamr içün emr-i şerîfîm virile gelmekle bunun dahi kendü nefsiçun ve hânesinde olan âdemlerin kefâf-ı nefsleriçun zikr olunan mahallerden akçesiyle olmikdâr hamrın iştirâsına ve kılletine nakline mümâna‘ât olunmamak bâbında emr-i şerîfîm ricâ etmeğin bin yüz elli üç senesine mahsûben def‘ u ihrâm mürûruna mümâna‘ât olunmamak içün yazılmışdır

Fî evâil-i Ca. [1]153

Hüküm 800: Bağdat valisi Vezir Ahmet Paşa’nın emriyle hareket etmek koşuluyla Musul Eyaleti Ahmet Paşa’ya tevcih olunmuştur. Kendisinin bir an önce Musul’a varıp bölgeyi eşkıya ve haramzadelerden temizlemesi gerektiği ile ilgili hüküm.

800-209-4

Hâlâ Musul Eyâleti mücerreden kendüye tevcîh olunan Ahmet Pâşâ’ya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin senin mîr-i mîrân-ı kirâmın kâr-güzâr ve sâhib-i itmâmlarından olub senden her hâlât hıdemât-ı pesendîde melhûz ve ve me’mûl

olmakdan nâşî hâlâ Bağdat vâlîsi vezîrim Ahmet Pâşâ'nın re'yi ve işâreti üzere 'amel ve hareket eylemeniz şartıyla 'avârıf-ı seniyye-i mülûkânemden şeref-bahşâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı mehâbet-nümûnum mûcibince Musul Eyâleti sana tevcîh ve ihsânım olup bir gûn mukaddem olduğun bulunduğun mahallden hareket ve menâsıbın olan Musul'a varub zabt u rabt memlekete kıyâm-ı fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısadar ve irsâl olmuşdur () imdi vusûlünde olduğun mahallden hareket esnâ-i râhda varduğun menâzil ve merâhilde bir ferdden müft ü meccânen yem ve yiyecek mütâlebesinden ve fukarâya zulm ü te'addî itmeden hazer ü mücânebet ederek menâsıbın olan Musul'a varub zabt u rabt memlekete kıyâm-ı mübâderet ve ber-vech-i muharrer vezîr müşâr-ileyhin re'-yi rezîn 'i'ânet kârinesi üzere 'amel hareket ederek havza-i hükûmetin eşkıyâ ve harâmzadeden sıyânet ve sükkân ve kuttânını şurûr ve masârr-ı îrâdların hırâset ile te'mîn-i bîlâd ile terfîh-i hâl-i 'ibâda sarf-ı celîl-i himmet iyleyub hilâfından hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 801: Savaşların son bulmasıyla Bender, Vidin ve Belgrad kalelerine asker, bazı mühimmatın gönderilmesi ve bunların kayıtlarının tutulması gerektiği ile ilgili hüküm.

801-210-1

Mukaddemâ Bender cânibi ser-'askerî vezîrim () Pâşâ *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun nezdinde kıyâm eden Dergâh-ı mu'allâm topçuları üzerlerine turnacıbaşı vekîli olan altmış üçüncü cemâ'atin çorbacısı Mustafa *zîde kadruhû*ya hüküm ki

Bu sene-i mübârekede vukū' bulan sulhun ini'kādı sebebiyle cânib-i mezbûrda neferâtın iktizâsı olup kal'a-i muhâfazalarında lüzûmu olan mahallere nakl ve tesyîri bâbında sudûr olan emr-i şerîfîm mûcibince iki yüz elli nefer Bender Kal'ası'na ve yüz otûz yedi nefer Vidin Kal'ası'na ve iki yüz elli neferi Belgrad Kal'ası'na ta'yîn ve irsâl olunan defâtîr mûciblerince esâmîlerinin kaydları kal'a-i mezbûrun kaydına tebdîl ve nakl ve tesyîr ve ba'de'l-vusûl kıyâm iylemeleri bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmağla Ocak tarafından mübâşir ta'yîn olunan () cavuş irsâl olunmakla inşâllâhu te'âlâ vusûlünde neferât-ı mezbûrenın mübâşir-i merkūmânın yedinde olan defterleri

mûcibince kal‘a-i mezbûranda kıyâm eylemek üzere herbirlerini ahbâr ve savb-ı me’mûrlarına irsâl ve teslîm itdirmeye ziyâde takayyüd-i tâmm ve sa‘y ve ihtimâm iyleyesiz ve sen ki altmış üçüncü cemâ‘atin çorbacısı mûmâ-ileyhsin ser-‘asker müşâr-ileyhin ma‘iyyetinde olan top ve havan ve kundak ve tekerlek ve yuvarlak ve dâne-i humbaraya ‘aded ve ecnâs ve kıyye ve hesâblarıyla tâhrir ve defter idüb tekmilân Bender Kal‘ası’na teslîm ve teslîmi müş‘ir üçüncü bölüğün çorbacısı Ali *zîde kadruhû*dan müfredat üzere memhûr defteri alup mahalline kayd olunmak içün bu tarafa irsâle cidd ü sa‘y olasın deyü Dergâh-ı mu‘allâm topçubaşısı Mustafa *zîde mecduhû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak içün yazılmışdır

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

802-210-2

Bir sûreti

Vidin Kal‘ası’nda olan topcular zâbiti olan dokuzuncu cemâ‘atin çorbacısı Mehmed *zîde kadruhû*ya Bender ser-‘askerî ma‘iyyetinde olan topçularına virilen defter mûcibince kırk sekiz cemâ‘atin ve yiğirmi altı cemâ‘atin çorbacılarıyla yüz otûz yedi nefer topcuların Vidin Kal‘ası’na me’mûriyetleri içün ber-vech-i meşrûh

803-210-3

Belgrad muhâfazasında topçu zâbiti () *zîde kadruhû*ya

Bir sûreti

Bender ser-‘askerî ma‘iyyetinde olan topçulardan virilân defter mûcibince yiğirmi dokuzuncu cemâ‘atin çorbacısı ile iki yüz elli nefer topçuların Belgrad Kal‘ası’na me’mûriyetleri ber-vech-i meşrûh

804-210-4

Bir sûreti

Bender Kal‘ası’nda olan topçuların zâbiti üçüncü bölüğün çorbacısı Ali *zîde kadruhû*ya Bender ser-‘askerî ma‘iyyetinde olan topçularına virilen defter mûcibince altmış üç cemâ‘atin birinci cemâ‘atinden ve elli dürdüncü cemâ‘atin çorbacılarıyla iki yüz elli nefer topçu neferâtından Bender Kal‘ası’na me’mûriyetleri ber-vech-i meşrûh

Hüküm 805: Kırım bölgesinde bulunan asker sayılarının ve ihtiyaçları için erzak miktarlarının belirlenip Kili'den Kırım'a bir miktar para ve askerin gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

805-210-5

Kırım cânibi ser-'askerî ma'iyyetinde me'mûr Dergâh-ı mu'allâm cebecileri üzerlerine zâbit olan Mehmed *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Bundan akdem neferât-ı merkūmânın bin yüz elli iki senesinde 'atîkleri masârıf-ı cem' ile bir cedîdlerinden sene-i mezbûreden âzâd bir kıt'a mevâcibleri 'avâtıf-ı 'âlîyye-i hüsrevânemden ihsân ve ba'zı mahallerden havâle olunan cedîdin üç yüz kırk neferin iktizâ eden on yük elli dört bin beş yüz altmış altı akçe mevâciblerinden sülüs ü sülüsânı i'tibâriyle üç yük elli yedi bin beş yüz yiğirmi iki akçesi bâ-fermân-ı 'âlî tenzîl ve fer ü nihâle olunub henüz mahsûlâtı ma'lûm olmağın iktizâ eden üç bin dokuz yüz yetmiş iki akçe mahlûl tevzî'-i mevâcibden Kili tarafından 'ale'l-sipâhî irsâl olunmak üzere defter-i icmâl tamamen tarafına irsâl olunmuşdur vusûlünde neferât-ı merkūmeyı tevzî' mevâcibât-ı â'lâ surreye yoklayub gerek mevâcibden tenzîl olan dört yüz kırk yedi neferin üç bin dokuz yüz yetmiş iki akçe yevmiyyelerin ve gerek sâ'ir 'atîk ve cedîd neferâtdan nâ-mevcûd olan neferâtın mahsûlâtı başka başka defter ve mukaddem tenzîl olunandan mâ'adâ bu def'a iktizâ eden mahsûlâtı mevâcibleriyle hazînemde olunmak üzere irsâl iyleyesin 'iyâzen billâhi te'âlâ bu bâbda kimesneye himâye ve tekâsül ve tehâvünün zuhûr eder ise mu'ayyen ve mu'akkib olacağın muhakkak birub gerek mevâcib-i tenzîl olunan mahsûlâtı ve gerek mevâcibleri irsâl olunmak iktizâ eden mahsûlâtı ber mûcib-i defter irsâl iyleyesiz deyü bi'l-fi'il cebecibaşı olan İsmail *dâme mecdühû* tarafından mühürlü mektûb virilmek vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak içün yazılmışdır

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 806: Osmanlı ve Rusya-Avusturya arasında imzalanan Belgrad anlaşmasına göre Zerne Irmağı yatağının bir yıl içinde değiştirilmesi ve İrşova Kasabası'nın arkasından bir kanal açılarak Tuna Nehri'ne bağlanma şartı getirilmişti. Bu şartın yerine getirilmesi için gerekli olan işçi, alet, mühimmat ve memurların hazırlanıp bir an önce işe başlanması gerektiği ile ilgili hüküm.

806-211-1

Hâlâ Eflak voyvodası ‘askerîdezâde Kostantin voyvodaya hüküm ki

Devlet-i ‘âlîyye-i ebed-müddetim ile Nemçe Devleti beyninde mün‘akıd olan sulh u salâhda vakt-i mu‘ayyene dek İrşova’da vâki‘ Zerne Irmağı’nın mecrâ-yı kadîminden sarf u ihâle ve ‘atîk-i İrşova Kasabası’nın verasından ve ittîsâlinden icrâ ve isâlesi husûsu meşrût olup ve bu emrin bir ân akdem itmâm ve temşiyeti ehemm-i mehâmm devlet-dakatım fehhâmm-ı saltânat-ı seniyyemden olduğuna binâ’en iktizâ eden levâzım ve mühimmât ve âlât ve edevâtı tertîb bu husûsun temşiyetine kıyâm ve mübâşeret eylemek üzere Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından Mühürdâr Mustafa *dâme mecdühû* binâ emîni ve mübâşir ta‘yîn ve memleket-i Eflak’dan dahi mukaddemâ mâlîye tarafından şeref-yâfte-i sudûr eden evâmir-i şerîfim mûciblerince mikdâr-ı mu‘ayyen cezâhor ve ba‘zı levâzım-ı icrâcı sen ki voyvoda-i mûmâ-ileysin sana tenbîh ve te’kîd olduğundan başka bu emrin bir ân akdem ve bir sâ‘at mukaddem temşiyet ve icrâsı iktizâ-yı zarûrî ile muktezî olmakdan nâşî memleket-i Eflak’dan ber-vech-i muharrer mukaddemâ tertîb olunan cezâhor ‘amelesinden fazla ber-vech-i müsâra‘at temşiyetkâra medâr içün müceddeden bin nefer cezâhor ihrâc ve her yüz neferin üzerine birer mu‘temed-i ‘âlîyye boyar ta‘yîn ve cümlesini i‘mâl ve istihdâm içün üzerlerine kethüdân veyâhûd kethüdân mesâbesinden bir kimesneyi başbuğ nasb ve tahsîs ve bilâ-te’hîr ve terâhî mahall-i merkūme irsâl ve tesyîr eylemek keyfîyeti bundan akdemce mektûb u sâdr-ı a’zam ile te’yîd ve teşdîd olunmuşidi el-hâletü hâzihî kapucıbaşı mûmâ-ileyh tarafından Âsitâne-i sa‘âdetime vârid olan tahrîrâtından işden bir milkdar su‘ûbeti tefehhîm ve ziyâde takayyüd ve ikdâm mevkūfîyeti tebğî olmağla imdi sen ki voyvoda-i mûmâ-ileyhsin ber-vech-i muharrer mektûb sâdr-ı a’zam ile sana tenbîh ve ifhâm olundığı üzere mukaddemâ ihrâc iyledüğin ‘ameleden fazla bu def‘a dahi müceddeden bin nefer ‘amele ihrâc ve her yüz neferin üzerlerine bir mu‘temed ve kâr-güzâr boyar ve cümlenin üzerlerine dahi sana bedel ve senin vücûduna mu‘âdele olmak üzere bi’n-nefs-i kethüdân ta‘yîn ve ber-vech-i ta‘cîl ve müsâra‘at irsâl ve tesyîre mübâderet ve bu husûsa vakt-i mev‘ûdundan mukaddem itmâm-ı mücedded senden matlûb olmağla bi’z-zât senin me’mûriyetin iktizâ eder iken minvâl-i muharrer üzere zikr olunan bin nefer ‘amele ile kethüdân ‘acâleten ve müsâra‘aten tesyîr ve îsâle mezîd-i ihtimâm ü dikkat eylemek şartıyla bu def‘a me’mûriyetden ‘afüvv olmuşsundur nehr-i mezbûrun vakt-i mev‘ûda dek ihâle ve icrâsı husûsâtı eğerçi kapucıbaşı mûmâ-ileyhin ‘uhdesine mufavvaz ve mahavell olan umûrdan olup ancak senden Adana’dan berü Devlet-i ‘âlîyye’me kemâl-i sadâkat ile

hıdemât-ı meşkûreyi sebkat ile ef‘âl ve harekât ve müstâhsene her vechle ve sevk ve i‘timâd ve hasûl olduğuna binâ’en bu husûsa hemen bi’z-zât senden matlûb olduğun ma‘lûmun oldukda mukaddemâ mektûb sâdr-ı a’zamdan tahrîr oldığı vechle cümlesi güzîde ve kavviyyü’l-a‘zâ ve müntehab olmak üzere bin nefer ‘ameleyi iş bu emr-i şerîfîm () ile vâsıl oldığı ânda bilâ-tereddüd ve tehyi’e ve ihzâr ve bi’n-nefsi kethüdân üzerlerine başbuğ nasb ve me’mûr her yüz neferine müteyakkız ve mukaddemâ iş-güzâr ve boyarlardan birer boyar ta‘yîn ve ta‘cîl ‘alâ ta‘cîl ne tarîk ile olur ise olsun İrşova’ya îriştirub hizmet-i me’mûreye kıyâm itdirub ve neferât-ı merkūmeyi gereği gibi i‘mâl ve terk-i hâb-ı râhat ederek itmâm-ı kâra sârf ve sa‘y-i bî-hemâl eylemek üzere ta‘yîn ideceğin zâbit ve bu boyarlara şîfâhen tenbîh ve te’kîd iyleyesin bu bâbda sünûh ve zuhûr eden hizmet ve gayretin hıdemât-ı meşkûre-i sâbıkaya ‘alâka olduğundan gayri bu hilâlde mürûr eden gayret ve hamiyyetin zâyi‘ olmayup merâmına murâfa‘a-i mazhâr-ı ‘avârıf-ı seniyyem ile begâm ve şirgâm olacağın ve zikr olunan ‘amelenin ücretleri ve bu husûsa dâ’ir vâki‘ olan bi’l-cümle mesârifâtın hîn-i muhâsebede hesâbına mahsûb olunacağı dahi birib ve iştibâh olmağla fî-mâ-ba‘d i‘lâm ve istirhâm dâ‘îyesiyle tekavvüt-i vakt ve te’hîr ve ta‘allül ve ruhsat u cevâz gösermeyub senden me’mûl olan vüfûr u sadâkat ile hizmet ve hareketi izhâr itmeğin lâzım iken ma‘âzallâhi te‘âlâ mikdâr-ı zerre tekâsül ve rehâvetin sebebiyle te’hîr-i maslâhata mevâcib olur ednâ kusûr ve fütûrun mesmû‘ olmak lâzım gelur ise senin içun kat‘â necât ve hâlâs-ı mensûr olmayup gazab-ı âteş-bâr-ı hüsrevâneme mazhâr olacağından gayri ebvâb-ı a‘zâr ve ‘illet-i mesrûd olduğu ma‘lûmun olup ânâ göre hareket ve hakkāniyet olan hüsn-i zânnımın te’kîd ve tasdîk eder hıdemât-ı mevfûr ibrâzına sa‘y ü dikkat ve zinhâr mikdâr-ı zerre kusûr ve tekâsülden gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı Ca. sene 1153

Hüküm 807: 1153 senesinde Erzurum Eyaleti Vezir Hüseyin Paşa’ya tevcih edilmiştir. Mülkiyeti devlete ait köylerin hassları toplanırken zamanında ve kanuna göre toplanması ile ilgili hüküm.

807-212-1

Erzurum monlâsına ve Erzurum Eyâleti’nde vâki‘ sâ’ir kādîlara hüküm ki

Yüz elli üç senesi Rebî‘ü’l-âhir’in on dokuzuncu gününden zabt itmek üzere Eyâlet-i Erzurum düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘alem vezîrim Hüseyin Pâşâ *edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû*ya tevcîh olunub eyâlet-i mezbûrda vâki‘ mîr lîvâ-i hâssı karyelerinin sene-i mezbûrda vâki‘ olan hâssları tevcîh-i târîhine düşmüşise selefîn tarafından müdâhale olduğundan bu bâbda kānûn üzere ‘amel olunmak muktezî olup ve mîr lîvâ hâssı mahsûlünden ‘îtibâr haslâr olup ve hâssları terke dahi bir yerde terke îrîşub kemâle bulub biçmek câ‘iz olan vakt olup biçmek ve hârmân olmak lâzım değildir olundukda her kimin tahvîl-i târihine düşerise ânın tarafından kâbz olunmak kānûn olup bu bâbda kānûn üzere ‘amel olunmak fermânım olmağını imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz sâlîfü’z-zikr senenin mahsûlleri selefînden târihine düşmüş olmayup fi’l-vâki‘ müşâr-ileyhin tevcîhi târihine düşmüş ise tarafından zabt ve tahsîl itdirulub mugāyir kānûn selefîne mu‘âraza ve nezâ‘ itdirulmeyub kānûn üzere ‘amel ve hareket olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 808: Derya kaptanı Vezir Süleyman Paşa’dan, Hanya’ya atanan Vezir Ahmed Paşa’yı Hanya’ya; Hanya’dan da Mısır’a atanan Vezir Mehmed Paşa’yı alıp Mısır’a götürmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

808-212-2

Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşılarından olup bundan akdem sâdr-ı a’zam sâbık vezîrim Mehmet Pâşâ’yı Boğazhisarlar’dan alup Mısır cânibine irsâle me’mûr olan () *dâme mecdühû*ya ve müşâr-ileyhin nakline ta‘yîn kılnan donanma-i hümâyûnum kapudânlarından () kâpûdan *zîde kadruhû*ya hüküm ki

Sen ki kapucıbaşı mûmâ-ileyhsin müşâr-ileyhî mahall-i mezbûrdan alup Mısır cânibine me’mûr olmuş idin el-hâletü hâzihî hîn-i hasbe’l-iktizâ Habbeş Eyâleti ve Mekke-i mükerreme şeyhü‘l-haremliği inzimâmıyla Cidde-i ma’mûra Sancağı ‘avâtıf-ı ‘âlîyye-i Hüsrevânemden Hanya muhâfızı vezîrim Ahmet Pâşâ’ya ve Hanya muhâfızı sâdr-ı a’zamı sâdır-ı sâbık müşâr-ileyhe tevcîh ve ihsânım olmakdan nâşî me’mûr olduğunuz vech üzere sâdr-ı a’zam sâbık müşâr-ileyhî alup bir sâ‘at evvel cânib-i Hanya’ya ve cânib-i Hanya’dan muhâfız-ı müşâr-ileyhî dahi alup Mısır cânibine irsâl eylemek fermânım olup ve bu husûsda hâlâ deryâ kapudânı olan vezîrim Süleyman Pâşâ’ya başka emr-i şerîfîmle i‘tâ olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl

olmuşdur imdi vusûlünde sen ki kapucıbaşı mûmâ-ileyhimsin muktezâ-yı me'mûriyetin üzere sâdır-ı sâbık müşâr-ileyhî Hanya tarafına ba'de'l-irsâlinde muhâfaza olup Hanya mutasarrıfı olan vezîr müşâr-ileyhî alup cânib-i Mısır'a irsâle takayyüd-i tâmm sen ki kâpûdan-ı mûmâ-ileysin kat'â bir yerde meks ü tevakkuf eylemeyub sür'at-ı seyr ile herbirini mahall-i me'mûra bir kadem akdem irsâle ziyâde sa'y ve ikdâm-ı tâmm iyleyub mikkâr-ı zerre müsâmaha ve tekâsülden be-gāyet hazer ve ittikā-i tâmm eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ca. Sene 1153

Hüküm 809: İzmir'de vefat eden İngiliz Hacı Mustafa'ya borçlu olanlardan borçlarını ödemeleri istenmiştir. Fakat borçlu olan kişilerin bazılarının gerek borçlu oldukların inkar etmeleri ve gerek bazılarının vefat etmiş veya farklı yerlere göç etmiş olmalarından bu hüküm iptal edilmiştir.

809-212-3

Mezkûr u vasî el-Hâc Mehmed ber-mûcib ve sebt-i defter ve kayd idüb zimmetimde bir akçe ve bir habbe bâkī kalmamışdır deyü sâbıka İzmir kādîsı Zekeriyya Efendi imzâsıyla mümzî iki kat' tenfîz ve sa'ya hüccetleri ibrâz ve maraz-ı lehüm olan kimesnelerin ba'zısı fevt ve ta'assübu diyâr-ı âhire gidub bir akçe istirdâdı mümkin değildir deyü cânib-i İzmir nâ'ibi Mehemd Efendi 'arz itmeğin Dîvân-ı hümâyûnumdan virilen emrin kaydı terkîn ve başmuhâsebeye i'lm u haberi virilmek bâbında sarâhaten fermân-ı 'âlî sâdır olmağla sâdır olan fermân-ı 'âlî mûcibince başmuhâsebeye i'lm u haber kâ'imesi virilmeğin ber-mûcib-i fermân-ı 'âlî iş bu emrin kaydı terkîn olunmuşdur ve vergisi olmamak üzere emr-i şerîfe yazılub iş bu mühimmme defterine kayd olunmuşdur

Fî evâhir-i B. sene 153

Terkīn

İzmir monlâsına ve İzmir voyvodasına hüküm ki

*Bundan akdem İzmir'de vefât eden İngiliz Hâcı Mustafa'nın beytü'l-mâlı cânib-i mîrîye 'aîd olup ve müteveffâ-i mezbûrun mahzeninden ihrâc ve ol vaktde voyvoda bulunan Nazikzade'nin huzûrunda ta'*dâd *olunan hukka beş kîse akçeden hâlâ İzmir'de mahbûs olan vasîsi el-Hâc Mehmed'e virilen ve sâ'irleri zimmetinde olan akçe ile*

Kazancıoğlu'nun Ahmedi zimmetinde olunan on beş birûn kîse akçenin tahsîli içün bundan akdem mü'ekked? ve mezîd-i emr-i şerîfîm sâdır olmuş idi el-hâletü hâzihî husûs-ı mezbûre dâ'ir Der-sa'âdet'ime gelen kâğıdların hulâsa-i mefhûmlarında ber-mûcib-i defter kassam-ı müteveffâ-i merkūmun metrukatı kırk altı bin beş yüz gurûş bâliğ meblâğ-ı merkūmdan bir mikdârı ba'zı mersumat? ile zâyi' olup lâkin müteveffâ-i merkūmun bi'l-cümle şer'i vasîsi olan mezkûr el-Hâc Mehmed'e mâl-ı müteveffâdan on bin yüz otûz ve resm emînine ve beytü'l-mâl nâmıyla dahi beş bin yüz on beş gurûş virildiği ve bunlardan gayri müteveffâ-i mezbûrun zevcesi mehr-i mû'eccel ile rub' hisse-i şer'iyyesine isâbet eden hakkını ahz u istifâ itmişiken müteveffânın zimmetinde alacağım vardır deyü bi gayri vech-i şer'i dört bin gurûş dahi aldığı bu tevcîh-i ber-mu'tâd olub bu âzca mâddeden iktizâ eden on dokuz bin iki yüz kırk beş gurûş ile merkūm Kazânğancıoğlu'nun Ahmed'i zimmetinde olan akçe cânib-i beytü'l-mâle 'aîd emvâlden oldığı ma'lûm defterde zâhir olmağla iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde siz ki mûmâ-ileyhimâsız ol emîrde zevcesi mezbûrenin bi vech-i şer'-i şerîf aldığı dört bin gurûşun ma'rifet-i şer'le bi't-tamam kendüden ba'de'l-istirdâd resm-i emniyet ve beytü'l-mâlcı nâmıyla alınan beş bin yüz on beş gurûşun dahi her kime virilmişse bi't-tâleb ve bu i'tirâzatı dahi elbette ve elbette anlardan tahsîl ve vasî-i merkūmdan aldığı meblağ-ı merkūm on bin yüz otûz gurûş dahi mezbûr? yerden ne mahalle sârf olunmağın ve vasÎ-i merkūmun zimmetinde ne mikdârı kalmışdır bi't-tâharri hârice çıkardıktan sonra eğer vech-i şer' üzere ve hakkı (...) sârf olunmuş var ise andan mâ'adâ ve vâsî-i zimmetinde kalanı bî-eyy-i vech-i kân vasî-i merkūmdan veya emvâl ve emlâkından tahsîl ve cümlesini mübâşir-i mûmâ-ileyhe teslîm ve mikdâr ve kemiyetini tahrîr ve bunlardan başka merkūm Kazğancıoğlu'nun Ahmedi dedikleri şahsın hâlâ İzmir'de emlâk ve eşyâya dair nesnesini ahz ve i'tâsını ta'arruz ider kimesnesi veyâhûd müştereki varmıdır keyfîyeti vukūfiyeti olanlardan ba'de'l-istifsâr *İzmir'de mâ-meleki oldığı hâlde ma'rifet-i şer'le zabt ve eğer İzmir'de bir nesnesi ve müştereki ve ahz ve i'tâsına ta'arruz ederek tutmaya merkūmun müddet-i karâratı ve temriren memhuren? ve şîfâhen vürûd eden haberin bi't-tahsîsi kârine-i ta'yîn idüb zimmetinde olan akçenin tahsîline vech-i sühulet ile tevcîhâtım üzere 'alâ vukū' iduği nâzır ve hâsıl olan meblâğ-ı merkūmu mübâşire teslîm ve mikdâr-ı keyfîyeti ve zabt olunan emvâl ve eşyânın 'aded-i beyânâtı ile vâki' merkūm Hâcı Ali ve Cemal Kazım Der-sa'âdet'ime i'lâm idüb bu bâbda gerek zevcesinin ve gerek sâ'ir mâl-ı tahsîl ile iktizâ edenlerin îrâd edecekleri a'zâr ve ''illeti i'lâm ve hazer istihdâm İslam?*

da‘iyesiyle ta‘tîl-i maslâhata gāyetü’l-gāye *hazer eylemeniz fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki*

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 810: Konya Eyaleti Vezir Hüseyin Paşa’ya tevcih edilmiştir. Konya Eyaleti’ne bağlı sancak hassı köyleri hasadının zamanının geldiği ve Hüseyin Paşa’nın buranın hasadını toplaması işiyle görevlendirildiği ile ilgili hüküm.

810-213-1

Karaman Eyâleti’ne vâki‘ kādîlara hüküm ki

Eyâlet-i mezbûre mukaddemâ vezîrim Hüseyin Pâşâ *edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû*nun yedinde iken iş bu bin yüz elli üç senesi şehri Rebî‘ü’l-âhirinin on dokuzuncu gününde sâbıka Kandiye muhâfızı düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘alem vezîrim Ebubeki Pâşâ *edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû*ya tevcîh olunub lâkin eyâlet-i mezbûrda vâki‘ mîr lîvâ-i hâssı karyelerinin hâsadı sene-i mezbûrda şehri Rebî‘ü’l-evvelinin on yedinci gününde vâki‘ olduğuna hâlâ medine-i Konya nâ’ibi Mevlânâ İbrahim *zîde ‘ilmühûmâ* i‘lâm eylemekle eyâlet-i mezbûrede olan mîr-i lîvâ-i hâsslarının hasâdı müşâr-ileyh Hüseyin Pâşâ’nın tevcîhi târihine düşub ve mîr lîvâ-i hâssı mahsûlünden i‘tibâr hâsada olup ve hâsslar dahi bir yerde terk îrîşub kemâle bulub biçilmek câ‘iz olan vakt olup gelmenin cürmi lüzûm olmağla ol vaktde her kimin tahvîl târihine düşer ise ânı tarafından kâbz olunmak kānûn olunmağın bu bâbda kānûn üzere ‘amel olunmak fermânım olunmağın imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde zikr olunan senenin hasâdı Konya nâ’ibi mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin i‘lâmına göre müşâr-ileyh Hüseyin Pâşâ’nın zamânına düşüb ve nefs-i Konya’da hasâd vakt-i merkūmda vâki‘ oldığı gibi eyâlet-i mezbûre dâhilinde vâki‘ sâ’ir elviyede olan hâsslarının hasâdı dahi müşâr-ileyhe tevcîh-i târihine düşmüş ise tarafından zabt ve tahsîl itdirilub mugāyir-i kānûn hâlefi tarafından mu‘âraza ve nizâm olunmayup muktezâ-yı kānûn ve mazmûn-ı emr-i hümâyûnum mûcibince ‘amel ve hareket olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 811: Karaman Eyaleti Vezir Ebubekir Paşa'ya tevcih edilmiştir. 1153 senesinin imdad-ı hazariyesinin bu kişiye teslim edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Önceki mutasarrıfın borcu kalmış ise tahsil edilmesi yine halktan da borcu olanlardan senede üç taksit ödemeleri koşuluyla tahsil edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

811-213-2

Karaman Eyâleti'nde vâki' kādîlara ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Bin yüz elli üç senesine mahsûben eyâlet-i mezbûrun imdâd-ı hazariyyesi tahsîl ve Karaman Eyâleti mutasarrıfı vezîrim Hüseyin Pâşâ *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* tarafına virilmek üzere mukaddemâ emr-i şerîfîm sâdır olmuş idi ancak eyâlet-i mezbûrda 'avârıf-ı seniyye-i şehin-şâhânemden ve düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'alem vezîrim Ebubekir Pâşâ'ya edâmallâhü te'âlâ iclâlehûya sene-i mezbûreye şehri Rebî'ü'l-âhirinde on dokuzuncu gününde zabt eylemek üzere tevcîh ve ihsânım olunub ve imdâd-ı hazariyyede re's sene-i gurresi muharremi i'tibâr olunmakla tevcîh-i târihinden kıste'l-yevm hesâbı ve şürût u hazariyye üzere eyâlet-i mezbûrdan hâlâ eyâlet-i merkūm mutasarrıfı vezîrim müşâr-ileyh tarafına iktizâ eden imdâd-ı hazariyyesi tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm olunmak fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde ber-vech-i muharrer sene-i mezbûreye mahsûben vezîr müşâr-ileyhin tevcîh târihine göre kıste'l-yevm hesâbı üzere tarafına 'âîd ve râci' olan imdâd-ı hazariyyesinden selefîn vezîr müşâr-ileyh zimmetine geçmiş ise edâ vü teslîm olunub ve ahâlî zimmetlerinde kalanı dahi şürût u hazariyye üzere senede iki taksîd ile ahâlîden vakt-i zamânıyla tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm olunub emr-i şerîfîme mugāyir hareketden mücânebet olmak abında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 812: Karadeniz ve Akdeniz'den Tekfurdağı'na saf yağ ve zeytin yağı taşıyan gemilerin stokçu taifesinden korunarak İstanbul'a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

812-213-3

Tekfurdağı nâ'ibine ve Tekfurdağı'nda yeniçeri zâbiti () ve zahîre mübâşiri Veli *zîde mecduhû*mâya hüküm ki

Bahr-i Sefid'den ba'zı revgan-ı zeyt ile gelen sefâyin rû'esâsı hemûlalarını Tekfurdağı'ndan ihrâc ve mahzenlerde ihfâ idüb vakt u be vakt gerek ashâb-ı sefâyin ve gerek muhtekir tâ'ifesi ziyâde kâ'ide kasdıyla bu cânibe fakat ikişer ve üçer tulum irsâl eyledikleri inhâ olunmakla revgan-ı zeytin İstanbul'da vâki' sadâret-i 'a'zâm câmi'alarına ve sâ'ir bunca cevâmi' ve mesâcide lüzûm u te'mîn olduğundan gayri sükkânı dahi havâyic-i zarûriyelerinden olup ve bâ-husûs revgan-ı sâde mâdde-i lev'azîme-i umûr u mu'âşeret olduğuna binâ'en bunların pey-der-pey Âsitâne-i sa'âdetime vürûdu muktezî iken ashâb-ı sefâyin ve muhtekir tâ'ifesi vürûdu matlûb olan eşyâyı bu gûne ihtifâ ile ihtikâra cesâret eylediklerine izn u ruhsat göstermeyub bilâ-emân hakkınızdan gelinmek mûcib iken müdâfa'a-i iğmâz olunub yalnız inzâr ve tehdîd ile iktîfâ olunmuşdur imdi iş bu emr-i şerîfîm müşâr-i mûmâ-ileyh ile vusûlünde zehâyir-i keyfîyeti bu câniblere lüzûm ve iktizâsı temrîne iduği bi'd-defa'ât sana tefehhîm olunmakla üçünüz dahi bi'l-ittifâk kalkub Tekfurdağı'nda ne kadar mahzen ve ne mikdâr mahfî mahallde var ise bi-nefs-i rü'yet ve bulduğunuz sâde ve zeyt ashâbının îrâd eyledikleri 'özr u 'illetine kat'â bakılmayub Ak Deniz'de bulunan sefâyin defteri ile vaz' ve 'acâleten bu cânibe irsâl ve tesyîr eyledikden sonra fî-mâ-ba'd Ak Deniz'den revgan-ı sâde ve zeyt götüren sefâyinin Tekfurdağı'na yanaşacak bir mühimm işi yoğise hemen doğri bu tarafa sevk ve tesyîr ve eger ânda rü'yet edecek fehm iş var ise hemûlasını çıkartmayub tez elden ehemm-i umûr ile 'acâleten ve irsâl ve eger hemûlasını bi'z-zarûre ihrâc iktizâ eder ise derûnunda olan revgan-ı sâde ve zeyti vezn ve defter eyledikde sonra bir vaktde ânda bey' itdirmeyub sâ'ir sefînelere tahmîl ve mikdâr ve keymîyyetlerini bünyân ve derûnuna âdem vaz' idüb defterleriyle Der-sa'âdet'ime irsâl ve'l-hâsıl fî-mâ-ba'd gelen sefâyinin zahîrelerini doğri bu cânibe göndermekle herbiriniz sa'y-i bî-hemâl iyleyesiz bu husûsda sırren ve 'alenen tecessüs ve tefahhus olunub **[s. 214]** şöyle ki ma'âzallâhi te'âlâ bu bâbda tama'-ı hâmma tâbi'yyet ve izhâr tekâsül ve rehâvet ile gerek el-yevmü'l-ânda bulunan ve gerek bir cânibden tevârüd edeni mugāyir emr-i 'âlî bu cânibe tesyîr itmeyecek olur iseniz sonra bir gûne 'özrünüz makbûl olmayup eşed-i cezâya giriftâr olacağınız bî-iştibâhdır ânâ görehareket ve zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı Ca. sene [1]153

Hüküm 813: Limni muhafazasınada olan Ebubekir'e Anavarin Kalesi zabitliği tevcih edilmiştir. Kendisinin Anavarin'de ikamet edip burada bulunan mühimmat ve cephaneyi koruması gerektiği ile ilgili hüküm.

813-214-1

Sâbıka otûz üç bölüğün çorbacısı olup hâlâ Limni muhâfazasında ikāmet üzere olan Ebubekir'e hüküm ki

Mora Cezîre'sinde vâki' Anavarin Kal'ası muhâfazasına me'mûr Dergâh-ı 'âlî cebecilerinden bin yüz elli iki senesi zâbitliği sana tevcîh olmağla varub kal'a-i mezbûrda ikāmet eylemen ferrmânım olmağla vusûlünde bulunduğun mahallden kalkub varub me'mûr olduğun Anavarin Kal'ası'na mühimmât-ı cebehânenin hıfz ü hırâsetine ve neferât-ı kal'asının zabt u rabtına cidd ü sa'y olasın ve siz ki hıdâmet-i muhâfazaya me'mûr odabaşı ve sâ'ir neferât ve ihtiyârlarsınız mûmâ-ileyhi üzerlerinize zâbit birub süzünden taşra ve re'yinden hâric vaz' ve hareket iylemeyub in'ikād üzere olasız ve sen ki Ebubekir zîde kadruhûsun me'mûr olduğunuz Anavarin Kal'ası'nda ikāmet ve hilâf-ı emr-i âlîye vaz' ve hareketden ihtirâz ü ictinâb iyleyesiz deyü hâlâ cebecibaşı olan el-Hâc İsmail *zîde mecduhû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak içün yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ca. sene [1]153

Hüküm 814: Edirne'de ikamet eden Macar generallerinden Çaki General'in yanına maiyyetiyle beraber Zal ve Mekkeş nam generaller ile Macar zabitanları gelmişler. Bu kişilerin Tekfurdağı'nda ikamet eden Kralzade'nin hanesine yerleştirilmeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

814- 214-2

Bi-'aynihi tekrâr bir kıt'a emîrnâme yazılmışdır

Tekfurdağı nâ'ibine ve yeniçeri zâbitine hüküm ki

Hâlâ Edirne'de meks üzere Macar cenerâllerinden Çaki Cenerâl ile Âsitâne-i sa'âdetime bu def'a gelüp meks eden Zal ve Mekkeş nâm cenerâller ma'iyyetlerinde olan Macar zâbitânı ve mukaddemâ memâlîk olan Kralzade'nin etbâ'ıyla cümlesi Tekfurdağı'nda olan Kralzade'nin hânesinde ikāmet eylemek üzere ve ta'îfa ve levâzımları tertîb olunub ânda livâ-i iskânları fermânım olmağın imdi cenerâl-i mûmâ-

ileyhin ve ma‘iyyetlerinde olan Macar zâbitlerini etbâ‘larıyla ma‘ân Kralzade’in Tekfurdağı’nda vâki‘ hânesinde îvâ u iskân idüb merâsim-i mühimmât-ı tevâziye ra‘iyyet ve himâyet ve sıyânetlerine dikkat ve vücûh u râhat ve refâhiyetlerine fevka’l-hadd bezl-i miknet ve bir gûne zîrde ve remîde olmalarına cevâz ve ruhsatdan mübâ‘adet olunmamak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı Ca.sene [1]153

Hüküm 815: 814. hükmün tekrarıdır.

815-214-3

Edirne monlâsına ve bostancıbaşısına hüküm ki

Macar cenerâllerinden Edirne’de meks üzere olan Çaki Cenerâl’in ma‘iyyetinde olan Macar zâbitânı ve tevâbi‘i ile Tekfurdağı’nda vâki‘ mukaddemâ memâlîk olan Kralzade’nin hânesinde ikāmetleri fermânım olduğuna binâ’en iş bu emr-i şerîfîm vusûlünde cenerâl-i mûmâ-ileyh ve yânında olan Macar zâbitini ve tevâbi‘ilerini kemâl-i emn ü selâmet ile Tekfurdağı’na irsâl ve îsâle ihtimâm ü dikkat eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı Ca. sene [1]153

Hüküm 816: Yanya Sancağı Paşazade Mehmet’e tevcih edilmiştir. 1153 senesi imdad-ı hazariyesinin bu kişiye teslim edildikten sonra önceki mutasarrıfın borcu kalmış ise tahsil edilmesi yine halktan da borcu olanların senede üç taksit ödemeleri koşuluyla kendilerinden tahsil edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

816-214-4

Yanya Sancağı’na vâki‘ olan kādîlara ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

Yüz elli üç senesine mahsûben lîvâ-i mezbûrun imdâd-ı hazariyyes tahsîl ve Yanya Sancağı mutasarrıfı Abdi *dâme ikbâlü*hû tarafına virilmek üzere mukaddemâ emr-i şerîfîm sâdır olmuşidi ancak lîvâ-i mezbûr ‘avârrıf-ı seniyye-i şehin-şâhânemden emîrü’l-umerâi’l-kirâm olan Pâşâzade Mehmed *dâme ikbâlü*hûya sene-i mezbûre Cemâziye’l-evveliyesi gurresende zabt eylemek üzere tevcîh ve ihsânım olup ve imdâd-ı hazâriyeden re’s sene gurre-i muharrem i‘tibâr olmağla tevcîh târihinde kıste’l-yevm hesabı ve şürût u hazariyye üzere lîvâ-i merkūmeden hâlâ lîvâ-i mezbûr

mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafına iktizâ eden imdâd-ı hazariyyeye tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm olunmak üzere fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur vusûlünde ber-vech-i muharrer sene-i mezkûreya mahsûben mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin bu tevcîh-i târihine kıste'l-yevm hesâbı üzere tarafına 'aid ve râci' olan imdâd-ı hazariyyesinde selef-i mîr-i mîrân mûmâ-ileyh zimmetine geçmiş ise selefinden edâ vü teslîm olunub ahâlî-i zimmetinde kalanı ise şürût u hazariyye üzere senede üç taksîd ile ahâlîden vakt ü zamânatıyla tahsîl ve tarafına edâ ve tahsîl olunub emr-i şerîfîme mugāyir hareket ve mücânebet olunamak bâbında

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

817-214-5

Bir sûreti

Lîvâ-i mezbûrun mütesellimlik içün

818-214-6

Bir sûreti

Lîvâ-i mezbûrun hâsslarının hasâdı içun kānûn üzere

Hüküm 819: Rumili'nin sağ koluna bulunan Cenke Balkan'ından öte olan mahallerden buğday, un, arpa ve çeşitli zahirenin birbirine karıştırılmadan, hatta anbarında zahiresi olanların dahi ücretleri ödenerek İstanbul'a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

819-215-1

Kurûnü'l-emâcid ve'l-ekârim Rumili'nin sağ koluna vâki' Cenke Balkan'ından öte vâki' olan mahallerden hınta ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyir nakl ve tesyîrine bu def'a Der-sa'âdet'imden müceddeden mübâşir ta'yîn oluna Dergâh-ı mu'allâm gediklülerinden () *dâme mecdühû*ya ve Bergos ve Aydos ve Rus Kasrı ve Karinabad ve Yanbolu ve Zağra-i Atik ve Cedid ve Ahyolu ve Misivri ve Çırpan ve İslimye kazâlarının kuzât ve nüvvâbinâ () *zîde fazluhû*mâ ve Bergos ve Aydos ve Bustânı Mehmed ve serdârı ve a'yândan Çelebi Ağâ ve serdârı Hâcı Bekir ve Rus Kasrı a'yânından Mennan Yusuf ve Bergos a'yânından Hasan ve Karinabad a'yânından Hâcı Ahmed ve serdârı ve Yanbolu a'yânından Yakub ve voyvodası Seyyid Mehmed ve serdârı ve Zağra-i Atik a'yânından Halaçoğlu Ali ve Hüseyin

ve serdârı ve Zağra-i Cedid voyvodası ve serdârı ve a‘yânı ve Kızılağaç voyvodası Osman ve Fakya a‘yânından Hasan ve Ahyolu a‘yânından Mehmed ve tûz emni vekîli ve serdârı ve Masûri voyvodası zîde kadruhûmâ hüküm ki

Makarr-ı hilâfet-i ‘âlîyyem olan mahmîye-i Kostantiniyye’de sâkin ‘ibâdullâhın tertîb-i emr-i ma‘âşı ve tetmîm-i vücûh u i‘âşaları ve ikdâm-ı mehâmm lâzımü’l-ihtimâmdan olmağ hasebiyle geçen sene Rikâb-ı hümâyûnum tarafından mahsûl-ı cedîd idrâki vaktlerinden zikr olunan mahallerden Âsitâne-i sa‘âdetime tevârüd idicek zehâyir-i keyfîyete nizâm virildikde re‘âyâ ve halkının ashâbı ve zehâyir tüccârı ve rençberan makūlesi yedlerinde bulunan hıntaya arpa katmayub pâk ve münkâ olmak üzere hınta ve dûkakin ve şa‘îr ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyirlerin mezîd-i ikdâm ve ihitmâm ile iskelelere nakl ve rû’esâ-i sefâyine râyic olan bahâlârıyla fürûht idüb ânlar dahi sefâyine tahmîl ve ecnâs-ı mikdârını hîn-i defter olunub ve doğri Âsitâne-i sa‘âdetime kapân-ı dakīk götürülmek üzere sefâyin rû’esâsı ve kefîlleri alunub ve eger Âsitâne-i sa‘âdetime götürmeyub âhar mahallere götürürler ise cezâları virilmek üzere mazhâr-ı birle hüccet ve hîn-i iktizâda mazmûn-ı icrâ olunmak üzere sicill-i mahfûza kayd ve birer sûreti mahallerinde alıkonulub ve birer sûreti dahi sefîne re’îslerine virilüp ma‘ân Âsitâne-i sa‘âdetime irsâl olmak ve fî-mâ-ba‘d mahsulü der-ânbâr olunub ihtikârda men‘ olunmak ve mütenebbih olmayanları ahz ve hâbs ve cezâları virilmek içün keyfîyetleri i‘lâm olumak üzere sâdır olan evâmir-i şerîfim mûciblerince her kapân olanları fî-mâ-ba‘d hıntaya şa‘îr katmamak ve zahîrelerini narh üzere bey‘ itmek ve doğri hârmân yerinden iskeleye nakl idüb ânbârlara vâzıh ile iddihâr olunmak üzere te’hîrlerinizi hâvî ve virdiğun hüccet-i şer‘iyye oldukda Der-sa‘âdet’ime gelüp hıfz ve bu siyâk üzere zehâyir-i keyfîyeti zâbit-ı hüsn-i nizâm ve rabt olunub fî-mâ-ba‘d hilâfına hareketi müstelzim nedâmet-i ‘âkibet iyledüği cümleye i‘lâm ve işâ‘at olundığına binâ’en sene-i mâzîyede ve kaç kolda vâki‘ ordu-yı hümâyûnum içün ol havâlîlerden bu kadar zehâyir mübâya‘a ve tesyîr olunmuşiken yine Âsitâne-i sa‘âdetime dahi pey-der-pey ecnâs-ı zehâyir ve müte‘âkiben vârid olduğuna ma‘lûm ve el-hâletü hâzihî seferler ber-taraf olmakdan nâşî ba‘de-zîn bu semtlerde mübâya‘a gā’ilesi ve âhar mahallere zahîre nakl tasfîyesi gibi bir-hâlât olmamak hasebiyle hınta ve şa‘îr ve revgan-ı sâde ve mûm ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyir ber-muktezâ-yı nizâm mezkûr narh-ı rûzîleri üzere rû’esâ-i sefâyine fürûht olunmak ve ânbârlarda ve muhtekir yerlerde zehâyir-i iddihâr ve mugāyir-i nizâm fiyâtına ziyâde nesne zam ve ilhâk olunmak iktizâ eder ise şimdi ba‘zı tama‘kâr ve müfesser kimesnelere virilen

nizâm ve hüccet-i şer‘iyye mugāyir zehâyirin fiyâtına şenni zammı ile karârdât olan nizâmı muhtell ve müşevveş ve ashâb-ı zehâyir ve muhtekir tâ’ifesi dahi ziyâdeye fürûht ve zammıyla zahîrelerini ânbârlarda ve sâ’ir mahallerde iddihâra cesâret ve hıntaya ve şa‘îr halt gibi irtikāb-ı edâtaya eylediklerinden varan sefâyin hemulaların alamayub iskelelerde meks ve bu vechle zahîrenin âdem-i vürûduyla ve ‘ibâdullâhın müzâyaka-i zauriyelerine bâ‘is oldukaları sahîhen i‘lâm ve inhâ olunmakla mukaddemâ Rikâb-ı hümâyûnum tarafından virilen nizâma mugāyir harekete cesâret edenler ka’inen-menkân ahz ve bilâ-emân cezâları tertîb olmak lâzım gelmiş iken vârid olan tehdîdat-ı şâhânemle tenfîz gelüp mülâhazasıyla bu vakte dek imhâl olunub lâkin bu sene-i mübârekede bir dürlü iğmâz ve te‘âmmîyeye ruhsat gösterilmeyub mukaddemâ virilen nizâm ve hâlâ mahfûz olup te’hîrini hâvî ve virdikleri hüccet-i şer‘iyyeye mugāyir ednâ hareket edenlerin cezâları tertîb olunacağı musammem olmağla cümleye ifâde-i aklından ikâz içün iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve mübâşir-i mûmâ-ileyhe mahsûsan Balkan’dan beru câniblerine ta‘yîn ve mevsîm-i deryâ mütenassıb olmazdan evvel evvel câniblerin ‘atîk ve cedîd zehâyirini nakl ve irsâl içün me’mûr kılınub ândan irsâl olmuşdur imdi her kangınızın taht-ı kazâsına varur ise mübâşir-i mûmâ-ileyh ile bi’l-ittifâk hareket ve rençber tâ’ifesinin tahmîne kifâyet ve vaktine dek kedülerinin me’kûlâtına ve faide-i haktan ziyâde hâsıl olan mahsûlâtı ve ânbâr ashâbı ve mukāta‘at ve evkāf voyvodaları ve zu‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ve subaşılarına ‘âîd olan ‘öşr mahsûlâtı dahi ânbârlara kaldırmayub hemen hârmân yerinde iken cümlesini içüne arpa katmamak vechiye pâk ve musaffa olmak üzere narh-ı rûzîleri ile rû’esâ-i sefâyine bey‘ u fürûht ve Rikâb-ı hümâyûnum tarafından virilen nizâm mûcibince ‘acâleten ve müsâra‘aten pey-der-pey bu cânibe nakl ve tesyîr ettirub nizâm-ı merkūm ve ta‘ahhüdlerinizi mübeyyin varduğun hüccet-i şer‘iyye mugāyir hareketden ittikā iyleyesiz şöyleki nizâm-ı merkūm ve hüccet-i şer‘iyye mugāyir birinizin ednâ hareketi haber alınur ise kat‘â emân ve zamân virilmeyub bilâ-emân cezâsı tertîb olunmak olunur ânâ görecümleniz mezîd-i basîret üzere hareket ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyesin ve senden sadâkatle hıdemât me’mûl olmakdan nâşî zehâyir-i nakline husûsuna mahsûsan mübâşir ta‘yîn olmağla dâ’imâ Balkan’dan berü câniblerine vâki‘ kazâlarda geşt ü güzâr ve terk-i ârâm ve karâr birle ve her kimin yedinde ve ânbârında ve harmânında zehâyir var ise cümle ma‘rifetiyle narh-ı rûzî üzere hemen hârmân yerinde a‘şârlarıyla ma‘ân rû’esâ-i sefâyine bey‘ idüb ve iskelerde bir sefîneyi bir ân beklitmeyûb hemen vardukca hemûlalarını tahmîl ve pey-

der-pey bu cânibe sevk ve tesyîr iyleyub muhâlefet edenleri siyâk-ı meşrûh üzere ahz ve hâbs itdirub keyfîyetlerini sen dahi i‘lâm ve bu tarafa ‘avdetin içün emr-i şerîfîm sâdır olmadıkça avad u ric‘atdan ittikā-i tâmm ve bu husûsda ber vakt-i merâm itmâm ve temşiyetine ihtimâm idüb eger ma‘âzallâhi te‘âlâ sen dahi tama‘-ı hâmma tâbi‘yet ve celb-i mâl misillû hareket ile ta‘tîl-i maslâhata bâdî olur isen gediğün ve etmeğin âhara virileceğinden gayri bilâ-emân cezân tertîb olunur keyfîyeti bu vechle mülâhaza ve tefekkür ve encâm-ı kârı bir hoşça te’emmül ü tedebbür ederek mazmûn-ı emr-i ‘âlî-şânım müsâra‘aten infâz ve icrâya bezl-i makderet ve zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

820-215-2

Bir sûreti

Rumili’nin sağ koluna vâki‘ Cenke Balkanı’ndan öte olan mahallerden hınta ve mûm ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyir nakl ve tesyîrine bu def‘a Der-sa‘âdet’imden müceddeden mübâşir ta‘yîn olunan Dergâh-ı mu‘allâm gediklülerinden () *zîde mecduhû*ya ve Varna ve Balçık ve Mangalya ve Pravadi ve Karasu ve Hacıoğlu Bazarı ve Babadağı ve kādîları ve nâ’ibleri ve Varna voyvodasına ve Kürkçü Ali Yazıcı ve Bergoslu? Mustafa ve Kavarna voyvodası ve serdengeçdi ağalarından Hâcı İbrahim ve Mangalya a‘yânından Ali Efendi ve Pravadi a‘yânından İbrahim Efendi dimekle ma‘rûf ve serdârı ve yeniçeri zumer‘âsından Hacı Bekir ve Köstence’de kethüdâyeri ve serdârı ve Hacıoğlu Bazarı’nda serdengeçdi ağaları ve mahkeme kâtibi Mehmed ve Babadağı mütevellîsi ve voyvodası olan Murtaza Efendi’nin kârındaşı ve serdârına

821-216-1

Bir sûreti

Hâcı Macarzade Hâcı Mehmet *zîde mecduhû*ya () ve Mihaliç ve Bandırma ve Bergama ve Soma ve Edremid ve Balıkesir ve İdincik ve Manyas ve İbrandi ve Balçık ve Yaliye ve Kütan ve Ünye ve Ayazmend ve sâ’ir ol havâlîlerde vâki‘ kuzât ve nüvvâbinâ ber-vech-i meşrûh

822-216-2

Bir sûreti

Tekfurdağı ve ol havâlîlerden zehâyir tesyîrine bu def‘a müceddeden mübâşir ta‘yîn olunan Veli *zîde mecduhû*ya ve Tekfurdağı ve Ergene ve İnecik ve Hayrabolu ve Malkara ve Cısr-i Ergene ve Evreşe ve Gelibolu ve Şehrköy ve Dimetoka ve İpsala ve Silivri ve sâ’ir kazâların kuzât ve nüvvâbinâ ve yeniçeri zâbiti () *zîde mecduhû*ya ve zikr olunan kazâlarda vâki‘ kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss-ı evkāf voyvodaları ve ze‘âmet ve tîmâr mutasarrıfları ve subaşıları ve iskele emnlerinlerine ve a‘yân-ı vilâyete ber-vech-i meşrûh

Hüküm 823: Ezine ve Tuzla kazalarında Caferoğlu ve Hacı Bekiroğlu adlı eşkıyalar yakalanıp İstanbul’a gönderilmişler. Fakat bunların arkadaşları olan Kadıoğlu Ahmed, Kuyucu Ahmed, Sipanlıoğlu Hüseyin ve Hacı Bekiroğlu adlı eşkıyalar firar etmişler. Yöneticilerden bu eşkıyaların bölgelerinin sınırlarına girdiklerinde yakalanıp cezalarının verilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

823-216-3

Anadolu vâlîsine ve Tuzla ve Ezine kādîlarına hüküm ki

Bundan akdem Ezine ve Tuzla kazâlarından ‘alem-i ifrâz-bağy ü tuğyân olan Caferoğlu ve Hâcı Bekiroğlu nâm şakîlerin bu def‘a cezâ-i sezâları tertîb ve icrâ rû’esâ-i mukāta‘aları Der-sa‘âdet’ime irsâl olunduk da lâkin zikr olunan Ezine ve Tuzla kazâları ahâlînden eşkıyâya mâni‘ olmayup ve müsellah cem‘iyyet ile geşt ü güzâr eylemek üzere nezrileri var iken gerek eşkıyâ-yı mukāta‘anın bölükbaşılarından ve gerek kazâlarında habâset-pîşelerinde ba‘zılarının ile müsellah etbâ‘ ve cem‘iyyet ile geşt ü güzâr eyledikleri bu makūle nezrilerine mugāyir hareket nâ-marzîyeleri zuhûr iyledüğine binâ’en mukaddemâ kat‘ olunan nezrleri tahsîl ve fî-mâ-ba‘d bu misillû müsellah cem‘iyyet ile geşt ü güzâr iylememeleriçün müceddeden nezri kat‘ taht-ı zabtiye ifrâğ olmağa muhtâc olmağla sen ki vezîr müşâr-ileyhsin memhûr kâ’ime göre i‘lâm itmekle hazîne-i âmiremde mahfûz başmuhâsebe defterleri tetebbu‘ ve istikrâ olundukda mukaddemâ Ezine-i Kazdağı Kazâsı’nda zuhûr eden eşkıyânın rüfekāsından olup firâr eden Kadıoğlu Ahmed ve Kuyucu Ahmed ve Sipanlıoğlu Hüseyin ve Hâcı Bekiroğlu nâm şakîlerden herkangınızın kazâ-i mezbûrda tabi‘î mahallerde ve kurada zuhûr ederler ise ahz ve cezâları tertîb olunmak içün hükkâma teslîm eylemek ve kalyon kerastesi evâmir-i ‘âlîyyemle varurlarise sâ’ir tekâlîf-i edâda ta‘allül ve muhâlefet iylememek üzere zikr olunan Ezine-i Kaz Dağı Kazâsı ahâlîleri

yüz kırk sekiz senesinde elli yedi bin gurûş ve Tuzla Kazâsı'na tabi'î altı 'aded kurâ ahâlîleri dahi gerek kalyon kerastesi ve gerek tekâlîf-i sâ'ire husûsu içün sene-i mezkûrda kırk üç bin altı yüz gurûş nezre kat' aldukaları müşâr zikr olunan kazâların kādîlarının başka başka virilegelen iki kat' hüccet-i şer'iyyeden Der-sa'âdet'ime gelüp mahalline kayd olundukda ihrâc ve zikr olunan nezrlerin kazâ-yi mezbûre ahâlîlerinden tahsîl ve fermânım olmağla ber-mûcib-i edâsı taraf-ı Devlet-i 'âlîyye'mden mukaddemâ ve kâr-güzârdır () mübâşir ta'yîn ve irsâl olunub inşâ'allâhü te'âlâ vardukda sen ki müşâr-ileyhsin ma'rifetin ve ma'rifet-i şer'le temşiyetkâra mübâşeret olunub lâkin bu takrîr ile kasabada marzî olmayan bir ferde hilâf-ı şer'-i şerîfe mugāyir emr-i münîfe te'addî ve ta'arruz olunmamak şartıyla ancak mârrü'z-zikr Ezine-i Kazdağı Kazâsı ahâlîlerinin nezrleri olan elli yedi bin gurûş ve kezâlîk Tuz Kazâsı ahâlîlerinin nezrileri olan yüz kırk üç bin altı yüz gurûş hilâf-ı nezr ve ta'ahhüd-ı eşkıyâya mu'ayyen olduklarına ve müsellah etbâ' ve cem'iyyet ile geşt ü güzâr eylediklerine binâ'en zecren ehemm-i kazâ-i mezbûre ahâlîlerinden ale'r-ricâl-i mîr içün tamamen tahsîl ve fî-mâ-ba'd eşkıyâya mâni' olmayup ve müsellah şütûm u etbâ' ve cem'iyyet ile geşt ü güzâr eylememek ve dâ'imâ kendü hâllerinde olub şer'-i şerîfe ve emr-i münîfe itâ'at ve in'ikād eylemek evâmir-i 'âlîyyem ile vârid olan tekâlîfi tamamen virilmek üzere kazây-i mezbûre ahâlîleri müceddeden nezri kat' ve şürût u kuyûd u muntazamen başka başka hüccet-i şer'iyye olunub tahsîl olunan nezri akçeleri ile ma'ân cedîd nezr hüccetleri Der-sa'âdet'ime irsâl olunmak içün Dîvân-ı hümâyûnum tarafından emr-i şerîfîm temhîri bâbında bi'l-fi'l başdefterdârım olan Mustafa Atıf *dâme ulüvvü*hû i'lâm itmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olumak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 824: Kilis hassı Kürtlerinden bazıları yolları kesip eşkıyalık yapmışlardır. Rakka valisi Vezir Ahmet Paşa'dan bu bölgenin hassının toplanması, bu eşkıyaların bulunup gerekli cezalarının verilmesi gerektiği belirtilmiş fakat suçu olmayanlara karışılmaması gerektiği ile ilgili hüküm.

824-217-1

Hâlâ Rakka vâlîsi Vezîr Ahmet Pâşâ *edâmallâhü te'alâ iclâlehû*ya hüküm ki

Mukaddemâ merhûm ve mağfûrun-leh vâlîdem sultân *tâbe serâhû*nun hâsslarından olan Kilis hâss-ı Ekradından derûnlarında merkûz olan şerr u mazarrat ve ru‘ûnet ve huşûnetlerinden nâşî kat‘â tarîk ve nehb emvâl u gāret müstemîrreleri olub ve Kilis kurbında habs-ı küffâr-ı düze tahsîn itmeleriyle ahz ve istîsâl ve te’dîb ve gûş-mâllerine ihtimâm-ı muhtâc olmakdan nâşî sen ki vezîr müşâr-ileyhsin olvaktde hizmet-i me’mûrenin itmâmıyla mansıbın tarafına me’zûn-ı ‘avd ü insirâf olmuş bulunduğundan mahall-i merkūm dahi beş rahle karîb mesâfe ile âmâde ve münâsib olduğuna binâ’en mansıbına gider iken Kilis’e varub amvâl-i hâssın tahsîline ve eşkıyâ-i Ekrad’ın def‘ u şerr u mazarratlarına ve te’dîben-i mesrû‘anın icrâsına Rikâb-ı hümâyûnum tarafından bundan akdem şeref-bahşâ-yı sudûr olan fermân-ı ‘âlî-şânımla me’mûr olduğunda ‘adl u insâfa dur-baş eyleyüb beynâh olanlara ta‘arruzdan ve ahz ve hâbs-i vadîne sülûkundan ve re‘âyâ fukarâsına mikdâr-ı zerre zulm ü te‘addîden gāyetü’l-gāye ihtirâz ü ictinâb eylemek husûsu tenbîh ve te’kîd olunub sonra hâss-ı merkūm dahi eğerçi ber-vech-i mâlikâne sana virilmişdir ancak muktezâ-yı me’mûriyetine göre fakat eşkıyâ-yı Ekradın ta‘dîl ve gûş-mâlleriyle tathîr ve memleket ve terfîh-i ahvâl fukarâ-yı ra‘iyyete lâzıme-i zimmet-siyâset ve ehibbâ-i ‘uhde-i diyânet olup eşkıyâ-i merkūmedan mâ‘adâ bir ferde ta‘arruz iktizâ etmez iken müddet-i medîde ol-havâlîde meks ü karar u i‘zâz ve Kilis’in cevânib-i erba‘asından vâki‘ Haleb kazâları ve nâhiyelerine hilâf-ı şer‘ ve kānûn gûn be gûn bahâne ile tekalîfât ile buyruldular irsâl idüb bayraklar ile mübâşirler ta‘yîn ve re‘âyâ fukarâsını tahrîm ve ta‘rîm gönderdiğin bayrakların fukarâdan aldıkları yem u yiyecek fermân-bahâ ve mübâşeret nâmı ve sâ’ir nâm-ı beyhûde ile cevr u te‘addî oldığı gelen kâğıdlardan ve tevârüd eden mevsûk-ı bihim kimesnelerin takrîrlerinden derece-i sıhhate resîde olmağla mukaddemâ Rikâb-ı hümâyûnum tarafından vârid olan tehdîdât ve tenbîhâta mugāyir te‘addîyata ruhsat virilduği münâfî siret-i kusûr ve mübâyin sûret-i ma‘delet bir emr-i gayr-i marzî olmağla bundan sonra hilâf-ı şer‘-i kānûn hareketden mücânebet olunmak içün iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde sen ki vezîr müşâr-ileyhsin fî-mâ-ba‘d hıfz ü hırâset memleket ve muhâfaza ve himâyet-i ahâlî-i ra‘iyyet husûsunda ihtimâm ü dikkat idüb muktezâ-yı me’mûriyetine mugāyir etvârlarında mübâ‘adet ve âhar kazâlara buyruldular ile bayrakdârıyla münâfî-i kānûn eyâlet olmağla ba‘de-zîn o makūle evzâ‘ nâ-necâda mücânebet ve hakkında olan hüsn-i zânn-ı îfâ ve itmâmı mübâderete sa‘y şöyleki bundan sonra dahi ba‘zı nâ-marzî hareketden istimâ‘ olunmak lâzım gelur isen sonra

âhar gûne mu‘âmele olacağın mukarrer ve muhakkak bilub ona göre kemâl-i basîret ve etbâ‘ üzere hareket ve hilâfdan gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 825: İran elçisinin Bağdat sınırından ülkeye giriş yaptığı haberi alınmıştır. Elçinin Bağdat’tan İstanbul’a kadar geçeceği yerlerin görevlileri tarafından gövenliğinin sağlanıp ihtiyaçları karşılanması gerektiği ile ilgili hüküm.

825-217-2

Hâlâ Musul beglerbegisi Ahmet Pâşâ’ya hüküm ki

Hâlâ câlis-i evreng-i Kisrâ ve cemm-i fermân-fermâ-yı ülkât-ı Acem âlî-hazret-i sâmî rütbet-i diyânet ve nasafet-penâh Nâdir Şâh *etemma'llâhu makāsıdehû ve Mennân* taraflarından bu def‘a ‘atabe-i ‘âlîyye-i hüsrevânem ber-vech-i sefâret bâ‘s olunan îlçîsi hükûmet-nisâb müzâheret iktisâb Hâcı Hân dâme *dâme makrûn*um bi-‘inâyeti’l-Mennânın hudûd u Bağdad’a dâhil oldığı haberi mukaddemâ tevârüd itmekle Bağdat vâlîsi vezîrim Ahmed Pâşâ kethüdâsı îlçî-i mûmâ-ileyh ma‘iyyetine ta‘yîn ve Musul’a irsâl ve Rakka’ya dek mu’net-i lâzımesini rü’yet itmek üzere me’mûr olmağla selefîn vezîrim Hüseyin Pâşâ *dâmet me‘âlîye*nin zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârı ve bir mikdâr Kürdistan ‘askerîyle kethüdâsını ta‘yîn ve mükemmel kapusu halkı ve müretteb mehterhânesiyle re’s-i hudûdunda îlçî-i ba‘de’l-istikbâl ber-vech-i muharrer Rakka’ya îsâl ve Rakka vâlîsi dahi siyâk-ı merkūm üzere istikbâl ve müntehâ-yı hudûduna îsâl ve hakkında hilâl-i tarîkde bulunan vüzerâ-yı i‘zâm istikbâl ve taşyî‘ ederek Âsitâne-i ‘âlîyyeme îsâl eylemek üzere bundan mukaddem başka başka evâmir-i şerîfimle ta‘yîn ve her bir vülât-ı makarr-ı hükûmetinde ve mükemmel yemeklik tertîb ve bir re’s pâkça donanmış at ihdâsıyla levâzım-ı şân u übbehete tekmîl iylemeleri dahi tenbîh olmuş idi el-hâletü hâzihî Eyâlet-i Musul sana tevcîh olunmakla selefîn olan me’mûruna ihale-i ‘uhde-i zimmetinde olduğuna binâ’en mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde îlçî-i mûmâ-ileyh ber-minvâl-i meşrûh hilâl-i tarîkde istikbâl ve teşbî‘-i zimmetinde uhrâ-yı şükûh ve mestûr ve ibkā-i şerâ’it fer u şevket lâzıme-i ‘uhde-i saltânatım oldığı ma‘lûmun oldukda bu bâbda kemâl-i gayret ve meyâne-i cânâ-i bend ve temimme-i himmeti bâzû-yı hamiyyete şed idub îlçî-i mûmâ-ileyh gelinmezden evvel iki konağı bir ederek ta‘cîl ‘ale’l-ta‘cîl cânib-i Musul’a

varub selefîn olan tenbîhât-ı hümâyûnum Bağdat vâlîsi müşâr-ileyhin re'y-i rezîni üzere Musul'un zu'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve bir mikdâr Kürdistan 'askerî ile kethüdânı ta'yîn mükemmel kapûn halkı ve müretteb-i mehterhânem ile cümlesini Bağdat hudûduna sevk ve tesyîr idüb îlçî-i mûmâ-ileyhî re's hudûdunda istikbâl ve makarr-ı hükûmetine gelundukda 'unvân-ı 'azîmet-i nişân-ı Devlet-i 'âlîyye'me layık vechle bir münâsib mahallde yemeklil tertîb ve bir re's-i pâkça donanmış at ihdâsıyla merâsim übbehet tekmîl ve kethüdân ma'iyyetine ta'yîn oldurarak katırıyla îlçî-i mûmâ-ileyhi Rakka hudûduna dek teşyî'-i levâzım-ı dostî ve Musul'a ta'yîn idüb bu bâbda zinhâr zinhâr mikdâr-ı zerre betâ'et ve rehâvetden nâşî îlçî-i mûmâ-ileyhin vusûlünde mansıbında bulunmakdan ve imsâk ve takayyüd misillû hareket ile ma'âzallâhi te'âlâ ednâ 'arz-ı takayyüd hurûş itmekden gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı Ca. sene [1]153

Hüküm 826: Timurcı Kazası müzafatı Karataş Nahiyesi'nden Çayıroğlu Mustafa adlı kişi etrafında topladığı adamlarla halkın can, mal ve namusuna saldırıp eşkıyalık yapmıştır. Bu kişilerin yakalanıp cezalarının verilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

826-218-1

Cürmi 'afüvv olunub iş bu emr-i şerîfe ile rencîde olunmamak içün emr-i şerîfe yazılub zîrde kayd olunmuşdur.

Evâhir-i C. sene [1]153

Anadolu vâlîsi Vezîr Veli Pâşâ'ya hüküm

Timurcı mukāta'ası mülhakātından ve Timurcı Kazâsı müzâfâtından Karataş Nâhiyesi'nde sâkin Çayıroğlu Mustafa nâm kimesne kendü hâlînde olmayup yetmiş seksen mikdârı kuttâ'-ı tarîk eşkıyâsının başına cem' ve kazâ-i mezbûrda sâkin re'âyâ-i fukarâsını tahrîm ve ba'zılarının 'ırzını hetk u mâl ve mevâşi ta'tîl ve kesr u ta'arruzuna bağy ve bunun emsâli fesâd u şekāveti nihâyeti olmaduğundan re'âyâ fukarâsı meclis-i şer'de sû-i hâlini ahbâr eyledikde merkūm Mustafa haberdâr olup hüsn-i hâlini makarr-ı Timurcı Kazâsı'ndan 'arz u tâleb ve kādî-i mezbûr 'arz virmemekle ferâseti setr içün birkaç nefer eşkıyâyı Der-i devlet-medârıma irsâl ve mezbûr Mustafa ber-vech-i muharrer fesâd ü şekāvet üzere olduğuna Timurcı kazâsı

nâ'ibi Mehmed *zîde fazluhû* ve Timurcı voyvodası el-Hâc Mustafa zîde kadruhû başka başka 'arz ve Timurcı Kazâsı'nda sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutebâ ve meşayiğ ü şerîfa ve bi'l-cümle re'âyâ dahi mahzarıyla i'lâm ve inhâ ve mezbûrun şerr u mazarratı üzerlerinden def' u ref' olunmak bâbında i'ânet rehâ olunmağın merkūmun fukarâya olan zulüm u cevri ve bu gûne fesâd u mel'anet hâsâratı i'dâm ve izâlesini vâcib olmakdan nâşî cezâ-i sezâsı tertîb ve icrâ olmak fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur vusûlünde sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin mezbûr Mustafa'yı ahz ve cezâ-i sezâsını tertîb ve icrâ ve keyfîyetini Der-sa'âdet'ime i'lâm ve inhâ idüb hilâfından gāyetü'l-gāye ittikā vü mücânebet eylemek bâbında

Evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 827: Ezine, Tuzla, Bayramiç, Edremit ve Kemer kazalarında bulunan bazı askerler askeri üniforma ve silahlarıyla beraber halkın içinde gezerek korkmalarına sebep olmuşlar. Bu kişilere engel olunması gerektiği ile ilgili hüküm.

827-218-2

Anadolu vâlîsi Vezîr Veysi Pâşâ'ya ve Ezine ve Tuzla ve Bayramiç ve Edremid ve Kemer kādîlarına ve nâ'iblerine hüküm

Bundan akdem Ezine ve Tuzla kazâlarında zuhûr idüb 'alem-i efrâz-bağy ve tuğyân olan Caferoğlu () ve Hâcı Bekir'in ictisâr itdikleri süre-i hatâları mu'âkıb cezâ-i sezâları tertîb olunub gene zikr olunan Ezine ve Tuzla ve Bayramiç ve Edremid ve Kemer kazâlarının her bir kazâda 'askerî tâ'ifesinden iki üç nefer kimesneleri bulunur iken bi'l-cümle ahâlîleri hatta sinn-i bülûğuna resîde olmayan sağîrler dahi birer zirâ' bıçak ve çifte tabanca ve boylu tüfenk ile geşt ü güzâr eylediklerinden mâ'adâ hey'et kıyafetleri dahi sâ'ir kazâlar ahâlîleri misillû olmayup belinde gelen kebir-i kûşâk ile tavr-ı müstekreh ân şekāvetden terk-i 'ibâret olup bunların bu makūle hareketleri mugāyir-i merâmım itâ'at oldığı fehîme olmağla bu gûne etvâr-ı müstekrehenin ref' ve izâlesi lâzım gelmekden nâşî bi'l-cümle edevât ve eslihâlârı mir-i içün zabt ve teslîm-i cephâne-i âmirem olunduktan sonra fî-mâ-ba'd bu makūle göre iki iktîsâlleri men' olunmak fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde ibtidâ-yı emîrde olmakūle münâfî resm-i 'ubûdiyet edevât ve esliha ile kimesne götürmemek ve bu misillû elbise nâ-maktû'aya bir ferd giymemek üzere tenbîhât-ı lâzım gelenlere muhkem tenbîh ve tenbîh olmayanların esliha ve edevâtları

mîrîden girift olacağını ve elbise-i mezkûre-i gayr-i makūlaları sârf u kat‘ olunacağını herkese ifâde ve tefehhîm eyledikden sonra tekrârına edevât ve esliha-i mezkûreyi i‘mâl ve elbise-i merkūm mekr u herebâ-i elbâs ider bulunur ise o mâkûleleri ahz ve ‘ibreten-li’l-gayr esliha ve âlâtları mîrî içün zabt ve libâslârını sarf u kat‘ ile kıyafetleri tavr-ı mergūb ve matbû‘ sârf ve i‘mâle ve rusûm bida‘-ı mekrûheyi mahf u izâle idüb kalben ve kalbe cümlesini daire-i itâ‘at-i celîl ve nizâm-ı memleket cidd u ceht ve lâkin bu bahâne ile cerr-i menfa‘at ve hilâf-ı şer‘-i şerîfe vaz‘ ve harekete dahi be-gāyet hazer olunmak bâbında

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 828: Derya kaptanından bir kalyonun ayarlanarak, Hacı Mehmed Paşa’yı Boğazhisarları’ndan alıp Hanya’ya; Vezir Ahmet Paşa’yı ise Hanya’dan alıp Mısır’a götürmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

828-218-3

Deryâ kapudânı olan vezîrim Süleyman Pâşâ’ya hüküm ki

Sen ki vezîr müşâr-ileyhsin sâdr-ı a’zam sâbık vezîrim Hâcı Mehmed Pâşâ’yı Boğazhisarları’ndan alup cânib-i Mısır’a irsâl eylemek üzere semt u münâsib olan kalyonlardan bir kalyon ta‘yîn ve mu‘accelen Boğazhisarları’na götürmek içün bundan akdem emr-i şerîfîm ısdâr ve sarfına irsâl olunmuş idi el-hâletü hâzihî Habbeş Eyâleti ve Mekke-i mükerreme Şeyhü‘l-haremliği ile Cidde-i ma‘mûra Sancağı ‘avâtıf-ı ‘âlîyye-i Hüsrevânemden hâlâ Hanya muhâfızı vezîrim Ahmed Pâşâ’ya tevcîh ve Hanya muhâfazası sâdır-ı sâbık müşâr-ileyh tevcîh ve ihsânım olmağla ber-vech-i muharrer bir karâr sâdır-ı sâbık vezîr müşâr-ileyhî Boğazhisarları’ndan alup Hanya’ya îsâl ve Hanya’da olan vezîrim müşâr-ileyhî alup Mısır’a îsâl eylemek üzere ta‘yîn itdirdiğun kalyonun kapudânına tefehhîm ve tenbîh eylemek fermânım olmağını iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ile () irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde minvâl-i muharrer üzere sâdır-ı sâbık vezîr müşâr-ileyhî Boğazhisarları’ndan alup Hanya’ya ve Hanya’dan Hanya muhâfızı vezîr müşâr-ileyhî dahi alup cânib-i Mısır’a îsâl eylemek üzere ta‘yîn iyleduğün kalyon kapudânına tefehhîm ve esnâ-i râhda bir mahallde meks ü vukûf iylemeyub sürat-i ‘azîmetini ve itmâm-ı hıdemât müsâra‘at eylemek içün muhkem tenbîh ve te’kîd eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ca. sene [1]153

Hüküm 829: Hanya Kalesi muhafızı kendisine tevcih olunan Mehmed Paşa'nın kendisini alması için gönderilen kalyona binip Hanya'ya gitmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

829-219-1

Hâlâ Hanya Sancağı kendüye tevcîh olunan sâdır-ı sâbık Mehmet Pâşâ'ya hüküm ki

Sen ki vezîr müşârün-ileyhsin şeref-bahşâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı mehâbet-nümûnum mûcibince 'avâtıf-ı 'âlîyye-i mülûkânemden Hanya Kal'ası muhâfazası şartıyla Hanya Sancağı sana tevcîh ve ihsânım olmağla ve rekûb içün donanmayı hümâyûnum kalyonlarından tahsîsi ve tarafına irsâl ve tesyîr olunan kalyon vardıkda süvâr ve bir sâ'at mukaddem Hanya'ya varub hıdemât-ı muhâfazaya kıyâm eylemek muktezî olunmakla iş bu emri şerîfîm ısdâr ve mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucu başlarından () *dâme mecdühû* ile irsâl olumuşdur imdi vusûlünde irsâl olunan kalyona süvâr ve kalyoncubaşı mûmâ-ileyh ile bir sâ'at mukaddem savb-ı me'mûre vusûle ve'l-havfa ibtidâr ve ba'de'l-vürûd muhâfaza-i kal'a ve memlekete kıyâm ve muhârese-i kal'a ile hüsn-i mu'âşeret ve ülfet ve himâyet ve sıyânet fukarâ-yı ra'iyyete ikdâm-ı tâmm eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ca. Sene [1]153

Hüküm 830: Silistreli zalim ve zorba olan Virselioğlu Hacı Mustafa'nın Silistre, Divaneorman, Dobruca kasabaları ve köylerinde bulunan ahalinin çoğuna borcu olduğu, Çardak Kazası'nda arkadaşlarını etrafına toplayıp eşkıyalık yaptığı, halktan zorla para topladığı, mübaşirlere biraz para verip halktan bunun birkaç katını aldığı haberi alınmıştır. Silistre mübaşiri, Pravadi naibi ve Tolcı Kalesi dizdarından yakalanmış olan bu eşkıyaların mahkemeye çıkarılması, tüm mallarına el konulup, hak sahiplerine haklarının verilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

830-219-2

Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşılarından olup mukaddemâ Silistre tarafına mübâşir ta‘yîn olunan Ömer *dâme mecdühû*ya ve Pravadi nâ’ibine ve Tolcı Kal‘ası dizdârına hüküm

Silistere ve Divaneorman ve Dobruca nâhiyeleri ve kurâ-i sâ’ire ahâlîsinden Silistre sükkânından zaleme ve cebâbireden Virselioğlu Hâcı Mustafa zimmetinde kat‘î vâfîr alacak hakları olmağla bundan akdem ta‘yîn olunan müvellâya ve Silistre mütesellimine hitâben sâdır olan emr-i şerîfîm terâfu‘-i şer‘ murâd olundukta mezbûr ser-cem‘iyyete ve eşkiyâdan oldığuna rüfekāsını başına cem‘ ve şer‘-i şerîfe ve emr-i münîfe âdem-i itâ‘atleri i‘lâm olunmakdan nâşî tekrâr emr-i şerîfîm sâdır ve Ocak tarafına dahi mübâşir ta‘yîn olunmuşiken rüfekāsı ve kefîlleri olan Sâlîhli Hâcı Hüseyin ve Şirret Ali ve Kâra Murtaza ve sâ’irleri başısına cem‘ ve âdem-i itâ‘at ile cevâb vermediğinden mâ‘adâ Çardak Kazâsı mübâya‘acısı oldukta onu on sekizden ziyâde tahsîl ve şiniçi nâmıyla on kîleden bir kîle ölçü akçesi deyü izdiyâd üçer gurûşlarını alup ve mübâya‘asının mîrîsini dahi virmeyüp ve mübâya‘a me’mûr Dereköylü Hâcı Ahmet mukaddemâ ihzâran Âsitâne-i sa‘âdetime geldukde mübâya zahîresinden mahzeninde vâzıh olnun zehâyiri ve sefâyinde mevcûd olunan zehâyiri fuzûlî ahz itmekle bâ-fermân-ı ‘âlî müvellâ ta‘yîn olanunan Çardak nâ’ibinin huzûrunda murâfa‘a-i şer‘ olduklarında yüz seksen beş bin keyl şa‘îr ve yiğirmi üç bin altı yüz keyl dakīk ve on altı bin yüz keyl hınta kâbz iyledüği şer‘ân sâbit ve zâhir rüfakası olan şakîleri dahi kolcu nâmıyla kazâlarına göndermekle ânlardan dahi beher karyeden yüz yüz elli beşer gurûş aldıkları vâzıh ve bâhir ve bunlardan başka her varan mübâşirlere birer mikdâr akçe virub ba‘de verdiği akçenin dört beş katını zulmen fukarâdan tahsîl ve bu vechle zimmetinde olan hakk-ı fukarâ-yı meblâğ-ı kesîreye bâlîğ oldığı ve kendüsi Der-sa‘âdet’ime karâr ve ihtifâ iyleduğun mukaddemâ müvellâ ta‘yîn olunan Mevlânâ Ali ve Çardak nâ’ibi Mehmed *zîde ‘ilmühûmâ* nın gelen ‘arzlarından ma‘lûm ve keyfîyetin ber-minvâl-i meşrûh sıhhati vukū‘u mevsûku‘l-kelîm kimesnelerin ahbârlarıyla meczûm olundukda eyyâm-ı ma‘delet irtisâm-ı mülûkânemde vedî‘anda olan re‘âyâ-i fukarâsına bu gûne zulm ü te‘addî olduğuna rızâ-yı hümâyûnum olmamak hasebiyle sen ki kapucıbaşı mûmâ-ileyhsin mahsûsan mübâşir ta‘yîn olunub mahalline varduğunda mezbûr Mustafa’yı husamâsıyla murâfa‘a-i şer‘ ve zimmetinde sâbit olan hukūk u ‘ibâdı her ne var ise fe-bihâ ve illâ nükûl ve ısrâr ider ise emvâl ve eşyâ ve emlâk ve ‘akār ve hayvânât ve’l-hâsıl mâ-meleki her ne ise şer‘ân ma‘rifetinle fürûht olunub hâsıl olan semeninden hukūk u

‘ibâd ashâbına istirdâd olunmak bâbında ve ekîd ü şedîd emr-i şerîfîmle me’mûr olduğuna binâ’en mahalline varub dört beş gûn mikdârı fukarâ ile zâlim-i mezbûru murâfa‘a idüb gerek mübâya‘adan ve gerek zulmen aldığı zimmetinde katî vâfîr hukūk u ‘ibâd şer‘ân sâbit ve kendüsi dahi makarr eden mezbûr Silistre nâ’ibini ve mütesellimini kuvvet irsâli ile tarafına cebren ve mu‘îd-i zaleme olan menba‘-ı fesâd Menu Hâcı Hüseyin ve Kâra Molla dimekle ma‘rûf şerîrleri dahi cezb itmekle fukarâdan ba‘zısı der-zincir ve ba‘zısına dahi bir mikdâr akçe virub katl olursuz deyü gûn be gûn tahvîfât ile perîşân idüb merkūmların bu gûne zaleme mu‘îd ve mazlûmu mûhin oldukları ve mezbûr Dereköylü Ahmed’in mübâya‘adan cem‘ itdüği zehâyirden aldığı zahîre dahi sâbit olundukda ba‘zı a‘zâr-ı kesîre îrâdıyla ancak merkūm Ahmed’in mîrî deyni olan yetmiş bin keyl şa‘îr ve yiğirmi bin keyl dakīk içün kendü deyni olmak üzere kapucıbaşımûmâ-ileyhe temessük virub mâ‘adâ nakid akçesiyle sâbit olan hakk-ı fukarânın tahsîli lüzûm gelmekden nâşî merkūm kal‘aya vaz‘ ve tâleb olundukda bir akçe virmem deyü cevâb iyledüği bu def‘a kā’ime gelen tahrîr ve i‘lâm itdirdüği tahrîrin üzere ibtâl-i hakk bâ‘is olan mezbûrun Menü Hâcı Hüseyin ve Kâra Molla’yı ahz ve Tolcı Kal‘ası’na kal‘a-i bend olunmak ve lâkin bu gûne zalemeye ednâ müsâ‘ade olunmak lâzım gelur ise ma‘âzallâhi te‘âlâ fukarâ ve zu‘afâya dest-i cevr ve zulümlerinden harâb ve berbâd olacağı berihi olmağla **[s. 220]** mukaddemâ sâdır olan fermân-ı ‘âlî-şân-ı mûcibince ‘alâ-eyyi-hâlin zimmetinde olan hukūk u ‘ibâd ashâbına istirdâd olmağ fermânım olmağın sen ki Pravadi nâ’ibi mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin mahsûsan bu husûsa sen müvellâ nasb ve ta‘yîn ve sen ki kapucıbaşı mûmâ-ileyhsin makdem olan mübâşeretin tecdîd ve te’kîd olunmuşdur imdi iş bu emr-i şerîfîmle vusûlünde ibtidâ-i mezbûrede Menu Hâcı Hüseyin ve Kâra Molla’yı ahz ve kal‘a-yı mezbûru irsâl ve kal‘a-i bend ittirdikten sonra bir münâsib mahallde taraf-ı meclis murâfa‘a ve merkūm Virselioğlu Hâcı Mstafa’yı sen ki nâ’ib-i mûmâ-ileyhsin kapucıbaşı mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle mahbûsen husamâlarıyla murâfa‘a idüb kemâl-i hakk ve ‘adâlet ve vüfûr-ı insâf ve diyânet ile da‘vâlarında müstakillen sen istimâ‘ ve âhad tarafına gadr u himâye ve tama‘-ı hâmma semtine rağbet ve i‘mâle olunmayup kıstâs-ı şer‘-i kavîme teşebbüs olunarak zimmetinde sâbit ve zâhir olan hukūk u ‘ibâdları kapucıbaşı mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle bi’t-tamam tahsîl ve eger edâda ke’l-evvel ‘inâd ve ısrâr ederler ise ma‘rifet-i şer‘le mâ-meleki fürûht olunub hâsıl olan semenlerinden ashâb-ı hukūkun haklarında istirdâd ve hitâm-ı maslâhat keyfîyeti ‘alâ vukū‘u Der-sa‘âdet’ime i‘lâm ve sen ki kapucıbaşı mûmâ-ileyhsin muktezâ-yı

me’mûriyetim üzere zâlim-i mezbûr Hâcı Mustafa’yı da‘vâcılarıyla mahbûs murâfa‘aya ihzâr idüb hukūk u ‘ibâd tamamen tahsîl ve ba‘de mezbûru dahi Tolcı Kal‘ası’na irsâl ve keyfîyet-i ‘alâ vukū‘u inhâ idüb ba‘de ne gûne fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olunur olur ise muktezâsıyla hareket ve sen ki dizdâr-ı merkūmsun vusûllerinde üç nefer mezkûrun kal‘a-i mezbûrede muhkem-i hâbs ve kal‘a-i bend itdirub merâmın ıtlâkları içün emr-i şerîfîm sâdır olmadıkça sebîlleri tahliye olunmadan mübâ‘adet iyleyesin lâkin sizin me’mûriyetinizden maksûd isim içun ihkāk-ı hakk olmağla bu da‘vâyı kaziyede ‘alâkası olmayanları kârışdırmayub ashâb-ı hukūku tahvîf edenler var ise zâbitleri ma‘rifetiyle ahz ve murâfa‘a-i tamam oluncaya dek muhkem-i hâbs idüb ve siz dahi zinhâr ve zinhâr tama‘-ı hâmma tâbi‘yyet ve bir cânibe meyil ve rağbet misillû ‘iyâzenbillâhi te‘âlâ ibtâl-ı hakka dâ’ir hâlâtdan be-gāyet mücânebet idüb şöyleki hilâf-ı şer‘-i şerîfe harekete cesâret olundığı mesmû‘ olunur ise sonra eşed-i cezâ ile sizin dahi haklarınızdan gelunur ânâ göre encâm-ı kârı fîkr u mülâhaza ederek iş bu fermân-ı hümâyûnumun mazmûn-ı münîfini infâz ve icrâya sârf-ı miknet ve kudret eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı Ca. sene [1]153

Hüküm 831: Akdeniz sahillerinden İzmir sahiline kadar olan bölgelerden İstanbul’a buğday ve arpa gibi zahirenin gelmemesinden dolayı halkın sıkıntı yaşadığı belirtilmiştir. Bu bölgenin zahiresinin eskiden olduğu gibi İstanbul’a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

831-220-1

Anadolu vâlîsi Vezîr Veli Pâşâ’ya hüküm ki

Akdeniz sevâhîlinde vâki‘ mahallerin zehâyiri üteden berü Âsitâne-i ‘âlîyyeme tevârüd idegelinmişken bir müddetden berü seferler şugl ile meşgûl olduğundan nizâmlarına rü’yet olunamamakla ashâb-ı zehâyir bilâdı emr-i şerîfe zehâyirlerini âhar mehallere nakl ve bey‘ idüb binâ’en ‘aleyh o câniblerden zehâyir gelmemekden nâşî İstanbul’da kalan zehâyire ve sükkânın müberrâ-yı müzâyaka ve zarûretlerine bâ‘is ve bârî bir hâlât olup ve el-hâletü hâzihî seferler ber-taraf olup ve mahsûl-ı cedîdin idrâki vakti olmağla bu sene-i mübârekede zehâyir-i keyfîyetlerine şimdeden ihtimâm-ı lüzûm ve İzmir’e varıncaya dek sevâhîlde vâki‘ hâle tedârük ve sâ’ir iskelelerden gereği gibi zabt u muhâfazası emr-i mehâmm olup ve sen ki vezîr müşâr-ileyhsin sen

fi'l-asl olhavâlîlerin keyfîyetine vakıf olmağla bu husûsun menv ve def'i senin 'uhdene ihâle kılınmağa muhtâc olmağla ber-vech-i muharrer İzmir'e varıncaya dek vâki' olan hâle tedârük ve sâ'ir bi'l-cümle iskelelerden nizâmi ve zehâyirin Âsitâneye gelmesi hâlâtı sana sipâriş olunmakla merâmına serâhaten fermân-ı 'âlî-şânım şeref-sudûr olmaya itâle ve sâ'ir taşra memleketlere bir habbe zahîre nakl olunmayup iskelelere gereği gibi hıfz ve zabt olunmak ve iskelelere nakl olunan hınta ve sâ'ir ecnâsı zehâyiri tahmîl eden sefîne rû'esâsı âhar mahalle götürmeyub doğri İstanbul'a götürmek ve hemûlasını tamamen kapân-ı dakīklere ihrâc iylediğüni hâvî kapân tezkîresini mahallinden îrâd itmek şartıyla berâd-ı kefîli alındıkdan sonra hemûlasını mikdâr ve kemiyeti ve sefîne re'îsinin ism ü resmi sebt-i defter olunmak ve kapân-ı dakīkde tutulan deftere tatbîk içün birkaç ayda bir beher iskelenin defter-i kadîsının 'arzıyla ma'ân memhûren Der-sa'âdet'ime irsâl olunmak üzere her bir iskele tarafından nizâm virilüp ve bu nizâmın hilâfına hareket edenlerin te'dîbleri senin re'yine havâle olunmakla virduğun nizâmın mâ'şallâhü te'âlâ devâm u istikrârına dâ'imen nezâret ve celb-i tatarrukundan sıyânet itmek üzere kethüdân olan hâlâ Bergama voyvodasına sipâriş ve bu vechle Anadolu cânibinden kesret ve vefret üzere bu sene-i mübârekede hınta ve şa'îr ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyir İstanbul'a sevk u tesyîr olmak fermânım ve bu husûsun pezîrâ-yı hüsn-i nizâmı hâssaten senden matlûb u hümâyûnum olmağla mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde virduğun nizâm-ı merkūmda her mahallde cârî ve mer'î olması murâd-ı hüsrevâneme mugāyir nizâm ve muhâlif-i evâmir-i 'âlîyyeye mikdâr-ı zerre harekete cesâret edenlerin ma'rifetinle bilâ-emân haklarından gelinmek ve meczûm u zâmir-i mehâbet-semîr-i şâhânem eyledikde sen ki vezîr müşâr-ileyhsin herkese i'lâm ve işâ'at ve emr-i şerîfîmin birer sûreti mahkeme sicillerine kayd **[s. 221]** ve sebt ve mazmûn-ı münîfi üzere zehâyir husûsu rabıtâ-i hüsn-i nizâma bend-i ve mâ'şallâhü te'âlâ devâm-ı istikrârına nezâret ve halel tatarrukundan hıfz ü sıyânet etmesi kethüdân ve Bergama voyvodası mûmâ-ileyhe tâ'lîm ve işâret ve virilen nizâma hâvî her iskeleden hüccet-i şer'iyye ve i'lâm 'acâleten Der-sa'âdet'ime irsâl ve bu vechle bu sene-i mübârekede ol havâlîlerden kesret ve vefret üzere Âsitâne-i sa'âdetime ecnâs-ı zehâyiri nakl ve irsâl idüb senden me'mûl u hümâyûnum oldığı üzere bu husûsda bir vakf-ı merâm-ı itmâm ve temşiyete sârfa ve dâhil-i hamd ve nisâr-ı nakdîne miknet ve kudret eylemek bâbında

Fî evâsıt-ı Ca. sene [1]153

Hüküm 832: Bağdat'a Vezir Mustafa Paşa atanırken Hac Emirliği'ne Ali Paşa getirilmiştir. Mustafa Paşa'nın Bağdat'a ulaşana kadar Ali Paşa'nın, yerine kaymakam olarak Tuna kaptanı Ahmet Paşa'yı atayıp kendisinin ise Şam'a gitmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

832-221-1

Şam Eyâleti Mîrü'l-Hâçlığı ile kendüye tevcîh olunub hâlâ Belgrad'da vezîrim Ali Pâşâ'ya hüküm ki

Sen ki vezîri müşâr-ileyhsin bu def'a Der-i devlet-medârıma vârid olan kâğıdında umûr u hâcc-ı şerîfe Devlet-i 'âlîyye'min a'zâm-ı mehâmmından olup ve mukaddemâ tevcîh oldığı üzere hâlefin vezîrim Mustafa Pâşâ'nın vürûduna intizâr oldığı sûretde levâzım-ı tarîk-i hâcc-ı şerîfe rü'yet ve temşiyeti senin vakt-i mesârif itmek ihtimâlden ba'id olmamak hasebiyle müşâr-ileyh vârid oluncaya dek yerine Tuna kapudânı Ahmed *dâme ikbâlü*hûya kā'immakām nasb ve ta'yîn idüb sen şimdeden cânib-i Şam-ı şerîf tahrîr-i rikâb-ı 'azîmet eylemek bâbında izn-i hümâyûnum sudûrâtı istid'â itmekle fî-nefsi'l-emr-i mehâmm seferiyye hâcc-ı şerîfin rü'yet ve temşiyeti senin bi'n-nefs nezâretinle hasûl-pezîr olacağı zâhir olmağdan nâşî iltimâsı üzere müşâr-ileyhin vürûduna terkîb ve intizâr ile tefvît-i vakt olunmayup mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhî yerine kā'immakām nasb ve sen mukaddemâ tefehhîm ve işâret olundığı üzere Gelibolu ma'berinden 'ubûru ile menâsıbın olan Şâm-ı şerîfe 'azîmet itmek fermânım olmağla iş bu emri şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde muhâfız-ı müşâr-ileyh gelinceye dek hıfz ü hırâset kal'a-i memlekete kıyâm ve muhâfaza ile emîreş ve ülfete ihtimâm iylemesi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhî tavsiye ve tenbîh ve yerine kā'immakām nasb ve ta'yîn eyledikden sonra sen yerinden hareket ve mukaddemâ tefehhîm olundığı vechle gelüp Gelibolu ma'berinden 'ubûr ve ser-serî' ile bir ân akdem bir kıdem mukaddem münhâsıl olan Şam-ı şerîf vusûle müsâra'at ve ba'de'l-vusûl levâzım-ı umûr u hâcc-ı şerîfe rü'yet ve 'uhdene müfevvez olan mehâmm-ı seferiyye ve sâ'ir husûs-ı lâzımenin itmâm-ı temşiyetine bezl-i makderet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ca. sene [1]153

Hüküm 833: Belgrad'a atanan Vezir Mustafa Paşa'nın Belgrad'a gelene kadar Tuna Kaptanı Ahmet'in Belgrad kaymakamlığına getirildiği ile ilgili hüküm.

833-221-2

Tuna kapudânı Ahmet *dâme ikbâlü*hûya hüküm ki

Hâlâ Belgrad'da olan Şam vâlîsi ve Mîr Hâcı vezîrim Ali Pâşâ hâlefi vezîrim Mustafa Pâşâ'nın vürûdundan sonra Belgrad'dan hareket Şam-ı şerîf'ye 'azîmetine bundan mukkâdem me'mûr olmuş idi lâkin hâlefi müşâr-ileyh vârid oluncaya dek vakt-i güzerân olup levâzım-ı seferriye-i hâcc-ı şerîfenin rü'yeti müşâr-ileyhin nezâretine muhtâc olmağla ândan bir 'an evvel Şam-ı şerîf'ye vâsıl ve ikdâm-ı mehâmmdan olduğuna binâ'en hâlefi müşâr-ileyh gelinceye dek sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin yerine seni kā'immakām nasb idüb kendüsi savb u me'mûriyete 'azîm olmasiçün bu def'a emr-i şerîfîm sâdır olmağla imdi sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin Şam vâlîsi ve mîr hâcı vezîr müşâr-ileyhin tavsiye ve tenbîhâtı üzere sen hâlefi müşâr-ileyh gelinceye dek Belgrad'da kā'immakām olup hıfz ü hırâset kal'a ve memlekete kıyâm ve muhâfaza-i kal'a ile hüsn ü mu'âşerete ihtimâm ve ra'iyyet şürût u mesâlîhaya ikdâm-ı tâmm idüb nâ-merâm hareketden gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı Ca. sene. [1]153

Hüküm 834: Mumhanelerde mum üretiminden dolayı İstanbul'da yağ sıkıntısı yaşanmıştır. Sadece Varna'da bile 7 tane mumhane bulunduğu bu mumhanelerden 6 sının kapatılıp iç yağların İstanbul'a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

Mazmûn-ı emr-i şerîfe tekrâr te'kîd olunub zahîre defterine kayd olunmuşdur

Evâhir-i M. sene 164

834-221-3

Dergâh-ı 'âlî gediklülerinden Balkan'dan öte câniblerinden zahayir te'mîni içün Der-sa'âdet'imden müceddeden mübâşir ta'yîn olunan Murtaza *zîde mecduhû*ya () ve Varna kādîsına ve Varna voyvodasına ve a'yândan Kolcu Ali Yazıcı ve Naibzade Mustafa ve sâ'ir a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Âsitâne-i 'âlîyyemden don yâğını kıllete ve terettüb olunmakdan nâşî 'ibâdullâha kemâl-i zücret ve müzâyakaya giriftâr olup bu husûsun mebde' ve menşe'i sırren

tecessüs olunarak ba‘zı mahallerde kıllete bâ‘is hereket olunduğu haber alınarak Kazâ-i Varna’da dahi beşlü ağâsı Ömer’in bir kıt‘a ve Hâcı Ömeroğlu Hâcı Ahmed’in dahi bir kıt‘a ve Arapoğlu Hâcı Mehmed’den bir kıt‘a ve Kula Mehmed Ağâ dimekle ma‘rûf kimesninin bir kıt‘a ve Naibzade Mustafa’dan bir kıt‘a ve Uğuroğlu Memun’un bir kıt‘a ve Uğuroğlu Demîr Bey’in bir kıt‘a min haysü‘l-mecmû‘ yedi kıt‘â mûmhâneler oldığı ve bunların işledikleri mûmu sefâyin ile Anadolu câniblerine irsâl ve ancak kendü ihtikârları içün i‘mâl eyledikleri sahîhen haber virilmekle kazâ-i mezbûrda i‘mâl olunan mûmhânelerden yalnız bir ‘aded mûmhâne kifâyet idüb mâ‘adâsını i‘mâl İstanbul’a don yâğının kıllete bârî olduğu vâzıh ve âşikâr omakdan nâşî zikr olunan yedi kıt‘â mûmhânelerden ancak bir ‘adedi ibkā olunub mâ‘adâ altı ‘adedi ma‘rifet-i şer‘le ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle mühürlenub olunub fî-mâ-ba‘d bir dürlü i‘mâl olunmamak fermânım olmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde ber-vech-i muharrer kazâ-i mezbûrda olan yedi bâr mûmhânenin bi’l-ittifâk bir kıt‘asını ibkā idüb mâ‘adâ altı kıt‘âsının ma‘rifet-i şer‘ ve mübâşir ma‘rifetinle kapuları mühürlenub fî-mâ-ba‘d bir dürlü i‘mâl olunmayup ve ibkā olunan bir kıt‘a mûmhâneye kifâyet edecek mikdârdan ziyâde bulunan ve bir cânibden hâsıl olan ve tevârüd eden don ve çervîş yağlarının mahlût ve sefîneye tahmîl ve mikdâr ve kemiyetleri bi’t-tâm ve tahmîl olunan sefîne re’îsinin ismi tasrîhiyle defter ve defteriyle bâ-deryâ ‘acâleten Der-sa‘âdet’ime nakl ve teslîm idüb şöyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ merfû‘ olunan mûmhânelerden bir tanesini ba‘de’l-yevm mugāyir emr-i ‘âlî i‘mâl olundığı ve mikdâr-ı kifâyetden ziyâde don ve çervîş yağları o cânibden ibkā olduğu haber olunur ise sen ki kādîsın cezire-i kazâdan iskelelerinin bilâd-ı ba‘îdeye nef‘ ve tard olunacağını ve siz ki voyvoda ve a‘yânsız bilâ-emân eşid-i cezâ ile haklarınızdan gelineceğini mukarrer birub ânâ görehareket ve hilâfınızdan gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin sen dahi zikr olunan mûmhânelerden kat‘â bir ‘adedini ibkā ve altı ‘adedinin kapılarını mühürleyub ba‘de’l-yevm i‘mâl olunmamak üzere virilen nizâma hâvî keyfîyeti bi’l-ittifâk i‘lâm eylemeniz bâbında

Fî evâsıt-ı Ca. [1]153

Hüküm 834: Niş muhafazasında olan Dergah-ı muallam yeniçerileri ortalarından keşidegan, yamakan, ağa ve alemdarların bir kısmının İnebahtı, Semendire, Yoğurtlu? ve Eğriboz muhafazalarına gönrilmeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

835-222-1

Sâbıka sekbancıbaşı olup hâlâ Niş muhâfazasında yeniçeri zâbiti olan Mehmed *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Bi-tevfîki sübhâne ve te‘âlâ vâki‘ olan fütûhât-ı celîle ve sulh u salâhdan kâffe-i ‘ibâd-ı Müslimîne sermâye-i sudûr ve sermâtı ve bâ‘is hayât-ı câvidânı olmağla bi-hamdenillâhi te‘âlâ ol havâlîler dahi her vechle bundan böyle mahall-i râhat ve emn ü selâmet ve bi’l-cümle sükkân-ı memleketde ve re‘âyâ fukarâsı istirâhat iyleyub ve ba‘de’l-yevm Niş serhâdının kesret ve vefret üzere ‘askere tahmîl ve lüzûmu olmamakla muhâfazasında mevcûd olan Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ortalarından ve keşîdegân ve yâmâkan ve ağâ ve ‘alemdârânın Semendire ve Yoğurtlu? muhâfazalarına ve intihâ-yı serhâd-ı İslâmiyyelerden İnebahtı ve Eğriboz muhâfazalarına tertîb olunub nakl ve tesyîrleri murâd-ı hümâyûnum olmağın imdi Niş muhâfazasından yalnız üç yüz ‘aded serdengeçdi ağâları ve kırk ‘aded ‘alemdârlarından ber-mûcib-i defter Eğriboz muhâfazası içün ifrâz ve Niş defterinden ihrâc vech-i meşrûh üzere nakl olmaları fermânım olunmağın () ile irsâl olundı inşâ’allâhü te‘âlâ vusûlünde sen ki mûmâ-ileyhsin sâlîfü’z-zikr ağâ ve ‘alemdârlarından yerlerine imzâluları teslîm ve ta‘yîn olunan mübâşir ma‘rifetiyle ber-mûcib-i defter me’mûr oldukları Eğriboz muhâfazasına varub kıyâm ve bilâ-mûcib Niş serhâdından ‘avk u te’hîrlerinden olmayup tenbîh ve irsâlleriçün sa‘y u ihtimâm idüb hilâf-ı emr-i ‘âlî hareketden tevakkī vü mücânebet iyleyesin deyü bi’l-fi‘il Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağâsı olan vezir Hasan Pâşâ edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbından fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı Ca. sene [1]153

836-222-2

Bir sûreti

Kezâlik mûmâ-ileyh () Niş muhâfazasında olan elli dört cemâ‘atin ve üçüncü sekbânlar ve beş ‘aded keşîde ve iki yüz ‘aded yâmâkan ve yiğirmi iki ‘aded serdengeçdi ağaları ve kırk altı ‘aded ‘alemdâr min haysü‘l-mecmû‘ beş yüz elli sekiz

sipâhî bu Boyatlı? muhâfazası içün nakl olunmak üzere ber mûcib-i mektûb emr-i şerîfe yazılmışdır

837-222-3

Bir sûreti

Zâbitân-ı mûmâ-ileyh () Niş muhâfazasında olan seksen üç cemâ‘at ve beşinci sekbânân ortaları ve on ‘aded keşîde ve elli ‘aded serdengeçdi ağaları ve elli ‘aded serdengeçdi ‘alemdârları min haysü‘l-mecmû‘ üç yüz yetmiş sipâhî İnebahtı muhâfazasına nakl olmak üzere ber-mûcib-ı mektûb emr-i şerîfe yazılmışdır

838-222-4

Bir sûreti

Yanya zâbitı mûmâ-ileyhe () Niş muhafazısnda olan seksen beşinci cemâ‘at ortası ve yâmâkan neferâtından yiğirmi beş ‘aded sipâhî evtân-ı mezbûr el-hâkk olunmak üzere min haysü‘l-mecmû‘ yüz on beş nefer Semendire muhâfazası içün nakl olunmak üzere ber-mûcib-i mektûb emr-i şerîfe yazılmışdır

Hüküm 839: Saf yağ ve iç yağların başka yerlere ve Edirne taraflarına nakl olunmayup İstanbul’a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

839-222-5

Edirne bostancıbaşısına ve Balkan’dan öte câniblerde me’mûr zahîre mübâşiri Gediklü Murtaza *dâme mecdühû*ya ve Şümnı ve Herazgrad kādîlarına ve zâbitân ve a‘yânlarına hüküm ki

İslimye ve Yanbolu tarafından yağları üteden berü Edirne semtine gidip gelüp lâkin bu def‘a sen ki bostancıbaşı mûmâ-ileyhsin tama‘-ı hâmmdan nâşî Şümni ve Herazgrad kazâlarının yağlarını dahi Edirne’ye nakl va ânda sevâhîl-i beher sefîneden perîşân oldığı sahîhen haber virilub Âsitâne-i sa‘âdetimde ecnâs-ı revganın ihtiyaç ve der-kâr eylemek senden böyle vakt-i zarûretde bâ‘is kıllet olacak harekete cesâretinden nâşî müstehakk-ı eşfa‘-ı ‘ikâb ve kezâlîk kazâların hükkâm ve a‘yân-ı dahi ecnâs-ı zehâyirin âhar mahalle virmeyüp doğri Âsitâneye nakl itmek üzere bi’d-defa‘ât vârid olan tenbîhât-ı hümâyûnuma mugāyir hareket itdikleri içün müstevcib-i eşed-i ‘ikāb olmuşlar iken bu def‘a cümlenizi hâb-ı gafletten ikâz içün yalnız inzâr ü tehdîd ile iktifâ olunmuşdur imdi iş bu emr-i şerîfîm mübâşir-i mûmâ-ileyhe () ile vusûlünde fî-

mâ-ba‘d zikr olunan kazâlardan revgan-ı sâde ve don ve çervîş yâğları âhar mahallere ve Edirne taraflarına nakl olunmayup doğri Âsitâneme gelmek üzere mübâşir-i mûmâ-ileyh mâ‘rifetiyle karyende olan iskeleye nakl ve tesyîr ve sefâyine tahmîl ve ceste ceste mu‘accelen Âsitâne-i sa‘âdetime irsâl olunub şöyleki bundan böyle dahi mugāyir-i emr-i ‘âlîyye harekete ve bir ve kıyye-i revgan gerek Edirne’ye ve gün âhar mahallere nakl olunmağa cesâret olundığı haber alınur ise irtikāb edenlerin bilâ-emân cezâ-yı sezâları virileceği ve sen ki bostancıbaşı-i mûmâ-ileyhsin eger haber virildiği üzere ba‘de-zîn böyle nâ-marazî harekete cesâret idulduği mesmû‘ olur ise giriftâr-ı ‘ikāb olacağınızdan bâ-iştibâhdır ânâ görecümleniz fermân-ı ‘âlî-şânım mûcibince hareket ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin zikr olunan kazâlardan hâsıl olan yağları bir kıyyesi âhar mahallerde gitmemek üzere pey-der-pey bu cânibe sevk ve tesyîre mübâderet itdirüb ser-i mû hilâfından cümleniz gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evasıt-ı Ca. sene [1]153

Hüküm 840: Dergah-ı muallam kapucıbaşılığı rütbesinin Sayda valisi Vezir Kal Ahmed Paşazade Mir Ali’ye tevcih edildiği ile ilgili hüküm.

840-222-6

Bu hatt üzere tebdîl olmuşdur

Sayda vâlîsi Vezîr Kal Ahmed Pâşâzade Mir Ali *dâme mecdühû*ya hüküm ki

Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılığı rütbesi merâtib-i ‘âlîyye-i saltânat-ı seniyyemden olduğuna binâ’en hidemât-ı merkūmede istihdâm olunanlar şerâfet-i haseb ve neseb ile müntâhib ve mütehâlli zîver-i hüsn-i edeb oldukları emr-i berihî ve sen ki mûmâ-ileyhsin sen dahi evkāf-ı merkūmenin masârifi olup şâyeste-i i‘timâd ve bâyeste-i ‘âtıfet olmağla Rikâb-ı müstetâb-ı şâhânemden hâk-i pâ-i hüsrevânem olması Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılığı şeref-yâfte-i südûr olan hattı hümâyûnun-ı şevket-makrûnum mûcibince sana ‘inâyet ve i‘tâ-i mülûkânem olmağla gelüp hizmetinde kıyâm eylemek fermânım olmağın imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde mübâşir-i mûmâ-ileyh ile kalkub der-bâr-ı übbehet-medâr şâhâneme gelüp hıdemâtında kıyâm ve emr-i me’mûrun ibkā ve icrâ ihtimâm eylemek bâbında

Evâhir-i Ca. sene [1]153

Hüküm 840: Trabzon beylerbeyi Üçüncüzade Ömer Paşa ile karındaşı Osman Bey'in hisselerinin Reisülküttab Mustafa'ya geçtiği ile ilgili hüküm.

841-223-1

Pazarsuyu ve Ulubey ve Akköy ve Ordu-yı Baytamlu ve Ebu'l-hayr ve Yakubbeğ Derbendi ve Bolaman ve Çamaş kādîları ve nâ'iblerine hüküm ki

Zikr olunan sekiz 'aded kazâlar 'avârız-ı hâne ve nüzûlleriyle bundan akdem bin yüz elli senesi zi'l-ka'desinin yiğirmi birinci gününde Karahisar-ı Şarki Sancağı'ndan ifrâz ve Canik Sancağı'na zâm ve ilhâk olundukda mevkûfât kaleminden ihrâc olunub ve Canik muhâsıllığından hâlâ Trabzon beglerbeyisi Üçüncüzade Ömer Pâşâ ile kârındaşı Osman Bey'in hisseleri iş bu elli üç senesi muharrem gurresinden zabt itmek üzere bi'l-fi'il re'îsülküttab olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Mustafa *dâme mecdühû*ya ber-vech-i mülûkânem tevcîh olunmakla mûmâ-ileyhin hissesini zabta tevkîl olunan müşterek Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Ahmet *dâme mecdühû* tarafından muhâssallık-ı merkūmu zabt u rabt ittirilmek ve zamânına 'aîd rüsûm u mîrîye mir-i mîrân-ı mûmâ-ileyhanın kârındaşı tarafından ahz ve kâbz olunmakla ba'de'l-hesâb ve vekîl-i mûmâ-ileyhin âdemlerine edâ vü teslîm olunmak ve elviye-i mezbûrde olan âdemlerin derûn-i sancâkdan ihrâc eylemek ve mahsûlât-ı merkūme fî-mâ-ba'd onlar tarafından taraf-ı âhardan kat'â müdâhale ve mu'âraza olmamak üzere evâmir-i şerîfim ısdâr olunub kemâl-i esbâkda sekiz 'aded kazâlar dahi mevkûfat kaydı mûcibince Kandiye Sancağı mülhakātından olmağla ânda dahi gerek mîr-i mîrân mûmâ-ileyh ve kârındaşları taraflarından ve gerek taraf-ı âhardan dâhil ve ta'arruz olunmayup muhâssıllık-ı merkūm tarafından rü'yet ve sükkân olan fukarâya 'aid himâyet ve sıyânet olunmakla iş bu emr-i şerîfîm dahi ısdâr ile () irsâl olmuşdur imdi vusûlünde mârrü'z-zikr sekiz 'aded kazâlar ber-vech-i muharrer Canik Sancağı'na mülhak olunmakdan nâşî kazâ-i mezbûrdan fî-mâ-ba'd gerek mîr-i mîrân mûmâ-ileyh ve kârındaşı tarafından ve gerek âhar câniblerden kat'â müdâhale olunmayup mahsûllük-ü merkūm tarafından rü'yet ve re'âyâ-i fukarâsı himâyet ve sıyânet olunub emr-i şerîfîm mazmûn-ı münîfini infâz ve icrâya mübâderet ve ser-i mû hilâfından ittikā vü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı Ca. sene [1]153

Hüküm 842: İstanbul'da don yağı sıkıntısı çekilmiştir. Rusçuk Kazası'nda don yağının olduğu haberi alınınca bu yağın İsanbul'a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

842-223-2

Dergâh-ı mu'allâm gediklülerinden bu def'a Balkan'dan öte cânibine mübâşir ta'yîn olunan Murtaza ve mukaddemâ sevâhîl-i Tuna ve Kurbe ve civâr-ı kârine ecnâs-ı revgan tesyîrine mübâşir ta'yîn olunan Mehmed *zîde mecduhû*ya ve Rusçuk kādîsına ve Rusçuk nâ'ibine ve Hanya voyvodası Mehmed ve voyvoda-i sâbık Hâcı Ahmed ve mütevellîsi ve sâ'ir a'yâna hüküm ki

Âsitâne-i sa'âdetimden don yâğının lüzûm ve iktizâsı serhâdd-ı nisâb tecavüz itduği mukaddemâ bi'd-defa'ât evâmir-i şerîfime cümleye tefehhîm ve bulunan yâğın sâhibi mevcûd ve nâ-mevcûd 'alâ-eyyi-hâl defteriyle nakl ve tesyîri husûsuna tenbîh ve te'kîd olunmuşken Rusçuk Kazâsı'nda yetmiş yedek don yâğı mevcûd iken varan mübâşir nakl itdürmek istedikde kādî ve a'yân mevcûd değildir deyü 'avk ve te'hîr eyledikleri sahîhen haber virilmekle böyle müzâyaka vaktin hilâf-ı emr-i 'âlîyye hareket ve bugûne îrâd-ı 'özr u 'illete ve cesâret 'ibâdullâhın mahzâ ve ihânet ve hıyânet misillû bir-keyfîyet olmakdan nâşî ve kādînın cedîde-i kazâda ism-i hâkk ve muhkem hâbs ve nâzır ve voyvoda dahi bilâ-te'hîr kal'a-bend ve ba'de şedîd-i cezâ ile haklarından gelinmek tamam-ı muktezâ-yı icrâ-yı siyâset iken bu def'a cerâ'im-i mezkûreleri mücâzât-ı imhâl ve te'hîr olunmayup fakat kendülerini hâb-ı hakklarından ikâz içün tehdîd ve inzârı hâvî mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi siz ki bu âna dek tekrâren ve medâreyn tenbîh olundığına göre zahîre husûsunda umûr-ı temşiyetine mühimm-i 'azîm olundığı mühimm ve derk ederek kendü gözün açub mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle bi'l-ittifâk zikr olunan yetmiş yedi kıt'a don yâğını sâhibi mevcûd ve nâ-mevcûd her ne üzere kârin ve defter ve mikdâr-ı kemiyetini serd u deger ile bir yerin girü kalmamak ve bir ve kıyyesi ketm ve ihkāk olunmamak veçhiyle cümlesini mevcûd bulunan sefâyine vaz' ve sâhib-i zuhûrunda yemînini bu cânibden mülhak olunub bir ân akdem bir sâ'at mukaddem 'acâleten ve müsâra'aten Der-sa'âdet'ime nakl ile berâd-ı zimmet ve tahlîs-i girîbân-ı necât-kâra bezl-i makderet ve sarf-ı mâ-hasâl bezl-i kudret iyleyesiz eger olmikdâr yük yâğı mu'accelen bu cânibe gelmeyub ba'zı i'tizâr ve 'illet îrâdı da'iyesinden olursanız birinizin kulağı

mesmû‘ olmayup hakkınızda sebkat eden gazab-ı şâhânem bilâ-tereddüd mazhâr olacağınız ve sizin içün ebvâb-ı ricâ ve şefâ‘at mesrud olumağla ber-tarafıyla pençe-i sancağı kahhâr-i hüsrevânemden hâlâs olamayacağınız bî-iştibâhdır âna göre encâm-ı kârı fikr u mülâhaza ve tefekkür ile olmikdâr yâğı bilâ-kusûr ta‘cîl ‘ale’l ta‘cîl nakl ve tesyîr ve siz ki mübâşiran mûmâ-ileyhasiz yetmiş yerin yâğı tamamen ve kâmilen irsâl ve îsâl iyleyub zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı Ca. sene [1]153

Hüküm 843: Malkara, Keşan, Cısr-i Ergene, Dimetoka, Karacabey ve İpsala’da bulunan arpa ve buğdayın, birbirine karıştırılmadan ve harmanlara kaldırılmadan Tekfurdağı iskelesine gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

843-224-1

Malkara ve Keşan ve Cısr-i Ergene ve Dimetoka ve Karacabey ve İpsala ve () ve () kādîları ve nâ’ibleri ve zahîre mübâşiri Veli *zîde mecduhû* ve zikr olunan kazâların kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss-ı evkāf mütevellîleri ve zâbitleri ve zu‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ve sâ’ir zâbitan ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz iş bu sene-i mübârekede kazâlarınızdan mübâya‘a tertîbi ‘afüvv ve safî olunmakla bu mukābelede herbiriniz kazâlarınızda hâsıl olan hınta ve şa‘îrin ve zâbitân ve subaşılara ‘aîd olan a‘şârı hârmân yerlerinden ânbârlara kaldırmayub mübâşir-i mûmâ-ileyhin me’mûriyeti içün dîger emr-i şerîfîmde zikr u beyân olunan şürût üzere hemen ârâbalara ve dâvarlara tahmîl ve hıntaya şa‘îr halt olunmayup pâk ve musaffâ olmak üzere doğri Tekfurdağı iskelesine mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle nakl ve tesyîr ve nizâm virilen narh-ı rûzîleri üzere rû’esâ-i sefâyine bey‘ u fürûht eylemeniz fermânım olmağla mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm dahi ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde ber-vech-i muharrer mübâya‘alarınızın ‘afüvvı mukābil herbiriniz kazâlarınızda hâsıl olan hınta ve şa‘îri ânbârlara kaldırmayub ve hıntaya şa‘îr halt olunmayup pâk ve musaffâ olmak üzere hemen hârmân yerinden ârâbalar ve dâvarlarıyla mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle pey-der-pey mu‘accelen Tekfurdağı isklesine nakl ve tesyîr ve dîger emr-i şerîfîmde serd u ayân kılınan şürût üzere narh-ı rûzîleri ile rû’esâ-i sefâyine bey‘ u fürûht idüb zinhâr ve zinhâr ta‘allül ve muhâlefet ve bir gûne ta‘azür ve mu‘âzere iylemeyesiz

şöyleki bu bâbda ma‘âzallâhi te‘âlâ hilâf-ı emr-i ‘âlîyye hareketinizi mübâşir-i mûmâ-ileyhe i‘lâm edecek olur ise cesâret edenler bilâ-emân haklarından gelunur ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin dîger emr-i şerîfîmde me’mûr olduğun vechle bu kazâların bi’l-cümle zehâyirini Tekfurdağı iskelesine nakl itdirub bir ferdi himiyyet ile ta‘tîl-i maslahata bâdî hareketden cümleniz gāyetü’l- gāye hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdumki

Fî evâsıt-ı Ca. sene 1153

Hüküm 844: Hotin Sancağında bulunan bazı tımar ve zeametin kendilerine ait olduğunu iddia eden bazı asiler olduğu belirtilmiştir. Devlet kayıtlarına göre bunların iddialarının doğru olmadığı ortaya çıkmış ve isteklerinin red edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

844-224-2

Hotin pâşâsına hüküm ki

Hotin Sancağı’nda ve nâhiyesinde on beş yük ve doksan dokuz bin dokuz yüz kırk altı akçe yâzu ile dürder kayd ze‘âmet ve üç yüz kırk kayd tîmâr olduğuna defterhâneden ihrâc olundukda lâkin Hotin Nâhiyesi kâffe mülhakāt ve müctemi‘lât ve zu‘amâ mukāta‘a ve ‘âîdatıyla bundan akdem Boğdan cizyesi mâlından bir mikdâr mâl emti‘ası mukābelesinde memleket-i Boğdan’a zam ve ilhâk olunmuşiken Hotin’de sâkin bağy tâ’ifesinin istid‘âlarıyla bu def‘a yine Boğdan’ın memleketinden bâ-fermân-ı ‘âlî ifrâz ve ol mikdâr ze‘âmet ve tîmârların yâzuları olan on beş yük doksan dokuz bin dokuz yüz kırk altı akçe gurûş hesâbıyla on üç bin beş yüz otûz iki buçuk gurûş itmekle hisseleri yâzularının iki üç katı aldığına emr-i berihî olmakdan nâşî meblâğ-ı mezbûrun üzerine on altı bin altı yüz altmış yedi buçuk gurûş zam olunub senevî otûz bin gurûş mâl i‘tibâr ve mârrü’z-zikr bağy tâ’ifesinden Hotin Kal‘ası muhâfazası içün müceddeden tahrîri fermân olundığı piyâde ve süvari yerlû neferâtın mevâciblerine ve akvalleri? fermân olunan hâdeme-i cevâmi‘-i şerîfenin vezâyifine ve yirmi bin gurûş Hotin cizyesi malıyla ma‘ân meblâğ-ı mezbûr otûz bin gurûş tamamen ocaklık ta‘yîn ve cümlesi ber-vech-i kabul neferât tarafından zabt olunmak üzere başmuhâsebeden şürût u mukābelesiyle ocaklık berâdı virilüp lâkin fî-mâ-ba‘d gerek sâhib-i evvelleri ve gerek âharun ba‘zı kimesneler zuhûra gelüp zikr olunan ze‘âmet ve tîmârları tâleb ve iddi‘â ederler ise müsâ‘ade olmamak ve ba‘de’l-yevm mîr-i

mukāta‘ât adâvetden sudûr olmak içün tevkī‘i kalemiyle mahalleri havâss-ı hümâyûna tashîh olunmağa muhtâc olmağla ber-vech-i muharrer neferât-ı mezbûrenin mevâcibleri mu‘âkıb otûz bin gurûş mâl ile ber-vech-i kabul ve ocaklık neferât taraflarından zabt olunmak üzere dürder keyd ze‘âmet ve üç yüz kırk keyd tîmârların defter-i hâkānîde olan mahalleri tevkī‘i kalemiyye toptan havâss-ı hümâyûna tashîh olunmak içün bi’l-fi‘il başdefterdârım olan Mustafa Atıf *dâme ‘ilmühû* i‘lâm itmekle ber-vech-i muharrer neferât-ı mezbûrenin mevâcibleri mu‘âkıb otûz bin gurûş mâl ile ber- vech-i kabul ve ocaklık neferât taraflarından zabt olunmak üzere sâlîfü’z-zikr dürder keyd ze‘âmet ve üç yüz kırk keyd tîmârların mahallerde vârid olan emr-i ‘âlî mûcibince havâss-ı hümâyûnuma tashih ve sebt-i defter olunub mahallinde sûret-i icmâl virilmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında

Fî evâsıt-ı Ca. sene [1]153

Hüküm 845: Macar generallerinden Baron Zay ve Mesles? adlı generallerin aileleriyle Bökreş’den Tekfurdağı’na göç edip orada ikamet etmelerine izin verildiği ile ilgili hüküm.

845-225-1

Bökreş’den Tekfurdağı’na gelince yol üzerinde vâki‘ olan kādîlara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyete ve iş erlerine hümüm ki

Macar cenerâllerinden Baron Zay ve Mesles? nâm cenerâller sudde-i-sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idub bundan akdem Bükreş Kazâsı’nda mâlik olan Mamay Malos? nâm begzâdenin hizmetinde olan Mamay nâm Macar’ın ve bunların Tekfurdağı’nda ikāmetleri fermânım olup lâkin mesfûr Mamay nâm Macar’ın zevcesi hapiste bulunmağla halen ikāmet bulup Tekfurdağı’na ‘iyâlleriyle gelmek murâd eyledikleri bildurub mürûrlarına mümâna‘ât olunmamak bâbında emr-i şerîfîm ricâ eyledikleri ecîlden mezbûrların Tekfurdağı’na ikāmetleri fermânım olmağla Bökreş’den ehl ü ‘ıyâlleriyle Tekfurdağı’na gelmelerine mümâna‘ât olunmamak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i Ca. sene [1]153

Hüküm 846: Seferihisar Geğbüze sakinlerinden olan Deli Hüseyin adlı eşkıya birkaç arkadaşıyla hapisten kaçmış fakat Teke ve Hamid mutasarrıfı Çelik Mehmed onları yakalayarak hapsetmiştir. Bu kişilerin bir an önce cezalandırılması gerektiği ile ilgili hüküm.

846-225-2

Teke ve Hamid mutasarrıfı Çelik Mehmed *dâme ikbâlü*hüya hüküm ki

Seferihisar Geğbüze sâkinlerinden olup mukaddemâ îkâz-ı nâ‘ime-i fitne ü fesâd ve iş‘âl-i sâ’ire-i ‘utüvv ve ‘inâd ile ve vâcibü’l-izâle olan Delî Hüseyin nâm şakīnin tertîb-i cezâsı içün müte‘addid-i evâmir-i ‘âlîyyem sâdır olmuş iken şakī-i mezbûr u firâr ve Antalya İskelesi’nden Hisar cânibine güzâr üzere oldığı sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin tarafından haber alındıkda zatında olan sârf-ı ‘ubûdiyet ve Devlet-i ‘âlîyye’me olan hulûs-ı niyet muktezâsınca mezbûrun üzerine varub ba‘de’l-muhârebe iki nefer refîkleriyle ahz ve muhkem-i hâbs olundığı bu def‘a Der-sa‘âdet’ime gönderdüğün âdemlerin takrîr itmekle bu bâbda hizmetin makbul olmuşdur şakī-i mezbûr i‘dâm ve izâlesi birkaç kâr-güzerân olmuş eşkıyâdan oldığı ma‘lûm olmakdan nâşî kat‘â emân ve zamân virmeyüp kendüsünün ve refîklerinin bilâ-emân ve cezâlarını tertîb ve ser-maktû‘alârıyla mu‘accelen irsâl ve tesyîr eylemek fermânım olmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûl bulduğu ânda kendün bi’n-nefs şakī-i mezbûrun hâbs oldığı mahalle varub müvâcehinde mezbûrun refîkleriyle bilâ-emân cezâlarını tertîb ve ser-maktû‘alarıyla müsâra‘aten devlet-medârıma irsâl ve tesyîr iyleyub batâlet ve rehâvet ve mikdâr-ı zerre ta‘tîl-i maslâhata gibi harekete zinhâr ve zinhâr cevâz ve ruhsat göstermemek bâbında

Fî evâhir-i Ca. sene [1]153

Hüküm 847: Hotin Sancağı’nda ikametlerine izin verilen Lebke taifesinin Boğdan arazisine ve ahalisine tecavüz etmelerine izin verilmemesi gerektiği ile ilgili hüküm.

847-225-3

Hotin muhâfazasında olan Sarı Ahmed *dâme ikbâlü*hûya ve Hotin havâlîlerine takrîr ve iskân olunan Lebke tâ’ifesinin sergerdeleri ve sur sâhibeleri ve ihtiyârlarına ve sâ’irlerine hüküm ki

Hotin Sancağı'nda vâki‘ ze‘âmet ve tîmârların mahalleri havâss-ı hümâyûnum tashîhi ve siz ki Lebke tâ'ifesisiz hâlinize merhameten ber-vech-i ocaklık size tevcîh olunab şürût u kuyûdu hâvî mufassal ve meşrûh ve başka ocaklık berâdı ve mahallinden tashîh olduğu müşâr başka emr-i ‘âlî egerçe ısdâr ve irsâl kılınub lâkin sizin dahi fi'l-asıl Hotin ve havâlîlerine vâki‘ mesken ve kadîmelerinizde kendü hallerinizde temekkün ve karâr ve zer‘ u hars ve mekârib-i şer‘iyye ile kesb ü kâr eylemeniz ve Boğdan ‘arazîsinden bir şibr yere tecavüze tasaddî ve re‘âyâsından bir ferde ve vechen mine'l-vücûh cevr u te‘addî eylememeniz fermânım olmağla mahusûsen iş bu emr-i şerîfîm dahi ısdâr ve () ile îsâl olmuşdur imdi vusûlünde sizin me'vâ-i kadîmelerinizde kendü hallerinizde tavtîn ve karar ve zirâ‘at ve hırâset ve sâ'ir mütâlebe-i şer‘iyye ile kesb ü kâr iyleyub Boğdan ‘arazîsinden bir hatve mahalle ve bir şibr yere tecavüze tasaddî ve re‘âyâsından bir ferde bî-vech-i me'cûr ve te‘addî iylemeyub bir birinizi bu gûne tasaddîyat ve ta‘arruzatdan men‘ ve tahzîr ve dâ'imâ ibkā-yı resm-i ‘ubûdiyete müsâ‘ade ikdâm-ı teşmîr iyleyesiz şöyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ içlerinizden birinizin gerek Boğdan ‘arazîsine ve gerek re‘âyâsına bir gûne tecavüz ve te‘addî iyledüği mesmû‘ olur ise anın ve ândan başka men‘ine takayyüd etmeyen zâbitan ve sergerdelerin bilâ-emân cezâları tertîb olunacağına cümleniz muhakkak ve mukarrer birub ânâ göre hereket ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sen dahi mezbûrları kendü hallerinde zer‘ u hars ve kesb ü kâr ile meşğûl olmalarını ve Boğdan ‘arazîsine ve re‘âyâsına bir dürlü te‘addî ve tecavüz itmemelerini herbirine bir hoşça tâ‘lîm ve telkīn ve müteltibe olmayanların haklarında olan âydat-ı mülukanem ve kahr-ı hüsrevânemden ve hulûs u rehâ bulacaklarını tefehhîm ve telkīn ederek mazmûn-ı emr-i şerîfîmle ‘ale'd-devâm infâz ü icrâsına mübâderet ve fî-mâ-ba‘d düstûru'l-‘amel tutulub hilâfına hareket edenlerin men‘ u def‘lerine bezl-i miknet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı Ca. sene [1]153

‘Arz-ı mühimme battalda zabt-ı şud

Sâdır olan emr-i ‘âlîyye-i mûcibince Anadolu vâlîsi ma‘rifetiyle virilen nizâm üzere Ezine-i Kaz Dağı'nda isâbet eden sekiz bin keyl hıntadan kazâ-i mezbûr kādîlarından

Mehmed Efendi'den gelen 'arz mûcibince kapân-ı dakīke götürülen hıntanın defteridir () mazmûn-ı 'arzından yazılmışdır

18 B. Sene [1]153

Hınta keyl

8000

Hınta	Ba kîlesi
1300	ba sefîne: Adanalı Topçuoğlu Ahmed Re'îs
1200	ba sefîne: Şad Köylü Ahmed Re'îs
1400	ba sefîne: Şad Köylü Hüseyin Re'îs
0300	ba sefîne: Bozcadalı Ahmed Re'îs
0800	ba sefîne: Gelibolulu İbrahim Re'îs
0500	ba sefîne: Karakullukçu Ahmet Re'îs
0300	ba sefîne: Gelibolulu Serhad Hasan Re'îs

6700

225-1/sahifeye ek

225/1

Hüküm 848: Çankırı mutasarrıfının Koçhisar, Tosya, Çankırı, Tokat, Şaban Özü'nden halktan haksız yere para topladığı ve halka zulm ettiği haberi alınınca bu kişinin zulmüne son verilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

848-226-1

Kangırı kādîsına ve Der-i Devlet-i 'âlîyye'mden mübâşir ta'yîn olunan () *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Hâlâ lîvâ-i mezbûr mutasarrıfı Ebubekir Pâşâ lîvâ-i mezbûr kazâlarını geşt ü güzâr ederek Koçhisar Kazâsı'na varub mugāyir-i şürût u hazariyye zahîre bahâ bin beş yüz gurûşlarını aldıkdan sonra Pirkoyu nâm karye ahâlîsini bi-gayri vech-i ahz ve der-zincir ve altmış gurûş cerîmelerin ve değeri ile muhâfaza bahânesiyle kırk nefer levendâtıyla delîbaşısını gönderüp on beş gûn mikdârı meccânen yem ve yiyecek

aldıktan sonra fermân ve bayrak akçesi deyü onar on beşer gurûşlarını aldıklarını ve kezâlîk her kazâdan devr ve zahîre bahâ nâmıyla ikişer üçer kîse akçe alup yedi sekiz yüz mikdârı levend ile nice gûne te‘addî iyledüğinden başka ahâlîden bir iki derdmendî katl iyledüğini ve yine Yapraklı Bazârı bahânesiyle Toğat Kazâsı’na varub kapusu halkıyla dörd gice ikāmet ve yevmiyye bin gurûşdan mütecâviz masârifları vukū‘undan gayri bin beş yüz gurûşları ahz ve fermân ve bayrak akçesi nâmıyla onar on beşer gurûşları ve Şaban Özü Kazâsı’ndan üç yüz altmış gurûş ve Koru Bazârı Kazâsı’ndan iki yüz gurûş zahîre bahâ ve her bir karyeden beşer altışar gurûş kolcu akçesi aldıkdan kat‘a nezr-i memnû‘âtdan olan mürûr akçesi ve nakl bahâ ve zahîre bahâ nâmıyla dürder üçer dürder kîse akçe ahz ve dürder âdemi dahi bi-gayri hakk katl ve on beş sene mürûr iylayân da‘vâları i‘âde ve ‘ibâdullâhı tecrîm ve her karyeden yüzer yüz altmışâr ve ikişer yüz gurûşlarını aldığını Tosya ve Kangırı ve Toğat kādîları ile Şaban Özü ve Koru Bazârı nâ’ibleri ‘arz ve ahâl-î Kengiri ‘arz-ı hâlleriyle ifâde ve istirhâm iyleyub zîr-sâye-i ‘adâlet-i şâhânemden ‘ibâdullâh müstazıll ve müsterih olup ifrât u tefrîtden bir ferd zulüm ve te‘addî olduğunu kat‘â rızâ-yı hümâyûnum olmadığına binâ’en mezâlim ve te‘addîyât-ı ‘ibâdullâh üzerinden def‘ u ref‘ olundığı hâvî etrâf ve eknâfa ‘adâlet-nâme-i hümâyûnum neşr ve irsâl olmakdan nâşî ‘alâ-eyyi-hâl ihkāk-ı hakk olmak lâzım gelmekle erbâb-ı hukūk ile murâfa‘a ve ihkāk-ı hakk olunmak içün mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin Âsitâne-i sa‘âdetime ihzâr olmasını fermânım olmağla imdi iş bu emr-i şerîfîm mübâşir-i mûmâ-ileyh ile vusûlünde sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin mîr-i mîrân mûmâ-ileyhî Dîvân-ı hümâyûnumda ve vüzerâ-yı i‘zâm ve kazâskerleri huzûrlarında da‘vâ-yı hakk ve ta‘yîn-i mâdde eden husâmâlarıyla terâfu‘ ve ihkāk-ı hakk olmak üzere mübâşir-i mûmâ-ileyh mâ‘rifetiyle Âsitâne-i sa‘âdetime ihzâr ve irsâl iyleyub hilâfından hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı Ca. sene [1]153

Hüküm 849: Pirevadi Kazası’nda salhane olmasına rağmen bazı tüccarların yağ ve pasdırmalarını görevlilerin izni olmadan başka yere götürdükleri haberi alınmıştır. Bu kişilere engel olunması gerektiği ile ilgili hüküm.

849-226-2

Balkandan öte cânibinden zehâyir tesyîrine mübâşir ta‘yîn olunan dergâh-ı mu‘allâm gediklülerinden Murtaza *zîde mecduhû*ya ve Pravadi nâ’ibine ve a‘yân ve serdârına hüküm ki

Pravadi Kazâsı’nda ancak salhâne olmağla gerek ashâbın ve gerek hayvânâta zecc eden tüccârın hâsıl eyledikleri revgan ve pâsdırmaları iskelelerinden gayri âhar mahalle nakle ashâb-ı salhâne bir vechle ruhsat virmeyüp ancak iskelerine nakl idüb ve eger civâr kazâlara veyâhûd âhar mahalle nakl olunur ise ashâbı ve nakl eden ârâbacıları bilâ-tereddüd ahz ve hâbs olunub keyfîyetleri i‘lâm olunmak fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde fermânım oldığı üzere sâlîfü’z-zikr salhâneler ashâbı gerek salhânelerde hayvânâta zecc eden tüccâr makūlesi hâsıl eyledikleri revgan ve pâsdırmalarını iskelelerine nakl idüb bir dürlü âhar mahalle gütürmeyub ve ashâb-ı salhâne dahi âhar mahalle naklerine bir dürlü ruhsat virilmeyub şöyleki fî-mâ-ba‘d âhar kazâlara ve âhar mahallere nakl ederler ise ashâbı ve nakl eden ârâbacıları bilâ-tereddüd ahz ve muhkemi hâbs ve keyfîyetleri i‘lâm ve ba‘de ne göne emr-i şerîfîm vârid olur ise muktezâsınca icrâya ihtimâm iyleyub bu husûsa cümleye i‘lân ve işâ‘at ile bilâ-emr-i şerîfîmin infâzına mübâderet ve hilâfından siz dahi hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i Ca. sene [1]153

Hüküm 850: Özi’deki dört kıta çekdar sefinelerinin başbuğları olan Kasım Paşazade Mustafa’nın izni olmadıkça bu çekdarların Özi’den ayrılmamaları gerektiği ile ilgili hüküm.

850-226-3

İşbu emîr mahalline gitmeyüp girüye gelüp battâlda hıfz olunmuşdur

Evail-i L. sene [1]153

Hâlâ Özi vâlîsi Vezîr Numan Pâşâ’ya ve bu def‘a Özi’ye me’mûr olan dörd kıt‘a çekdârım sefîneleri üzerlerine başbuğ olan ümera-yı deryâdan olan Kasım Pâşâzade Mustafa *dâme ikbâlü*hûya hüküm ki

Sen ki vezir müşâr-ileyhsin mukaddemâ zikr olunan çekdarım sefîneleri ol cânibe me’mûr ve irsâl kılındıklarında mu‘tâd-ı kadîm üzere Ağustosun on beşinden ‘avdet itmek üzere yedlerine virilen emr-i şerîfîmde eğerçi derc ve tahrîr olumuşidi lâkin

merkūmların oltarafda senin cânibinden me’zûn oluncaya dek meks ü ârâmları iktizâ itmekle tarafından me’zûn ‘avd ü insirâf olmadıkca mahall-i me’mûrlarınızdan hareket itmemeleri fermânım olmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde sâlîfü’z-zikr dört kıt‘a çekdarıma sefînelerinin başbuğlarına tarafından izin olmadıkça bu cânibe ‘avd ü ric‘at iylememek üzere buyruldular ile tenbîh ve sen ki başbuğ-i mûmâ-ileyhsin ber-minvâl-i meşrûh vezîr mûmâ-ileyh tarafından me’zûn ‘avd ü insirâf olmadıkça mahall-i me’mûriyetinizden zinhâr ve zinhâr hareket iyleyub hilâfından gāyetü’l-gāye ittikā olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olunmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i Ca sene [1]153

Hüküm 851: Balkan’dan öte caniblerde olan Mangalya, Pirevadi, Kozluca, Hacıoğlubazarı, Beybazarı, Karasu, Babadağı, Dobruca Ovası, Köstence ve Karaharmin yerleşim yerlerindeki zahirenin yerli ve yabancı bazı stokçu taifesi tarafından toplanıp pahallı bir şekilde satıldığı haberi alınınca bunlara engel olunması gerektiği ile ilgili hüküm.

851-227-1

Dergâh-ı mu‘allâm gediklülerinden olup bundan evvelce Balkan’dan öte câniblerden zahîre nakl ve tesyîrine mübâşir ta‘yîn olunan Murtaza *zîde mecduhû*ya ve Varna ve Balçık ve Mangalya ve Pravadi ve Kozluca ve Hacıoğlubazarı ve Beybazarı ve Karasu ve Babadağı kādîlarıyla Dobruca Ovası’nda ve sâ’ir ol havâlîlerde vâki‘ kazâların kuzât ve nüvvâbinâ ve Varna voyvodasına ve Kürkçü Ali Yazıcı ve Naibzade Mustafa ve Kavarna voyvodası ve serdengeçdi ağalarından Hâcı İbrahim ve Mangalya a‘yânından Ali ve Pravadi a‘yânından İbrahim Efendi ve serdârı ve yeniçeri zümresinden Hâcı Bekir ve Köstence’de kethüdâyeri ve serdârı ve Hacıoğlu Bazarı’nda serdengeçdi Ağaları ve mahkeme kâtibi Mehmed ve Babadağı mütevellîsi ve voyvodası Murtaza Efendi’nin kârındaşı ve serdârına hüküm ki

Pravadi ve etrâfında vâki‘ mahallere Varna İskelesi’ne ve Dobruca Ovası ve etrâf ve havâlîlerinde olan yerler dahi Kavarna ve Mangalya ve Köstence ve Karaharmin İskeleleri’ne semt olmalarına zikr olunan mahallerin zahîreleri o mahalle sâlîfü’z-zikr iskelelere nakl olunmak iktizâ idüb ancak iskele re’îsleri ferhablarından? gayri yeniçeri

makūlesinden ve âhardan yerlû ve ecnebi ba‘zı muhtekir tâ’ifesi karye be-karye gezub zehâyiri cem‘ ve ziyâde bahâya fürûht tama‘ıyla zahîreleri habs ve iddihâr eyledikleri sahîhen haber virilüp bu husûsa mukaddemâ sâdır olan evâmir-i ‘âlîyyemin mazmûnı münîfelerine küllîyyen mugāyir bir emr-i reddi olmakdan nâşî yerlû ve ecnebi muhtekir ve yeniçeri tâ’ifesi küllîyyen zehâyir iştirâsından men‘ olunub ashâb-ı zehâyir ve rû’esânın ferhablarına? narh-ı rûzî üzere zahîreleri bey‘ veyâhûd kendüleri iskelere nakl ve ânda fürûht iylemeleri fermânım olmağla mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde siz ki mûmâ-ileyhimsiz herbiriniz kazâlarınızda ve iskelelerinizde gereği gibi dikkat ve birbirinize hamâset-i i‘ânet ederek bu makūle yerlû ve ecnebi muhtekir tâ’ifesini ve yeniçeri makūlelerini zahîre ihtikârından men‘-i hakk ile men‘ u def‘ mübâderet ve fî-mâ-ba‘d bunlardan bir ferde zahîre ihtikârı da‘iyesinden olurlar ise ‘askerî ise zâbitleri ma‘rifetiyle değil ise mübâşir mûmâ-ileyhin ma‘rifetiyle bilâ-tereddüd ahz ve muhkem-i hâbs ve yedinde bulunan zahîresini rû’esâyı ferhablarına? narh-ı cârîsi üzere bey‘ itdirdükden sonra itâ‘at-ı emr-i ‘âlî itmedikleri içün muhkem haklarından gelinmek üzere keyfîyetlerini ism ü resmleriyle inhâ ve kendülerini hâbs-ı ibkā idüb bu siyâk ile muhtekir tâ’ifesini bir dürlü zehâyir-i ihtikârına kârışdırmayub ashâb-ı zehâyir kendüleri rû’esâ-i ferhablarına? narh-ı rûzîleriyle zahîreleri bey‘ veyâhûd bi’n-nefs iskelelere nakl ânda fürûht idüb herbiriniz kazâlarınızı ve hudûdlarının dâhillerinde vâki‘ kurâ-yı mübâşir-i mûmâ-ileyh mâ‘rifetiyle hüsn ü nizâm rapt ve bu vechle mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan evâmir-i ‘âlîyyem-i mûciblerince kazâlarınızdan ecnâs-ı zehâyiri pey-der-pey ‘acâleten ve müsâra‘aten vefret ve kesret üzere bu cânibe nakl ve tesyîrine cidd ü cehd iyleyesiz şöyleki bu bâbda mikdâr-ı zerre iğmâz ü te‘âmîniz istimâ‘ olmak lâzım gelur ise eşed-i cezâ ile haklarınızdan gelineceği muhakk birub ona göre basîret üzere hareket ve hilâf-ı emr-i şerîfîm vaz‘ ve hâlâtdan be-gāyet hazer ü mücânebet olunmak bâbından fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i Ca. sene 1153

852-227-2

Bir sûreti

Rumili’nin sağ koluna vâki‘ Cenke Balkanı’ndan berü vâki‘ olan mahallerden zâbit ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyir nakl ve tesyîrine bu def‘a Der-sa‘âdet’imde müceddeden mübâşir ta‘yîn olunan Dergâh-ı mu‘allâm gediklülerinden Veli *dâme mecdühû*ya Bergos ve

Aydos ve Rusi Kasrı ve Karinabad ve Yanbolu ve Zağra-i Atik Cedid ve Ahyolu ve Misivri ve Çırpan ve İslimye kazâlarının kuzât ve nüvvâbinâ *zîde fazluhû*mâ ve Bergos voyvodası ve Bustânı Mehmet ve serdârı ve a‘yânlarından Çelebi Ağâ ve serdârı Hâcı Bekir ve Rus Kasrı a‘yânından Mennan Yusuf ve Bergos a‘yânından Hasan ve Karinabad a‘yânından Hâcı Ahmed ve serdârı ve Yanbolu a‘yânından Yakub ve voyvodası Seyyid Mehmed ve serdârı ve Zağra-i Atik a‘yânından Havacoğlu Ali ve Hasan ve serdârı ve Zağra-yı Cedîd ve voyvodası ve serdârı ve a‘yânı ve Kızılağaç voyvodası Osman ve Fakye a‘yânından Hasan ve Ahyolu a‘yânından Mehmed ve tûz emîni vekîli ve serdârı Misivri voyvodası zîde kadruhûmâ hüküm ki

Zikr olunan mahallerden ecnâs-ı zehâyiri iskelelere nakl ve pey-der-pey Âsitâne-i sa‘âdetim tarafına irsâl ve tesyîr olunmak üzere ve bundan mukaddem emr-i şerîfîm sâdır olub lâkin iskele re’îsleri ferhablarından? deyu vech-i meşrûh üzere

Hüküm 853: Yüz yirmi neferin Bender ser-askeri emrinden ayrılarak Bender Kalesi muhafazasına tayin olunan Hüseyin Çorbacı’nın emri altına girmeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

853-228-1

Bundan akdem Bender cânibi ser-‘askerî ma‘iyyetine me’mûr Dergâh-ı mu‘allâm top ârâbacıları üzerlerine zâbit olup bâ-fermân-ı ‘âlî Bender Kal‘ası muhâfazasına ta‘yîn olunan kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân otûz altı bölüğün çorbacısı Hüseyin zîde kadruhûya hüküm ki

Sen emekdâr olup her vechle me’mûr olduğun hidemât-i ‘âlîyyemde mütebassırâne hareketin zuhûr etmek hasebiyle ser-‘asker müşâr-ileyhin ma‘iyyetinden tefrîk olunması fermânım olan neferâtdan yüz yiğirmi neferi tefrîk ve senin ma‘iyyetin ile Bender Kal‘ası muhâfazasına me’mûr ve nakl olmağın hâlâ muhâfaza-i mezkûrda dahi mevcûd olan neferâtın üzerlerine bu tarafdan sen vekîl nasb ve zâbit ta‘yîn olunmakla ve () irsâl olunmuşdur sen ki mûmâ-ileyhsin ser-‘asker müşâr-ileyhin ma‘iyyetinden senin ma‘iyyetine me’mûr kılınan yüz yiğirmi tefrîk ve varub muhâfaza-i mezkûrda olan neferâtlar ile ma‘ân cem‘ idüb hıdemât-ı ‘âlîyyemden gereği gibi ‘âkilâne ve mütebassırâne hareket üzere kıyâm iyleyesiz ve siz ki muhâfaza-i merkūmda ve ma‘iyyetine me’mûr olan zâbitân ve neferâtsız ‘ale’n-neferât cümleniz mûmâ-ileyhi üzerlerinize zâbit bilub sözünden taşra ve re’yinden hâric hilâf-ı inhâ bir dürlü vaz‘

harekette olmayup dâ'imâ in'ikād ve itâ'at üzere meşgûl olup hilâfından hazer iyleysiz deyü kıdvetü'l-emâcid ve'l-'ayân hâlâ top ârâbacılarıbaşı olan olan el-Hâc İbrahim *zîde mecduhû* tarafından mühülü mektûb virilmekle bu vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i Ca. sene [1]153

Hüküm 854: Bender seraskerliğine bağlı otuz altıncı bölüğün çorbacısı Hüseyin Çorbacı'nın Dergah-ı muallam top arabacılarına zabit olarak tayin edildiği belirtilmiş ve bu kişinin bir an önce görev yerine gitmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

854-228-2

Bundan akdem Bender Kal'ası muhâfazasında Dergâh-ı mu'allâm top ârâbacıları üzerlerine zabt-ı nasb olunan Mustafa *zîde kadruhû*ya hüküm ki

Kapum kullarının tekā'üd zümresine ilhâk olundukdan sonra serhâdlarda vekâlet hizmetine me'mûr olmaları hilâf-ı kānûn iken cerr-i menfa'at ve tâma'-ı hâmkârdan nâşî bundan akdem ba'zı mahallerin şefâ'at ile muhâfaza-i merkūm ve vekâliyetle me'mûr olup müddet-i vâfireden berü ânda ikāmet ve Ocak emekdârlarından muhâfaza-i merkūme hıdemâtına me'mûr ba'zı 'atîk yoldaşlara 'arz idüb mutasarrıf oldukları esâmîlerin vâlîler etbâ'ına gamz ve ihdâ ve bu takrîb ile neferâtın perâkende vü perîşân olmasına bâ'is olduğundan mâ'adâ siz dahi mütekā'id olduğunız ecîlden 'azlin muktezî olmağın sen 'azl virilen uslub u sâbık üzere bundan akdem Bender cânibi ser-'askerî ma'iyyetine me'mûr otûz altı bölüğün kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin Çorbacı zîde kadruhû muhâfaza-i merkūmâda Dergâh-ı mu'allâm top ârâbacılarına zâbit nasb olunmak fermânım olmağla sen bir ân ve bir sâ'at mukaddem yedinde olan mühimmât ve levâzımât-ı mîrîyeyi tamamen ve kâmilen vekîl-i mûmâ-ileyhe teslîm ve makarrdât defteriyle bu tarafa gelüp ma'âzallâhi te'âlâ hilâf-ı me'mûn bir dürlü hareketin zuhûr itmek lüzûm gelinirse 'özr u cevâbın ısgā olunmayup eşed-i 'itâb ile olundığından gayri mutasarrıf olduğunuz serkâ-i padişâhânemden dahi mahrûm olacağın mukarrer bilesin deyu kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim ve'l-a'yân bi'l-fi'il topârâbacıları başı olan el-Hâc İbrahim *zîde mecduhû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâhir-i Ca. sene 1153

Hüküm 855: Derya kaptanı olan vezir Süleyman Paşa'nın Kocaili Sancağı'nda bir miktar imdad-ı hazariyesi kalmış olup bu meblağın kendisine ödenmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

855-228-3

Mükerrer olup yetmiş varak yukârıda mukarrerdir

Kocaili Sancağı'nda vâki' kādîlara ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Hâlâ deryâ kapudânı olan vezîrim Süleyman Pâşâ *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* Der-sa'âdet'ime 'arz-ı hâl günderub lîvâ-i mezbûrda vâki' kazâlardan mu'ayyen olunan bin on bir gurûş ve bir sülüs imdâd-ı hazariyyesi bin yüz alli üç senesine mahsûsan şürût u hazariyye üzere tahsîl olunmak bâbında istid'â-yı 'inâyet iylemeyin vezîr-i müşârünileyhin ber-minvâl-i meşrûh lîvâ-i mezbûrdan mu'ayyen olunan ol mikdâr imdâd-ı hazariyyesi sene-i mezbûreye mahsûben şürût-ı hazariyye üzere cem' u tahsîl ve tarafından kabzına me'mûre vakt-ı zamânıyla edâ vü teslîm olunub hilâfına tehâşî vü mücânebet olunmamak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olunmuşdur

Fî evâhir-i Ca. sene 1153

Hüküm 856: Derya kapdanı olan Vezir Süleyman Paşa'nın Sığla Sancağı'nda bir miktar imdad-ı hazariyesi kalmış olup bu meblağın kendisine ödenmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

856-228-4

Bu dahi mükerrerdir

Sığla Sancağı'nda vâki' kādîlara ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Hâlâ deryâ kapudânı olan vezîrim Süleyman Pâşâ *edâmallâhü te'alâ-i iclâlehû* Der-sa'âdet'ime 'arz-ı hâl gönderüp lîvâ-yı mezbûrda vâki' kazâlarda mu'ayyen olan iki bin dört yüz yetmiş dört gurûş ve bir sülüs imdâd-ı hazariyyenin bin yüz elli üç senesine mahsûben şürût u hazariyye üzere tahsîl olunmak bâbında istid'â-yı 'inâyet itmeyin vezîr müşâr-ileyhin ber-minvâl-i meşrûh lîvâ-i mezbûrda ma'iyyetinde olan ol mikdâr imdâd-ı hazariyyesi sene-i mezbûre mahsûben şürût u hazariyye üzere cem' ve tahsîl ve tarafından kâbzına ve me'mûre vakt-i zamânıyla edâ vü teslîm olunub hilâfından tehâşî ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i Ca. sene 1153

Hüküm 857: Üsküp Sancağı Olvineli Mahmud Paşazade Derviş'e tevcih edilmiştir. 1153 yılının ve varsa bir önceki yıldan kalma borçlarında toplanıp kendisine teslim edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

857-229-1

Üsküp Sancağı'na vâki' kādîlara ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Yüz elli üç senesine mahsûben lîvâ-i mezbûrun imdâd-ı hazariyyesi tahsîl ve Üsküp Sancağı mutasarrıfı Açuzade Hasan dâme 'izzuhû tarafına virilmek üzere mukaddemâ emr-i şerîfim sâdır olmuş idi ancak lîvâ-i mezbûr 'avârıf-ı seniyye-i şehin-şâhânemden emîrü'l-ümerâi'l-kirâm Olvineli Mahmud Pâşâzade Derviş *dâme ikbâlü*hûya sene-i mezkûr Cemâziye'l-evvelisinin gurresinden zabt eylemek üzere tevcîh ve ihsânım olup ve imddad-ı hazariyyede re's sene gurre-i muharrem i'tibâr olmağla tevcîh-i târihinden kıste'l-yevm hesâbı ve şürût u hazariyye üzere lîvâ-i mezbûrdan hâlâ lîvâ-i mezbûr mutasarrıfı mîr-i mîrân mûmâ-ileyh tarafından iktizâ eden ve imdâd-ı hazariyye tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm olunmak üzere fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve ile irsâl olunmuşdur vusûlünde ber-vech-i muharrer üzere sene-i mezkûreye mahsûben mîr-i mîrân mûmâ-ileyhin tevcîh-i târihine göre kıste'l-yevm hesâbı üzere tarafına 'âîd ve râci' olan hazariyyesinden selefî mîr-i merkūm zimmetine geçmiş ise selefînden edâ vü teslîm olunub ahâlî-i zimmetlerinde kalânı dahi şürût u hazariyye üzere senede üç taksîd ile vakt ü zamânıyla tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm emr-i şerîfe mugāyir hareketden mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i Ca. sene [1]153

Hüküm 858: Kırım Hanı'nın topladığı vergilerin hazineye ulaştırılmasında Mustafa adlı kişi görevlendirilmiş olup bu kişinin geçeceği yerlerdeki görevliler tarafından korunması gerektiği ile ilgili hüküm.

858-229-2

Özi vâlîsi vezîre ve ve Kırkkilise Sancağı beyine ve Âsitâne'den Kırım'a varınca yol üzerinde olan kuzât ve nüvvâba ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir zâbitân ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Bi'l-fi'il Kırım hânı olan Selâmet Giray Han *dâmet me'âlîye* taraflarına bu def'a tertîb olunan hazine-i hâcegân-ı[215] dîvâniyyeden Mustafa *zîde mecduhû* ile irsâl olunub hazîne-i merkūmenin esnâ-i râhda kemâl-i muhâfazası ile mu'accelen mahalline îsâli emr-i mehâmm lâzımü'l-ihtimâmdan olmağın siz ki müşâr ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz mûmâ-ileyh hazîne-i merkūm ile her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazânıza vâsıl olur ise emn ve mahfûz mahallere kondurub ve gecelerde hazîne-i merkūmeyi mezîd-i dikkat ve tâharrî ile bekletub ve mûmâ-ileyh gider oldukda yânına kadr-i kifâye tüfenk-endâz süvâri âdemlar ta'yîn ve emn ü salîm birbirinize irsâl ve mu'accelen savb-ı me'mûr îsâle cümleniz sa'y ve ihtimâm ve mûmâ-ileyhin dahi râhat ve refâhiyeti husûsuna vüfûr u ikdâm iyleyub şöyleki bu bâbda iğmâz ve tekâsül ve füsûr ve tasâ hâllerinizden nâşî ma'âzallâh gerek hazîne-i merkūmeye ve gerek mûmâ-ileyhe ednâ zarar ve hâsâret îrîşmek lâzım gelur ise vâki' olan zararı zâbitân ve a'yân ve ahâlîden bilâ-imhâl tahsîl olduğundan gayri eşedd-i 'itâb ile mu'âkab olacağınız dahi mukârerdir ânâ görehareket ve ser-i mû rehâvet ve tekasirden be-gāyet tevakkī vü mücânebet olmak üzere fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i Ca. sene [1]153

Hüküm 859: Rakka'dan ayrılıp Malatya taraflarıa göç eden Kürt kökenli Cihanbeylu ve Ömeranlu aşiretleri gelip geçtikleri yerlerdeki bağ, bahçe ve ekinlere zarar verdikleri şikayetleri özerine bu aşiretlerin tekrar Rakka'da iskan edilip verdikleri zararları onlardan tazmin edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

859-229-3

Rakka vâlîsine ve ber-vech-i mâlikâne Malatya Sancağı mutasarrıfı () Pâşâ *dâmet me'âlîye*ye ve Şure ve () ve () kādîlarına hüküm ki

Malatya Sancağı'na vâki' Şure Kazâsı'nın ahâlî ve re'âyâsı Der-sa'âdet'ime 'arz-ı hâl idüb tâ'ife-i Ekrad'dan Rakka iskânından Cihanbeylu ve Ömeranlu[216] 'aşîretleri

[215] Metinde "hâvecagân" olarak okunur.
[216] "İmranlu"da olabilir.

bundan akdem Rakka iskânından firâr ve bunların derûn kazâlarında geşt ü güzâr ile bi'l-cümle mezrû'ât ve mahsûlâtlarını ve hayvânâlarını ekl itdirub bağ ve bağçelerini harâb eylediklerinden başka nehb emvâl ve katl-i nüfûs misillû nice mefâside cesâret itmeleriyle kasd-ı mezâlim ve mefsedetlerinden mukaddemâ şikayet olundukda Rakka'ya iskânları ile ahâlî-i kazâ fukarâsı şerr u mazarratlarından te'mîn u irâhe olunmuşlar iken yine bir neferi ile makarr-ı iskânlarından firâr ve muktezâ-yı fıtrat-ı reddiyyeleri üzere evvelkinden ziyâde mel'anet ve hıyânet fukarâ-yı ahâlîye îsâl mazarr u hasârete ihtisâr eylediklerinden hâlleri dîger gûn olmağla fücûrların gāret eyledikleri emvâlîn kendülerinden tahsîl ve zararları tazmîn itdirildikden sonra Rakka'ya iskân ve fî-mâ-ba'd kazâ-i mezbûre gelmemek üzere kavî nezre kat' ile şerr u mazarratları bilâd u 'ibâd üzerlerinden def' ve fukarâ-yı ra'iyyet irâhe ve te'mîn olunmak içün emr-i şerîfim istid'â ve zikr olunan cemâ'atleri bundan akdem bi'd-defa'ât makarr-ı iskânları olan Rakka'dan firâr ve taht-ı hükûmet ve kazâlarınızda îsâl envâ'-ı hâsâret ve mazarr itduği zararları kandülerinden tazmîn itirildikden sonra siyâk ve şitâda makarr-ı iskânları bir hatve tecavüz iylememek üzere Rakka'ya iskân ve tavtîn olmaları içün müte'addid-i evâmir-i şerîfim virilmişiken ahâlîlerin mahall-i iskânlarına ve'l-yevm Rakka iskânlarından olduklarını başmuhâsebede mukayyed olmağla bu makūle umûr u vilâyete dâ'ir vâki' olan emîr-i küllînin ibtidâ-yı emîrde vülât ü hükkâm taraflarından 'arz u i'lâm ile sıhhât-ı vukū'u mütehakkik olduktan sonra tedârükü görülmeye muhtâc olup lâkin gayret-i mezkûrenin muktezâ-yı kaydları üzere ahâlîlerin mahall-i iskânları olan Rakka'da karâr iylemeyub vakt vakt firârları ve yine bi'd-defa'ât Rakka'ya iskânları şiddet-i şekime ashâbından 'anûd ü kenûd bir tâ'ife-i gayri hâ'if olduklarına ve fukarâ-i ra'iyyet ve ahâlî-i memlekete îsâl ve mazarrat ve hâsâret üzere oldukları sıhhât-ı vukū'na delîl-i kafî ve bir hâlât-ı vâki' olmağla husûs-ı mezbûr siz ki vezîr müşâr ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhimsiz ma'rifetin ve ma'rifet-i şer'le görülub zikr olunan Cihanbeylu ve Ömeranlu 'aşîretleri eşkıyâsının makarr-ı iskânları olan Rakka'dan bu def'a dahi firârları ve kazâ-i mezbûrda geşt ü güzâr ile ahâlîye kazâ-i îsâl ve mazarrat ve hâsâretleri vâki' ise bulundukları mahallde ahz ve husemâlarıyla terâfu'-i şer' ve zimmetlerinde sâbit olan hukūk u 'ibâd evvel emîrde tamamen kendülerinden tahsîl ve ashâbına edâ vü teslîm olunduktan sonra mukaddemâ bi'd-defa'ât fermân olduğu üzere 'alâ-eyyi-hâl cümlesi kaldırılub hey'et-i mecmû'alarıyla Rakka'ya iskân ve fîma bad makarr-ı iskânlarından hâric bir hatve mahalle tecavüz iylememeleri içün kavi nezre kıt' hüccet-i şer'iyye

itdirilub mahalline kayd içün hüccet-i merkūme Der-sa‘âdet’ime irsâl olmak lâkin bu bahâne ile kazâyinde müdâhale olmayan kimesnelerin hilâf-ı şer‘ ve mugāyir-i emr-i hümâyûna bir dürlü cevr olunmamak üzere emr-i şerîfîmin tahrîri bâbında bi’l-fi‘il başdefterdârım Mustafa Atıf i‘lâm itmeleri ve i‘lâmı mûcibince ‘amel olunmak içün yazılmışdır

Fî evâhir-i Ca. sene [1]153

Hüküm 860: Görele Kazası sakinlerinden Telli İbrahim ve arkadaşları, Görele Kazası’nda yaptığı eşkıyalık faaliyetleri bitirildikten sonra bu sefer Görele cemiyyetinden olan Sürmeneli Yahyaoğlu Mahmud Ağa, Kul Sefaoğlu Mustafa Ağa, Giresunlu Delmeci İbrahim Ağa adlı kişiler halkı kin ve nefrete teşvik etmişler. Bu durum ile ilgili bilgi toplanması gerektiği ile ilgili hüküm.

860-230-1

İşbu emr tarz-ı âhar üzere tebdîl olunub zîrde kayd olunmuşdur

Trabzon beglerbegisi Üçüncüzade Ömer *dâme ikbâlü*hûya Trabzon ve () ve () kādîlarına hüküm ki

Görele Kazâsı sâkinlerinden rû’esâ-i eşkıyâdan Telli İbrahim ve sâ’ir avâne ve rüfekāsı sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin Aydın’da iken Görele’de olan hânene ihrak ve mâlın yağma ve ‘iyâl u evladını ve kazâ-i mezbûr ahâlîlerini muhâsâra ve müftînün dershânesini hedm ve kitâblarını paralayub ihrâk ve mahsûr olanları ile muhârebe ve ‘ammizâde ve nice bî-günâh kimesneleri katl ve emvâlîni gāret ve ‘ibâdullâhın bâkīre kızlarının bikrlerini izâle ile nice gûne şekāvete cesâret itmeleriyle ef‘âl-i mezkûreyi mütebâyin mukaddemâ vârid olan ‘arz u mahzara binâ’en hâlen cânibin muhâssılı olup Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından olan Ahmed dâme mecdühû emr-i şerîfîmle me’mûr oldukda mazmûn-ı emr-i şerîfîmi icrâya muvaffak olamadığından şakıyân-ı mezkûrenin şekāvetleri müstenid ü müzdâd olmağla tekrâr Der-sa‘âdet’ime ordu-yı hümâyûnuma tevârüd eden ‘arz u mahzar mevâciblerince eşkıyâ-i mezkûrenın üzerlerine varılub cem‘iyyetleri perîşân ve ser-cem‘iyyet olan şakîleri ‘alâ-eyyi-hâl ahz ve ele girdiklerinde ber-muktezâ-yı şer‘-i kavîm haklarında icâb eden cezâ-i sezâları icrâ ve tertîb ve şerr u mazarratlarından bilâd u ‘ibâd-ı tasfîye ve tathîr olunmak üzere tekrâr sâdır olunan emr-i şerîfîme ibtidâen edenden ‘avdetinde fazl-i hakk ile eşkıyâ-i mezkûrenın cem‘iyyetlerini tefrîk ve ol havâlîyi mazarratlarından

tahlîs ve te’mîn olunmuşiken mezbûr Telli İbrahim ve mukaddemâ müteveffâ İsmail Pâşâ zamânında nice def‘a haklarında fermân-ı ‘âlî sâdır olub bu def‘a Görele-i cem‘iyyetinden refâkât ve ma‘iyyet üzere olan Sürmeneli Yahyaoğlu Mahmud Ağâ ve Kul Sefaoğlu Mustafa Ağâ ve Giresunlu Delmeci İbrahim Ağâ dimekle ma‘rûf kimesneler ile sâ’ir rüfekāları firâr ve Kırım ve Abaza taraflarında gaybet ve ihtifâ üzereler iken bu hilâlde Âsitâneye gelüp ba‘zı mahallere istinâd ve mücerred kendü mel‘anet ve şekāvetleri setr da‘iyesiyle hemşehrîlerini tâlib-i ‘ilm sûretine ifrâğ ve makdûriyetlerini ifâde ve i‘lâm zımmında teşekkülden hâli olmayup merreten ba‘de uhrâ tevârüd eden düzen ve mahzar mûciblerince haklarında müte‘addid-i evâmir-i ‘âlîyyem sâdır olmuş iken merkūmunun gelüp teşekkî ve tazallum ü hâl üzere olmaları mâdde-i mezbûrede îrâs-ı bî-reyb ve iştibâh iyleyub gene hakīkati münkeşif ve mütefehhîm olmak içün tekrâr ‘arz u i‘lâm olunmak muktezî olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur mezkûrlardan bu tarafa gelenleri ahz u Ocak tarafından ta‘yîn olunan mübâşir ma‘rifetinle mahalline irsâl olunmadan ‘arz ve ta‘rîfden ârî bi-gariz sıkat-ı? sahîha ele gelmezden mezbûrların keyfîyet-i ahvâlleri tefahhüs ve suvâl ve istiknâh ve istifsâr ve ‘alâ-vukū‘ u bi’l-ittifâk ma‘rifet-i şer‘le Der-i devlet-medârıma ‘arz u i‘lâm olunub bu bâbda bir ferde ‘özr u himâye ve vak‘ânın hilâfı bir nesne tahrîr ve âzâde olunmadan gāyetü’l-gāye ihtirâz ü ictinâb olunmak bâbında fermânı-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i Ca. sene 1153

Hüküm 861: Dergah-ı muallam top arabacıları çorbacılarından yiğirmi dört bölüğün Seyyid Ahmed Çorbacı’nın, Ada-i Kebir Kalesi muhafazsında olan Dergah-ı muallam top arabacıları neferatının üzerine vekil ve zabit tayin edildiği ile ilgili hüküm.

861-230-2

Dergâh-ı mu‘allâm top ârâbacıları çorbacılarından yiğirmi dört bölüğün Seyyid Ahmed Çorbacı zîde kadruhûya hüküm ki

Sen emekdâr ve kâr-güzâr ve her vechle mahall-i merhamet olduğun ecîlden üslûb u sâbık üzere seni hâlâ Ada-i Kebir Kal‘ası muhâfazsında olan Dergâh-ı mu‘allâm top ârâbacıları neferâtının üzerine vekîl ve zâbit ta‘yîn olunmakla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur vusûlünde sen ki çorbacı-i mûmâ-ileyhsin bir sâ‘at akdem varub muhâfaza-i merkūmâda mevcûd ve me’mûr olan neferâtı ve mühimmâtı zabt u

rabt ve hıfz ü hırâset iyleyub taraf-ı âhardan kimesneye dâhl ve ta‘arruz itdirmeyesin ve ânda mevcûd olan zâbitân ve neferât üzerlerine mûmâ-ileyhî vekîl ve zâbit bilub süzünden ve re’yinden hâric hilâf-ı inhâ vaz‘ ve hareketden olmayup itâ‘at ve inkıyâd iyleyesun deyü bi’l-fi‘il top ârâbacıları başısı olan Dergâh-ı mu‘allâm tob ârâbacısı başısı olan el-Hâc İbrahim *zîde mecduhû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere ‘arz olunmak içün fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i Ca. Sene 1153

Hüküm 862: Seksen sekizinci cemaatin ortasının bayrağı, kazganı ve tüm neferatıyla Kasdeli İnebahtı muhafazasından alınıp Resmuv Kalesi’ne nakl edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

862-230-3

İnebahtı muhâfazasında yeniçeri zâbiti () *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Muhâfaza-i mezbûrda me’mûr seksen sekiz cemâ‘atin ortası bu def‘a Resmuv muhâfazasına nakl ve kıyâm iylemeleri iktizâ itmekle bayrağı ve kazgānı ‘umûmen nefertıyla ihrâc ve muhâfaza-i mezkûre irsâl ve kıyâm itdirilmeleri fermânım olmağın kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân () bölüğün () çavuş *zîde kadruhû* mübâşir ta‘yîn ve irsâl olundu inşâ’allâhü te‘âlâ vusûlünde orta-i mezbûrun bayrağı ve kazgānı ve ‘umûmen neferâtıyla Kasdeli İnebahtı muhâfazasından ihrâc ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle bir gûn akdem ve Resmuv kal‘asına nakl ve tesyîr itdürmekde bu mezîd-i takayyüd ü ihtimâm iyleyub ‘avk u te’hîrden ihtirâz ü ictinâb iyleyesun deyü bi’l-fi‘il Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağâsı olan vezîrim Hasan Pâşâ *edâmallâhü te‘alâ iclâlehû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak üzere fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i C. sene 1153

863-230-1

Bir sûreti

Resmuv Kal‘ası’nda olan yeniçeri zâbiti muhâfaza-i merkūmede me’mûr kırk birinci cemâ‘atın neferâtının âdemi hüsn-i zendegânelerinde nâşî serhâd-ı mezbûrdan rüfekātları iktizâ eden bayrağı ve kazgānı ve ‘umûmen neferâtıyla ihrâc ve Kasdeli

İnebahtı muhafazasına nakl ve muhafız hizmetinde kıyâm iylemeleriçün ber-vech-i meşrûh

Hüküm 864: Otuz altı bölüğün Hüseyin Çorbacı'dan emri altındaki atmış askeri Teman Kalesi muhafazasına göndermesiyle gerektiği ile ilgili hüküm.

864-231-1

Bender Kal'ası muhâfazasına me'mûr olan Degâh-ı mu'allâm top ârâbacıları üzerlerine zâbit olan otûz altı bölüğün Hüseyin Çorbacı *zîde kadruhû*ya hüküm ki

Bundan akdem Bender cânibi ser-'askerî ma'iyyetine me'mûr olan neferât-ı âhar münâsib kalâ'a nakl ve ta'yîn ve tefrîk olmak muktezî olduğuna binâ'en altmış neferi ifrâz ve Teman Kal'ası muhâfazasına ta'yîn olunub bir sâ'at akdem muhâfaza-i mezkûrede me'mûr oldukları hıdemât-ı 'âlîyyemden kıyâm iylemeri içün iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve Ocak tarafından mübâşir ta'yîn olunan () Çavuş zîde kadruhû ile irsâl olunmuşdur inşâ'allâhü te'âlâ vusûlünde sen ki çorbacı -i mûmâ-ileyhsin mübâşir-i mezkûre zikr olunan altmış neferi ifrâz ve teslîm iyleyub bir sâ'at akdem me'mûr oldukları muhâfaza-i merkūmeye nakl ve irsâl iylemeye ziyâde dikkat ve sa'y ve ihtimâm iyleyesin ve sen ki mübâşir-i mezkûrsun gerektir ki sâdır olunan emr-i şerîfîm mûcibince altmış neferi tamamıyla defter mûcibince olup ve me'mûr oldukları Teman Kal'ası muhâfazasına irsâl ve ânda zâbit âdemıma teslîm iyleyüb hıdemât-ı şehin-şâhânemde mevcûd ve kıyâm itdirub hilâfından be-gāyet tevakkī vü hazer iyleyub sâdır olan emr-i şerîfîmin mazmûn-ı münîfi ile 'amel olasız deyü bi'l-fi'il Dergâh-ı mu'allâm top ârâbacıbaşısı olan el-Hâc İbrahim *zîde mecduhû* tarafından mühürlü mektûb viirlmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunamak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i Ca. Sene 1153

865-231-2

Bir sûreti

Mûmâ-ileyhe hitâben () binâ'en hâlâ Ada Kal'ası muhâfazasına vekâlet ile me'mûr yiğirmi dört bölüğün Seyid Ahmed Çorbacı mübâşereti ile altmış neferi Vidin Kal'ası muhâfazasına ve elli neferi Ada-i Kebir muhâfazasına nakl ve ta'yîn olunmak içün top

ârâbacıları başısı olan el-Hâc İbrahim *zîde mecduhû*nun mektûbu mûcibince ber-vech-i muharrer yazılmışdır

Hüküm 866: Cenke Balkanı'nın berü caniblerinde bulunan kazalardan buğday, arpa, saf yağ, peynir, mum, iç yağların ve sair tüm çeşitli zahirenin birbirlerine karıştırılmadan gemi ile istanbul'a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

866-231-3

Cenke Balkanı'nın berü câniblerinde vâki' kādîlardan zehâyir tesyîrine bundan akdemce mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı 'âlî gediklülerinden Süleyman *zîde mecduhû*ya ve Bergos ve Aydos ve Rus Kasrı ve Karinabad ve Yanbolu ve Zağra-i Atik ve Cedid ve Ahyolu ve Misivri ve Çırpan ve İslimye ve kazâlarının kuzât ve nüvvâba *zîde fazluhû*mâ ve Bergos voyvodası Bostânı Mehmed ve serdârı ve a'yânından Çelebi Ağâ ve serdârı ve Hâcı Bekir ve Rus Kasrı a'yânından Mennan Yusuf ve Bergos a'yânından Hasan ve Karinabad a'yânından Hâcı Ahmed ve serdârı ve Yanbolu a'yânından Yakub ve voyvodası ve Seyyid Mehmed ve serdârı ve Zağra-i Atik a'yânından Havaç oğlu Ali ve Hüseyin ve serdârı Zağra-i Cedid voyvodası serdârı ve a'yânı ve Kızılağaç voyvodası Osman ve Fakiyye a'yânından Hasan ve Ahyolu ayabnından Mehmed ve tûz emni ve vekîli serdârı ve Misivri voyvodası zîde kadruhûmâ hüküm ki

Zikr olunan kazâlarda vâki' hınta ve şa'îr ve revgan-ı sâde ve peynir ve mûm ve don yâğı ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyiri ihrâc ve semt olan iskelelere irsâl ve ândan dahi sefâyin ile bu cânibe pey-der-pey îsâl eylemek üzere şürût u kuyûdu hâvî mufassal ve meşrûh emr-i şerîfîmle sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin bundan evvel Balkan'ın berü câniblerine mübâşir ta'yîn olunmuş idin lâkin bir mübâşir hem bu kadar kazâlardan zehâyir ihrâc ve iskelelere nakl ve tahvîl ve hem iskeleden sefâyin ile sevk ve tesyîr eylemek ta'tîl-i maslâhat ve tefvît-i vakt-i mûcib olacağı mülâhâzâdan ba'id olmayup ve zehâyir husûsu dahi Devlet-i 'âlîyye'min ehemm-i mehâmm lâzımü'l-ihtimâmdan olmağla iskelelere vech-i münâsib ile başka başka mübâşirler tertîb ve herbiri me'mûr oldukları iskelelere varan zehâyiri sefâyine tahmîl ve virilen şürût u nizâm mûcibince bilâ-te'hîr ceste ceste bu cânibe tesyîr eylemek üzere irsâl ve tasfîye kılınmağla siz dahi bir yerde tevakkuf u ârâm itmeyûb mârrü'z-zikr kazâlardan dâ'imen geşt ü güzâr ve zehâyir-i merkūmeye mahzenlere ve sâ'ir mahallere vaz' ile iddihâr ve ihtikâr

itdirmeyub her kazânın zehâyirini semt olan iskeleye nakl ve irsâl eylemek içün me'mûriyetin bu vechle tecrîr ve te'kîd olmuşdur imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde ber-vech-i meşrûh sen dâ'imen sâlîfü'z-zikr kazâlarda seyr u hareket ve her bir kazâda idrâk eden hınta ve şa'îri birbirleriyle mahlût olmayup pâk ve musaffâ olmak vechiyle hemen hârmân yerinden ve bulunan ve bulunan revgan-ı sâde ve zeyt ve peynir ve mûm ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyiri dahi semt olan iskelelere pey-der-pey nakl ve tahmîl itdirub ve beher iskeleye nakl itdirdüğün zehâyirin ecnâsı ve mikdâranı iskelede olan mübâşirlere bildirub bu siyâk üzere 'ale'd-devâm ceste ceste zehâyiri kesret ve vefret üzere iskerlere sevk ve irsâl ve muktezâ-yı me'mûriyetin bir vakt-ı merâm itmâm ve ikmâl ve mevsîm-i deryâ murûr itmezden evvel hitâm-ı kâra sârf-ı mesâ'î-i bî-hemâl iyleyub ve siz ki **[s. 232]** sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz mübâşir-i mûmâ-ileyh herbiriniz i'ânet ve müzâheret birle kazâlarınızda bulunan hınta ve şa'îr ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyir-i mezkûreyı iddihâr ve ihtikâr itdirmeyub hemen iskelelere sârf ü tahvîl itdirmeye ikdâm ve ihtimâm iyleyesiz zehâyir husûsu bir ân ve bir dem mevkûf 'ukde-i te'hîr olacak hâlâtdan olmamakla her bar sırren ve 'alenen tecessüs ve tefahhus olunur şöyleki ma'âzallâhi te'âlâ bu emr-i hâtırdan birinizin mikdâr-ı zerre kusûr ve ta'âmmî ve fütûr ve tevâtürunuz veyâhûd iktizâ-i nefzâ-i tama' seni ta'tîl-i maslâhat misillû irtikāb-ı habâset ve diyânetiniz haber alınacak olur ise mürtekib olanlar içün tahlîs-i girîbân necât-ı emr-i mahâl iduği müteyakkın ve meczûmdur ânâ göremezîd-i basîret üzere hareket ve ser-i mû hilâfından gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdu ki

Fî evâhir-i Ca. sene 1153

867-232-1

Bir sûreti

Cenke Balkanı'ndan öte olan mahallerden ecnâs-ı zehâyirin nakl ve tesyîrlerine bundan akdem mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm gediklülerinden Murtaza *zîde mecduhû*ya ve Varna ve Balçık ve Mangalya ve Pravadi ve Kozluca ve Karasu ve Hacıoğlu Bazarı ve Beybazarı ve Hazergrad ve Babadağı ve sâ'ir üteden zahîreleri Karadeniz'e nakl olagelen kazâların kādîları ve nâ'ibleri ve Varna voyvodası ve Kürkçü Ali Yazıcı ve Naibzade Mustafa ve Kavarna voyvodası ve serdengeçdi ağalarından Hâcı İbrahim ve Mangalya a'yânından Ali Efendi ve Pravadi a'yânından İbrahim Efendi dimekle ma'rûf ve serdârı ve yeniçeri zumer'âsından Hâcı Bekir ve

Köstence kethüdâyeri ve serdârı ve Hacıoğlu Bazarı'nda serdengeçdi ağalarından ve mahkeme kâtibi Mehmed ve Babadağı mütevellîsi ve voyvodası olan Murtaza Efendi'nin kârındaşı ve serdârına ve Kozluca a'yânından Bekir ve Adem ve Beybazarı a'yânından Hüseyin ve Ali ve Salih ve Hazergrad mütevellîsi İbrahim ve Abdi *zîde kadruhûmâ*

Hüküm 868: Silivri, Ereğli, İnecik, Hayrabolu, Malkara, Keşan, Cısr-i Ergene, Evreşe, Gelibolu, Şehrköy, Dimetoka, İpsala,ve İnecik'ten elde edilecek mahsulün anbarlara kaldırılmadan ve birbirlerine karıştırılmadan, hemen harman yerinden Tekfurdağı iskelelerine ve burdan da İstanbul'a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

868-232-2

Silivri ve Ereğli ve İnecik ve Hayrabolu ve Malkara ve Keşan ve Cısr-i Ergene ve Evreşe ve Gelibolu ve Şehrköy ve Dimetoka ve İpsala ve İnecik ve () ve sâ'ir kazâların kuzât ve nüvvâbına ve zikr olunan kazâlardan zehâyir tesyîrine mübâşir ta'yîn olunan Veli *zîde mecduhû*ya ve ketdüdayeri ve yeniçeri serdârları ve havâss-ı evkāf zâbitleri ve mütevellîleri ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve sâ'ir zâbitân ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Zikr olunan kazâlar ile Tekfurdağı Kazâsı'ndan idrâk eden mahsûl-ı cedîd ânbârlara nakl olunmayub ve hıntaya şa'îr halt olunmaksızın pâk ve musaffâ olmak vechiyle hemen hârmân yerinden doğri iskelelere nakl ve ândan pey-der-pey bu tarafa sevk ve tesyîr olunmak üzere bundan makdemce şeref-sudûr olan emr-i şerîfîmle sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin mahusûsen mübâşir ta'yîn ve irsâl olmuş idin lâkin zehâyir husûsu Devlet-i 'âlîyye'min elzem-i mehâmm ve i'zâm-ı merâm-ı lâzımü'l-ihtimâmdan olmakdan nâşî yalnız bir mübâşir hem zikr olunan kazâların zehâyirini Tekfurdağı iskelesine tesyîr ve hem iskelerden dahi sefâyine tahmîl ve bu cânibe tesyîr ile intikal itmek lâzım gelse ta'tîl-i maslâhat ve imrâr-ı vakt olunmak müluhâzâdan ba'id olmağla mukaddemâ Tekfurdağı iskelesinden zahîre nakline me'mûr olan bostânı hâsekîlerinden Siroz Mustafa *zîde mecduhû* ke'l-evvel Tekfûrdağı'nda ikāmet ve bir tarafdan iskele-i merkūmeye vârid olan hınta ve şa'îr ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyiri bi't-tevfîk sefâyine tahmîl ve pey-der-pey bu tarafa nakl ve tesyîre mübâderet eylemek üzere mûmâ-ileyhin me'mûriyeti tahrîr olunmağın iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde

sen dahi sâlîfü'z-zikr kazâlarınızda dâ'imâ geşt ü güzâr ve mukaddemâ me'mûr olduğun vechle Tekfurdağı'na semt olunan mahallerin mahsûl-ı cedîdinden re'âyânın tekâlîfleri ve sene başına dek me'kûlâtları içün kifâyet edecek mikdârı hınta ve şa'îr el konulub mâ'adâ dahi hıntaya şa'îr halt olunmaksızın hemen hârmân yerinde anları ve bulunan revgan-ı sâde ve zeyd ve pennir ve bezir tahmîl ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyiri mu'accelen Tekfurdağı'na nakline ibtidâr ve âhar iskelelere semt olanları dahi kezâlîk siyâk-ı meşrûh üzere münâsib olan iskelelere nakl itdirdükden sonra ol iskelelerden dahi sen bi'n-nefs sefînelere ba'de'l-tahmîl verilen nizâm üzere bu cânibe irsâl ve der-'akab yine kazâlarda zikr olunan ecnâs-ı zehâyiri ceste ceste iskelelere indirmeye sa'y-i bî-hemâl iyleyesin bu siyâk üzere mârrü'z-zikr kazâlarda bulunan hınta ve şa'îr ve revgan-ı sâde ve zeyt ve pennir ve bezir tahmîl ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyiri iskelelere nakl itdirmeye bezl-i tâb ve tâkat ve siz ki sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz mübâşir-i mûmâ-ileyh i'ânet ve müzâheret ve herbiriniz kazâlarınızda olan hınta ve şa'îr ve revgan-ı sâde ve zeyt ve pennir ve bezir tahmîl ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyiri ânbârlara nakl itdirmeyub hemen hârmân yerinden münâsib olan iskelelere indirmeye sarf u makderet ve ihtikar ve iddihâr misillû nâ-marazî hareketden mübâ'arât iyleyesiz bu husûsa sırren ve 'alenen dâ'imâ tecessüs ve tefahhus olunuz şöyleki ma'âzallâhi te'âlâ mugāyir-i emr-i 'âlîyye hareket ve tahâmmüle bir mikdâr kifâyet me'kûlâtdan zimmetiyle zahîre el konulmak misillû hâlâta cesâret olundığı haber olunur ise irtikāb edenlerin bilâ-emân haklarından gelunduğundan gayri hükkâm ve zâbitânın dahi âdem-i takayyüdları içün mes'ûl ve mu'âteb olacakları muhakkakdır ânâ görehareket ve bu husûs içün bir ferden bir akçe ve bir habbe almayub icrâ-yı sadâkat ve istikāmet ve mazmûn-ı emr-i şerîfîmin infâz ü icrâsına cümleniz mezîd-i ihtimâm ü dikkat ve zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i Ca. sene 1153

Hüküm 869: Tekfurdağı ve yakınında bulunan kazalarda bulunan buğda, arpa, sade ve zeytin yağı, peynir, bezir tohumu yağı ve sair çeşitli zahirenin iskelelere gönderilip ordan da İstanbul'a gönderilmesi istenmiştir. Bu iş için Veli adlı şahıs mübaşir olarak görevlendirilirken yardımına ise Siroz Mustafa Haseki'nin seçildiği ile ilgili hüküm.

869-233-1

Tekfurdağı nâ'ibine ve yeniçeri zâbiti ve bostânı hâsekîlerinden olup mukaddemâ zehâyir sevk ve tesyîrine mübâşir ta'yîn olunan Siroz Mustafa *zîde mecduhû*mâya ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Tekfurdağı ve Kurbe ve civârında vâki' mecmû' kazâlarda bulunan hınta ve şa'îr ve revgan-ı sâde ve zeyt ve pennir ve bezir tohumu ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyiri iskelelere sevk ile ve sefînelere tahmîl ve Âsitâne-i sa'âdetim tarafına irsâl ve tesyîr eylemek üzere Veli *zîde mecduhû* mukaddemâ mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuş idi lâkin mûmâ-ileyhim hem zehâyiri Tekfurdağı'na indirmek ve hem ândan sefâyine tahmîl ve bu cânibe tesyîr ile iştigāl eylemek tefvît-i vakt u ta'tîl-i maslâhata bâdî olacağı mülâhâzâdan ba'îd olmamakdan nâşî mûmâ-ileyh Tekfurdağı'ndan mâ'adâ etrâf ve havâlîde vâki' mecmû' kazâlarda bulunan sâlîfü'z-zikr ecnâs-ı zehâyiri pey-der-pey Tekfurdağı iskelesine nakl eylemek vechiyle me'mûriyet-i tahrîr olunub ve sen ki mûmâ-ileyh Siroz Mustafa Hâsekî *zîde mecduhû*sun bir müddet Tekfurdağı'ndan zahîre nakline me'mûr olmak hasebiyle işe vukūf ve şu'ûrun olmağla sen dahi Tekfûr Tağı'nda ikāmet ve gelen zehâyiri mahzenlerde iddihâr itdirmeyub ve bahren gelen sefâyinin zehâyir haberi dahi bilâ-emr-i şerîf taşra çıkârılmayub hemen cümlesini doğri bu tarafa tesyîr eylemek içün bu def'a müceddeden mübâşir ta'yîn olunmakla imdi fermânım oldığı üzere sen Tekfurdağı'nda meks ü ikāmet ve cümle ile bi'l-ittifâk hareket ederek mübâşir-i mûmâ-ileyhin etrâf-ı kazâlarından ihrâc ve ceste ceste sevk iyledüği hınta ve şa'îr revgan-ı sâde ve zeyt ve pennir ve bezir tohumu ve sâ'ir ecnâsı zehâyiri mahzenlere vaz' itdirmeyub bilâ-te'hîr sefâyine tahmîl ve kezâlîk Akdeniz tarafından gelen sefînelerin zehâyirini dahi bilâ-emr-i şerîf taşra çıkârmayub cümlesini doğri bilâ-tereddüd bu cânibe sevk ve tesyîr ve mahzenlerinizde dahi dâ'imâ tefahhus ve tecessüsden hâlî olmayup bulduğun zehâyiri mahzenlerden ihrâc ve ashâbının a'zâr ve 'illetine bakmayarak hemen sefâyine tahmîl ile bu cânibe kesret ve vefret üzere zehâyiri iriştirmeye bezl-i tâb ve tâkat ve siz ki sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz mübâşir-i mûmâ-ileyh ile hamde ser-muvafakkat olarak gelen zehâyiri virilen nizâm üzere bu cânibe nakl ve tesyîre mübâderet ve emr-i şerîfîmin mazmûn-ı münîfini infâz ve icrâya sârf-ı mâ-hasâl-ı kudret iyleyesiz zehâyir husûsu 'a'zâm-ı mehâmm lâzımü'l-ihtimâmdan olmağla sırren ve 'alenen da'imâ tecessüs ve tefahhus olunur şöyleki ma'âzallâhi te'âlâ mugāyir-i emr-i 'âlîyye hareket ve iğmâz ve te'âmîye ruhsat gösterilmek veya tama'-ı hâmma teba'iyyet ile erbâb-ı ihtikâra mu'âvenet olunmak lâzım gelur ise irtikāb edenlerin bilâ-emân mazhâr kahr u nekâl olacakları bî-iştibâhdır

ânâ göremüsbetkârane hareket ve bu husûsda kat‘â tama‘-ı hâmma meyil ve rağbet itmeyerek icrây-ı sadâkat ve ittihâz-ı emr-i ‘âlîyye cümleniz mezîd-i ihtimâm ü dikkat iyleyub mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i Ca. sene [1]153

Hüküm 870: Tuna sahilinde bulunan yerleşim yerlerindeki buğday, arpa, saf yağ, bal, peynir, karışık olan iç yağların ve sair çeşitli zahirenin İstanbul’a acilen göderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

870-233-2

Nehr-i Tuna’nın sevâhîlinden ecnâs-ı zehâyir tesyîrine bu def‘a müceddeden mübâşir ta‘yîn ve tesyîr olunan () *zîde mecduhû*ya ve Nehr-i Tuna sevâhîlinde vâki‘ Hırsova ve Dayeköyü ve Rasvan ve Silistre ve Çardak ve Yer Göğü ve Rusçuk ve Ziştovi ve Niğbolu ve Ziştovi kârşısında Remince İskelesi ve Niğbolı kârşusunda Kalle İskelesi ve Rahova ve Cebre ve Yevm iskeleleriyle Dizdâr Köyü ve Şümni ve Arnavud Köyü ve Çernova ve Hırsova ve Tumarlova ve sâ’ir kazâların kuzât ve nüvvâbina ve Rusçuk’da Küçük Ahmet ve menzilcisi ve Çardak’da Dereköylü Ahmet ve Hırsova’da İbrahim ve Hâcı Halil ve Nuh ve Tumarlova voyvodası ve Şümnide a‘yândan Veli ve Hüseyin ve mütesellimler ve voyvodalar ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve mukāta‘at ve evkāf zâbitleri ve zu‘amâ ve erbâb-ı tîmâr subaşıları ve iskele emnleri ve bi’l-cümle a‘yân ve ahâlîye hüküm ki

Bi-hamdenillâhi te‘âlâ in‘ikād-ı sulh u salâh ile seferler ber-taraf olmağla fî-mâ-ba‘d ol havâlîlerden vâki‘ hınta ve şa‘îr ve revgan-ı sâde ve ‘asel ve pennir ve mukaddemâ nizâm virilduği üzere mahlûten don ve çervîş yağları ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyiri bu cânibe pey-der-pey mu‘accelen îsâl ve tesyîr olunmak lazım ve makarr-ı saltânat-ı seniyyemde sâkin ‘ibâdullâhın tetmîm-i emr-i ma‘âş ve tanzîm-i mâdde-i inti‘âşları emr-i mütehattim ve el-hâletü hâzihî mahsûl-ı cedîddin idrâki vakti hulûl etmekden nâşî İstanbul’a gelecek zehâyiri keyfîyetinin vech-i hüsn üzere tertîb ve tesviyesi muktezî ve mühimm olmağla binâ’en’aleyh taraf taraf zehâyir gelecek mahallere mukaddem ve müstakîm mübâşirler bâ‘is ve tesyîr olunmağın zikr olunan iskelelere ve kazâların zehâyiri husûsu içün dahi sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin mahusûsen sen

ta‘yîn olunmuşsundur imdi iş bu emr-i şerîfîmle kalkub sâlîfü’z-zikr iskelelere ve kazâlara varub ve bu cânibe zehâyir götüren ticaret tâ’ifesine bir dürlü zarar u gadr olunmamak üzere nizâm virildüği cümleye i‘lâm ve işâ‘at ve sen kat‘â bir mahallde meks ü aram ve bir gûne tevkîf ve tesvik ile imrâr-ı vakt ve eyyâm iylemeyub ‘ale’d-devâm ol havâlîlerde geşt ü güzâr ve her bir kazâda idrâk eden hınta ve şa‘îri birbir mahlût olmayup pâk ve musaffâ olmak ve ânbârlara nakl olunmayup hemen hârmân yerinden iskeleye nakl olunmak veçhiyle ânları ve kezâlîk bulunan revgan-ı sâde ve mukaddemâ nizâm virilduği üzere mahlût don ve çervîş yağlarını ve pennir ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyiri narh-ı rûzîleriyle iskelelerde bulunan ve bir tarafdan varan rû’esâ-i sefâyine bey‘ itdirub derhâl sefînenize tahmîl ve her bir sefînenin hemûlalarını ecnâs ve mikdârları ve re’îslerinin ism ü resmleri tasrîhiyle defter ve mukaddemâ pezîrâ-yı makūle-i şürûtu mûcibince âhar mahalle götürmeyub doğri İstanbul’a götürmek şürûtuna ba‘de’t-teslîmi ceste ceste bu cânibe sevk ve tesyîr ve sen bir cânibden iskelerde ve kazâlarda olan mahzenleri dahi tefahhus ve tecessüs ve bulduğun ecnâs-ı zehâyir-i mezkûreyı sâhibinden îrâd ideceğin ‘özr u ‘illete bakmayarak kezâlîk narh-ı cârîleri ile bey‘ ve sefâyin ile ‘acâleten ve müsâra‘aten **[s. 234]** nakl itdürmek ve ihtikâr ve iddihâr da‘iyesinde olanları men ve define ikdâm ve mevsîm-i deryâ mürûr itmezden evvel hitâm-ı kâra sârf-ı sa‘y ve ihtimâm iyleyub ve siz ki sâ’ir mûmâ-ileyhimsiz mübâşir-i mûmâ-ileyh herbiriniz i‘ânet ve muzâharet birle kazâlarınızda bulunan hınta ve şa‘îr ve revgan-ı sâdeyi ve mukaddemâ virilen nizâm mûcibince mahlût don ve çervîş yağlarını ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyir-i mezkûreyı iddihâr ve ihtikâr itdirmeyub hemen iskelelere sârf ve tahvîl ve eden narh-ı rûzîleriyle rû’esâ-i sefâyine ba‘de’l-bey‘ bu tarafa irsâl ve tesyîr iyleyesiz zehâyir husûsu bir ân ve bir dem mevkûf ‘ukde-i te’hîr olacak hâlâtdan olmamakla her bar sırren ve ‘alenen tecessüs ve tefahhus olunur şöyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ bu emr-i hâtırda birinizin mikdâr-ı zerre kusûr ve te‘âmî te‘âmî ve fütûr ve tevânîniz veyâhûd iktizâ-yı aksâ-yı tama‘-i sebeb ile ta‘tîl-i maslâhat misillû irtikāb-ı hıyânet ve diyânetiniz haber alınacak olur ise mürtekib olanlar içün tahlîs-ı girîbân-ı hayât emr-i muhâl iduği müteyekkın ve meczûmdur ânâ göre mezîd-i basîret üzere hareket ve ser-i mû hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i Ca. sene [1]153

Hüküm 871: Kili, İsmail, Tolcı, İsakçı, Tomarlova, İbrail, Maçin ve Kalas havalilerinde buğday, arpa, saf yağ, bal, peynir, karışık olan iç yağların ve sair çeşitli zahirenin İstanbul'a acilen göderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

871-234-1

İsmail Geçidi mütevellîsi olan İsmail *zîde mecduhû*ya ve Kili ve İsmail ve Tolcı ve İsakçı ve Tomarlova ve İbrail ve Maçin kādîlarına ve nâ'iblerine ve Kalas serdârına ve dîger evtân-ı mahallerin serdârlarına ve voyvodalarına ve iskele emnlerine ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Lillâhi'l-hamd ve'l-minne in'ikād-ı sulh u salâh birle seferler ber-taraf olmağla fî-mâ-ba'd ol havâlîlerden hâsıl olan hınta ve şa'îr ve revgan-ı sâde ve 'asel ve mahlût don ve çervîş yağları ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyir-i pey-der-pey lâ-yenkati' vefret ve kesret üzere Der-sa'âdet'ime tevârüd itmek iktizâ idub ve el-hâletü hâzihî mahsûl-ı cedîd dahi idrâk itmek taraf taraf makdem ve mübrem mübâşirler bâ'is ve irsâliyle mahrûse-i İstanbul'a etrâf ve eknâfdan ecnâs-ı zehâyirin celb ve nakl-i emr-i mütehattim olduğuna binâ'en semt semt müstakīm ve kâr-güzâr mübâşirler ta'yîn ile zehâyir nakline ihtimâm-ı tâmm der-kâr olmağla sen ki İsmail mütevvelîsi mûmâ ilehsin zatında yârâr ve işin 'uhdesinden gelmeye sâhib-i iktidâr mücerrebu'l-etvâr olub senden her vechle işin me'mûn olmakdan nâşî sâlîfü'z-zikr Kili ve İsmail ve Tolcı ve İsakçı ve Tumarova ve Kalas ve İbrail ve Maçin iskelelerinden gelecek zehâyirin husûsu dahi senin gerden gayret ve hamiyyetin ta'alluk ve ihâle kılınmışdır imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünd bu cânibe zehâyir gütüren tüccâra bir dürlü gadr olunmamak üzere nizâm virilduğini herkese i'lân u işâ'at ve sen ve âdemlerin kat'â bir mahallde meks ü karâr ve imrâr-ı vakt-i eyyâm iylemeyub dâ'imâ zikr olunan iskelelerde geşt ü güzâr ve gelen hınta ve şa'îr ile mahlût olmayup pâk olmak vechiyle ânları ve kezâlîk hâsıl olan revgan-ı sâde ve 'asel ve mukaddemâ nizâm virilduği üzere mahlût don ve çervîş yağlarını ve peynir ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyiri mahzenlere vaz' itdirmeyub ihtikâr ve iddihâr husûsâtı küllîyyen men' ve hemen iskelelere zehâyir indikçe narh-ı rûzîleri ile rû'esâ-i sefâyine teslîm ve bilâ-te'hîr sefâyine tahmîl ve her bir sefînenin hemûlalarını mikdâr ve ecnâsıyla ve sefînenin isim ve tasrîh ile defter ve doğri İstanbul'a gelmek üzere tenbîh-i ekîd ile irsâl ve birkaç ayda bir doldurduğun defteri bu cânibde tutulan deftere tatbîk içün irsâl ve 'ale'd-devâm iskelelelerde olan mahzenleri kendü tecessüs ve tefahhus ederek mahzenlerde bulduğun ecnâs-ı zehâyir-

i mezkûreyi dahi ashâbının ‘özr u ‘illetlerine bakmayub hemen narh-ı cârîleri ile ba‘de’l-yevm sefâyin ile sevk ve tesyîrine sa‘y-i bî-hemâl ve emr-i me’mûrunda sana muhâlefet ve ta‘tîl-i maslâhat bârî hareket edenleri zâbitler ma‘rifetiyle ahz ve hâbs itdirûb keyfîyetleri i‘lâm ve siz ki sâ’ir mûmâ-ileyhimsiz zikr olunan iskelelerin zahîreleri mûmâ-ileyhe havâle oldığı ve zehâyir-i husûsu gāyet ihtimâm olacak umûrunda iduği ma‘lûmunuz oldukda mûmâ-ileyhin re’yine min-ba‘d ve emr-i me’mûrunda ve vücûh u i‘ânet ve müzâheret ve herbiriniz kazâlarınızda ve isklelerinizde bulunan ecnâs-ı zehâyiri ber-vech-i muharrer bir ân akdem ve bir sâ‘at makdem bu cânibe nakl itdirmeye mezîd-i sa‘y ü dikkat iyleyesiz şöyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ bu bu emr-i hâtırda birinizin ihmâl ve tekâsül ü iğmâz ve tesâhül zuhûr veyâhûd tama‘-ı hâmma tâbi‘yyet ile hilâf-ı emr-i ‘âlîyye kendünden hareket sudûr etmek lâzım gelur ise her kim olur ise olsun bilâ-emân eşed-i cezâ ile muhkem haklarınızdan gelineceği muhakkakdır ânâ göre cümleniz mezîd-i basîret üzere hareket ve mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır

Fî evâhir-i Ca. sene [1]153

Hüküm 872: Tekfurdağı’nda ikamet eden İbrahim’in Edirne’ye yerleşmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

872-234-2

Sâbık kul kethüdâsı olup bundan akdem Kırım cânibinden itmâm-ı hıdemât beru gelub bâ-fermân-ı ‘âlî Tekfurdağı’nda meks üzere olan İbrahim *dâme mecdühû* hüküm ki

Bulunduğun mahallden kalkub ve gelüp mahmîye-i Edirne’de ikāmet eylemek fermânım olmağım iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur inşâ’allâhü te‘âlâ vusûlünde bulunduğun mahallden kalkub gelüp mahmîye-i Edirne’de ber mûcib-i emr-i ‘âlî ikāmete birle devâm-ı ‘ömr u devletim ed‘iyem fer u şevket ve saltânatım da‘vetine müdâvemet ve mevâzi‘ibet iyleyesiz deyü düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-‘alem bi’l-fi‘il Dergâh-ı mu‘allâm yeniçeri ağâsı olan vezîrim Hasan Pâşâ *edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i Ca. sene [1]153

Hüküm 873: Balkan'ın berü câniblerinden buğday, arpa, mum, saf yağ, zeytin yağı, karışık olan iç yağların ve sair çeşitli zahirenin İstanbul'a acilen göderilmesi istenmiştir. Bu iş için Dergah-ı muallam gediklilerinden Süleyman adlı kişinin görevlendirildiği ile ilgili hüküm.

873-235-1

Bergos ve Ahyolu kādîlarına ve zahîre nakline mübâşir ta'yîn olunan () *zîde mecduhû*ya ve iskele emînlerine ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Balkan'ın berü câniblerinden vâki' bi'l-cümle kazâlarda olan hınta ve şa'îr ve revgan-ı sâde ve zeyt ve mûm ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyiri pey-der-pey iskelelere nakl ve ândan dahi sefâyine tahmîl ve bu cânibe sevk ve tesyîr eylemek üzere bundan mukaddem şürût u kuyûdı hâvî mufassal ve meşrûh emr-i şerîfîmle Dergâh-ı mu'allâm gediklülerinden Süleyman *zîde mecduhû* mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuş idi ancak bir mübâşiri hem bu kadar kazâlardan zehâyir ihrâc ve hem iskelelerden sefâyin ile bu cânibe îsâl ile iştigāl eylemek ta'tîl-i maslâhat ve tefvît-i vakte bâdî olacağı mülâhâzâdan ba'îd olmayup ve zehâyir husûsu ise Devlet-i 'âlîyye'min azâm-ı ihtimâm ve ikdâm-ı umûr u devlet isti'mâlatdan olmağla mübâşir-i mûmâ-ileyh da'imâ Balkan'ın berü câniblerinde vâki' kazâlarda geşt ü güzâr ve ecnâs-ı zehâyiri mukaddemâ me'mûr olduğu vechle ihrâc ve pey-der-pey semt ve münâsib olan iskelelere irsâl eylemek üzerine me'mûriyetlerini tecdîd olmağla sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin sen dahi zikr olunan iskelelere varub gelen zehâyiri sefâyine tahmîl ve virilen nizâm üzere lâ-yenkati' bu cânibe sevk ve tesyîr eylemek vechiyle müceddeden me'mûr ve ta'yîn olmağla imdi kalkub zikr olunan iskelelere varub kendün o mahallerde ser-i mû hareket ve her bir iskeleye gelen hınta ve şa'îr ve revgan-ı sâde ve zeyt ve mûm ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyiri kat'â meks ü karâr ve mahzenlerde cümle iddihâr indirmeksizin bulunan sefâyine pey-der-pey tahmîl ve şürût u nizâm üzere hemulasını teslîm edenleri bu tarafa irsâl ve tesyîr mübâderet ve mahzenleri dahi herbirini tecessüs ve tefahhus ile bulduğun ecnâs-ı zehâyiri mu'accelen irsâl ve bu vechle muktezâ-yı me'mûriyetin bir vakt-i merâm itmâm ve icrâya sa'y ü dikkat ve siz ki sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz dahi mübâşir-i mûmâ-ileyh mu'âvenet ve gelen ecnâs-ı zehâyir-i mahzenlere kaldırtmayub ve ihtikâr ve iddihâr da'iyesinde olanlara aslâ ruhsat göstertmeyub bu siyâk üzere Âsitâne-i sa'âdetime sevk ve tesyîre sarf u sa'y u

kudret iyleyesiz zehâyir husûsâtı ‘ale’d-devâm sırren ve ‘alenen tecessüs ve tefahhus olmağla şöyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ birinizden mugāyir-i emr-i âlîye hareket ve erbâb-ı ihtikâr ve iddihar aralarında sûret ve ruhsat ve tama‘-ı hâmma tâbi‘yyet ile irtikāb ta‘tîl-i maslâhat misillû hâlât-ı vukū‘ bulacak olur ise mürtekib olanların bilâ-emân mazhâr kahr u gazab-ı padişâhânem olacakları muhakkakdır ânâ görehareket ve bir birine i‘ânet ve müzâheret bilâ-emr-i şerîfîmin mazmûn-ı münîfî icrâya nisâr-ı nakdîne-i miknet ve zat-ı gadr u husâmatdan gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i Ca. sene [1]153

874-235-2

Bir sûreti

Varna ve Balçık kādîlarına ve mübâşir () ve sâ’irlere () Balkan’ın öte câniblere olmağla mübâşir-i Dergâh-ı ‘âlî gediklülerinden Murtaza

875-235-3

Bir sûreti

Kavarna ve Mankalya kādîlarına ve mübâşirlere ve sâ’ire () bu dahi Balkan’ın öte cânibleri olmağla mübâşir Murtaza Ağâ’dır

876-235-4

Bir sûreti

Köstence ve Karaharman kādîlarına ve mübâşir ve sâ’ire () bu dahi Balkan’ın öte cânibi olunmakla Murtaza Ağâdır

Hüküm 877: Zerne ırmağının Mihadiye tarafında yatağının değiştirilmesi işinde lağamcı konusunda maharetli olan Hüseyin adında biri gönderilmiş fakat bu kişi görev yerine gitmemiştir. Bu kişinin yakalanıp Mihadiye’ye gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

877-235-5

Hâlâ Dîvân-ı hümâyûnumda çavuşbaşı olan Salih *dâme mecdühû*ya ve İrşova cânibinde Mihadiye kurbünda meyil ve cereyânı fermân olan nehrin harfi hizmetinde me’mûr olan el-Hâc Hüseyin *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Sen ki hıdemât-ı merkūmeye me'mûr mûmâ-ileysin sudde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl gönderüp nehr-i mezbûrun harfi ve sevk-i meyil ve cereyânı lağamcı kısmında mâharetli olan bir kimsenin dahi bulunması lâzım ve lâbüdd olup ve mûmâ-ileyhin dâhilleri olup hâlâ İstanbul'da mesâfâten sâkin olan Hüseyin'in ol tarafa gitmesi içün âdem gönderdiğinde mezkûr gitmekden imtinâ' itmekle bi-eyyi hâlin ol tarafa irsâl ve ma'iyyetinde hıdemât-ı mezkûrda bulunması muktezî olduğunu bildirub mezkûr Hüseyin bi-eyyi-hâlin ahz olundukda ma'iyyetinde hıdemât-ı merkūmda bulunmak üzere ol tarafa irsâl ve îsâl olunması iltimâs itmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i Ca. sene [1]153

Hüküm 878: Bahriyelu Avşarı Cemaati'nin devlete olan borçlarının ödenmesi için hangi mahalde ise bulunup bu borcun tahsil edilmesi ve bunların Rakka'da iskan edilmeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

878-235-6

Adana vâlîsi Vezîr Osman Pâşâ'ya ve Rakka vâlîsi Vezîr Ahmet Pâşâ'ya ve Bahriyelu Avşarı cemâ'ati bulunduğu mahallerin kādîlarına ve mütesellimlere ve Sis voyvodasına ve sâ'ir zâbitânâ hüküm ki

Bahriyelu Avşarı cemâ'ati'nin mâl-i mîrîleri olan bin dokuz yüz otûz sekiz buçuk gurûş ile elli[217] bir senesinden Rakka mukāta'asına zam u ilhâk olunub lâkin cemâ'at-ı mezbûre ne mahallde oldığı sen ki Rakka vâlîsi vezîr müşâr-ileyhsin ma'lûmun oldığından mâl-ı mîrîleri henüz tarafından tahsîl olunmamakla cemâ'at-i merkūme her ne mahallde sâkin ise hey'et-i mecmû'aları ile kaldırılub Rakka'ya nakl ve iskân olunmak içün emr-i şerîfîm virilmek ricâsına 'arzının istid'â ve Adana Sancağı'na Sis sükkânlarından bahriyelu ve İmam Kul Uşakları cemâ'atleri Ma'mhâllat ve Turnan senevî bin dokuz yüz otûz sekiz buçuk gurûş mâl-ı ma'iyyetleri ve hey'et-i mecmû'aları ile elli bir senesinden Beyili hasâdın ifrâz ve ihrâc ve yüz elli bir senesi Şubatı ibtidâsından Rakka mukāta'asına zam ve ilhâk ve ânın yerine elli iki senesi Muharremi gurresinden Bozok mukāta'ası hâss-ı mezkûre iddihâl olunub senevî mâlından cemâ'at-ı mezbûrenin mâlı yedi bin dokuz yüz otûz sekiz buçuk gurûş

[217] Metinde "elli" yazılmamış.

mâlîkane mutasarrıfı tarafından hâss-ı mezbûr voyvodalarına edâ olunmak üzere taht-ı nizâma ihrâc olundığı haremeyn-ı şerîfe muhâsebesine ihrâc olunmakla bu sûrettde zikr olunan Bahriyelu ve İmam Kul Uşakları cemâ‘atleri Mamhallat ve Tırnova’da kimesnenin ‘alâkası olmayup sen ki vezîr müşâr ileysin tarafından zabt olunmak iktizâ iyledüğine binâ’en hey‘et-i mecmû‘alarıyla Rakka’ya iskân olunmâları münâsib olmağla sen ki Rakka vâlîsi vezîr müşâr-ileyhsin tarafından mahsûsan mübâşirler ta‘yîn olunub mezbûrlar eger hâlâ Sisde ikāmet üzereler ise Sis voyvodası ve sen ki Adana vâlîsi vezîr müşâr-ileyhsin ma‘rifetleriniz ve eger âhir mahallerde sâkinler ise bulundukları mahallerin voyvodaları ve zâbitleri ma‘rifetleriyle kaldırılub bir neferi geride kalmamak şartıyla hey‘et-i mecmû‘alarıyla Rakka’ya nakl ve iskân itdirilmek üzere Dîvân-ı hümâyûnum tarafından tahrîri bâbında bi’l-fi‘il başdefterdârım olan Mustafa Atıf *dâme ulüvvü*hûya i‘lâm eylemek i‘lâmı mücebince ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i Ca. sene [1]153

Hüküm 879: Şam ağası Turnacıbaşı Bekir’den Şam’a gidip orda meydana gelen ayaklanma ve kargaşanın bilgisini İstanhbul’a göndermesi gerektiği ile ilgili hüküm.

879-236-1

Şam-ı şerîf ağâsı Turnacıbaşı Bekir *zîde mecduhû*ya ve sekizinci bölüğün çorbacısı ve sekizinci bölüğün ve yüzüncü cemâ‘atin odabaşıları ve vekîl-i hâcc ve ‘alemdârları ve eskîncileri[218] ve iş erleri zîde kadruhûmâ hüküm ki

Şam-ı şerîf’den yerlû neferât ile câniblerinizde vâki‘ olan ihtilâl-i sebîle çıkub hâlâ Antakya’ya dâhil olduğunuz istimâ‘ olmağla fi’l-hakîka mahall-i mezbûre dâhil olmuşsanız ânda meks iyleyub ve eger beru tecavüz olunmuş ise Adana’ya gelüp cümle neferâtınız ile ânda kıyâm idüb ve Şam-ı şerîf’de vukū‘ bulan ahvâlîn ne vechle olduğunı ve olmanıza bâ‘is ve bâdî keyfiyet hakīkati üzere i‘lâm olunması fermânım olunmağın () irsâl olundı inşâ’allâhü te‘âlâ vusulünde vech-i meşrûh üzere ‘amel ve hareket ve vukū‘ bulan ahvâl alâ vechi’l-tashîh ‘acâleten i‘lâm iyleyub ve ba‘de tevciye ile emr-i ‘âlî sâdır olup tarafınıza vârid olur ise ana göre ‘amel ve hareket olunmak üzere cümlenizin ma‘lûmları olup mûcibince ‘amel olunasınız deyü bi’l-fi‘il

[218] Metinde “eskîleri” şeklinde yazılmış.

Dergâh-ı mu‘allâm yeniçeri ağâsı olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-‘alem vezîrim Hasan Pâşâ *edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olunmuşdur

Fî evâil-i C. sene 1153

Hüküm 880: İstanbul’da buğday, arpa ve çeşitli zahireye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu zahirelerin Mihaliç, Bandırma, Bergama, Soma, Edremid, Balıkkesri, Eburandi, Yanık, Yaliye, Kütan, Avniye ve Ayazmid gibi yerleşim yerlerinden toplanıp birbirlerine karıştırılmadan temiz bir şekilde İstanbul’a gönderilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu konuda Macarzade Hacı Mehmed’in ve Mihaliç voyvodasının görevlendirildiği ile ilgili hüküm.

880-236-2

Bu def‘a zehâyir-i tesyîri ‘uhdesine ihâle kılınan Mihaliç voyvodası Cizyedârzade İbrahim *zîde mecduhû*ya ve Mihaliç ve Bandırma ve Bergama ve Soma ve Edremid ve Balıkkesri ve Eburandi ve Yanık ve Yaliye ve Kütan ve Avniye ve Ayazmid ve sâ’ir ol havâlîlerden vâki‘ kazâların kuzât ve nüvvâbinâ ve mukaddemâ zahîre mübâşiri olan Hâcı Macarzade Hâcı Mehmed’e ve zâbitân ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

Makarr-ı hilâfet-i ‘âlîyyem olan mahmîye-i Kostantiniyye’de sâkin ‘ibâdullâhın tertîb-i emr-i ma‘âş ve tetmîm-i inti‘âşları akdem-i mehâmm lâzımü’l-ihtimâmdan olmak hasebiyle geçen sene Rikâb-ı hümâyûnum tarafından mahsûl-ı cedîd idrâki vâkitlerinde zikr olunan mahallerden Âsitâne-i sa‘âdetime tevârüd edecek zehâyir-i keyfîyetine nizâm virildikde re‘âyâ ve çiftlik ashâbı ve zehâyir tüccârı ve rencberan makūlesi yedlerinde bulunan hıntaya şa‘îr katmayub pâk ve musaffâ olmak üzere hınta ve dakīk ve şa‘îr ve revgan-ı sâde ve zeyt ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyirleri iskelelere nakl ve rû’esâ-i sefâyine râci‘ olan bahâlârıyla fürûht idüb ândan dahi sefâyine tahmîl ve ecnâs-ı mikdârları sebt-i defter olunub ve doğri Âsitâne-i sa‘âdetimde kapân-ı dakīke götürmek üzere sefâyin-i rû’esâsının kefîlleri alınub ve eger Âsitâne-i sa‘âdetime götürmeyip âhar mahallere gütürürler ise cezâları virilmek üzere ta‘ahhüd birle hüccet olunub ve hîn-i iktizâda mazmûn-ı icrâ olunmak üzere sicille mahfûz kayd ve birer sûreti sefîne re’îslerine virilüp ma‘ân Âsitâne-i sa‘âdetime irsâl olunmak ve fî-mâ-ba‘d

mahsûl-ı cedîdinden der-i ânbâr olunmayup ve muhtekir tâ'ifesi ihtikârdan men‘ ve mütenebbîh olmayanlar ahz ve hâbs ve cezâları virilmek içün keyfîyetleri i‘lâm olunmak üzere sâdır olan evâmir-i şerîfim mûciblerimce her kazâ ahâlîleri fî-mâ-ba‘d hıntaya şa‘îr katmamak ve zahîrelerini narh üzere bey‘ itmek ve doğri hârmân yerinden iskeleye nakl idub ânbârlara vaz‘ ile iddihâr itmemek üzere ta‘ahhüdlerini hâvî ve virilen hüccet-i şer‘iyye Der-sa‘âdet'ime gelüp hıfz ve bu siyâk üzere zehâyir-i keyfîyeti zabt-ı hüsn ü nizâma rabt olunub fî-mâ-ba‘d hilâfına hareket-i müstelzim nedâmet ‘âkibet iduği cümleye i‘lân ve işâ‘at olduğuna binâ'en bu sene-i mübârekede dahi siyâk-ı sâbık üzere ‘amel ve hareket ve zehâyir-i mezkûreyı pey-der-pey şürût u mesbûk üzere sevk ve tesyîr olunmağa dikkat olunmak içün bundan mukaddem şürût u kuyûdu hâvî mufassal ve meşrûh emr-i şerîfîm şeref-sudûr ve bu husûsa mûmâ-ileyh Macarzade Hâcı Mehmed nâmzet ve me'mûr olmuş idi lâkin sen ki Mihaliç voyvodası mûmâ-ileyhsin müvekkil-i ‘uhde-i ihtimâmın kılınan umûrun bir vâkıf-ı dil-hâh-ı pezîrâ-yı itmâmına sa‘y-i bî-şümâr-ı kasisat-ı zat-ı şi‘ârın oldığı mesmû‘ olup ve zehâyir husûsu dahi ber-vech-i muharrer azâm-ı umûr u Devlet-i ‘alîyye'mden iduği zâhir ve âşikâr olmağla bu hâtır-ı ehem ve emr-i hâtır ve ‘a‘zâm senin gerden dikkat ve ikdâmına ihâle ve ta‘alluk ve mûmâ-ileyh Macarzade dahi ma‘iyyetine hitâm-ı kâra ta‘yîn olunmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde mûmâ-ileyh ile bi'l-ittifâk hareket ve rençber taîfâsının tahmîle kifâyet ve me'kûlâtlarına ve kā‘ide-i hakkdan ziyâde hâsıl olan hınta ve şa‘îrin ve ânbâr ashâbı ve mukāta‘at ve evkāf-ı voyvodaları ve zu‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ve subaşılara ‘aîd olan ‘öşr-ı mahsûlâtı dahi ânbârlara kaldırtmayub hemen hârmân yerinden bilâ-mahlût iskelelere nakl ve pâk ve musaffâ olmak üzere narh-ı rûzîleri ile rû'esâ-i sefâyine bey‘ u fürûht ve rikâb-ı hümâyûnum tarafından virilen nizâm mûcibince ‘acâleten ve müsâra‘aten pey-der-pey bu cânibe nakl ve tesyîr itdirub nizâm-ı merkūm ve mukaddemâ ta‘ahhüdlerini hâvî ve virdikleri hüccet-i şer‘iyye mugāyir hareketden ittikā vü mücânebet olunub ve sen ki mûmâ-ileyh Macarzade Hâcı Mehmed *zîde kadrühû*sun zahîre husûsu umûr u âhara kıyâs olunmayup ânen fe-ânen ihtimâm ve ikdâm-ı der-kâr olmağla mukaddemâ olan me'mûriyetinde hîn-i defter iken yine dâ'imâ dermeyân miknet ve terk-i ârâm ve râhat bir yerde meks ü karâr itmeyûb dâ'imâ kazâlarda geşt ü güzâr ve Mihaliç voyvodası mûmâ-ileyhin re'yi üzere ecnâs-ı zehâyiri iskelere nakle bezl-i iktidâr ederek itmâm-ı kâra sârf-ı makderet ve hevâhis-i nefsâniye ve vesâvis-i nâ-marziyyeye tab‘iyyet ve mûmâ-ileyhe muhâlefet ile ta‘tîl-i maslâhata

bâ‘is ednâ kusûr ve rehâvetden müba’arât ve her hâlde Mihaliç voyvodası mûmâ-ileyhin re’yine mütâba‘at iyleyesin şöyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ ednâ tekâsül ve iğmâz misillû mu‘âmele-i nâ-becânın zuhûr edecek olur ise bilâ-emân mahzar-ı kahr u negal olacağın bî-iştibâhdır ânâ göre kemâl-i basîret üzere hareket ve siz ki sâ’ir mûmâ-ileyhimsiz siz dahi kazâlarınızda olan zehâyir-i mezkûreyı iddihâr ve ihtikâr itdirmeyub iskelere irsâl ve mübâşirân mûmâ-ileyhimânın ma‘rifetleriyle bu cânibe sevk ve irsâl ve mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan evâmir-i ‘âlîyyemin mazmûn-ı münîfesi üzere ‘amel ve hareketine sa‘y u bî-hemâl idüb ser-i mû hilâfından cümleniz gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i C. sene 1153

Hüküm 881: Maçin ile Dayeköyü arasında bulunan Yaşdiye Gölü, Babadağı’nda bulunan Karaman Karyesi etrafında bulunan güllerin başka yere değil İstanbul’a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

881-237-1 124

Babadağı ve Maçin ve Dayeköyü ve Tolcı kādîlarına ve nâ’iblerine ve zâbitân ve voyvodalar ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

Âsitâne-i sa‘âdetimden gayri mahallere bilâ-emr-i şerîf zahîre gütürmek üzere bundan akdem men‘ olunmağın Maçin ile Dayeköyü beyninde vâki‘ Yeşdiye Gölü ve Tulcı’dan vâki‘ kezâlîk Yeşdiye ve Babadağı’nda Karaman Karyesi kurbunda olan güllerin kapân nâ’ibi tezkireleri ile birkaç kıt‘a sağîr sefîneler zehâyir tahmîl ve bu tarafa gelmeyüp âhar mahalle gütürdükleri haber virilmekle zikr olunan güllerden bundan sonra bir habbe zahîre yükletmemek ve mezbûr sefâyine işmâmının üzere küllîyyen men‘ olunmak fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde zikr olunan güllerden bundan sonra bir habbe zahîre yükletmemek ve fî-mâ-ba‘d sefâyin işmâmının üzere min küllî ile men‘ ve eger ba‘de-zîn ol güllerden zahîre yükletmek ve sefâyin işmâmın lâzım gelur ise sizin âdem-i ta‘addînize cümle ile muhkem haklarınızdan gelineceğini ba‘de’l-buyût cesâret edenler dahi bilâ-tereddüd ahz ve hâbs ve mazhâr-ı kemâl ve kahr olacaklarını herkese ifâde ve tefehhîm ve mârrü’z-zikr güllerin muhâfazasına mazmûn-ı emr-i şerîfîmin

infâz ü icrâsına sa‘y u bâlîğ iyleyub hilâfından be-gāyet hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i Ca. sene [1]153

Hüküm 882: İstanbul’un zaruri ihtiyaçlarından olan saf yağ ve çeştli zahireyi Kefe, Kırım, Balıklıova, Gözlovi ve Teman’dan satın alınarak İstanbul’a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

882-237-2

Kefe beğlerbeyisi Ahmed *dâme ikbâlühû*ya ve Kefe kādîsina ve nâzırına ve Bâlıklıova ve Gözlovi ve Teman iskelelerinde ve sâ’ir Kırım Adası’nda vâki‘ iskelerde olan zâbitân ve ağâya hüküm ki

Darü’l-hilâfete’l-‘âlîyye-i mahrûse-i Kostantiniyyetü’l-mahmîyyede sâkin ‘ibâdullâhın akvât-ı zarûriyyelerinden olan revgan-ı sâde ve sâ’ir kurâ-i mahsûsa eşyâ-yı mütenevvi‘anın lede’l-asl ol tarafdan kesret ve vefret üzere tevârüdu bu tarafdan bâ‘is mâdde-i ruhas ve rehâ ve mûcib-i izâleye ber-renc ve ‘inâ iken bir müddetden berü Havadiyan? Köyüne tahâllülü ile ol câniblerden eşyâ-yı mezkûrenin kıllet üzere vürûdu müstelzim müzâyaka ve zarûret olup ve el el-hâletü hâzihî in‘ikâd-ı sulh u salâh birle seferler ber-taraf olmakdan nâşî fî-mâ-ba‘d tanzîm-i memleket ve terfî‘iye-i ahâlî ve ra‘iyyetden ehem bir nesne kalmamağla iklîm-i Kırım dahi ‘avn-i Rabbî rahîm ile Kırım’a sûret-i pezîr hüsn-İ tanzîm olacağı birreybi ve kemân olmağın bu sene-i mübârekede ol havâlîlerden revgan-ı sâde ve öteden berü iskad-ı kādîmeden vürûdu mu‘tâd olan zehâyir ve eşyâ-yı sâ’ire bi’l-ittifâk iskelelere nakl ve tahvil ve ashâb-ı sefâyine narh-ı rûzîleri ile ba‘de’l-yevm sefâyine tahmîl ve pey-der-pey bu cânibe irsâl ve tesyîr olunmak fermânım olmağın husûs-ı mezbûr sâdr-ı a’zam tarafından mahsûs-ı kâ’ime ile dahi bi’l-fi‘il Kırım Hân’ı olan Selamet Giray Hân dâmet me‘alîyeye iş‘âr ve ifhâm olmuşdur imdi iş bu emr-i şerîfîm ol cânibe me’mûr hâcegân-ı[219] dîvân ihâta ‘unvânımdan kıdvetü’l-emâcid ve’l-a‘yân Mustafa *zîde mecduhû* ile vusûl bulduğu ânda herbiriniz bi’l-ittifâk hareket ve bu cânibe revgan-ı sâde ve zehâyir sâ’ire gütüren tüccâra bir gûne gadr olmamak üzere nizâm virilduği tüccâra ve sâ’ire i‘lâm ve işâ‘at ve iskelelerinizde el-yevm mevcûd olan ve bir

[219] Metinde “havâcegân” olarak yazılmış.

cânibden ceste ceste tevârüd eden revgan-ı sâde ve sâ'ir ecnâs-ı zahîreyi sâhibi kendü gütürür ise febihâ ve illâ sefâyin rû'esâsına narh-ı rûzîleri ile bey' u fürûht itdirub bu bâbda hân-ı müşâr-ileyh tarafından vârid olan tembîhât muktezâsınca 'amel ve hareket ve 'inâd ve muhâlefet edenler zecr u men-i dikkat ederek zahayir-i mezkûrenın Âsitâne-i 'âlîyyeme kesret ve vefret üzere sevk ve tesyîrine mübâderet ve her bir sefâyinin hemûlasını ecnâs ve mikdârı beyânıyla defter ve birkaç ayda bir def'a tarafınızdan irsâl olunan âdemlar ile defteri bu cânibe irsâl ve işâret itdirub ve'l-hâsıl ol havâlîlerden revgan-ı sâde ve sâ'ir zehâyir-i müenevvi'a îsâline cümleniz mezîd-i ihtimâm ve kemâl-i sa'y ve ikdâm ve ednâ kusûr ve rehâvet ve mikdâr-ı zerre fütûr u kesada izhârdan ittikā-i tâmm olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i Ca. 1153

Hüküm 883: Cebecilerbaşı çavuşu olan Mehmed'in aşiretiyle Tekfurdağı'na yerleşmelerine izin verilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

883-237-3

Sâbıka Dergâh-ı mu'allâm cebecileribaşı çavuş olan Mehmed *zîde kadruhû*ya hüküm ki

Sen ki mûmâ-ileyhsin cebecibaşı sâbık müteveffâ Mehmed'in vefâtında emr-i şerîfîm ile İnöz Kal'ası'nda zindan-ı bend u kal'a-i mezbûrdan etrâf ve Tekfurdağı'na gelüp ehl ü 'ıyâlleriyle ikāmet eylemek üzere hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mûcibince emr-i şerîfîm sâdır olup ol tarafda ikāmet üzere iken yine müteveffâ-i merkūmun vaktinde otûz iki kethüdâlığı ile emr-i şerîfimle Sushat? ağâlığı virildukde itâ'at itmeyûb hâlâ Dergâh-ı mu'allâm cebecileribaşısı olan İsmail *zîde mecduhû* vefâtında sefer-i hümâyûnum 'avdetinde Edirne'ye gelüp mahall-i nizâm hareketin zuhûr iyledüğine binâ'en emr-i şerîfîmle Limni ağâlığı virilüp hâlâ Limni muhafazasında ikāmet üzere olup gelüp Tekfurdağı'nda ikāmet eylemek üzere 'arz-ı hâl ile istid'â-i 'inâyet ve bundan akdem şeref-bahşâ-yı sudûr edecek hatt-ı hümâyûnum mûcibince gelüp ehl ü 'ıyâlleriyle Tekfurdağı'nda ikāmet itmek cebecibaşı mûmâ i'lâm itmek i'lâmı mûcibince 'amel itmek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i C. sene 1153

Hüküm 884: Boğazhisarları'ndan İzmir'e varınca iskelelerin ve kazaların zahireleri taşra memleketlere nakl olunmayup İstanbul'a gönderilemsi gerektiği ile ilgili hüküm.

884-238-1

Anadolu vâlîsi Vezîr Veli Pâşâ'ya hüküm ki

Boğazhisarları'ndan İzmir'e varınca vâki' iskelelerin ve kazâların zahîreleri taşra memleketlere nakl olunmayup doğri Âsitâne-i sa'adedime sevk ve teysir olmak üzere iskelelerin muhâfazaları husûsu Sen ki vezîr müşâr-ileyhsin bundan akdem emr-i şerîfîm senin 'uhdene ihâle kılınmışidi el-hâletü hâzihî Der-sa'âdet'ime tevârüd eden kâğıdlar ve defterlerde Kâra Osmanoğulları'ndan mâ'adâ Akhisar ve Bergama ve Kemer ve Bayramiç ve Ezine ve Gelmene ve Tırhala ve Nevada ve Elçi-i Bergama ve Kocalar ve Menemen ve Gökhisar-ı Menemen ve Çandarlı ve Ayazmend ve Kemer Edremid ve Edremit ve Tuzla ve Ezine-i Kazdağı kazalarından altmış üç bin keyl İstanbul'a hınta ihrâc ve kapân-ı dakīke nakl olunmak üzere müceddeden nizâm-ı müstahsene ifrâğ ve beher sene bu minvâl üzere hareket olunmak içün cânib-i mîrîye nezre kat' ile hüccet-i şer'iyye olunmak üzere emr-i şerîfîm sudûru iltimâs olunmuşiken zikr olunanân kazâların yüz bin keyl istanbul'a hınta götürmeye tahmîlleri olmakdan nâşî sâbık sâlîfü'z-zikr Kâra Osmanoğlu'ndan mâ'adâ mezkûrun kazâlardan beher sene yüz bin keyl İstanbul'a hınta tamamen ve kâmilen kapân-ı dakīke nakl ve fürûht ve kapân tezkîresi ile 'avdet eylemek üzere ve her bir kazâ tahmîlleri mikdârı nezre kat' ve hüccet-i şer' olunup bu siyâk ile zabt-ı nizâma rabt ve 'akār olunan şürût u tatarruk-ı halelden sıyânet olunmak fermânım ve bu husûsa mahusûsen senden matlûb u hümâyûnum olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ( ) ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde tarafından mukaddemâ mu'temed âdemler ta'yîn ile zikr olunan kazâlardan ve beher sene yüz bin keyl istanbul'a hınta tamamen ve kâmilen kapân-ı dakīka nakl ve fürûht ve kapân tezkîresi ile 'avdet olunmak vechi ile her bir kazâya havâssıyla tahmîl mikdârı hınta tahmîl ve tevzî' ve zahîre-i merkūmeyi ancak kendü kazâları mahsûlünden nakl etmek ve Mihaliç taraflarından üteden berü Âsitâne-i sa'âdetime zehâyir gelen mahallerin zahîrelerinden bir habbe alınmamak ve bilâ-emr-i şerîf müste'men tâ'ifesine ve âhare zahîre virilmemek ve eger noksân ve hilâfı zuhûr eder ise cânib-i mîrîden bilâ-tereddüd tahsîl olunmak şartıyla her bir kazânızdan kat' ve âharleri hüccet-i şer' olunup başmuhâsebeye kayd içün nezre hüccetlerini irsâl ve

bu sene-i mübârekede ber-muktezâ-yı ta‘ahhüd Kâra Osmanoğulları’ndan mâ‘adâ mârrü’z-zikr kazâlar ahâlîleri kendü kazâları mahusûlatından yüz bin keyl istanbul’a hıntayı tamamen ve kâmilen kapân-ı dakīke nakl ve fürûht itmelerine mübâderet ve bu cânibde kapân tarafından dahi sırren ve ‘alenen tecessüs olunmakla şöyle ki öteden berü zahîresi bu cânibe vârid olan mahallerin zahîresini bizim kazâmızındır deyü nakl sûretinde irtikāb hîle ve gar‘aları zuhûr ve bilâ-emr-i şerîf müste’men tâ’ifasına ve âhare zahîre fürûht eder ise mürtekib olanlar ahz ve hâbs ve zahîreleri mîrî içün girift ve zabt olduğundan gayri kangı kazâ tarafından ise zecren ehem olan kazânın kat‘ olunan nezerleri dahi bilâ-imhâl ahâlîden tahsîl olunacağını herkese i‘lân u işâ‘at ve bu vechle ancak mârrü’z-zikr kazâlardan yüz bin keyl istanbul’a hıntanın bi’t-tamam ve’l-ikmâl kapân-ı dakīke nakl ve fürûht ve kapân tezkîresi husûsunda iktizâ eden şürût u kuyûdu rabt-ı bendine bezl-i miknet ve fî-mâ-ba‘d karârdât olan iş bu nizâm-ı müstehak ile’l-ebed mer‘î ve düstûru’l-‘amel tutulmak ve dâ’imâ Anadolu vâlîleri nezâret ve tatarruk-ı halelden keyd eylemek vechiyle pezîrâ-yı istikrâr olan nizâm-ı ‘alâ vechi’l-tafsîl deryâr-ı ‘inâyet medar-ı hüsrevânem i‘lâm ve zahîre-i mezbûrenin ber mûcib-i nizâm tamamen ve kâmilen nakl ve irsâline sarf-ı mâ-hasâl ikdâm eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdu ki

Fî evâhir-i Ca. sene [1]153

Hüküm 885: Kırım canibi seraskeri emrinde bulunan Dergah-ı muallam cebecilerinden bazılarının Teman, Temruk ve Haçu’ya gönderilmesi ve bunların kayıtlarının İstanbul’a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

885-238-2

Kırım cânibi ser-‘askerî ma‘iyyetine me’mûr Dergâh-ı mu‘allâm cebecileri üzerine ağâ vekîli Mehmed Kedhüda *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Cânib-i mezkûr ser-‘askerî ma‘iyyetine me’mûr ‘atîk üç yüz seksen iki nefer Dergâh-ı mu‘allâm cebecileri bin kırk neferini Teman ve otûz neferini Temruk ve yiğirmi iki neferini Haçu ve iki yüz doksan neferine Kefe kaydı vaz‘ ve bin üç yüz kırk üç cedîd neferâtdan bundan akdem bâ-fermân-ı ‘âlî mevâcibleri tertîb olunan dört yüz kırk yedi esâmî ifrâz olunduktan sonra girüye kalan sekiz yüz doksan altı neferin esâmîlerine Trabzon kaydı vaz‘ olunmak üzere fermânım olmağın inşâ’allâhü te‘âlâ vusûlünde zikr olındığı üzere hîn-i tevzî‘ mevâcibât ashâbını me’mûr oldukları mahalle ta‘yîn ve irsâl

ve mevâcibi tertîb olunan dört yüz kırk yedi esâmînin ibtidâlarıyla defteri ve kala‘-ı merkūmeye ta‘yîn olunan neferâtın defterlerine kayd u vaz‘ olunmak içün bu cânibe irsâl iyleyub sâdır olan emr-i ‘âlî-şânımın mazmûn-ı itâ‘at-nümunumla ‘amel ve hilâfından be-gāyet ihtirâz ü ictinâb iyleyesin deyü hâlâ cebecibaşı olan el-Hâc İsmail *zîde mecduhû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i C. Sene 1153

Hüküm 886: Medine hassına eklenmesi için Serdar Ali Mehmed’le beraber, Dergah-ı ali topçuları ocağından ikinci cemaatten olan Ali Odabaş’a yeni toplar gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

886-238-3

Dergâh-ı ‘âlî topçuları ocağından ikinci cemâ‘atin Ali Odabaş *zîde kadruhû*ya hüküm ki

Zemîn-i nehâmet atyâb-ı ‘arz u mülâkāt-ı cenâbların olan hazret-i hutuvvet-i nev-rehâ eserü’l-‘alemîn mevcûd seyyide’l-sekereyn ve nebîyyü’l-mükerremîn şefî’ü’l-müznibîn ve mâ erselnâke illâ rahmetelli’l-‘alemîn hazretlerinin ravza-i mutahhara olduğun mahallin hâssına vaz‘ içün Der-i devlet-medârımdan sâbıka kethüdân Serdar Ali Mehmed *dâme mecdühû* mâ‘rifetiyle irsâl olunan toplar içün seni mübâşir ta‘yîn ve ma‘iyyetinde Ali çavuş ve Ali Ağâ ve Mustafa Pâşâ dimekle ma‘rûf kimesneler mülhak kılınmakla inşâ’allâhü te‘âlâ selâmet ile tevcîhât-ı mûmâ-ileyhin re’y-i rezîni üzere ‘amel ve hareket ve birbirinizle muvâfakat ve hıdemât memnû‘ât üzere sa‘y-i menâzil ve kat‘ müdâhale iyleyub zikr olunan toplar nakl ve tesyîrde izhâr-ı hâccdan ihtirâz ve nehzat-ı ‘abd iyleyub ba‘de’l-vusûl kal‘a-i merkūmâda olan ‘atîk toplar dahi başka ‘aded ve ecnâsı defter ve bu def‘a vürûd eden topları başka defter ve vusûlünde makarr-ı memhûr defterleriyle bu tarafa ‘avd u ircâ‘ iyleyesiz deyü hâlâ topçubaşı Mustafa *zîde mecduhû*ya mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i C. sene [1]153

Hüküm 887: Selanik ve Tırhala taşralarında kırpılan yünün yeniçeri çukacısı ihtiyacı karşılandıktan sonra Fransız ve başka tüccarların satın almalarına, Fransız tüccarların almak istediği pamuk, pamuk ipi, işlenmiş deri, bal mumu, yün ve ipin gömrükten geçirildikten sonra ülkelerine götürmelerine izin verilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

887-239-1

Selanik ve Tırhala mutasarrıflarına ve Selanik monlâsına ve zikr olunan sancâklarda vâki‘ kādîlara ve voyvodalara ve iskele emînlerine hüküm ki

Beher sene Âsitâne-i sa‘âdetime tevzî‘-i mu‘tâd olan Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerilerin umûm u zımıstân çûkaları Selanik’den nesîm olagelmekle iktizâ eden yapağı Selanik ve etrâf ve havâlîsinde vâki‘ kasabat ve kurâ ve çiflikler ve eger gelirden mübâya‘a ve ol mikdâr yapağı-yı tamam ve çûka mübâşiri vekîlleri ile huzûr-ı şer‘e varub tamam olduğunu haber virmedikce tüccâr ve efrenci ve sâ’ir ashâb-ı ihtikârda bir ferde yapağıyı fürûht olunmamak üzere bundan akdem mu’ekked evâmir-i ‘âlîyyem sâdır olmuş iken bu sene-i mübârekede mübâya‘a olacak yapağıyı henüz iştirâ olunmadığından Selanik’de mukīm Fırança konsolos bir mikdâr yapağıyı Kavala taşrasından bir mahzene vaz‘ itmekle yeniçeri çûkasıçün yapağıyı tekmîl olmakdan nâşî mahzen-i mezbûr ma‘rifet-i şer‘ ve sen ki Selanik Sancağı mutasarrıfı vezîr müşâr-ileyhsin ma‘rifetinle mühürlenub Der-sa‘âdet’ime ‘arz u i‘lâm olunmakla fî-mâ-bâ‘d yeniçeri çûkacısı içün iktizâ eden yapağı tekmîl olundukça ber-takrîb ile Efrenc ve sâ’ir tüccâr hafîyyeten yapağı iştirâ ve der-i mahzen ederler ise mahzenlerinin kapılarını kırın ve yapağılarını ma‘rifet-i şer‘le mübâşir zabt eylemek üzere siz ki vüzerân-ı müşâr ve mevlânâ ve sâ’ir mûmâ-ileyhimsiz size hitâben mü’ekked-i emr-i ‘âlî sudûrâtı hâlâ Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağâsı olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘alem vezîrim Hasan Pâşâ *edâmallâhü te‘alâ iclâlehû*ya ‘arz-ı kuyûd u ahkâma mürâca‘at olundukda Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerilerinin zımıstân çûkaları Selanik’de nesîm ve iktizâ eden üç bin kantâr yapağı beher kıyyesi on birer ve on ikişer akçeye olmak üzere Selanik ve etrâfı ve havâlîsinden vâki‘ kasabat ve kurâ ve çiftlik ve eger gelirden mübâya‘a ve tekmîl olunmadıkça tüccâr ve Efrenc ve sâ’ir ashâb ve ihtikârdan bir ferde bir ve kıyye yapağı fürûht olunmamak üzere mâlîye tarafından emr-i şerîfim virildiği ve Françaluya i‘tâ olunan ‘ahid-nâme-i hümâyûnum kuyûdâtına nezer olundukda mukaddemâ virilen ‘ahid-nâme-i hümâyûnum mûcibince penbe ve rişte penbe ve sahtiyân ve bâl mûmu

ve yün ve ipin makūlesından başka öteden berü sefînelerine tahmîl ve memnû‘âtdan mâ‘adâ alup vilâyetlerine götürmek üzere gömrük ümenâsından ta‘rîf ve ta‘bir eyledikleri memhûr defterlerinden tasrîh olunan eşyâ ve emti‘anın dahi resm-i gömrükleri ‘ahid-nâme-i hümâyûn mûcibince edâ olundukda vaz‘ u teşhîn olunmağa ta‘arruz olunmaya deyu mukayyed olunmakla bu sûretde yapağı mâddesi memnû‘âta dâhil olup mukaddemâ memnû‘âtdan müsâ‘ade olunanların içünden yapağı zikr olunmayup hâric ez müsâ‘ade olmağla bu gûne memnû‘âtdan iştirâ ve nakl husûsu sarâhaten emr-i ‘âlî sudûruna muhtâc olup ve zümre-i yeniçeriyânın zımıstân çûkaları içün iktizâ eden ol mikdâr kantâr yapağının mübâya‘a ve tekmîl husûsu bâlâda sebt olunan şürût ile meşrût olmağla der-i mahzen olan mârrü’z-zikr yapağı bu dostluğa binâ’en Françaluya i‘tâ olunmakla müsâ‘ade oldığı hâlde ânlar dahi gerek ve bu def‘a ve gerek bundan sonra yeniçeri çûkasını iktizâ eden ol mikdâr kantâr yapağı tekmil olmadıkça bir kıyye yapağı bilâ-emr-i ‘âlî mübâya‘a iylememek vechiyle vezîr müşâr-ileyhin iltimâsları üzere emr-i ‘âlî verilmesi içün iftihâru’l-emâcid ve’l-ekârim bi’l-fi‘il re’îsülküttabım olan Mustafa *dâme mecdühû* i‘lâm itmeğin vezîr müşâr-ileyhin ‘arz u iltimâs ve re’îsiülküttabım mûmâ-ileyhin i‘lâmı mûcibince Dîvân-ı hümâyûnum tarafından emr-i şerîfîm tahrîri bâbında iftihâru’l-emâcid ve’l-ekâbir bi’l-fi‘il başdefterdârım olan Mustafa Atıf *dâme ulüvvü*hû dahi i‘lâm eylemeğin i‘lâmı mûcibince ‘amel olunup hilâfından be-gāyet hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır

Fî evâil-i C. sene 1153

Hüküm 888: Silistre mübayaacısı Dereköylü Ahmet’in devlete borçlu olduğu halde katl edildiği için bütün mal varlığına el konulup İstanbul’a gönderilmesi ile ilgili hüküm.

888-239-2

Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşlarından olup mukkâdema Silistre cânibine mübâşir ta‘yîn olunan Ömer *dâme mecdühû*ya ve ( ) kādîsına ve Dergâh-ı mu‘allâm geduklerinden bu def‘a mübâşir ta‘yîn olunan ( ) *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Bin yüz elli ve elli bir senelerinde Silistre mübâya‘acısı Dereköylü Ahmed’in mübâya‘a mâddesinden aynı zehâyir ve kâbz iyledüğü mübâya‘a akçesinden küllî

zimmeti olup birkaç def‘a kendüsünden talep ve tahsîl olunması fermânım oldığı hâlefi Virseli Mustafa benim kullî zahîremi kâbz eyledi deyü i‘tirâz ederek mahallinde murâfa‘aya havâle ve sen ki kapıcubaşı mûmâ-ileyhsin bu husûsa sen mübâşir ta‘yîn olunub mahallinde terâfu‘ üzere iken merkūm Dereköylü bu esnâda katl ile fevt olup fî-mâ-ba‘d tahkîk-i madde kābil olmadığı cihetden katîl-i merkūmun emlâk ve eşyâsı ve zimem ve nukûdı taraf-ı mîrîden zabt olunması iktizâ itmekle bu husûs içün gereki mûmâ-ileyh mahsûsan mübâşir ta‘yîn ve irsâl olunmuşdur imdi Sen ki kapucıbaşı mûmâ-ileyhsin katîl-i merkūm Dereköylü Ahmed’in emvâl ve eşyâ ve emlâk ve ‘akār ve zimem ve nukûd ve’l-hâsıl sâmit ve nâtık bi’l-cümle mâ-melekini gereki mûmâ-ileyh ile bi’t-tâharri teftîş ve tefahhus ederek bir akçesi mektûm ve mahfî ve bir nesnesi metrûk ve mensî kalmamak veçhiyle cümlesini hâric çıkârup ma‘rifet-i şer‘le tahrîr ve defter ve zimmeti mu‘âkıb taraf-ı mîrîden zabt ve nukûd ve nakle kābil olan eşyâları gereki mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle Der-sa‘âdet’ime irsâl ve ber-vech-i makarrdat mecmû‘ mâ-melekinin defterini dahi memhûran ma‘ân îsâl ve keyfîyeti ‘alâ vukū‘ i‘lâm ve ba‘de vârid olacak emri şerîfîmin muktezâ-yı icrâya ihtimâm eyleyisin katîl-i merkūmun zimmeti kati vâfir olup mâ-melekinden bir habbe zâyi‘ ve telef olması mahzâ cânib-i mîrîyeye ‘özrüne mûcib bir hâlât olmamakla cümleniz mezîd-i dikkat ve temrî ile bir nesnesi metrûk ve mahfî kalmamak üzere cümlesini hârice çıkârmağa sârf-ı miknet ve ser-i mû iğmâz ve te‘âmiden ‘alâ îlkāya hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i C. sene 1153

Hüküm 889: Dergah-ı ali yeniçerileri ortalarından yüzüncü cemaatin ve sekizinci bölük ortalarının bayrakları, kazganları, zabitan ve tüm neferatıyla bulundukları mahallden kaldırıp Kars Kalesi’ne nakl edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

889-240-1

Şam-ı şerîf’de sâbıka yeniçeri zâbiti Turnacıbaşı Bekir *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Ma‘iyyetinde olan Dergâh-ı ‘âlî yeniçerileri ortalarından yüzüncü cemâ‘atin ve sekizinci bölük ortalarını bayrakları ve kazgânları ve zâbitân ve ‘umûmen neferâtıyla bulunduğunuz mahallden kaldırıp Kars Kal‘ası’na nakl ve muhâfazasında kıyâm eylemeniz fermânım olmağın ( ) mübâşir ta‘yîn ve irsâl olundu inşâ’allâhü te‘âlâ

vusûlünde zikr olunan ortaları bayrakları ve kazgânları ve zâbitân ve neferâtıyla bulunduğunuz mahallden kaldırup mübâşir ma‘rifetiyle bir gûn akdam Kars Kal‘ası’na vüsûle mübâderet ihtimâm birle muhâfaza-i merkūmede ikāmet ve hıfz ü hırâsetine takayyüd-i tâmm iyleyesin deyü bi’l-fi‘il Dergâh-ı mu‘allâm yeniçeri ağâsı olan vezîrim Hasan Pâşâ *edâmallâhu te‘âlâ iclâlehû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle vechi meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur

Fî evâil-i C. sene 1153

Hüküm 890: Trablusşam valisi Vezir Mustafa Paşa’nın devlete olan borcunun nasıl olursa olsun acele ile mübaşire ödeyip, enderun hazinesine ulaştırılması gerektiği ile ilgili hüküm.

890-240-2

Trablusşam vâlîsi Vezîr Mustafa Pâşâ’ya ve rikâb-ı hümâyûnumda kapucılar kethüdası vekîli olup mukeddama mübâşir ta‘yîn olunan Hamza dâme mecdühûya hüküm ki

Sen ki vezîr müşâr-ileyhsin mukeddema vârid olan tahrîrât ve mültemsâtına binâ’en gayri ez-teslîm zimmetinde kalan üç yüz seksen kîse rûmî ile yüz on gurûş ve bir rub‘ akçeyi ‘acâleten ve musareten bi’t-tamam edâ ve berâd-ı zimmetine sa‘y-i edakkı eylemek şartıyla Trablusşam Eyâleti elli iki senesi Martı ibtidâsından üç sene bir tahvîl ile sana tevcîh ve i‘tâ olundukda cânib-i mîrîden kemâl-i müzâyaka der-kâr oldığı ifâde zimmetinde meblâğ-ı merkūmu mübâşir-i mûmâ-ileyh ile tamamen ve kâmilen bir sâ‘at akdam ve bir dakīka mukaddem irsâl ve enderûn-ı hümâyûnum hazînesine teslîm eylemek husûsunda sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin başka başka evâmir-i şerîfimle tenbîh ve te’kîd olunmuşiken bu def‘a dokuz yüz kîse akçenin pulcuları tevârüd idüb kusûr iki yüz seksen kîse rûmî ile yüz on gurûş ve bir rub‘ zimmetinde kalmağla böyle vakt-i zarûretde emvâl-i mîrîyeyi tamamen irsâlde âdem-i takayyud zuhûru ve bâ-husûs merâmına dahi bir vâkf-ı dılhâh müsâ‘ade olunmuşiken yine ihmâl ve tesvîf vukū‘u be-gāyet istiğrâb ve isti‘câb olunmuşdur bu hilâlde ihrâc olunacak mevâcib husûsu ve masârif-i âhari sûretiyle taraf-ı mîrîden olan ihtiyac-ı bâlîğ-i meblâğ nasb olmağla ve zimmetinde kalan meblâğ-ı bâkī-i merkūmu elbette ve elbette ne tarîkle ve ne vechle olur ise bolca tarîkle mi vâfir vechle mi olur bi-eyyi-vechi-kân tedârük ve ta‘cîl-i ‘ale’l ta‘cîl mübâşir-i mûmâ-ileyh ile enderûn-ı

hümâyûnum haznesine irsâl ve teslîm eylemek fermânım ve matlûb-ı hümayum olmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve ( ) ile irsâl olmuşdur imdi vusûl bulduğu üzere keyfîyetin zîr u bâlâsını ba‘de’t-tebği zimmetinde olan meblâğ-ı bâkī-i merkūmu ne tarîk ile ve ne vech ile olur ise olsun ‘alâ-eyyi-hâl elbette ve elbette bir ‘an evvel tedârük ve kemâl-i sür‘at ve nihayet-i şitâb ve dikkat ile ‘acâleten ve müsâra‘aten mübâşir mûmâ-ileyh ile bir kadem akdem ve bir dem mukaddem enderûn-ı hümâyûnum hazînesine irsâl ve teslîm ile edâ-i zimmet ve ibkā-yı hakk-ı Muhâmmediyye tenâr-ı nakdîne-i kudret ve bezl-i mâ-hasâl miknet idub evkāt-ı âhara kıyâsen îrâd-ı ‘özr u ‘illet da‘iyesiyle zinhâr ve zinhâr ta‘tîl-i maslâhatdan be-gāyet hazer ü mücânebet ve deynini tamamen edâ idinceye dek terk-i ârâm ve râhat eyleyesin meblağ-ı yağ-ı merkūmun lüzûm ve iktizâsı merreten ba‘de uhrâ tasrîh ve beyân olmuş iken şöyle ki bundan sonra dahi ma‘âzallâhi te‘âlâ mikdâr-ı zerre tevakkuf ve ihmâl misullu hareket naca zuhûr edecek olur ise ser-haşme-i zelal hüsn-i zânn-ı şâhânem hakkında mütekerrir ve mütegayyir olacağı bi-kemân ve bu hâlîn ve hamd-ı encâmîyeye müntec iduği dahi zâhir ve nümâyândır ânâ göre kemâl-i basîret üzere hareket ve sen ki mübâşiri mûmâ-ileyhsin meblâğ-ı bâkī merkūmun serî‘an ve ‘acâleten bir kadem akdem tahsîl ve teslîmi ne mertebe ikdâm-ı mühimm ve ne gûne emr-i lazımü’l-ihtimâm oldığı bi’d-defa‘ât sana ifâde olmağla meblâğı merkūmun bir akçesi kusûr kalmamak üzere emr-i şerîfîm vâsıl oldığı ânda vezîr müşâr-ileyhden ahz ve tamamen kâbz etdükden sonra derhâl sen bu cânibe ‘avdet ve inşâ’allâhü te‘âlâ ber-vech-i ta‘cîl enderûn-ı hümâyûnum hazînesine teslîm etmeye mübâderet iyleyub ba‘zı ve ehemm-i tahrîrât ile zinhâr ve zinhâr ta‘tîl-i maslâhatan mübâraat ve emri şerîfîmin mazmûn-ı münîfini infâz ve icrâya mezîd-i ihtimâm ü dikkat olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur

Fî evâil-i Ca. sene 1153

Hüküm 891: Trabzon beylerbeyi olan Üçüncüzade Ömer Paşa’nın ahaliyle yaşadığı sorunun araştırılıp soruşturulması gerektiği ile ilgili hüküm.

891-240-3

Bu def‘a Eyâlet-i Trabzon’a Der-sa‘âdetten mübâşir ta‘yîn olunan ( ) *zîde mecduhû*ya ve Trabzon Eyâleti’nde vâki‘ kādîlara hüküm ki

Hâlâ Trabzon beglerbegisi olan Üçüncüzade Ömer Pâşâ'nın hakkında hüsn-i meş'ar bi'l-cümle Eyâleti Tarabzon'da vâki' kādîlardan ve 'arûs ve ahâlîden mahzar tevârüd idüb ve bu hilâlde sû-i hâline mutazammın Rikâb-ı hümâyûnum dahi 'arz-ı hâl ile ref' ref'-i iştikâ olunduğundan keyfîyeti iştibâh vâki' olmağla yine ve hakīkatı ma'lûm olmak mürad-ı hümâyûnum olmak hasebiyle sırren ve 'alenen kazâ bî-kazâ teftîş ve tefahhus olunup gereği gibi istiknâh ve 'alâ vukū' başka başka her kazâdan arûs u mahzar ile Der-i devlet-medârıma i'lâm ve inhâ olmak fermânım olmağın bu husûs içün mahusûsen mübâşir-i mûmâ-ileyh ta'yîn ve irsâl olunmuşdur imdi siz ki kādîlarsınız mübâşir-i mûmâ-ileyh vardıkda sırren ve 'alenen keyfîyeti 'arz u mukassırdan 'ari mevsûkü'l-kelîm mu'temîr-i 'aleyhim kimesnelerin mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifeti ile gereği gibi suvâl ve âhar tarafına gadr u himâye olunmamak vechi ile tarafından sârf ve kendüye tamamen ma'lûm olduktan sonra 'alâ vukū' tahrîr ve i'lâm ve ahâlî dahi başka muhâsır idüb mübâşir-i mûmâ-ileyhe teslîm ve bu cânibe izhâr ve teslîm iyleyesin bu mevâddın yine hakīkatı ma'lûm hümâyûnun olmak matlûb olmağla **[s. 241]** yalnız bu def'a olan teftîş ile iktîfâ olunmayup bundan sonra dahi sırren ve 'alenen tecessüs olunup şöyle ki vâka'nın hilâfı ahbâr veyâhûd kaleme götürmek lâzım gelur ise kendüye zâhir olanlar bilâ-emân mahzar-ı kahr u gazab-şâhânem olacağı bî-iştibâhdırdır ânâ göreherbiriniz hakk u 'adl üzere takayyüd-i tâmm ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin senden sadâkat ve istikāmet ve me'mûluyla mahsûsan bu husûsda mübâşir ta'yîn olunmakla her vardığın kazâlara keyfîyeti 'arz ve bi-kusûrdan âri ve zîver-i di'ânet ve istikāmet ile mütehâlli mevsûkü'l-kelîm ve mu'temedün-'aleyhim kimesnelerden sırren ve 'alenen istifsâr idüb haber virilen mevâddın yerinde iştibâh vâki' oldukda tekrâr istiknâh ve gene ve gavrına tahsîl-i ıtla' itdikten sonra tahrîr itturub bir cânibe meyil ve in'itâf ve tama'-ı hâmma tebâ'ud ile girîve-i gadra insirâf itmeyûb işin tamamı hakk ve 'adl üzere birub ve her bir kazâda 'arz u mahzar idüb itmâm-ı kâr ile 'avdet iyleyesin eger sen dahi bu bâbda zerre kadar hilâfın zuhûr eder ise bilâ-tereddüd cezân tertîb olunup ânâ göre cümleniz kemâl-i basîret üzere hareket ve zinhâr ve zinhâr vakanın hilâfını ahbâr ve tahrîrden gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet olmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur

Fî evâil-i. C. sene 1153

Hüküm 892: Vezir Memiş Paşa'ya, devlete olan borcunu ödemesi koşuluyla İçilili Sancağı kendisine tevcih edildiği ile ilgili hüküm.

892-241-1

Ber-vech-i arpalık İçilili Sancağı kendüye tevcîh olunan Vezîr Memiş Pâşâ'ya ve Dergâh-ı 'âlî kapucıbaşlarından olup mukaddemâ mübâşir ta'yîn olunan İbrahim *dâme mecdühû*ya hüküm ki

Sen ki vezîr müşârün-ileyhsin zimmetinde olan akçenin yüz yiğirmi altı bin gurûş Vidin yeniçerilerine sebeb-i tahrîr hükmün ile havâle olunmakla havâle olunan mahalline edâ vü kusûr zimmetinde olan kırk yedi bin yüz doksan iki gurûş dahi hazîne-i âmireme irsâl ve teslîm eylemek içün bundan akdem kapucıbaşı mûmâ-ileyh mübâşir ta'yîn ve tesyîr kılınmış idi el-hâletü hâzihî tarafından vârid olan kâğıdda deyn-i merkūmun edâsına vesîle-i suhûlet içün sana bir münâsib-i menâzil tevcîh ve ihsân olmasına iltimâs idüb el-hâletü hâzihî münâsib olan menasıba tevcîh-i ta'alluk itmekden nâşî İçilili'den mâ'adâ me'mûlü'l-menfa'a sancâk kalmamakla ber-vech-i muharrer yeniçeri mevâcibine havâle olunan akçeyi bi't-tamam 'acâleten edâ vü teslîm eylemek şartıyla 'avâtıf-ı 'âlîyye-i mülükanemden İçilili Sancağı sana tevcîh ve i'atâ olunmakla deynini 'acâleten ve müsâra'aten bir'an akdem tamamen ve kâmilen edâ vü teslîme vesîle ve sebeb-i tahrîr hükmü ile ahz ve tahlîs eylemek fermânım olmağla mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve ( ) ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde sen ki vezîr müşâr-ileyhsin tevcîhinin şürûtu üzere yeniçeri mevâcibine sebeb-i tahrîr hükmü ile havâle olunan meblâğ-ı mezkûr yiğirmi altı bin gurûş Ocak tarafından me'mûr sâlîyaneciye bir an akdem ve bir kıdem makdem 'alâ-eyyi-hâl elbette ve elbette tamamen ve kâmilen edâ vü teslîm ve sebeb-i tahrîr ahkâmını ahz ve tahlîsine sa'y-i bâlîğ ve sâliyâneci-i merkūmu bu cânibe i'âde eylemek cidd ü cehd ekîd iderek sen varub mansıbın olan lîvâ-i mezbûru zabt ve re'âyâ fukarâsını himâyet ve sıyânet ve def'-i şurûr eşkıyâya mübâderet ve hilâf-ı şer'-i şerîfe hareketden ve fukarâya bir dürlü îsâl cevr u te'addîden mübâ'adet iyleyesin zimmetinde olan meblâğı sâ'ire şimdilik tevkīf olunmuşiken şöyleki mevâcib-i mezkûrenin edâsında ve sebeb-i tahrîrlerin tahliyesinde 'avk ve te'hîrden ve ba'zı 'özr u 'illet îrâdı missullu harekete naca ile ta'tîl-i maslâhat ve takavvid vakt iktizâ eder ise sonra hakkında âhar gûne mu'âmele zuhûru mukarrer ve muhakkak bilub an göre hareket ve mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet iyleyub ve sen ki kapucıbaşı mûmâ-ileyhsin zikr

olunan yeniçeri mevâcibin edâsına nezr olmağla mevâcib-i merkūmeyi ahz ve teslîme me'mûr olan saliyaneciye tamamen teslîm ve havâle ahkâmını vezîr müşâr-ileyhe virdurup bu vechle itmâm-ı hizmet ve hitam-ı maslâhat birle mukaddemâ me'mûr olduğun mübâya'a husûsunun itmâmına dikkat ve hilâfına hareketden ihtirâz ü mücânebet olmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i C. sene 1153

Hüküm 893: Silistere'de mütesellim olan Mustafa Ağa'nın yerine Mehmet adlı kişinin mütesellim olarak atandığı ile ilgili hüküm.

893-241-2

Özi Eyâleti'nde olan kādîlara ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Yegen Mehmed *zîde mecduhû* 'arz-ı hâl idüb kapu kethüdâsı olmağla hâlâ Özi vâlîsi vezîrim Numan Pâşâ edâmallâhu te'âlâ iclâlehû tarafından Silistere'de mütesellim olan Mustafa Ağâ dimekle ma'rûf kimesne bâ-fermân-ı 'âlî müstemlekten ref' olunup yerine Mehmet *zîde mecduhû* mütesellim nasb ve ta'yîn olunmakla eyâleti merkūm mütesellimliği mûmâ-ileyh zabt u rabt vezîr müşârün-ileyh tarafına 'âid ve râci' olan cüzvî ve küllî ahz u kâbz itdürmek bâbında emri şerîfîm sudûrâtı istid'â iylemeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak içün yazılmışdır

Fî evâil-i C. sene 1153

Hüküm 894: Halep valisi Yakup Paşa'nın zevcesi hac için İstanbul'dan Halep'e doğru yola çıkmıştır. Yolculuğu boyunca geçip konaklayacağı yerlerde emniyetinin sağlanıp, ihtiyacının karşılanması gerektiği ile ilgili hüküm.

894-242-1

Âsitâne-i sa'âdetimden Haleb'e varınca vâki' olan vüzerâ-yı i'zâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve müvellâ ve kuzât ve nuvab ve mütesellimler ve voyvodalar ve kethüdâyeri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Hâlâ Haleb vâlîsi olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'alem vezîrim Yakup Pâşâ *edâmallâhu te'âlâ ve iclâlehû*nun kādîr-i menfa'asına fahrü'l-mahzarât zîdetü'l-muhsenât ( ) Hânım zîdet 'ismetuha bu sene-i mübârekede tavâf-ı Beytüllâhi'l-harâm ve ziyâret-i Ravza-i Mutahhara-i Seyyidi'l-enâm 'aleyh-i efdalü's-

salâvat ve’s-selâm telbiye-i zâmile-i bend-i ‘azîmet olmağla âminen ve sâlîmen Haleb’e vürûdu matlûb olmağla imdi iş bu emr-i şerîfim mûmâ-ileyhimâ her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına vâsıl olur ise gerek kendü ve gerek ma‘iyyetinde ittibâ-i hâssadan Mevlânâ Mehmet *zîde kadruhû* efendiye kifâyet edecek mikdârı ve me’men ve mahfûz mahallere kondurub ve me’kûlât ve meşrû‘batdan bâbda iktizâ eden nesneleri akçeleriyle tedârük ve ihzârda mezîd-i mu‘âvenet ve gider olduklarında yârâr kılağuzlar ta‘yîni ve emn ü selâmetleri emrinin tesviye ve tertîbiyle amnen ve sâlîmen birbirinize irsâl ve ikrâm ve ikdâmına sa‘y-i bî-hemâl ederek inşâ’allahü te‘âlâ mashûben bi’s-selam Haleb’e îsâl olunmasına herbiriniz fevka’l-hadd sârf-ı miknet ve ma‘âzallâhi te‘âlâ bir gûne gadr u hâsârat isabetinden mezîd-i hâtır olacak irza‘-ı nâ-becadan be-gāyet tevakkī vü mücânebet eyleniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur buyurdum ki

Fî evâhir-i Ca. sene 1153

Hüküm 895: Eski vali Hüseyin Paşa zamanında yamaklar ile odalı neferatı arasında meydanda tartışma ve kavga yaşanmıştır. Yeni vali Ali Paşa gelene kadar Şam mollası ve müteselliminden bu sorunla ilgilenmeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

895-242-2

Şam-ı şerîf mollâsına ve mütesellimine hüküm ki

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin bu def‘a gönderdiğin ‘arz ve ehl-i Şam’ın mahzarları Der-sa‘âdet’ime vârid ve vâsıl ve mazmûnlarında derc ve tahrîr olundığı üzere mukaddemâ ihrâc olunan yamâklara berren gönderilen odalu neferâtıyla meyânede vukū‘ bulan münâkaşa ve bürûdetin menşe’i ve mebda’ine ve ba‘dehû Şam-ı şerîf’in bi’l-cümle ‘ulemâ ve a‘yân ve eşrâf ve zu‘amâ ve sipâhî ve yerlu kûl âğâları ve zâbitlerinin bâ-ser-hem meclis-i şerî‘at muharribân ve ittifâk olarak keşîdesinin tahrîr olunan ‘ahd u mîsâk ve eymân-ı vefâ ve insâflarına ber-vech-i tafsîl ‘ilm-i ‘alem-i şümûl-ı hüsrevânem muhît ve şâmil olmuşdur fî’l-hakîka Şam-ı cennet-meşâmm kutb-ı dâ’ire-i memeleket ve etrâf-ı memâlikden ihrâm bendinde olan hüccâc-ı sa‘âdet-minhâccın tertîb-i umûr-ı seferiyye ve tensîk-i levâzım-ı zarûriyelerine murâd-ı temşiyet olur bir vilâyet-i celîle-i menkıyye ve ber-vech-i enbiyâ ve evliyâ ve nazargâh-ı hazret-i Hüdâ ber-iklîm-i pür-nezâret olmağla öyle diyâr-ı cemîlü’l-‘îtibârın sekte-i bâhire-i sekînesi dahi levâzım-ı inkıyâd ve edâya ri‘âyet ve ahkâm-ı

şer‘-i mutahhara-i sübûtiyeye mütâba‘at ve bî-vech-i ‘arızâ-i buğzâ ve adâvet ve hâdise-i şahnâ ve bürûdetden mübâ‘adet-i lâzıme-i hakk-ı sîret ve vâcibe-i zimmet ve diyânetleri olamk muktezî olmakdan nâşî mukaddemâ vâlî-i sâbık vezîrim Hüseyin Pâşâ vaktinde mürûr eden münakaşa ba‘zı ağrâz ve ‘illete itminân olmak mülâhazasıyla ‘afüvv ü safh ve Eyâlet-i Şam vâlî-i sâbık vezîrim Osman Pâşâ’ya tevcîh olunub ba‘dehû ânın hengâm-ı hükûmetinde dahi vâki‘ olan ‘arızâ-yı ihtilâlin yâmâkan tâ’ifesinin sû-i hareketlerinden neş’et itmek ihtimâli ile def‘ ve yerlerine odalu neferâtı ta‘yîn olunub bu def‘a vâlî-i sâbıkın Şam’dan infîsâli vaktinde odalu ile dahi yine bu gûne cünhâ-i taksîrin zuhûr ve bürûzi tahdîş-i sâmi‘a-i mülûkâneme bâ‘is ve bâdî ve bu harekâta fazîha-i ehem katân Şam ve hem hüccâc-ı İslâmın teşvîş-i bâllarını teşeyyüd ü şeml-i nizâm hâllerini mevâdd-ı bir emîrdâdı oldığı cihetden bu misillû evzâ‘-ı nâ-becâ olan belde-i mukaddesde hudûs ve bürûzine aslâ ve kat‘â rızâ-yı hümâyûnum olmayup tanzîm-i umûr-ı memleket ve terkıyye-i terehhüb ve ahâlî-i vilâyet ve te’mîn ü tatmîn-i hüccâc-ı sa‘âdet menkibet aksâ-yı i‘mâle ve müntehâ-yı mâ-fî’l-kemâl-i mülukânem olmağla imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde siz ki mevlânâ ve mütesellim-i mûmâ-ileyhasız ehl-i Şam fî-mâ-ba‘d ber-vech-i muharrer ta‘ahhüdleri üzere hareket idüb müğayir ta‘ahhüd ednâ keyfîyetin zuhûr ve mürûruna bi’l-ittifâk ve rızâ ve cevâz göstermemelerini kendülerine ifâde ve tâ‘lîm ve vâlî-i cedîd vezîrim Ali Pâşâ gelinceye dek siz dahi rü’yet ve nezârete sa‘y-i bâlîğ iyleyub hilâf-ı emr-i ‘âlî ser-i mû hareketden gāyete’l-gāye ittikā vü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i C. sene 1153

Hüküm 896: Fransa konsolosu Edirne’nin kale içinde bir mahallde bir kilise yapmaya başladığı haberi alınınca görevlilerden oraya gidip binayı yikmaları gerektiği ile ilgili hüküm.

896-242-3

Edirne mollasına ve bostancıbaşısına ve yeniçeri zâbitine hüküm ki

Hâlâ Edirne’de olan França konsolosunu derûn u hisârda bir mahalle kilîsâ yapmak üzere bînâya mübâşeret idüb bu makūle kilîsâ bînâsı bilâ-emr-i ‘âlî olageldiğinden nâşî kifâyet itdirildiği sen ki bostancıbaşı-i mûmâ-ileyhsin bu def‘a tarafından i‘lâm ve inhâ olunmakla kilîsâ-yı merkūm ahcâr ve eşcârdan bir nesne vâz‘ olunmayup ve eger bu

âna dek nesne vaz‘ ve ebniye makūlesi ihdâs olunmuş ise küllîyyen hedm ve kal‘ itdirilub ve ba‘de keyfîyet-i ‘alâ-vukū‘a i‘lâm olunmak fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde siz ki mûmâ-ileyhimsiz bi’l-ittifâk kilîsâ-yı merkūmânın üzerine varub eger ahcâr ve eşcâr makūlesinden bir nesne ve ebniye ihdâs olmuş ise küllîyyen hedm ve kal‘ ve fî-mâ-ba‘d bilâ-emr-i şerîf bina ve ihdâs olunması emrine mezîd-i sa‘y ü dikkat ve keyfîyetini ‘alâ-vukū‘ i‘lâm ve esaret iyleyesiz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i C. sene 1153

Hüküm 897: Samako, Üsküp, Kalkanderen, Prizren, Şar Yaylağı, Rikava, Yenibazar, Ürgüp, Kosova ve civarlarında bulunan sürülerden alınan verginin İstanbul’a gönderilmesi konusunda gerekli ehemmiyetin gösterilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

897-243-1

Samako ve Üsküp ve Kalkanderen ve Prizren ve Şar Yaylağı ve Rikava ve Yenibazar ve Ürgüp ve Kosova ve havâlîlerinde vâki‘ elviye mutasarrıfları dâme ikbâluhüma ve zikr olunan mahallerin kuzât ve nüvvâb ve zâbitânına hüküm ki

Makarr-ı hilâfet-i ‘âlîyyem olan mahmîye-i Kostantiniyye’de gerek ta‘yînât-ı mîrîye ve gerek ‘ibâdullâha kifâyet edecek mertebe-i ağnâmın tedârük ve mübâya‘asına vesîle-i suhûlet içün eslâfda bulunan ve sâhib-i servet ve sâ’ir hâssa kassâbbaşıları vaktinden mukaddem a‘yân ashâbına selem nâmıyla akçe tevzî‘ idüb ânlar dahi âhardan murâbaha ile akçe istid‘ânesinden müstağnî olmalarıyla vaktiyle ağnâmları kıymet-i rûzîleriyle mübâya‘a ve cem‘ ve Âsitâne-i sa‘âdetime kârib-i kışlâklara nakl ve vaz‘ olunduğu cihetten eyyâm-ı sayf ve şitâda lahm-ı ganeme bir dürlü müzâyaka ve zarûret çekilmiş idi yine ‘ahd-ı karîbden beru bu hâlât-i pes-mânde-i ‘arz-ı imhâl ve seferler takrîbiyle tahâllül-ü iştigāl dahi delîl-i hüsûl âmâl olmağla ağnâm ashâbının edâ-yı teklîfat içün bilzarûre ba‘zı a‘yân ve mâdrâbâz makūlelerinden ol makūle a‘yân ve mâdrâbâz yerlerine geçmekden nâşî ânlar dahi kesb ü kâr ve intifâ‘ bisyâr dâ‘îyesiyle ve beher re’s ganem aldıkları bahâdan altmışar ve yetmişer akçe ziyâde zam ve fürûht edeceği geçmek kıyyesini mahallinde yiğirmişer akçe düşürmek hayâliyle hîn-i mübâya‘ada ile takrîr ve takdîm olunan bahâsından ziyâde şey tâlebiyle bey‘ itmeyûb ‘usrete ta‘vîk ü te’hîr itmeleriyle giden mîr-i sâhibleri ağnâm-ı mübâya‘a ve vaktiyle kışlâklara cem‘ ve nakl idemediklerinden bu hâlde Âsitâne-i sa‘âdetimde

geçmek kıllet ve nedretine bâdî bir emr-i reddi olduğu sahîhen resîde-i rûzî Kasımı ibtidâsından evvel-i bâhar mutemmim-i âsâra dek ta‘yîn-i mîrîyye ve ‘ibâdullâha kifâyet edecek mikdâr-ı ağnâmın mübâya‘a ve tedârrukü akdem-i mehâmm ve akdem-i umûr-ı lâzımü’l-ihtimâmdan olmağla imdi iş bu emr-i şerîfîm ( ) ile vusûlünde siz ki mîr-i mîrân ve sâ’ir mûmâ-ileyhimsiz vakt-i mübâya‘a gezer etmeksizin mikdâr-ı kîfâye ağnâmdan mübâya‘a ve nakli matlûb iduği ma‘lûmunuz oldukda İstanbul kassâbbaşı ve İstanbul kasablar nâzırlarından koyûn mübâya‘asına giden âdemlerinin yedlerinde olan ağnâm mübâya‘alarına ta‘arruz olunmayub ancak yerlû makūlesindan gerek a‘yân ve gerek mâdrâbâz makūlesı ve sâ’ir ağıl ashâbı ve rençber tâ’ifesi yedlerinde bulunan ağnâmın koyun kapânında mühürlü olan kimesnelerin tahmîlleri ve hatt-ı i‘tidâl vech-i vâcib tarafına gadr u himâye olunmamak şartıyla bahâlârı kat‘ ve akçeleri ‘ân-nakdî mîrî sayıcılar yedlerinde tamamen ashâbına edâ vü teslîm ve eger mâdrâbâz makūleleri yerlû ve cümle ağnâmlarını virmekte ta‘allül ve imhâl ve muhâlefet idelerler ise ‘özr u ‘illetine tevcîh-i sami‘a-i iltîfât olunmayup kezâlîk kara ağnâmdan zâhir olan kimesnelerin ma‘rifetleriyle hesâbı tutulup kıyyesı ma‘lûm olduktan sonra kemiyet-i rûzîyeleri ile ba‘de hesâb âhar tarafına gadrdan tehâşî bulunarak mübâya‘a ve ber-vech-i meşrûh akçeleri ân-nakidî sayıcılar yedlerinden ashâba teslîm olunup bu siyâk üzere mübâya‘a vakti mürûr itmezden mukaddem kadr-i kîfâye ağnâmından mübâya‘a ve nakline mezîd-i ihtimâm ve vüfûr u sa‘y ve ikdâm iyleyesiz havâyic-i zarûriyyeden lahm husûsunun tevfîr ve teksîri efzâ-yı murâd-ı hümâyûnum iken şöyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ birinizin tama‘-ı hâmma tâbi‘yyet ve ağnâm ashâbını himâyet ve sıyânet misullu hareket ile imrâr-ı vakt ve ta‘tîl-i maslâhata cesâret olur iseniz sonra bir dürlü ‘özr u ‘illetiniz makbûl ve mesmû‘ olmayup giriftâr-ı ‘ikāb olacağınız bî-iştibâhdır ânâ göre kemâl-i basîret üzere hareket ve âhar tarafına gadr u himâye olunmayarak mazmûn-ı emr-i şerîfîmi infâz ve icrâya mübâderet ve mübâya‘a vakt mürûr etmezden mukaddemâ itmâm-ı kâra bezl-i makderet ve lâkin İstanbul kassâbbaşısı ve İstanbul kasabları tarâfından ağnâm mübâya‘asına giden âdemler dahi ancak İstanbul’a götürecekleri ağnâma sâhib çıkmayub yerlû makūlesinin koyunlarını mîrî mübâya‘adan tehlîsat-ı kadr ile bir midir deyü mübâya‘aya bâ‘is hareketden gāyet tehâşî eylemelerini bir hoşça tenbîh ve te’kîde dikkat ve ser-i mû hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ve mücabenet eylemeniz bâbında fermânı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i C. sene 1153

Hüküm 898: Mudanya sakinlerinden Metropolit Karındaş adıyla bilinen Çapa Dimitrak adlı şahıs Ayder merasının kendi malı olduğunu söyeyip şer‘i mahkemeye başvurmuştur. Bu kişinin yakalanıp İstanbul’a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

898-243-2

Mudanya nâ’ibine hüküm ki

Mudanya sâkinlerinden Metropolit Karındaş dimekle ma‘rûf Çapa Dimitrak nâm zımmînin bu tarafda iddi‘â-yı hukūk u şer‘iyye Ayder mer‘âsı olduğundan ihzârı lâzım gelmekle ta‘yîn çavuş mübâşeretiyle zımmî mezfûr ahz ve Âsitâne-i sa‘âdetime ihzâr olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır

Fî evâsıt-ı C. sene 1153

Hüküm 899: Surre muhafızı olan Vezir el-Hac Ebubekir Paşa İstanbul’dan yola çıkıp görev yerine gittiği esnada, Çorlu Kazası’a bağlı Türkmenli köyünden geçerken bu köyden olan bazı eşkıyalar yollarını kesip bazı eşyalarını gasp etmişlerdir. Bu kişilerin aldıkları ile yakalanıp cezalandırılmaları gerektiği ile ilgili hüküm.

899-243-3

Çorlu ve () ve () kādîlarına ve Bostânıyan hâss-ı hasgîrlerinden olup Tekfurdağı’nda meks ü ikāmet üzere olan Siroz Mustafa Hâsekî *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Hâlâ surre muhâfızı olan düstûr-ı mükerrem vezîrim el-Hâc Ebubekir Pâşâ *edâmallâhü te‘alâ iclâlehû*nun bu def‘a Âsitâne-i sa‘âdetimden hareket ve savb-ı maksûda ‘azîmeti esnâsında Çorlu Kazâsı müzâfâtından Türkmenli Karyesi civârına nüzûl itdiklerinde kârya-yı mezkûr ve civârlarında vâki‘ kurâ ahâlîsinden ba‘zı eşrâf ve eşkıyâ makūleleri çûkalara vezîr müşâr-ileyhin kapucılar kethüdâsı ve tevâbi‘lerinden ba‘zılarının haymelerine duhûl ve bir mûcib-i defter üç bin beş yüz gurûşluk mikdârı emti‘a ve eşyâları serkâ olundığı vezîr müşâr-ileyh mektûbuyla i‘lâm ve ahbâr ve karye-i mezkûr ahâlîsinin bu makūle fesâd ve şekāvet gāret müstemîrreleri oldığı mukaddemâ nezre kat‘ ve başmuhâsebeye kayd olunan cihetden zâhir ve âşikâr olmakdan nâşî eşkıyâ-yı mezkûru bi-eyyi-vechi-kân ahz ve sârf olunan emti‘a ve eşyânın zuhûra gütürülub cezâ-i sezâları tertîb ve icrâ olunmakla ol **[s. 244]** havâlînde

te’mîn ü tatmîni ziyade mühimm ü muktezî olmağla sen ki hâsekî-i mûmâ-ileyhsin mübâşeretinle şakīyân-ı mezbûrdan ‘alâ vechi’t-tâharrî teftîş ve tefahhus ve bulundukları mahallde ahz ve ma‘rifet-i şer‘le serkâ eyledikleri emti‘a ve eşyâ her ne ise ber mûcib-i defter tamamen zuhûra götürülub kayd u sebt ile ve sûret-i sicillâtlarıyla huzûr-ı âsafîye ihzâra ihtimâm ü dikkat ve bu bahâne ile kazâ’îde ‘alâkası ve müdâhale olmayan fukarâ-yı ra‘iyyete ser-i mû cevr u te‘addîden ittikā vü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı C. sene 1153

Hüküm 900: Arnavudköylü Markooğlu, Tabaş, Kozaroğlu, Beldeş, Menu, Yani, Dimitri, Todorros ve Zağar adlı bakkal zımmiler ile boyacı olan Has Köylü Yorgi, Hasköylü Yuhadi ve sâ’ir zımmilerden Mavro, Frek, Büyük Mihal, Değirmendereli Todorri, Bağcıoğlu Balko, Abacıoğlu Pavlo ve Has Köylü Esnamco adlı zımmiler İslimye ve sair kazalardan yüzlerce sığırı satın alarak topladıkları sığırları ve ellerindeki basdırmaları farklı bahanelerle İstanbul’a göndermek istememişlerdir. Bu kişilere sığırlarını, İstanbul’a getirip diledikleri yerlere ve kişilere satabilecekeri haberi verilmiştir. Bu karara muhalefet edenlerin sığır ve pastırmalarına el konulup bunların İstanbul’a göderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

900-244-1

Edirne monlâsına ve Edirne bostancıbaşısına hüküm ki

Edirne cânibinde basdırmalık sığır zebh olunmayup Âsitâne-i sa‘âdetime sevk olunmak bâbında mukaddemâ emr-i şerîfîm sâdır olmuşiken basdırmacı tâ’ifesi gûna gûn ‘illet ve bahâne ile yedlerinde olan basdırmâları Âsitâne-i sa‘âdetime gütürmeyub ve bakkal tâ’ifesinden Arnavud köylü ve Markooğlu ve Tabaş ve Kozaroğlu ve Beldeş ve Menu ve Yani ve Dimitri ve Todorros ve Zağar nam bakkal zımmîler ile boyacı tâ’ifesinden Has Köylü Yorgi ve Hasköylü Yuhadi ve sâ’ir zımmîlerden Mavro ve Frek ve Büyük Mihal ve Değirmendereli Todorri ve Bağcıoğlu Balko ve Abacıoğlu Pavlo ve Has Köylü Esnamco nâm zımmîler İslimye ve sâ’ir kazâlarda olan sığırları iştirâ ve herbirinin yedlerinde altışar yedişer yüz re’s sığır mevcûd iken bu cânibe gütürmeyub müzâyakaya bâ‘is harekete cesâret eyledikleri i‘lâm ve inhâ olmağla imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde siz ki mevlânâ ve bostancıbaşı mûmâ-ileyhimâsız mesfûrların Âsitâneye götürdükleri sığırlarına bu tarafda kasabbaşı ve kethüdâları ve

sığır kasapları taraflarından kat‘â ta‘arruz olunmayub diledikleri kimesnelere rızâlarıyla bey‘ itdirmeleri içün tenbîhi lâzım gelenlere muhkem tenbîh olunub bu vechle nizâm virildiği mesfûrlara ve sâ’ir sığır gütürenlere ifâde ve tefehhîm ve yedlerinde olan sığırları doğri Âsitâneye gütürmek ve bir re’s sığırı âhar mahalle gütürmeyub ve âhare bey‘ itmeyûb İstanbul’da diledikleri vechle fürûht itmek üzere sevk ve tesyîr ve eger ta‘annüd ve muhâlefet ederler ise sen ki bostancıbaşı-i mûmâ-ileyhsin üzerlerine mukaddemâ ve mu‘temed bostânı ustaları ta‘yîn ve bir re’s geriye kalmamak vechiyle cümlesini sürub ‘acâleten ve müsâra‘aten bir kıdem evvel Der-sa‘âdet’ime irsâl ve bu siyâk üzere fî-mâ-ba‘d sığır gütürenleri an göndermeyub ceste ceste irsâl iyleyub ve ser-i mû hilâfından gāyetü’l-gāye ihtirâz ü ictinâb olmak bâbında

Fî evâil-i C. sene 1153

Hüküm 901: Erzurum vilayetininn bazı tımar ve zeamet toprakların mahsullerinden alınması gereken vergilerin toplanmadığı fark edilmiştir. Bu vergilerin toplatılıp bir an önce İstanbul’a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

901-244-2

Erzurum vâlîsi Vezîr Hüseyin Pâşâ’ya ve Erzurum monlâsına ve Dergâh-ı ‘âlî kapucıbaşısından olup mübâşir ta‘yîn olunan () dâme mecdühûya ve Eyâlet-i Erzurum’da vâki‘ kuzât ve nüvvâba ve Malkara hakânı kâtiblerinden olup kapucıbaşı mûmâ-ileyhin ma‘iyyetine ta‘yîn olunan () zîde kadruhûya hüküm ki

Eyâlet-i Erzurum’un zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârı mukaddemâ şeref-efzâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûnumla savb-ı me’mûrları olan Kefe câniblerinde yoklandıklarında mevcûd bulunânları başka nâ-mevcûdlardan dahi ma‘lûm olanlar başkalemleri ve isimleriyle defter olunub zikr olunan yoklâma defterleri Der-sa‘âdet’ime vâsıl olmağla nâ-mevcûdların ze‘âmet ve tîmârlarından elli iki senesi martından elli üç senesi şubatı gāyetine değin iş‘âr ve rüsmûmâta ve ava’îd ve hasûlatları cânibine ‘aîd ve râci‘ olmak hasebiyle sene-i mezbûr mahsûlâtlarının dîger emr-i şerîfîmde zikr ve tasrîh olunan şürûtu üzere mâ-beyni trafından zabt olunmak üzere mahsûsan kapucıbaşı mûmâ-ileyh mübâşir ta‘yîn ve ma‘iyyetine kâtib-i mûmâ-ileyh me’mûr olmuşdur lâkin esnâ-i yoklamâda eyâlet-i mezbûr ze’âma ve erbâb-ı tîmârın bir nicelerinin sancâk ve nâhiye ve başkalemleri ve isimleri alaybeglerinin ma‘lûmları olmakdan nâşî nâ-mevcûd defterden hâric kalup o makūlelerin dahi ze‘âmet ve tîmârları mahsûlü mâ-beyni

tarafından zabt olunmak fermânım olmağın hâssaten iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve kapucıbaşı mûmâ-ileyh ile irsâl olmuşdur imdi yoklâma defterlerinde ze‘âmet ve tîmârları ve isimleri âdem-i ma‘lûmiyyeden nâşî serd u beyân olmayanların ze‘âmet ve tîmârları mahsûlâtı ve gerek derdest olunacağı ve mahlûl icmâl ve mukassırı kalanları defterhâne-i âmiremden ihrâc olunan sûret-i icmâlleri mûcibince ol taraflarda vukūfu olanlardan bi’t-tâharri teftîş ve tefahhus birle kapucıbaşı mûmâ-ileyh ma‘rifeti ile herkanginizin taht-ı kazâsına varır ise ‘alâ-eyyi-hâlin bulub mahsûlât-ı rusûmâtlarını dîger emr-i şerîfîmde mukassıren zikr ve tasrîh olunan şürût ve kuyûd u mûcibince mâ-beyni içün ahz ve der-i ânbâr ve mevkūfen hıfz ve keyfîyet-i ‘alâ vukū‘a i‘lâm idüb ve bu bâbda cümleniz mezîd-i dikkat ve tâharri ederek hîn-i yoklâmada mevcûd bulunânlardan mâ‘adâ ze‘âmet ve tîmâra dâ’ir bir vakf ve mezra‘a ve ‘arazîlerinden bir şenn-i muhtell ve mektûm ve mahfî ve metruk ve mensî kalmamak veçhiyle bulub çıkarub mahsulat-ı rusûmâtlarını şürût u emr-i ‘âlî üzere mevkūfen hıfz itmeye ziyâde ikdâm ve tamam-ı ihtimâm idüb iğmaz ve tüvânâ ve ihmâl ve te‘amiyyeye mikdâr-ı zerre ruhsat ve cevâzdan gāyetü’l-gāye ihzâr ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı C. sene 1153

902-245-1

Bir sûreti dahi

Trabzon beglerbegisine ve kapucıbaşı mûmâ-ileyh ve Eyâlet-i Trabzon’da vâki‘ kuzât ve mahkeme kâtibine ber-vech-i meşrûh

903-245-2

Bir sûreti dahi

Bayazıt Sancağı mutasarrıfına ve kapucıbaşı ve Malazgirt kādîsına ve defter hakânı kâtibine Malazgirt Sancağı’ndan gerek alaybegi ve gerek zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârda bir ferd yoklâmada mevcûd bulunmâmâlarıyla cümlesinden ze‘âmet ve tîmârları kurâ ve mezra‘a mâ-beyni içün zabt itdirulmek üzere ber-vech-i muharrer

Hüküm 904: Eski Silistre mübayaacısı olan Dereköylü Ahmed’in 1150-51 senelerinde Silistre iskelesindeki zahiresini Virselioğlu Hacı Mustafa’nın zorla almış olduğu, zorla alınan bu malın bir kısmı şeran Virselioğlu’nun iken bir kısmı ise devlete

ait olduğu belirtilmiştir. Bu paranın Virselioğlu'ndan tahsil edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

904-245-3

Dergâh-ı 'âlî kapucıbaşılarından olup mukaddemâ Silistre cânibine mübâşir ta'yîn olunan Ömer dâme mecdühûya hüküm ki

Sâbıka Silistre mübâya'acısı olan Dereköylü Ahmed'in bin yüz elli ve elli bir senelerinde Silistre iskelesinde cem' ve iddihâr itdirdiği zehâyiri Virselioğlu Hâcı Mustafa mukaddemâ cebren ahz itmekle mahallinde bi'd-defa'ât murâfa'a-i şer' oldukda mübâya'a-i merkūmede yüz seksen beş keyl şa'îr ve yiğirmi üç bin altı yüz kırk keyl dakīk ve on altı bin yüz keyl hınta mezbûr Virselioğlu'nun makbûzâtı oldığı şer'ân sâbit ve taraf-ı şer'den hüccet-i şer'iyye verildiğinden gayri merkūm Hâcı Ahmed'in yedinde olan mîrî akçeden dahi on bin yedi yüz otûz altı gurûş ahz iyledüğü mezbûr Hâcı Mustafa temessük verilmişiken zehâyir ve mebâliğ-i merkūmeyi edâda tahlîl üzere olmağla tahsîl ve ba'zı mevâdd-ı şer'iyyenin edâ vü teslîmi içün sen ki kapucıbaşı mûmâ-ileyhsin bundan mukaddem mahsûsan emr-i şerîfîm sen mübâşir ta'yîn olduğuna binâ'en mahalline varub mezbûr Hâcı Mustafa'yı ahz ve Silistre Kal'ası'na kal'a-i bend itdirdiğun mukaddemâ ahbâr olundukda zimmetinde olan nesneleri ba'de't-tahsîl merkūmun rüfekāsından olan Menuvi Hâcı Hüseyin ve Kâra Murad dimekle ma'rûf kimesneleri dahi ahz ve o câniyi dahi Tolcı Kal'ası'na kal'a-i bend itmek üzere tekrâr emr-i şerîfîm ısdâr ve tarafına irsâl olduktan sonra şakī-i merkūm Dereköylü Ahmed'in maktûlen fevt olduğu haberi dahi tevârüd itmekle mezbûr Virselioğlu'nun zimmetinde olan mübâya'at ve akçe-i küllî cânib-i mîrîye 'âîd ve râci' olmağın mahsûsan emr-i şerîfîm dahi ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde mezbûr Virselioğlu Hâcı Mustafa'nın zimmetinde olan mârrü'z-zikr yüz seksen beş bin keyl şa'îr ve yiğirmi üç bin altı yüz kırk keyl dakīk ve on altı bin yüz keyl hıntanın aynı oldığı sûretde kıymet-i rûzîleriyle mebâliğ-i merkūm on bin edi yüz otûz altı gurûş îrâd ideceği 'özr u 'illetine ısgā ve i'tikād etmeyerek 'alâ-eyyi-hâl elbette ve elbette bir ân akdem kendüsinden bilâ-kusûr tahsîl ve virmediği sûretde bi'l-cümle mâ-meleki mîrî içün zabt ve deger u bahâlârıyla ma'rifet-i şer'le ba'de't-tahrîr kendüsini hâbs-i ibkā ve rüfekāsından olan mezbûr Menuvî Hâcı Hüseyin ile Kâra Murad dahi a'yân ve ahâlîden tâleb ve bi-eyyi-hâlin ahz ve kal'a-i bend ve muhâlefet ederler ise muhkem-i haklarından gelinmek içün keyfîyet-i 'arz u i'lam ve ba'de emr-

i şerîfîm vürûduna dek sen ânda meks ü karâr ve vârid olacak emr-i şerîfîmle mazmûn-ı münîfini infâza ibtidâr iyleyesin hâsılı bâlâda mezkûr mübâya‘at ve mebâliğ-ı mîrîye ‘âîd olmağla ‘alâ-eyyi-hâlin tamamen tahsîl ve teslîm-i hazîne-i âmirem alması matlûb olamsına ba‘de’t-tebği ve bir ferdin ‘özr u ‘illetine bakmayub ne tarîkle ve ne vechle olur ise olsun mübâya‘a zehâyirini mebâliğ-i merkūmun bi’t-tamam ve’l-kemâl merkūm Virselioğlu’ndan ba‘de’t-tahsîl kendüsini hapisde ibkā ve keyfîyetini i‘lâm ve kezâlîk rüfekāsı mezbûrları haklarından tahrîr olunan hâlât-ı bi-eyyi-vechi-kân icrâ ve itmâma sa‘y-i ikdâm iyleyub şöyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ sen dahi tama‘-ı hâmma tabiyyet ile mikdâr-ı zerre ve ta‘tîl-i maslâhata bâdî hareket itdirirsen bilâ-emân haklarından gelineceğini mukarrer birub ânâ göremezîd-i basîret üzere hareket ve ser-i mû hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemen bâbında ferrman-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i C. sene 1153

Hüküm 905: Rusya’ya gönderilecek büyük elçinin ve Rusya’dan gelecek elçinin Saliva Nehri civarında değişimleri kararlaştırılmıştır. Bu elçilerin gelip gitmeleri için iki yüz araba Boğdan ve Bucak tarafından, iki yüz arabanın ise Kırım canibinden hazırlanıp ücretleri devlet tarafından karşılanması sonucunda bunların Salivya Nehri civarına gönderilmeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

905-246 -1

Bucak ser-‘askerî Şahin Giray Süleyman *zîde ulüvvühû*ya hüküm ki

Devlet-i ‘âlîyye’m tarafından Moskov cânibine ber mûcib-i şürût mesâlih-i ba’s u irsâl olunan büyük îlçînin zehâbı ve Moskovlu tarafından kezâlîk Der-sa‘âdet’ime irsâl olunan büyük îlçînin ebâbı içün bundan akdem Bucak ve ol havâlîlerden yüz kıt’a ve Kırım cânibinden dahi iki yüz kıt’a ârâba tertîb ve mahallî mübâdele Saliva suyu olmak üzere ta‘yin ve tahsîs olmuşdi yine el-hâletü hâzihî îlçîyân-ı mûmâ-ileyhimânın mübâdeleleri Aksu havâlîlerinden bir münâsib mahallde olmak üzere tertîb ve Saliva câniblerinden berü semte tebdîl ve tahmîl olmakdan nâşî Kırım cânibinden ihrâc olunacak ârâbalar te’hîre kalmak iktizâ itmekle ânlara bedel yüz kıt’a ârâba Boğdan’dan ve yüz kıt’ası dahi Bucak tarafından müceddeden tasfiye ve tanzîm oldığı cihetten mukaddemâ Bucak semeninden ihrâc-ı fermânım olan yüz kıt’a ârâbadan mâ‘adâ bu def‘a tertîb olunan yüz kıt’a ârâbanın her kıt’asını beher bin gurûş ‘atîk

iktizâ eden üç bin gurûş ücretleri ‘ân-nakdî hazine-i âmiremden ihrâc ve merâsim emr-i mübâdeleye ifâ-yı tamm ve icrâya me’mûr Özi vâlîsi vezîrim Numan Pâşâ’ya irsâl olunup ânın ma‘rifetiyle zikr olunan ücretleri ashâbına ve virilmek fermânım olmağın imdi iş bu emri şerîfîn () ile vusûlünde sen ki ser-‘asker mûmâ-ileyhsin mukaddemâ Bucak’da ve ol havâlîlerde ihrâcı fermânım olan yüz kıt’a olan ârâbadan mâ‘adâ bu def’a olan tertîb-i cedîd üzere yüz kıt’a ârâbayı dahi bâl ağâsı kurûnu’l-emâcid ve’l-a‘yân Abdulkādîr *zîde mecduhû*nun inzimâmı ma‘rifetiyle bir ân akdem ve bir kıdem mukaddem ‘alâ cenâhe’l-isti’câl tamamen ve kâmilen ihrâc ve müşâr-ileyh ile bi’l-muhâbere varacakları mahalle ba‘de’t-ta‘yini ber-vech-i muharrer iktizâ eden ücreleri ânın tarafından virilmek üzere savb-ı merâma tesyîr ve irsâl idub bu vechle serî‘ân hitâm-ı kâra mübâderet ve vakt-i zâyi‘ olmağla bir ferden tevkīf ve tesvîk misillü ednâ hareketine ruhsat ve cevâzdan mübâ‘adet ve bâl ağâsı mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle zikr olunan yüz kıt’a ârâbanın ‘alâ-eyyi-hâl elbette ve elbette bir sâ‘at evvel ‘acâleten ve musâra‘aten ihrac ve irsâline sârf-ı mâ-hasâl-ı kudret eylemeniz bâbında

Fî evâsıt-ı C. sene 1153

Hüküm 906: 905. Hüküm tekrarlanmıştır.

906 – 246 – 2

Özi vâlîsi Vezîr Numan Pâşâ’ya hüküm ki

Bundan akdem îlçîler mübâdelesi mahall-i nehr-i Saliva olmak üzere ta‘yin ve tahsîsi olduğundan Devlet-i ‘âlîyye’m îlçînin zehâb ve mesfûr îlçîsinin ‘iyâb içün vech-i münâsib ile iki yüz ârâba Boğdan ve Bucak tarafından ve iki yüz ârâba dahi Kırım cânibinden tertîb olmuş idi yine el-hâletü hâzihî îlçîyân-ı mûmâ-ileyhimânın mübâdeleleri sâdr-ı a’zam kâ’imesinde beyân oldığı üzere Aksu havâlîlerinden bir münasib mahallde olmak üzere tesviye ve ta‘dîl ve taraf-ı zehâb ü ‘iyâb Saliva cânibinden berü semte sârf ve tahvil olmakdan nâşî Kırım cânibinden ihrâc olacak ârâbalar te’hîr olmak iktizâ itmekle ânlara bir ân mukaddem ihrâcı fermânım olan yüz kıt‘a ârâbadan mâ‘adâ bu def’a dahi ücretleri Boğdan cizyesi mâlından virilmek üzere Boğdan’dan yüz kıt‘a ve kezâlîk mukaddemâ Bucak’tan ihrâc fermânım olan ârâbadan mâ‘adâ bu def’a dahi tekrâr yüz kıt‘a ârâba Bucak’tan ihrâc ve mâ‘adâ her kıt‘asını otûzar gurûş ücretleri sen ki vezîr müşâr-ileyhsin senin cânibinden virilmek üzere münâsib gördüğün mahalle sevk ve irsâl eylemeleri içün evâmir-i şerîfîmle Bucak ser-

‘askerîne Boğdan voyvodasına ba‘s ve tesyîr olunup ve Bucak tarafından bu def‘a ihrâc olunacak mârrü’z-zikr yüz kıt‘a ârâbaların üçer ayak iktizâ eden üç bin gurûş ücretleri ‘ân-nakdî hazîne-i âmiremden ihrâc ve tarafına irsâl olundığından gayri îlçîyân-ı mûmâ-ileyhimânın esnâ’i râhda ta‘yînât-ı rûz-merreleri dahi tasdîkine ve tertîb ve mâlîye tarafından evâmîr-i şerîfimle mahalline irsâl ve tesyîr ve tefâsîl kifâyet ve mâliye-i emr-i şerîfîm ile evvelce sana ifâde ve tefehhîm olunmuşdur ancak îlçîyân-ı mûmâ-ileyhimânın zehâb ü ‘iyâbı lâzım gelen ta‘yînât-ı rûz-merreleri bi’t-tamam def‘ u teslîm olunmağa dikkat ve vücûh u müzâyaka ve zarûretden siyânet ve Bucak ve Boğdan taraflarından makdem ve mefâhir tertîb olunan sâbıka salifü’z-zikr ârâbaların gelecekleri tamamı Bucak ser-‘askeri Şahin Giray Süleyman *zîde ulüvvühû* ile Boğdan voyvodası Ligor[220] Voyvoda’ya i‘lâm ve işâret ve zikr olunan ârâbaları ve tertîb olunan zehâyiri savb-ı maksûda celb ve ihzarından miknet ve ba‘de mübâdele Moskov îlçîsine hengâm ‘iyâbında mu‘âmele bi’l-mecâmıyla dostluk merâsiminin icrâsına ve fer ü haşmet levâzımının îfâsına mübâderet eylemek içün mahsûsan Dîvân-ı hümâyûnum tarafından dahi iş bu emr-i şerîfîm ısdâr () ile irsâl olmuştur imdi zatında olan teyakkuz ve basîret ve vüfûr-ı diyâret [221]ve himmet muktezâsınca o câniblerde bir vakt-i merâm-ı pezîrâ-i itmâmı senin devş-i gayret ve gerden kiyâset ve mümkine bendi ve ta‘alluk olundığı ma‘lumun oldukta mukaddemâ mû’ahhar tertîb olunan ârâbaların ve zehâyirin iktizâ eden mahallere celb ve ihzârı ve merâsim-i mübâdelenin tevakkuf ve ikmâl levâzım-ı dostînin tensîk ve ibkāsı ve’l-hâsıl bu hatb-ı ehemm ve emr-i a‘zâm ve ikdâmda ‘uhdene mütertîb ve zimmet-i düstûrâneyi lâzım ve levâzım umûr u cüzvîye ve küllîyyenin vech-i hüsn-ı tavr-ı mergūb müstahsene üzere temşiyet ve edâsında şân-ı ‘azîmet-nişân Devlet-i ‘âlîyye’mi izhâr ve fer u şevket-saltânat-ı seniyyemi kemâ-yenbagī ibrâza ibtidâr idüb iğmâz-ı te‘âmî ve kusûr ve tevânî misillü ednâ harekete ruhsat ve cevâza mübâ‘adet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı C. sene 1153

Hüküm 907: Bender muhafızı Hüseyin Çorbacı’dan emrindeki kırk askerini Duman Kalesi’ne göndermesi gerektiği ile ilgili hüküm.

---

[220] Metinde “İgor” diye yazılmış.
[221] Dirâyet olmalı.

907 -246- 3

Bender Kal'ası muhâfazasına me'mûr toprabacıları üzerlerine zâbit olan otûz altı bölüğün Hüseyin Çorbacı zîde kadruhûya hüküm ki

Bundan akdem Bender cânibi ser-'askerî ma'iyyetine me'mûr olan neferât âhar münâsib kal'alara tesyîr ve nakl olunmak muktezî olmağla kırk neferin tefrîk ve ifrâz ve Duman Kal'ası muhâfazasına ta'yin ve esâmîleri mahalline kayd olunup bir sâ'at akdem me'mûr oldukları hıdemât-ı 'âlîyyemden kıyâm iylemeleri içün sâdır olan emri şerîfîm Ocak tarafından mübâşir ta'yin olunan () Çavuş *zîde kadruhû* ile irsâl olmuştur vusûlünde sen ki zâbit-i mûmâ-ileyhsin memhûr defteri mûcibince zikr olunan kırk neferi tamamen ma'iyyetinden ifrâz ve mübâşiri merkūme teslîm ve bir ân akdem me'mûr oldukları Duman Kal'ası muhâfazasına nakl ve irsâl itmek bâbında sa'y ve ihtimâm ü dikkat-ı tâmm eyliyesin ve sen ki mübâşir-i merkūmsun ber mûcib emr-i 'âlî kırk neferi tamamıyla memhûr defter mûcibince alup me'mûr oldukları muhâfazaya irsâl ve zabtine teslîm hıdemât-ı me'mûralarına kıyâm eyledikleri müşâr zâbit mûmâ-ileyhin i'lâm ve 'arz bu tarafa ric'at eyliyesin deyü topârâbacıbaşısı el-Hâc İbrahim *zîde mecduhû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında

Fî evâsıt-ı C. sene 153

Hüküm 908: Rakka sakinlerinden Şavi Semk Araplarından Şam tarafında yerleşik olan Sanca Aşireti eskiden beri sert mizaçlı ve kaba bir aşiret olduğundan bu aşiretden 400-500 kişi çöl yoluyla izin almadan Haleb'e geldikleri haberi alınmıştır. Bu kişilere yolda saldırı olmuş ve Halep ahalisinden bazıları bunların mallarını ve parasını gasp etmiştir. Bu olaylar sonucunda Halep'te kargaşa ve huzursuzluk meydana gelmiştir. Bu olaylara sebep olanların araştırılıp bulunması ve Halep'te nizamın sağlanması gerektiği ile ilgili hüküm.

908 – 247- 1

Haleb vâlîsi Vezîr Yakup Pâşâ'ya ve monlâsına hüküm ki

Rakka sükkânından Şavi Semk Urbanı'ndan Şamiye tarafında mütemekkin Sınca 'aşîreti üteden berü ru'ûnet ve huşûnet ile mecbûl bir tâ'ife olduklarından Rakka vâlîsi vezîrim Ahmet Pâşâ'nın bu hilâlde mâlikânesi olan Kilis Paşâgāhı'nda meksi

hasebiyle ‘aşîret-i merkūmeden dört beş yüz mikdârı kafîlenin çöl yoluyla medine-i Haleb’e vusûlleri istihbâr olundukda mâllarıyla ahz ve tarafına irsâl olunmak üzere müşâr-ileyhin vârid olan tahrîrâtına binâ’en kırk üç neferi ahz ve ma‘adası firâr ve mahallerin arasında ihtifâ ve karar idüb mâlları olan yağı ve her birleri ba‘zı kesâne fürûht itmeleriyle ber mûcib-i defter gömrük der-i zimmet olan akçelerin ahz ve kâbzına ‘aşîret-i mezbûrenin şeyhleri olan Mehmet Sılavi nâm kimesne şer‘ân vekîl oldığı huzûr u şer’ide ba‘de’l-isbât yedine virilen hüccet-i şer‘iyye ve mer‘âsı ile zımmında olan akçey-i yerlû yerinden talep üzere iken a’yan ve ahâlî-i Haleb’den ba‘zıları zimetleri olan mebâliğ-i küllîyyeyi ekl ü bel‘ da‘iyyesiyle esnâfı tahrîk ve ifsâd ve cem‘iyyet ile ikâznâme vakt ve fesâd itmeleri ile ba‘zı husûs ile me’mûren Haleb’te bulunan Dergâh-ı mu‘allâm kapıcubaşılarından Rehâvî Mehmed *dâme mecdühû* her-çend itfâ-i te’sire-i şekāvet içün reşha bâşısını pend ü nasîhat oldukda şeddâden şerr ü şûrları intifâ-pezîr olmayup mütesellim hâbsinde olan mahbûsları cebren ıtlâk ve vekîl-i merkūm Şeyh Sılavi’yi ve ba‘de Haleb sükkânından bir nefer zımmîyi bi-gayri hakk ‘alâ mele-i nâsı celb ile izhâr-ı bağy ve şikāk eyledikleri vezîr müşâr-ileyh tarafından bu def‘a Der-sa‘âdet’ime i‘lâm ve inhâ olmağla bu gûne harekete muğayyir şer‘-i enver ve muhâlif-i rızâ-yı hümâyûn-ı meymenede eser olmakdan nâşî def‘ u ref‘î ve bilâd u ‘ibâdın emn ü râhatları fermânım ve matlûb u hümâyûnum olmağın mahsûsan iş bu emri şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde sen ki vezîr müşâr-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimâsız belde-i Haleb gibi sevâd-ı a‘zamı zabt-ı nizâm ve rabt-ı hüsn-i intizâmı murâd-ı şâhânem olduğu ma‘lûmunuz olundukda bu gûne mihrek kıllete ve fesâd olanları sırren ve ‘alenen teftîş ve tefahhus ile bulup şer‘ân lâzım gelen te’dîbleri icrâ ve şekāvete ‘alâkası olmayanlara vechen mine’l-vücûh ta‘arruzdan ittikā ederek bi’l-ittifâk üslûb u hükm üzere erbâb-ı şekāveti def‘ u te’kîl ve memleketi nizâm-ı aslîyesine ircâ‘ ve tebdîl idüb emniyet-i bilâd ve refâhiyet ‘ibâda fevka’l-hadd bezl-i makderet ve keyfîyeti ‘alâ vukū‘ Der-i devlet-medârıma i‘lâm ve işâret eylemeniz bâbında

Fî evâil-i C. sene 1153

Hüküm 909: Derya kapdanı Vezir Süleyman Paşa’dan tersane-i amire de kullanılmak üzere Edremit’te hazırlanacak ziftin alınması için miri bir kalyonun görevlendirilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

909-247-2

Hâlâ deryâ kapudânı Vezîr Süleyman Pâşâ'ya hüküm ki

Tersane-i âmirem içün tertîb olunan ziftin beş yüz kantârı el-yevm Edremit'de mevcûd ve bin kantârı dahi Kasıma yigirmi gûn kalıncaya dek hazır ve ihâle olacağı ahbâr olunmakla sen ki kapudânım vezîr müşâr-ileyhsin iş bu emri şerîfîm () ile vusûlünde ma'iyyetinde olan mîrî kalyonlarından bir kalyon ta'yîn ve vakt-i mezbûrede mahall-i merkūmeden iki bin beş yüz kantâr zifti tekmil ve bi-mennihî te'âlâ tershâney-i âmireme îsâl ve teslîm eylemek üzere mûmhânene tenbîh-i ekîd ile vaktiyle mahall-i merkūme irsâl ve tesyîr eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur

Fî evâil-i C. 1153

Hüküm 910: Kırşehir Sancağı mutasarrıfı Mehmed'in 1153 senesine ait borcunun mütesellim olan Osman'a teslim etmesi ve Kırşehir sancağının hazariyesi taksidlerinin zamanında ödenmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

910- 247- 3

Kırşehri Sancağı'nda vâki kādîlara ve a'yâna hüküm

Temruk muhafazası şartıyla ber-vech-i arpalık Kırşehri Sancağı mutasarrıf olan Mehmet *dâme ikbâlü*hûnun lîvâ-i merkūmenin bin yüz elli üç senesi hazariyyesi taksîdi edâ-i tahsîl ve tarafından mütesllimi Osman *zîde kadruhû*ya teslîm olunub sene-yi merkūmenin taksîd-i senesi hulûl itmekle mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafına 'âîd olan taksîd-i sanî şürût u hazariyye üzere tarafından mütesellim-i mûmâ-ileyh talep eyledikleri ahâlînden ba'zıları âdem-i itâ'at üzere oldukları inhâ olmağla siz ki mûmâ-ileyhimâsız sene-i mezbûreye mahsûben lîvâ-i mezbûrun hazariyyesinden taksîd-i tâb ve bedelî dahi vakt ü zamânıyla şürût u hazariyye üzere yerlû yerinden tahsîl ve mütesllim-i mûmâ-ileyhe edâ vü teslîm itdirilub bir vechle nakline muhâlefet etmemeleri bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i C. sene 1153

Hüküm 911: Sivas Eyâleti'nin Murtaza Paşa'ya tevcih edildiği, tevcih emrinin henüz kendisine ulaşmadığı, tevcih emrinin kendisine ulaşana kadar Sivas Eyaleti işleriyle ilgilenmeye devam etmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

911- 247- 4

Sivas Eyâleti bundan akdem kendüye tevcîh ve ihsânım olunan Murtaza Pâşâ *dâmet me'âlîye*hûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin Eyâlet-i Sivas bundan akdem 'avâtıf-ı 'âlîyye-i mülûkânemden sana tevcîh ve ihsânım olmağla tevcîh-i emr-i şerîfimi hâssa silahşörlerinden kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mîr Ahur Mehmet Pâşâzade İsmail *zîde mecduhû* ile iş bu sene-i mübâreke Rebî'ü'l-âhirinin ikinci gününde tarafına irsâl olunmuş idi bu def'a vârid olan kâğıdında tevcîh-i emr-i şerîfîmin henüz tarafına vâsıl olmadığı tahrîr olunmuş eyâlet-i mezbûre ber-vech-i muharrer sana tevcîh ve hâlâ üzerinde olup zabt u rabt memleket ve def'-i şürûr idüb erbâb-ı şekāvet 'uhdene tefvîz olmağla tevcîh-i emr-i şerîfim varıncaya değin senin kat'â fütûr götürmeyub zabt u rabt emrine kıyâm ve himâye-i fukarâ-yı ra'iyyet ve murâfa'a şer' u şeri'ata ikdâm-ı tâmm eylemek içün mahsûsan iş bu emri şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuştur imdi keyfîyet-i minvâl-i meşrûh üzere olduğu ma'lumun olundukda tevcîh-i emr-i şerîfim tarafına varıncaya dek aslâ kat'â ve hîn-i kusûr götürmeyup zabt u rabt memleket ve hamiyyet ve siyânet fukarâ-yı ra'iyete ibtidâr havza-i hükûmetin şürûr u mazarrdan tathîre bezl-i iktidâr eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C. sene 1153

Hüküm 912: İstanbul'dan Bağdat'a hazine nakline memur olan Hasan adlı kişinin önünü Kurt Kulağı ve Burnaz Köprüsü arasında eşkıya kesmiş, bazı görevlilerin öldürülüp bazı mallarının ise gasp edildiği haberi alınmıştır. Bu esnada Aziz Sancağı beyi ile Kurt Kulağı zabiti görev yerlerinde bulunmadıkları ve Rakka'da oldukları için olaya müdahale edememişlerdir. Bu yöneticilerin görev yerlerine dönüp eşkıyaları yakalamaları ve onları cezalandırmaları gerektiği ile ilgili hüküm.

912-248-1

Aziz Sancağı beyi *dâme 'izzuhû* ve Kurt Kulağı zâbiti el-Hâc Bayram *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Der-sa'âdet'imden Bağdad'a hazîne nakline me'mûr olan Hasan *zîde mecduhû*nun Kurt Kulağı ile Burnaz köprüsü beyninde on iki nefer süvari ününe çıkup muhârebe ve mûmâ-ileyhî darb ve mecrûh idüb hâk-i pâsını ve ba'zı nesnesini ahz ve lâkin

hazîne-i merkūmeye îsâl ve cesâret edemedikleri ihbâr ve inhâ ve siz ki mûmâ-ileyhimâsız siz dahi Rakka vâlîsi vezîrim Ahmet Pâşâ'nın yânında olduğunuz iş'âr ve inhâ olmağla sizin şürût-u tevcîh ve mâlikanenizde da'imâ havza-i hükûmetinizde meks ü karâr ve ol havâlîleri levs ve vücûd u eşkıyâdan tathîre ve emr-i şerîkinin emn ü selâmetlerine ibtidâr eylemek ve bilâ-emri şerîfe mugāyir hilâfınızdan bir hatve hâric mahalle gitmemek şart ve takayyüd ü rabt ve temehhür olunmuşiken siz bilâ-emri şerîfe zabt-ı hükûmetinizi bırakıp vezîr müşâr-ileyhin yânına varmânız şürût u merkūmeye mugāyir ve rızâ-yı hümâyûnuma muhâlefet bir emîr-i reddi olmağla bu gûne nâ-merdî harekete cesâretinizden nâşî sancâk ve mâlîkaneniz üzerinizden ref' ve muhkem haklarınızdan gelinmek eğerçi lâzım gelmiş idi ancak bu def'a sizi rakde-i gafletden ikâz içün yalnız inzâr ü tehdîd ile sami'a-i intibâhınız takrî' olunmağın iş bu emri şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi hazîne-i merkūmeyi bu def'a 'ıyâzen billâhi te'âlâ zarar u hâsâret isabet lâzım gelur ise vâki' olan zararları bilâ-imhâl sizden tamamen ve kâmilen tahsîl olunacağını mukarrer iduğuni ba'de't-tebğî emr-i şerîfîm vardığı ânda ikiniz dahi kalkub havza-i hükûmetinize gelüp zikr olunan fesâda ihbâr eden eşkıyâyı sırren ve 'alenen tecessüs ve tefahhus ederek 'alâ-eyyi-hâlin elbette ve elbette bulup mûmâ-ileyhden aldıkları şeyleri bilâ-noksân tahsîl ve şer'ân icâb eden cezâ-yı şer'iyyeleri tertîb ve fî-mâ-ba'd bilâ-emri şerîfe taht-ı hükûmetinizden hâric mahalle gitmeyüp dâ'imâ ânda karâr ile etrâf ve havâlîne 'ale'd-devâm havâle güş u basîret ve her nerde birden ikeden yâhûd daha ziyâde eşkiyâ ve harâmzâde zuhûrâtı haber aldığınız ânda iktizâsına göre birbiriniz ile haberleşerek sürûb üzerine varub kat'â emân ve zamân virmeyüp ahz ve ele götürmeye mübâderet ve ol havâlîleri vucud u hıyânet olan eşkıyâdan tanzîf ü tathîr ve taraf-ı mesâlîk tasfîye ve tensîkine dikkat ve âmir-i şürekân âminen ve sâlîmen 'iyâb ü zehâblarına bezl-i mâ-hasâl ve sa'y ve kudret eyliyesiz ber-vech-i muharrer senin ol tarafda me'mûriyetinizden maksûd usûl u ahvâlide taraf-ı mesâlik ve itmînân bilâd ve memâlîk olmağla şöyle ki ba'de-zîn dâhil-i hudûdunuzda bir ferde zarar ve hâsâret isbât itmek ve katl-i nüfûs misillû hâlât vukū' bulmak lâzım gelur ise maktûlun diyetini ve vâki' olan zararı bilâ-imhâl sizden tazmîn ve tahsîl olduğundan gayri zabt u rabt emrinde kusûr ve tekâsül ve emr-i şerîfîmin ikâzında fütûr ve fena hâlîniz sebebi ile bilâ-emân haklarınızdan gelineceği dahi bî-iştibâhdır ânâ göregözünüzü açub selâmet-i hâl size lâzım ise irâhe-i emr-i şürekân ve izâle-i vucud u erbâb 'isyâna bezl-i tâb ve tüvânâ idüb zinhâr ve zinhâr

mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü'l-ğayye ihtirâz ü ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâsıt-ı C. sene 1153

Hüküm 913: Gönye Sancağı mütesellimi Hüseyin adlı kişi Gönye Kalesi'ndeki cami vakfı mütesllimliğini bu göreve yeni atanan Aza Mustafa adlı kişiye teslim etmediği, bu vakfın gelirlerini zimmetine geçirdiği, kaledeki Aza Mustafa'ya ait dükkanlarını ve evini yağmaladığı haberi alınmıştır. Gönye Sancağı mutasarrıfından Hüseyin'in mutasarrıflık ve kethüdalık görevinden azl edilerek yerine dindar ve dürüst birinin atanması gerektiği ile ilgili hüküm.

913-249-1

Ber-vech-i arpalık Gönye Sancağı mutasarrıfı () *dâme ikbâlü*hûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin hâlâ kethüdân ve lîvâ-i mezbûrda mütesellimin olan Hüseyin nâm kimesne Gönye Kal'ası'nda câmi'-i şerîfin ve Aza Mustafa *zîde sarâh*ının berâd-ı şerîfimle mutasarrıfı oldığı tevliyet ve nezâret ve meşîhatı zabt itdirmeyub tevliyeti kendüsi zabt ve vakfa 'âid olan mahsûlât ve rusûmâtı bi'l-cümle ekl ü belğ edub ve erbâb ve tâ'ife ve mûmâ-ileyhe bir akçe ve bir habbe virmediğinden mâ'adâ geçen sene eyyâm-ı şitâda kal'a-i merkūmeye varub derûn kal'ada olan hâne ve dekâkîni bi'l-cümle tahrîb ve emvâl-i Müslimîni nehb ü gāret ve mûmâ-ileyhin sâkin oldığı hâneyi basub emvâl ve eşyâsını gasb kendüsini darb ve mecrûh ve sekiz ay mikdârı 'abd-ı ferrâşı oldığı takrîr ve inhâ itmekle bu gûne zalemeye ruhsat virilmek tâmm-ı rızâ-yı hümâyûnuma mugāyir hareket olunmağın iş bu emr-i şerîfîm vardığı ânda mezbûr kethüdâ ve mütesellimlikden 'azl ve yerine müstakīm ve dîndâr birini nasb idüb fî-mâ-ba'd bu gûne zalemeye rızâ ve ruhsat vermeyub def'-i mezâlim ve mu'âşerete ibtidâr ve hilâfından ihtirâz eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-i C. Sene 1153

Hüküm 914: Ada-i Cedid muhafazasında bulunan tüm askerlerin Şam Kalesi muhafazasına tayin olunmaları için Selanik'e nakl edilip ordan da gemi ile Şam muhafazalığına gönderilmeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

914-249-2

Kurûnu'l-emâsil ve'l-akrân () zîde kadruhû hüküm ki

Ada-i Cedid muhâfazasında olan Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ortalarından yetmiş beşinci cemâ'at ve yiğirmi beş bölüğün ortaları Şam-ı şerîf Kal'ası muhâfazasına ta'yîn olunmâlarıyla bayrakları ve kazğânları 'umûmen neferâtıyla Ata'dan ihrâc ve mübâşeretinle Selanik'e nakl ve Şam-ı şerîf muhâfazasına yeniçeri zâbiti ve nasb olunan () *zîde kadruhû* Selanik'e varub dâhil olunca mahall-i mezbûrede meks ve ba'de mûmâ-ileyh ma'iyyeti ile ve ta'yîn olunan sefâyin ile me'mûr oldukları Şam-ı şerîf muhâfazasına varub hıdâmet-i muhâfâzâda kıyâm ve istihdâm olunmaları fermân olundukda sen ki mübâşir-i mezbûrsun gereği gibi salifüz'-zikr iki 'aded ortaları bayrakları ve kazğânları ve 'umûmen neferâtlarıyla Ata muhâfazasından ihrâc ve Selanik'e îsâl ile Şam-ı şerîf vâsıl-ı vürûduna değin ânda meks itdirub 'avd u te'hîrden tevakkī vü mücânebet iyleyesin deyü bi'l-fi'il Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağâsı olan vezîrim Hasan Pâşâ *edâmallâhü te'alâ iclâlehû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-i C. Sene 1153

Hüküm 915: Şam muhafazasına yeniçeri zabiti göreviyle atanan () adlı kişinin beraberindeki askerlerle Selanik'e gidip oradan gemiyle Şam'a gitmeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

915-249-3

Şam-ı şerîf muhâfazasına yeniçeri zâbiti nasb olunan () *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Bu def'a Niş ve Ata-i Cedid muhâfazalarından ba fermân-ı 'âlî ihrac ve Selanik'den meks üzere olan Dergâh-ı 'âlî ortalarından yetmiş beş ve seksen üç cemâ'at ortaları yiğirmi beş bölüğün ve beşinci sekban dürder 'aded ortalar yâramazları ve kazgānları ve 'umûmen neferâtlarıyla senin defterinle ve ta'yîn olunan sefine ile âdem ve bi-

‘avnihî te‘âlâ bir gûn akdem Şam-ı şerîf Kal‘ası’na nakl ve hidemât-ı muhâfazasına kıyâm itdirilmek bâbında fermânım olmağın imdi inşâ’allâhü te‘âlâ kalkub bir gûn mukaddem ve bir sâ‘at evvel Selanik’e varub sâlîfü’z-zikr dört âdet ortaları bayrakları ve kazğanları ve ‘umûmen neferâtıyla ta‘yîn olunan sefîneye tahmîl ve mukaddemâ me’mûr oldukları Şam-ı şerîf muhâfazasına vâsıl ve hıdemât-ı muhâfâzâda kıyâm ve istihdâm olunub ‘avk u te’hîrden tevakkī vü mücânebet iyleyesiz deyü bi’l-fi‘il Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağâsı olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-‘alem vezîrim Hasan Pâşâ *edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak içün yazılmışdır

Fî evâsıt-ı C. Sene 1153

Hüküm 916: Rakka’ya yerleşmiş olup Aydın, Saruhan sancaklarında ve diledikleri yerlerden gelip geçen Ömerlü Cemaati sorumsuzca hareketlerde bulunmuşlardır. 1152 senesinde devlete ödemeleri gereken vergiyi Aydın muhasallığına teslim etmedikleri gibi nerede oldukları da bilinmemektedirler. Aydın Sancağı’na bağlı Ayasellu Kasabası’nda Karaağaç Ormanı dedikleri ve İzmir yolu üzerinde bulunan geçit ve yollardan geçen kervanların zaman zaman eşkıyaların saldırısına uğradıkları bildirilmiştir. Bu bölgede köylerin bulunmadığı söylenerek bu eşkıyaların bu cemaatten olmaları muhtemel olduğu söylendikten sonra bu cemaatin bulunup Ayasellu kasabasına yerleştirilmeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

916-249-4

Aydın muhâsıllı ile vekîli () *zîde mecduhû*ya ve Acorti cemâ‘ati’nden yoklandığı mahallerin kādîlarıyla Ayasellu kādîsını ve zikr olunan kazâlarda vâki‘ zâbitânâ hüküm ki

Fi’l-asıl Rakka iskânından olup yetmiş seksen seneden berü Aydın ve Saruhân sancâklarında ve sâ’ir diledikleri mahallerde geşt ü güzâr eden mârrü’z-zikr Ömerlü cemâ‘ati başıboş bir tâ’ifa olduklarından mahsûlât ve rusûmâtları ve naklen verecekleri mahallinde bilub bulundukları mahallerin zâbitânâ viregeldikleri mâl-ı mîrîye enfa‘ olunmak içün bin yüz elli iki senesine mahsûben Aydın muhâssallığı mukāta‘asına zam ve ilhâk olunub henüz ne mahallde oldukları nümayân olup mâl-ı mîrînin tahsîlatında su‘ûbbet nümâyân ve muhâssllık mâlına girü noksân turayân etdikde Aydın Sancağı’nda vâki‘ Ayasellu kasabasına tabi‘î Gemi? Kalesi kurbunde Karağaç

Ormanı dimekle ma‘rûf mahall-i İzmir kurbunun gözergahı ve ebnâ-yi sebîlin memerr ve ma‘beri olup etrâfında me’mûr kurâ olmayub şenliye bu‘da-i mesâfesi olduğundan mahall-i mezkûrda ekl-i harâmzâde ve kuttâ‘-i tarîk eşkıyâsı mutehâssım ve fırsat buldukça ta‘arruz ve nice def‘a mahall-i merkūmeden kârbân vurulub[222] intihâb-ı emvâl ve eşyâ ve sevk-i dimâ ve îsâl-i mazarr ve âzâr misillû hâlet-der-kâr ve me’vâ-yı nüsûs u şekāvet-şi‘âr olduğu sen ki muhâsıll-ı vekîl-i mûmâ-ileyhsin sen ve İzmir nâ’ibi Mehmed ve Güzelhisar nâ’ibi Dîger Mehmed *zîde ‘ilmühûmâ* başka başka ‘arzlarınız ile inhâ idüb cemâ‘at-i mezbûr mahall-i mezbûre gelub tavtîn edenleri hâlet-i mâl-ı mîrînin tahsîlinde suhûlet ve ebnâ-yi sebîl ve tüccâr tâ’ifesinin dahi selâmeti zâhir ve sebt olmağla cemâ‘at-i merkūm herkangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsında bulunur ise siz ki mûmâ-ileyhimsiz ma‘rifetiniz ile mahall-i mezbûre nakl ve ‘akd-ı şürût ile iskân tavtîn itdirilmek fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve irsâl olmuşdur imdi vusûlünde siz ki mûmâ-ileyhimsiz cemâ‘at-i mezbûr herkangınızın taht-ı kazâsında bulunur ise bi’l-ittifâk muhasıll vekîli mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle hey‘et-i mecmû‘alarıyla kaldırılub esnây-ı râhda bir ferde te‘addî ve tecavüz etmemek üzere muhâfaza ve muhârese itdirerek Ayasellu Kazâsı’na vâki‘ mahall-i merkūma nakl ve iskân ve fî-mâ-ba‘d mevzû‘ u iskânlarından hâric mahalle tecavüz itmeyûb terk-i hars ve kâr ü kesbleriyle meşgûl olmak ve ol havvlilerde vücud u eşkıyadan tathîr ve temîn taraf-ı büldân ve terfîhi üzere emr-i serkâna sa‘y-i belîğ eylemek üzere ve sâ’ir iktizâ eden şerâ’it-i kānûniyeye vusûl celîle-i rabt ile îfâ ve îkān idub bu vech ile itmâm-ı kâra cümleniz mübâdere ve keyfîyeti Der-sa‘âdet’ime i‘lâm ve işâret ve ser-i mû hilâfından ihtirâz eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı C. Sene 1153

Hüküm 917: Aksaray’da Serdar Deli Hasan adlı kişi etrafına topladığı bazı kişilerin başına geçip bazılarının malına, canına ve namusuna saldırmışlardır. Bu eşkıyaların yakalanıp cezalarının verilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

917-250-1

Ber-vech-i arpalık Aksaray Sancağı mutasarrıfı Abdurrahîm *dâme ikbâlü*hûya ve Aksaray kādîsına hüküm ki

---

[222] Metinde “orulub” olarak yazılmış.

Medine-i Aksaray'da sâkin Serdâr Delî Hasan dimekle ma'rûf şakī kendü hâlînde olmayup yiğirmi seneden mütecâviz dirliklere müdâhale olmayan erâzil ve eşkıyâya başısına cem' idub nice dürlü fesâd-ı irtikāb ve ehl-i 'ırzın 'ırzını hetk ve bî-küllî âdem-i râzıye bâ'is olduğundan mâ'adâ bundan akdem sevk eden mahkmeyi basub hâkimi vakt ü hamiyetden nâşî firâr itmekle emvâl ve eşyâsını gasb ü gāret ve etbâ'larını ahz ve hâbs ve konağına götürub hilâf-ı şer'-i şerîfe irtikāb-ı kazâhide ve senâ'ide iduği mukaddemâ bir vak'a 'arz u mahzarıyla i'lâm olunmuşiken icrâ olunmadığından giderek fesâd ve şekāvetleri müzdâd olup ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin medine-i Aksaray'a nüzûl iyledüğinde mezbûr Delî Hasan derûnunda merkûz olan cibiliyeti izhârıyla alay ederim deyü nice erâzîl ve eşkıyâya başısını cem' ile erâzili tahrîk ve muharâbeye kasdı ve mezbûr Delî Hasan dört nefer refîkini eşkıyâ ile başbölükbaşıdan olan Mehmed nâm kimesneyi bâlta ve kürek ile darb ve mecrûh idüb ve bunun emsâli fesâdının nihâyeti olmamakla murâfa'a-i şer' içün dört beş def'a taraf-ı şer'den mahzar ta'yîn oldukda itâ'at iylemedikleri Aksaray'da mütemekkin 'ulemâ ve sulehâ ve bi'l-cümle ahâlî meclis-i şer'e varub ihbâr ve inhâ idüb iltimâslarını sen ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyh Hasan *zîde kadruhû* başka başka 'arz ve ahâlîsi mahzarıyla i'lâm iylemeleriyle mezbûr Serdâr Delî Hasan ve rüfekāsı ahz ve ihkāk-ı hakk olunduktan sonra muktezâ-yı şer'-i kavîm üzere haklarında lâzım geleni icrâ olunmak fermânım olunmağın bu husûs içün Der-sa'âdet'imden mahsûsan () Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı tarafından dahi () mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşlardır imdi vusûlünde siz ki mîr-i mîrân ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimâsız mübâşirân-ı mûmâ-ileyhimâ ma'rifetiyle mezbûr Delî Hasan'ı ve rüfekāsını ahz ve da'vâ-yı hakk ve ta'yîne dâd eden hâssalarıyla tarâfu'-i şer' ve ba'de's-sübût icrâ-yı şer' ve ihkāk-ı hakk olunduktan sonra ber-muktezâ-yı şer'-i kavîm haklarında lâzım geleni icrâ ve keyfîyetini 'alâ vukū' i'lâm ve inhâ itmeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı C. Sene 1153

Hüküm 918: Edremit sakinlerinden olan Uzun Hüseyinoğlu Mehmed adlı kişi Bandırma serdarı Salih'in evinde misafir olduğunda yanında bulunan beş kese altınım kaybolmuştur diye arkadaşı Bandırma naibi Ahmet'e haber vermiştir. Anadolu valisi Vezir Veli Paşa'dan bu konunun araştırılması gerektiği ile ilgili hüküm.

918-250-2

Anadolu vâlîsi vezîrim Veli Pâşâ'ya hüküm ki

Edremid sükkânından olup mukaddemâ cezâsı tertîb olunan Ulemaoğlu'nun etabâ'ından olan Uzun Hüseyinoğlu Mehmed nâm kimesne bundan akdem beş kîse mikdârı akçe ile Bandırma serdârı Salih'in hânesine nüzûl iyledüğünde rüfekāsı haber virub ba'de ândan zâyi' olmuşdur deyü Bandırma nâ'ibi Ahmed *zîde ilmhu* i'lâm eylemiş lâkin merkūm Mehmed bu cânibde ahz olmağla Sen ki vezîr müşâr-ileyhsin mübâşir ta'yîn olunan () ile tarafına irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde mezkûrı bir hoşça istintâk idüb meblâğ-ı merkūm beş kîse akçe zimmetinde oldığı şer'ân sâbit ve zâhir olur ise 'alâ-eyyi-hâl bi't-tamâm tahsîl ve keyfîyeti 'alâ vukū' Der-sa'âdet'ime i'lâm eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı C. sene 1153

Hüküm 919: Sivas Eyâleti eski Maraş beylerbeyi olan Murtaza'ya 1153 senesinde tevcih edildiğinden bu senenin hazariyesi ve kendinden önceki görevlinin ve ahalinin borçları kalmış ise tahsil edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

919-250-3

Sivas Eyâleti'nde vâki' kādîlara hüküm ki

Sivas Eyâleti 'avâtıf-ı 'âlîyye-i mülûkânemden sâbıka Maraş beglerbegisi olan emîrü'l-ümerâi'l-kirâm Murtaza *dâmet me'âlîye* iş bu bin yüz elli üç senesi mâh-ı Rebî'u'l âhirinin on dokuzuncu gününde tevcîh ve ihsânım olunub ve sene-i mezbûr içün eyâlet-i mezbûrdan hazariyye tahsîl fermânım olmağla binâ'en-'aleyh re's sene gurre-i muharremi i'tibârıyla mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin kıste'l-yevm hesâbınca zamânına iktizâ eden hazariyyesi bi't-tamâm tahsîl ve tarafına bilâ-kusûr edâ vü teslîm olmak fermânım olmağın imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde mîr-i mîrân mûmâ-ileyhin sene-i mezbûrede kıste'l-yevm hesâbınca zamânına iktizâ eden hazâriyeden selefî zimmetine geçmiş var ise hâlef u selefi beyinlerinde hesâbları görmek şürûtdan olup lâkin ahâlî-i zimmetinde kalanları şürût u hazariyye üzere tamamen ve kâmilen yerlû yerinden tahsîl ve mîr-i mîrân mûmâ-ileyh tarafına tamamıyla bilâ-noksân edâ vü teslîm idub 'avk u te'hîrden hilâf-ı emr-i 'âlî vaz' ve hareketden gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet olunamk bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı C. Sene 1153

Hüküm 920: Önemli işlere sarf olunması için Özi valisi Vezir Numan Paşa tarafından İstanbul'a gönderilen hazinenin geçeceği yerlerde bulunan yöneticiler tarafından korunması gerektiği ile ilgili hüküm.

920-251-1

Âsitâne-i sa'âdetimden Özi'ye varıncaya dek yol üzerinde vâki' olan kuzât ve nüvvâba ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir zâbitân ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Umûr-ı mühimmmeye sârf olunmak içün bu def'a hazîne-i âmiremden ihrâc ve nakle hâlâ Özi vâlîsi vezîrim Numan Pâşâ tarafına tesyîr olunan hazîne-i sâdr-ı a'zam çûkadârlarından () *zîde kadruhû* ile irsâl ve tesyîr olunub hazîne-i merkūmânın 'alâ cenâhe'l-isti'câl varub îrîşmesi emr-i mehâmm-ı lâzımü'l-ihtimâmdan olmağla mûmâ-ileyh iş bu emr-i şerîfîm ile herkangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olurlar ise hazîne-i merkūmeye kadr-i kîfâye tüvânâ bârgîrler tedârük ve ihzâr ve vardukda me'men ve mahfûz mahalle îsâl ve gider olundukda yanına kadr-i kifâye tüfenk-endâz âdemler ta'yîn ve emn ü selâm birbirinize irsâl ve mu'accelen savb-ı me'mûre îsâl fevka'l-kîfâye ikdâm ve sa'y-i bî-hemâl iyleyesiz hazîne-i merkūmânın muhâfazasıyla bir kadem akdem savb-ı maksûda îrîşmesi mühimm ü muktezî iken şöyleki ma'âzallâhi te'âlâ hazîne-i merkūmeye bir zarar isâbeti ile mûcibb-i te'hîr ve ta'vîk olur hareketiniz zâhir olmağ lâzım gelur ise vâki' olan hâsâret sizden tazmîn olduğundan gayri 'özr u 'illetiniz kat'â asîfâ olunmayup eşed-i cezâ ile mu'âkıb olacağınız bî-iştibâhdır ânâ göre basîret üzere hareket ve mikdâr-ı zerre rehâvet ve tekasirden gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâsıt-ı C. sene 1153

Hüküm 921: Hala Bosna valisi olan eskiden vezirlik görevinde de bulunmuş Abdullah Paşa ve vefat etmiş olup eskiden vezir-i azamlık görevinde bulunmuş olan Çorlulu Ali Paşa'nın eşleri ile yanlarında bulunan bazı kişiler İstanbul'dan Bosna'ya giderken yol

üzerinde bulunan yöneticiler tarafından korunup ihtiyaçlarının karşılanması gerektiği ile ilgili hüküm.

921-251-2

Âsitâne-i sa‘âdetimden Bosna’ya varınca yol üzerinde vâki‘ olan vüzerâ-yı i‘zâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve kuzât ve nüvvâb ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ’ir zâbitân ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

Hâlâ Bosna vâlîsi sâdır-ı esbâk vezîrim Abdullah Pâşâ’nın halîlesi fahrü’l-mahzarât zîdete’l-muhsenât vezîr-i a‘zâm esbâk müteveffâ Çorlulu Ali Pâşâ’nın kerime () hatun *zîdet ‘iffetuha* yanında olan süvârî ve etbâ‘ ile zevci vezîr müşâr-ileyhin tarafına ‘azm olup esnâ-i hâtt u rıhletlerine muhâfaza ve muhâsâra ve âminen ve sâlîmen savb-ı maksûdlarına îsâlleri lâzım ve mühimm olmağla iş bu emr-i şerîfîmle mûmâ-ileyhimâ herkangınızın taht-ı hükûmeti ve kazâsına dâhil olur ise kendülerine harem ve etbâ‘alarına kifâyet ideceğin hâneleri tedârük ve me’men ve mahfûz mahalle kondurub ve mü’tedi lâzımelerini tedârükünde i‘ânet ve muzâharet ve levâzım-ı ikdâm ve ihtirâmına ra‘iyyet ve gecelerde bekletdirub ve gider olduklarına ve yânlarına karâr u kîfâye âdemler ta‘yîn ile muhâfaza ve muhâsâra idüb hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evasıt-ı C. sene 1153.

Hüküm 922: Hala sadrazamın kedhüda başhalifesi olan ve kendisine İstanbul mukataacılığı payesi verilen Arf Ahmet’in yeni görev yerine gitmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

922-251-3

Hâlâ kethüdâ-yı sâdr-ı a‘zam başhâlifesi olup bu def‘a İstanbul’a mukāta‘acılığı pâyesi kendüye tevcîh olunan Arıf Ahmet *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Sen ki mûmâ-ileyhsin Medine-i münevvere nevvrahâllahu te‘âlâ el-yevme’l-âhirede binâya bi-me’mûr sâbıka kethüdâ sâdır-ı i‘zâmı iftihâru’l-emâcid ve’l-ekârim el-Hâc Mehmed *dâme mecdühû*nun ma‘iyyetine me’mûr ve ta‘yîn kılınmakla sâbık sâlîfü’z-zikr başhâlifeliğin zarar gelmemek üzere kaydına şerh virilüp ve sen ma‘rifet ve dirâyet sâhibi olup müddet-i medîdeden berü sefer-i hazariyede umûr u muhimme tahrîr ile tekrâr ve şabân-ı mükerremde ve emekdâr olmağla ‘avâtıf-ı ‘âlîyye-i

hüsrevânemden İstanbul'a mukāta'acılığı pâyesi tevcîh olmağla sen muktezâ-yı me'mûrun üzere mûmâ-ileyhin ma'iyyetiyle kalkub savb-ı me'mûr 'azîmet ve sadâkat ve istikāmet üzere edâ-yı hidemât-ı me'mûreye kıyâm ve mübâşeret eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı C. sene 1153.

Hüküm 923: Ankara Kazası sakinlerinden Ökkeş'in oğlu Hüseyin Bölükbaşı adlı eşkıya Seferihisarı'nda Deli Hüseyin ile beraber 1150 senesinde eşkıyalık yaptıkları, bunların üzerine kapucular kethüdası gönderildiği, yapılan muharebe sonucunda bu eşkıyalar yakalanıp Ankara'ya götürülürken yolda Kaburmacıoğlu Ahmed adlı eşkıynın adamlarıyla saldırısına uğradıkları bildirilmiştir. Bu eşkıyaların yakalanması ve bu kişilere gereken cezanın verilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

923-251-4

İşbu şakk olunup tarafına âhar üzere tebdîl ve zîrde sıhhâti üzere kayd olunmuşdur

Ber-vechi arpalık Ankara Sancağı mutasarrıfına ve Ankara Kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Ankara Kazâsı sâkinlerinden Ökkeş'in oğlu Hüseyin Bölükbaşı dimekle ma'rûf şakī Seferihisarı'nda Delî Hüseyin ma'iyyetinde bin yüz elli senesinde fukarâ-i ra'iyyetin emvâl ve eşyâları nehb ü gāret iyleyub sana teşekkî ve taraf-ı şer'den merâsim ve meb'uslarınla kapucılar kedhüdalığı ta'yîn ve eşkıyâ-yı mezkûre ve oğlu ve avânesiyle muhârebeye şürû' eylediklerine cem'iyyetleri perîşân ve kendü ve oğlu ve avânesi ahz ve hâbs olundukda ve Ankara'ya götürürken civârda vâki' Kaburmacıoğlu Ahmed nâm kimesnenin karyesine nüzûlde merkūm Kaburmacıoğlu'nun kethüdâsı kendü etbâ'larını ve Acem kölelerini ve sâ'ir kendüye i'ânda eden eşkıyadan kırk elli nefer mikdârı eşkıyâya baş olup mübâşir-i merkūmun üzerine âlet-i harb ile muhârebeye şürû' ve hücum idüb def'i mûmkin olmamakla cebren yerlerinden olup mübâşire me'yûsen gelindikde bu makūle ser-cem'iyyet ve ehl-i fesâdın izâle ve cezası tertîb-i lâzıme-i hâlden olmağın tekrâr ziyâdece atlı ile mübâşir ta'yîn olundukda mezbûr Kaburmacıoğlu'nun kethüdâsı İbrahim re'îs-i eşkıyâya ittibâ' ve avâne ve Acem köleleri ve sâ'ir kendüye i'ânda eden eşkıyâ-ı başısına cem' ve mübâşir ile muhârebeye şürû' üzere iken Ankara müftîsü olan () nâm kimesne cisr tarafıma müte'allikdir bu ân

cisrin ıtlâk ve irsâl idesin ve atla cebren dahi olundığı tarafına haber gönderdukde eşkıyâ-yı mezbûrun keyfîyeti takrîr ve kendüye tefehhîm içün mübâşir-i merkūm kapucılar kethüdâsı gönderdüğü a‘yân Ankara’dan Kör Fazullah nâm kimesnenin menzilinde bulunmağla hakīkat-ı hâl kendüye takrîr olundukda merkūm mahbûs olunmayup İstanbul’da olan ümerâ tarafından me’zûn olunmadıkça buyruldu tahrîr iylemezler idi ve ârân kendüye savb ve ahz iyledüğünden dört nefer mahbûsları ıtlâk iyleyesun ve vardığı hapishâneden cebren dahi alınır deyü **[s. 252]** ihbâratında eşkıyâ-yı mezkûrun husamâsıyla murâfa‘a ve ihkāk-ı hakk olunmadıkca ıtlâk olunmaz deyü cevabınd tekrâr müftî-i mezkûr tarafına müte‘allik olan serdengeçti ağâsı neferâtından serdâr olan Canbaz Mustafa ve Cemil Osman ve Abdi ve Küçük Mustafa ve Şahinoğlu ‘alemdâr Hüseyin nâm kimesneler hapishânede olan hapisleri basub iki yüz neferden mütecâviz işrâ ve esâfıyla cem‘ ve hapishâneye âlet-i harb ile muhârebe tasaddî kasdında olduklarına kapûn halkı ve kethüdân hapishâneye ta‘yîn ve cemâ‘atleri dağıtub ve firârlarından sonra ertesi gûne eşkıyâ-yı mezkûrun ihkāk-ı hakk olunmak içün kal‘ada hâbs itmekle emr-i şerîfîm virilmek recâsına vâki‘ hüsn-i ‘arz eyledikleri ecîlden bu makūle erbâbı bağı ve fesâdın hasbe’l-şer‘ iktizâ eden cezâları tertîb olmağla mûcib tathîr-i bâlâda te’mîn ve re‘âyâ ve ‘ibâd olmağla bu misillilulardan şer‘ân şekāvet ve tertîb-i cezâya ser-mevâcib hareketi sâbit ve zâhir olanların ta‘dîl ve gûş-mâlarına mübâderet ve tanzîm-i memleket ve terkiya-i ra‘iyyete husûslarına ihtimâm ü dikkat olunub lâkin bu bahâne ile bî-cürm ü gûnah olan fukarâ-yı ra‘iyyete tecavüz ve te‘addiden tevakkī vü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı C. sene 1153.

Hüküm 924: Zeytin yağının insanların zaruri ihtiyaçlarından olması, İstanbul’daki cami ve mescitlerin aydınlatılmasında kullanılması nedeniyle Akdeniz tarafından gelen zeytin yağının İstanbul’a gelmediği, İznikmind taraflarına gönderildiği ve stokçular arafından depolanıp yüksek fiyata satıldığı haberi alınmıştır. Stokçuların ellerindekilerinin de dahil tüm zeytin yağının toplatılıp İstanbul’a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

924-252-1

Ber-vech-i arpalık Kocaili Sancağı mutasarrıfına ve İznikmid kādîsına ve İznikmid'de yeniçeri zâbitine ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Revgan-ı zeyt 'ibâdullâhın havâyic-i zarûriyyeleri ve bâ-husûs Âsitânede vâki' bunca cevâmi'a ve mesâcid kanâdilinin mâ-yehtâc-ı? ileyhi olmakdan nâşî kesret ve vefret üzere vürûdu ehemm-i mehâmmdan iken bahr-i Sefid tarafından gelen revgan-ı zeyti muhtekir tâ'ifesi doğri Âsitâneye götürmeyip İznikmid ve ol havâlîlere nakl ve mahzenlere vaz' edub ziyâde bahâya fürûht itmek dâ'iyesiyle cüziyât makūlesı ceste ceste nakl eylediklerinden müzâyakaya bâ'is oldukları ihbâr olmağla bu makūle havâyic-i zaruresi olan eşyânın âhar mahalle nakline katân rızâ-yı hümâyûnum olmayup doğri Asitâne-i 'âlîyyeme sevk ve tesyîr olunmak üzere mükaddema evâmir-i 'âlîyyem sâdır olmuş iken siz ki mîr-i mîrân ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz muhtekir tâ'ifesinin da'iyesi ihtikâr ile böyle vesîle-i zarûret olacak keyfîyeti irtikāb eyledikleri ve sizin dahi müsâmaha veyâhûd müsâ'ade sûretde iğmâz ve te'âmîye ruhsat gösterdiğiniz giriftâr-ı eşed-i 'ikāb olacağınız müstelzim iken bu def'a sami'a-i intibâhınız takrî' içün yalnız ikâz ve tehdîd ile iktîfâ olmuşdur imdi iş bu emri şerîfîm () ile vâsıl oldığı ânda bi'l-ittifâk kalkub hafî u zâhir bulduğunuz mahzenleri ve mezat olan mahalleri sırren ve 'alenen tecessüs ve tefahhus ve bulduğunuz revgan-ı zeyti herkimin olunur ise olsun ashâbın îrâd edecekleri akvâl-i nâ-becâllarına havâle şem'-i ittikād itmeyûb bir tulum ve bir dânesini metrûk ve mahfî kalmamak vechiyle cümlesini hârice çıkârup varan ve defter ve sefînelere tahmîl ve kıyyeleri beyânı ve her sefînenin mikdâr-ı hemûlasının zikr ve ibrâzıyla keyfîyeti i'lâm ve defteri irsâl ve narh-ı rûzî üzere fürûht olunması içün ashâbı yediyle doğri bu cânibe sevk ve îsâl idüb ba'de-zîn dahi dâ'imâ tecessüsden hâlî olmağla erbâb-ı ihtikârın bugûne vaz' nâ-marzîlerine cevâz göstermeyub zehâyir-i iddihâr ve ihtikārı gibi bâ'is müzâyaka olacak hâbâtı küllîyyen def' u ref' iyleyub emr-i şerîfîmin mazmûn-ı münîfi üzere 'amel ve bir ferdi himâye ve ketm missillu harekete veyâhûd tam'-ı hâmma tâbi'yyet ile ma'âzallâhi te'âlâ iş'âl-ı te'sîre gazab-ı şâhâneme mûcib ednâ hâlâtdan gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermânı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî avâsıt-ı C. sene 1153

Hüküm 925: 924. hükmün aynısı Eğriboz muhafızı Vezir Mehmed Paşa'ya gönderilmiştir.

925-252-2

Eğriboz muhâfızı sadr-ı esbak Vezîr Mehmet Pâşâ'ya hüküm ki

Revgan-ı zeyt havâyic-i zarûriyyeden olduğundan gayri Âsitâneden vâki‘ bunca cevâmi‘ ve mesâcidin kandiline lüzûm ve iktizâsı olmağla kesret ve vürûdı emr-i ehemm olup üteden berü ol taraflardan vârid olan revgan-ı zeyt mertebe-i vefret resîde eylemek şimdi muhtekir tâ'ifesi da‘iye-i ihtikâr ve emniyet-i enka‘ lî-siyâr ile iddihâra cesâret eylediklerinden vürûd u münkati‘ olup zarûret ve müzâyakaya bâ‘is oldukları ihbâr ve inhâ olunmakla ez kadîm mikdârü'l-irsâl olan revgan-ı zeyt fî-mâ-ba‘d iddihâr olunmayup kadîmesi üzere Âsitâne-i sa‘âdetime sevk ve nakl olunmak fermânım olmağın mahsûsan iş bu emri şerîfîn ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde sen ki vezîr-i müşâr ileysin taht-ı hükûmet ve havza-i eyâletinizde ez kadîm Der-sa‘âdet'ime irsâl ve îsâli mukayyed olan revgan-ı zeyti iddihâr itdirmeyub kadîmesi üzere sefâyine tahmîl ve mikdâr ve kemiyeti ve sefine re'îsinin isminde defter ve i‘lâm ve re'îs-i merkūm dahi hemulasını âhar mahalle götürmeyub defteri ile doğri İstanbul'a götürmek ve geldikde bu cânibde senden almak şartıyla sevk ve irsâl ve eger ma‘âzallâhi te‘âlâ hilâf-ı emr-i ‘âlîyye hareket ve hemûlasını âhar mahalle nakle cesâret eder ise re'îsi bilâ-emân katl ve sefînesi mîr içün zabt u girift olacağını dahi bir hoşça ifhâm ve bu siyâk üzere zapt u hükûmet-i kadîmeden berü mikdârü'l-irsâl olan revgan-ı zeyti intikale hüsn ü nezâret ve mezîd-i ihtimâm ü dikkat ile pey-der-pey bu tarafa sevk ve irsâl idub ihmâl ve tüvânâ ve imhâl ve te‘âmîye cevâz göstermemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâsıt-ı C. sene 1153

926-253-1

Bir sûreti

Kebir Eyâleti ile Kandiya muhâfızı sâdır-ı esbak vezîrim Mehmet Pâşâ'ya ve Hanya muhâfızı sâdır-ı esbak Vezîr el-Hâc Mehmet Pâşâ'ya

927-253-2

Bir sûreti

Maralu? nâ'ibine ve nâzırına ve a‘yâna irsâl idüb şöyleki bu bâbda bir ferdi himâyet ve tama‘-ı hâmm kıyâm ve tâbi‘yyet veyâhûd ağrâz ve te‘âmî missillu hareketimiz

mesmû‘ olur ise sonra ‘özr u cevâbınız asîfâ olunmayup mu‘âhaze ve mu‘âtib olacaklar

928-253-3

Bir sûreti

Kemer ve Edremid ve sâ’ir ol havâlîlerde vâki‘ kādîlara ve a‘yân ve zâbitân ve a‘yâna

Hüküm 929: Yergöğü muhafazasında ayaklanmış olan Odalı ve Keşideli yamakan esirleri Moskov’un ricasıyla af olunmuşlardır. Fakat Hotin muhafazasına memur olup Hotin’i kafirlere savaşmadan teslim edip kaçan her kim olursa olsun affedilmeden bunlara gereken cezanın verilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

929-253-4

Yergöğü Kal‘ası muhâfızasında yeniçeri zâbiti olan saksoncubaşı sâbık el-Hâc Ali *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Bundan akdem Moskov tarafından Hotin cânibine ba‘s olunub Der-sa‘âdet’ime ‘arz u i‘lâm birle bâ-fermân-ı ‘âlî Yergöğü muhâfazasında kıyâm iyleyen Odalu ve Keşîdelu ve yâmâkandan esirlikleri hasebiyle cürmleri ‘afüvv olmalarına istirhâm olunduğundan sadâkat-i padişâhânemde iki kıst mevâcib havâle ve sâliyâne ve tahsîldârları çavuş yediyle irsâl olunmuş idi ancak Hotin muhâfazasına me’mûr olup vakt-i mezbûrede kal‘a-i mezbûreyi küffâra virub farâr iyleyen zâbitanlar ve gerek Keşidelu çavuşlarından ve serdengeçti ağalarından ve ‘alemdârlarından ve yâmâkan zümresinden her kim olursa olsun bu esnâda mevâcib bahânesiyle ve gerek tecdîd târikiyle ve her ne takrîbiyle ile olur ise Yergöğü cânibinden izhâr-ı vücud iyleyenleri sen ki saksoncubaşı mûmâ-ileysin gereği gibi tefahhus ve tecessüs ederek küffâr-ı haksârdan rûgerdân ve ğazâ ve cihâddan gürîzân ve kal‘aya bilâ-cenk cidâl virub istilâsına ve nicelerinin ehl ü ‘ıyâlleriyle esir olmalarına bâ‘is olan ba‘zı nâ-merdî mücerred birbirlerine hatt u ziyân gelmeyub cihât ve ğazâ lâzıme-i zimmetleri olmuş iken hukūk u nimet-i padişâhânemi ferâmûş ile muhâfazasına me’mûr oldukları kal‘a-i mezbûreyı bırağub ‘ale’l-husûs düşmen-i dîn zuhûrunda cihâd ve ğaza ehl-i İslâm üzerine farz-ı ‘ayn iken nükûl ve fütûr eden yerlerinde sâbit kadîm olmamakdan nâşî gayret-i dîniyeye izhâr ve ibrâz iylememeleriyle ‘ibreten li’s-sâ’irîn ba‘de’l-yevm bugûne hıdemâta me’mûr olanlar emr-i muhâfâzâda ğazza ve cihâd yüzünden metânet

üzere olmayup bu missillu hareket-ı nâ-sezâ zuhûrunda be-gāyet tehaşşi eylemelerine mûcib olmak içun Hotin Kal‘ası’nı küffâra virub firâr eyleyen yâramazların cezâ-yı sezâları verilmesi şer‘ân ve kānûnen caiz olmağın hâlâ ol taraflarda bulunanları ahz ve ele götürub cezâ-yı sezâları tertîb ve icrâsına dikkat eylemek emr-i savâb oldığı ecîlden bu bâbda gaflet olunmayup mezîd-i takayyüd ve gereği gibi sırren ve ‘alenen tecessüs ve hilâf-ı inhâ ve bilâ cürm bir kimesneye ta‘arruz itmiyub dünya ve âhirette mes’ûl ve mu‘âkıb olacak hareket-i zuhûrunda tâharrî ve mücânebet iyleyub ve sen ‘akl u ‘akd sâhib-i pür-hâtırkâr ve hıdemât-ı lüzûme-i ‘uhdesinden gelmeye sâhibü’l-iktidâr olduğundan ma‘lûm ve meşhûd olmağla şer‘-i şerîfeye mutâbık ve rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık hareket ve nizâm memlekete muhtell hâlât halvetinde mücânebet ve üslûb u kelîm üzere meslûk u mergūba sülûk ederek ol makūle firâr-ı rezilelerin haklarından gelinub vech-i müstehak-ı mergūb üzere mukassırdan tathîr u ‘usrât? neş’et olan zâbitân ve sâ’irenin âsûdeliklerini ve zabt u rabt neferât ile ‘ale’d-devâm nizâm-ı intâ‘zâmını vererek mesâ‘î-i meşkûre vücûd götürmeye sa‘y ve ihtimâm edub senden dahi ber takrîb ile nâ-merdî hareket ve tama‘-ı hâmma tâbi‘yyet ile mahall-i nizâm olacak hareket-i reddiye be-gāyet mücânebet ve lüzûmü’l-inhâ olan ahvâlleri ‘arz u i‘lâm zımında vech-i meşrûh üzere ‘amel ve hareket itmeleri içün iş bu emri şerîfîn ısdâr ve () ile irsâl olunmakla vusûlünde mazmûn-ı emr-i şerîfîmle ‘amel idüb hilâfından ittikā iylesiz deyü bi’l-fi‘il Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağâsı olan vezîrim Hasan Pâşâ tarafından virilen mühürlü mektûb mûcibince ‘amel ve bâ-fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı C. sene 1153

Hüküm 930: Eskiden zağracıbaşı olup Serfer’de yeniçeri zabiti olan Süleyman’ın görevinden azledildiği kendisine bildirilmiştir. Bu kişinin Derame Kasabası’na gidip buraya yerleşmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

930-253-5

Sâbıka zâğârcıbaşı olup Sabrkaya’da? yeniçeri zâbiti olan Süleyman *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Senin hasbe’l-iktizâ ‘azl ve yerine âharı nasb ve ta‘yîn ve irsâl olmağla varub kıyâm eyledikde sen dahi te’hîr tevakkuf itmeyûb kalkub varub kasaba-i Derame’de meks ü ikāmet eylemek fermânım olmağın () ile irsâl olunmuş idi inşâ’allâhü te‘âlâ vusûlünde

yerine ta‘yîn olunan mûmâ-ileyh vardukda sen kalkub me’mûr olduğun kasaba-i Dareme’de meks ü ikāmet iyleyesin düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘alem bi’l-fi‘il Dergâh-ı mu‘allâm yeniçeri ağâsı olan vezîrim Hasan Pâşâ *edâmallâhü te‘alâ iclâlehû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olumuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i C. sene 1153

Hüküm 931: Balıkesir sakinlerinden olup vefat eden otuzuncu bölüğün alemdarı Seyyid Hacı İbrahim’in geride bıraktığı malları kardeşi kızı Havva ile üç eşine kalmıştır. Devlete ait olup yanında olan silahların bedelinin hazineye ödenmesi, varislerine haklarının ödenmesi, Seyyid Hacı İbrahim’in borçlu olduğu ve alacaklı olduğu kişileri belirleyip borçlarının toplatılması için başkentten mübaşir olarak Halil adlı kişi ve Ocak tarafından da Küçük çavuş vekili Osman’ın görevlendirildiği ile ilgili hüküm.

931-253-6

Anadolu vâlîsine ve Balıkesir’de Ocak tarafından mübâşir ta‘yîn olunan Küçük Çavuş vekîli Osman *zîde mecduhû*ya ve () kādîsına hüküm ki

Balıkkesri sükkânından olup bundan akdem vefât iyleyen otûzuncu bölüğün ‘alemdârı Seyyid Hâcı İbrahim’in verâseti li-ebebeyn kârındaşı kızı Havva Hatun ile üç fukarâ zevcelerine münhasıran oldukları şer‘ân sâbit olup lâkin müteveffâ-i mezbûrun tereke ve eşyâ ve zimem-i nâsda olan akçesinden on yedi bin sekiz yüz yiğirmi gurûş mesâlîha teslîm-i hazîne-i âmirem olunmak içün şeref-yâfte-i sudûr olan evâmir-i şerîfim mûcibince Der-sa‘âdet’imden mübâşir ta‘yîn olunan Halil *zîde kadruhû*ya teslîm ve yedinde hüccet-i şer‘iyye alınub ‘acâleten Âsitâne-i sa‘âdetime irsâl ve ‘avrâtısına olan bin gurûş deyni dahi ‘avrâtasına virilmek şartıyla ahz u bâkıyesi ve ber mûcib-i defter kassam ve vârislerine tevzî‘ ve taksîm olunmak üzere sen ki Küçük Çavuş vekîli mûmâ-ileyhsin bâ-fermân-ı ‘âlî Ocak’dan müstakil mübâşir ta‘yîn ve irsâl olmağla yedine virilen emr-i şerîfde müteveffânın tereke ve eşyâ ve zimemde olan akçesi ma‘rifet-i şer‘le medyûnları men‘ ve ref‘ her kimler olur ise olsun ‘alâ-eyyi-hâl tahsîl ve ahz u kâbzı ve bir tarîkle ‘inâd ve muhâlefet itdirilmeyyub ve kazaide ‘alâkası olmayanlar umûruna kârışdırılmayub ve üslûb ü ‘inâd ü muhâlâfet üzere olanlar ve şer‘-i şerîfe emr-i münîfe itâ‘at ve inkıyâd itmeyenler olur ise ‘arz u i‘lâm olunmak

husûsları tasrîh ve tahrîr olunub el-hâletü hâzihî zimemde olan akçeden ancak sen ki **[s. 254]** vezîr müşâr-ileyhsin tarafından yedi kîse akçe makbûz olup mâ‘adâ ashâb-ı düyûn her birleri a‘yân ve mütekâlibeden olmalarıyla edâda ta‘allül ve kādıları dahi müteveffâ-i mezbûrun mâlından kırık dokuz miskâl incüsını ahz ve dâyinleri tarafından dahi birer mikdâr akçeleri celb itmek hasabiyle taraflarından bulunmak ve ba‘zılarının temessüklerini ihtifâ eylemek misillû mu‘âvenetde ba‘zı müteğâlibenin dahi muzâharetleriyle tahsîl ve da‘vâ-i şer‘iyyeleri dahi fasl olunmayup ve Habakereoğlu Bayrakdar Mehmet nâm yârâmaz dahi her birlerine şiddet ve kādî ile yek-dil olup huzûr u şer‘ ihzâr olunan dâyinleri içün bunlar dâyinleri Hâcı İbrahim hâlâ hayâtında edâ iylediler deyü şehâdet ve ibtâl-i hakka mübâderet ve şer‘-i şerîfe ve emr-i münîfe âdem-i itâ‘at birle hîlesini tervîh-i dikkat ve Bostancı Kürd İbrahim nâm kimesne ber mûcib-i temessük zimmetinde olan yiğirmi beş kîse akçeyi bilâ-tereddüd edâya iktidârı olmadığı mesmû‘ ve âdem-i muhâlefeti me’mûl ve hareket nâ-hemvâr-ı gayr-i malhûz iken merkūm Kürd İbrahim’in dahi deyni edâsında gerek husûs-ı mezbûrlarda nice mevâni‘ ve muhâlefeti da’imâ olmağın gerek mâl-ı mîrî ve gerek vârislere tevzî‘ olacak akçeden bir nesne şimdiye değin tahsîl olunmayup ve tahsîli dahi ‘ibâd olup ve müteveffâ-i mezbûrun emvâli yüz kırk kîseye bâlîğdir deyü esnâ-i nâsda dâ’iren ve sâ’iren iken mâl-ı mîrî olan yiğirmi iki buçuk kîse akçenin bi’l-tahsîli henuz hasûl-pezîr olmayup ve vârisleri dahi sağîr ekîd kalup ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileysin sen dahi beyhûde akvât-güzâr ve umûruna kemâl-i meşakkat bir yârâr olduğu tâkatdan mevsûk ehem kimesnelerin ihbârlarından ve senin ‘arz-ı hâlînden ma‘lûm olup ve merkūm Hebatkareoğlu Mehmed Bayraktâr müteveffâ-i mezbûr Hâcı İbrahim’in bir hasûl ile yek-dil ve tahmînen otûz kîse akçeyi sarf eyledikleri dahi haber virilub hâsılı hükkâmın hilâf-ı şer‘-i şerîfe ‘alenen müsâmahası ve erbâb-ı zimemin dahi i‘ânet sebebi ile edâda tekâsülleri zâhir olup sen ki vezîr-i müşâr-ileysin husûs-ı mezbûrda senin vukūf ve ikrâmın olduğuna binâ’en sen me’mûr olmağla merbûtları huzûruna ihzâr ve şer‘le görülüp temessükleri mantûkatınca sübût olan akçeyi bi-eyyi-hâl tahsîl ve ‘inâd u muhâlefet edenler hâbs ve zimmetlerinde olan akçeye edâ iylemedikçe ıtlâk olunmayup mu‘ayyen olanlar dahi sâ’ire mevâcib-i gayret içün zecr ve tehdîd ve haklarından gelinub ‘ale’l-husûs Hebatkareoğlu ve Kürd İbrahim‘in keyfîyeti ahvâllerine ıtlâ‘ ile merkūm Mehmet me’hûzî ve mezbûr Kürd İbrahim’in bâ-temessük zimmetinde olan deyni zecr ile tahsîl ve bu ânâ değin husûs-u mezbûrun ta‘tîline evâmir-i ‘âlîyyemin âdem-i icrâsına bâ‘is olanların müstehakk oldukları

te’dilleri görülmedikçe bir ferden bir şey tahsîl olunmayacağı mukarrer olmak hasebiyle bu husûsta ber-vech-i muharrer eyyâm ve edâsı içün mukaddeme mübâşir mûmâ-ileyh ta‘yîn ve Ocak tarafından virilen mühürlü mektûb mûcibince başka emr-i şerîfîn dahi eğerçi sâdır olmuşidi lâkin sen ki vezîr müşâr-ileyhsin senin inzimâm-ı hüsn-i himmet ve ihtimâm ü dikkat ile Ocak mektûb mûcibince şeref-sudûr olan emr-i şerîfîmin mazmûn-ı münîfi infâz ü icrâ olunmak fermânım olmağın mahusûsen sena dahi iş bu emri şerîfîm ısdar ve irsâl olmuşdur imdi vusûlunde Ocak tarafından virilen mühürlü mektûb mûcibince şeref-efzâ-yı sudûr olan fermân-ı ‘âlî-şânımın mazmûn-ı münîfi ‘alâ-eyyi-hâl tenkîz ve itmâm-ı kâr sa‘y-ı belîğ idüb zinhâr ve zinhâr iğmâz ü te‘âmîye ruhsat ve cevâz göstermemek bâbında fermânı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i C. sene 1153.

Hüküm 932: Ankara Kazası sakinlerinden Ökkeşoğlu Hüseyin Bölükbaşı adıyla bilinen Seferihisarlı Deli Hüseyin adlı eşkıya, oğlu ve adamlarıyla yakalanıp Ankara’ya götürülüriken Kaburmacıoğlu Ahmet adlı kişinin ve adamlarının saldırısına uğramış ve Deli Hüseyin zorla ellerinden alınmıştır. Ankara müftüsü de eşkıyalara sahip çıkıp Serdar Canbaz Mustafa, Halil Osman, Abdi, Küçük Mustafa, Şahinoğlu ve Alemdar Hüseyin adlı kişileri kışkırtarak bunların hapishane, çarşı ve pazarı basıp halkın can, mal ve ırzlarına saldırmalarına neden olmuştur. Bu olayları gerçeklik boyutunu soruşturmak için bir kapıcıbaşının görevlendirilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

932-254-1

Dergâh-ı ‘âlî kapucıbaşılarından bu def‘a Ankara’ya mübâşir ta‘yîn olunan () *dâme mecdühû*ya ve Ankara Kazâsı nâ’ibine hüküm ki

Ankara Kazâsı sâkinlerinden Ökkeşoğlu Hüseyin Bölükbaşı dimekle ma‘rûf şakī-i Seferihisarlı Delî Hüseyin ma‘rekesinde fukarâ-yı ra‘iyyet emvâl ve eşyâları nehb ü gāret itmekle taraf-ı şer‘iden mîraslâ ve buyurlarıyla mübâşir ta‘yîn olundukda şakī-i mezbûr oğlu ve avânesiyle muhârebeye şürûr ve da‘iyesinde iken ahz ve hâbs ve Ankara’ya ihzâr içün civârda vâki‘ Kaburmacıoğlu Ahmet nâm kimesnenin karyesine nüzûl olundukta merkūm kethüdası ve etbâ‘ları ve Acem köleleri ve sâ’ir havâssına tâbi‘ kırk iki nefer mikdârı eşkıyâ ile mübâşir-i merkūmun üzerine âlet-i harble hücum ve cebren yedlerinden alup ba‘de ziyâdece atlu ile mübâşir ta‘yîn olundukta Ankara

müftîsi mahbûslar tarafıma müte‘allikdir deyü sâhib çıkup def‘ ve taraftarı olan serdengeçti ağâsı neferâttan Serdâr Canbaz Mustafa ve Halil Osman ve Abdi ve Küçük Mustafa ve Şahinoğlu ve Alemdâr Hüseyin nâm kimesnleri tahrîk ve iki yüzden mütecâviz işrâ ve âlet-i harble hapishâneyi basturup ve müftî-i mezbûrun etbâ‘ından serdâr-ı sâbık Usuloğlu İbrahim‘in kölesi dahi derûn-ı svûkda hetk-ı ‘ırza cesâret itmekle Ankara Sancağı’ı mutasarrıfı tarafından svûkda bulunan âdemisi men‘i murâd eyledikde şütûm-ı galîza ile şetm ve mevlâsı mezbûr İbrahim dahi müftîye bâ-istinâd ve serdâr-ı mezkûr Canbaz Mustafa dahi müftînin ‘avâsıyla bin kadar tüfenk-endâz eşkıyâ ile mahkemye hücum ve çarşu ve bazârı kapatdırub ve müftî-i merkūm gûna gûn hükûmet nâ-câ ile ikâz-ı te’sire-i kıllete ve fesâda bârî ve pâşânın konağını basup muhârebe ve mukāteleye mü’eddi oldığı mukâssırân resîde-i sâmi‘a-i mülukânem olup lâkin sıhhâti ve hakkāniyeti ne vechle olduğundan iştibâh vâki‘ olduğundan istifsâr ve istiknâh lâzım gelmekle mahsûsan Der-sa‘âdet’imden kapucıbaşı mûmâ-ileyh mübâşir ta‘yîn ve Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ocağı tarafından me’mûr olunmuşdur imdi sen ki kapucıbaşı mûmâ-ileyhsin mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve Ocak çavuşu ma‘rifetiyle husûs-ı mezbûru mahallinde sırren ve ‘alenen basub ve mevsûkü’l-kelîm kimesnelerden gereği gibi tefahhus ve suvâl ve âhad tarafına gadr u himâyeden hazer olunarak keyfîyetine göre ve hakkāniyet tahsîli vukūf ve ıtla‘ından sonra her nice olnmuş ise mevlânâ-yı mûmâ-ileyhe ‘arz itdirub bu tarafa irsâl ve lâkin bu teftîş ile iktîfâ olmayıp bunlardan sonra **[s. 255]** sırren ve ‘alenen tecessüs olunub şöyleki bir cânibe meyil ve inîtak ve tâma‘-ı hamma tabiyyet ile cadde-i hakkdan inhirâf ve vak‘ânın hilâfı tahrîriyle girîve-i hıyânete insirâf olunmak lazum gelur ise sonra irtikāb edenler ve hilâf-ı haber verenler eşed-i cezâya giriftâr olacakları bî-iştibâhdır ânâ göremezîd-i hakkāniyyet ve vüfûr sadâkat ile vâki‘-i hâl-i sıhhâti üzere tahrîr ve inhâ ve ba‘de ne gûne emr-i şerîfîm vârid olur ise muktezâsını icrâ ve hilâfından gāyetü’l-gāye ittikā olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i C. sene 1153

Hüküm 933: Kefe Eyaleti’ne Ahmet Ağa’nın atandığı, Canik Eyaleti mütesellimliğine ise Abdurrahman Bey’in atandığı ile ilgili hüküm.

933-255-1

Mûmâ-ileyh mütesellimi Ahmed Ağâ'ya ve mîr-i miran ile Kefe Eyâleti ihsân olmağla Dergâh-ı 'âlî kapucıbaşılarından Abdurrahman Bey Canik'e mütesellim olunmak üzere emr-i şerîfîm yazılmışdır

Evâhir-i C. sene 1153

Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından olup asâleten ve vekâleten Canik'e muhâsıl olan Ahmed dâme mecdühûya Canik Sancağı'nda vâki' kādîlara hüküm ki

Sen ki Canik muhâsılı mûmâ-ileyhsin Canik muhâssallığının nısfı senin ve nısf-ı âharı dahi bi'l-fi'il re'îsülküttabım olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Mustafa dâme mecdühûnun mâlikâne-i 'uhdenizde olup lîvâ-i mezbûrun kadîm-i kazâlarıyla Karahisar-ı Şarki Sancağı'ndan iken mukaddemâ umûr u şer'iyyeleri lîvâ-i Canik'e nakl olunan kazâların ve gerek ki Sivas Sancağı'ndan Canik'e zam ve ilhâk olunan Karakuş Kazâsı'nın râbıta-i hüsn-i nizâm ve zâbtâ-i vücûh u intizâmları tatarruk-ı halelden sıyânet ve ahâlî ve re'âyâları dahi mezâlim ve te'addîyâtdan himâyet ve vakt olunmak ve sen ki zabt u rabt memleket ve icrâ-yı levâzım hükûmetinde zuhûra gelen tûr-i mergūb ve 'uhdene ihâle kılınan umûr u mühimme müsta'cel temşiyetinizin sebkat eden reftâr-ı celîlü'l-kulûbun makbûl ve mahbûb olmakdan nâşî re'îsülküttâbım mûmâ-ileyh dahi bu def'a muhâssallık-ı mezbûrdan olan hissesini zabt u rabtını senin 'uhde-i dirâyet-i sadâkatine taklîd ve tefvîz itmekle sen ki varub lîvâ-i mezbûrı kadîm ve cedîd kazâlarıyla ma'ân zabt ve muhâssallığa dair olan umûr u husûsa müstekārran rü'yet ve ba'de-zîn vârid olan umûr u mühimmenin itmâm-ı temşiyetine mübâderet ve ke'l-evvel hüsn-i sülûk üzere hareket idüb muhâssallığa müte'allik-i umûra taraf-ı âhardan bir ferde müdâhale kadîm ve cedîd kazâların ihlâl-ı nizâmlarına bâ'is hâlâta ta'lîk nâ-câ münâza'a itmemek üzere istiklâl vechiyle tarafından nezâret olunmak fermânım olmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm şeref efzâ-i sudûr ve ümerâ-i mîrîyeye teslîm ve i'tâ olunmuşdur imdi kalkub mashûben bi's-selâm lîvâ-i Canik'de gınâ meks ü ârâm olup muhâssallık umûrunun rü'yet ve temşiyetine ibtidâr ve kadîm ve cedîd kazâların muhâfaza-i nizâm ve intizâmlarına ve ahâlî ve fukarâ-i ra'iyyetin vücûh u emn ü emânlarına bezl-i iktidâr ve bundan böyle 'uhdene havâle kılınan husûsâtın tenfîz ve icrâsına sa'y u bî-şümâr ederek senden me'mûl ve mâlhus oldığı vechle muhâssallık-ı merkūmu zabt ve kadîm ve cedîd kazâların umûrlarına bi'l-istiklâl nezâret idüb ka'inen menkân bir ferdi muhâssallık umûruna kârışdırmayub muktezâ-

yı me'mûriyet ve lâzıme-i 'uhde-i hükûmetin üzere her husûsa rü'yet ve îfâ-i merâsim sadâkat ve istikāmet lâzım gelen emvâl-i mîrîye ve mübâya'ayalı vaktinden makdem yerlû yerinden bi't-tamâm tahsîl ve 'acâleten irsâl ve tesyîre sa'y ü dikkat ve lâzımü'l inhâ ahvâli Der-i devlet-mülûkâneme i'lâm ve işâret ve kadîmden lîvâ-i Canik'e dâhil ve sonradan mütezâmm ve lâ-hakk olan kadîm ve cedîd bi'l-cümle kazâlar haklarından şekr u şikâyetin müsmir ve mü'esser olacağı cümleye i'lân ve işa'ât ve siz ki kādîlarsız muhâssallığa dâ'ir umûr u husûsda ve sâ'ir mûmâ-ileyhin 'uhdesine ihâle kılınan husûslarda cümlesi muhâsıll-ı mûmâ-ileyhe müracâ'at ve re'yi üzere 'amel ve hareket idüb ve bir ferdin umûruna dahi te'addî itdirmeyub mazmûn-ı fermân-ı cihân-mutâ'ım mûcibince 'amel ve ser-i mû hilâfından gāyetü'l-gāye hazer olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i C. sene 1153

Hüküm 934: Balkan'dan üte olan yerleşim yerlerinden toplanan mahsulün eskiden olduğu gibi fiyatında ve nakliye ücretlerinde bir artış olunmadan iskelere sevk edilip İstanbul'a gönderilmesi gerektiği bildirilmiştir. Bu iş için görevlendirilen Dergah-ı muallam gediklilerinden Süleyman'ın, yanına Edirne bostancı ustalarından on neferi alarak mahsulü toplamak için kazalara gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

934-255-2

Bundan akdem Balkandan berü tarafından zehâyir tesyîrine mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı 'âlî gediklülerinden Süleyman *dâme mecdühû*ya ve Çırpan ve Zağra-i Atik ve Cedid ve Yanbolu ve Hoca Yanbolu ve Karinabad ve İslimye ve Aydos ve Rus Kasrı ve Ahyolu ve Misivri ve Kızılağaç ve Hatunili ve sâ'ir kazâların kādîlarına ve havâss-ı evkāf ve voyvodaları zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve subaşıları ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Zikr olunan mahallerden mahsûl-ı cedîdi hârmân yerinden iskelelere nakl ve tahvîli mu'accelen bu cânibe sevk ve tesyîr olunmak içün bundan akdem mübâşir-i mûmâ-ileyh mahsûsan ta'yîn ve irsâl olundığına binâ'en bu vakte dek zehâyirin vürûdı malhûz iken henüz o cāniblerden bir nesne vârid olmamasının sebebi ve 'illeti isiksâr olunmak hilâlinde 'arzlar vârid olub hülâsâ-i mefhûmundan mahsûl-i cedîd eğerçi harmânlardan kalkmayub lâkin rû'esâ-i sefâyin ile ashâb-ı mahsûlün beyinlerinde dahi fiyât husûsu ve ücret-i nakliye keyfîyeti henüz pezîrâ-i nizâm olmamak bâ'is te'hîr ve

tesvîf olduğuna münderîc olmağla fiyâtının kat‘ ve hüsâmî mâddesi üteden berü bâlîğ ile müşteri beyninde bi’t-terâzî vech-i i‘tidâl ile nizâm-pezîr olacak ve ücret-i nakliye keyfîyeti dahi ez-kadîm nakl oluna gelmiş ise bu vecle ri‘âyet olunacak hâlâtdan olup bunlar içün iskelelerde bilâ-mûcib sefâyin meks ü tevakkuf eylemek lâzım gelmekle mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin Edirne bostancı ustalarından on nefer usta yanına ta‘yîn ve herbirini emr-i şerîfîmin birer sûreti ile iktizâ eden kazâlara irsâl itmek ve senin rabtla ‘amel ve hareket itmeleri husûsları başka emr-i şerîfîm Edirne bostancıbaşısına tenbîh olunub ve zikr olunan kazâlardan mevsîm-i deryâ mürûr itmezden mukaddem zehâyirin ârdı alınmak vechiyle kesret ve vefret üzere ecnâs-ı zehâyirin vürûdu cümlenizden matlûb itdüği ma‘lûmunuz olundukda fiyât husûsâtı bâlîğ ile müşteri beyninde her i‘tidâl üzere zabt-ı nizâma bend ve ücret-i nakliye keyfîyeti dahi üteden berü olageldiği vech üzere zabt-ı intizâma rabt idüb ba‘de’l-yevm bu husûslar içün zinhâr ve zinhâr zahîreyi ta‘vîk ü te’hîr itdirmeyub kifâyet mikdârı zehâyirlerinden mâ‘adâsını ve havâss ve evkāf ve ze‘âmet ve erbâb-ı tîmâr subaşılara ‘aîd ‘aşâr-ı mahsûlâtın cümlesini kat‘â ânbârlara kaldırtmayub hemen hârmân yerinden pey-der-pey iskelelere nakl ve virilen nizâm üzere rû’esâ-i sefâyine bey‘ ve mukaddemâ şart ve takayyüd oldığı vechle cümlesini olan sefîneye ‘acâleten müsâra‘aten doğri bu tarafa irsâl ve bu vechle mevsîm deryâ mürûr itmezden evvel zehâyirin ârdı alınmasına cümleniz sa‘y-i bî-hemâl iyleyesiz fiyât husûsu ve ücret-i nakliye keyfîyeti ber-minvâl-i meşrûh ve o câniblerde fasl ve kat‘ cesâret edenlerin bilâ-emân katl olunacakları muhakkakdır ânâ görehareket ve bir ferdden kat‘â ‘özr u ‘illetine bakmayub iş bu fermân-ı cihân-mutâ‘ımın infâz ü icrâsına mübâderet ve zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından be-gāyet hazer ü mücânebet olunak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i C. sene 1153

Hüküm 935: 934. hükmün tekrarıdır.

935-256-1

Edirne bostancıbaşısına hüküm ki

Cenke Balkanı’ndan berü câniblerde vâki‘ kazâların ve ecnâs-ı zehâyirini ‘acâleten iskelelere nakl ve tahvil ve ânda müsâra‘aten bu cânibe sevk ve tesyîr olunması içun

bundan akdem Dergâh-ı mu‘allâm gediklülerinden Süleyman *zîde mecduhû* Der-sa‘âdet’imde mahsûsan zahîre mübâşiri ba’s u irsâl olunmuş idi bu def‘a mûmâ-ileyh tarafından vârid olan kâğıdda me’mûr oldığı kazâların zahîrelerini ihrâc ve tesyîr içün ma‘iyyetine Edirne bostânı ve ustalarından on nefer üsta ta‘yîn ve itmâm-ı kâra dek re’yi üzere ‘amel ve hareket iylemeleri husûsu tenbîh olunmasını tahrîr ve i‘lâm itmekle zehâyir keyfîyeti umûr u âhara kıyâs olunmayub mevsîm-i deryâ mürûr itmezden mukaddem pezîrâ-yı itmâmı matlûb olunmakdan nâşî on nefer bostânı ustaları ber-vech-i muharrer ta‘yîn ve îsâl olmak fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olumuşdur imdi vusûlünde sen ki bostancıbaşı-i mûmâ-ileyhsin Edirne’nin bastânı ustalarından iş-güzâr ve mutayyin ve sadâkat-şi‘âr on nefer üstaları intihâb mübâşir-i mûmâ-ileyhin ta‘yîn iyledüği hidemât-ı itmâm-ı kâra dek bezl-i vücud iylemelerini gereği gibi tavsiye ve ta‘lîm ile mu‘accelen yanına irsâl ve te’hîr ve tevânide be-gāyet ihtiraz eylemek bâbından fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i C. sene 1153

Hüküm 936: Nadir Şah ile aralarının bozulmasına sebebiyet verebilecek hareketlerden kaçınması konusunda Hakkari hakimi uyarılmıştır. Hakkari hakiminin ve ceddinin övülmesinden sonra atalarına devlet tarafından verilen özerkliğe değinilmiş ve kendi hakimiyetinde olanların İran ile yapılan anlaşmaya bağlı kalmaları gerektiği ile ilgili hüküm.

936- 256-2

Hakkâri hâkimine hüküm ki

Sen ki hâkim-i mûmâ-ileyhsin ez-kadîm hânedânınız dûdemân übbehet nişân-ı Devlet-i ‘alîyye-i rûz-i efzûnun sıdk-ı niyet ve hulûs-ı taviyyet ile gerden-beste-i tavk-ı itâ‘ati ve menâhic-i râziye-i saltânat-ebed-makrûnum ihlâs-ı bârî ve ihtisâs-ı meymenet mâl ile câr u bikeş ‘ubûdiyetleri olmalarından nâşî ecdâd-ı i‘zâmım enârallâhü te‘âlâ berâhînehüm-i hazerâtı dahi haklarında ebvâb-ı birr u i‘tâk-ı mülûkâne-i küşâd ve serbestiyetleri husûsuna ve nizâm hâllerine dâ’ir sâ’ir hâllerine müsâ‘ade birle begâm ve dılşâd itmeleriyle hulkân hâlefen ‘an-selef-melhûz-ı li-hâza-i ‘inâyet ve meşmûl-ı nezr-ı âyd-ı mekremet oldukları müstağnî ani’t-tağrîf olmağla binâ’en-‘aleyh eyyâm-ı ‘adâlet-i irtisâm-ı şâhânemden dahi karârdâd olan serbestiyet ve nizâmın ile’l-ebed

mer‘î ve mu‘teber ve eslâfdan izyâde in‘âm ve ihsânı bî-pâyân hüsrevânem mebzûl ve bî-derîğ olacağı muhakkak ve mukarrer olup ve sen fıtrat-ı pâkize tîniyetinde olan ma’iye-i rüşd ve dirâyet ve mâdde-i fetânet ve kiyâset muktezâsınca eslâf-ı hulûs u ittisâfından ziyâde sebîl-i dîn-i mubîn ziyâde uğûr u devlet-i ebed-karînemden Ezderûn-ı mıntıka bend-i hidmet-i ‘ubûdiyet ve ‘inâyet-pezîr-i begrân-ı gayret ve hamiyyet oldığın ma‘lûm ve bundan böyle dahî senden nice nice mesâ‘î-i meşkûre ve mü’esser-i mebrûre zuhûruyla îfâ-yı levâzım-ı sadâkat ve icrâ-yı merâsim istikāmet me’mûl ve meczûm olmakdan nâşî îsâle-i miyâh-ı germ u imdâd-ı diyem-i himem ile hiyâz-i metâlib ve riyâz-ı makâsıd ve me’serin sedd-i müşâr ve cezm olmak semîr-zâmir-i haşmet-i mesîr-i mülûkânem olup lâkin sen dahi hakkında olan hüsn ü zann-ı şâhânemi te’sîr ve tasrîf ve erkân-ı âmed-’unvân-ı sıdk-ı ‘ubûdiyeti tahkîm ve tavsîk içün havza-i hükûmetinde olan sükkân ve kuttân ve fukarâ ve zîrdestân üzerlerine neşr-i âsâr-ı re’fet ve bast-ı cenâh-ı ‘adâlet ile tarâife-i ânife-i şer‘-i münîfî meslûk ve gerbuve-i zulüm u i‘tisâf mensî ve metrûk idüb rızâ-yı yümn-i inktizâ-yı hidîvâneme muvâfık hareket ve eyâlet mutasarrıfları ve hemhudûd olan hükkâm ve elviye beyleri ile hüsn-i ülfet ve mu‘âşeret ve husûsân hâlen evreng-nişîn-i kesri ve hâcc-ı fermân-ı fermâ-yı evtân-ı Acem-i ‘alî-hazret-i mu‘allâ-menzelet lâl-i nedret-şâyeste-i tâç ve kemer ve gâh-vâbeste-i nısfet ve emânet ve intibâh Nadir Şah *etemma'llâhu makāsıdehû* ve menâh-ı Cenâbları ile meyâneda der-kâr olan kādîye-i müsellem-i necât ve tavâdd-netice bahş-ı te’kîd ve imtidâd olub cemi‘iyyet-i İslâm muktezâtınca revâbıt-ı haber ve muvâhât ve zevâbıt-ı hüsn ü sülûk ve mesâfât rûz be rûz mütereffî ve müzdâd olmak nasb-ı ‘ayn-ı mülûkânem olduğuna ba‘de’t-teyekkun hemhudûd bulunmak hasebiyle şâh-ı müşâr-ileyh cenâblarının taraf-ı bâ-şereflerine olan ‘alâka-i mevedded lâmi‘asınca sen dahi dâ’imen şerâ’it-i dostî ve âştîyanın devâm ve istimrârına mübâderet ve ser-haşime-i zelâl-suğûra ve kerimiyet-i gubâr ve kederden vikayet ve sıyânet ve dostluğa münafi bir ferdin ednâ harekete ruhsat ve cevâzdan mübâ‘aded ve bu vesîle ile isihsâl rızâ-yı hümâyûnum bezl-i makderet eylemek içün hâssaten cânib-i hümâyûn cihân-bânime olan ta‘alluk ve ihtisâsın mübeyyen mahsûsân iş bu emr-i şerîfîm itâ‘at ve redîfim ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde ber minvâl-i meşrûh ecdad-ı i‘zâmım hazerâtı vakîtlerinde virilen serbestiyet ve nizâm ve zamân-ı ma‘delet ‘unvânımda mer‘î ve makbûl ve dahi ziyâde nevâl-i mükremet-isti‘mâl-i hidîvânemle dılsîr ve meşmûl olacağın ma‘lûmun oldukda iş bu fermân-ı

‘âlî-şânâ itâ‘at-nişânım mûcibince ‘amel ve hareket ve zinhâr ve zinhâr hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhîr-i C. sene 1153

937-256-3

Bir sûreti

Bitlis hâkimine

938-256-4

Bir sûreti

Hizan hâkimine

939-256-5

Bir sûreti

Hoşab nâm-ı değer Mahmudi hâkimine

940-256-6

Bir sûreti

Van beglerbegisi ve kādîsina ve ağâvat ve zâbitânına ve neferât ve ‘umûmen ahâlîlerine

941-256-7

Bir sûreti

Van Eyâleti’nde vâki‘ elviye mutasarrıfına

Hüküm 942: Çorum sakinlerinden mütesellim olan Karabeyoğlu Mustafa ve arkadaşları Acemoğlu Hasan ve serdarı Hacı Osmanoğlu Hacı Ömer Borcaoğlu adlı kişiler Zile voyvodasının altı yedi adamını katlettiğni bildirmişler. Sivas beylerbeyi Murtaza Paşa’dan bu olayın doğruluğunun araştırılması gerektiği ile ilgili hüküm.

942-257-1

Sivas beglerbegisi Murtaza Pâşâ *dâmet me‘âlîye*ye hüküm ki

Zile voyvodası Ali nâm kimesnenin hakkında sû-i hâlâtı müş‘ir ‘arz u mahzar ve tekrâr hüsn-i hâlâtı hâvî dahi başka ‘arza gelüp ve hüsn-i hâlâtı muntazâmın tevârüd eden ‘arzda Çorum sâkinlerinden mütesellim olan Karabeyoğlu Mustafa ve refîkleri

Acemoğlu Hasan ve serdârı Hâcı Osmanoğlu Hâcı Ömer Borcaoğulu'ndan iştikâ ve altı yedi nefer âdemi bi-gayr-i hakk katl olundi deyü tahrîr ve inhâ olunub keyfîyetin sarf ve kizb ve yine hakīkatinde iştibâh vâki‘ olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin ‘alâ vechi't-tâharrî tarafından keyfîyetlerini istiksâr ve vukū‘ üzere Der-sa‘âdet'ime i‘lâm ve iş‘âr eylemek fermânım olmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde gerek Zile voyvodası mezbûrun ve gerek mütesellim-i merkūm ve rüfekāsını keyfîyet-i ahvâlleri sırren ve ‘alenen kemâl-i dikkat ve tâharrî ile kazâlarında ve civâr kazâlardan ba‘zı mevsûkü'l-kelîm kimesnelerden gereği gibi istiknâh ve istiksâ ve vâki‘ mâlı tahsîl-i vukūf ve ıtlâ‘dan sonra âhar tarfına gadr u himâye olunmamak erbâb-ı ‘arzın ahbâr ve inhâlârıyla kaleme götürülmeyub ancak ‘arz u ihzârın ‘ârî vech üzere istikāmet ile müstehill mu‘temed ve mevsûf-bihim kimesnelerin ihbârları tahrîr olmak veçhiyle keyfîyet-i ‘alâ vukū‘ tafsîlân Der-i devlet-medârıma i‘lâm iyleyesin bu husûsda yine sırren ve ‘alenen tecessüs ve tefahhus olunmakla sen dahi câdde-i hakk ve dâhil olub bir cânibe meyil intâk ve semt-i hilâfa iktizâ misillû hareketden ve celb-i mâl da‘iyesiyle vak‘ânın hilâfını tahrîrden gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbından fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i C. sene 1153

Hüküm 943: Çayıroğlu Mustafa'nın daha önce cezalandırılmasıyla ilgili alınan karar iptal edilmiştir.

943-257-2

Anadolu vâlîsi Vezîr Veli Pâşâ'ya hüküm ki

Timurçi mukāta‘ası mülhakātından Timurçi Kazası müzâfâtından Karataş Nâhiyesi'nde sâkin Çayıroğlu Mustafa'nın bundan makdemce sû-i hâline ve harekât-ı rediyyesi müş‘ir Timurçi kādîsı ve voyvodası ve ahâlîsinin vürûd eden ‘arz u mahzarlarına binâ'en merkūmun cezâ-i sezâsı tertîb ve keyfîyeti Der-sa‘âdet'ime i‘lâm olunmak içün sen ki vezîr müşâr-ileyhsin bundan akdem sana hitâben emr-i şerîfîm ısdâr ile irsâl olmuş idi el-hâletü hâzihî bu def‘a Der-‘âlîyyeme gelen memhûr kâ'ime göre merkūm ısdâr olunan mevâdd-ı gayri vâki‘ olmağla cürmî ‘afüvv olmak üzere istid‘â ve istirhâm olunub iltimâsına binâ'en fî-mâ-ba‘d kendü hâlînde olup bir ferde zulm ü te‘addîye cesâret itmemek şartıyla cürmî ‘afüvv olunmakla iş bu emr-i şerîfîm

ısdâr ve ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde ba‘de yevm kendü hâlînde olup hilâf-ı şer‘-i şerîfe bir ferde zulm ü te‘addî itmemek şartıyla iltimâsına binâ’en cürm ve isâ’eti karîn-i ‘afüvv ü safh olmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfîm ile merkūm rencîde ve ta‘ciz olunup kendü hâlînde tenbîh ve te’kîd eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i C. Sene 1153

Hüküm 944: Eflak voyvodalığına İskerletzade Konstantin atandığı bildirilmiş olup son yıllardaki savaşlardan dolayı Eflak ve civarındaki yerlerde düzen bozulduğundan bu bölgenin vergileri toplanamamıştır. Vergilerin acilen toplanması ve düzenin sağlanması gerektiği ile ilgili hüküm.

944-257-3

Eflak voyvodası İskerletzade Konstantin voyvoda *hutimet ‘avâkıbuhû bi’l-hayr*a hüküm ki

Sen ki voyvoda-i mûmâ-ileyhsin itâ‘at-i cedd-i Devlet-i ‘alîyye-i haşmet-menkabetime sû-i niyet ile izhâr-ı merâsim-i ‘ubûdiyet ve hulûs-ı taviyyet birle ibrâz-ı levâzım sadâkat-i merkûz zimâme-i istikāmet-semîrin olmakdan nâşî Eflak voyvodalığı gerden-liyakât ve düş-ı liyakâtına betr ve ta‘allîk olunandan berü rızâ-yı yümn-i iktizâ-yı padişâhâneme muvâfık nice nice etvâr-ı merğûb ve harekât-ı makbûlenin cilveger-i sâha-i zuhûr ve bâ-husûs birkaç seneden berü vukū‘ bulan seferler takrîbiyle techîz-i ‘asker ve tertîb-i edavât ve leşker husûslarında ve sâ’ir ‘uhdeye müterattib ve zimmetlerine lâzım ve levâzım olan umûrun vech-i vechiye hüsn ve tavr-ı nazîf müstahsene üzere temşiyet ve icrâ ve te’diye ve îfâsından sebkat eden evzâ‘-ı birle pesendîde-i mezkûr elsine-i cumhûr olduğundan mâ‘adâ memleket-i Eflak boyarları ve sekînesi olan re‘âyâ fukarâsı ile mürâ‘ât ve tîre-i râziye-i ülfet ve tarh-ı encümen-i rıfk ve mu‘âşeretin ve zapt u rabt hâlâtından ve siyâset hükûmete dair keyfiyâtın tevsîk ve tensîkinde muktezâ-yı dirâyet emniyet-i cezm ve ihtiyâta ri‘âyet ve celb-i kulûb-ı ra‘iyyet ve takdîm-i şerâyıt-ı mülâyemet ve def‘-i kurûb ve mihnet iktizâ-i vakt ü hale göre bi’l-cümle ve sünûh eden sebebine hüsn-i hareketden pûte-i tercübede hâlisü’l-‘ayâr ve sikkeyâb-ı dârü’l-dârb-ı i‘tibâr oldığına binâ’en hakkında enhâr-ı daimü’l-inficâr-ı ‘avâtıf-ı Şâhânem cereyân ve uyûm içun ne içun numûvve-i avârıf-ı şehin-şâhânem feyyâzen idüb kemâl-i fî’l-evvel Eflak memleketinin zabt u rabtına kıyâm ve

kavâ'id-i mer'iyye-i vücûh u emâreti tevsîk ve ahkâm ve seferler sebebiyle etrâf-ı mütefferrik ve perîşân olan re'âyâ-yı kā'ide-i nizâm-ı memleket üzere evtân-ı kadîmlerine celb ve iskânâ ihtimâm ve Eflak-ı Cedîd mukaddemâ 'uhdene havâle ve tefvîz olunduğu vechle zamime-i silk-i emâretin olmağla ânı dahi mesbûk-ı kalîb-i intizâm eylemek şartıyla tınâb-ı hayme-i emâretin birr u takrîr olup hâssa-i hâl'-i fâhire-i mülûkânemden bir sevb-i hil'at mûrisu'l-himmet-i sultâni 'inâyet ve ihsânım olmağın tarafına irsâl olmuşdur imdi vusûlünde kisve-i zâhide-i hüsrevâne ve hil'at râ'ika-i hidîvanemi hutuvât-ı ta'zîm ve iclâl ile istikbâl ve lî-'aceb birle ba'de't-tebğı düş ü mefâhiretine iksâ ve izhâr mübâhât 'avkı ve'd-devâm-ı 'ömr-ü devlet ve kāvâm-ı fer ü şevketim ed'iyesini icrâ ve îfâdan sonra iş bu fermân-ı cihân-mutâ'ımı cümle muvâcehesinde kırâ'at ve mazmûn-ı mehâbet-nümûnunu herkese i'lân ve işâ'at ve memleket-i Eflak'da olan boyarlar ile hüsn-i evkāt ve mu'âşeret ve sekînesi olan re'âyâ-i fukarâsına neşr-i âsâr-ı re'fet ve mülâyemet ve 'atîk ve cedîd 'umûmen Vilâyet-i Eflak'ı kemâ-kân zabt u rabta mübâderet ve etrâfa müteferrik olan re'âyâya istimâletler ile kā'ide-i nizâm-ı memleket üzere evtân-ı kadîmelerine celb ve cem'e sarf-ı miknet idüb bu vech üzere re'âyâ vü berâyânın **[s. 258]** tâ'lîka ve tetmîmine ve mesfûrlardan kâ'inen menkân hilâf-ı 'alâ cürm ve tehtemâ zuhûr edenlerin kā'ide ve kānûn-ı memleket üzere te'dîl ve tekmîllerine ve sâ'ir 'uhdene müterettib olan husûsun temşiyet ve icrâsına sa'y ü dikkat husûsan Âsitâne-i sa'âdetime vârid olacak ecnâs-ı zehâyirin dahi pey-der-pey mu'accelen tesyîr ve irsâline fevka'l-hadd bezl-i makderet idüb ba'de-zîn dahi hakkında olan zânûn-ı hümâyûnuma nâpîr ve mübât-ı 'ubûdiyet ve sadâkatin tahkîm ve teşyîr ederek hıdemât-ı meşkûre ve mesâ'î-i mebrûre vucûda götürmeye cidd ü cehd-i ekîd eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i C. sene 1153

945-258-1

Bir sûreti

Boğdan voyvodası Yakub voyvodaya vech-i meşrûh üzere

Hüküm 945: İstanbul'da bulunan Ayasofya Camisi duvarına bitişik olan kütuphane-i hümayun vakfından sayılmak üzere inşa olunan Çifte Hamamı hayratı için temiz içecek suya ihtiyaç duyulmuştur. Bu suyun Sultan Ahmet'in yaptırdığı çeşmeden sağlanması gerektiği ile ilgili hüküm.

946-258-2

Müderriseyn-i kirâmdan hâlâ harâmeyn-i şerîfeyn müftîsi olan Mevlânâ () *zîde ‘ilmühû* ve sû nâzırı () ve () *zîde mecduhû*mâya hüküm ki

Mahmîyye-i İstanbul’da câmi‘-i şerîfe Ayasofya-i Kebir cidârı ittîsâlinde vâki‘ kütübhâne-i hümâyûn evkāfı ‘akāratından olmak üzere bu def‘a müceddeden ihyâ ve inşâ olunan Çifte hâmmâmı hayâratı olmak içün mikdâr-ı kîfâye mâ-i lezîz tedârük olunup hâmmâm-ı merkūme gelen ‘ibâdullâh eyyâm-ı sayfîrde sûya zarûret çekmemeleri içün başluca sûya muhtâc olmağla bâb-ı hümâyûn hâricinde hudâvendigâr-ı sâbık merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Ahmed Hân *tâbe serâhû* hazretlerinin hayrât ve hayyırâtlarından olan çeşme-i sebîline mahsûs kemerlerde vâki‘ bend-i kebire müceddeden bir lüle vaz‘ ve ânâ suyuna katulub kütübhâne-i hümâyûn vakfı olmak üzere vakfiye-i ma‘mûl ü bî-hayâ tahrîr ve hüccet-i şer‘iyye olunub hasslar mahkemesi sicillâtına ve Haremeyn-i şerîfeyn muhâsebesine kayd olunduktan sonra bend-i mezkûre müceddeden vaz‘ olunan lüleden cârî olan mâ-i lezîz kaç mansûre sudan ‘ibâret ise ol mikdâr sû İstanbul’a Ayasofya’ya mukasseminden ifrâz ve vâkf-ı şerîfîn binâ olunan Çifte Hamâmı’na icrâ itdürmek içün sûretli hüccet-i şer‘iyye ve mazmûn-ı hamiyyet mûcibince ‘amel olunub şürûtu ile mâşâallâhu te‘âlâ düstûrü’l-‘amel tutulmak ve hilâfına bir ferde harekete tasaddî itdirilmemek fermânım olmağın siz ki mevlânâ ve sû nâzırı ve sâ’ir mûmâ-ileyhimsiz vech-i meşrûh üzere ‘amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i C. sene 1153

Hüküm 947: Anadolu ve Rumeli’de bulunan ahaliden toplanacak olan vergiler hususunda kimseye haksızlık yapılmaması, kanunun belirlediğinden fazlasının alınmaması gerektiği ile ilgili hüküm.

947-258-3

Üsküdar’dan Anadolu’nun Ortaköy nihâyetine varınca vâki‘ olan vüzerâ-yı i‘zâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve müvellâ-i fehhâm ve kuzât ve nüvvâb ve voyvodalar ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ’ir zâbitân ve a‘yân ve ahâlîye hüküm ki

Vesîle-i i‘mâr-ı memleket ve dârîa-i husûl u ruhas ve rehâ-i vilâyet olan zirâ‘at ve hasâd husûsunun tanzîm ve tesviyesi fukarâ-i ra‘iyyetin mezâlim ve te‘addîyâtdan masûn ve dest-i tatavvül ü zalemeden me’mûn olmalarına mevkūf iduği müsellem erbâb-ı vukūf olduğuna binâ’en bundan mukaddem hatt-ı hümâyûn-ı mehâbet-nümûnumla mu‘âven-i şeref-efzâ-yı sudûr olan ‘adâlet-nâme-i cihân-müta‘-ı hüsrevânemle memâlik-i Anadolu ve vilâyet-i Rumili’de vâki‘ gerek îkā-i emr-i siyâsete me’mûr olan hükkâm-ı zevi’l-ihtirâm ve gerek hâdeme-i şer‘-i mubîn olan kuzât ve nüvvâb ve ‘umûmen muhâssılın emvâl ve a‘şâr ve zâbitân ve a‘yân makūlelerinden herbiri hablü’l-metîn-i şer‘-i mubîne temessük ve i‘tisâm ve zâlime mûhin ve mazlûma mu‘ayyen olunarak himâyet-i ra‘iyyete ihtimâm itmek ve bilâ-emr-i şerîf tekâlîf tahmîli ve vilâyet harcı nâmıyla nesne tarhı misillû bir ferdi âzâde ve vülât-ı vilâyet dahi şermsûde ve bahâne-i vahiye ile kimesneye rencîde ve remîde itmemek üzere eğerçi tenbîh-i ekîd ve tehdîd-i şedîd olunmuş idi lâkin bu husûs ba‘de-zîn endahte ve re’y-i nisyân olmayup dâ’ima sırren ve ‘alenen tecessüs ve teftîş ve mugāyir-i fermân-ı hümâyûna harekete cesâret edenler kâ’inen menkân tenkîl ve ta‘zîb ve bu vesîle ile âharları tahvîf ve terhîb olunmak ehemm-i metâlib-i şâhâne ve akdem-i makāsıd ve meârib-i padişahânem olmakdan nâşî etrâf ve eknâfa havâle-i câsûs-ı basîret ve itâre-i himâme-i nezâret oldukda Malatya’da elliden mütecâviz ve Diyarbekir’de dahi kati vâfir bî-cürm kimesnelerime rem-sûde ile der-zincir ve mahbûs olup el-yevm zelîl ve sefîl oldukları ve Sivas ve Çorum’dan dahi kezâlîk nice bî-günâhlar me’hûz ve ebvâb-ı cevr u i‘tisâf meftûh olduğundan gayri vülât-ı vilâyât dahi ta‘yîn olunan hazariyyelerine âdem-i kanâ‘at ve zâbitân ve a‘yân makūleleri tâm‘-ı hamma tâbi‘yyet ile her bir kazâda kemâ-fi’l-evvel bilâ-emr-i şerîf harâç ve tevzî‘ olunan teklifât gûna gûn ile fukarânın hâlleri dîger gûn oldığı resîde-i sâmi‘a-i mülûkânem olmağla şeref-bahşâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn ve rızâ-yı yümn-i iktizâ-yı şevket-makrûnuma mugāyir bu misillû mefâsid ve mezâlime cesâret edenlerin eyne mekân u ‘akār **[s. 259]** kahr u nekâl ve ahz ve istîsâlleri lâzım gelmişiken bu def‘a dahi cümleye rakre-i ‘âklından ikâz içün yalnız enzâr ve tehdîd ile iktîfâ olunmuşdur imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde taht-ı hükûmet ve kazânızda üzerlerine cürm-i sübûtuyla hâbse’l-şer‘ habsi iktizâ itmeyûb mücerred mes‘ûd ile bilâ-emr-i şerîf bî-cürm ve gûnah-ı der-zincir ve mahbûs olanları bilâ-tereddüd ıtlâk ve sebîlleri tahliye ve fî-mâ-ba‘d mâ-dâmın üzerine cürmi sâbit olup şer‘ân hâbsi iktizâ ve hakkında fermân-ı ‘âlî sâdır olmaya mücerred mes‘ûde ile bî-günâh kimesneleri hâbs itdirmeyub

ve kezâlik her bir kazâda tarh ve tevzî‘ olunan teklîfât-ı makūlesinden imdâd-ı hazariyye ve ‘avârız ve sâ’ir emr-i şerîfîmle vâki‘ olan tekâlîfden mâ‘adâ mücerred hükkâm ve zâbitân ve a‘yân makūlesinden murâd-ı inti‘âşları içün bilâ-emr-i ‘âlî tarh ve tahmîl olunmuş nesne var ise kazâ bî-kazâ sicilden ihrâc ve defter olunub mümzâ vü mahtûm defterini mübâşire teslîm ve bu cânibe irsâl ve tesyîr ve ba‘de’l-yevm bilâ-emr-i şerîf fukarâ-i üzerlerine kat‘â nesne tahmîl olunmamak üzere cümlenize vâki‘ olandan tevzî‘ defterlerine her bâr nezâret ve hilâf-ı emr-i ‘âlîyye harekete cesâret edenleri ahz ve hâbs ve keyfîyetleri i‘lâm ve işâret ve’l-hâsıl herhâlde def‘ u ref‘ mezâlim ve te‘addîyâta herbiriniz erdel ve cân bezl-i tâb ve tâkat iyleyesiz ve gene ahâlî-i memleket ve fukarâ-i ra‘iyyet dahi orta ta‘yîn olunan hazariyyeleri şürûtları üzere bilâ-nakl teslîm ve kānûn ve defter mûcibince i‘şâr-ı şer‘iyye ve rusûmât-ı ‘örfiyeleri mahsûlâtı emvâl ve zâbitân ve ehl-i zimmet makūlesi dahi şürût-ı berâd mûcibince cizyeleri cizyedârlara ve ‘avârız ve sâ’ir emr-i şerîfîmle vâki‘ tekâlîfden dahi her kese ‘alâ ve evsat ve ednâ i‘tibârıyla tahmîllerine göre hisselerine düşeni cem‘ine me’mûr olanlara bi’t-tamam edâ idüb bu bâbda ânlar dahi kat‘â îrâd-ı ‘özr u ‘illet da‘iyesinde olmamak üzere tefehhîm ve işâ‘at ve vukū‘ bulan mezâlim ve te‘addîyâtdan cümleye himâyet ve sıyânet ve iş bu emr-i şerîfîm dahi birer sûreti muhâkemât-ı sicillâtına kayd u sebt ve fî-mâ-ba‘d her kazâda tevzî‘ olunan tekâlîfâtın sene başında sicilden birer sûreti ihrâc ve mümzâ vü mahtûmen Der-sa‘âdet’ime irsâl idüb bu nizâm-ı mergūbun ân mâ‘şallâhü te‘âlâ pezîrâ-yı istikrâr ve istimrârına cümleniz nezâret ve tatarruk-ı halelden vikāyet ve zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü’l-gāye hazer u mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur deyu yazılmışdır

Fî evâhir-i C. sene 1153

948-259-1

Bir sûreti dahi

Anadolu’nun sağ koluna

949-259-2

Bir sûreti dahi

Anadolu’nun sol koluna

950-259-3

Bir sûreti dahi

Rumili'nin sağ koluna

951-259-4

Bir sûreti dahi

Rumili'nin orta koluna

952-259-5

Bir sûreti dahi

Rumili'nin sol koluna

Hüküm 953: Berekule Nahiyesi'nden Kuşbol Köyü sakinlerinden Şeyh Ali Koca adlı kişinin eşkıyalık yaptığı haberi alınmıştır. Berekule Nahiye'sinde Polsu? ve Marfan? adlı karye ahalileri de eski Delvine Sancağı mutasarrıfı olan Rüstem Paşa'nın kardeşi İbrahim'e saldırıp onun erzak, at ve mallarını gasp etmiş, kendisini de Kule'ye hapsetmiştir. Bu eşkıyaların yakalanıp gerekli cezanın verilmesi ve gasp ettikleri malların sahibine verilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

953-259-6

Ber-vech-i arpalık Delvine Sancağı mutasarrıfına ve Delvine Kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Sâbıka Delvine Sancağı mutasarrıfı olan Rüstem Pâşâ kârındaşı emîrü'l-ümeri'l-kirâm İbrahim *dâme ikbâlühû* müstakīm ve dindâr ve zamân-ı zabtına bi'l-cümle ahâlî kendüden râzı ve şükür-güzâr iken lîvâ-i mezbûrdan Berekule Nâhiyesi'nde Kuşbol Karyesi sükkânınddan Şeyh Ali Koca nâm şakīnin mukaddemâ hevâsına tabi'î seksen nefer eşkıyâ ile ve Türklü'ye hakkında olan nâ-marzî harekâtı içün ber mûcib-i 'ahid-nâme-i hümâyûn icrây-ı hakk olunmak bâbında mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh hitâben sâdır olan emr-i şerîfîm mûcibince kılâ' ağâları ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet ile eşkıyâ-i mezkûrenin makarr ve meskenleri olan Kuşbol Karyesi'ne vardıkda şakī-i merkūm ba'zı kimesnelere istinâden avâneleri ile Mağarmarhâliç? cânibine firâr ve gaybet eylediklerinden sonra evleri ihrâk ve kendüleri ile gütürmek içün beş on gûn meks üzere iken lîvâ-i mezbûreden 'azl haberi şâyî' olmağla kârya-i mezbûr ahâlîleri ile Berekule Nâhiye'sinde Polsu? ve Marfan? karyeler ahâlîleri 'isyân ve tuğyânları sebebiyle bi'l-ittifâk gafleten mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin üzerine hücum ve bi'l-cümle

emvâl ve erzâkını ve atlarını yağmâ ve gāret ve kendüsi kapusı halkı ile Kule'ye tahassun ve iki gûn leyl ve nehâr ve lâ-yenkati‘ hâbsinin ve peykâr-ı hilâlinde eşkıyâ-yı merkūmunun avâneleri imdâd itdukden bilâ-âhar mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh kapusı halkı ile üzerlerine hücum ve esnâ-yı cidâlde şatırbaşısı Salih'i maktûl ve üç nefer çûkadârı zehmdâr ve mecrûh olduktan sonra kendüsi kapusı halkı ile hâlâs ve Delvine Kazâsı'na ‘avdet ve ric‘at idüb eşkıyâ-yı mezbûrunun şekāvetleri hadden-birûn oldığı ‘arz u mahzar ile bu def‘a Der-sa‘âdet'ime i‘lâm ve inhâ olunmakla eşkıyânın te'dîbleri ve vilâyetin te'mîn ve tathîri ile mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin eşyâ-yı menhûbesi tahsîl olunmak fermânım ve bu husûsa sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin ‘uhdene havâle olunmağın selefîn mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh nehb ü gāret olunan emvâl ve eşyâsını mahallinde da‘vâya mübâderet ve hîn-i iktizâda sana dahi **[s. 260]** i‘ânet eylemek üzere kendüye hitâben başka emr-i şerîfîm ısdar ile irsâl olunmuşdur imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde iktizâ-yı vakt ü hâle güre hîn-i iktizâda selefîn mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhden istikāmet ederek eşkıyâ-yı mezbûreyı ‘alâ-eyyi-hâl ele gütürub şer‘ân müstehakk oldukları te'dîblerini icrâ ve tertîb ve vilâyet-i şürûr eşkıyâden tetmîn ve tathîr ve selefîn mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin emvâl-i mağsûbesini ma‘rifet-i şer‘le mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle bi-eyyi-vechi-kân tahsîl ve tarafına teslîm ve ihkāk-ı hakk idüb itmâm-ı kâra mübâderet ve lâkin bu bahâne ile şekāvetden ‘alâkası olmayanlara te‘addiden ve hilâf-ı şer‘-i şerîf hareketden ve celb-i mâldan mazmûn-ı emr-i şerîfîmin tenfîzî mevkūf hakdan te'hîr olmakdan gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet ve vâki‘ hüsn-i ‘alâ vukū‘ Der-sa‘âdet'ime i‘lâm ve işâret eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i C. sene 1153

Hüküm 954: 953. hükmün tekrarıdır.

954-260-1

Sâbıka Delvine Sancağı mutasarrıfı İbrahim *dâme ikbâlü*hûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin bu def‘a tarafından Yanya Sancağı mutasarrıfı Abdi *dâme ikbâlü*hû ile Karzan ve Adalı? taraflarından Der-i devlet-medârıma gelen ‘arz u mahzarından Delvine Sancağı'na vâki‘ Pirekalma? Nâhiyesi'nde Kuşbol ve Harka? karyeleri ahâlîlerinin zuhûra gelen ‘isyân ve tuğyânları ve sizinle olan ma‘reke kıtâlleri müceddeden ma‘lûm olmakdan nâşî husûs-ı mezbûr hâlâ Delvine mutasarrıfı

() *dâme ulüvvühû* me'mûr ve eşkıyânın te'dîbleri ve vilâyetin te'mîn ve tathîri ve senin eşyâ-yı menhûbenin bi't-tamam tahsîl ve tarafına teslîmi bâbında şeref-sudûr olan emr-i şerîfîmle nâmzed-i umûr olup lâkin sen dahi gāret olunan emvâl ve eşyâyı mahallinde da'vâ-yı mübâderet ve hîn-i iktizâda hâlefin mûmâ-ileyhe i'âde eylemek fermânım olmağın mahsûsan sana dahi iş bu emr-i şerîfîme ısdâr ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde fermânım oldığı üzere gāret olunan emvâl ve eşyâyı mahallinde ma'rifet-i şer'le da'vâya mübâderet ve hîn-i iktizâda hâlefin mîr-i mûmâ-ileyhe i'âne ve mazmûn-ı emr-i şerîfîmin infâz ü icrâsına bezl-i makderet eylemek bâbında

Fî evâhir-i C. sene 1153

Hüküm 955: Eski Amasya Sancağı mutasarrıfı Hamis Paşa görevinden ayrılmadan önce Amasya sancağı'na bağlı köy ahalinin hazariyesinden fazlasını aldığı belirlenmiştir. Bu kişinin mahkemeye çıkarılıp haksız yere aldığı paranın tahsil edilmesi ve kendisinin hapsedilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

955-260-2

Sivas beglerbegisi Murtaza Pâşâ *dâmet me'âlîye*hûya ve Sivas kādîsına hüküm ki

Sâbıka Amasya Sancağı mutasarrıfı olan Hamis Pâşâ zamân-ı hükûmetinde lîvâ-i mezbûrda vâki' kurâ ahâlîlerinin hazariyesinden ziyâde zulmen ve kahren nice akçelerin aldığından mâ'adâ ba'de 'azl dahi vilâyetine gider oldukda karyelerine konub gönderilen mümzâ ve mahtûm ve defter mûcibince her bir karyeden zulmen küllî akçelerini dahi alup fukarâ-i ra'iyyet cevr u gadr iyledüğinden ahâlî-i iltimâslarıyla Amasya kadası el-Hâc Mustafa ve Merzifon kādîsı Mehmed ve Gemiş nâ'ibi el-Hâc Mehmed *zîde fazluhû*m başka başka gasb u zulmen aldığı bin üç yüz yiğirmi dört gurûş bâlîğ oldığı gelen defterden ma'lûm olmağla pâşâ-i merkūm Sivas'a ihsâr ve ashâb-ı hukūkun hakları şer'ân istirdâd olmak fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve irsâl olmuşdur imdi vusûlünde pâşâ-i merkūm sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin ma'rifetinle Sivas'a ihsâr ve da'vâ-yı hakk ve ta'yîn-i mâdde eden husemâlarıyla taraf u şer' idub zimmetinde şer'ân sâbit ve zâhir olan hukūk u ibâdı ashâbına ba'de istirdâd kendüyü habs ve keyfîyeti 'alâ-vukū' der sa'âdetime i'lâm ve ba'de ne gûne emr-i şerîfîm vârid olur ise muktezâsınca infâz ve icrâya ihtimâm eyleyub bu bâbda hilâf-ı şer'-i şerîfe ednâ hareketden ve âhir tarafa himâye ve gadrdan gāyetü'l-gāye hazer ve ictinâb eylemek bâbından fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i C. sene 1153

Hüküm 956: Akşehir halkından Hacı Paşazade ve Seyyid Hacı Ahmed ile kızkardeşleri İmran adlı kadın miras konusunda anlaşmazlığa döşmüşlerdir. Bu sorunun mübaşir görevlendirilerek adaletle çözüme kavuşturulması gerektiği ile ilgili hüküm.

956-260-3

Akşehir Sancağı mutasarrıfına ve Akşehir nâ'ibine hüküm ki

Medine-i Akşehir sâkinlerinden Hâcı Pâşâzade ve Seyyid Hâcı Ahmed *zîde kadruhû* ile kız kârındaşı İmrân nâm hatunun bundan akdem mîras müte'allik da'vâları olmağla mûmâ-ileyhin Âsitâne-i âmireme evvelki gûn mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfîme binâ'en bu cânibe gelüp lâkin kız kârındaşı mezbûr gelemediğinden nâşî tekrâr mahalline havâle ve mahsûsan mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuş idi bu def'a siz ki mîr-i mîrân ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimâsız mezbûr el-Hâc Ahmed ve derbendin a'yân ve eşrafından olmağla emr-i 'arz-ı sıyânet ve kendü hâlinde hânesinde ikāmet itmemekden Akşehir Kazâsı ahâlîlerinden eşhaslarıyla keyfîyetleri başka kâğıdlarınızla i'lâm ve kendüsi dahi ref' ref' istirhâm itmekle mahalline kız kârındaşı mezbûr ile tarafından yanlarında olan da'vâ-i şer'iyyeleri rü'yet ve ihkāk-ı hakk olunmak üzere mukaddemâ virilen emr-i şerîfîmin kaydı ref' u terfî' olunub vech-i meşrûh üzere 'amel ve hareket olmak fermânım olmağın bu def'a mahsûsan () mübâşir ta'yîn olmuşdur imdi mahalline vardukda kız kârındaşı mezbûre ile tarafından yânlarında vukū' bulan da'vâ-i şer'ileri mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle rü'yet ve muktezâ-yı şer'-i kavîm üzere fasl u hasm olunub icrâ-yı şer' ve ihkāk-ı hakk olunmak dikkat ve mukaddemâ virilen emr-i şerîf mûcibince mu'âdeleye fî-mâ-ba'd bi'l-hayr ve bî-hatveden mübâ'adet ve şer'ân sebkât bulan keyfiyet-i sûret-i sicilliyle Der-sa'âdet'ime 'arz u işâret olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâhir-i C. sene 1153

Hüküm 957: Surre-i şerifin Eskişehir'e götürülüp Sultanönü Sancağı mutasarrıfına teslim edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

957-261-1

Lîvâ-i mezbûr mutasarrıfı donanma-i hümâyûn içün kat‘ı fermânım olunan kerestenin ve ba‘zı umûr u mühimmenin temşiyetiçün İznikmid’de bulunması muktezî olmağla surre-i şerîfimi Eskişehir’e götürub Sultanönüi Sancağı mutasarrıfına teslîm eyledikden sonra avdet eylemek üzere emr-i şerîfe yazılmışdır

Evâil-i B. sene 1153

Hüküm 958: Kutsal topraklara her sene olduğu gibi padişah tarafından gönderilen paraların bu sene tekrarlanarak hazineden alınıp surre sorumlusuna teslim edildiği, sorumlu ve beraberindekilerin Üsküdar’dan Akşehir’e varıncaya dek korunup kollanması gerektiği ile ilgili hüküm.

958-261-2

Ber-vech-i arpalık Kocaili Sancağı mutasarrıfı olan Mustafa *dâme ikbâlühû*ya ve Üsküdar’dan Akşehir’e varınca yol üzerinde vâki‘ kādîlara ve zikr olunan kazâların kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyete ve iş erlerine hüküm ki

Haremeyn-i şerîfeyn ahâlîsine beher sene mu‘tâd üzre irsâl olunan Surre-i hümâyûn-ı mehâbet-nümûn iş bu sene-i mübârekede dahi hazîne-i âmire'mden ‘ân-nakd ihrâc ve surre emîni nasb ve ta‘yîn olunan () *zîde mecduhû*ya teslîm ve ol savb-ı meymenet-isti‘mâle ba‘s ve irsâl olunmağın Surre-i hümâyûn ve emîn-i mûmâ-ileyhin ve refâkatinde olan hüccâc-ı zevi‘l-ibtihâcın yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâfazasına tekayyüd ve ihtimâm-ı ehemm-i mehâmm lazümü’l-ihtimâmdan olmağın sen ki Kocaili Sancağı mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin iş bu emr-i şerîfîm ile vusûlünde mükemmel ve müretteb ve müstevfâ ve tâmmü’s-silâh âdemlerin ile kalkub Geğbüze'ye gelüp surre-i hümâyûnum geldiğinde kârşulayub Akşehir’e varınca mürûr u ‘ubûr iyledüğin kazâlarda bulunan sipâhî ve silahdar ve Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ve her kazânın darb u harbe kādir tuvânâ ve tüfenk-endâz il erlerini ihrâc ve Gelibolu’dan Eskişehir’e vusûlünde Sultanönü mutasarrıfı Ali *dâme ikbâlü*hûya dahi mükemmel ve müstevfâ âdemleriyle kalkub Akşehir’e varınca surre-i hümâyûn ve emîn-i mûmâ-ileyh ve refâkâtînde olan hüccâc-ı Müslimînin yollarda ve menâzil ve merâhilde ve gecelerde bu minvâl üzere kazâ bî-kazâ muhâfaza ve muhârese ederek bi-mennihî te‘âlâ âminen ve sâlîmen Akşehir’e götürüb Akşehir Sancağı’ı mutasarrıfı Hasan *dâme ikbâlü*hû dahi bu minvâl üzere Akşehir’den alınub Konya’ya irsâl eylemek üzere mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe teslîm ve tesellimi müşâr

mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhden temessük ve cânib-i şer‘den dahi hüccet-i şer‘iyye aldıkdan sonra Akşehir’e girü menziline ‘avdet ve alduğun hüccet ve temessük Der-i devlet-medârıma irsâl ve lâkin bu bahâne ile re‘âyâ vü berâyâ ve sükkân-ı vilâyete bir vechle zulm ü te‘addî olmakdan ziyâde ihtirâz ü ictinâb iyleyesin bu sene-i mübârekede surre-i hümâyûnum gerek yollarda ve gerek menâzillerde ve gecelerde esnâ-yı nüzûl ve rıhletde eşkıyâ ve harâmzadeden gereği gibi muhâfaza ve muhâresesında ziyâde takayyüd ü ihtimâm lâzım olmağla şöyleki ‘ıyâzen billâhi te‘âlâl bu emr-i hâtırdan zerre kadar ihmâl ve tekâsir ile bir dürlü zarar ü gezend isabet itmek ihtimâl olur ise bu vechle cevâba kādîr olmayacağı zâhir ve âşikâr olmağla ânâ göre ziyâde basîret üzere hareket ve Geğbüze’den Akşehir’e varınca bir minvâl-i meşrûh her kazâda bulunan sipâh ve silâhdâr ve yeniçerileri neferâtı ve darb u harbe kādir müsellah ve tüfenk-endâzlarını ihrâc ile gerek yollarda ve gerek menâzilde ve gecelerde emniyet gelecek vech üzere muhârese ve muhâfazasında ihtimâm ve kemâl-i emn ü selâmet ile Akşehir’e götürub mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe teslîm idinceye dek terk-i hâb ve râhat ile bezl-i tâb ve tâkat iyleyub zinhâr ve zinhâr zerre kadar ihmâl ve müsaheleye rızâ ve cevâz göstermekden be-gāyet ihtirâz ü ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene 1153

Hüküm 959: 958. hükmün tekrarıdır.

959-261-3

Ber-vech-i arpalık Sultanönü Sancağı mutasarrıfı Ali *dâme ikbâlühû*ya hüküm ki

Beher sene mu‘tâd üzere Haremeyn-i şerîfeyn’e irsâl olunan surre-i hümâyûn mehâbet-nümûn iş bu sene-i mübârekede dahi ‘ân-nakd hazîne-i âmiremden ihrâc ve surre emîni olan () *zîde mecduhû*ya teslîm ve savb-ı maksûda tevcîh ve ‘azm olmağla yollarda ve menâzil ve merâhilde hıfz ü hırâsetine ihtimâm olunmak ehemm-i mehâmm-ı lâzımü’l ihtimâmdan olmağın ber-vech-i arpalık Kocaili Sancağı mutasarrıfı emîrî’l-ümarai’l-kirâm Mustafa *dâme ikbâlü*hûnun kapusı halkı ile me’mûriyeti üzere Surre-i hümâyûn emîni mûmâ-ileyhi Geğbüze’den alup muhâfazasına ihtimâm ederek Eskişehr’e vusûlünde sen ki Sultanönü Sancağı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sen dahi mükemmel ve müsellah ve müstevfâ âdemler ile bi’n-nefs kalkub surre-i hümâyûnuma mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhim ile ma‘ân yollarda ve

menâzil ve merâhilde bî-‘avnillâhi te‘âlâ hıfz ü hırâset ederek Akşehir’e götürub Akşehir Sancağı mutasarrıfı Hasan *dâme ikbâlü*hûya dahi Karaman vâlîsi vezîrim Bekir Pâşâ *edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû*ya götürmek üzere teslîm ve tesellimleri müş‘ir Akşehir mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhden sened alup ve sana menasibine ‘avdet idesin surre-i hümâyûn muhâfazasına ihtimâm-ı tâmm olunmak muktezâtı olunmağın şöyleki bu emr-i mühimmede savb-ı tekâsülden zuhûr edecek olur ise bir vechle ‘özr cevâba kādîr olamayacağını muhakkak birub âna göre basîret üzere hareket ve inşâ’allâhü te‘âlâ Eskişehir’e vusûlünde sen dahi me’mûr olduğun üzere yârâr ve müsellah ve müstevfâ âdemlerin ile kalkub mîr-i mirân-ı mûmâ-ileyh ile ma‘ân surre-i hümâyûn u muhâfaza ve muhârese ederek Akşehir’e götürub mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîrden gāyetü’l-gāye ihtirâz ü ictinâb eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene 1153

Hüküm 960: Sinop’ta inşa olunacak kalyonlara işinin ehli birinin kaptanlık etmesi istenmiş ve bu işe Abdulkerim adlı kişinin seçildiği ile ilgili hüküm.

960-261-4

Özi vâlîsi vezîre ve Özi’de binâ emîni () *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Tersane-i âmirem emîni el-Hâc Mehmed *zîde mecduhû* sudde-i sa‘âdetime mektûb götürub mukaddemâ Sinob tarafında inşâ olunan mîr-i kalyonlar üzerine tersane-i âmiremden nâfizü’l-kelîm iş-güzâr bir kâpûdan başbuğ olmak üzere ta‘yîn ve olagelüp ve hâlâ bu def‘a Sinob’da inşâ olunan iki kıt‘a doânânma-yı hümâyûnum kalyonlarına mübâşeret olunan iki seneden müntecaviz olup seniyye-i sâbıka üzere bir gûn evvel tekmîl ve vürûd-ı deryâya îkāsı içün yine bir kâpûdan başbuğ nasb olmak üzere ta‘yîn olunmağa muhtâc olmağla bundan akdem limân re’îsi olub hâlâ Özi’de vâki‘ olan hıdemât-ı hümâyûna me’mûr Abdulkerim kapudânı fîmâ-bâ‘d meştâ olmak hasebiyle Özi’de hârmân kalmamağla Özi’den Sinob’a nakl ve zikr olunan kalyonlar üzerine başbuğ ta‘yîn ve bir gûn evvel itmâm ve tekmîl ile dikkat ve ihtimâm eylemek üzere her vechle münâsib bulduğun ricâl-i tersane haber vermeleriyle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i B. sene 1153

Hüküm 961: 958. Hüküm tekrar edilmiştir.

961-262-1

Ber-vech-i arpalık Akşehir Sancağı mutasarrıfı Hüseyin *dâme ikbâlühû*ya ve Akşehir'den Konya'ya varınca yol üzerinde vâki' kādîlar ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyete ve iş erlerine hüküm ki

Harameyn-i şerîfeyn ahâlîsine beher sene mu'tâde'l-irsâl olunan surre-i hümâyûn-ı mehâbet-i meşhûn iş bu sene-i mübârekede dahi hazîne-i âmiremden 'ân-nakd ihrâc ve surre emîni nasb ve ta'yîn olunan () *zîde mecduhû*ya teslîm ve ol savb-ı meymenet-isti'mâle irsâl olunmakla ber vech-i arpalık Kocaili Sancağı mutasarrıfı Mustafa *dâme ikbâlühû* surre-i hümâyûnu Günyüzü'nden karşulayub muhâfazasına ikdâm ve ihtimâm ederek Eskişehr'e vusûle ve Sultanönü Sancağı mutasarrıfı Ali *dâme ikbâlühû* dahi mükemmel ve müstevfâ âdemleriyle kalkub mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile Akşehir'e götürub sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sana teslîm ve yedinde teslîm ve cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyi alup girü 'avdet eylemek üzere münâsib ve meşrûh emr-i şerîfimle me'mûr ve tenbîh ve te'kîd olunmakla surre-i hümâyûn ile emîn-i mûmâ-ileyhin ve refâkâtinde hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın yollarda ve menâzil ve merâhilde gerek gicelerde ve gerek gündüzlerde muhâfazasında takayyüd ü ihtimâm olmak ehemm-i mehâmm levâzımü'l-ihtimâmdan olamğla surre-i hümâyûn-ı mehâbet-makrûnum mashûben bi's-selam Akşehir'e vusûl ve sana teslîm oldukda sen dahi müstevfâ ve tâmmü's-silâh âdemleriyle surre-i şerîfimi alup gerek Akşehir'den ve gerek Konya'ya varınca vâki' olan kazâlarda olan sipâhî ve silâhdâr ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ve erbâb iş erlarine darb u harbe kādir ve yârâr ve tuvânâ ve müsellah tüfenk-endâzlarını ihrâc ve ta'yîn bi-'avnihî te'âlâ surre-i hümâyûnum ve emîn-i mûmâ-ileyhin refâkâtinde olan hüccâc-ı hidâyet-i müntehâccın Akşehir'den Konya'ya varınca yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâfaza ve muhâreselerinden ziyâde takayyüd ü ihtimâm ederek âminen ve sâlîmen Konya'ya götürub Karaman vâlîsi olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem vezîrim Ebubekir Pâşâ *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*ya teslîm ve yedinden teslîmi müşâr cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyyeyi alup Der-i devlet-medârıma irsâl ve senin dahi girüye 'avdet idüb lâkin bu takrîb ile re'âyâ vü berâyâ ve sükkân ve vülâdiyet ve kutân-ı memlekete bir dürlü zulm ü te'addî olunmadan be-gāyet ihtirâz iyleyesin surre-i hümâyûn haremeyn-

i mükerremeyn fukarâlarının âkvātlarına tahsîs ve hıfz ü hırâset gereği gibi takayyüd ü ihtimâm lâzım olmağın bu husûsa takayyüd ederek menâzillerde gecelerde itminân hasûl olacak medine-i Tokad'a ta'yîn ve kemâl-i emniyet gelur vechîle bekletilmeden ve gerek yollarda muhâfaza ve muhâresesine ziyâde basîret üzere hareket idüb bu emr-i hâtırda zerre kadar tekâsül ile be-gāyet ihtirâz iyleyesin şöyleki 'iyâzen billâhi te'âlâ zerre kadar ihmâl ve tekâsül ile bir dürlü zarar ü gezend isâbet eylemek ihtimâli olur ise bir dürlü 'özr u cevâba kādîr olamayacağın zâhir ve âşikâr olmağla ânâ göre ziyâde takayyüd ve ihtimâm Akşehir'den Konya'ya varınca minvâl-i meşrûh üzere her bir kazâda bulunan sipah ve silahdar ve yeniçerileri ve darb u harbe kādir müsellah ve tüfenk-endâz il erlerini ihrâc ile gerek minvâlde menâzilerde gecelerde ve gerek yollarda muhâfaza vü muhâresesinde mümkin mertebe takayyüd ve ihtimâm ederek emn ü selâmet ile Konya'ya götürub Karaman vâlîsine teslîm idinceye dek terk-i havâb ve râhat ile bezl-i tâb ve tuvânâ iyleyub zinhâr ve zinhâr zerre kadar ihtimâm ve müsâmahaya rızâ ve cevâz göstermekden be-gāyet ihtirâz ü ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı B. sene 153

Hüküm 962: 958. hükmün tekrarıdır.

962-262-2

Karaman vâlîsine ve Konya'dan Adana'ya varınca yol üzerinde vâki' olan kādîlara ve kethüdâ yerlerine ve yeniçeri serdârları ve a'yân ve iş erlerine hüküm ki

Harameyn-i şerîfeyn ahâlîsine beher sene mu'tâd üzere irsâl olunan surre-i hümâyûn-ı mehâbet-makrûnum iş bu sene-i mübârekede dahi hazîne-i âmiremden 'ân-nakd ihrâc ve surre-i emîni nasb olunan () *zîde mecduhû*ya teslîm ve ol savb-ı meymenet-isti'mâle tevcîh ve irsâl olunmakla surre-i şerîfe Akşehir'e vusûlünde Akşehir Sancağı mutasarrıfı () *dâme ikbâlü*hûya Akşehir'den surre-i hümâyûn ve emîn-i mûmâ-ileyhe ve refâkâtînde hüccâc-ı Müslimîni muhâfaza ve muhârese ederek Konya'ya götürub ve sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin Adana'ya götürmek üzere sana teslîm ve tesellimini müş'ir yedinden temessük ve cânib-i şer'den dahi hüccet-i şer'iyye alunub Der-i devlet-medârıma göndermek üzere münâsib ve meşrûh emr-i şerîfîmle me'mûr olmağla imdi sen ki vezîr müşâr-ileyhsin surre-i hümâyûnum vech-i meşrûh üzere

Konya'ya vusûlünde sen dahi mükemmel ve müretteb ve müstevfâ ve müsellah âdemlerinle kethüdân () *zîde mecduhû*ya surre-i şerîfeyi Konya'dan alup gerek Konya'da ve gerek Adana'ya varınca vâki' olan kazâlarda bulunan sipâhî ve silâhdâr ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri darb u harbe kādir ve yârâr ve müsellah ve tüfenk-endâz il erlerini ihrâc ve ma'âzallâhi te'âlâ surre-i hümâyûn ve emîn-i mûmâ-ileyh refâkâtînde olan hüccâc-ı Müslimîni Konya'dan Adana'ya varınca yollarda ve menâzillere ve merâhillere nüzûl eyledikleri mahallde dahi gicelerde yeniçeriler ta'yîni ile muhâfaza ve muhâresesine ziyâde takayyüd ü ihtimâm ederek âminen ve sâlîmen Adana'ya götürub hâlâ Adana vâlîsi vezîrim Osman Pâşâ dahi Hama'ya götürmek üzere vezîr müşâr-ileyhe teslîm ve teslîmine yedinden temessük ve cânib-i şer'den dahi yedine hüccet-i şer'iyye alup Der-i devlet-medârıma irsâl ve kethüdân girü Konya'ya 'avdet ve ric'at ve gene bu takrîb ile re'âyâ vü berâyâ ve sükkân-ı vilâyete bir dürlü zulm ü te'addî olmakdan be-gāyet ihtirâz eylemek üzere tenbîh ve te'kîd iyleyesin surre-i hümâyûnum muhâfazasına be-gāyet takayyüd ve ihtimâm lâzım olamkla bu husûsda ziyâde basîret üzere hareket ve gerek menâzilde gecelerde yeniçeri ta'yîni ile gereği gibi emniyet gütür vechle bekletmek ve gerek yollarda ve muhâfaza ve muhâresesında ihtimâm-ı tâmm iyleyub ser-i mû tekâsülden be-gāyet ihtirâz iyleyub iyaze'l-bi'llâh-i Te'âlâ zerre kadar ihmâl ve tekâsül ile bir dürlü zarar ü gezend isâbet eylemek ihtimâli olur ise bir dürlü 'özr u 'illete îrâdına kādîr olamayub eşed-i 'akûbete giriftâr olacağın zâhir ve âşikâr olmağla ânâ göre takayyüd ü ihtimâm ve minvâl-i meşrûh üzere müstevfâ ve tâmmü's-silâh âdemler ve her bir kazâda bulunan sipâhî ve silahdâr ve yeniçeri ve darb u harbe kādir tüfenk-endâz il erlerini dahi ihrâc ile gerek menâzillerde ve gerek yollarda surre-i hümâyûnum kemâl-i takayyüd ile muhâfaza iderek yedine götürub vezîr müşâr-ileyhe teslîm idinceye değin terk-i râhat ile bezl-i tâb ve tüvânâ iyleyub zinhâz ve zinhâr zerre kadar tekâsül ile rızâ göstermekden be-gāyet ihtirâz olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum

Fî evâil-i B. sene 1153

Hüküm 963: 958. hükmün tekrarıdır.

963-263-1

Adana vâlîsine ve Adana'dan Hama'ya varınca yol üzerinde vâki' olan kādîlar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyete ve iş erlerine hüküm ki

Haremeyn-i Şerîfeyn ahâlîsine mu'tâd üzere beher sene irsâl olunan surre-i hümâyûn mehâbet-makrûnum iş bu sene-i mübârekede dahi hazîne-i âmiremden 'ân-nakd ihrâc ve surre emîni nasb ve ta'yîn olunan *zîde mecduhû*ya teslîm ve ol savb-ı meymenet-isti'mâle tevcîh ve irsâl olunmakla surre-i hümâyûnumla emîn-i mûmâ-ileyhin refâkâtînde olan hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın yollarda ve menâzillerde gecelerde esnâ-yı nüzûl ve rıhletde muhâfazasında takayyüd ü ihtimâm olunmak ehemm-i mehâmm lâzımü'l-ihtimâmdan olmağla surre-i hümâyûnun Konya'ya vüsûlünde halen Karaman vâlîsi vezîrim Ebubekir Pâşâ'nın kethüdâsı Konya'dan olup yollarda ve menâzil ve merâhilde hıfz ü hırâset ederek Adana'ya gütürub sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin sen dahi kethüdân ile Hama'ya götürmek üzere sana teslîm ve yedinden temessük ve cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye alup Der-i devlet-medârıma irsâl itmek üzere mufassal ve meşrûh emr-i şerîfîmle me'mûr olmağla imdi sen ki müşâr-ileyhsin surre-i hümâyûn vech-i meşrûh üzere Adana'ya varub sana teslîm olundukda sen dahi mükemmel ve müretteb ve müstevfâ tâmmü's-silâh âdemlerin ile kethüdân () *zîde mecduhû* surre-i şerefî alup gerek Adana ve gerek Hama'ya varınca yol üzerinde vâki' kazâlarda bulunan sipâhî ve silâhdâr ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri darb u harbe kādir müsellah ve tüfenk-endâz iş erlerini dahi kazâ be-kazâ ihrâc ve surre-i hümâyûn u emîn-i mûmâ-ileyh ve refâkâtinde olan hüccâc-ı Müslimîn ile Adana'dan Hama'ya varınca yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâfazasına takayyüd ederek ve nüzûl oldığı mahallde gecelerde ve emniyet hâsıl olur vechiyle bekletub ihtimâm-ı tâmm olunarak âminen ve sâlîmen Hama'ya götürub Hama mütesellimi () zîde mezduhu dahi Şam-ı şerîf götürmek üzere mûmâ-ileyhe teslîm ve yedinden tesellimine meş'ar temessük ve cânib-i sür'ât hüccet alup Der-i devlet-medârıma irsâl ve kendü 'avdet ve ric'at ve âminen ber-takrîbi ile re'âyâ vü berâyâ ve sükkân-ı vilâyete bir gûne zulm ü te'addî olmakdan be-gāyet hazer itmek üzere muhkem-i tenbîh ve te'kîd iyleyesin bu sene-i mübârekede sâ'ir senelere kıyâs olunmayup surre-i şerîfin muhâfazasında be-gāyet ihtimâm lâzım olmağla şöyleki 'iyâzen billâhi te'âlâ gerek yollarda gerek menâzillerde bir dürlü zarar ü gezend isabet etmek ihtimâli olur ise bir dürlü 'özr u 'illet ibrâzına kādr olamayub eşed-i akubaya giriftâr olacağın zâhir ve âşikâr olmağla ânâ göretakayyüd ü ihtimâm ve minvâl-i meşrûh üzere müstevfâ ve tâmmü's-silâh

âdemler ve beher kazâda bulunan sipâhî ve silâhdâr ve yeniçeri ve darb u harbe kādir tüfenk-endâz il erlerini dahi ihrâc ile gerek menâzillerde ve gerek yollarda surre-i hümâyûna kemâl-i takayyüd ile muhâfaza ederek Hama'ya götürub Hama mütesellimi mûmâ-ileyhe teslîm idüb zinhâr ve zinhâr zerre mikdârı ve taksîrden be-gāyet ihtirâz ü ictinâb olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene 1153

Hüküm 964: 958. hükmün tekrarıdır.

964-263-2

Hama mütesellimi ve Hamâ'adân Şam-ı şerîfye varınca yol üzerinde vâki' olan kādîlara ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyete ve iş erlerine hüküm ki

Hareme-i Şerîfeyn ahâlîlerine beher sene mu'tâd üzere irsâl olan surre-i hümâyûnum bu sene-i mübârekede hazîne-i âmiremden aynı fakr ihrâc ve surre emîni nasb ve ta'yîn olunan () *zîde mecduhû*ya teslîm ve ol savb-ı meymenet-isti'mâle tevcîh ve cehte 'azîmet itmekle surre-i hümâyûnum ile emîn-i mûmâ-ileyhin ve refâkâtînde olan hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın yollarda ve menzil gecelerde ve gündüzlerde ve esnâ-yı nüzûl ve rıhletde muhâfazasında takayyüd ü ihtimâm ehemm-i mehâmmından olmağla inşâ'allâhü te'âlâ surre-i hümâyûn makarratdan ve ribât ile Adana'ya vusûlünde Adana vâlîsi vezîrim Osman Pâşâ *edâmallâhü te'alâ iclâlehû*nun kethüdâsı Adana'dan alup yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâfazasına ihtimâm ederek Hama'ya irsâl ve sen ki Hama mütesellimi mûmâ-ileyhsin sen dahi mahsûben bis's-selâm Şam- ı şerîfe götürmek üzere sana teslîm ve yedinden temessük ve cânib-i şer'den dahi hüccet-i şer'iyye alup Der-i devlet-medârıma irsâl eylemek üzere münâsib ve meşrûh emr-i şerîfîmle me'mûr u tenbîh-i ekîd olmağın imdi inşâ'allâhü te'âlâ surre-i hümâyûn-ı mehâbet-nümûnum Hama'ya vusûlünde sen dahi mükemmel ve müretteb ve müstevfâ tâmmü's-silâh güzîde âdemlerinle surre-i şerîfimi alup gerek Hama'ya ve gerek Şam-ı şerîf'ye varınca yol üzerinde vâki' kazâlarda bulunan sipâhî ve silâhdâr ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçeri neferâtı ve darb u harbe kādir il erlerine tüvânâ ve müsellah ve tüfenk-endâzlarını ihrâc ve surre-i hümâyûnum ve emîn-i mûmâ-ileyhi ve refâkâtînde olan hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın Hama'dan Şam-ı şerîf varınca gerek menâzilde gecelerde me'mûn elkatıyla olmak vechiyle bekletmemek ve gerek yollarda esnâ-yı nüzûl ve rıhletde muhâfaza ve muhâresesında takayyüd ve ihtimâm ederek âminen ve

sâlîmen Şam-ı şerîf'ye götürüb Şam vâlîsi ve mîr hâcı olan vezîrim Ali Pâşâ *edâmallâhü te'alâ ve iclâlehû*ya teslîm ve tesellîmine müş'ir mektûb alub Der-i devlet-medârıma irsâl ve sen dahi girü Hama'ya 'avdet iyleyesin ve lâkin bu takrîble re'âyâ vü berâyâ ve sükkân-ı vilâyete bir gûne zulüm u te'addiden hazer ü mücânebet iyleyub bu bâbda izhâr-ı gayret ve hamiyyet ile surre-i hümâyûnum inşâ'allâhü te'âlâ sâlîmen Şam-ı şerîf irsâl ve senden matlûb-ü padişâhânem olmağın göreyim seni bu husûsda ne vechle bezl-i kudret ve sârf-ı miknet idüb ma'âzallâhi te'âlâ bir dürlü gezend isabet itmek ihtimâli olur ise kat'â 'özr u 'illetin ısgā olmayup eşed-i 'ikāb ile mu'âkıb olacağın zâhir ve âşikâr olmağla fermânım oldığı üzere müstevfâ yârâr ve tüvânâ âdemlerinle ve her bir kazânda bulunan sipâhî ve silâhdâr yeniçeri ve iş erleriyle surre-i hümâyûnuma kazâ bi-kazâ menâzil ve merâhilde muhâfaza ve gece bekletmek ile terk-i hâb ve râhat ve bu emr-i hâtırda kemâl-i basîret ve intibâh üzere hareket ile âminen ve sâlîmen surre-i şerîfimi Şam-ı şerîf'ye îsâl ve vezîr müşâr-ileyhe teslîm idüb zinhâr ve zinhâr zerre kadar tekâsül ve taksîrden be-gāyet ihtirâz eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i C. sene 1153

Hüküm 965: Hacca giden Müslümanlara sakabaşı olarak seçilen () adlı kişinin Üsküdar'dan Şam'a doğru giderken korunup ihtiyaçlarını karşılanması ile ilgili hüküm.

965-263-3

Üsküdar'dan Şam-ı şerîf'ye varınca yol üzerinde 'ulemâ ve sâ'ire vâki' vülâd-ı a'zâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve kuzât ve nüvvâba ve havâssı ve evkâf zabıtlarına ve kethüdâ yeri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Beher sene taraf-ı hüccac-ı Şami'den ıskāt-ı farızâ-i hâcc içün zâmile-i bend-i 'azîmet olan hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın gāret u ısgā sâhib-i Der-i devlet-medâr-ı saltânat sakabaşıları ta'yîn ve irsâl makārr-ı kadîm olageldiğine binâ'en iş bu sene-i mübârekede sakabaşı olarak ta'yîn olunan () *zîde mecduhû* ol tarafa havâle-i ref'-i 'azîm olmağla ve siz ki mûmâ-ileyhümâsız mûmâ-ileyhe sakabaşı olan her kanginizin taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olur ise ve me'men ü mahfûz mahallere kondurulub ve yanına müstevfâ yeniçeri ta'yîn ve gider oldukda dahi kezâlik yânına kifâyet mikdârı darb u harbe kādir yârâr ve tuvânâ ve müsellah ve tüfenk-endâz âdemler

koşulup yollarda ve menâzil ve merâhillerde muhâfaza ve muhâresesıyla ihtimâm olunarak âminen ve sâlîmen kemâl-i ihtimâm ve refâhiyet ile Şam-ı şerîf'ye irsâle bezl-i kudret ve sârf-ı miknet iyleyub mikdâr-ı zerre hazer ve tekâsülden gāyetü'l-geye hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâhir-i C. sene 1153

966-263-4

Bir sûreti

Sakkābaşısı tâbiye? ve meşrûh üzere

Hüküm 967: 958. hükmün tekrarıdır.

967-264-1

Üsküdar'dan Şam-ı şerîfe'ye varınca yol üzerinde ve yemîn ü yesârda vâki' vüzerâ-yı i'zâm ve beglerbegleri ve ümerâ ve kādîları ve eyâlet ve elviye mütesellimleri ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss-ı evkāf zâbitleri ve a'yân-ı vilâyete ve iş erlerine hüküm ki

Haremeyn-i Şerîfeyn ahâlîsine beher sene mu'tâd üzere irsâl olunan surre-i hümâyûn mehâbet-meşhûnum iş bu sene-i mübârekede dahi hazîne-i âmiremden 'ân-nakdî ihrâc ve surre-i emîni nasb ve ta'yîn olunan () *zîde mecduhû*ya teslîm ve ol savb-ı meymenet-isti'mâle tevcîh ve ceht u 'azîmet itmekle surre-i hümâyûn ile emîn-i mûmâ-ileyhin ve refâkâtînde olan hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâfazalarına takayyüd olunmak Devlet-i 'âlîyye'min ehem-i umûr u mühimmeden olmağla imdi inşâ'allâhü te'âlâ surre-i hümâyûn ile mûmâ-ileyh herkangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olur ise muhkem ve mahfûz mahallere kondurub ve müstevfâ ve mu'temed yeniçeri ta'yîni ve gereği gibi bekletub ve gider oldukda yânlarına âdemlerinizden ve 'askerînden ve kazâlarınızın darb u harbe kādir mu'temed 'âlîyye âdemlerden yârâr ve tüvânâ ve tüfenk-endâz müsellah mikdâr-ı kifâyeden ziyâde âdemler koşub yollarda ve menâzil ve merâhilde ve muhâfaza ve muhâresesine takayyüd-i tâmm ve ziyâde ihtimâm ederek âminen ve sâlîmen bir birinize irsâl ve îsâl idüb kazâ be-kazâ îsâllerinizi meş'âr hüccet-i şer'iyye olup Der-i devlet-medârıma irsâl ve bu minvâl üzere kemâl-i emn ü selâmet ve mezîd-i itminân u refâhiyet ile Şam-ı şerîf'ye îsâl idüb lâkin bu bahâne ile re'âyâ vü berâyâdan ve sükkân-ı vilâyetden müft

ü meccânen zad u zahîre mütâlebesiyle ve âhar vechle zulm ü te‘addî olmakdan ziyâde ihtirâz iyleyesin surre-i hümâyûnum gerek yollarda ve gerek menâzil ve merâhilde ve hatta her hâlde eşkıyâ ve harâmzâdeden muhâfaza ve muhâresesine ziyâde takayyüd ü ihtimâm olunmak lâzım olamğla şöyleki ‘îyâzenbi’llâh-i te‘âlâ bu emr-i hâtırda ihmâl ve tekâsül ve bir gûne müsâmaha ve taksirlerinizin müsebbibi ile bir dürlü zarar ü gezend isâbet itmek ihtimâl olur ise eşed-i akubete giriftâr olacağınız bî-iştibâh zâhir ve âşikâr olmağla herbiriniz ziyâde basîret ve intibâh üzere hareket ve kavi tedârük ile her hâlde muhâfaza ve muhâresesine ziyâde ihtimâm göstererek surre-i şerîfeye emîr-i mûmâ-ileyhî ve yânında olan hüccâc-ı Müslimîn hidâyet-i müntehâccın kemâl-i emn ü selâmet ve mezîd-i itmînân ve refâhiyyet ile birbirinize îsâle ve Şam-ı şerîf îsâle bezl-i kudret ve sârf-ı miknet iyleyub mikdâr-ı zerre ihtimâl ve tekâsülden gāyetü’l-gāye ihtirâz ü ictinâb eylemek bâbında

Fî evâil-i B. sene 1153

Hüküm 968: Cenke Balkanından beri olan yerlerden zahirenin İstanbul’a gönderilmesi için mübaşir olarak seçilen Süleyman’ın bölgedeki ve iskelerdeki zahirenin miktarını belirleyip bunları bir an önce İstanbul’a göndermesi gerektiği ile ilgili hüküm.

968-264-2

Cenke Balkanı’ndan berü cânibinden zehâyir tesyîrine mukaddemâ Der-sa‘âdet’ime mübâşir ta‘yîn olunan Dergâh-ı mu‘allâm gediklülerinden Süleyman *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin zehâyir-i tesyîrine me’mûr olmandan berü müddet-i vâfire mürûr idüb bu âna dek emr-i me’mûrundan bir şemre zuhûr itmekle el-yevm ne işle husûsuyla mukayyedsin bu vakte dek iskelelere ne mikdâr zehâyir nakl itdirdun ve sefâyine tahmîl olunan ne kadar senedir sıhhâti ve hakīkati ma‘lûm olmak muktezî olmakdan nâşî tekmîlen ve ikdâmen ve isti‘câlen ve ihtimâmen iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde bu tarafa ecnâs-ı zehâyirin lüzûm u iktizâsı mertebe-i nisâb-ı girîzân olup ve muktezâ-yı me’mûriyetin üzere mevsîm-i deryâ mürûr itmezden mukaddem hitâm-ı kâra mübâderetden ikdâm-ı mehâmmından oldığı ma‘lûmun oldukda bu vaktde iskelere sefâyin tahmîl olunan ecnâs-ı zehâyiri mikdârı ve keyfîyeti ve sefâyine re’îslerinin ismlerini başka defter ve el-yevm

iskelerde hazır ve mevcûd olan zehâyiri dahi kezâlîk ve ecnâs-ı mikdârlarıyla başka defter idüb defteri ‘acâleten bu tarafa irsâl ve sen hâlâ hangi mahallerin zehâyiri nakliyle meşğûl olduğuna ve me’mûr olduğun kazâların zehâyiri vukūfu olanların ihbârlarıyla ne mikdâr bâlîğ olacağının sıhhâti üzer i‘lâm ve ba‘de’l-ezîn dahi bu vakt-ı keyfîyet-i me’mûruna ve nakl ve irsâl itdirdüğün zehâyirin ecnâs-ı mikdâr-ı karîni ‘arz u iş‘âr ederek mevsîm deryâ münkaziye olmadân evvel itmâm-ı maslâhata bezl-i makderet ve iskelelere nakl olunan ve orda mevcûd olan zehâyiri beklitmeyûb hemen bulunan sefâyine tahmîl ve mu‘accelen bu cânibe sevk ve tesyîre mübâderet ve bir mahallde bi’lâ mevâcib tevakkuf ve ârâmdan mübâ‘adet ve dâ’imâ kazâlarda geşt ü güzâr ile ecnâs-ı zehâyiri ‘acâleten ve müsâra‘aten pey-der-pey nakl ve îsâle sârf u mâ-hasâl-ı kudret ve miknet iyleyesin zehâyir husûsâtı umûr u âhara kıyâs olunmayup gāyet ikdâm ve nihâyet ihtimâm ile pezîrâ-yı husûsun matlûb olan kifâyetden iduği bi’d-defa‘ât ifâde ve tefehhîm olunmuşiken şöyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ bu bâbda mikdâr-ı zerre kusûr ve tekâsülden zuhûr edecek olur ise bilâ-emân mazhâr-ı kahr ve gazab-ı şâhânem olacağın mukarrerdir ânâ göre kemâl-i basîret üzere hareket ve ser-i mû hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i C. sene 1153

969-264-3

Bir sûreti

Balkan’ın öte cânibde Kürkcü Murtaza *zîde mecduhû*ya

970-264-4

Tuna sevâhîlinde Kürklü Nalkıran Mehmed *zîde mecduhû*ya

971-264-5

Bir sûreti

Kili ve İsmail ve Tolcı ve ol havâlîlerde İsmail mütevellîsi İsmail *zîde mecduhû*ya

972-264-6

Bir sûreti

Bergos ve Ahyolu iskelesinde çûkadâr Asafişatır Ahmed *zîde fazluhû*ya

973-264-7

Bir sûreti

Varna ve Balçık iskelelerinde çûkadârı Pravadili Mehmed *zîde kadruhû*ya

974-264-8

Bir sûreti

Köstence ve Karaharmin iskelelerinde Çûkadâr Asfi Boşnak Hâcı *zîde kadrûhû*ya

975-264-9

Bir sûreti

Kavarna ve Mangalya iskelerinde Çûkadâr Asfi ve Bosnavi Hâcı Abdullah *zîde kadruhû*ya

Hüküm 976: Sofya ve Belgrad arasındaki bölgelerde bulunup da savaş zamanlarında yerlerinden ayrılanların tekrar yaşadıkları yerlere geri dönmeleri halinde af edilecekleri bildirilmiştir. Yine bu bölgeye sonradan yerleşmiş olanların da haklarının korunması gerektiği ile ilgili hüküm.

976-265-1

Rumili vâlîsine ve Belgrad muhâfızına ve Sofya ve Belgrad mollalarına ve Sofya'dan Belgrad'a varınca yol üzerinde yemîn ü yesârlarında vâki‘ olan kazâların kādîlarına ve voyvodalarına ve zâbitânlarına hüküm ki

Bundan akdem vukū‘ bulan seferler takrîbi ile re‘âyâ fukarâsı mübtelâ-yı kurbet ve mihnet ve ba‘zıları dahi mevsûm nesne isâ'et olunmuş idi lâkin tâ'ife-i re‘âyâ ve vâdi‘a-i hâlikü'l-‘ard u semâ‘ olmakdan nâşî ânların haklarında sırren me'sser-i ref'et ve bast-ı cenâh-ı şefkat lâzım-ı zimmet-i diyânet olmağın bundan akdem ordu-yı hümâyûnum Sofya sahrâsında iken fukarâ-yı ra‘iyyetin kulûblarına müstevlî olan ve vahşet ve dehşeti izâle içün eyyâm ihtilâlde kendülerinden sebkat eden cürm ü isâ'etleri küllîyyen ‘afüvv ve safh olduğu ve fî-mâ-ba‘d tühmet-i gû'eşte ile vülât ve vilâyât taraflarından yerlu ve hâric makūlelerinden bir ferd re‘âyâ fukarâsına tevcîh mâ-ta‘arruz itmemek ve herkesi kemâ-kân yerlerine ve yurdlarına gelüp emniyet-i bâl ile sâkin olmak üzere te'lîf ve istimâletlerini hâvî etrâf ve cevânibe evâmir-i şerîfime nakl ve neşr olunub el-hâletü hâzihî in‘ikād-ı sulh u ve salâh birle seferler ber-taraf olunmakla fî-mâ-ba‘d re‘âyâ fukarâsından refâh-ı hâl ve itminân-ı bâlları ile asâyiş ve râhat ve ârâmiş ve refâhiyetleri husûsuna nezâretinden gayri Devlet-i ‘âlîyye'min bir

işi kalmadığı cihetden fukarâ-i ra‘iyyetin hâllerine merhamet ve cemi‘î-i mazarrât ve te‘addîyâtdan himâyet ve siyânetleri nasb-ı âyn-ı şâhânem olmağla Sofya’dan Belgrad’a varınca mâ-beynde vâki‘ kasabat ve kurâda olan re‘âyâdan öte tarafa gidenlerine kadîm-i yerlerine gelüp sâkin olurlar ise cürmleri küllîyyen ‘afüvv ve safh olmağla bir dürlü mû’aheze olunmayacakları ve öte tarafdan berü cânibe gelmiş re‘âyâ var ise ânların dahi zîr-i sâye-i himâyede mahmî ve kā‘ide serhad üzere ve vücûh u te’lîf ve istimâletleri merî oldığı kendülere ifâde ve ifhâm ve bu husûsa mezîd-i ikdâm ve ihtimâm fermânım olmağla imdi bu iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () irsâl olmuşdur imdi vusûlünde siz ki vezîr-i müşâr ve sâ’ir mûmâ-ileyhimsiz i‘mâr-ı memleket vücûd u ra‘iyyet mevkūf iduği kazâ-yı Müslîmede olup ve Sofya’dan Belgrad’a varınca vâki‘ olan kasabat ve kurânın sen ve âbâdân olması murâd-ı hümâyûnum iduğini cümleniz ba‘de-zîn ber-vech-i meşrûh hengâm-ı muhârebede öte cânibe giden re‘âyâdan bu def‘a berü semte gelmişleri var ise taht-ı himâyede olmalarıyla sebkat eden cürmleri küllîyyen ‘afüvv ve safh olduğuna kendüleri tefehhîm ve fî-mâ-ba‘d bir dürlü mû’aheze olmayup ve haklarında eltaf-ı şâhânem mebzûl idiğuni tebşir ve ta‘yîn idüb kezâlîk öte tarafdan berü cânibe ra‘iyyet ve i‘tibâr ile gelmiş re‘âyâ var ise ânlar dahi kā‘ide-i serhad üzere istimâletleri vererek vücûh u emniyet ve râhatlarına mübâderet ve cümlesini te’lif ve tatmîn ile ‘umrân-ı emsâr ve büldâna mezîd-i sa‘y ü dikkat ve iş bu emr-i şerîfimin birer sûreti fî-mâ-ba‘d düstûrü’l-‘amel olunmak üzere mahkeme-i sicillâta kayd u sebt idüb zinhâr ve zinhâr fukarâ-i ra‘iyyete ve veche’l-mine’l-vücûh bir ferde te‘addî ve cebrine ruhsat göstermeyub cesâret edenleri bi’l-ittifâk te’dib ve dâ’imen mazmûn-ı emr-i şerîfîmi icrâ ve tenfîz iyleyub ser-i mû hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı C. sene 153

Hüküm 977: Osmanlı Devleti’ne sığınıp Tekfurdağı’na yerleştirilen Macar taifesinin dağınık olmaları ve başlarında birlerinin olmaması nedeniyle bazı sorunlar yaşanmaktadır. Bunların başlarına General Garuk Caki ve General Baron Rali’nin başbuğ olarak getirildiği ile ilgili hüküm.

977-265-2

Kıdvetü'l-a'yâne'l-milleti'l-Mesîhiyye Tekfurdağı'nda ikāmeti fermânım olan tâ'ife-i Macarlunun sergerdelerinden Cenerâl Garuk Caki Mihal ile Baron Rali'ye hüküm ki

Devlet-i 'alîyye-i ebedü'l-istimrârıma ilticâ eden Macarlunun rûz-merre nafakaları bahâlârı tertîb ve tanzîm ve Tekfurdağı kendülerine câ-i ikāmet ta'yîn olunub emniyetleri içün bundan makdem fermân-ı 'âlî-şânım şeref-sudûr bulmağla binâ'en-'aleyh bundan böyle tâ'ife-i merkūmânın nizâm-ı hâl ve refâh-ı bâl ile râhat ve asâyişleri Devlet-i 'âlîyye'min mültezimi olup lâkin beyinlerinde birbirleriyle zuhûr eden nizâ'larını tesfiye ve tâ'dîl edecek içlerinden başbuğları ve müte'ayyin zâbitleri olmadığı sûretde ahvâlleri muhtell ve müşevveş olacağından gayri niceleri serserî diledikleri yerlerde gezmek ve yine Devlet-i 'âlîyye'min rızâsına mugāyir emr-i menfûr cesâret eylemek dahi ihtimâlinden ta'bir olmadığı cihetden ahvâllerine göre zâbtiyyeye rabt olmak muvâfık-ı kānûn ve cezm u ihtiyât olunub ve her tâ'ifeye zabt ve ta'yîn ve temşiyet-i umûrları onların vesatâtlarıyla tanzîm olmak de'b-i kadîm ve âyîn-i müstedîm olundığına binâ'en sen ki Cenerâl Garuk Çaki Mihalsin bundan akdem tâ'ife-i mezbûreye başbuğ nasb ve ta'yîn olduğun vech üzere bundan böyle dahi yine tâ'ife-i merkūmeye sen başbuğ ve sen ki Cenerâl Baron Ralisin sen dahi rekmendâr nasb ve ta'yîn ve ta'yîn olmuşsundur imdi fî-mâ-ba'd ser zâbitlik şürûtu muktezâsınca hareket ve tâ'ife-i merkūmânın yerlû yerlerine nizâ'ları vukū' buldukda beyinlerini ıslâh ve tevfîk ve ahvâllerini tesviye ve tensîke mübâderet ve her hâlde zabt u rabtlarına gereği gibi sa'y ü dikkat rızâ-yı hümâyûnuma muhâlif-i emr-i nâ-becâ hudûsundan tahaşşî ve mübâ'aded idüb ve tâ'ife-i merkūme dahi cümleten sizin üzere başbuğ nasb ve rekmendâr nâmıyla zabt u hâkim bilub sözünüzden taşra ve vaz' u hareket ve tenbîhâtından mugāyir hâlâta cesâret itmeyub iktizâ eden husûsâtlarını ve müsâ'adeye şayeste-i ahvâllerini Der-i Devlet-i 'âlîyye'me mute'ârifgîr ve mümzâ ve memhûr mektûbunuz ile bildirub ve eger içlerinden süzünüzi istemeyub hârice es-tavr-ı edeb-i harekete cesâret edenler olur ise ism ü resmleriyle 'arz u i'lam idüb ve ber-vech-i muharrer tâ'ife-i merkūm himâye-i Devlet-i 'âlîyye'mden olmağla her hâlînden râhat ve refâhiyyetleri murâd oldığı ma'lûmunuz olundukda iş bu emr-i şerîfîmin mazmûn-ı münîfi ile 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı C. sene 1153

Hüküm 978: İran elçisinin Nusaybin'den Diyarbakır'a geleceği, oradan da Rakka'ya doğru gideceği bildirilmiştir. Diyarbakır'a geldiğinde iyi karşılanp ihtiyaçlarının giderilmesi sonrasında ise Rakka'ya ulaştırılması gerektiği ile ilgili hüküm.

978-265-3

Diyarbekir beglerbeyisi Çeteci Abdullah Pâşâ'ya hüküm ki

Hâlâ calis-i evreng-i kesri fermân-ı fermâ-yı evtân-ı Acem 'alîm-i hâzreti sâmî-rütbet-i ma'delet menzelet-diyânet ve nasfet-penâh Nadir Şah *edâmallâhü mukassırehû ve Mennân* tarafından der-bâr-ı 'azîmmet-i hüsrevâneme ber-vech-i sefâret münbâ'is olan hükûmet-nisâb-ı muzâharet-i iktisâb Hâcı Hân *dâme makrûnum* bi-'inâyete'l-Mennânın levâhık ve teb'ası serhad-ı kesrine resîde olmakdan nâşî Nusaybin'den doğri Rakka ve Haleb üzerlerinden Anadolu'nun sağ koluna sevk ve tesyîr olunmak içün bundan akdem yol üzerinde bulunan vülât ü hükkâm evâmir-i şerîfimle tenbîh ve te'kîd olunmuş idi lâkin îlçî-i mûmâ-ileyhin bi'l-ktizâ Nusaybin'den inhirâfı sârf ve tahvîl ve Diyarbekir'den gelüp andan Rakka hudûduna irsâl olunmak üzere keyfîyet-i seyr u hareket bu vechle takyîd ve tebdîl olunmakla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde sâ'ir istikbâl ve teşbî'e me'mûr olanlar misillû sen dahi kedhüdan mükemmel kapûn halkı ile ve müretteb mehterhânen ile tâkmâkla ta'yîn ve îlçî-i mûmâ-ileyhi re's hudûddun Nusaybin'e istkbâl itdirûb makarr-ı hükûmete gelduği fer u şevket Devlet-i 'âlîyye'me lâyık vechle yemeklik tertîb ve bir re's pâkça donanmış at ihdâsıyla şân ve 'unvânı tekmîl ve Rakka hudûdundan Medayin'e varınca ber-vech-i muharrer teşbî' itdirub Rakka vâlîsinin kethüdâsına müntehâ-yı hudûdunda ba'de't-teslîm 'avdet itmeleri içün tenbîh ile irsâl ve tesyîr olunmalarına mihmândâr ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından **[s. 266]** sâbıka çavuşbaşı iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Derviş Mehmet *dâme mecdühû* ma'rifetiyle hudûduna tecavüz idinceye dek iktizâ eden zehâyiri ve levâzım-ı sâ'irenin tedârüküne i'ânda ve bu siyâk üzere ibkā-i haşmet ve übbehet ve itmâm-ı maslâhata bezl-i mâ-hasâl sa'y ve kudret eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene 1153

Hüküm 979: İznikmid tarafında bazı stokçuların zahire, soğan ve tulum peynirini stoklamaları sonucunda hem fiyatlarının artmasına hem de İstanbul'a gelmeleri

engellenmiştir. Bu stokçulara engel olunup stoklanan mallarının İstanbul'a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

979-266-1

Ber-vech-i arpalk Kocaili Sancağı mutasarrıfı ve İznikmind kādîsına ve yeniçeri zâbitine hüküm ki

İstanbul cânibinden İznikmind'e giden birkaç nefer kimesneler ba'zı mahzenleri istincâr ve İznikmind hâricinde olan kurâdan ârâbalarıyla soğan ve tulum peyniri İznikmid'e geldikde 'aded-i soğanın kıyyesi birer akçeye ve ednâsının yüz kıyyesi yetmiş akçeye ve tulum peynirinin kıyyesini sekiz pareye iştirâ ve mahzenlerde vaz' ve iddihâr itmeleriyle bu vechle eşyâ-i merkūmânın Âsitâne-i sa'âdetime gelmediği bu esnâda ol cânibden tevârüd eden sifân-ı sahîhatü'l-kelimâtı ihbâr ve inhâ idüb muhtekir tâ'ifesinin men' u def'i ve İznikmid'e gelen eşyâ-i merkūme kayıkları ile doğri Âsitâneye gelmesi fermânım olmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde bi'l-ittifâk muhtekir tâ'ifesini bu kârdan men' u def' ve mahzenleri sırren ve 'alenen tecessüs birle bulunan zehâyiri bir tarafdan İznikmid'e gelen soğan ve tulum peyniri ve sâ'ir ecnâs-ı zehâyiri kat'â eglendirmeyub ashâba kendüleri götürmediği sûretde Âsitâneye götürecek sefâyin rû'esâsına narh-ı rûzîleri üzere bey' itdirub fîmâbâ'd ile pey-der-pey 'acâleten ve müsâra'aten bu cânibe irsâl ve bu husûsda mezîd-i dikkat sârfa sa'y bî-hemâl iyleyub şöyleki muhtekir tâ'ifesine mütenebbih olmayup tekrâr sırren ve hakīkaten bu kâra sülûk iderler ise ahz ve hâbs ism ü resmleriyle keyfîyetlerini i'lâm ve siz dahi iğmâz ü te'âmî misillû hareketden ittikā-i tâmm eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâhir-i C. sene 1153

Hüküm 980: Süzebolu iskelesinde bulunan odun ve zahirenin gemilere yükletilip İstanbul'a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

980-266-2

Süzebolu nâ'ibine ve mübâşir ta'yîn olunan () *zîde mecduhû*ya ve voyvodasına hüküm ki

Süzebolu iskelelerinizde hâlâ mevcûd olan hatbı sefînelere tahmîl ve Âsitâne-i sa'âdetime nakl ve ta'yîn olunan iskelelere götürub mübâşeretlerinde taraf-ı şer'e

haber vermek üzere hâlâ İstanbul kādîsı olan akza-i kuzâtü'l-Müslimîn Mevlânâ Mustafa *zîdet fezâ'il* tarafından verilen verilen memhûr defterde isimleri zikr u beyân ve götürücekleri iskelelere teslîm ve a'yân olunan sefâyin-i rû'esâsına tahmîl edecekleri hatbı doğri Âsitâne-i sa'âdetime götürmek içün kethüdâ ve yiğitbaşıları ma'rifetiyle herbirinin yarâr kefîlleri alınub ve üzerlerine bir mu'temed mübâşir ta'yîn ve yedine emr-i şerîfîm i'atâ olundığınu mevlânâ-yı mûmâ-ileyhe 'arz itmekle sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin mahusûsen Der-sa'âdet'imden sen mübâşir ta'yîn ve defter mezkûr yedine teslîm olunub irsâl olunmuşsundur imdi mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin tarafından virilen defterde isimleri mezkûr olan re'îsler ile mahalline vardukda Süzebolu iskelerinde mevcûd olan hınta bilâ-te'hîr zikr olunan sefînelere tahmîl ve herbiri tamam-ı hemûlarını istîfâ ittikden sonra kat'â eglendirmeyub cümlesini bi'l-ittifâk hareket ve doğri Âsitâne-i sa'âdetime götürmek üzere 'acâleten ve müsâra'aten bu tarafa sevk ve tesyîr idüb itmemkâra ihtimâm ve hilâfından ittikā-i tâmm olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i B. sene 1153

Hüküm 981: Teke Sancağı'nda bulunan Mortuna cematinden, Türkeş, Gölhisar-ı Hamid ve Siroz kazalarından bazı eşkıyalar halkın can, mal ve namuslarına musallat olmuşlar. Bu eşkıyaların araştırılıp bulunup gerekli olan cezalarının verilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

981-266-3

Anadolu vâlîsi vezîrim Veli Pâşâ'ya ve Türkeş ve Gölhisar-ı Hamid ve Siroz ve () kādîlarına ve Türkeş voyvodasına hüküm ki

Teke Sancağı'nda vâki' Mortuna cemâ'atinden ser-cem'iyyet İcişoğlu İbrahim Bölükbaşı ve Delî Hasan ve Arab Osmanoğlu Ahmed ve Abdulkerim ve Avvas ve Ciddeli ve Kör Halil ve Memi ve Türkeş kazâlarından Gölhisar-ı Hamid Kazâsı'na tabi'î Dengere Karyesi'nden Gölleoğlu İbrahim ve Osmanoğlu Halil ve Boynak Karyesi'nden Memiş ve Yeğenler Karyesi'nden Osman ve mukaddemma cezâsı tertîb olunan Sarıbeyoğlu'nun avâne-i 'avn-ı kirasından olup Siroz Kazâsı'na tâbi' Kağılcık Karyesi'nden Hâcı Alioğlu Osman bölükbaşı nâm şakîler kendü hâllerinde olmayup 'ibâdullâha îsâl ü mazarrat ve katl-i nüfûs ve gasb-i emvâle cesâret ve mukaddemâ iki def'a mârrü'z-zikr Dengere karyesini basub fukarânın emvâl ve erzâkları gāret ve iki

nefer mazlûmu bi-gayr-i hakk katl itdiklerinden mâ‘adâ tekrâr bir def‘a dahi yine mezkûr Dengere karyesi ‘ale’l gaflet basub ahâlî-i karye ile etrâfında olan kurâ ahâlîlerinin devâbb ve mevaşşi ve hânelerinde olan eşyâlarını min haysü‘l-mecmû‘ ile elli kîselikten mütecâviz emvâl ve erzâklarını yağmâ eşkıyâ teftîşiçün bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfe-i ‘âlî-şânım mûcibince mezbûrların üzerlerine vardukda karye-i mezbûrenin cevânib-i erba‘ası hasârâtında tahkîm ve zemîni ânda tahâssun ile muhârebe tasaddî ve on üç nefer mazlûm bi-gayri hakk katl ve Gölhisar ve Siroz kazâlarının mâl-ı mukāta‘alarını virdirmeyub emvâl ve haremeyn-i şerîfeyn ibtâlîne bari ve fesâd ve şekāvetleri yevmen-fe-yevmen müterakkī olup sâ‘y-i bi’l-fesâd ve mazarr-ı ‘ibâd oldukları harrmin-i şerîfeyn evkāfı mukāta‘alarından Hamid Sancağı’nda vâki‘ Türkeş kazâları ahâlîlerinden ‘ulemâ ve sulehâ ve eimme ve huteba ve sâdât-ı kirâm ve re‘âyâ vü berâyâ bâ-cem‘hâm meclis-i şer‘e varub ifâde ve inhâ ve sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin ma‘rifetinle eşkıyâ-i mezbûrun cezâ-yı sezâları icrâ ve şerr u mazrataları bilâd ve ‘ibâd üzerlerinden **[s. 267]** def‘ u emîn olunmak bâbında fermân-ı celîlu’l-’unvânım sudûrâtı iltimâs ve istid‘â iyledüği keyfîyet-i minvâl muharrer üzere olduğuna umumları ba‘de hakk oldığı mefahir-i el-kuzât ve’l-hükkâm Burdur kādîsı eş-şeyh Ahmet ve Elmalı kādîsı es-Seyyid Mehmed ve Antalya kādîsı es-Seyyid Ahmed ve Kaş kādîsı es-Seyyid Abdullah ve Kemer Hamid kādîsı Mustafa *zîde fazluhû*m ile Görlühisar Hamid nâ’ibi İbrahim ve Siroz nâ’ibi Seyyid el-Hâc Mustafa ve Arma ve Kili nâ’ibi Ömer ve Karaağaç Gölhisar nâ’ibi es-Seyyid Mehmed *zîde ‘ilmühûmâ* başka başka ‘arzları ile i‘lâm ve Türkeş Hamid kazâlarının ‘umûmen ahâlîleri dahi başka bir kıt‘a ‘arz-ı mahzar sadâkat-i eserleriyle ifhâm itmeleriyle Haremeyn-i şerîfeyn re‘âyâları erbâb-ı şekāvetden îsâl mezâlim ve te‘addîyâtlarından mesûn ve cem‘-i mû’eddiyad ve mahzuratdan min küllî vücûh me’mûn olmaları ikdâm-ı mehâmm ve akvam ve umûr-ı lâzımü’l-ihtimâmdan eylemek bu gûne erâzil ve evbaş makūlesından i‘tâle-i dest müşevveş’l-hâl ve muzdâribu’l-bâl olmaları ‘arûf-ı hamiyyet-i şâhânemi bi-nezân kahr u gazab-ı şehin-şâhânemi tahrîk ve bi-câne bâ‘is olmağla eşkıyâ-i merkūmeyı buldukları mahallde ‘alâ-eyyi-hâl ahz ve ele götürulub haklarında şer‘ân icâb eden ceza ve şürûr ve mazarrları re‘âyâ-yı haremeyn ve sâ’ir bilâd ve ‘ibâd üzerlerinden izâle ve imhâ olmağın fermânım ve bu husûsda temşiyet icrâsı sen ki vezîr müşâr-ileyhsin hâssaten senden matlûb u hümâyûnum olmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde Haremeyn-i şerîfeyn re‘âyâsından zamân-ı ‘adâlet-nişân hüsrevânemîn cem‘-i mazarr ve hâsârdan

asâyiş ve râhat ve zîr-i sâye-i ma‘deletden âsûde bend-i emniyet olmaları evzâ‘-ı dame-haber encâm-ı mülûkânem olduğunu bir hoşça teyekkün itdikden sonra eşkıyâ-i mezbûreyı ne mahallde ve ne semtte iseler sırren ve ‘alenen teftîş ve tefahhus birle binâ kılındırub muhârebeye tasaddî ederler ise muhrebe ve mukātele ile hasılı ne tarîkle ve ne vechle olur ise ‘alâ-eyyi-hâlin elbette ve elbette ahz ve ele götürub muktezâ-yı şer‘-i kavîm üzere haklarında icâb ve iktizâ eden Türkeş voyvodası ma‘rifetiyle bilâ-tereddüd edâ ve tertîb ve şerr ü şûrlarından bilâd ü ‘ibâd te’mîni ve tatmîn ve re‘âyâ-i Haremeyn-i şerîfeyni terkıyye ve terhîb ile itmâm-ı kâra mübâderet ve senden me’mûl ü hümâyûnum oldığı üzere bu husûsun bi-eyyi-vechi-kân fermân-ı ‘âlî-şânım oldığı vechle temşiyet ve icrâsına bezl-i mâ-hasâl-ı kudret ve miknet ve keyfîyeti ‘alâ-vukū‘ mu‘accelen Der-i devlet-medârıma i‘lâm ve işâret iyleyesin husûs-ı merkūmun icrâsına gāyet mühimm iduği sana ifâde olunmuşiken şöyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ sû-i tedbir ve cünha-i taksîrden nâşî eşkıyâ-yı mezbûr firâr itmek ve bir tarîkle ele girmemek lâzım gelur ise sonra îrâd ideceğin ‘özr u ‘illetin makbul olmayup hakkında takayyüd-i tab‘ safa-i makrûn-ı mülûkânem tamuruna cezmen ve yakînen ma‘lûm idinub anâ göre ifâ-yı levâzım-ı basîret ve fermân-ı hümâyûnun mazmûn-ı kazâ-i ceryânını bilâ-imhâl icrâya sârf-ı tâb ve tâkat ve bu emr-i hâtırı mevâdd-ı âhara kıyâs ile zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre ihmâl ve tekâsül ve ser-i mû imhâl ve müsâhele misillû ednâ hareketden gāyetü’l-gāye ittikā vü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı C. sene 153

Hüküm 982: Tekke Sancağın’nda bulunan Mortuna, Serik ve Ketir cemaatlerinin devlete vergilerini vermediği ve eşkıyalık faaliyetlerinde bulundukları haberi alınmıştır. Bu eşkıyaların hakkından gelinmesi, gasp ettikleri eşya ve malların kurtarılması için Teke Sancağı hakimi Mehmed’in görevlendirildiği ve Hamid Sancağı’ndan da savaşmayı bilen askerlerin bu iş için seçilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

982-267-1

Anadolu vâlîsi Vezîr Veli Pâşâ’ya hüküm ki

Teke Sancağı’nda Mortuna cemâ‘atinden ser-cem‘iyyet eşkıyâsının ahz u isti‘câl ve te‘dîbi ve gûş-mâlleri husasatı sen ki vezîr müşâr-ileyhsin bunda akdem ‘uhdene ihâle

kılınmış idi el-hâletü hâzihî gelen tahrîrâtında temşiyetkâra dek meks ü tevakkufuna Teke Sancağı ahâlîsinden âdem-i tahvîlât beyân iymekle mukaddemâ haklarında sana hitâben emr-i şerîfîm sâdır olan Serik ve Ketir cemâ'atleri serzede-i zuhûr olan eşkıyânın hakkından gelinmek ve zimmetlerinde olan mâl-ı mîrîleri tahsîl eylemek üzere bu def'a husûs-ı mezbûr Teke mutasarrıfı hâkimi Mehmed *dâme ikbâlü*hû me'mûr ve sergele-i bi'l-mekâtîbe-i berâyına muvafakkat eylemek üzere nâmzet umûr olup ve ma'iyyetine ve Hamid Sancağı'nın darb u harbe kādir il erlerini dahi başka emr-i şerîfîm ta'yîn olmağla sen dahi bu husûsa nezâret ve iktizâsına göre mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhî mu'âvenet eylemek içün mukaddemâ olan me'mûriyetin bu siyâk üzere sârf u tahvîl olmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi mukaddemâ olan tembîhât-ı hümâyûnuma göre bu husûsda Harameyn-i şerîfeyn ve re'âyâsını râhat ve emniyet itminân ve refâhiyyetlerine dâ'ir hâlâtdan olmakdan nâşî pezîrâ-yı husûs temrîrine matlûb iduği ma'lûmun oldukda hitâm-ı maslâhata dek husûssat-ı mezkûreye nezâret ve iktizâsına göre mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe mu'âvenet ve 'alâ-eyyi-hâl temşiyeti ve icrâsına fevka'l-hadd bezl-i makderet iyleyesin şöyleki ma'âzallâhi te'âlâ böyle emr-i hâtırda ve edâ-yı iğmâz ve müsâmahaya inhirâf ve semre ihmâl ve müsaheleye insirâf ile bir emr-i nâcâ hudûs ve işrâ âdem-i hasûl gibi keyfîyet zuhûr edecek olur ise hakkında takayyüd ü teb'-i hümâyûnum ve vukū'u mukarerrdir âna göre mezîd-i basîret üzere hareket ve itmâm-ı kâra fevka'l-gāye sârf u mâ-hasâl kuderet ve ser-i mû hilâfından gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında

Fî evâil-i B. sene 153

Hüküm 983: 981. hükmün tekrarıdır.

983-268-1

Ber-vech-i mâlikâne Teke Sancağı mutasarrıfı olan Çelik Mehmed *dâme ikbâlü*hûya hüküm ki

Teke Sancağı'nda vâki' Mortuna cemâ'atinden ser-cem'iyyet İcişoğlu İbrahim bölükbaşı ve Delî Hasan ve Arab Osmanoğlu Ahmed ve Abdulkerim ve Avvas ve Ciddelî ve Kör Halil ve Memi ve Türkmen kazâlarından Gölhisar-ı Hamid Kazâsı'na tabî'i Denkere Karyesi'nden Gölleoğlu İbrahim ve Osmanoğlu Halil ve Boynak Karyesi'nden Memiş ve Yeğenler Karyesi'nden Osman ve mukaddemâ cezâsı tertîb

olunan Sarıbeyoğlu'nun âvâne-i kübrâsından olub Siroz Kazâsı'na tabi'î Kağılcık Karyesi'nden Hâcı Alioğlu Osman ve Bölükbaşı nâm şakîler kendü hâllerinde olmayup müşâr-ileyhe emsâl u mazarrat ve katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâle cesâret ve mukaddemâ iki def'a mârrü'z-zikr Denkere Karyesi'ni basub fukarânın emvâl ve erzâklarını gasb u gāret ve iki nefer mazlûmu bi-gayr-i hakk katl iyledüğinden mâ'adâ tekrâr bir def'a dahi yine mezkûr Denkere Karyesi 'ale'l-gaflet ile basub ahâlî-i karye ile etrâfında olan kurâ ahâlîlerinin devâbb ve mevâşi ve hânelerinde olan eşyâları min haysü'l-mecmû' elli kîselikten mütecâviz emvâl ve erzâkların yağma ve eşkıyâ teftîşi içün bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfîm mûcibince mezbûrların üzerlerine varıldıkda karye-i mezbûrenin cevânib-i erba'asını hisâr-ı mânend tahakküm ve tarasi ve ânda tahâssün ile muhârebeye tasaddî ve on üç nefer mazlûmu bi-gayr-i hakk katl olunub ve Gölhisar ve Siroz kazâlarının mâl-ı maktû'alarından virdirmeyub emvâl haremeyn-i şerîfeynin ta'tîline bâdî ve fesâd ve şekāvetlerini yevmen-fe-yevmen mütevâkki olup sâ'yi bi'l-fesâd ve mazarr-ı 'ibâd olduklarından haremîn-i şerîfeyn evkâf-ı mukāta'alarından Hamid Sancağı'nda vâki' Türmen kazâları ahâlîlerinden 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme-i hutebâ ve sâdât-i kirâm ve re'âyâ vü berâyâ bi-ecme'ihîm meclis-i şer'e varub ifâde ve inhâ eyledikleri mukaddemâ 'arz u mahzarının Der-sa'âdet'ime i'lâm ve inhâ olunmağın husûs-ı mezbûr hâlâ Anadolu vâlîsi vezîrim Veli Pâşâ me'mûr ve eşkıyâ-yı mezbûreyı ahz ve cezâ-yı şer'iyyeleri tertîb ve icrâ ve şürûr ü mazarratların bilâd ve 'ibâd üzerlerinden izâle ve imhâ eylemek üzere namzed olmuş idi lâkin temşiyetkâra dek meks ü tevakkufuna Teke Sancağı'nın âdem-i tahâmmülleri olmakdan nâşî vezîr müşâr-ileyh bi'n-nefs lîvâ-i mezbûr i'mâle-i hatbe-i 'azîmetden havf ve tahvil ve ancak husûsu mesbûku'z-zikr ile Serik ve Ketir cemâ'atleri içlerinde zuhûr eden eşkıyânın haklarından gelinub zimmetlerinde olan mâl-ı mîrîleri tahsîline nezâret ve hitâm-ı kâra dek sen ki mîr-i mirân-ı mûmâ-ileyhsin sana mu'âvenet eylemek üzere keyfîyet-i me'mûriyeti tağyîr ve tâ'dîl olunub başka emr-i şerîfîmle tenbîh-i ekîd olunmakla sen dahi vezîr müşâr-ileyhsin bi'l mekâtîbe re'yi üzere hareket ederek eşkıyâ-yı sâlîfü'l-beyân ile Serik ve Ketir cemâ'atleri içlerinde zuhûr eden şekāvet-pîşeleri haklarından gelinmek ve zimmetlerinde olan mâl-ı mîrîleri tamamen tahsîl eylemek üzere müceddeden me'mûl ve temşiyet-i maslâhat ve semî'a-i suhûlet içün Hamid Sancağı'nı darb u harbe kādir il erlerini dahi başka emr-i şerîfîm ile hitâm-ı kâra dek ma'iyyetine ta'yîn olunmuşlardır imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde Harameyn-i şerîfeyn re'âyâsının zamân-ı 'adâlet-şân-ı

mülûkânemden cem‘-i mazarrâtdan âsûde-i tesettür-emniyet ve zill-i zelîl-i himâye sâye-nişîn-i istirâhatleri aksâ-yı murâd-nâme’l-‘avâid-i şâhânem oldığı ma‘lûmun olundukda vezîr müşâr-ileyh ile bi’l-mukâtibe re’yi üzere harekete mübâderet ve iktizâsına göre kendüden istikāmet ve ma‘iyyetine me’mûr olan mûmâ-ileyhimin iktizâ-i vakt-i hale göre i‘mâl ve istishâb ile isimleri mezkûr eşkıyâ-yı kezâlîk Serik ve Ketir cemâ‘atleri derûnlarında serzede-i zuhûr olan şekāvet pişelleri sırren ve ‘alenen teftîş ve tefahhus itdirdiğine binâ’en muhârebeye kasd ederler ise siz dahi muhârebe ve mukātele hasılı ne tarîkle ve ne vecle olur ise ‘alâ-eyyi-hâlin elbette ve elbette ahz ve ele getirub ber-muktezâ-i şer‘-i kavîm haklarında icâb edeni Türkmen voyvodası ma‘rifetiyle icrâ ve tertîb zimmetlerinde olan emvâl-i mîrîyi bi’t-tamâm tahsîl ile itmâm-ı kâra mübâderet ve keyfîyet-i ‘alâ-vukū‘ der sâdetime i‘lâm ve işâret iyleyesin husûs-ı mezbûrun emr-i şerîfîmin mantûkı üzere itmâmı senden matlûb iken söyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ eşkıyâ-yı mezbûru firâr itmeyub ve ta‘tîl-i maslahat gibi hareket vukū‘ bulmak lâzım gelur ise sonra îrâd ideceğin ‘özr u ‘illetin makbûl olmayup eşed-i ‘ikāba giriftâr olacağınız muhakkak birub ânâ göre kemâl-i basîret üzere hareket ve zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre fütûr ve rehâvetden ve hilâf-ı şer‘-i şerîfe hareketden ve celb-i mâldan gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmudur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene 1153

Hüküm 984: Teke Sancağı’nda bulunan Mortuna cemaati ile Serik ve Ketir cemaatlerinden çıkan eşkıyaların Mekke ve Medine halkına yaptıkları zulümleri kaldırmak için Teke Sanacağı mutasarrıfı Çelik Mehmed’in bu konuda memur seçildiğini, ihtiyaç duyulması halinde Anadolu valisi Vezir Veli Paşa’nın yardımına gitmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

984-268-2

Hamid Sancağı’nda vâki‘ darb u harbe kādîr iş erlerine hüküm ki

Teke Sancağı’nda vâki‘ Mortuna cemâ‘atinden ser-cem‘iyyet olan ma‘lûmu’l-esâmî eşkıyâ ile Serik ve Ketir cemâ‘atleri içlerinde serzede-i zuhûr olan şekāvet-pîşelerin Haremeyn-i şerîfeyn re‘âyâsı üzerine herdem efzûn zulüm ü cevrleri olduğuna mukaddemâ ‘arz u mahzar birle i‘lâm olundukda hâlâ Anadolu vâlîsi vezirim Veli Pâşâ husûs-ı mezbûre me’mûr olmuş idi lâkin müşâr-ileyh tarafından tevârüd eden kâğıdda

temşiyetkâra dek meks ü tevakkuf elviye-i mezbûr ahâlîlerinden tahmîlleri olmadığını tahrîr itmekle husûs u mezbûr müstakilen hâlâ ber-vech-i mâlikâne Teke Sanacağı mutasarrıfı Çelik Mehmed *dâme ikbâlü*hû me'mûr ve vezîr müşâr-ileyhin dahi bu husûsa nezâret ve iktizâsına göre mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe i'ânet eylemek üzere mukaddem olan me'mûriyeti bu siyâk ile tahrîr ve tahvîl olunmakla siz ki mûmâ-ileyhimsiz siz dahi hitam-ı maslâhata dek ma'iyyetinde bulunub hıdemât-ı vücûd götürmek üzere mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhim yânına ta'yîn olunmuşsuzdur imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde bu husûsda Harameyn-i şerîfeyn re'âyâlarının emn ü emân istirâhat ve itminânlarına müte'allik-i umûrdan olamakdan nâşî itmâm-ı temşiyeti ne mertebe matlûb iduği ma'lûmunuz olundukda cümleniz bi'l-ittifâk hareket ve mîr-i mîrân-ı mûmâi-leyhin emr u tenbîhi üzere 'amel ve hareket ve itmâm-ı kâra dek ma'iyyetinde bulunub hıdemât-ı mebrûr ve vücûda götürmek sârf-ı tâb ve tâkat iyleyesiz mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin haklarında şükr ve şikâyeti müsmir ve mü'essir olmağla şöyleki ma'âzallâhi te'âlâ ednâ kusûr ve rehâvetinizi i'lâm **(s. 269)** edecek olurlar ise irtikāb eden içün tahlîs-i girîbân selâmet mahall iduği herbiriniz be-gāyet yakīnen ma'lûm idinup ânâ görehareket zinhâr ve zinhâr hilâfından gāyetü'l-gāye hazer ve mûcanebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânim sâdır olmuşdur

Fî evaîl-i B. sene 153

Hüküm 985: Rusya'dan gelecek olan büyük elçinin Kırkkilise'ye vardığında mihmandar ve mübaşir olarak tayin olunan kocabaşın ve Özi valisinin kethüdası beraberce elçiyi alıp Cısr-i Ergene'ye ulaştırıp ve geri getirmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

985-269-1

Kırkkilise Sancağı'nın Veliyüddin *dâme 'izzuhû*ya ve Kırkkilise kethüdâsı ve yeniçeri serdârı ve sâ'ir lîvâ-i mezbûrda vâki' kuzât ve a'yân-ı vilâyete hûkûm ki

Cânib-i devlet-î 'âlîyyeme Moskovlu tarafından gelecek büyük îlçî Kırkkilise Kazâsı'na geldikde sen ki mîr-î mîran-ı mûmâ-ileyhsin mûmâ-ileyhim ile bi'l-ittifâk îlçî-i mûmâ-ileyhî alup mihmândâr ve mûbaşîr ta'yîn olunan kocabaş ve Özi vâlîsinin kethüdâsı ile bi'l-ittifâk şerâ'it-i dostîyi edâ ederek Cısr-i Ergene'ye dek îsâl eylemek üzere bundan mukaddemce selefîn şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i şerîfîm mûcibince me'mûr olmuşidin el-hâletü hâzihî îlçi-i mûmâ-ileyhin asîtane-î sa'âdetime gelinmek

vakt-i takrîb eylemekden nâşî husûs-ı mezbûreyi mûmâ-ileyhim ile bi'l-ittifâk mûceddeden me'mûr ve ta'yîn olmağla elçî-i mûmâ-ileyh Kırkkilise'ye vasıl oldukda sonra mûmâ-ileyhimden istishâb ve îzharı üzere haşmet ve 'unvândan ile el-yevm Cısr-i Ergene'ye dek îsale sa'y ü dikkat ve Devlet-i 'âlîyye'min şân-ı 'azîmet-i nişânına muvâfık vechiyle şerâ'it-i dostîyeye raîyyet ve levâzım olan hareket birle itmâm-ı kâra mübâderet ve Cısr-i Ergene'den girüye 'avdet îdub mikdâr-ı zerre kusûr ve rehâvetden cûmlenîz be-gāyet hazer ve mûcanebet îylemenîz bâbında emr-î şerfîm yazılmışdır

Fî evaîl-î B. sene [1]153

Hüküm 986: Eski Yanya Sancağı mutasarrıfı Abdi Paşa'nın devlete olan borcunu yeni Yanya Sancağı mutasarrıfı olan Mehmed'e teslim etmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

986-269-2

Rumili valîsîne ve Sofya monlâsina hûkûm ki

Hâlâ ber-vech-i arpalık Yanya Sancağı'na mutasarrıf olan Mehmed *dâme îkbâlühû*nun selefî Abdi Pâşâ zîmmetînde olan bâ-temessük dokuz buçuk kîse akçesnin tahsîli içün bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfîmle mûbaşîr ta'yîn olunan sâdr-ı a'zam ağalarından Hüseyin zîde kadruhû Yanya'ya gider iken pâşâ-i merkūm tesâdüf idüb emr-î şerîfîmî îrâd eyledikde deynine makarr ve mu'termâ iken murâfa'adan emîn ve emr-î şerîfîme âdem-i itâ'at île firâr ve Ûskûb Kazâsı'na karâr iyledükde mîr-i mîran-ı mûmâ-ileyh ve mûbaşîr ma'rifetiyle Yanya nâ'ibi başka başka 'arz u inhâ itmeleri ile pâşâ-i merkūm 'alâ-eyyi-hâl dîvan-ı Rumili'ye ihzâr ve meblâğ-ı merkūmu ma'rifet-i şer'le tahsîl ve mîr-i mîran-i mûmâ-ileyh Mehmed Pâşâ tarafına tamamen edâ vü teslîm olmak fermânım olmağın îşbu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile îrsal olmuşdur imdi vusûlünde sen ki vezîr mûşar ileyhsin mûmâ-ileyh Abdi Pâşâ'yı 'alâ-eyyi-hâl ahz ve dîvan-i Rumili'ye ihzâr ve hâlefi mîr-i mîrân mûmâ-ileyhin zîmmetînde şer'ân sâbit olan akçesini mukaddemâ ta'yîn olan mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle bi't-tamam tahsîl ve kâbzına me'mûr olânâ teslîm birle ihkāk-ı hakka mûba'deret ve mezîd-i sa'y ü dikkat eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evail-i B. sene 1153

Hüküm 987: Eski Yanya Sancağı mutasarrıfı Abdi Paşa'nın Yanya, Girne, Tard ve Kutluca kazalarında bulunan halktan haksız yere ve zorla vergi topladığı için yakalanması ve haksız yere aldığı parayı geri ödemesi gerektiği ile ilgili hüküm.

987-269-3

Rumili valîsîne ve Sofya monlâsına hükûm ki

Sâbıka Yanya Sancağı mutasarrıfı Abdi Pâşâ fermânım olan imdâd-ı seferîyesinden zîyade mugāyir şürût u kûrûmeye ve teftîş nâmıyla Yanya Kazâsı'ndan sekiz bin yedi yüz elli ve Girne Kazâsı'ndan beş bin beş yüz ve Tard Kazâsı'ndan üç bin iki yüz elli ve Kutluca Kazâsı'ndan bin beş yüz gurûş aldığından mâ'adâ bu sene-i mûbarekede hazariyye tahsîli fermânım olmuş iken yine seferiyye olmak üzere on iki bin gurûş tevzî' ve tahsîl ve re'âyâ fukarâsını dürlü bahâne ile tağrîm ve tahrîm nâmına kimesneden üç yüz ve kimesneden dörd yüz ve beş yüz gurûş alup bunun emsâli zulm ü te'addîye cesâret iyledüği mukaddemâ inhâ olundukda tahsîli içün sâdır olan emr-i şerîfîmle sâdır-ı a'zâm ağalarından Hüseyin *zîde kadruhû* mûbaşîr ta'yîn olunmakla emr-î şerîfîmi kendüye îrad iyledukde pâşâ-i merkum âdem-i itâ'at ile nısf-ı 'ale'l-'ade firâr ve Ûskûb Kazâsı'na varub karâr iyledüğüni hâlâ ber-vech-i arpalık Yanya Sancağı mutasarrıfı Mehmed dâme îkbâlühû île mûbaşîr-î mûmâ-ileyh ve Yanya nâ'ibi başka başka îlam îtmelerîyle pâşâ-yi merkūm dîvân-ı Rumili'ye ihzâr ve ânda murâfa'a-i şer' ve zîmmetinde sübût bulunan hukūk u 'ibâd ashâbına edâ olmak fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde sen ki vezîr-i mûşâr-ileyhsin pâşâ-yi merkūmu 'alâ eyy-î hâl ahz u dîvan-i Rumili'ye ihzâr ve husemâlarını dahî götürub da'vâ-yı hakk ve ta'yîn-i merre eden husemâlarıyla murâfa'a-i şer' ve tahsîli fermânım olunan seferiyye ve hazâriyeden ziyâde zulümen ve gāreten fukarâdan her ne alınmış ise ba'de's-sübût bi't-tamam mukaddemâ me'mûr olan mûbaşîr-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ashâbına edâ vü ihkāk-ı hakk iyledikden sonra pâşâ-i merkūmu ânda alıkoyub keyfîyet-i 'alâ-vukū' Der-sa'âdetîme i'lâm ve ba'de ne gûne emr-i şerîfîm varîd olur ise muktezâsınca icrâya ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Evâil-i B. sene 1153

Hüküm 988: Yergöğü ve Rusçuk kazalarında bulunan saf yağ ve don yağından alınacak gömrük vergisinin eskiden alındığı miktarda alınması gerektiği belirtilmiş.

Fazladan alınmış bir meblağ var ise geri ödenmesi ve bu tür yağların İstanbul'a acilen gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

988-270-1

Yergöğü ve Rusçuk kadîlarına ve iskele emînlerine hüküm ki

Revgan-ı sâde ve don yâğının Âsitâne-i sa'âdetime kıllet ve nedreti olmakdan nâşî ol hâvalîlerde bulunan revgan-ı sâde ve don yâğı mu'accelen Der-sa'âdet'ime nakl ve tesyîr olunmak üzere bundan akdem emr-i eşrîfîm şeref-yâfte-i sudûr olduğuna binâ'en kesret ve vefret üzere vürûd u malhûz iken yine kıllet üzere tevârüd itmekle tüccâr-ı istîntak olundukda Yerköylü ve Rusçuk câniblerinde revgan-ı sâdenin beher kantârı on sekîzer buçuk gurûşa alınub Yergöğü ve Rusçuk ahâlîleri kadîmeden berü beherbirinden otûz pare resm alırlar iken şimdi beherbirinden doksan pare resm aldıklarından ve saîr iskelelerde dahi resm mütâlebe olduğundan tüccâr zarar havkıyla iştirâ ve nakline cesâret edemeyeceklerini ihbâr ve inhâ ve keyfîyetini rütbe-i sıhhate resîde olundığı gelen kâğıdlarından dahi ma'lûm olmağla Âsitâne-i sa'âdetime gelen revgan-ı sâdeden ve don yâğından fî-mâ-ba'd kādîmeden zîyade gömrük alınmamak üzere bu cânibe nîzam virilub ve ol taraflarda dahi kadîmeden zîyade bir akçe ve bir habbe resm-i mütâlebe alınmamak fermânım olmağla âhar iskelelerde dahî fî-mâ-ba'd bir ferde resm metâlîbe etmemek üzere 'umûmen her tona ve bahr-i Siyah'da vâki' sevâhîlde olan iskelelere evâmir-i şerîfimle tenbîh-i ekîd ve tehdîd-î şedîd olunmağın îşbu emr-î şerîfîmle ısdâr ve () ile îrsal olmuşdur imdi vusûlünde siz ki mûmâ-ileyhimsiz keyfîyet-i taht-ı kazânızda olan tüccâra tefehhîm ve işâ'at ve fî-mâ-ba'd kadîmeden ziyâde bir akçe ve bir habbe resm-i mütâlebe alınmamasını husûsuna bi'l-ittifâk nezâret ve bulunan revgan-ı sâde ve don yâğını sefâyine tahmîl ve pey-der-pey mu'accelen sevk ve tesyîre mübâderet ve eger emîn taraflarından mugāyir-i kadîme bir akçe ziyâde resm mütâlebe alındığı ba'de-zîn haber alınır ise bilâ-tereddüd ahz ve kal'a-yı bend ve muhkem hakkından gelinmek musammem idüğini i'lân ve işâret birle bu belânın def' u ref'îne ihtimâm ve revgan-ı sâdenin vefret ve kesret üzere tevârüduna ikdâm-ı tâmm iyleyub zinhâr ve zinhâr hilâfından gāyetü'l-gāye ittikā vü mücânebet olunmak fermân-ı 'âlî-şânım sudûr olunmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene [1]153

İbrail iskelesine tahmîl olunan revgan-ı sâdenin beherbirinden otûzar pare ve don yağından beher bin fiyâtından yüzer yüz seksen akçe resm-i gömrük alunub ziyâde olunan tâleb ve meblağı ile tarafına i'âde itdirilmek içün emr-i şerîfim yazılmışdır

Evâil-i S. sene [1]153

989-270-2

Bir sûreti

Nehr-i Tuna sevâhîline vâki' iskelelerin kuzât ve nüvvâbinâ ve iskele emînlerine

990-270-3

Bir sûreti

Bahr-i Siyâh sevâhîlinde vâki' iskelelerin kuzât ve nüvvâbinâ

991-270-4

Bir sûreti

Varna kādîsına ve gömrükçüsüne () revgan-ı sâdenin keyfîyeti beyân ve sekiz kıt'a mûmhânenin yedi kıt'ası mühürlenub yedi kıt'a ve ânlarda bulunan don ve çervîş yağlarının mahlût ve irsâl olundığı fî-mâ-ba'd vârid olan don ve çervîş yağlarını geldikçe nakl ve tesyîre ve gömrükçü mûmâ-ileyhî nâzır ve ta'yîn olunduğunu mübeyyen isti'câl ve te'kîd içün emr-i şerîfe

Hüküm 992: Maraş beylerbeyi Maraş'a giderken Elbistan Kazası'na varmadan Elbistan Kazası sakinlerinden Kara Ebubekir, Hacı Mustafa, Boz Hacı Ahmed ve Mahmud adlı kişiler ile Kürt ve Türkmen eşkıyalaları tarafından saldırıya uğramış, bazı adamları katl ve eşyaları yağma edilmiştir. Yine Maraş halkından bazıları devlete vermesi gereken vergiyi vermeyince bunların ve eşkıyaların yakalanıp cezalandırılmaları için Malatya Sancağı mutasarrıfı, Şivanzade Mehmed Paşa ile Maraş beylerbeyi Hamza'nın görevlendirildiği ile ilgili hüküm.

992-270-5

Hâlâ Maraş beglerbeyisi Hamza *dâme ikbâlühû*ya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin mansıbınâ gider iken Elbistan Kazâsı'na nüzûlünde henüz derûn-ı kazâya dâhil olmadan kazâ-i mezkûr sâkinlerinden Kâra Ebubekir ve Hâcı Mustafa ve Boz Hâcı Ahmed ve Mahmud nâm kimesneler

konakçının redd u tard bir âdemini katl ve iki nefer âdemi mecrûh ve ândan dahi Maraş taraflarına gitmek üzere kasaba civârına nısf-ı sâ‘at kârib bir mahalle nüzûlünde Ekrad ve Türkmen eşkıyâlarını başlarına cem‘ ve edevât-ı harb ile ordun muhâsâra ve ândan dahi hareket ve Gönük tarafından ‘azîmet üzere iken tekrâr târikin kat‘ ve Betr-i Kebir nâm karyede silahlu Ekradından yüzden mütecâviz piyâde ve süvari ‘askeri cem‘ ve muhârebeye tasaddî ve tarafından vukū‘ bulan katl ve harâçlardan mâ‘adâ beş yüz gurûşluk mütecâviz aşyânın yağmâ oldığı bundan gayri Eyâlet-i Maraş’dan bâ-fermân-ı ‘âlî matlûb olan dört yüz mâhar develerden kazâ-i mezbûre isâbet eden altı yüz üç mâhar deve içün bir akçe virmeyüp ve kazâ-i mezbûrun ber-mûcib-i defter mevkûfât yüz dört hâneleri varken ahâlîsi yüz bir hâne veregelmişiz deyü beher sene üç hâneyi ketm ve bu sene-i mübârekede dahi beher sene üçer hânenin mâ‘adâ on üç hânenin lâzım gelen ‘avârız-ı zimmetlerinde kalup ve bir akçe virmeyüp ‘isyânları hadden birûn oldığı tarafdan ve Maraş nâ’ibi tarafından başka başka ‘arz ve Eyâlet-i Maraş’ın sâbık ve el-hakk alaybegleri ve zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârı ve bi’l-cümle ahâlîsi mahzarlarıyla i‘lâm ve inhâ itmeleri ile vülât ü hükkâma takdir eyâlet-i hükûmetden maksûd ile havza-i hükûmetinden zuhûr eden eşkıyânın sâ’ir fukarâ ve ebnâ-i sebîl üzerlerinden def‘-i icrâ ve şürûr ile mazarrlar içün tertîb ve tesviye olmuş bir hâlât olmakdan nâşî dâhil-i habat-ı tâsârrufunda sâkin ahâlî ve re‘âyâ ve emr-i şerr eden ebnâ-i sebîl ve erbâb-ı ticaret âsûde bend-i emn ü râhat **[s. 271]** olmaları lâzıme-i zimmet ikāmetleri iken senin sâ’ir fukarâ üzerinden değil kendü dâ’ire-i mazarrat eşkıyâdan hıfz ü sıyânet âdem-i kudret ve liyakâtından istiğrâb olunmuşdur hitâm-ı kâra dek sana i‘ânet ve re’y ve ittifâkınla ‘amel ve hareket itmek üzere hâlâ ber-vech-i mülûkâne Malatya Sancağı mutasarrıfı ve Şivanzade Mehmed Pâşâ *dâmet me‘âlîye*hûya başka emr-i şerîfîmle me’mûr olmağla imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile haberleşerek bi’l-ittifâk eşkıyâ-i merkūmânın üzerlerine varub ber-minvâl-i meşrûh bâ‘s-ı ikâz-ı te’sîre ve fesâd olan mezkûrları ‘alâ-eyyi-hâl ahz ve ele gütürup ma‘rifet-i şer‘le haklarında icâb eden tedbirâtı icrâ ve tertîb ve memleketi kābil-i hüsn nizâm ifrâğ ve tertîb ve fî-mâ-ba‘d bu gûne değin bir ferde hasâret itmemek ve içlerinden zuhûr eden eşkıyâyı ahz ve hükkâma teslîm itmek üzere ahâlîsinin ta‘ahhüdleri hüccet-i şer‘iyye itdirub başmuhâsebeye kayd içün hüccet-i irsâl ve keyfîyetlerini ‘alâ-vukū‘ Der-sa‘âdet’ime i‘lâm idüb lâkin bu husûsda celb-i nef‘-i vesîle-i ittihâzıyla bir ferde hilâf-ı şer‘-i şerîfe ser-i mû zulm ü te‘addî olundığı ahz-ı mâl-ı misillû hareket vukū‘a ve şekāvetle ‘alâkası olmayanlara vechen

mine'l-vücûh ta'arruz oldığı haber alınacak olur ise bir dürlü 'özr u 'illet ısgā olunmayub eşed-i 'âkibet ile muvâkib olacağın muhakkak bilub ânâ göre kemâl-i basîret ve hakkāniyet üzere hareket ve matlûb olan ancak eşkıyânın def' u şekāvetleri iduğuni karîn-i bağyi dikkat bilâ-emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfini infâz ve icrâya mübâderet ve zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene [1]153

Hüküm 993: Malatya Sancağı mutasarrıfı ve Şivanzade Mehmed Paşa'nın Maraş beylerbeyisinin emrine girmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

993-271-1

Ber-vech-i mâlikâne Malatya Sancağı mutasarrıfı ve Şivanzade Mehmed Pâşâ dâmet me'âlîyehûya Maraş beglerbeyisi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin ma'iyyetine me'mûr olup hitâm-ı kâra dek re'y-i ittifâkla 'amel ve hareket eylemek içün

Emîr mahalline gitmeyüp girü gelüp battâlda hıfz olunmuşdur

Evâil-i C. sene [1]153

Hüküm 994: Edirne'de bulunan Fransa konsolosu tarafından kale içindeki heyet binasının yükseltilip genişletildiği haberi alınmıştır. Heyet binasının eskisinden farklı yapılmasına izin verilmemesi gerektiği ile ilgili hüküm.

994-271-2

Edirne monlâsına bostancıbaşı ve yeniçeri zâbitine hüküm ki

Siz ki mûmâ-ileyhimsiz bu def'a tarafınızdan vârid olan kâğıdların mefhûmlarından França Konsolosu'nun derûn-ı hisârda vâki' fi'l-asl heyet bînâsı fevkānî ve tahtânî odaları müştemîr olan hânenin bu def'a ihdâs eyledikleri zam u ta'mîri husûsu ne vech ile oldığı mukassıran tahrîr olmağla keyfîyetin zîr u bâlâsı ma'lûm ve mefhûm olunmuşdur zikr olunan nakıs-ı kadîmi ile heyet-i ûlâsına ifrâğ olunmak içün bu esnâda binâ ve ihdâs olunan nesneler hedm ve imhâ olunmak fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde siz ki mûmâ-ileyhimsiz zikr olunan hânenin heyet-i kadîmesi ne vechle ise yine ol vechle kendü mübâşereti ile tenzîl ve ifrâğ olunmasına ve kadîmeden ziyâde bir nesne binâ ve ilhâk olunmamasına

tarafınızdan haberül taaddüt olunmakla siz keyfiyet-i merkūmeye bi'l-ittifâk kemâl-i tâharrî birle nezâret idüb ve hey'et-i aslîyesinden ziyâde olan mahallerin hermete ve tevâsi-i kadîmî ile fi'l-asl bulundığı üzere yayılmasına dikkat itdirub birdürlu ziyade şey ihdâs itdirulmemesine gereği gibi ihtimâm ve ba'de ma'rifet-i şer' ve mi'mâr mâ'rifetiyle keşf olunub keyfîyeti 'alâ-vukū' bu cânibe tekrâr 'arz u i'lâm ve hilâfından gāyetü'l-gāye ittikā-yı tâmm olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene [1]153

Hüküm 995: Kırım hanının bazı eşyalarını İstanbul'dan Kırım'a göndereceği ve bu eşyanın geçeceği yerlerde korunup muhafaza edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

995-271-3

Âsitâne'den Kırım'a varınca yol üzerinde vâki' olan kādîlara ve nâ'iblere ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Hâlâ Kırım Hânı olan hidîv-i emâret-meâb-ı eyâlet-nasb sa'âdet-iktisâb selamet Giray Hân *dâmet ulüvvühû*nun ba'zı eşyâ-yı lâzımesi âdemleri ile Kırım tarafına nakl ve irsâl olunub muhâfaza vü muhâresesi mühimm ü muktezî olmağla siz ki mûmâ-ileyhimsiz eşyâ-yı merkūmu her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına vâsıl olur ise emîn ü mahfûz mahalle kondurub gicelerde muhâfaza ve gündüz gider olduklarında yânlarına kadr-i kifâye tüfenk-endâz âdemler ta'yîn ile emn ü selam birbirinize irsâl ve mu'accelen savb-ı maksûda îsâl idüb 'avk u te'hîrden mikdâr-ı zerre ve tekâsülden be-gāyet hazer ü mücânebet olunmak içun yazılmışdır

Fî evâil-i B. sene [1]153

Hüküm 996: Cenke Balkanı'ndan öte yerlerde harmanlarda bulunan zahirenin halkın tohum ve şahsi ihtiyaçlarından fazlasının satın alınarak İstanbul'a temiz bir şekilde gönderilmesi emredilmiş. Bu emre karşı çıkanların ise cezalandırılması gerektiği ile ilgili hüküm.

996-271-4

Cenke Balkanı'ndan öte cânîblerden Âsitâne-i sa'âdetime ecnâs-ı zehâyir tesyîrine bundan akdem mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı 'âlî gediklülerinden

müteveffâ Murtaza *zîde mecduhû*ya Varna ve Kozluca ve Hacıoğlu Bazarı ve Mangalya ve Tekfûr Köyü ve Şumnu ve Beybazarı ve Balçık ve Bayat kādîlarına ve nâ'iblerine ve yeniçeri serdârları ve Pravadi'nin a'yânından İbrahim Efendi ve Varna'da Gömrükcü Ali Yazıcı ve Bayat'dan Mütevellî ve Voyvoda İbrahim ve Serdâr ve Melehatoğlu Mehmed ve es-Seyid Abdullah ve Kâra Nasuh Karyesi'nden Ali ve Bolat Karyesi'nden el-Hâc Ali ve Köstence Karyesi'nden el-Hâc Ali ve Taşağıl Boldan Karyesi'nden es-Seyyid Abdullah ve Laz İsmail ve Akayıkzade Osman ve sâ'ir a'yân ile mukaddemâ mübâşir-i mûmâ-ileyhin me'mûru içün sâdır olan emr-i şerîfîmden isimleri mezkûr bi'l-cümle zâbitân ve a'yâna ve Varna Kal'ası zâbitânâ hüküm ki

Zikr olunan kazâların mahsûl-ı cedîdi pâk ve musaffâ olmak vechiyle hârmân yerinden iskelelere nakl ve narh-ı rûzîleri üzerine rû'esâ-i sefâyine bey' ve mu'accelen Der-i devlet-medârıma sevk olunmak üzere mübâşir-i mûmâ-ileyhe şeref-sudûr olan emr-i şerîfîmle bundan mukaddem ta'yîn ve irsâl olunmakla imtisalen Leh mübâşir-i mûmâ-ileyh taht-ı kazânıza varub emr-i şerîfîmi feth ve kırâ'at ve mazmûn-ı münîfini herkese i'lân u işâ'at eyledikde Pravadi Kazâsı'nda vâki' kırk yedi pare kuralarının rençber hissesinden tohum ve kutlarından mâ'adâ ile evkāf ve mukāta'ât ve ze'âmat ve tîmâra 'aîd ağnâm mahsûlünden cümlesi Cemâziye'l-evvelsinin yiğirmi yedinci gününden yiğirmi beşinci gününe dek doğri hârmân yerinden rû'esâ-i sefâyine fürûht üzere tekeffül ve ta'ahhüd ve mûmâ-ileyh İbrahim Efendi nâzır nasb olundığı üzere Pravadi nâ'ibi serfîraz ittiğinden Kozluca ahâlîsi dahi gurre-i mâh-ı Recebinde mahsûllerini iskeleye nakl ve bey' itmek üzere tekeffül ve ta'ahhüd eyledikleri kādîsı Ömer ve hâkezâ Hacıoğlu Bazarı ahâlîleri dahi Cemâziye'l-âhirenin onuncu gününden altı gûne dek zahîrelerini iskelelere nakl tekeffül ve ta'ahhüd ve serdengeçdi ağaları nezâret ve takayyüd eyledikleri Nâ'ib Mehmed Emin ve Karasu nâm dîger Tekfûr köyü kazâsı ahâlîleri dahi üç İstanbul keyl 'îtibâr olunan beher dürte bir habbe kîlesi hıntaya doksan bir pareye ve kezâlîk beher kîle şa'îri kırk beşer pareye fürûht ve mâh-ı Cemâziye'l-âhirenin on beşinci gününden on beş gûne dek bu vechle zahîrelerini iskelelere nakle tekeffül ve ta'ahhüd eyledikleri Nâ'ib Ahmed ve Şümni Kazâsı ahâlîsi dahi Belgrad Kazası'nda olan 'asker-i İslâmın ta'yînâtları içün kazâ-i mezbûrda mübâya'ası fermânım olan on bin iki yüz keyl İstanbul'a dakīk ile tohum ve kûtdan mâ'adâ zehâyiri nakl içün tekeffül ve ta'ahhüd eyledikleri **[s. 272]** kādîsı Abdulhalim ve Beybazarı Kazâsı ahâlîleri dahi kezâlîk mahsûllerini mu'accelen nakl itmek üzere

tekeffül ve ta‘ahhüd eyledikleri Nâ’ib İsmail ve Balçık Kazâsı ahâlîleri dahi üç Âsitâne’ye keyl i‘tibâr olunan beher Varna keçesine toksan pareye rû’esâ-i sefâyine bey‘ itmek üzere tekeffül ve ta‘ahhüd eylediklerini Nâ’ib Salim ve Varna Kazâsı ahâlîsi dahi Cem‘aziyye’l-âhirinin altıncı gününden yiğirmi gûne değin zahîrelerini nakl itmek ve Yergöğü etrâfından tevârüd eden zahireyi dahi eglendirmeyub pey-der-pey îsâl itmek üzere mûmâ-ileyh Gömrüçu Ali Yazıcı nâzır nasb ve bu vechle tekeffül ve ta‘ahhüd eylediklerin kādîsı Ahmed ve Bayat Kazâsı ahâlîsi dahi mâh-ı Cem‘aziyye’l-âhirinin yiğirmi üçüncü gününden on beş gününe dek zahîrelerini rû’esâ-i sefâyinin kaydçılarına narh-ı rûzî üzere bey‘ itmek üzere ta‘ahhüd ve tekeffül ve mûmâ-ileyhim dahi nâzır nasb olundukları kādîsı İbrahim *zîde fazluhûm* başka başka ‘arz itmeleriyle gelen ‘arzlar Dîvân-ı hümâyûnum kalemine kayd ve hıfz olunmuşdur lâkin derûn-ı ‘arûzda a‘yân ve ahâlînin sevk ve nakillerini ta‘ahhüd eyledikleri müddeti bu vakte değin güzîrân olup şimdiye dek cümlenizin ta‘ahhüdleriniz üzere ecnâs-ı zehâyiri bey‘ ve iskelere nakl olunmak üzere iduği ‘arzlar mantûkından dahi eğerçi münfehîm olunub ancak zehâyir husûsu makdem vukūfda cümlenize ifâde ve tefehhîm oldığı vechle mezîd-i dikkat ve ihtimâm ile takayyüd-i tâmm ve ikdâm mâlâ-kelâm olunan ehemm-i mehâmm ve ikdâm-ı umûr lâzımü’l-ihtimâmdan olduğuna binâ’en bu bâbda zahîrelerini nakl ve tesyîrde ‘inâd ve ısrâr ve rehâvet ve tekâsülî izhâr edenler bi’l-ittifâk zâbitleri mâ‘rifetiyle ahz ve Varna Kal‘asında kal‘a-i bend olunmâları fermânım olmağın te’kîdden ve ikdâmen isti‘câlen ve ihtimâmen mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm dahi ısdâr () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünd siz ki mûmâ-ileyhimsiz ta‘ahhüdleriniz vakti bu ânâ değin mürûr itdüği ve mevsîm deryânın görızân-ı kârib itdüği muhakkak olmağla muktezâ-yı ta‘ahhüdleriniz üzere herbiriniz kazâlarınızda tohum ve füturlarından fazla olan zahireleriyle evkāf ve mukāta‘at ve ze‘âmet ve tîmâra ‘âîd bi’l-cümle a‘şâr ve mahsûlâtı şa‘îr ile mahlût olmayup pâk u musaffâ olmak vechiyle karârdâd olan narh-ı rûzîleri üzere bey‘ ve iskelelere nakl ve muhtekir tâ’ifesine bir habbe zahîre virmeyub hemen hârmân yerinden doğri nakl itmek vechiyle mevsîm-i deryâ mürûr itmezden mukaddem îfâ-yı ‘ahd ve icrâ-yı levâzım mâ‘adâ cümleniz izâle-i ve cân-ı bezl-i tâb ve tüvânâ ve eger mugāyir ta‘ahhüd zahîresini bey‘ ve naklde nükûl ve izhâr-ı tekâsül ve kusûr edenler olur ise ka’inen menkân bi’l-ittifâk zâbitleri ma‘rifetiyle Varna Kal‘ası’nda kal‘a-i bend hâbs ve zahîresini ba‘de’l-keyl mikdâr ve kemiyeti beyânıyla iskelelere nakl ve îsâl ve keyfîyetlerini ‘alâ-vukū‘ i‘lâm idüb bu bâbda bir ferdi himâye ve ketm ile ta‘tîl-

i maslâhata bâ‘is ednâ harekete biriniz cevâz ve ruhsat göstermeyerek ve mugāyir ta‘ahhüd rehâveti zuhûr edenleri zecr u men‘ ederek bi-lütfi'llâhi te‘âlâ mevsîm-i deryâ gezer itmezden mukaddem bi’l-cümle ecnâs-ı zehâyiri pey-der-pey irsâl itmâm-ı kâra sârf-ı mesâ‘î bî-hemâl ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin sen dahi terk-i ârâm ve karâr ile dâ’imen me’mûr olduğun mahallerde geşt ü güzâr ve muktezâ-yı ta‘ahhüdleri üzere ecnâs-ı zehâyirin mevsîm-i deryâ mürûr itmenizden mukaddem ardını almağâ bezl-i iktidâr mahtûm maslâhat birle sa‘yin mürûr ve zarûretin mefkûr olamğa sa’y-i bî-şümâr ve ‘inâd ve ısrâr edenler haklarında sebkat eden ve ‘îrâde-i şâhânemin icrâsını ibtidâr idüb ser-i mû hilâfından cümleniz gāyetü’l-gāye ihtirâz ü ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i B. sene [1]153

Hüküm 997: Hüseyin Paşa’nın malikanesi olan Bergama voyvodalığı mukataasının bir kısmını Halime Hatice Sultan hasslarını oluşturmaktadır. Halime Hatice Sultan haslarının ücretini almak için kethüda tarafından gönderilen adamına Boğdan’a bağlı Boyhaflu?, Düflan, Karacahisar ve Vakıflu adlı köylüler karşı çıkıp sorun çıkarmışlar. Anadolu valisi Vezir Veli Paşa’dan bu sorunu çözmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

997-272-1

Anadolu vâlîsi Vezîr Veli Pâşâ’ya hüküm ki

Hâlâ Erzurum vâlîsi vezîrim Hüseyin Pâşâ’nın mâlîkanesi olup sen ki vezir müşâr-ileyhsin ‘uhdende ve iltizâmında olan Bergama voyvodalığı mukāta‘ası mâlının bir mikdârı Halime Hatice Sultân *dâmet ‘ismetuhâ*nın hâssları ve kusûru Âsitâne-i sa‘âdetim hazînesine irsâle ta‘yîn olduğuna binâ’en müşârün-ileyhânın hâssları taksîdini ahz içün beher sene kethüdâları tarafından gönderilen âdemi () nâm kimesne mukāta‘a-i mezbûr Livâ-i Boğdan’dan Boyhaflu? ve Düflan ve Karacahisar ve Vakıflu nâm karyeler ahâlîlerine bir-senevî Bergama mukāta‘asından ifrâz ve mahsûsan sultân müşâr-ileyhâya hâss ta‘yîn itdiririz deyü varub voyvodadan tâleb idüb ol dahi henüz iltizâm itmeden sen iltizâm eyledim deyü varub tâşîr iyledüği mesmû‘un oldukda yedinde olan senedâtı ibrâz itsun deyü haber gönderdiğinde imtinâ‘ etmeyub ahâlîden yiğirmi otûz mikdârını alup sizi voyvodalıktan ifrâz itdireyim deyü Âsitâne-i sa‘âdetime gelüp kusûru dahi ‘ıyâllerini birer yere ihfâ ve kendüleri âlât-ı harb ile tecemmu‘ iyleyub taraf-ı şer‘den ve zâbitleri tarafından varanlara bir dürlü itâ‘at

itmeyûb Âsitâneye âdem gönderdik voyvodalıkdan ifrâz olacağız deyüb cevâb virub muktezâ-yı hareketlerine göre üzerlerine var ise muhârebe edecekeleri zâhir ve sen ol tarafda iken nizâm virilmediği sûretde sonra nizâmı müte‘assir olacağı bâhir idilduği tahrîr ve inhâ itmekle mezbûrların cem‘iyyetleri tefrîk ve iktizâsına göre içlerinde te‘dîbleri lâzım gelen tertîb ve muhârebeye tasaddî ederlerse üzerlerine varılub taht-ı zabta nizâm ve ifrâğ olmalarına ihtimâm ve bu vechle sûret virilüp keyfîyeti Der-sa‘âdet’ime ‘arz u i‘lâm fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde sen ki vezîr müşâr-ileyhsin bu hâlâta bir makāsıd-ı küllîyeye mûcib olmayacak vechle hîn-i hareket birle mezbûrların ber-vech-i muharrer cem‘iyyetleri tefrîk ve iktizâsına göre içlerinden te’dîlleri lâzım gelen tehdîb ve eger muhârebeye tasaddî ederler ise üzerlerine varub taht-ı zâbt ve nizâm ifrâğ olmalarına ihtimâm ve ne vechle sûret virilur ise keyfîyeti Der-i devlet-medârıma i‘lâm idüb lâkin bu bâbda hazm ve ihtiyâta ra‘iyyet iderek işin ber-vech-i suhûlet itmâmına bezl-i mâ-hasâl-ı sa‘y ve ikdâm eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene 1153

Hüküm 998: Yusuf Han’ın Yanbolu’da yaptırdığı mescid zamanla yıkılınca Sultan Mustafa Han zamanında tamir edilmesi emrine rağmen o bölgede Müslümanlar kalmamıştır denilerek tamirden vaz geçilmiştir. Zamanla mescidin etrafındaki evleri Yahudi ve Hristiyanlar satın almış. Yahudiler mescidin olduğu yerde eskiden bir okul olduğunu o okulun temelleri üzerinde bir kilise yaptırmak istediklerini söylemişler. Bu konunun araştırılması için Edirne’de bulunan lise ve hadis kapısı medreseleri müderrisi, Yanbolu kadısı ve merkezden gönderilen bir mübaşirin görevlendirildiği ile ilgili hüküm.

998-273-1

Gelen ‘arz u mahzar mûcibince ‘amel ve hareket olunub Yâhûd tâ’ifesi hilâf-ı şer‘ rencîde itdirilmemek içün emr-i şerîfe yazılub kayd-ı şud

Evasıt-ı Ş. Sene 1153

Mahmîye-i Edirne’de ibtidâ’î altmışlı ile dârü’l-hâdis medresesi müderrisi İmamzade es-Seyid Mehmed zîde ‘ilmühûya ve Yanbolu kādîsına ve Der-sa‘âdet’imden mübâşir ta‘yîn olunan () *zîde mecduhû*ya hüküm ki

Müteveffâ Yusuf Hân'ın medine-i Yanbolu'da binâ iyledüği mescidi mürûr u eyyam ile harâb oldığından etrâfında olan büyût u Müslimîni Yâhûd ve Nesârâ tâ'ifesi birer târikle temellük itmeleriyle cemâ'ati bi'l-küllîyye münkatı' olmuşdur deyü 'unfâda beşer-i gufrân âsûde-nişîn kemâh-ı cinân ve vâlîd-i mâcid-i kesîru'l-Muhâmmed'in merhûm ve mağfiret nişân Sultân Mustafa Hân *tâbe serâhû* el-melîki'l-Mennân hazretlerinin zamân bâ-emân-ı mülukânelerinde âtîye-i 'âlîyye-i diyânet kesterlerine 'arz u mahzar-ı birle ve inhâ olundukda mescid-i mezkûr hasbetenlillâhi te'âlâ cânib-i mîrîden tâ'mir ve ihyâ olunmak bâbında fermân-ı hümâyûnları şeref-efzâ-yı sudûr olundukda mahall-i Müslimînden vâki' mescid-i şerîfe kurbinda zımmîlerin temessük eyledikleri menâzil yine Müslümanlara semen-i misliyle bey'e haber olunmak meşrû' olunmakla muktezâ-yı şer'-i kavîm üzere yine Müslimîne değer bahâlârı ile bey' ittirilmek üzere başmuhâsebe defterlerine kaydı verilen memhûr kâ'ime mûcibince Dîvân-ı hümâyûn tarafından bin yüz on dört târihinde emr-i şerîfe virildiği mukayyed iken bundan mukaddemce medine-i Yanbolu'da vâki' Yâhûdiyân tâ'ifesinin meclis-i şer'e varub kadîmü'l- eyyâmdan berü mekteb ittihâz eyledikleri mevzû' u mürûr eyyam ile şiddet-i bârân müşrifü'l-harâb olup bir vechle derûnunda mahall u ârâm olmamak hasebiyle tûllen ve 'arzen nesne vaz' olunmamak vechiyle kadîmesi üzere ta'mîr olunmak içün kıbel-i şer'den üzerine varılub cem'-i kesîr ve vehm-i gaflet mu'âyene ve müşâhede olundukda mevzû' u mezbûr medine-i mezkûrede kadîm olub şiddet-i berf u bârân harâb-ı müşrif olmağla tûllen ve 'arzen nesne vaz' olunmayub ebâz-ı mevcûdesiyle bilâ-terfî' velâ tevsi' ve vaz'-ı kadîmesi üzere tâ'mir olunmak bâbında emr-i şerîf iltimâs iyledükleri Yanbolu kādîsı İsmail'e 'arz itdirmeleriyle fetvâ-i şerîfe mûcibince muhâlefet olunmamak bâbında imdâd eyledikleri emr-i şrifîmle kādî-i bi-fevre irtişâ ile itma' ve ol dahi ruhsat virub müceddeden kilîse ihdâs itmeleriyle câmi'-i şerîfde cemâ'at bi'l-küllîyye münkat' olduğundan gayri menzillerimizde süknâya iktidârımız kalmadı deyü mahall-i mezbûr ahâlîsi bu def'a rikâb-ı kâm-yâb-ı ma'delet-nisâba ref'a-i nizâm ve iştikâ ve bu bâbda istiknâh oldukda ahâlîsi Müslimîn ve Yâhûd olan belde içinde Yâhûdi tâ'ifesi kilîse ihdâs iyleseler hâkim kilîse-i mezbûreyi hedme kadîr olur deyü bi'l-fi'il şeyhü'l-islâm ve müftî-i enâm olan Mevlânâ Seyid Mustafa *edâmallâhü te'âlâ fezâ'ilühûm* ile iftâ itmeleriyle ve vâlîd-i mâcidin merhûm müşâr-ileyh hazretleri virdikleri emr-i şerîfe diyânet redifin eyyâm-ı ma'delet-irtisâm-ı hüsrevânemde dahi infâz ü icrâsına ve ahkâm-ı şer'iyyenin ahkâm ve icrâsı matlûb u hümâyûnum oldığı cihetden bu husûsun gene ve hakīkatı

ma‘lûm u hümayunum olmağ içün mahsûsan Der-i devlet-medârımdan mübâşir-i mûmâ-ileyh ta‘yîn ve irsâl olunub ve sen ki müderris-i mûmâ-ileyhsin sen dahi müvellâ olup husûs-ı mezbûru Yanbolu kādîsı ile ma‘ân istimâ‘ ve rü’yet eylemek içün mevlânâ-yı müşâr-ileyhe işâret itmeleriyle işâretleri mûcibince sen dahi müvellâ ta‘yîn olunmuşsundur imdi iş bu emr-i şerîfîm vusûlünde bi’n-nefs kalkub Yanbolu’ya varub Yanbolu kādîsı ile ma‘ân mübâşir-i mûmâ-ileyh ve hüsn u ihbâr buyursun kimesneler ile mahall-i nizâ‘ın üzerinde müceddeden tâ‘mir olan mahall-i kadîmü’l-eyyâmdan berü Yâhûdi tâ’ifesi yedlerine terk olunmuş mekteb midir ve oldığı sûret mescid-i mezbûreye kurbunda ba‘de-zîn ne mikdârdır ve şimdi olan tâ‘mirde kadîmeden ziyâde nesne ihdâs ve ref‘ ve tesfiye misillû şey-i icbâr olmuşdur bi’l-mu‘ayyene nezâret ve keyfîyeti hüsn ü ihbâr bi’t-tevzî‘ mevsûkü’l-kelîm kimesnelerden gereği gibi suvâl ve âhar tarafa gadr u himâyeden ‘âri hakkaniyet vechi ile gene ve hakīkat‘i tahsîl-i vukūf ve ıtla‘dan sonra ânı ve bundan gayriden ve elde mücrim-i merkūmu müşâr-ileyh hazretlerinin olan ‘umrân-ı emn-i efzânlarında sâdır olan emr-i şerîfîme mugāyir mescid-i merkūm kurbunda el-yevm Yahudi ve Nasranni tâ’ifesi sâkinleri midir sekene oldukaları menzillerin kurb u mesâfesi ne kadar olur ânı dahi bir hoşça rü’yet ve bir maddesi hilâf olmamak vechiyle gerki bu husûsa dahi mukassıren Âsitâne-i ‘âlîyyeme i‘lâm ve işâret ve ba‘de ne gûne emr-i ‘âlî-şânım vârid olur ise muktezâsını icrâya ihtimâm iyleyesiz bu husûsların sıhhâti ve hakīkati ma‘lûm olmağa îrâde-i hümâyûnum ta‘alluk itmekle sırren ve ‘alenen tecessüs ve tefahhus olunur şöyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ tâma‘-ı hâmma ve hamiyyet-i encâma tâbi‘yet ve bir tarafa meyil ve rağbet ve cadde-i istikāmetden inhirâfa cesâret bir tarîkle vak‘anın hilâfı tahrîr olmağa der’ait olacak siz ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimâsız evvel emîrde ceride-i pezîr-i hakk ve kazâdan isimleriniz hakkınızı ve belki eşed-i cezâ ile haklarınızdan geluneceğini ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin sen dahi sadâkat ve istikāmete me’mûl olunur olan iken semt-i hilâfa sülûk itdüğin haber alınur ise bilâ-emân katl olacağın cümleniz yakînen mukarrer ve muhakkak birub ânâ göre basîret üzere hareket ve bu husûsların yine ve hilâfına ne vechle ise doğruca rikâb-ı hümâyûnuma ‘arz u i‘lâm ve zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından be-gāyet ittikā-i tâmm eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene 153

Hüküm 999: Genç Ali Paşa'nın Memlük kullarından Bilal Ağa'nın İstanbul'a acilen gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

999-274-1

Haleb vâlîsi ve kādîsına hüküm ki

Müteveffâ Genç Ali Pâşâ'nın 'abd-i memlüklerinden Bilal Ağâ nâm zevât Der-sa'âdet'ime irsâl olmak üzere bundan akdem tevzî' ve tenbîh olunmuşiken mezbûr müftekirdir deyü gönderilmeyub ve 'alâ-eyyi-hâl götürülmesi muktezî olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde bir dürlü 'özr ü 'illet îrâdıyla mikdâr-ı zerre 'avk ve te'hîr olunmaksızın ağâ-i mezbûru ta'yîn olunan mübâşir-i mûmâ-ileyhin yânına koşub 'acâleten ve müsâra'aten bir ân akdem bu cânibe irsâl îsâle fevka'l-hadd ve bezl-i makderet ve ser-i mû hilâfından be-gāyet hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene 153

Hüküm 1000: Akkirman, Kili, İsmail ve İbrail'de buğday, Arpa ve yağın fiyat ve miktarının ne kadar olduğunun belirlenip merkeze bildirilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1000-274-2

Akkirman ve Kili ve İsmail ve İbrail kādîlarına hüküm ki

Zikr olunan mahallerde el-yevm hınta ve şa'îr ve revgan-ı sâde ve don ve çervîş yağlarının fiyâtları ma'lûm olmak muktezî olmağla siz ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimsiz iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde kazâlarınızda el-yevm hınta ve şa'îr ve revgan-ı sâde ve don ve çervîş yağlarının fiyâtları ne mikdârdır sıhhâtı ve hakīkatî üzere defter ve keyfîyeti 'alâ-vukū' 'arz u i'lâm ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ile 'acâleten ve müsâra'aten Der-sa'âdet'ime irsâl eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı B. sene [1]153

Hüküm 1001: Akkirman taraflarında bulunan buğday, arpa, saf yağ, don ve iç yağlar ve çeştli zehayirin başka yerlere değil de İstanbul'a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1001-274-3

Akkirman kādîsına ve zâbitân ve a‘yânına hüküm ki

Âsitâne-i sa‘âdetimde olan ‘ibâdullâhın akvât-ı rûz-merreleri tedârükü lâzım ve mühimm olmakdan nâşî hınta ve şa‘îr ve revgan-ı sâde ve don ve çervîş yağları ve sâ’ir ecnâs-ı zehâyirden bir habbe zahîre âhar mahallere göndrilmeyub doğri Âsitâne-i sa‘âdetime nakl ve tesyîr olmak üzere bundan akdem bi’d-defa‘ât evâmir-i ‘âlîyyemle cümleye tenbîh-i ekîd ve tehdîd-i şedîd olunmuşiken bu esnâda Akkirman sâkinlerinden Varnalı Mehmed nâm re’îs Akkirman’dan üç bin keyl hıntayı sefînesine tahmîl ve sâdır olan emr-i şerîfîme mugāyir âhar mahalle nakl ve tesyîr itdirduği haber virilmekle re’îs-i merkūmânın mugāyir-i emr-i âlîyye harekete cesâret ve siz ki mûmâ-ileyhimsiz sizin dahi bu kâr-ı nam-vaye ruhsat ve cevâz göstermeniz Der-sa‘âdet’imde olan ‘ibâdullâhın zarûret ve müzâyakalrına bârî bir emîr-i reddi olmağla cesâret eden re’îs-i merkūmânın bilâ-emân cezâsı tertîb olunmak ve sizin dahi iğmâz ve taksîrinizden nâşî muhkem haklarınızdan gelinmek lâzım gelmiş iken fî-mâ-ba‘d bu gûne hareketden kifâyet ve cümleniz bi’l-ittifâk bu tarafa zehâyir nakline cidd ü cehd eylemeniz şartıyla bu def‘a cezâ-i sû-i ziyaınız icrâsında imhâl olunub yalnız enzâr ve tehdîd ile iktîfâ olmuşdur imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde zehâyir-i keyfîyeti Devlet-i ‘âlîyye’min ikdâm-ı işğal ve ehem ve akvam a‘mâlînden olmağla İstanbul’da olan ‘ibâdullâhın emr-i ma‘âşlarında vücûh-ı zarûretden emniyetleri ve terfî‘-i hâl ile râhat ve refâhiyetleri nasb-ı ayn-ı şâhânem iduği mâlunumuz oldukda gözünüzü açub fî-mâ-ba‘d sâlîfü’z-zikr envâ‘-ı zehâyirden bir habbe ve bir dânenin âhar mahalle gitmesine kat‘â cevâz ve ruhsat göstermeyub bu cânibe mahsûs olan zehâyiri mevcûd bulunan sefâyin rû’esâsına narh-ı rûzîleri ile bey‘ ve der-i keyl ile der-i ‘akab sefînelere vaz‘ ve her sefînenin hemûlasını mikdâr ve kemiyeti ve sefîne re’îsinin isim ve şöhretleri ile defter idüb bir mûcib defter zahîresini doğri kapân-ı dakīke götürub âhar mahalle götürmeyub ve kapân tezkîresiyle ‘avdet ve tekrâr vardukda tezkîreyi setre irad itmek veçhiyle şerâyit-i kaviyye ve revabıt müstemlekeye bend u rabt ve hilâfı üzere merâmın zâhir olanların sefîneleri ve mâlları mîrîden zabt olundığından gayri sefîne re’îsinin muhkem hakkından gelineceği muhakkak iduği cümleye tefehhîm ederek bu siyâk ile hemûlası istîfâ eden sefîneyi ‘acâleten bu cânibe irsâl ve bu tarafda kapân-ı dakīkte dahi başka ve defter tutulmağla n’’atîk içün ve ol tarafda tutulan defterin beher mah bir sûreti bu cânibe îsâl ve kesret ve vefret üzere zehâyir tesyîrine sa‘y bihmâl iyleyub bu vechle İstanbul’un ruhsat ve rehâsına bezl-i cedd-i evfâ ve bu

nizâmın devâmı ve istikrârına cidd ü sa‘y-i mâ-lâ yühsa iyleyesiz bu husûsa ber-vech-i meşrûh ikdâm ve ihtimâmı vâcib ehemm-i mehâmmından olunmak hasebiyle fî-mâ-ba‘d sırren ve ‘alenen teftîş ve tefahhus olunacağı musammem ve mukarrer olmağla şöyleki iyazen billâh-i te‘âlâ ba‘de-zîn İstanbul’a gelecek ecnâs-ı zahireden bir habbe ve bir dânenin diyâr âhare gittiği haber alınacak olunur ise biriniz cevâba kādîr olamayub bilâ-emân eşed-i cezâ ile haklarınızdan gelineceği muhakkakdır ânâ görehareket zinhâr ve zinhâr hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene 153

1002-274-4

Bir sûreti

Varna ve Bâlcık ve Kavarna ve Mangalya ve Bergos ve Ahyolu ve Köstence ve Karâhârmân kādîlarına ve nâ’iblerine ve mukaddemâ Âsitâne-i sa‘âdetime zehâyir nakl ve tesyîr içün sâdr-ı a’zam çûkadârlarından Varna ve Kavarna iskelelerine ta‘yîn olunan Pravadili Mehmed ve Kavarna ve Mangalya iskelelerine me’mûr olan Bustâvi Hâcı Abdullah ve Bergos ve Ahyolu iskelelerine me’mûr Ahmed ve Köstence ve Kâra Harameyn iskelelerine me’mûr ve Boşnak Macı Mehmed ve voyvodalar ve zâbitân ve iskele emnlerine ve a‘yân-ı vilâyete vech-i meşrûh üzere

1003-274-5

Bir sûreti

Kili ve İsmail Geçidi kādîlarına ve İsmail mütevellîsine ve mukaddemâ mübâşir ta‘yîn olunan sâdr-ı a’zam çûkadârlarından () zîde kadruhûya ber-vech-i muharrer

1004-274-6

Bir sûreti

İbrail kādîsına ve nâzırına ve mukaddemâ mübâşir ta‘yîn olunan sâdr-ı a’zam çûkadârlarından () zîde kadruhûya ber-vech-i meşrûh

Hüküm 1005: Hac işlerinin düzenlenip yürütülmesi görevine Şam valisi Mir Hacı Vezir Ali Paşa getirilmiştir. Bu şahsın bir an önce Şam’a gitmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1005-275-1

Şam vâlîsi ve Mîr Hâcı Vezîr Ali Pâşâ'ya ve mübâşir tayir olunan ( ) dâme mecduhya hüküm ki

Umûr u Hâcc-ı şerîfenin rü'yet ve temşiyeti ve levâzım tarîkinin tasfîye ve tensîki ikdâm-ı mehâmm ve 'a'zâm-ı umûr lâzımü'l-ihtimâmdan olup ve keyfîyeti tertîb ve techîz-i lâzımenin vakti hulûl itmek hesebiyle sen ki vezîr müşâr-ileysin bu hilâlde senin Şam-ı şerîf'de bulunman îcâb ve iktizâ itmekle her ne mahallde bulunur isen iki konağı bir ederek ta'cîl 'ale'l-ta'cil Şam-ı şerîf bir kıdem evvel vusûle ve umûr-ı lâzımenin te'dîye ve tevsîkine kıyâm ve me'sûl eylemek içün te'kîd ve isti'câlen iş bu emri şerîfîm ısdâr ve mahsûsan mübâşir-i mûmâ-ileyh ile tarafına irsâl olunmuşidi imdi nerede sana vâsıl olur ise aslâ bir yerde mikdâr-ı zerre ârâm ve bir mahallde ser-i mû tefvît ve vakt-i eyyâm iylemeyub mübâşir-i mûmâ-ileyh ile ma'ân nehzat ve hareket ve esnâ-i râhda ayak sürütmeyub iki konağı bir ederek seyr-i serî' ile 'acâleten 'alâ cenâhe'l-isti'câl bir'an akdem ve bir kıdem makdem Şam-ı şerîf vusûle mübâderet ve vusulünle Der-sâ'adedime mu'accelen i'lâm ve işâret ve sen umûr u tarîk hâcc-ı şerîfenin tanzîm ve tesviyesine ve 'uhdene ihâle kılınan husûsların icrâ ve tasfîyesine bezl-i miknet iyleyub zinhâr ve zinhâr mikdârı zerre rehâvet ve beta'itden gāyetü'l-gāye ittikā vü mücânebet olunmak üzere fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i B. sene 1153

Hüküm 1006: Karaman Eyaleti Ebubekir Paşa'ya tevcih edildiğinden senenin imdad-ı hazariyesi bu kişiye teslim edilmesi gerektiği belirtilmiş. Daha önce burada görev yapmış Hasan Paşa'nın devlete borcu kalmış ise kendisinden, ahalinin borcu kalmış ise senede üç taksit ile ahaliden tahsil edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1006-275-2

Karaman Eyâleti'nde vâki' kādîlara hüküm ki

Karaman Eyâleti iş bu bin yüz elli üç senesi mâh-ı Rebî'ü'l -âhirin on dokuzuncu gününde sâbıka Kandiya muhâfızı vezîrim Ebubekir Pâşâ'ya tevcîh olunmakla sene-yi mezbûreye mahsûben tevcîhi târihine göre zamânına düşen imdâd-ı hazariyyesi tarafından alınmak lâzım gelüp lâkin hazariyyede re's sene gurre-i Muhareme i'tibâr olunup ve senenin mâlı üç yüz altmış gûn kârz ve takrîbi ile selefî vezîrim Hüseyin

Pâşâ müddet-i zaptı yüz dokuz gûn mikdârı eyyâm idüb eyâlet-i mezbûrenin ber senenin imdâd-ı hazariyyesi senede iki taksîdle tobdan yiğirmi altı bin beş yüz gurûş itmekle meblâğ-ı merkūm eyyâm-ı taksîm olundukda taksîdi evvelden selefîn zamânında sekiz bin yiğirmi gurûş ile otûz yedi akçe isâbet idüb kusûru ile taksîd-i sânî hâlefi müşâr-ileyhin zamânına iktizâ itmekle müşâr-ileyh Hüseyin Pâşâ'nın taksîdi evvelden aldığı imdâd-ı hazariyye müddet-i zabtına lâzım gelen meblâğ-ı merkūmeden ziyâde ise ziyâdesi kendünden tahsîl ve hâlefi müşâr-ileyhe teslîm olunmak şartıyla memhûr ve mümzâ defter olunup defteriyle keyfîyeti Der-sâ'adedime i'lâm olunmak ve mâ'adâ ahâlî zimmetlerinde kalanı taksîd sani-i şürûtu üzere bi't-tamâm yerlû yerinden tahsîl ve müşâr-ileyh Ebubekir Pâşâ tarafına bilâ-kusûr edâ vü teslîm olunmak fermânım olmağın mahsûsan iş bu emri şerîfîn ısdâr ve ( ) ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde siz ki mûmâ-ileyhimsiz müşâr-ileyh Hüseyin Pâşâ zamânına isâbet eden meblâğ-ı merkūm sekiz bin yiğirmi gurûş ile otûz yedi akçeden ziyâde taksîd olunan nesne almış ise ba'de't-tahsîs tefahhus deftere ve memhûr ve mümzâ defteri irsâl ve keyfîyeti Der-sa'âdet'ime i'lâm olunub mâ'adâ ahal-i zimmetlerinde kalan taksîd-i sânî şürût u hazariyye üzere yerlû yerinden tahsîl ve müşâr-ileyh Ebubekir Pâşâ tarafından kâbzına me'mûr bi't-tamâm edâ vü teslîm olunup 'avk u te'hîrden ve hilâfından gāyeta'l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olunmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı B. sene 1053

Hüküm 1007: Derya kaptanından asker sayılarının belirlenmesi, maliye tarafından gönderilen maaşların taksiminde adaletli olunması ve kimseye haksızlık edilmemesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1007-275-3

Bi'l-fi'il deryâ kapudânı vezîr pâşâya hüküm ki

Sen ki vezîr müşâr ileysin bu esnâda senin çekdarım sefîneleriyle Âsitâne-i sa'âdet'ime 'avdetin fermânım olmuşidi lâkin bu def'a beher sefînede vâki' kalyonların mâlîye tarafından sâdır olan emri şerîfîmde zikr ve beyân olundığı üzere gönderilen mevâciblerinden neferât-ı mevcûdelerine göre tevzî' ve taksîmine nezâret ve mübâşeret itmek üzere sâbıka küçük rûznâmçeci olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Süleyman Gazi *zîde macdühû* me'mûr ve ta'yîn ve Kalyonlar Başkâtibi Ömer Havace

zîde kadruhû ile ma‘ân irsâl ve tesyîr olunup zikr olunan mevâcibin tevzî‘ ve taksîminde kemâl-i tâharri ve dikkat ve nâ-mevcûd olan neferâtın mevâciblerinin sa‘y u ceddi olmak husûslarında gerek mûmâ-ileyhimâdan ve gerek kalyonların kapudânlarından herbirine izhâr-ı sadâkat eylemek keyfîyetleri eğerçi tavsiye ve tahrîr ve hilâf-ı me’mul hareketden men‘ ve tahzîr olunmuşlardır ancak senin dahi keyfîyet-i ma‘lûmun olundukta tarafından dahi bu husûsların tenbîh ve tevsiyesi iktizâ eden kalyon kapudânlarına ve sâ’ir zâbitânâ keyfiyet-i buyrulduların ile ifhâm ve tefehhîm ve telkīn ve mevâcib-i merkūm akçesini almağa mevcûd ve müstehakk olan neferât-ı hakkāniyet ve i‘tidâl vechi ile tevzî‘ ve taksîm itdirup her ne mikdâr bâkīyye kalur ise sa‘y-i hazîne olmak üzere mübâşir-i mûmâ-ileyh ile girü Âsitâne-i sa‘âdetime irsâl ve tesyîr iylemeleri maddelerini gereği gibi te’kîd ve tefehhîm eyledikten sonra sen mevâcib-i merkūmânın tevzî‘ vü tekmîline bakmayup mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfîm mûcibince çekdarım sefîneleriyle bir dem akdem Âsitâne-i sa‘âdetime ‘avdet ve ric‘ata müsâra‘at eylemek fermânım olmağın mahsûsan iş bu emri şerîfîn ısdâr ve ( ) ile irsâl olmuşdur imdi usulünde fermânım oldığı vecle ‘amel ve hareket ve hilâfından hazer ü mücânebet eylemek fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı B. sene [1]153

Hüküm 1008: Silistre sakinlerinden Burusalıoğlu Hacı Mustafa’nın devlete olan borcunun ödenmesi gerektiği bildirilmiş. Ödemediği surette bu şahsın mal varlığına el konulup hapsedilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1008-276-1

Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından olup bundan akdem Silistre’ye me’mûr olan Ömer *dâme mecdühû*ya hüküm ki

Silistre sâkinlerinden Burusalıoğlu Hâcı Mustafa’nın zimmetinde olan yüz seksen beş bin keyl şa‘îr ve yiğirmi üç bin altı yüz kırk keyl dakīk ile on altı bin yüz keyl hıntanın aynı olmadığı sûretde kıymet-i rûzîleri ve mâl-ı mîrîden Dereköylü Ahmed’den ahz iyledüği on bin yedi yüz otûz altı gurûşun bilâ-kusûr ve mu‘accelen tahsîli ve virmediği sûretde ma-meliki cânib-i mîrîden zabt ve fürûht ve kendüsinden ruhsat ibkāsı ve kezâlîk refîki Menuv Hâcı Hüseyin ve Kâra Molla’nın dahi ‘alâ-eyyi-hâl ahz ve kal‘a-i bendleri husûsu sen ki kapucubaşı mûmâ-ileyhsin senin ‘uhdene havâle

olunub ve me'mûriyetin ibtidâsından berü müddet-i medîde mürûr etmişken keyfîyeti me'mûriyetinden bu âna dek bir haber ve eser zuhûr ve madde-i merkūmeye dâ'ir tahrîrâtın dahi vürûd itmemesi mücerred mezkûr Burusalıoğlu'nun sıyânetinden iktizâ itdüği ve bu keyfîyet cerr-i nef‘ sevdâsında olduğu iş‘âr itmekle müstehakk-ı eşedd-i ‘itâb ve ‘ikāb olmuş iken meblâğ-ı merkūm ile zahîre-i mezkûreyı mikdârâtı olan me'mûriyetin mûcibince ‘alâ-eyyi-hâl ‘acâleten tahsîl ve teslîm ve emr-i şerîfîmin mazmûn-ı icrâ ve tenfîz eylemek şartıyla bu def‘a imhâl olunub yalnız enzâr ve tehdîd ile iktîfâ olunmağın te'kîd ve isti‘câlen hâvî iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûl bulduğu ânda mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfîmin mazmûn-ı itâ‘at-makrûn üzere mezbûr Virsellioğlu'nun zimmetinde olan hınta ve şa‘îr ve dakīk ile emvâl-i merkūmeyi bî-eyy-i vech-i kân elbette ve elbette ‘acâleten ve müsâra‘aten tahsîl ve bir ân akdam ve bir kıdem makdem teslîm ve icrâ-yı mazmûn mazmûn-ı emr-i ‘âlî ile kazâ bî-kazâna ser-serî‘ ve telhîs-i girîbân sıyâneti her vechle cidd ü cehd-i ekîd iyleyesin şöyleki bundan böyle dahi mikdâr-ı zerre iğmâz ve taksîrin rû-nümâ olur ise senin içün hâlâs ve necât-ı mansûr olmayub eşed-i ‘ikāb ile muhkem hakkından gelineceği bî-iştibâhdır ânâ görehareket ve selâmet-i hâl sana lâzım ise emr-i şerîfîmin mazmûn-ı münîfini mu‘accelen infâz ve icrâya mübâderet ve zinhâr ve zinhâr ser-i mû hilâfından gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı B. sene 1153

Hüküm 1009: Merave? Sancağı ve Ata muhafızılığının Ömer Paşa'ya ihsan edildiği ile ilgili hüküm.

1009-276-2

Merave? Sancağı'nın hâlâ Ata muhâfızı olan Ömer Pâşâ *dâmet me‘âlîye*ye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin bu def‘a tarafından gelinen kâğıdın mefhûmu ma‘lûm olunmuşdur sâbıka Ankara Sancağı mutasarrıfı olup hâlâ Ata Kal‘ası'na varan Boşnak Mehmed *dâme ikbâlü*hûnun varub Bosna‘da hânesinde ikāmeti bâbında kendüye hitâben başka emr-i şerîfîn ısdâr ve irsâl olunub ve lîvâ-yı mezbûr ile Ata muhâfazalığı el-yevm senenin üzerinde olmakdan nâşî ke'l-evvel sen lîvâ-yi mezbûre mutasarrıfı ve hidâmet-i muhâfâzâda kıyâm olmağla fermânım olmağın mahsûsan iş

bu emri şerîfîn ısdâr ve ( ) irsâl olmuşdu imdi vusûlünde kemâ-kân emr-i muhâfazaya müstakillen kıyâm u mübâşeret ve lîvâ-yı mezbûru zabt u rabt ve muhâfaza-i kal‘a ile hüsn-i mu‘âşeret ve ‘uhdene müterettib olan umûr u husûsu rü’yet eylemek bâbında fermânı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı B. sene 1053

Hüküm 1010: Eski Ankara Sancağı mutasarrıfı Bosnavi Mehmet’in Bosna’ya gidip kendisine yeni bir görev verilinceye kadar evinde beklemesi ile ilgili hüküm.

1010-276-3

Sâbıka Ankara Sancağı mutasarrıfı Bosnavi Mehmed *dâme ikbâlühû*ya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin olduğun mahallden hareket ve Bosna’ya varub ânda hânende ikāmet eylemek fermânım olmağın iş bu emri şerîfîm ısdâr ve ( ) ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde olduğun mahallden kalkub Bosna’ya varub münhal olan münâhabeden beri sana tevcîh oluncaya dek hânende ikāmet ve devâm-ı ‘ömr u devletim ed‘iyesine muvâzebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı B. sene 1153

Hüküm 1011: Selanik taraflarında yakalanıp İstanbul’a gönderilen yirmi beş Rum korsanının geçeceği yerlerde muhafaza edilmesi ile ilgli hüküm.

1011-276-4:

Selanik’den Âsitâne-i sa‘âdetime gelince yol üzerinde vâki‘ kuzât ve nüvvâba ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

Hâlâ Selanik tarafından ahz olunub Âsitâne-i sa‘âdetime götürülmesi fermânım olan yiğirmi beş nefer izbândudden Der-‘âlîyyemden mübâşir tayir olunan ( ) *zîde mecduhû* ma‘rifetinle muhâfaza olunarak bu cânibe sevk ve îsâlleri mühimm ü muktezî olmağla siz ki mûmâ-ileyhimsiniz iş bu emri şerîfîm ile mûmâ-ileyh her kanginiz taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olur ise me’men ve mahfûz itdirub gecelerde gereği gibi muhâfaza ve firârları gā’ilesi çekilecek vechîle muhârese ederek emn ü selîm birbirinize irsâl ve mu‘accelen bu cânibe irsâle ihtimâm eyleyub şöyleki bu bâbda mikdâr-ı zerre kusûr ve tekâsülünüz zâhir olmak lâzım gelur ise bir dürlü ‘özr ve

cevâbınız mesmû‘ olmayup mu‘âkid olacağınız muhakkakdır ânâ görehareket ve ser-i mû rehâvetten gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâsıt-ı B. sene 1153

Hüküm 1012: Ülkedeki vilayet ve sancak mütesellimlerinin haksız yere ahaliden para topladığı haberi alınmıştır. Bu kişiler tehdid edilerek ahaliden vergiler toplanırken kimseye zulüm edilmemesi ve devletin belirlediği miktardan fazlasının alınmaması gerektiği ile ilgili hüküm.

1012-277-1

Ber-vech-i arpalık Karahisar-ı Sahib Sancağı mutasarrıfı Gazi Seyyid Mehmed *dâme ihbâluhû*ya hüküm ki

Memâlîk-i mahrûsemde olan eyâlet ve elviye mutasarrıfları her i‘tidâl üzere ta‘yîn ve tahsîs kılınan imdâd-ı hazariyye ve havâss-ı mahsûllerine kanâ‘at vezîr-i hükûmetden olan fukarâ-i ra‘iyyeti vücûh u mezâlim ve te‘addîyâtdan sıyânet ve hilâf-ı şer‘ ve mugāyir emr-i münîfe bir ferdin rencîde ve remîde olmasından mübâ‘adet itmek üzere tenbîh-i ekîd ve tehdîd-i şedîdi hâvî bundan akdem hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla ve ma‘nûn-ı ‘adâlet-nâme-i şerîfim ısdâr ve memâlîk-i mahrûseme neşr ve irsâl olunub mazmûn-ı münîfesi üzere ‘amel ve hareket vülât-ı vilâyetin vâcibe-i zimmetleri iken sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin lîvâ-yi mezbûre duhûlünde nüzûl iyledüğin karyelerden ve etrâf-ı kurâdan tuğ ve konakçı akçesi nâmıyla ellişer ve altmişâr gurûş aldığından mâ‘adâ onar ve on beşer kîle şa‘îr ve sâ’ir zahîrelerini ahz ve izdiyâdâtı Karahisar’a gütürub ve Karahisar’a vardığında dahi Kazâ-i Karahisar’dan üç yüz gurûşluk zahîre ve yiğirmi gurûş mübâşiri alup ve teftîş nâmıyla beş bayrak levendâtın kazâlara gönderüp yüz ve yüz ellişer gurûşların ve kondukları karyelerden ve etrâflarında olan kürekçi ve kârbân-ı bahâ ve bayrak akçesi nâmıyla onar on beşer gurûşlarını ve imdâd-ı hazariyye taksîdinden hâric yâyâ ve mübâşiri nâmıyla yüzer ve yüz ellişer gurûşlarını alup ve mîr-âhûrun tarafından tereke ile beşer ve onar ve on beşer ârâba saman götürdülub ve ‘avâ’id nâmıyla ikişer üçer gurûşları ahz ve tarafına şikayet eylediklerinde mîr-âhûrun mevâcehe göre bu vech üzere ayda bir def‘a alurum deyü şâkilere cevâb ve sen dahi sükut ile mu‘âmele iyledüğinden gayri kataın ile karyelerden odun nakl ve hazîneden ‘avâ’id nâmıyla birer ikişer

gurûşlarını ahz ve sarh ile nicelerini tecrîm ve hayvânâtlarını sürub ve bundan gayri Türkmen tâ'ifesi bir âdemi katl ve kârındaşı yânında keşf ve hüccet-i şer'iyye olmuşiken üç 'aded karye beyninde katl olmuşdur deyü yüz elli gurûşlarını ve Bolvadin Kazâsı'nın mu'ayyen olan imdâd-ı hazariyyelerine kanâ'at itmeyûb ve refikasını ahz u hâbs ve altı yüz kırk gurûşunu ceremesini ve kezâlik Barçınlı Kazâsı'ndan altı nefer re'âyayı ahz ve hâbs ve harâç-ı yaya ve mübâşireye nâmıyla üç yüz gurûş ziyâde metâlibe ve'l-yevm mahbûs ve saray tâ'mirî bahânesiyle fukarâya dört yüz gurûşdan ziyâde sârf itdirub dahi bu gûne nice berâ'a ve mezâlime cerâ'it ve cesâretin müteverrid 'aruz u mahzar ile inhâ ve i'lâm olunmakla emr-i şerîfîme mugāyir hareketin 'ibreten-li'l-gayr bilâ-emân tertîb-i cezân müstelzim iken ba'de'l-yevm îrâd-ı ma'nîyyene kanâ'at ile bu gûne hırs u tama'dan kifâyet ve fukarâ-yı ra'iyyeti câmi'a-i mezâlimi sıyânet eylemek şartıyla bu def'a iğmâz olunub yalnız enzâr ve tehdîd ile iktîfâ olunmuşdur imdi iş bu emri şerîfîn ( ) ile vusûlunde ba'de-zîn etbâ'ın gereği gibi zapt u rapt ve mu'ayyen olan hazeriyye ve sâ'ir imdât-ı mâni'yeye kanâ'at ile hilâf-ı şer' ve müğayir-i kānûn u münîfe bir ferde mikdârı zerre zulm ü hayf idemeyub ve sâlîfü'z-zikr hâbsinde olan fukarâ-yı ıtlâk ve müft ü meccânen fukarâdan bir nesne tâleb ve bu gûne zulm ü te'addîye cesâret ve ruhsat göstermeyub mukaddemâ şeref-yâfte-i sudûr olan 'adâlet-nâme-i hümâyûnum mûcibince 'amel ve hareket birle müzâmakāta mübâderet iylesün dâ'imâ harekât ve şekvânın[223] sırren ve 'alenen teftîş ve tefahhusdan hâli olmayup şöyleki bundan sonra mütenebbih olmayup meslûk zulüm ü 'itisâm ve sülûkun bir ferd senden mutazarrır ve mütezâllim oldığı ihbâr olunmak lâzım gelur ise senin içün pençe-i sehakir-i gazab-ı şâhânemden bir târikle hâlâs ve necât-ı mensûr olmayup bilâ-emân katl olunursun ânâ göre mutebassırâne hareket ve emri şerîfîme mugāyir hareketden gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında

Fî evâsıt-ı B. sene [1]153

1013-277-2

Bir sûreti

Beyşehri Sancağı mutasarrıfı Cafer *dâme ikbâlühû*ya

[223] Şekvanın "şin" noktaları konulmamış.

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin lîvâ-i mezbûr duhûlunden berü Burgan ve sâ'ir kuttâ'-i tarîk eşkıyâsından mürûr u 'ubûr mümkin olmayup tarafına teşekkî olundukda asifâ olunmaduğundan gayri hizmetinde olan Mahmud nâm bölükbaşıyı ma'iyyetine alup Beyşehri Kazâsı'nda Silk-i Sarayı nâm karyeyi bastırub Halil Beşe nâm ihtiyârı darb ve Murtaza nâm kimesnenin menzilinde basub ehl ü 'ıyâllerini darb ve üzerlerinden hil'atı yağmâ ve gāret ve ahal-i karyenin hayvânlarını sürub âdemlerini hâbs ve tahrîm ve Sarraf Hacı nâm karye sükkânından Sârrafoğlu Ahmet nâm kimesneyi tifân ile darb ve Sahib-i Ferraş ve Çavuş nâm karye sükkânından İbrahim Beşe nâm yeniçeriyi hâbs ve beş yüz değnek darb ve yüz elli gurûş ahz ve Bustânı Mehmet ve serdengeçti ağalarından Seyyid Mehmed nâm kimesneleri ahz ve tahrîm ve hukuk u müte'âllık ve menkûlât ve gayr-i menkûlât zuhûr eden da'âva içün celb-i mâl sevdasıyla mahallinden ihzâr ve envâ'-ı te'addîyât ile ahâlî-i mütezarrır olmalarıyla

Hüküm 1014: 1153 yılının Cemaziyyel evveli başında dört aylığına Musul Eyaleti Ahmed Paşa'ya tevcih edilmiş dört ayın haricinde herhengi bir ücret almış ise geri ödemesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1014-278-1

Musul Eyâlet'ine vâki' olan kādîlara hüküm ki

İşbu bin yüz elli üç senesi Cem'aziye'l- evveli gurresinden eyelet-i Musul sâbık Haleb Beglerbegisi Ahmed Pâşâ *dâmet me'âlîye* 'avâtıf'ı-'âlîyye-i hüsrevânemden tevcîh ve ihsânım olmağla sene-i mezkûre muharrem ibtidâsından eyâlet-i mezbûrenin 'örf'-ı beled ve kıste'l-yevm hesâbı üzere selefî olan vezîrim Hüseyin Pâşâ'nın tarafına 'âîd târih-i mezkûr gelinceye dek Musul mukāta'atı mâlından dört ay muhâsebeleri iktizâ idüb bundan ziyâde münhasır ve makbûzi olan her ne ise bâde'l-muhâsebe istirdâdı icâb ider iken vezîr müşâr-ileyhe 'örf-i beledi ve kıs'tel-yevm hesâbına mugāyir edâda ta'allül üzere olmağla mukāta'at mâlından kendü hazînene iktizâ eden dört aylık aydan ziyâde her ne makbûzâtı olmuş ise eyâleti-i merkūmenin 'örf-i beledi ve kıste'l-yevm hesâbı üzere tamamen edâ vü teslîm ve hilâf-ı mu'tâd ve kānûn-ı 'illet iylemesiçün mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh 'arz-ı hâlîyle istirhâm iylemeğin vechi-meşrûh üzere Dîvân-ı hümâyûnumûm tarafına emr-i şerîfîm tahrîri bâbında bi'l-fi'il başdefterdârım olan

Mustafa *dâme ulüvvühû* i‘lâm iylemğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şân sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i B. sene 1153

Hüküm 1015: Musul Eyaleti Ahmed Paşa’ya tevcih edildiği, ondan önce de Vezir Hüsyin Paşa’ya tevcih edildiği bildirilmiştir. Hüseyin Paşa’nın devlete borcu kalmış ise ödemesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1015-278-2

Sâbık Musul vâlîsi Vezîr Hüseyin Pâşâ'ya hüküm ki

Musul Eyâleti bu sene-i mübâreke Cem‘aziye'l-evvelinin yedinci gününde Ahmed Pâşâ *dâmet me‘âlîye*ye ‘inâyet ve ihsânım olup lâkin eyâlet-i mezbûr hazariyyesinin mikdârı ma‘lûm olmayup sefersiz vâkitlerde hadd-ı i‘tidâl virile gelen hazariyyesinden iki taksîd ile tahsîl olunmak üzere mukayyed olup ve hazariyyede re’s sene gurre-i muharreme i‘tibâr olmağla eyâlet-i mezbûr sene-i merkūmedâ sen ki vezîr müşâr-ileyhsin dört ay yedi gûn mikdârı üzerinde olup hazariyenin taksîd olunan elli üç gûnlük hazariyye ile taksîd-i sânî tamamen hâlefin mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin zamânına düşmekle zamânına iktizâ eden müddet-i merkūmeden ziyâde makbûzâtın her ne ise şürût u hazariyye ve kıste’l-yevm hesâbı üzere tamamen mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin tarafına edâ vü teslîm iktizâ eder ayın edâda ta‘allül üzere olduğun mîr-i mîrân mûmâ-ileyh ‘arz-ı hâlîyle inhâ ve tahsili bâbında emr-i şerîfîm istid‘â iyledüğin kuyûd u ahkâma mürâca‘at olundukta sene-i mezbûr hazariyyesi içün senk i vezîr müşâr ileysin mukaddemâ sana emr-i şerîfîm verilduği mukayyed olunmağın zamânına isâbet eden dört ay yedi gûnlük hazariyye kıste’l-yevm hesâbınca tarafından elkonulub ma'da zimmetinde olan hazariyye akçesi hâlefin mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafına şürûtu üzere edâ vü teslîm eylemek içün emr-i şerîfîm tahrîri bâbında iftihâru’l-emâcid ve’l-ekârim bi’l-fi‘il re’îsülküttabım Mustafa *dâme mecdühû* i‘lâm eylemek vech-i meşrûh üzere ‘amel olmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i B. sene 1153

Hüküm 1016: Rumili valisi olan Ahmet Paşa'nın hakimiyetinde olan Rumili Eyaleti'nde ve Arnavutluk semtlerinde köy ve kasabalara saldırıp yolları kesen eşkıyaların olduğu haberi alınmıştır. Bu eşkıyaların araştırılıp, bulunup ortadan kaldırılması gerektiği ile ilgili hüküm.

1016-278-3

Rumili vâlîsi vezîrim Ahmed Pâşâ ya hüküm ki

Memâlîk-i mahrûse'l-mesâlîk-i padişâhânemde vâki‘ bil cümle bilâd u emsâr ve kasabat ve aktârda bevâ'is-i nizâm-ı mülk ve millet olan keyfiyâtı ‘alâ ihsân ve'l-hâlât sârf-ı himem mütevâlliyât tahabbî-i eyyâm-ı hüsrevânemden olduğuna binâ'en tensîk-i mühimmât-ı umûr ve tevsîk-i mesâlîh-i cümhûr u meymenet irmâd-ı ‘adl ve men‘ ve irfâd-ı terâh ve fennî birle irâhe-i ibâd ve izâle-i zulm ü fesâd içün bundan makdem bi'l-cümle enhâ u irhâb-ı saltânat-ı seniyyemde olan vülât ü hükkâm ve kuzât ve zâbitân ve ‘ummâle hitâben hutût u ma‘delet menûtumla mat‘ûn-ı ‘adâlet-nâme-i hümâyûna itâ‘at-i makrûnum şeref-bahşâ-yı ısdâr ve irsâl olmuş idi bu hilâlde sen ki vezîr müşâr-ileyhsin kalemrev-i hükûmetinde olan Eyâlet-i Rumili ve dâhilinde Arnavud semtlerinde ba‘zı mahallerde haydût tâ'ifesi ve eşkıyâ makūlesı ve kuttâ‘-i tarîk misullu harâmzâdeler serîr-i âverde-i ‘utüvv ü tuğyân ve bilâd u ‘ibâda îsâl-i mazarr u ‘udvân üzere oldukları resîde-i sâmi‘a-i mülûkânem olup ve senki mâye-i hâmir ve tiynet-pakize-i tiynetinde merkûz olan vufur u rüşd ve basîret ve mezîd-i takāt ve derâît lâmi‘asınca tertîb-i emr-i siyâset ve tanzîm-i madde-i hükmünde bilâ-re's ve'l-istihkāka hâ'iz fasl-ı esbak miknet ve fâ'iz kadh-ı müvellâ-yı kudret olduğun ma‘lûm ve bu âna dek cilveger-i mirât-ı zuhûr olan etvâr-ı mergûb ve ‘uzâ-ı makbûlen meşhûd ve meczûm olmakdan nâşî ba‘de-zîn dahi senden nice nice âsâr-ı râzîye ve mü'essir-i marziyye sünûh ve bürûzı me'mûl tâb‘-ı safâ makrûn-ı mülûkânem olmağla taht-ı eyâletinde vâki‘ mahallerde serzede-i-zuhûr olan bi'l-cümle eşkıyâ ve harâmzâdenin def‘-i şerr u müfsidâtlarıyla tathîr-i memleket ve te'mîn ü tatmîn fukarâ-yı ra‘iyyete bezl-i mâ-hasâl-ı kudret eylemek fermânım olmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde havza-i hükûmetinde vâki‘ gerek Arnavudluk semtlerine gerek taraf-ı âhara dâ'imen itâre-i hamâme-i tecessüs ve istiksâ ve sırren ve ‘alenen merâm-ı havâle-i **[s. 279]** câsûs-ı tefahhus ve istinbâ ederek her

ne mahallde ve ne semtte haydût makūlesi ve eşkıyâ tâ'ifesi haber alınur ise bir iken iki olmalarına kat'â ruhsat ve cevâz göstermeyub 'alâ-eyyi-hâl ne tarîkle ve ne vechle olur ise olsun ele götürüb ber-muktezâ-yı şer'-i kavîm haklarından icâb ve iktizâ eden cezâ-yı mâ-yelîkleri icrâ ve tertîb ve memleketi vücûd-ı levs-i âlûdlarından tanzîf ü tathîr ve taraf u mesâkin ve bilâd u 'ibâdı temîn ve terfîhe sa'y-i mevfûr ve senden me'mûl u hümâyûnum olan harekât-ı pesendîde ibrâzına cidd ü cehd be-kusûr idip hayât-ı eyâletinde eşkıyâ nâmını bi'l-külliyye imhâ ve izâle ve sâ'ir mecbûl mela'net olanları semt-i hilâlde ve ânâyeye sârf ve ihâle idüb bu siyâk ile ârâmiş fukarây-ı ra'iyyet ve asâyiş-i bilâd ve memlekete mübâderet iyleyesin ber-vech-i muharrer senin cevdet ferh u sür'at hâtırına kıyâs-ı tavsiye-i merâsim-i âfâk ve nasfet ve tertîb-i levâzım-ı emr-i siyâset eğerçi îrâd-ı bir ân makdem-i berihi himâyesinde bir hâlâtdır lâkin yine bu bâbda kânūn-ı hezm ve ihtiyâta ra'iyyet nehem-i müstakīm şer'a-i mebnîye mütâba'at ve gāyet tâharrî ve dikkat ederek şekāvete 'alâkası olmayan bî-günâhlara tarafından ve etbâ'ın câniblerinden vechen mine'l-vücûh bir dürlü ta'arruz olunmamasına ve âdemlerinin ahz-ı rüşvet ile ibtâl-i hakka bâ'is harekete tasaddî olmamalarına ve hilâf-ı şer'-i şerîfe bir gûne hareket vukū' bulmamasına her bar nezâret ve hakkında olan hüsn-i zânn-ı şâhânemi te'yîd ve tasdîkine nisâr-ı nakdîne gayret ve hilâfından mübâ'adet ve mücânebet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı B. sene 1153

Hüküm 1017: Yerli kul zabiti Mehmet adlı kişinin adamı ile yerli kul çorbacılarından Mustafa bin Abdullah'ın adamı kavga etmiş. Mehmet olay yerine gittiğinde Mustafa bin Abdullah ile tartışarak onu öldürmüştür. Mehmet'i ise Mehmet Sefer adlı kişi öldürüp Mehmet'in yanındaki malına da el koymuştur. Bu olayı araştırıp şeriata göre çözecek bir mibaşirin gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1017-279-1

Bu dahi üzere tebdîl-i-şud

Şam vâlîsi ve mîr hâcı vezîre ve Şam-ı şerîf monllasına hüküm ki

Sen ki Şam-ı şerîf vâlîsi mevlânâ İsmail Mesutzade *zîdet fazluhû*sun südde-i

sa‘âdetime mektûb gönderüp bundan akdem Şam-ı şerîf’in yerlû kûl zâbiti Mehmed’e taraf-ı Devlet-i ‘âlîyye’mden Pirilyas nâm karye dahi tavtîn olmağla mezbûr Mehmed mukassır içün kâriye-i mezbûreye vardukda Balbek mutasarrıfı Süphi Pâşâ kendüyü da‘vet itmekle ol dahi Pâşâ-yı mûmâ-ileyhin Selatiye’ye? ba‘de’l-nüzûl iki gûn mürûrundan yine Şam tarafına ric‘at üzere iken Şam-ı şerîf yerlû kûl çorbacılarından Mustafa bin Abdullah nâm kimesne beş nefer hizmetkârı ile mâlikânesinden gelurken mesâferât tarîkiyle Balbek Kal‘ası’na nüzûl eyledikde etbâ‘ından () nâm kimesne kefere mahallesinde () nâm kimesne ile ğavğa idüb Balbek’in mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe haber verildikde mezbûr Mustafa mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin yânında bulunub mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ğavğa eden câ‘iz ki benim etbâ‘ımdandır varayım def‘ edeyim deyü kalkub ol mahalle varukda mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhî elde harb ile tüfekçilerini alup üzerlerine varub bi-gayri vech-i şer‘le tüfenkçilerine vurub[224] dutub anlar dahi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin emriyle bin yüz elli üç senesinde tüfenk ile mezbûr Mustafa’ya vurub katıl idüb ve etbâ‘ından Mehmed nâm kimesneyi Mehmed Sefer nâm kimesne katl ve müteveffâ-yı mezbûr Mustafa'nın dört at ve iki silah raht ve üç çift tabanca ve simlu kâra bilya ve dört simli boylu tüfenk ve iki simlu ğedar? ve iki simlu topuz ve iki kemer bend ve beş kîselik nukûd akçe ve eşyâyı sâ’iresini mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ahz iyledüğini mûmâ-ileyh Mehmed mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhde misafîr olmağla Şam'a geldikde bi’n-nefsi kendü ma‘iyyetinde bulunan sâbıka Ocak kethüdâsı Seyit Hasan ve Hâsekî Mehmed ve Osman Çavuş ve kethüdâyeri kâtibi Cafer ve Seyit Mahmud ve Hüseyin ve Feyzullah ve Yusuf bin Ali ve Şahin bin Cebrail nâm kimesneler meclis-i şer‘e varub karz-ı minvâl-i muharrer üzere oldığı ‘alâ tarîkü’ş-şehâde ahbâr eylediklerinde maktûllerin vârisleri meclis-i-şer‘de husûs-ı mezkûr içün Der-sa‘âdet’imden bir mübâşir ta‘yîn ve mübâşir-i merkūm ma‘rifetiyle ve hüccet-i şer‘ üzere ihkāk-ı-hakk olunmak içün emr-i şerîfîm virilmek recâsına vâki‘ hâlâ bi’l-iltimâs ‘arz iyledüğin ecîlden sen ki vezîr müşâr-ileyhsin bu husûs-ı mezbûru tefahhus iyleyup bi-vech-i şer‘i katl oldığı vâki‘ ise icrâ-yı şer‘i ve ihkāk-ı hakk keyfîyeti al'a vechi’l-esâmî i‘lâm olmak içün yazılmışdır

Fî evast-ı B. sene 1153

[224] Metinde “urub” şeklinde yazılmış.

Hüküm 1018: Diyarbakır beylerbeyi Abdullah Paşa başkente mektup göndererek devlete olan borcundan kendi hissesine düşen miktarın bir kısmının Vezir Memiş Paşa'nın borcu olduğu ve bir kısmının ise ahali zimmetinde kaldığını söylemiştir. Bu borçların ödenmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1018-279-2

Amid Kazâsı'na ve Diyarbekir Eyâleti'ne vâki' kādîlara hüküm ki

Emîru'l-umerai'l-kirâm hâlâ Diyarbekir beglerbegisi Abdullah Pâşâ *dâmet me'âlîye* Der-sa'âdet'ime 'arz-ı hâl gönderüp eyâlet-i mezbûr 'avâtıf-ı 'âlîyye-i hüsrevânemden yüz elli üç senesi Rebb'iyyu'l âhirinin on dokuzuncu gününde mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe tevcîh ve ihsânım ve eyâlet-i mezbûrenin imdâd-ı hazeryesi iki taksîd ile yiğirmi bin gurûş ve hazariyyeden re's sene gurre-i Muharremden ihbâr olunmakla her kesin tevcîh-i târihinden kıste'l-yevm hesâbı üzere hissesine isâbet eden her ne ise ânı ahz ü kabz etmek iktizâ iduği tevcîhât-ı târihinden kıste'l-yevm hesâbı üzere hissesine isâbet eden hazâriyeden ba'zısı selefî düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem vezîrim Memiş Pâşâ *edâmallâhü te'alâ iclâlehû* tarafından ahz ve kâbz ve mâ'adâsı ahâlî-i zimmetlerinde kaldığı bildirub şürût u hazariyye mûcibince kıste'l-yevm hesâbı üzere hisesine isabet eden imdâd-ı hazariyyesi tamamen tahsîl ve tarafına edâ vü teslîm olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğin şürût u hazariyye mûcibince 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâhir-i B. sene 1153

Hüküm 1019: Trablusşam valisi Vezir Mıustafa Paşa'nın Mısır'dan kalma ve cerde işlerine sarf olunmak için ödemesi gereken borcunu bir an önce hazineye göndermesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1019-279-3

Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından rikâb-ı kâm-yâbide kapıcılar kethüdâsı vekîli olup mukaddemâ Trablusşam'a mübâşir ta'yîn olunan Hamza *dâme mecdühû*ya hüküm ki

Trablusşam Eyâleti kesîre'l-ceddvî menâsıbından olduğuna binâ'en Cerde başbuğlığı üteden berü mütâlebe-i mezbûr mutasarrıfına tahsîsi ve Trablusşam vâlîsinden yüz elli kîse akçeye Cerde umûruna sârf itmek üzere takrîr olup bilâ-kusûr ba'zı senelerde 'afüvv olunduklarında bedelî 'afüvv olmak üzere mârrü'z-zikr yüz elli kîse akçe tahsîl ve cânib-i mîrîye teslîm olunmağa dâb ve resm olmağla hâlâ Trablusşam vâlîsi vezîrim Mıustafa Pâşâ geçen sene Cerde'den 'afüvv olundukda bedel-i merkūm bilâ-kusûr tahsîl olunmak lâzım iken mezbûr düyûnunu edâ içün ol vaktde imhâl ve te'hîr olunub ve bu sene-i mübârekede Cerde başbuğlığı ber-vech-i mâlikâne Hama ve Humus mutasarrıfı olunub rütbe-i mîr-i mîrân ve Rumili beglerbegliği ile Şam'a i'âde ve terfî' kılınan Esad Pâşâ *dâmet me'âlîye*nin 'uhdesine ihâle kılınmak hasebiyle ber-vech-i muharrer bu senenin dahi kezâlîk bedelî 'afüvv olan yüz elli kîsenin dahi taraf-ı mîrîye teslîmi ve iktizâ itmekle min haysü'l-mecmû' iki senelik üç yüz kîse akçesinde Cerde'ye bedel 'afüvvi vezîr müşâr-ileyhden tahsîl ve teslîm hazene-i âmirem olmak bâbında kendüye hitâben mufassal ve meşrûh başka emr-i şerîfim şeref-sudûr olub ve sen ki mûmâ-ileysin mukaddeme tahsîline me'mûr olduğun Mısır düyûnundan mâ'adâ bu def'a sâlifü'z-zikr Cerde bedel 'afüvvı olan üç yüz kîse akçenin bi't-tamâm tahsîl ve götürub hazîne-i âmireme teslîm ve kezâlîk Cerde umûru içün üçer mu'tâd Trablusşam maktû'atı mâlından havâle olunagelen ma'lûm mikdâr akçeyi mâlîye-i ahkâmı mûcibince bu def'a mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe havâle olmağla evvel emîrde havâle olunan meblâğ-ı merkūmun dahi tahsîli ve tarafından kâbzına me'mûra edâ vü teslîmi husûslarına müceddeden me'mur ve ta'yîn kılınmakla mukaddemâ muahhar tahsîliyle 'uhdene ihâle kılınan mebâliği **[s. 280]** tamamen ve kâmilen tahsîl ve berâd-i zimmetini müş'ir müşâr-ileyhden sened almadıkça bu cânibe 'avdet idüb fermân-ı hümâyûnum oldığı vechle muktezâ-yı me'mûriyetini bir ân akdem ve bir kıdem makdem 'alâ-eyyi-hâl 'acâleten ve müsâra'aten edâ ve ikmâl eylemek bâbında fermân-ı hümâyûnum sâdır olmağla mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile tarafına irsâl olmuşdur imdi vusûlünde sen ki mûmâ-ileyhsin ber-vech-i muharrer Cerde levâzımına sârf olunmak üzere havâle olunan ma'lûmü'l-mikdâr akçenin 'acâleten tahsîli gāyet mühimm ü muktezî olmağın mâlîye ahkâmı mûcibince havâle olunan meblâğ-ı merkūmu 'alâ-eyyi-hâl ibtidâ-i emîrde elbete ve elbete tamamen tahsîl ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından kâbzına me'mûra edâ vü teslîm eyledikden sonra vezîr müşâr-ileyhin gerek Mısır düyûnundan kusûr kalanıyla ve gerek bu def'a zimmeti olan Cerde bedel 'afüvvi mârrü'z-zikr üç yüz kîse akçeyi 'alâ-eyyi-hâl ne vechle ve ne tarîkle

olursa olsun bir sâ‘at akdem ‘acâleten ve müsâra‘aten tamamen tahsîl ve berâd-ı zimmeti hâvî yerinden senet ahz ile bu cânibe ‘avdet ve ric‘at ve itmâm-ı hidmet itmedikçe bir hatve bir cânibe tecavüzden be-gāyet mübâ‘adet iyleyesin senin zatında olan sadâkat ve istikāmet lâzımesince me’mûr olduğun işin vech-i suhûletle edâsına sarılıp liyakat ve medâr-ı kābilin ma‘lûm olunmakdan nâşî mahsûsan bu hatb-ı ehemm dahi sen me’mûr olmağla göreyim seni muktezâ-yı me’mûriyetin bir ‘an evvel itmâm ve hitam-ı maslâhat ile ‘avdiyyete ikdâm-ı tâmm idüb gerek tarafınızdan ve gerek vezir müşâr-ileyh tarafından ba‘zı dahi tahrîr ile zinhâr ve zinhâr ta‘tîl-i maslâhatdan ve ser-i mû hilâfdan gāyetü’l-gāye ihraz ve ictinâb olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene 1153

Hüküm 1020: Rumili valisi olan Ahmet Paşa’nın bir an önce yönetiminde olan Sofya’ya gitmesi ve oradaki işlerle ilgilenmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1020-280-1

Rumili vâlîsi Vezîr Ahmet Pâşâ’ya hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin Eyâlet-i Rumili’nde kürsî-i memleketi olan medine-i Sofya’ya vusûl ve ba‘zı umûr-ı mühimme-i müsta‘cele temşiyetine kıyâm ve müsûlün ihtimâm-ı umûrdan olup ve sen ki cânib-i mîrîden? tahrîk rikâb-ı infîsâl ve ihâle-i licâm-ı isti‘câlin vukū‘undan berü müddet-i vâfire mürûr itmekden nâşî bu vakte dek makarr-ı hükûmetin olan Sofya’da gamân-keş? ârâm ve tîre-i umûr-ı lâzımına mübâşeret ve kıyâmın melhûz iken henüz o cânîblere âdem-i vürûdun beta’it ve rehâvet gibi hâlât-i gayri marzîyeye delâlet itmekle bulunduğun mahallden şedd-i rahl-i zîrtenk semt-i sür‘at ve betr-i mıntıka-i şitâb ve ‘azîmet ederek bir ân akdem ve bir kıdem mukaddem ‘alâ cenâhe’l-isti‘câl medine-i Sofya’ya vürûda sarf-ı mesâ‘î-i bî-hemâl eylemek fermânım olamağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi ne mahade sana vâsıl olur ise kemâl-i ‘acâle ü şitâb ile makarr-ı hükûmetin olan belde-i Sofya’ya vürûda müsâra‘at ve evâmir-i şerîfimle ‘uhdene ihâle kılının ve zimmet-i zimmetine müterettib olan umûr u husûsların bir vakf-ı merâm ikmâl ve itmâmına mübâderet ve her husûsa senden me’mûl olunduğu vechle hüsn-i

suhûletle icrâya ve edâya fevka'l-hadd bezl-i makderet idüb zinhâr ve zinhâr ednâ tebâtû ve terâhîden gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır

Fî evâsıt-ı B. sene 1153

Hüküm 1021: Sayda, Cebel-i Aclun, Leccun, Gazze, Kuds-i Şerif, Şam-ı Şerif ve Nablus sancaklarından toplanan cerde askerlerinin başına başbuğ olarak atanan Esad Paşa'nın Hedye Eşmeleri'ne gitmesi ve burdaki Müslüman hacıların ihtiyaç ve güvenlikleriyle ilgilenmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1021-280-2

Ber-vech-i mâlikâne Hama ve Humus mutasarrıfı olup Rumili beglerbeyliği pâyesi ve rütbe-i mîr-i mîran ile şân-ı 'alâ ve terfî' ve bu sene-i mübârekede Cerde 'askerî üzerlerine başbuğ nasb ve ta'yîn olunan Esad Pâşâ *dâmet me'âlîye*ye hüküm ki

Tarîk-i Hâcc-ı Şâmî'den tavâf-ı Beytüllâhi'l-harâm ve ziyâret-i Ravza-i Mutahhara-i Hazret-i Seyyidi'l-enâm 'aleyh-i efdalü's-salâvat ve's-selâm içün tertîb kafîle-i 'azîmet ve techîz-i zâmile-i bend eden hüccâc-ı hidâyet-minhâcın istikbâlleriyle muhâfaza ve sıyânetleri husûsu Devlet-i 'âlîyye-i ebâdîyyü'l istikrârımın eşref ve a'zâm-ı umûrundan ve bâ-husûs bu sene-i mübârekede Cerde 'asâkirine ziyâde dikkat e kavî tedârükât tahiyye ve istishâbıyla kemâl-i ihtiyât ve basîret ehemm ve akdem hutuvâtan olup bu hatb-ı 'azîmin temşiyeti ve icrâsı ekserî ahyânda Trablusşam vâlîlerinin 'uhdelerine ihâle oluna gelmiş idi lâkin hâlâ Trablusşam ve vâlîsi düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem vezîrim Mustafa Pâşâ *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* geçen sene Cerde vakte îrîşemediğinden Cerde başboğluğı sâbıka Haleb beglerbegisi emîrü'l-ümerâi'l-kirâm Ahmed *dâme ikbâlühû*nun 'uhdesine havâle olunub bu sene-i mübârekede dahi kesret düyûndan nâşî kapusu halkının hey'et-i techîzine liyakâtı ve Cerde-i umûrundan rü'yet-i kudreti olmadığı zâhir ve umûr u cerdeleri ber-vech-i muharrer a'zâm-ı mehâmmdan olmakdan nâşî tertîb ve idaresine kādîr birinin gerden himmetine ta'allîk olunmak emr-i mütehattim iduği vâzıh ve âşikâr olup ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin vâlîdin müteveffâ İsmail Pâşâ

mukaddemâ mahmûl devş-liyakâtı kılınan emâret-i hâcc ile Eyâlet-i Şam'dan müddet-i medîde tanzîm ve tesviyesinde ve levâzım târik-i hâccın emr-i ba'id-i takdîm ve tasfîyesinde nice gûne âsâr-ı hasene ve etvâr-ı müstahsene ibrâzıyla mesbûku'l-hazm ve hüccâc-ı Müslimînin âminen ve sâlîmen zehâb ü 'iyâbları husûsunda sed hezar hıdemât-ı cemîle ve harekât-ı cezîle izhârıyla makbû'l-el-mesâlîha bürûz bir gayret-i mabsar olup ve sen dahi "*el-veledu'l-hûrr u yeftedî-i bi-âbâihi'l-ğurr*" sevdâsınca pederin eserine iktizâ ve tıynet-i mergūba siret-i matbû'an lâzımesince 'uhdende olan Hama ve Humus taraflarının zabt u rabtında ve emr-i şer' eden hüccâc ve zuvvâr ve ebnâ-i sebîl ve tüccârın emn ü itminânlarında bezl u sa'y ve mâ-lâ-ı hayâsı ile cilveger-i sâha-i zuhûr olan revş ve reftârın kârin-i kabul ve bundan böyle dahi ta'allîk-i gerden dirâyetin kılınan işten bir vakf-ı merâm te'diye ve itmâmına berây-ı liyâkat ve umûr u a'zâmet istihdâm medâr-ı kābiliyet senden melhûz ve me'mûl olduğundan gayri bi'l-irs ve'l-istihkāk ol tarafların husûsât-ı müteferrikasının gene ve hakīkatine vakıf ve emniyet-i hüccâc ve keyfîyet-i hâccın zîr u bâlâsına 'arf olup her vechle senden dîn ve Devlet-i 'âlîyye'me lâyık ve rızâ-yı hümâyûn u şehin şâhânem muvaffik harekâtâ cümle ve etvâr-ı hazele zuhûrı melhûz tâb'-ı safâ-makrûn-ı mülukânem olmağla sinîn-i sâbıkada Cerde başbuğlığı olanların me'mûr oldukları vechle kapun halkı ve levendâtın güzîde ve tüvânâ ve itale-i ricâlden olmak **[s. 281]** üzere bin beş yüz neferi tekmîl ve masârıf-ı lâzımına 'avn ü medâr olmak içün Trablusşam mukat'âtından ber-vech-i mu'tâd havâle olunan akçeyi ba'de'l-ahz levâzım-ı seferiyyeyne tevcîh ve tertîb ve sene-i sâbıka üzere her Hedye Eşmeleri nâm mahallde îrâde-i hüccâc-ı sâmiye-yi istikbâle sa'y-i bâlîğ eylemek şartıyla 'avâtıf-ı 'âlîyye-i mülûkânemden şeref-rîz-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı mehâbet-meşhûnum mûcibince rütbe-i sâmiye-i mîr-i mîrân ile meşânın 'alâ ve terfî' ve Rumili beglerbeğliği pâyesiyle dahi 'unvân ve mekânen edâ vü tebdîl kılınub bu sene-i mübârekede Cerde'ye me'mûr tavâ'if-i 'askerîye üzerine sen başbuğ nasb olunmakla beher sene Sayda Eyâleti mutasarrıfları tarafından matlûb olan beş yüz nefer güzîde ve tâmmü's-silâh 'askerî tertîb ve techîz ve kethüdâsıyla irsâl eylemek üzere hâlâ Sayda vâlîsi düstûru'l-mükerrem müş'ir-i mufahham nizâmü'l 'alem vezîrim Kal[225] Ahmet Pâşâ *edâmallâhü te'alâ iclâlehû*ya emr-i şerîfîm şeref-bahşâ-i sudûr olup ve ber veceh-i mâlikâne-i Cebel-i Aclun ve Leccun sancâkları mutasarrıfı tarafından üç yüz nefer güzîde Cerde 'askerîni ber-vech-

[225] "Kel" de olabilir.

i mu‘tâd techîz ve tertîb ve üzerlerine mukaddem kimesneyi başbuğ nasb ve ta‘yîn ve irsâl eylemek üzere hâlâ lîvâ-i mezbûr zabıtına ve Nablus ve Gazze sacakları alaybegleri ‘umûmen zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârlarıyla ve Şam-ı Urbanı Şeyhi dahi kabâ’il-i Urban’dan ve etbâ‘ ve işbâ‘ından yârâr ü müstevfâ âdemleriyle ve Şam ve Kuds-i şerîf ve Gazze ve Nablus sancâkları mütesellimleri dahi hâlâ Şam vâlîsi ve mîr hâcc olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘alem vezîrim Ali Pâşâ *edâmallâhü te‘alâ iclâlehû*nun kendülerine tavsiye ve tenbîhi üzere müstevfâ âdemleriyle me‘mûr kılınub cümlesi cümlesi ‘iyâb ü zehâblarında ve kendülerine kifâyetden ziyâde hüccâc-ı Müslimîne dahi imdâd ve i‘ânet olunacak mikdârı mükemmel ve firâk-ı zahîreleriyle varub vakt ü zamânıyla senin ile ma‘ân savb-ı maksûda ‘azîmet eylemeleriçün herbirine te’kîdi ve tenbîhât-ı müctemi‘l başka başka evâmir-i şerîfim ısdâr ve Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta‘yîn olunan () *dâme mecdühû* ile irsâl ve kapucıbaşı mûmâ-ileyh Müzeyrib yoklâmasından senedleri bu tarafa ba‘de’l-irsâl senin ile ma‘ân ‘azîmete me’mûr olup ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin kemâl-i gayret ve bezl-i makderet ve hamiyet ederek bu mühimm-i ‘azîmet sene-i mâzîyyede birkaç kat ziyâde senden hıdemât-ı hamiyyet ve mesâ‘î-i sa‘îde izhârı matlûb-ı hümâyûn-ı hidîvânem olmağla imdi iş bu emr-i şerîfîm vusûlunde üteden berü olageldugi üzere kapûn halkı ve levendât ceng ü harbe kādir ve güzîde vü bahâdır ricâlden güzîde ve müntahab bir hâl olmak üzere bin beş yüz nefere iblâğ ve bu vecle techîz ve ’adâd ve havâle olunan meblâğ-ı merkūmu ba‘de’l ahz Hama ve Humus zabt u rabt içün bir mu‘temed ü müstakīm kimesneyi tarafından nasb eyledikten sonra bâlâda zikr olundığı üzere ma‘iyyetin ile Cerde’ye me’mûr olanları vakt u zamânıyla mükemmel ve müstevfâ zahîreleriyle yanına stishâb ve inşâ’allâhü te‘âlâ Müzeyrib’e vardıkda gerek techîz iyledüğin ‘askerîni ve kapûn halkını ve gerek seninle Cerde’ye me’mûr olan tavâ’if-i ‘askeriyyenin cümlesini mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifet ve ma‘rifet-i şer‘le yegân yegân yoklayub defter ve hüccet iyleyup ve Hedye Eşmeleri’nde dahi Şam vâlîsi ve mîr hâcı vezîr müşâr-ileyh Cerde ‘askerîni yoklâmak üzere tevcîh ve tenbîh olunmakla noksân zuhûr edenlerin bu gûne emr-i mehâmmda tekâsülleri ve emr-i şerîfim âdem-i imtîsâlleriyçün haklarında lâzım gelen icrâ olunmak üzere hüccet itdirup ve kapıcubaşı mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle Müzeyrib yoklâmasının senedlerini mümzâ vü mahtûm defteleri Der-sa‘âdet’ime irsâl ve sen ‘avn ü ‘inâyet-i Rabb-i müte‘al ile sinîn-i sâbıkada birkaç günden mukaddem Müzeyrib Sahrası’ndan hareket ve savb-ı maksûda ‘azîmet ve hüccâc-ı Müslimîn

Hedye Eşmeleri'ne gelinmezden mukaddem mahall-i mezbûre vusûle müsâra‘at ve kafîle-i hâcc-ı istikbâl ideceği pey-der-pey hüccetler ile Şam vâlîsi ve mîr hâcc vezîr-i müşârün-ileyhe i‘lâm ü işâret birle hüccâc-ı Müslimînin kulûblarına ilkā-i şâd-mânî ve meserrete ve bi-tevfîkillâhi te‘âlâ Hedye Eşmeleri’nden iduği ve istikbâl ve öteden berü dahi vezîr-i müşârün-ileyhin re’y-i savâb-dîdine muvâfakat ve kendüsiyle merâsim-i ittifâka ve ittihâd-ı ri‘âyet ve esnâ-yı râhda ve hengâm-ı nüzûl ve nehrâzat-ı hüccâc-ı zevi’l-ibtihâcın muhâfaza vü muhâreselerine bezl-i miknet ederek emn ü sâlim Şam-ı şerîfe getürüb edâ-yı hidmet ve itmâm-ı maslahat birle sa‘yin meşkûr ve hidmetin makbûl ve mürûr olmağa sârf-ı miknet iylesün hüccâc-ı Müslimînin istikbâl ve muhâfazaları Devlet-i ‘alîyye’min ehemm-i mehâmmından olmağla fermân u hümâyûnum oldığı mikdâr mükemmel ve müretteb kapûn halkı ve sâ’ir âdemlerini tertîb ve techîz ve tekmîlde ve bi’l-cümle harekât ve sekenât-ı lâzımede zerre kadar tekâsül ve taksîre rızâ ve cevâz göstermeyup kapıcubaşu mûmâ-ileyhî istikbâl-i hüccâc ile Şam-ı şerîf gelindikten sonra senedleriyle ile i‘âde ve ircâ‘ itdirub ândan mukaddem gelmesine bir dürlü ruhsat vermeyup ve Cerde’ye ta‘yîn olunan tavâ’if-i ‘askerîyeye me’mûr oldukları vech üzere mükemmel ve müstevfâ zahîrelerini götürmeyub ‘ıyâzenbillâhi te‘âlâ hüccâc-ı Müslimînin bir gûne ‘usret ü müzâyakalarına mikdâr-ı zerre zîrde ve remîde ekillerine sebeb olacak bir hâlde nâ-marzîyyeye vâki‘ olmak ihtimâli olunur ise bir dürlü ‘illet u a‘zâr-ı vâhiyelerine bakılmayub ser-nice sahnegir-i sıhhat-i hüsrevânemden tahlîs-i girîbân edecekleri kendülere gereği gibi ifhâm ve sen dahi bu emr-i a‘zîmde âkıbet-i kârı bir hoşça fikr ü mülâhaza edüb âna göre basîret ü intibâh üzere hareke ve izhâr-ı mezîd-i gayret ve hamiyet birle Devlet-i ‘âlîyye’me layık ve rızâ-yı yümn-i iktizâ-yı pâdişâhâneme muvâfık ve hıdemât-ı mebrûre ve mesâ‘î-i meşkûre gayr-i mahsûre vücûda götürmeye sa‘y-i gayret iyleyup mikdâr-ı zerre tekâsül ve taksîrden ziyâde ihtirâz ü ictinâb eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur buyurdum ki

Fî evâhir-i B. sene 153

Hüküm 1022: Şam-ı Şerif valisi olan Vezir Ali Paşa’nın Cerde askeri için topladığı güvenilir ve becerikli bin beş yüz askerlerin başına geçip Cerde seraskeri olarak seçilen Esad Paşa’ya katılmak üzere ondan önce Hedye Eşmeleri’ne varması gerektiği ile ilgili hüküm.

1022-282-1

Kuds-i şerîf ve Gazze ve Nablus ve Ramle sancâkları inzimâmıyla Şam-ı şerîf vâlîsi ve mîr hâc olan vezîrim Ali Pâşâ'ya Hüküm ki

Hâcc-ı Şerîf umûr u Devlet-i 'âlîyye'min ehemm-i mehâmm ve elzem-i şu'ûn dâhilü'l-ihtimâmdan olmak hasebiyle bu sene-i 'azîmet-i meymenede hüccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsunda sene-i mâziyeden ziyâde hıdemât-ı sâ'ire ve me'sere-i hamiyyeden matlûb u hümâyûn-ı padişâhânem olup ve öteden berü ekser ahyânda Cerde başbuğılığı ve Trablusşam vâlîlerinin 'uhdelerine havâle olagelmiş idi lâkin bu sene-i mübârekede eyâlet-i mezbûr mutasarrıfı vezîrim Mustafa Pâşâ monlâ oldığı dîvân-ı kebireden nâşî umûr u Cerde rü'yete âdem-i liyakâtı zâhir olmağla ber-vech-i mâlikâne Hama ve Humus mutasarrıfı olup rütbe-i mîr-i mîrân ile Şam'a terfî'i ve Rumili ve beglerbegliği pâyesiyle üteden berü olalgeldiği vech ile kapusı halkı ve levendâtı bin beş yüz nefere iblâğ ve sene-i sâbıka üzere Hedye Eşmeleri nâm menzilde hüccâc-ı Şâmî'yi istikbâl eylemek üzere bu sene-i mübârekede kafîle-i hâccı istikbâli içün Cerde'ye me'mûr olan tavâ'if-i 'askerîye üzerlerine başbuğ nasb ve ta'yîn olunmakla hâlâ Sayda vâlîsi olan vezrim Kal Kâmil Pâşâ *edâmallâhü te'alâ iclâlehû* beher sene Sayda Eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz ve irsâl olunageldiği vechle beş yüz nefer müsellah u müretteb ve güzîde vü cengâver 'asker tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla intikbâl ve hüccâc-ı Müslimîn içün irsâl iylemesi ber-vech-i mâlikâne Cebel-i Aclun ve Leccun sancâkları mutasarrıfı dahi techîz ve irsâli mu'tâd olan üç yüz nefer 'askerî tertîb ve tesyîr eylemesi Nablus va Gazze sancâkları alaybegleri 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı tîmârları ile ve Şam Urbanı Şeyhi () *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i Urban'dan ve etbâ' ve işbâ'ından yârâr u müstevfâ âdemleriyle ve Şam-ı şerîf ve Nablus ve Kuds-i şerîf sancâkları mütesellimleriyle ve Şam-ı şerîf mütesellimi dahi kendülere tavsiye ve tenbîhinin oldığı mikdârı müretteb 'askerleriyle me'mûr kılınub zehâb ü 'iyâblarında kendülerine vefâ edecekden ziyâde hüccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olacak kadar mükemmel ü müstevfâ zahîreleri ile vakt ü zamânıyla başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin yanına varub kendüsiyle ma'ân savb-ı me'mûre 'azîmet itmeleri içün eylemeleriyçün herbirilerine tenbîh u te'kîdi müctemi'l başka başka evâmir-i 'âlîyyeme ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan () *dâme mecdühû* ile irsâl olmuşdur imdi sen ki vezîr müşâr-ileyhsin vüzerâ-yı i'zâmımın gayret ve istikāmeti ile ma'rûf ve nâm-dâr ve vükelâ-yı

mehâmmın sadâkat ve salâdetiyle mevsûf himmet şi‘ârı olmağın hasebiyle tarîk-i Hâcc-ı şerîfe umûr u ‘uhdene vedî‘a ve tefvîz olmağla zehâben ve ‘iyâben hüccâc-ı Müslimînin hıfz ü hırâset ve terfî‘-i sıyânetlerinden eslâfın az birisinden âsâr-ı meşkûre ve hıdemât-ı mebrute zuhûrı melhûz tâb‘-ı safâ-makrûn-ı padişâhânem olmağla muktezâ-yı himmetin üzere ibrâz-ı gayret ve bezl-i makdûr ve hamiyyet idüb mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer tâmmü’s-silâh güzîde vü cengâver ‘askerden mâ‘adâ sene-i sâbıkadan izdiyâd ve ceng ü harbe kādir yârâr ü bahâdır mükemmel ü müstevfâ ‘asker techîz ve i‘dâd ve Cerde’ye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile dahi haberleşüb Cerde ‘askerini hüsn ü nizâma ifrâğ ve emrini gereği gibi istihkâm ve intizâm verdikden sonra vakt ü zamânıyla tarîk-i hâcc-ı Şâmî’den müteveccih olan hüccâc-ı Müslimîn ile savb-ı maksûda ve tevcîh ve ‘azîmet ve zihâb ve kufûllerinden muhâfaza ve muhârese ile min küllî’l-vücûha refâh-ı hâl ve itminân ve bilâlarına fevka’l-hadd ihtimâm ü dikkat ve hîn-i ‘avdetinde Hedye Eşmeleri’nde Cerde ‘askerîni sen dahi Cerde başbuğı mâ‘rifetiyle yoklayıp ta‘dâd ve defter ve defterlerin Der-sa‘âdetime irsâle sa‘y-i evfer iyleyesin hâcc-ı şerîf umûr u Devlet-i ‘âlîyye’min eşref ve a‘zam-ı mehâmmından olub tarafına olan hüsn-i i‘timâd-ı mülükânem muktezâsınca bu hâtb-ı ‘azîm gerden-i emânetine tefvîz ve takayyüd olmağla şöyleki imsâk ve takayyüd ve zerre kadar nehavet-i taksîre ile fermânım olan ‘asker ve âdemlerin tevfîr ü teksîrde kusûr veyâhûde hüccâc-ı Müslimînin hıfz ü hırâset ve te‘addî-i tesviye mesâkinlerinde nev‘ummâ ve rehâvet ve fütûrun mesmû‘ olacak olur ise bir dürlü ‘özr u ‘iletin asîfâ ve sem-i kabule ve iş‘âr-ı ibkā olunmayup hakkında takayyüd-i tab‘-ı safa-pezîr-i mülûkânem bahs ve badi olacağını nakısen ma‘lûm idinub ânâ göreher emîrde kemâl-i ihtiyât ve basîret üzere hareket ve hüccâc-ı Müslimîni sene-i sâbıkadan ziyâde kemâl-i emn ü refâhiyet ile gütürub gütürmeye bezli-i nakdîne ve sa‘y u mazarrat ve sa‘yin mürûr ve hizmetin meşkûr olmağa ve tahsîn rızâ-i müctemi‘lat iktizâ-i padişâhânem şeref-efzâ-i[226] hazâne-i nisâr-ı nakdîne miknet mikdâr-ı zerre hilâfından ziyâde ihtirâz ü mücânebet iylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i B. sene 1153

[226] Metinde “zâ” şeklinde yazılmış.

Hüküm 1023: 1021. hükmün tekrarıdır.

1023-283-1

Mübâşir-i mûmâ-ileyh Müzeyrib yoklâmasından avdet itmeyub Cerde başbuğuyla gidüb hüccâc-ı Müslimîni istikbâl-ı Şam-ı şerîf'ye irsâl eyledikden sonra itmâm-ı hizmeti müş'ir-ı sür'at ile 'avdet eylemek üzere emr-i şerîf yazılmışdır

Mücerred ve memhûr defter gelüp battâlda hıfz olunmuşdur

10 M. sene [1]153

Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından olup iş bu sene-i mübârekede Cerde 'askerîne mübâşir ta'yîn olunan () *dâme mecdühû*ya hüküm ki

Tarîk-i Hâcc-ı Şâmî'den tavâf-i Beytüllâhi'l-harâm ve ziyâret-i Ravza-i Mutahhara Seyyidi'l-enâm 'aleyh-i efdalü's-salâvat ve's-selâm içün Ramle bend-i 'azîmet olan hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın istikbâlleri husûsu Devlet-i 'âlîyye'min a'zâm-ı umûrundan olmağla hâlâ ber-vech-i mâlikane Hama ve Humus mutasarrıfı olup rütbe-i mîr-i mîrân ile Şam-ı 'alâ ve Rumili beğlerbeğliği pâyesi ile kādr u 'unvânı karar kılınan Esat Pâşâ *dâmet me'âlîye* iş bu sene-i mübârekede Cerde 'askerîne başbuğ nasb ve ta'yîn olunub mükemmel kapusı halkı bin beş yüz nefere iblâğ ve cenk ve harbe kādîr tuvânâ ve bahâdır ricâlînden olmağ üzere techîz ve i'dâd ve sinîn-i sâbıkadan birkaç gûn mukaddem Müzeyrib Sahrası'ndan hareket ve hüccâc-ı Müslimîni Hedye Eşmeleri'ne gelinmezden evvel kendüsi varub hüccâc-ı Müslimîni istikbâl eylemek üzere me'mûr olmağın beher sene istikbâl hüccâc içün Sayda Eyâleti mutasarrıfı tarafından tertîb olunagelen beş yüz nefer-i güzîde ve cengâver süvari 'askerî hâlâ eyâlet-i mezbûre mutasarrıfı düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'alem vezîrim Kal Ahmed Pâşâ dahi kethüdâsı ile irsâl iylemesi içün emr-i şerîfîm şeref-bahşâ-yı sudûr olup ve Nablus ve Gazze ve Kuds-i şerîf ve Şam sancâkları mütesellimleri taraflarından sinîn-i sâbıkada hâc içün techîz irad olunagelen mikdâr-ı Cerde 'askerleri ile gitmeleri ve Şam Urbanı Şeyhi kabâ'il-i Urban'dan ve işbâ' ve etbâ'ından müstevfâ âdemleriyle ve Gazze ve Nablus alaybegleri 'umûmen sancâklarının 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı tîmârlarıyla me'mûriyetlerini meş'ar ve Cebel-i Aclun ve Leccun sancâkları içün dahi şürût u mâlikâne üzere üç yüz nefer güzîde süvari Cerde 'askerî techîz olunmak üzere

mâlîkhâne zâbıtına hitâben evâmir-i şerîfim ısdâr olup ve sen ki kapucıbaşı mûmâ-ileyhsin senden bu emr-i hâtırda dikkat ve ihtimâm ile hıdemât-ı mebrûre zuhûr u melhûz-ı hümayûnum olmakdan nâşî bu husûs içün hasâten mübâşir ta‘yîn olunagelen evâmir-i şerîfim mûciblerince mübâşeretinle vech-i meşrûh üzere Cerde’ye me’mûr olanları techiz ve kendüne kifâyetinden ziyâde hüccâc-ı Müslimîne dahi medâr olacak mikdâr-ı zahîreleriyle kaldırub cümlesini Cerde ‘askerîne başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin ma‘iyyetine gütürub Müzeyrib’e varıldıkda Cerde içün techîz olunan tavâif-i ‘askerîyyenin cümlesin sınıfı ile ta‘dâd ve defter hüccet-i şer‘iyye olunub mümzâ vü mahtûm defterlerini hüccet-i şer‘iyye Der-i devlet-medârıma îsâl ve sinîn-i sâbıkadan birkaç gûn makdemm Cerde ‘askerîne başbuğ olan mîr-i mîrân mûmâ-ileyh ile ma‘ân cümlesini Müzeyrib’den savb-ı maksûda tesyîr ve sen dahi ma‘iyyetleriyle gidüb hüccâc ile ma‘ân Şam’a geldikden sonra Der-sa‘âdet’ime ‘avdet ve tehâvün ü taksîrden be-gāyet ictinâb ve mücânebet iyleyesin bu husûsda Devlet-i ‘âlîyye’min ehemm-i mehâmmından olmağla şöyleki bu emr-i hatîrde mikdâr-ı zerre tekâsül ve taksîrin zuhûr edecek olur ise kat‘â ‘özr u cevâbın ısgā olunmayub mes’ûl ve mu‘âteb olacağını muhakkak ve mukarrer olmağla ânâ göre ziyâde basîret üzere hareket ve mesâ‘î-i meşkûre vücûda getürmeğe ihtimâm ü dikkat eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şân sâdır olmuşdur

Fî evâil-i B. sene 1153

Hüküm 1024: Sayda Sancağı’ndan toplanacak eğitimli ve güvenilir beş yüz Cerde askerinin başına Sayda beylerbeyi Azmizade İbrahim’in kethüdası başbuğ olarak geçirilmesi gerektiği bildirilmiştir. Bu kişinin Cerde seraskerliğine seçilen Rumeli beylerbeyi Esad Paşa’dan önce Müzeyrib sahrasından Hedye Eşmeleri’ne gitmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1024-283-2

Sayda beglerbegliği kendüye tevcîh olunan Azmizade İbrahim dâme ikbâluhûya hüküm ki

Bu sene-i amîmetü’l-meymenede istikbâl-i hüccâca me’mûr olan Cerde ‘askerine hâlâ ber-vech-i mâlikâne Hama ve Humus mutasarrıfı olup rütbe-i mîr-i mîrân ile Şam-ı

‘alâ ve Rumili beglerbegi pâyesiyle mazarr u ‘unvânı vâlâ kılınan Esad Pâşâ *dâmet me‘âlîye* başbuğ ta‘yîn olunub mükemmel ve müretteb kapusı halkını bin beş yüz nefer iblâğ ve tüvânâ ve bahâdır ricâlînden olmak üzere tertîb ve i‘dâd ve sinîn-i sâbıkadan birkaç gûn makdem Müzeyrib sahrâsından hareket ve hüccâc-ı Müslimîn Hedye Eşmeleri'ne gelmezden evvel kendüsi varub kāfile-i hüccâcı istikbâl eylemek ve hıfz ü hırâsetinde vesâ’ir umûrda sene-i meymeneden ziyâde hıdemât-ı meşkûre vücûda götürmek üzere emr-i şerîfîmle me’mûr olunub ve Sayda vâlîsi vezîrim Kal Ahmed Pâşâ bu esnâda bi-‘avnillâhi te‘âlâ me’vât olmağla eyelet-i mezbûreye lâzım gelen Cerde umûruna rü’yet ve sâ’ir ‘uhdeye ihâle kılınan umûr u mîrîyeye tâmm-ı temşiyet virmek şartıyla şeref-sudûr olan hatt-ı hümâyûn u mevhibbet-i makrûnum mûcibince ‘avâtıf-ı ‘âlîyyemin eyâlet-i mezbûreye elli üç senesi martı ibtidâsından zabt eylemek üzere sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sana tevcîh olmağla üteden berü Sayda Eyâleti mutasarrıfları tarafından beher sene techîz ve irsâl olunagelen beş yüz nefer-i müsellah ve müretteb ve güzîde ve cengâver ‘askerî ber-vech-i mu‘tâd tarafından dahi tertîb ve techîz ve kethüdân ile istikbâl-ı hüccâc-ı Müslim içün tesyîr ve irsâli fermânım olmağla imdi eyâlet-i mezbûrede matlûb ve istikbâl içün techîz ü i‘dâd olunagelen beş yüz nefer yârâr ve tuvânâ süvari ‘askerî bu sene-i mübârekede tarafından tertîb ve techîz ve Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta‘yîn olunan () *dâme mecdühû* ma‘rifetiyle içlerinden bir neferi noksân ve piyade ve ceng ü harbe yâramaz akkâm ve meş‘aleci ve sâ’ir ırgād makūlesinden olmayup cümlesi tâmmü‘s-silâh güzîde ve tuvânâ ve cenk ve harbe kādîr süvâri olmağ üzere **[s. 274]** techîz ve i‘dâd ve üzerlerine kethüdânı başbuğ ta‘yîn ve kendülerine kifâyet ideceğinden ziyâde hüccâc-ı Müslimîni dahi medâr-ı i‘ânet olacak müretteb müstevfâ zahîreleriyle vakt ü zamânıyla Müzeyrib sahrâsında mevcûd itdirub sinîn-i sâbıkadan birkaç gûn makdem başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile savb-ı maksûda ‘azîmet ve hüccâc-ı zevi‘l-ibtihâc Hedye Eşmeleri'ne gelinmezden evvel varub istikbâl ve üteden berü Şam vâlîsi ve Mîr Hâcı vezîrim Ali Pâşâ edâmallâhü te‘alâ iclâlehûnun re’y-i savâb-dîdi olub ve hareket ile kāfile-i hüccâc Şam-ı şerîf’e gelinceye dek muhâfaza ve sıyânet hizmetinde bezl u say ve vürûd iylemeleri içün tenbîh-i ekîd ile irsâl ve tesyîr iyleyesin zikr olunan istikbâl-i hüccâcc-ı Müslimîn Devlet-i ‘âlîyye’min ehemm-i umûr ve akdâm-ı hutubetden olmakdan nâşî her hâlde sene-i mâzîyeden ziyâde ihtimâm ü dikkat olunmak iktizâ-yı murâd-ı hümâyûnum oldığı ecîlden istikbâle me’mûr olunan ‘askerlerin cümlesi ‘ale’l-neferât bir def‘a Müzeyrib’de ve

bir def‘a Hedye Eşmeleri’nde yoklanub ta‘dâd ve defteri Rikâb-ı hümâyûnuma götürmek fermânım olamğla keyfiyet-i ma‘lûmun olundukda ânâ göre basîret üzere hareket iyleyesin şöyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ fermân-ı hümâyûnum olan beş yüz nefer güzîde ve süvari Cerde ‘askerînin bir neferi olan veyâhûd cenk ve harbe yârâmaz piyâde ‘akkâm ve meş‘aleci ve ırgād makūlesinden oldığı vasıl sem‘-i hümâyûnum olmak ihtimâli olur ise böyle emr-i mehâmmda tenbîh-i hümâyûnuma mugāyir tekâsül ve taksîrin ve fermân vâcibü’l-izʿânıma âdem ve imtîsâlîn içün kat‘â ‘özr ü cevâbın ısgā olunmayub mu‘âhez ve mu‘âteb olacağın mukarrer ve muhakkak bilüb bu mühimm-i ‘azîme ve hitâb-ı cesîmde hilâf-ı emr-i şerîfe men‘ ve harekete cevâzdan be-gāyet ihtirâz ü ictinâb eylemek bâbında

Fî evâhir-i B. sene 1153

Hüküm 1025: Cebel-i Aclun ve Leccun sancaklarından toplanan üç yüz Cerde askerinin başına gövenilir ve becerikli birinin başbuğ olarak seçilerek, Cerde ser-askerliğine seçilen Rumeli beylerbeyi Esad Paşa’dan önce Müzeyrib sahrasından Hedye Eşmeleri’ne ulaşması gerektiği ile ilgili hüküm.

1025-284-1

Cebel-i Aclun ve Gün Leccun? sancâkları zâbiti () *zîde mecdühû*ya hüküm ki

Tarîk-i Hâcc-ı Şami’den râhle-i bend-i ‘azîmet olan hüccâc-ı Müslimîn istikbâlleri husûsu Devlet-i ‘âlîyye’min a‘zâm-ı umûrundan olmağla ber-vech-i mâlikâne Hama ve Humus mutasarrıfı olup rütbe-i mir-i mirân ile terfî‘ ve Rumili beglerbegliği ile dahi kadr u ‘unvânı tebcîl kılınan Esad Pâşâ *dâmet me‘âlîye* bu sene-i mübârekede Cerde ‘askerîne başbuğ nasb ve ta‘yîn olunub kendüsünden sene-i mâzîyeden ziyâde hidemât-ı meşkûre matlûb u hümâyûnum olmakdan nâşî sinîn-i sâbıkdan birkaç gûn makdem Müzeyrib-i sahrâsından hareket ve hüccâc-ı Müslimîn Hedye Eşmeleri'ne gelinmezden evvel kendüsi varub istikbâl itmek üzere emr-i şerîfîmle tenbîh ve te’kîd olmağla Cebel-i Aclun ve Leccun sancâklarından dahi şürût u mâlikâne üzere istikbâl-i hüccâc içün üç yüz nefer güzîde müsellah ve müretteb süvari Cerde ‘askerî techîz ve i‘dâd ve üzerlerine makdem ve mu‘temed-i ‘âlîyye ve kâr-güzâr kimesne başbuğ nasb ve ta‘yîn ve kendülere kifâyet edecek ve hüccâc-ı Müslimîne medâr-ı i‘ânet olacak

kadr u mestevfî zahîreleriyle istikbâl içün irsâl olunmak fermânım olmağın sen ki zâbitân-ı mûmâ-ileyhsin Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından mübşir ta‘yîn olunan iftiharü’l-emâcid ve’l-ekârim () *dâme mecdühû* ma‘rifetiyle şürût u mülûkâne üzere üç yüz nefer-i güzîde ve cengâver ve müsellah ve müretteb süvârî Cerde ‘askerîni güzîde ve tuvânâ olmak üzere techîz ve i‘dâd ve üzerlerine tarafından bir mu‘temed-i ‘âlîyye ve kâr-güzâr kimesneyi başbuğ ta‘yîn ve vech-i meşrûh üzere müstevfâ ve mükemmel zahîreleriyle vakt ü zamânıyla Müzeyrib sahrâsından mevcûd itdirub Cerde ‘askerîne başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile savb-ı me’mûr u ‘azîmet ve hüccâc-ı Müslimîn Hedye Eşmeleri'ne gelinmezden mukaddem varub hüccâcc-ı Müslimîni istikbâle mübâderet ve üteden berü düstûru’l-mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü’l-‘alem Şam vâlîsi ve mîr hâc olan vezîrim Ali Pâşâ *edâmallâhü te‘alâ iclâlehû*nun re’y-i savâb-dîdi üzere kāfile-i hüccâc-ı Müslimîn Şam-ı şerîf’e gelince muhâfaza vü muhâresesinde bezl-i tâb ve tüvânâ eylemeleriyçün tenbîh ile îsâllerine ihtimâm eyleyesin istikbâl-i hüccâca me’mûr olan tavâ’if-i ‘askeriyyenin cümlesi Müzeyrib ve Hedye Eşmeleri’nde yoklanub ta‘dâd ve defteri rikâb-ı hümâyûnuma gönderilub fermânım olduğu ma‘lûmun oldukda âna göre basîret üzere hareket iyleyub şöyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ zikr olunan üç yüz nefer süvârî Cerde ‘askerinin bir neferi piyâde veyâhûd noksân ve işe yâramaz makūlesinden zuhûr eder ise bir vechîle cevâba kādir olamayub mu‘âteb olunacağı mukarrer bilüb bu mehâmm-ı hatîrda taksîrin zuhûrundan be-gāyet ihtirâz eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene 1153

Hüküm 1026: Nablus Sancağı müteselliminin toplanacak Cerde askerinin başına başbuğ olarak seçildiği bu kişinin Cerde seraskerliğine seçilen Rumeli beylerbeyi Esad Paşa’dan önce Müzeyrib sahrasından hareket ederek Hedye Eşmeleri’ne ulaşması gerektiği ile ilgili hüküm.

1026-285-1

Nablus Sancağı mütesellimine hüküm ki

Tavâ’if-i etrâf-ı tarîk-i Hâcc-ı Şami’den giden hüccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu

Devlet-i ‘âlîyye’min ehemm-i mehâmmından olmağla ziyâde ihtimâm-ı lâzıme ve muktezî olup ber-vech-i mâlikâne ve Hama ve Humus mutasarrıfı olup ve rütbe-i mîr-i mîrân ile Şam’a terfî‘i ve Rumili beglerbegi ile dahi kadr u ‘unvânı tebcîl kılınan Esad Pâşâ *dâmet me‘âlîye*hû iş bu sene-i mübârekde Cerde ‘askerîne başbuğ nasb ve ta‘yîn olunmakla sinîn-i sâbıkadan birkaç gûn mukaddem Müzeyrib-i sahrâsından hareket ve hüccâc-ı Müslimîn Hedye Eşmeleri'ne gelinmezden mukaddem kendüsi varub istikbâl itmek üzere münâsib ve meşrûh u emr-i şerîfîmle tenbîh-i hümâyûnum olmağın sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘alem Gazze ve Kuds-i şerîf ve Nablus ve Ramle sancâkları ilhâkıyla ve Şam vâlîsi ve mîr hâcı vezîrim Ali Pâşâ *edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû*nun sana tenbîh ve sipâriş üzere müretteb ‘asker tedârük ve vakt-i zamânıyla müstevfâ zahîre küllî hüccâc-ı Müslimînin istikbâllerine dikkat Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta‘yîn olunan () *dâme mecdühû* ma‘rifetiyle Cerde’ye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin yânına varub ma‘iyyetiyle savb-ı maksuda ‘azîmet ve hüccâc-ı Müslimîn Hedye Eşmeleri’ne gelinmezden mukaddem istikbâl ve üteden berü Şam vâlîsi ve mîr hâcı vezîrim müşâr-ileyhin re’yine muvâfakat birle âminen ve sâlîmen hüccâc-ı Müslimîni muhâfaza ederek Şam-ı şerîf’e gütürub edâ-yı hidâmet bezl-i sa‘y ve kudret iyleyesin bu husûsda hüccâc-ı Müslimînin hidâmeti olmağla gayret ve hamiyet ile ihtimâm-ı dikkate ikdâm olmağın şöyleki me’mûr olduğun üzere vakt-i zamânıyla hareket itmekden rehâvet ve tekâsülden ve Cerde’ye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile istikbâl-ı hüccâc-ı vaktiyle îrîşmekden kusûrun zuhûr edecek olur ise bir vech ile ‘özr u cevâbın asîfâ olunmayup ‘ukūbât-ı şedîde ile mu‘âkab olacağın emr-i mukarrer bilub ânâ görebasîret ve intibâh üzere hareket eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene 1153

1027-285-2

Bir sûreti

Gazze Sancağı mütesellimine

1028-285-3

Bir sûreti dahi

Kuds-i şerîf Sancağı mütesellimine

1029-285-4

Bir sûreti dahi

Şam-ı şerîf mütesellimi () *zîde mecdühû*ya

Hüküm 1030: Şam Urban şeyhinin Cerde askeri için topladığı güvenilir ve becerikli askerlerin başına geçip Cerde seraskeri olarak seçilen Esad Paşa'ya katılmak üzere ondan önce Hedye Eşmeleri'ne varması gerektiği ile ilgili hüküm.

1030-285-5

Şam Urbanı Şeyhi () *zîde kadruhû*ya hüküm ki

Bi-mennihî te'âlâ tarîk-i hâcc-ı Şami'den zâmile-i bend-i 'azîmet olan hüccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsunda ziyâde ihtimâm olunmak muktezî olunub ve bu sene-i mübârekede ber-vech-i mâlikâne Hama ve Humus mutasarrıfı olup rütbe-i mîr-i mîrân ile Şam-ı şerîf ve Rumili beglerbeyliği ile kadr u 'unvânâtı tebcîl kılınan Esad Pâşâ ve *dâmet me'âlîye* Cerde 'askerîne başbuğ nasb ve ta'yîn olunmakla sinîn-i sâbıkadan birkaç gûn mukaddem Müzeyrib sahrâsından hareket ve hüccâc-ı Müslimîn Hedye Eşmeleri'ne gelinmezden evvel varub istikbâl itmek üzere mufassal ve meşrûh emr-i şerîfîmle tembîh-i hümâyûnum olmağın sen ki mûmâ-ileyhsin Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşlarından mübâşir ta'yîn olunan () *dâme mecdühû* ma'rifetiyle kabâ'il-i Urban'dan ve a'şâ'ir-i etbâ'ından yârâr ve güzîde ve müsellah ve müstevfâ âdemlerinle vakt ü zamânıyla başbuğ ta'yîn olunan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile ma'ân savb-ı maksûda 'azîmet ve hüccâc-ı Müslimîn Hedye Eşmeleri'ne gelinmezden mukaddem varub istikbâl-i hüccâc mübâderet ve üteden berü dahi düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'alem Şam vâlîsi ve mîr hâcı vezîrim Ali Pâşâ *edâmallâhü te'alâ iclâlehû*nun re'y-i savâb-dîdine muvâfakat ile yollarda ve menâzil ve merâhilde hüccâc-ı Müslimînin muhâfazasına ihtimâm ederek âminen ve sâlîmen Şam-ı şerîf götürub senden melhûz u hümâyûnum oldığı üzere mesâ'î-i cemîle vücûda getürmeğe bezl-i sa'y ve kudret iyleyesin bu husûs Devlet-i 'âlîyye'min ehemm-i mehâmmından hüccâcc-ı Müslimîn hizmeti olmağla tekâsül ve taksîrin zuhûr edecek olur ise bir vech ile 'özr ü cevâbın ısgā olunmayub mu'âteb olacağını mukarrer bilüb âna göre ziyâde basîret ü intibâh ile hareket eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene 1153

Hüküm 1031: Nablus Sancağı alaybeyinin emrindeki askerlerle ve topladığı zahireyle Esad Paşa'ya katılmak üzere ondan önce Hedye Eşmeleri'ne varması gerektiği ile ilgili hüküm.

1031-285-6

Nablus Sancağı alay beğisine hüküm ki

Tarîk-i Hâcc-ı Şâmî'den Ramle'ye bend-i 'azîmet olan hüccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsunda ziyâde ihtimâm olunmak muktezî olup ve ber-vech-i mâlikâne Hama ve Humus mutasarrıfı olup rütbe-i mîr-i mîrân ile Şam'a terfî' ve Rumili beglerbegisi ile kadr u 'unvânı tebcîl kılânân emîrü'l-ümerâi'l-kirâm Esad Pâşâ *dâmet me'âlîye*hûya bu sene-i mübârekede Cerde 'askerîne başbuğ nasb ve ta'yîn olunmakla senin-i sâbıkadan birkaç gûn mukaddem Müzeyrib sahrâsından hareket ve hüccâc-ı Müslimîn Hedye Eşmeleri'ne gelinmezden mukaddem varub isikbâl eylemek üzere mufassal ve meşrûh u emr-i şerîfîmle tenbîh-i hümâyûnum olunmakla sen ki mîr âlây-ı mezkûrsun Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan () *zîde mecdühû* ma'rifetiyle sancağının 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı tîmârlarını ve vakt ü zamânıyla bayrağın altına cem' ve önlerine düşub mükemmel zahîreleriniz ile başbuğ ta'yîn olunan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile ma'ân mazîyede savb-ı maksûda 'azîmet ve hüccâc-ı Müslimîn Hedye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem varub istikbâl ve üteden berü düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'alem Şam vâlîsi ve mîr hâcı vezîrim Ali Pâşâ *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun re'yine muvâfakat ile tavâ'if-i hüccâc-ı Müslimîni muhâfaza ederek âminen ve sâlîmen Şam-ı şerîf'ye götürub edâyı hizmete bezl-i sa'y ve kudret iyleyesin bu husûsda Devlet-i 'âlîyye'min ehemm-i mehâmmından olan hüccâc-ı Müslimînin muhâfazası hizmeti olmağla şöyleki me'mûr olduğun üzere ve vakt ü zamânıyla bi'l-cümle neferâtınla hareket iyleyub tehâvün ve tekâsülün hasebiyle mîr-i mîrân mûmâ-ileyh ile ma'ân istikbâl-ı hüccâc vaktiyle îrîşmekde kusûrun zuhûr edecek olur ise 'özr ü cevâbın ısgā azâbınla iktîfâ olunmayub 'ukūbât-ı şedîd ile mu'âkab olacağını mukarrer bilüb âna göre basîret ü intibâh üzere hareket eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene 1153

1032-285-7

Bir sûreti

Gazze Sancağı alaybegisine

Hüküm 1033: Kutsal toprakların ihtiyaçalarının karşılanması için her sene İstanbul'dan gönderilen surre-i hümayun hazinesinin Üsküdar'dan Akşehir'e nakl edilirken korunup muhafaza edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1033-286-1

Ber-vech-i arpalık Kocaili Sancağı mutasarrıfı Mustafa ve Sultanönü Sancağı mutasarrıfı Ali *dâme ikbâlühû*ya ve Üsküdar'dan Akşehir'e varınca yol üzerinde vâki' kādîlara ve zikr olunan kazâların kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Harameyn-i şerîfeyn ahâlîsine beher sene mu'tâd üzere irsâl olunagelen surre-i hümâyûn Günyüzü'ye vardukda sen ki Kocaili Sancağı mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhi alup Eskişehir'e götürub Sultanönü Sancağı mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile ma'ân Akşehir'den irsâl ve mutasarrıfına ba'de't-teslîm ikinüz dahi 'avdet eylemek üzere münâsib ve meşrûh bundan akdem sana hitâben başka başka evâmir-i şerîfim tahrîr ve irsâl olunmuş idi el-hâletü hâzihî donanma-yı hümâyûnum kalyonları içün İznikmid ve ol havâlîlerden kat' olunacak kerestenin ve sâ'ir umûr u mühimmenin temşiyet tasviyesi husûsu içün senin lîvâ-i mezbûrda bulunman mühimm ü muktezî olmağla ber-vech-i muharrer surre-i şerîfeyi lîvâ-i mezbûre vâki' zâbitân ve a'yân ile Günyüzü'nden alup Eskişehir'e götürub Sultanönü Sancağı mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe teslîm ve teslîmi müş'ir sened alup sen 'avdet ve sen ki Sultanönü Sancağı mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sen dahi Akşehir'e götürub teslîm-i müş'ir sened ile ric'at eylemek fermânım olmağın iş bu emr-i eşrifîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde inşâ'allâhü te'âlâ Surre-i şerîfe Günyüzü'ye vardukda sâ'ir me'mûr ve ma'iyyetin kılınanlar ile Günyüzü'nden alup Eskişehir'e götürub Sultanönü Sancağı mutasarrıfına teslîm ve sened alup ancak sen etbâ'ınla 'avdet ve sen ki Sulanönü Sancağı mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sen dahi Surre-i şerîfeyi Eskişehir'e vusûlünde me'mûr ma'iyyetin kılınanlar mûmâ-ileyhim ile alup sen emr-i şerîfîmde tasrîh olundığı vechle kemâl-i muhâfaza ve muhârese ederek Akşehir'e dek teşyi' ve lîvâ-i mezbûr mutâsârıffına teslîm ve senedi

ahzı ile ‘avdet iyleyub mikdâr-ı zerre ihmâl ve tekâsülden gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı B. sene [1]153

Hüküm 1034: Cerde askerinin Müzeyrib’de mübaşirle beraber yoklama senetleri ve belgelerinin İstanbul’a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1034-286-2

Ber-vech-i mâlikâne Hama ve Humus mutasarrıfı olup bu def‘a mîr-i mîrân rütbesi ve Rumili beglerbeyliği pâyesiyle şân-ı terfî‘‘ ve bir kıt‘a Cerde ‘askerî üzerlerine başbuğ ta‘yîn olunan Esad Pâşâ *dâmet me‘âlîye*ye Dergâh-ı ‘âlî kapucıbaşılarından Cerde ‘askerî üzerlerine mübâşir ta‘yîn olunan () *dâme mecdühû*ya hüküm ki

Cerde mübâşiri olanlar ezkadîm ‘askerî techîz itdirub başbuğ namına irsâl ve Müzeyrib yoklâmasından sonra yoklâma senedleri bu cânibe ba‘de’l-irsâl kendüsi başbuğ ma‘iyyetiyle istikbâl kafile-i hâcc içün ‘azîmet ve ba‘de ‘avdetinde hüccâc-ı Müslimîn Şam-ı şerîf’e dâhil olduktan sonra ‘azm-ı hizmeti hâvî senedât ile ‘avdet eden dârb-ı kadîm ve resm-i müsterîh iken kârib-i Akşehir’de Cerde başbuğları kendülere vesîle-i suhûlet olmak mülâhazasıyla Cerde mübâşiri anda Müzeyrib yoklâmasından i‘âde ve ircâ‘ eyledikleri dabb-ı derine menâfî ve ba‘zı mülâhatât-ı sünûhuna bâ‘is ü bâdî bir keyfiyet olmağla bu husûs dabb-ı aslîyesine bî-reyb olmak murâd-ı hümâyûnum olundığına binâ’en bu sene-i mübârekede Cerde mübâşiri ta‘yîn olunan kocabaş mûmâ-ileyhe Müzeyrib yoklâmasından senedâtı bu cânibe irsâlden sonra sen ki başbuğ mûmâ-ileyhsin senin mansıbınla istiklâl-i hüccâc-ı ‘azîmet ve hüccâc-ı Müslimîni alup Şam’ı Şerîfe’ye irsâl itmek hizmetinden sonra senedleriyle bu cânibe ‘avdet iylemesi ihsân-ı fermânım olmağın i‘lâm-ı hâl içun bu mahsûsa iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi kocabaş-ı mûmâ-ileyhî Müzeyrib yoklâmasından i‘ânda itdirmeyub ma‘iyyetinle alup istikbâl-i hüccâca götürub ve ‘avdetinde cümleniz Şam-ı şerîf dâhil oldukdan sonra itmâm hizmeti hâvî senedleriyle bu cânibe ircâ‘ ve sen ki kocabaş-ı mûmâ-ileyhsin sen dahi Müzeyrib yoklâmasında senedlerini bu tarafa götürmek olan götüren başbuğ-ı mûmâ-ileyhin mukallib götürub hüccâc-ı Müslimîni istikbâl ve Şam-ı şerîf’e irsâl eyledikden sonra itmâm-ı hizmetin müş‘ir senedât ile bu tarafa ‘avdet idüb zinhâr ve zinhâr fâsl u hasmı elhazihi ‘avd ü

ric‘atdan gāyetü’l-gāye ittikā vü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i B. sene 153

Hüküm 1035: Malalu? ve Gevelli? Kürt aşiretleri Rakka’daki iskan yerlerinden ayrılarak Diyarbakır taraflarına göç edip Amasya taraflarına yerleşmişler. Bu aşiretler gelip geçtiği yerlerde bulunan halka zulüm etmiş, bağ ve bahçelerine zarar vermişler. Bunların yaptıkları zulmü sonlandırma ve beş ay içinde Rakka’ya geri gönderilmeri gerektiği ile ilgili hüküm.

1035-287-1

On bin gurûş nezre kat‘ kimesneye zarar u hâsâretleri isabet itmemek şartıyla ve vakt-i şita hulûl idinceye dek beş ay mühlet virilüp müddet-i merkūme iktizâsında mahall-i iskânlarına gitmek üzere emr-i şerîfîm yazılmışdır

Evâil-i L. sene [1]153

Amasya Sancağı mutasarrıfı Cevher *dâme ikbâlü*hûya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin mektûb gönderüp ‘aşâ’ir-i Ekrad’dan sefk-i dimâ ve gāret-i emvâl-i ‘illet-i müstemîrreleri olan Malalu? ve Gevelli? ‘aşîretleri kadîm-i Rakka iskânlarından olup ba‘zı ‘avârız ve keyfiyât hasebiyle evtân-ı kadîmelerinden hurûc ve Diyarbekir havâlîsine mutasarrıf olup ‘âdet-i müstemîrreleri üzere ‘ibâdullâha ısrârdan hâlî olmadıklarından nâşî ne iskân-ı kadîmelerine nakle namzet müte‘addid evâmir-i ‘âlîyyeme sâdır olmuş iken itâ‘at-i emr-i ‘âlî olmuyub Amasya Kazâsı havâlîlerine gelüp meks ü ârâm ve ahâlî-i kurânın bağ ve bağçe ve bostan mahsûlâtlarına îsâle mezrû‘âtdan hâlî olmayup gâh sirka ve gâh ‘alenen nehb ü gāret eylediklerinden başka âdâbları üzere içlerinden süvârî-i eşkıyâ başılarına cem‘ ve lîvâ-i mezbûr havâlîsinde ebnâ-i sebîlin rahatları olmayup katl-i nüfûs ve nehb ve gāret emvâl itmeleriyle gerek ahâlî-i kurâ ve gerek ‘iyâb ü zehâb eden ‘ibâdullâhın bi’l-külliyye ‘azîm emn ü rahatlarından ahâlî-i memleketin perâkende vü perîşân olmaları zâhir ve nümayân olmağla keyfîyet-i avhâlleri ‘umûmen ahâlî-i kurâ el-hâcları Amasya kādîsı Mevlâna Mustafa’ya ‘arz itmekle vâki‘ hâli bölükbaşısına sen dahi ‘arz iylediğin ecîlden sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin bu makūle eşkıyânın ber-muktezâ-yı şer‘î kavim‘ibâd u bilâd üzerlerinden def‘ u ref‘leriyle tathîr-i memleket

ve te’mîn ve me’vâ ve ra‘iyyete ve vâcibe-i dâhil vülât olmağla eşkıyâ-i merkūmânın dahi bî-reyb ü gûş-mâlleri ile havâss-ı merkūmânın şerr u mazarratlarından tathîr ve tatbîkine ihtimâm ü dikkat iylemeleri bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i B. sene 1153

Hüküm 1036: Savaşların bimesiyle beraber Kırım canibi seraskeri olup Dergah-ı muallam topçuları üzerine zabit olan yetmiş beşinci cemaatin çorbacısı Mustafa’nın emrinde olan topçuların lüzumu olan kale ve mahallere nakledilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1036-287-2

Kırım cânibi ser-‘askerî ve ma‘iyyetinde olup Dergâh-ı mu‘allâm topçuları üzerine zâbit olan yetmiş beşinci cemâ‘atin çorbacısı Mustafa *zîde kadruhû*ya hüküm ki

Bu def‘a vüku bulan in‘ikād-ı sulh u salâh sebebiyle ser-‘asker müşâr-ileyh yanında kıyâm iyleyen Dergâh-ı ‘âlî topcularının lüzûmu olan mahallere nakl ve tesyîr olunmaları içün emr-i şerîfîm sâdır oldığı cihetden neferât-ı mezbûrun Ocak tarafından irsâl olunan derfterler mûcibince Kefe ve Efendi ve Açu ve Taman ve Aver kal‘a muhâfazalarına ta‘yîn ve kıyâmına me’mûr olanları ecîlden esâmîleriyle bâ-fermân-ı ‘âlî ve kıla‘-ı merkūmun menzilerine vâz‘ olmağla savb-ı me’mûrlarına irsâl ve hidemât-ı lâzımelerine istihdâm olunmaları içün () irsâl olındı inşâ’allâhü te‘âlâ vusûlünde kırk yedinci cemâ‘atin çorbacısı ma‘iyyetinde olmak üzere sen Kefe muhâfazasına ve dokuzuncu cemâ‘at ile otûzuncu cemâ‘atin çorbacıları Efendi Kal‘ası muhâfızı altmış yedinci cemâ‘atin çorbacısı Aver muhâfazasına ve Açu ve Taman kal‘alarına dahi tertîb olunan neferâtı şeref-sudûr bulan fermân-ı ‘âlî-şânım mûcibince savb-ı me’mûrlarına irsâl olunan nakl u tesyîrleri husûsunda iktizâ eden levâzımâtı ve sâ’ir husûslarını irâ’e ve müzâyaka çekdirmeden ısdâr ve hilâf-ı fermân-ı ‘âlî-şânım vaz‘ ve hareketinden ittikā vü mücânebet iyleyub her birlerin me’mûr oldığınuz mahallerine vusullerini müş‘ir mektûbun ile bu tarafa i‘lâm eylemek içün bi’l-fi‘il Topçubaşı Mustafa *zîde mecdühû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak içün yazılmışdır

Fî evâil-i B. sene 153

Hüküm 1037: Trablusşam, Hama, Humus, Mısır ve Trablus bölgesinden gerek hacıların gövenliğini sağlayacak askerlerin gerekse hacıların ihtiyaçlarının sağlanmasında kullanılacak paranın toplanması ile ilgili hüküm.

1037-287-3

Hâlâ Trablusşam vâlîsi Vezîr Mustafa Pâşâ'ya hüküm ki

Fî'l-âsıl Cerde umûrunun tasvîye ve tensîki Devlet-i 'âlîyye'min a'zâm-ı mehâmmından olmakdan nâşî tertîb ve idaresi husûsu menâfi' ve müdâhale-i tâmm eyâletin yerine tahsîs ve ta'yîn kılınmak lâzım gelüp ve Trablusşam Eyâleti kesîrü'l-mâcidvu-yı menâsıbından olduğuna binâ'en öteden berü Cerde başbuğlığı eyâlet-i mezbûre vâsîlerine mahsûs ve hıdâmet-ı mezbûre masârrıfı içün Trablusşam fâ'izinden yüz elli kîse akçe kârz ve takrîr olunmakla bu mukābelede edâ-i hıdâmet ve vâcibe-i zimmetleri iduği mahsûs iken elli bir senesinde eyâlet-i merkūme mutasarrıfı Sulaf Mehmed Pâşâ'nın fevt ve bihtertâm-ı celîl muhâsılı Ahmed *dâme ikbâlühû*ya tevcîhi hasebiyle tedârükü görülub ve vaktinde îrîşmeğe müsâ'ade-i zamân ve imkân olmaduğundan sene-i merkūmede Cerde hizmeti sâbıka Haleb vâlîsi vezîrim Osman Pâşâ'nın 'uhdesine ihâle kılındıkda Trablus fâ'izinden Cerde'ye sârf ideceği yüz elli kîse akçe mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhden 'afüvv mukābil-i tahsîl ve hazîne-i âmireme nakden teslîm olunmuş idi ba'dehû yüz elli iki senesinde eyelet-i merkūme sen ki vezîr müşâr-ileyhsin sana tevcîh olundukda Mısır'da bulunman hasebiyle vaktiyle îrîşmeyeceğin mülâhazasıyla selefîn mûmâ-ileyhden 'afüvvın mukābil olunan yüz elli kîse akçe senden dahi tahsîl olunmak şartıyla hıdemât-ı merkūme mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh Ahmed Pâşâ'nın gerden ikdâmına ta'alluk olunmak içün senenin Mısır irsâliyesi mâlından dahi ve 'akār-ı düyûnundan olub ve tahsîline îrâde-i hümâyûn u hüsrevaeme ta'alluk itmekle Mısır düyûnuni edâ idinceye dek Cerde berâdı matlûb olan yüz elli kîse akçenin mütâlebesi mevkûf 'ukde-i te'hîr olmuş idi el-hâletü hâzihî bu sene-i mübârekenin Cerde tertîbi vakti tekārub itmekle üslûb u kadîm üzere hıdemât-ı merkūm senden 'uhde-i ihtimâmına tefvîz olunmak iktizâ ider iken gereği gibi kesb-i taviyyet[227] ve vaktiyyete hıdemât-ı hümâyûnuma tahsîl ve miknet içün me'mûriyet-i lâzımın bu sene dahi 'afüvv olunub Cerde başbuğlığa ber-vech-i mâlikâne Hama ve

[227] Metinde "ratviyyet" olarak yazılmış.

Humus mutasarrıfı olup bu def‘a rütbe-i mîr-i mîrân ile Şâm-ı a‘lâ ve Rumili beglerbegliği pâyesiyle kadr u ‘unvânât müvellâ katân Esad Pâşâ *dâmet me‘âlîye*nin devş-i ikdâmına ta‘alluk olunub ber-vech-i mu‘tâd Trablusşam mukāta‘asından yiğirmi beş bin mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe havâle olunmakla bu sûretde gerek sene-i sâbıkadan zimmetinde olan yüz elli kîse ve gerek bu senenin dahi kezâlik yüz elli kîse **[s. 288]** min haysü’l-mecmû‘ seniyyenden üç yüz kîse akçe Cerde bedel ‘afüvvını bi’t-tamâm edâ vü teslîm hazîne-i âmirem eylemek fermânım olmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde iki senelik Cerde bedel ‘afüvvı olan üç yüz kîse akçenin tamamen ve kâmilen senden tahsîl lâzım gelduği cihetden bu bâbda ebvâb-ı ‘özr u ‘illet mesdûd oldığı ma‘lûmun olundukda seniyyet-i merkūmiyyenden iktizâ eden Cerde bedel ‘afüvv sâlifü’z-zikr üç yüz kîse akçeyi mübâşir-i mûmâ-ileyhe bi’t-tamâm teslîm ‘acâleten ve müsâra‘aten hazîne-i âmireme irsâl ve tesyîre bir ân berâd-ı zimmetine ihtimâm ü dikkat ve zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i B. sene [1]153

Hüküm 1038: Sultan Selim Han maktuatından Koç Deresi mukataasına bağlı Gedelik? nam karye toprağında bir kimesne katlolunmuştur. Katil ise belli olmadığı bildirilmiştir. Bu bölgede asayişin ve adaletin sağlanması gerektiği ile ilgili hüküm.

1038-288-1

Kocaili Sancağı mutasarrıfına hüküm ki

Selâtin-i a‘zâm evkāf-ı karyeleri mefrûzu’l-kalem ve maktû‘u’l-kıdem min külli’l-vücûh serbest olmağla vâki‘ olan umûr u husûs evkāf voyvodaları ma‘rifet ve ma‘rifet-i şer‘le rü’yet olunageldüğüne binâ’en nazâret-i sâdr-ı a‘zamda vâkf-ı Sultân Selim Hân *tâbe serâhû* maktû‘atından Koç Deresi mukāta‘asına tabi‘î Gedelik? nâm karye toprağında bir kimesne katl olunub katili nâ-ma‘lûm olmağla ber mûcib-i nizâm ser-sebîl-i vâkf-ı şerîf voyvodası ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘le görülmek lâzım gelüp bu âna dek Kocaili Sancağı mutasarrıfı tarafından müdâhale olundığı livâ ‘askeri şimdi sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin tarafından hilâf-ı mu‘tâd ‘öşr u dem u diyet mütâlebesiyle fukarâ-i ra‘iyyet ve rencîde ve remîde ve perâkende vü perîşân olmalarına bâ‘is bir keyfîyet zuhûr iylediğin haber virilmekle olvechle re‘âyâ-yı vâkf-

ı şerîf tarafından te‘addî ve rencîde olduklarına rızâ-yı hümâyûnum olmamağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin vâkf-ı şerîf re‘âyâsı nizâm-ı serbestiyet mugāyir tarafından ol vechle rencîde ve remîde olunmayub vücûh u te‘addîyâtdan himâyet ve sıyânetlerine mezîd-i dikkat ve hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i B. sene 153

Hüküm 1039: Halep Eyaleti’ne bağlı Azez Kazası’nın bir çok köyü bir çok defa eşkıya saldırısına uğradığından devlete olan vergilerini ödeyemeyeceklerini bildirmişler. Halep ve Azez bölgesinden güçlerinin üzerinde vergi alınmaması gerektiği ile ilgili hüküm.

1039-288-2

Rakka vâlîsine hüküm ki

Eyâlet-i Haleb dâhilinden vâki‘ Azez[228] Kazâsı’nın nice karyeleri müddet-i medîdeden berü Ekrad eşkıyâsı istilâsından perîşân olup henüz ba‘zı firârları yerlerine gelüp zer‘ u hars mübâderet üzere iken ve Haleb ahâlîleri tarafından mütâlebe olunan beş yüz mekârî yük hıntayı edâya kudretleri olmamakla men‘-i husûsuna sen ki vezîr müşâr-ileyhsin sana kâ’imenle i‘lâm ve Kilis ve Azez kādîları başka başka ‘arz u ahvâlleri mahzarlarıyla istirhâm eylemişler Belde-i Haleb sevâd-ı a‘zam ve ahâlîsi kesr olup lâkin ‘arazîsi gayr-i mütelebbid olduğundan hisârlı kurâ tevcîhlerine vemâ itmekle lâzım gelen akvât-ı rûz-i merrelerini fi’l-asl Rakka ve Birecik taraflarından tedârük ile def‘-i mezâlim ve zarûret ve tertîb-i mâdde ve ma‘îşet ile geldikleri ma‘lûm ve mukaddemâ eden seferleri neferiyle levâzım ve edâvât seferiyyenin ekserî Birecik ve ol havâlîlerinden nakl ve tesyîr olunub ‘asâkiri me’mûr ve emr-i serakânın kesret-i vürutları hasebiyle ol semtlerin zehâyirinden ahâlî-i Haleb bâliğ-i kifâyetleri istikâ edememeleriyle bir müddetden berü Azez tarafından dahi bir mikdâr zahîre iştirâsıyla kurâ tevcihlerini tesviye ve tanzîm eyledikleri dahi meşhûd ve meczûm olup bu sûretde öyle belde-i hayme-nîşin mütebala-yı muhad ve ‘ubûr ve giriftâr-ı rehâ ve ‘inâ olmağın mugāyir-i emr-i diyânet mârrü’z-zikr Azez ahâlîsinin dahi tahrîr oldığı vechle pâ-

[228] Metinde “İzaz” olarak yazılmış.

zede-i erbâb-ı şekāvet oldukları cihetden onların dahi terfîh-i hâl ve terhîb-i bâlları lâzıme-i zimmet-i saltânat olmağla bu bâbda merâsim-i hadd-ı i‘tidâle ra‘iyyet vâcib omağın iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde siz ki vezîr müşâr-ileyhsiniz Rakka ve Birecik taraflarının bu esnâda hâss ve rehâsı oldığı sûretde ahâlî-i Haleb’den vücûh-ı intifâsını ve pahtâc? ileyhi oldukları emr-i ma‘âşları tertîb-i sabıkı üzere ol taraflardan tanzîm ve tesviye ve eğer o câniblerde kıllet ve ğedâ-rûnmâ ise Kilis ve Azez semenlerinin sen ve andan olan taraflarından mümkin mertebe akvât-ı rûz-i merreleri sefer râyici üzere tedârük ve tasfîye olunub hâsılı hem belde-i Haleb vâlîsi ve hem Azez’e yazde-i hâsâret olan tarafları mâye-i kûtlarında vücûh-ı meşakatdan sıyânet olunarak vech-i münâsibi üzere tarafeyninin imrâr-ı hüsn ü râhat ve asâyiş ve refâhiyetleri husûsu senin tedbirine havâle olmağla vedâyi‘-i Hâliku’l-‘arz u semâ‘ olan ahâlî ve re‘âyânın tevsî‘-i emr-i mu‘âşeretinde vücûda gelen hıdemâtın mürûr ve meşkûr olmağla nisâr-ı nakdîne kudret ve benden mâ-hasâl miknet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i B. sene 153

Hüküm 1040: Hollanda ile Osmanlı Devleti’nin birbirlerine gönderdiği ferman ve mektupların kayıtlarının tutulması ve bunları getirip götüren ulakların korunup ihtiyaçlarının sağlanması gerektiği ile ilgili hüküm.

1040-288-3

Âsitâne-i sa‘âdetimden Dıraç ve sâ’ir eyâlet-i hudûdlarına varınca vâki‘ olan vüzerâ-i i‘zâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve kuzât ve nüvvâb ve zâbitân ve a‘yâna hüküm ki

Devlet-i ‘âlîyye-i ebed-i karârımla iftihâru’l-ümerâ-i’l-i‘zâmü’l- ûlûvvuya muhtârü’l-küberâi’l-fehhâme’l-Mesîhiyye ve mesâlih-i mesâlîha-i cemâhîre’l-tâ’ife-i Nasrânîyye hâlâ etâlîbe Kral Karlos *hutimet ‘avâkıbuhû bi’l-hayrü’l-reşâd* müceddeden ‘akār-ı râbıta-i mesâlîm-i mesâfât idüb tarafından ‘ahid-nâme ve tasdîk-nâmeler ahz ve i‘atâ olunmakla virilen ‘ahid-nâme-i hümâyûnum şürûtu üzere kral müşâr-ileyh tarafından Der-i devlet-medârım ve kezâlîk bu cânibden eyâlet tarafından emr-i şer‘ edenlerin âminen ve sâlimen ‘iyâb ü zehâbları mühimm ü muktezî olmağın i‘lâm-ı hâl içun (silik) iş bu emr-i şerîfîm irsâl ve () ile ısdâr olmuşdur imdi vusûlünde siz ki müşâr ve mûmâ-ileyhimsiz Der-i devlet-i ‘âlîyye’mle kral müşâr-ileyh beyninde müceddeden

(silik) ve makūle olan mesâfât-ı mü'essire muktezâsı ve 'ahid-nâme-i hümâyûnum şürûtu üzere gerek (silik) ve gerek bu tarafdan giden ûlâklarının âminen ve sâlîmen zehâb ü 'iyâb lâzım gelduği ma'lûmunuz olundukda keyfîyet-i taht-ı kazâlarınızda i'lâm ve işâ'at ve emr-i şerîfîmin birer sûreti sicil-i mahfûza kayd ve sebt itdüb fî-mâ-ba'd emr-i şer' eden ûlâklar ve (silik) emn ü selâmetiyle mürûr u 'ubûrlarına ihtimâm ü dikkat ve muhâfaza ve muhâreselerine bezl-i miknet olunub hilâfından ittikā vü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı B. sene [1]153

Hüküm 1041: Hotin muhafızı olan Sarı Ahmet Paşa'nın vefat etmesi sonucunda yerine Bender'de olan Özi valisi Vezir Numan Paşa tayin edilmiştir. Numan Paşa'dan yerine birini Bender'de görevlendirdikten sonra Hotin'e geçmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

'İlm u haberi verilmiştir

1041-289-1

Sâbıka Bender Kal'ası muhâfazasında olup bu def'a Hotin muhâfazasına me'mûr olan Süleyman *dâme ikbâlühû*ya hüküm ki

Hotin muhâfazasında olan Sarı Ahmed Pâşâ hulûl ecel-i husemâsıyla 'azm-ı der-'ukbâ oldığı haberi bu esnâda vârid olmağla Hotin Kal'ası'nın müceddeden iktizâ eden tanzîmi ve ke'l-evvel Hotin havâlîlerinden ikāmetleri murâd olunan Abıka tâ'ifeseden tahrîri fermânım olan neferâtın tekmîl ve tetmîmi husûslarında zabt u rabta kadîr ve reşîd mütebassır-ı mîr-i mîrân-ı kirâmdan birinin nasb ve takrîri lâzım gelüp ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sen her vechle makdem ve kâr[229]-güzâr ve 'uhdene tefvîz olan umûrun rü'yetine sâhib iktidar olduğunun ma'lûm ve hâlâ Özi vâlîsi vezîrim Numan Pâşâ îlçîler mübâdelesi hidmeti itmâmından sonra gelüp Bender'de ikāmet ve me'mûr oldığı ecîlden senin Bender muhâfazasında gözümün kalmamağla mukaddemâ Bender muhâfazasına mukābil Boğdan cizyesinden temîn olunan senevî on bin gurûş hâssın ile bu def'a Hotin Kal'ası muhâfazasına me'mûr ve ta'yîn kılınmışsındır imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde sen ki vezîr müşâr-ileyhesin

[229] Metinde "kâ" şeklinde yazılmış.

Bender'e vâsıl olmuş isen fehîma ve illâ henüz vâsıl olmamış ise müşâr-ileyh gelub dâhil oluncaya dek zabt u rabta kādîr bir kimesne Bender'de kā'immakām nasb olduktan sonra sen kalkub seyr-i seri ile giderek bir ân akdem ve bir kadem akdem alâ cenâhi'l-isti'câl Hotine varub emr-i muhâfazaya kıyâm ve müceddeden virilen nizâm üzere Genderfakrana? me'mûr Ali *zîde mecdühû*yla bi'l-ittifâk nizâm kal'a ve tahrîr neferâta dâ'ir husûsların ve sâ'ir emr-i şerîfîmle 'uhdene havâle kılınan hâlâtın temşiyet ve icrâsına ihtimâm-ı tâmm idüb senden me'mûn olundığın üzere hıdemât-ı mebrûr ve sa'y-i meşkûre vücûda götürmeye an dikkat ve Boğdan cizyesinde kat olunan hâss-ı merkūm ile tanzîm dâ'ire-i mübâderet ve kal'a-i mezbûreye vusûl ve muhâfazaya kıyâm ve Hotin i'lâm ve işâret eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i B. sene [1]153

Hüküm 1042: Silistre mütesellimliğine getirilen () şahıstan Silistre ve köylerinde bazı rezil şahıs zulüm ettikleri haberi alınmıştır. Bazı ayanlar da devletin belirlediği fiyatlara karşı çıkmışlardır. Bu kişilerin yakalayıp haps edilmesi ve durumun İstanbul'a bildirilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1042-289-2

Silistre mütesellimi () *zîde mecdühû*ya hüküm ki

Sen ki mûmâ-ileyhsin zatında olan rüşd ü dirâyet muktezâsınca def' u ref' erbâb-ı şekāvet ve râhat ve refâhiyet fukarâ-i ra'iyyet senden hıdemât-ı mürûra zuhûru me'mûl olmakdan nâşî Silistre mütesellimliği sana tefvîz ve sipâriş olunub lâkin bu esnâda Silistre ve kurâsında ba'zı erâzil ve eşhâs zuhûr idüb fukarâya gûna gûn mezâlim ve te'addîyât ile rencîde ve remîde ve a'yân mekulesinden dahi ba'zıları fermânım olan mübâya'a husûsuna müdâhale eyledikleri haber virilmekle o makūle mübâya'a husûsunun tavsîline bârî ve 'ibâdullâhın zarar u hâsârlarına mensûb olanların haklarında i'lâm ve isti'lâm ile tefvît-i vakte-i mesâhat olunmayup sizin mâliçun olan sadâkat ve istikāmete binâ'en o misillûları zâbitleri ma'rifetleriyle ahz ve hâbs ve ba'de keyfîyetleri i'lâm ve mübâya'a husûsun bir kıdem evvel pezîrâ-i temşiyetine ve re'âyânın ârâmiş ü râhatlarına ihtimâm-ı tâmm eylemek fermânım olunmağın mahsûsan iş bu emr-i eşrifîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde fermânım olan mübâya'a husûsunun bir ân akdem itmâm ve temşiyetine mübâderet ve

mümâna‘ât ve müdâhale serdiyle te’sîrine bâ‘is olanlar a‘yân ve sâ’irden her kim olurlar ise bilâ-imhâl ânları ve kezâlîk nefs-i Silistre’de ve etrâf-ı kurâda fukarâyı ra‘iyyete îsâl-i mazarrata cesâret eden şekāvet-pîşeleri i‘lam ve isti‘lâm ile tefvît-i vakt u mesâhat itmeyûb itmâm-ı kavîyyle ‘alâ-eyyi-hâl zâbitleri mâ‘rifetiyle bilâ-tereddüd ahz ve muhkem hâbs ve ba‘de keyfiyetleri ‘alâ-vukū‘ Der-sa‘âdet’ime i‘lâm ve işâret ve bu siyâk üzere mübâya‘a mâddesinin bir kadem akdem hasûlüne ve fakra ve sünufunun emn ü emânetlerine sa‘y ü dikkat idüb hâsılı sen ki rütbe-i der’ait ve kurâsının ma‘lûm oldığı ecîlden bu husûslar müstakiben ‘uhdene ihâle kılınmağla göreyim seni emr-i mübâya‘ândan bir sâ‘at mukaddem bir vakf-ı merâm ikmâl ve itamamına ibtidâr ve dâ’ima etrâfa ve eknafa havâle câsûs bâsireti birle taraf ve mesâlîkin ve tedkîk ve tathîrine ve bilâd u ‘ibâdın temîn ve tetmîmlerine bezl-i iktidâr ve lâkin şekāvete ‘alâkası olmayanlara dahi ta‘arruzdan ve celb-i mâl dâ‘îyesinde olmadân gāyetelgāye ictinâb ve ihtiraz ederek sayin meşkûre ve hidametin makbûl olmağa sa‘y-i bişmar eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâhir-i B. sene 153

Hüküm 1043: Anadolu’nun orta kolu bölgesinin nizamını sağlamak için Dergah-ı muallam kocabaşlarından Abdulkerim adlı kişinin görevlendirildiği ile ilgili hüküm.

1043-289-3

Dergâh-ı mu‘allâm kocabaşlarından Menzil tâ’ifesine me’mûr Abdulkerim *dâme mecdühû*ya ve Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ocağı mu‘temed () ve () müstemîrlerine mahsûsan mübâşir ta‘yîn olunan () *zîde mecdühû*ya hüküm ki

Sen ki kocabaş-ı mûmâ-ileyhsin Anadolu’nun orta kolunda vâki‘ menâzilin nizâmı içün emr-i şrifîmle me’mûr olmağla senden menziline varub mefhûm u emr-i şerîfîm üzere nezâret husûsuna nâ’ibi ve beyi ve taht-ı serdâr mâ‘rifetiyle mübâşeret ve mürâselât ile her bir dîvâne âdemler gönderüp a‘yân ve nâ’ib da‘vet eyledikde fakat bir ve iki dîvândan ikişer âdem gelüp ânlar dahi menzilin nizâmına ihtimâm iylemeyub ve sâ’irlerin ekserîsi yeniçeri zümresinden olmalarıyla emr-i şerîfîme âdem-i itâ‘atleri zâhir ve menzil madde-i sâ’ir kendülere mü’ekked ittiğaz iylemelerinden dâ’imâ âdem-i nizâm üzere olması ehemm-i murâdları oldığı bâhir olmağla ocakları tarafından mahsûsan bir mütehayyiz ve mu‘temed kimesne mübâşir ta‘yîn olub olunmakla itâ‘at üzere olunanları te’dîb ederek minvâl-i mezbûr nizâm virilmekle muhtâc olduğunuz

memhûr mektûb gelmesi i‘lâm ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin ocağın mütehayyiz ve mu‘temed âdemlerden olduğuna binâ’en husûs-ı mezbûre mübâşeretiyle ta‘yîn ve irsâl olmuşsundur vardukda bi’l-cümle a‘yân ve nâ’ibi cem‘ ve içlerinde âdem-i itâ‘atleri zâhir olanları menzilin hâlel verenleri ahz ve te’dîb ederek kapucıbaşı mûmâ-ileyhin yedinde olan emr-i şerîfîm mûcibince menzil-i merkūm gereği gibi kat‘î Dîvân-ı hümâyûnum tarafından emr-i şerîfîm sürûru bâbında bi’l-fi‘il başdefterdârım olan Mustafa Atıf *dâme ulüvvühû* i‘lâm itmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâhir-i B. sene [1]153

Hüküm 1044: Akdeniz muhafazasında olan Öküz Öldüren İbrahim Kaptan Selanik taraflarında iken iki kıta Rum korsan gemisinin Limni taraflarında görüldüğü haberi alınmıştır. İbrahim Paşa peşlerine düşerek onlardan bazılarını yakalamış bazı korsanlar ise Malta konsolosluğuna sığınmışlardır. Bu korsanlar Malta konsolosundan istendiğinde ise konsolos yetkilileri bu korsanları vermek istememişlerdir. Bu kaçakların Malta konsolosluğundan mutlaka alınması gerektiği ile ilgili hüküm.

1044-290-1

Ber-vech-i arpalık Selanik Sancağı mutasarrıfı Vezîr Hüseyin Pâşâ’ya Selanik monlâsına hüküm ki

Donanma-i hümâyûnum kalyonlarından bu sene-i mübârekede techîz ve bahr-i Sefid muhâfazasına irsâl ve tesyîr kılınan kâpûdanlardan Selanik taraflarında hıfz ü hırâsetine me’mûr olan Öküz Öldüren İbrahim Kâpûdan Selanik sularında geşt ü güzer üzere iken balçıklık nâmıyla iki kıt‘a izbândûd ve neferi Limni câniblere îsâl ve hasâret üzere oldukları haber virilmeğin tefahhus ederek Selanik’de mesfûrlardan iki neferi ahz ve kusûr yiğirmi üç neferi Selanik’de ve Venedik konsolosundan Malta’ya varub iltica itmeleriyle taraf-ı şer‘den mütâlebe olundukda cânib-i Devlet-i ‘âlîyye’mden tâleb olundukda cansızdır cevabıyla tesellümden imtinâ‘ iyledüği ve mesfûrlar ez-me’sûr olup Limni ve kaftânlık olub ve bir kıt‘a França şehriyesin karşulaşulaşub şehriye-i mesfûr mazarratını darb-ı top ile def‘ iyledüği sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin hasûllarından nâ’ib oldığı gelen i‘lâm ve kağıtlardan ma‘lûm olmağla konsolos u mesfûrun yânında olan yiğirmi üç neferin cümlesi alınub elde olan iki nefer ile ma‘ân mecmû‘ yiğirmi beş nefer izbândûdı sen ki vezir müşâr-ileyhsin tarafından

adem koşub berran Âsitâne-i sa‘âdetime irsâl ve îsâle ve bu cânibden ‘ahid-nâme-i hümâyûn şürûtu icrâ ve in‘ikād olunmak fermânım olunmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde sen ki vezîr müşâr-ileyhsin deger olunan yiğirmi üç nefer izbândûdları konsolos u mezfûrdan tâleb ve bir neferi noksân olmamak vechiyle cümlesini alup mukaddemâ ele giren iki nefer ile ma‘ân min haysü’l-mecmû‘ yiğirmi beş nefer izbândûdı tarafından mukaddem ve mukarrer ona birleşub virilan bedel hükmü mûcibince berran irsâl ve esnâ-i tarîkde gereği gibi muhâfaza ve muhârese itdirerek ‘ahid-nâme-i hümâyûnum şürûtu ve tevcîhinden in‘ikād ve icrâ olunmak üzere irsâl iyleyub emr-i şerîfîme mugāyir hareketden zinhâr ve zinhâr ruhsat ve cevâz göstermemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâhir-i B. sene 153

Hüküm 1045: Balıkesir mahalelerinden biri olan Ali Faki mahallesinin ekseriyetinde Gayrimüslimler yaşadığından buralarda içki içildiği ve bazı Müslümanların da bunlara katıldığı haberi alınmıştır. Bu mahallede bulunan Müslümanların başka mahallere nakledilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1045-290-2

Anadolu vâlîsine ve Balıkesri Kazâsı nâ’ibine hüküm ki

Sen ki Balıkesri Kazâsı nâ’ibi Mevlânâ Seyyid Yunus *zîde ‘ilmühû*sun sa‘âdetime mektûb gönderub Medine-yi Balıkesri muhâlâtından Ali Faki mahlesinde ancak üç beş Müslümân menzili olup âharı kefere menzili olmağla âhar muhâlâtında dahi sonradan Müslümân mahalesinde üç beş kefere iskânıyla menzillerinden şarâb-ı hamr sebebiyle Müslümânlarının dahi ekserî ibtidâ-i fısk u fesâd-ı ‘azîme bâ‘is oldukaları sen ki vezîr müşâr-ileyhsin cümle ahâlî kazâsının i‘lâm ve ba‘de’l-yevm Müslümân mahlesinde Müslümân menzilinde sâkin olan keferelerin menzilatları Müslümânlara ma‘rifet-i şer‘le semen-i misilleriyle bey‘ ve Müslümân mahlesinden ancak kefere mahallesi olan Ali Faki mahallesine ihrâc ve Ali Fakyi mahallesinde olan Müslümânân âhar Müslüman mahallesine ihrâc ve Ali Faki mahallesi ancak kefere içün başka mahalle ve kefere sâkin olmak üzere emr-i şerîfîm virilmek ricasına vâki‘-i hâl bi’l-iltimâsıyla ‘arz iyledüğin ecîlden evvelden vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i Ş. sene 1153

Hüküm 1046: İzmir'de vefat eden İngiliz Hacı Mustafa'ya bir çok kişinin borçlu olduğu iddiası vardı. Gerek borçlu olan kişilerin borçlarını inkar etmesi gerek bazılarının vefat etmiş veya başka yere göç etmiş olduklarından bu hüküm iptal edildiği ile ilgili hüküm.

1046-290-3

İzmir Kazâsı nâ'ibine ve voyvodasına hüküm ki

Sen ki İzmir Kazâsı nâ'ibi Mevlânâ Mehmed *zîde 'ilmühûmâ*sın Der-sa'âdet'ime mektûb götürub sâbıka İzmir'de müteveffâ İngiliz Hâcı Mustafa'nın vasîsi Hâcı Mehmed'in aldığı on bin yüz yüz otûz bir gurûş vücûh u yerden ne mahalle sârf olmuşdur ve vasî-i merkūm zimmetinde ne mikdâr bâkī kalmışdır vech-i şer' üzere vücüh u yere sârf olmuş var ise ândan mâ'adâ vasî-i zimmetinde kalanı bi-eyyi vech-i kân vasî-i merkūmdan veya emvâl ve emlâkından tahsîl idesiz deyü sâdır olan fermân-ı 'âlîyye imtîsâlen vasî-i mezbûr mübâşir ta'yîn buyrulan Hâsekî Mehmed ve İzmir voyvodası Hamza *zîde mecdühû* ma'rifetleriyle huzûr u şer'e ihzâr ve muvâcehesinde feth ve kırâ'at olundukda sem'ân ve ta'iyyeye mübâderet iken târih-i mezkûrda sülüs-ü mezkûrun tenfîzine emr-i 'âlî-şân sâdır olmağla vücûh-ı mu'ayyene ve gayri mu'ayyene ber mûcib ve setre tenfîz ve siyanet idub zimmetinde bâkī bir akçe ve bir habbe bâkī kalmamışdır deyü sâbıka İzmir kādîsı Zekeriyya *zîdet fazluhû*ylanın imzâsıyla mümzâ vü hatmiyle mahtûm iki kıt'a tenfîz ve sa'ya hüccetleri ibrâz ve mûmâ-ileyhim olan kimesnelerin ba'zısı fevt ve ba'zısı diyâr-ı âhar gidüb bir akçe istirdâdı mümkin değildir deyü ber mûcib-i hüccet-i tenfîz ve sa'ya iyledüğini isbât dâ'îyesinde olmağla üç ay mikdârı gâh kal'a-i bendgâha hâbs ve tazyîk olunub bir akçe tahsîl-i haddi imkânda olmadığı sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin 'arz iyledüğin ecîlden mukaddemâ Dîvân-ı hümâyûnum tarafından virilen emrin kaydı terkīn olunmakla vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır

Fî evâil-i Ş. sene 1153

Hüküm 1047: Hollandalı Garman ve Angrad adlı kaptanların gemileri fırtınaya yakalanıp batmış ve kıyıya vurmuştur. Kıyıya vuran bu malları bazı kişiler çalmış. Batan gemide bulunan malları alan kişilerden ücretinin tahsil edilip gemi sahiplerine gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1047-291-1

Husûs-ı mezbûr musâlâha olunub îlçi-i mûmâ-ileyh tarafından virilen ikrâr-ı temessük mûcibince emr-i şerîf sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i Ra. sene [1]154

Eğriboz muhâfızı vezîre ve Eğriboz ve () kādîlarına ve dahi mübâşir ta‘yîn olunan () *zîde mecdühû*ya ve zâbitân ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

Devlet-i ‘alîyye-i ebed-i istimrârımla musâfât üzere olan müste’men tâ’ifesinin tüccârı memâlîk-i mahrûsemde vâki‘ iskelelere ve limânlara sefîneler ile gelüb gidub kendü hatlarıyla alış veriş idüb her hâlde himâyet ve siyânet olunub fırtına gemileri kâraya îrîş olunmadan hükkâm ve zâbitân ve a‘yân emti‘a ve eşyâsını tahliyesine sa‘y ü dikkat ve i‘ânet ve müzâheret iylemeleri ‘ahid-nâme-i hümâyûnda münderic iken bin yüz kırk dört senesinde Neterland kapudânlarından Garman ve Angrad nâm kâpûdan İzmir’den sefînesine İzmir gömrük defteri mûcibince tenbîh ve rîşde-i sevf ve sâ’ir emti‘a-i memnû‘a tahmîl ve teşhîn ve Neterland diyârına gederiken fırtınaya müsâdif ve Eğriboz’da tabi‘î Kızılhisar kurbında Altunburun nâm mahallde başdan kara idüb derûnunda olan emti‘a ve eşyâsını istihlâs ve () hıfz olundukda hükkâm ve zâbitânın âdem-i te‘akkublerinden nâşî ahâlî-i vilâyetden ve etrâf-ı kurâdan Melsun ve Ferkani ve Asture nâm karyelerden eşkıyâ tâ’ifesi hâlâs olan eşyânın bir mikdârı yağmâ ve gāret ve kendüye aldukda Eğriboz muhâfızı olan sâdr-ı a‘zam İbrahim Pâşâ’ya i‘lâm ve müşâr-ileyh tarafından ekîd ü şedîd ve buyruldular ile Kızılhisar Beşluyân ağâsı Mahmud ve Burç ağâsı Mehmed ve sâ’ir ma‘lûmü’l-esâmî kimesneler eşyâ-i mezkûreyi muhâfazaya ta‘yîn olmuşlar iken ânlar dahi iğmâz ve eşkıyâ ile ittihâd ve mahfûz olan emti‘ayı gāret ve kapudân-ı mesfûre olan sefînedemiydi ancak on kîselik eşyâ virilüp bâkıyesi gasb olunmakla eşkıyâ ve a‘yân yedlerinde kalan iki yüz kîselik emti‘a lâzım gelenlerden mübâşir ma‘rifetinle tahsîl ve Âsitâne-i sa‘âdetimde mukīm Nederland îlçîsi Karyolos Kalfun *hutimet ‘avâkıbuhû bi’l-hayr*ın âdemisine teslîm olunmak lüzûmu üzere emr-i şerîfîm sâdır olmuşiken Fermânzade Yusuf Bey’in ve kârındaşı Osman Bey dimekle ma‘rûf kimesneler ile vilâyet kethüdâsı İbrahim ve kârındaşı () ve Turanzade () nâm kimesneler sâdır olan emr-i şerîfîmi icrâ itdirmeyub husûs u mezbûr bir müddet âla hâlihi kalub ba‘de mezbûr Yusuf Âsitâne-i sa‘âdetime geldikte mevâhire ve vilâyetin ser-a‘yânı olmağın cümleye vekâleten on beş kîse akçe îlçî-i mûmâ virilmek üzerinde kul ve karâr olunmuşiken kıbeli’l-edâ ziyâde der-‘akab

matû‘nen fevt olmağla müteveffâ-i mezbûr ile kûl olunan mârrü’z-zikr on beş kîse akçe bâlâda mestûru’l-esâmi a‘yândan tahsîl olunmak içün tekrâr emr-i şerîfîm sâdır olmuş iken ber-takrîbi ile emr-i mezkûrun kaydı terkīn olunub bu vechle meblâğ-ı merkūm tahsîl olunub emvâl-i fe-hûya garkdan yerlerinde kalup Kâpûdan-ı mezfûre gadr oldığı ihbâr olmağla husûs u mezkûr ve sâ’ir teref misillû mektûm ve mahfî kalacak mevâddan olmayup gasb u gāret edenler a‘yân ve ahâlîyanlarında ma‘lûm ve metin olan hâlâtdan iduği vâzıh ve âşikâr olduğuna binâ’en emvâl-i fe-hûye ğaret edenlerden bi-eyyi-hâl tahsîl ve îlçî-i mûmâ-ileyhe edâ vü teslîm olunmak eger zâbitân ve a‘yân bu bâbda ednâ rehâvet ve te‘âmî ederler ise müteveffâ-i mûmâ-ileyh ile kûl olunan meblâğ-ı mezkûr zecren ehem ânlardan vezy kudret ahâlîden tazmîn itdirilmek fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm ile mübâşir-i mûmâ-ileyh mahsûsan ta‘yîn ve irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde siz ki vezîr müşâr ve müvellâ-i mûmâ-ileyhimsiz husûs-ı mezbûrda gereği gibi ittifâk ve ittihâd ve tahsîl-i emvâl-i mağsûbeyi mezîd-i bezl-i ictihâd ederek Ber-minvâl-i muharrer gāret edenleri bulub emvâl-i menhûbeyi ‘alâ-eyyi-hâlin elbette ve elbettte tahsîl ve kâpûdan mesfûra îsâl içün îlçi-i mûmâ-ileyh tarafına mübâşir-i mûmâ-ileyh ile irsâl ve teslîm ile berâd-ı zimmete ihtimâm-ı tâmm iyleyesiz şöyleki bu def‘a dahi a‘yân ve zâbitânın emvâl-i mezkûrenın tahsîlinde ser-i mû te‘âmî ve kusûrları ihbâr olunur ise mukaddemâ kûl olan sâlîfü’l-beyân on beş kîse akçeyi re‘âyâsına ve fukarâsına tahmîl itdürmek içün bi’l-cümle zâbitân ve a‘yân ve dahi vezy kudret ahâlîden zecren ehem bilâ-tereddüd tazmîn ve tamamen ve kâmilen îlçî-i mûmâ-ileyhe îsâl içün mübâşir-i mûmâ-ileyhe teslîm idüb bu husûsda bir ferdi himâyeden ve mikdâr-ı zerre müsâmaha ve tekâsülden gāyetü’l-gāye ittikā vü mücânebet ve bu vesîle ile kasabada müdâhale olmayanlardan ta‘arruzdan ve bu akçeyi re‘âyâ fukarâsına tahmîlinden ve bir dürlü fukarâya cevr u te‘addî olunacak hâlâtdan be-gāyet ihtiraz ve ictinâb olunmak bâbında feran-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i N. sene 153

Hüküm 1048: Kars Kalesi’nde bulunan Dergah-ı muallam yeniçerileri ortalarından altmış yedi cemaatin hasekilerinin bayrağı, kazganı ve tüm askerleri ile Şam muhafazasına gitmeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

1048-291-2

Kars Kal‘ası muhâfazasında yeniçeri zâbiti Hâsekî Mehmed *zîde mecdühû*ya hüküm ki

Muhâfaza-i mezkûrede mevcûd Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ortalarından altmış yedi cemâ‘at hâsekîlerinin bu def‘a Şam-ı şerîf muhâfazasına nakl ü kadem itdirilmelerinin lüzûm ve iktizâsı olunmakla bayrağı ve kazgānı ve ‘umûmen neferâtı ile Kars’dan ihrâc ve Şam-ı şerîf muhâfazaya tesyîr olanları fermânım olmağın () bölüğün () çavuşların Kars’a mübâşir ta‘yîn ve irsâl olunmuşdur vusûlünde orta-i mesfûrun bayrağı ve kazğanı ve ‘umûmen neferât ile ihrâc ve mübâşir mezkûr ma‘rifetiyle bir gûn ve bir sâ‘at mukaddem me’mûr oldukları Şam-ı şerîf nakl u îsâle ve irsâle sa‘y ve ihtimâm iyleyub ‘avkdan ve te’hîrden be-gāyet ihtirâz ü ictinâb iyleyesiz deyu bir fiil Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağâsı vezîrim Hüseyin Pâşâ *edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle mûcibince ‘amel olunmak içün fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır

Fî evâil-i Ş. sene 1153

Hüküm 1049: Sivas Eyaleti’nde ortaya çıkan eşkıyaların köy ve kasabalara saldırdığı, halka zarar verdikleri haberi alınmıştır. Bu bölgede yönetici olan kişilerin bölgelerini araştırıp, varsa eşkıya ve haramzadelerden temizlemeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

1049-292-1

Sivas beglerbegisi Murtaza Pâşâ *dâmet me‘âlîye*ye hüküm ki

Eyâlet-i Sivas güçebe makūlesinden ve Türkmen tâ’ifesinden gözergâh ve makarrları olmakdan nâşî nâ-becâ erâzil ve eşkıyâ serzede-i zuhûr olup bâlâda ‘ibâdullâha irsâl envâ‘-ı hasâretden hâlî olmadıkları inhâ olmağın vülât ü hükkâmdan herbiri havza-i hükûmetlerini vücûd u eşkıyâdan tathîr ve bilâd ve ‘ibâd-ı te’mîn ve tetmîn eylemek vâcibe-i zimmetleri olmak hasebiyle bundan akdem etrâf ve eknâfa evâmir-i şerîfime ısdâr ve irsâl kılınmış idi lâkin sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin zabt u tabt memleket ve terkıye ve te’mîn fukarâ-i ra‘iyyete senden ‘afâfa ve insâf üzere hareket me’mûr olmağla eyâletin dâhilinde olan mahalleri vücûd u harâmzadeden tanzime mübâderet ve bilâd ve ‘ibâd ve ebnâ-i sebîl vücûh u mezâlim ve te‘addîyâtdan himâyet ve sıyânet eylemek fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde dâ’imâ etrâf ve cevânibe gûş u basîret ve ‘ibâd ve bilâd îsâl mazarrata cesâret eden şekāvet-pîşelerin ahz ve muktezâ-i şer‘-i kavîm iktizâ eden ter‘îb ve

terhîblerine dikkat havza-i hükûmete vâki‘ taraf u mesâlîkden ve ‘ibâd u memâlîkden tanzîf ve tathîrine bezl-i miknet ve levâzım ‘afâfa ve insâfa ra‘iyyet ederek mazlûma mu‘în? mu‘ayyen ve zâlime ‘ahid olup fukarâ ve müzâyakadan ârâmiş ve râhatlarıyla isticlâb-ı davat-ı hayriyelerine nisâr-ı nakdîne-i kudret ve lâkin şekāvete ‘alâkası olmayanlara ta‘arruz ve hilâf-ı şer‘-i şerîfe hareket ve fukarâ-yı ra‘iyyet bir gûne mutazarrır olmalarına dahi bir vechle rızâ-yı hümâyûnum olmamakla ma‘âzallâhi te‘âlâ mahzar-ı ‘ikāb-ı hüsrevâneme olacak nâ-marzî ednâ vaz‘ ve hareketden be-gāyet hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ş. sene [1]153

Hüküm 1050: Niğbolu iskelesinde mütesellim olan Silopili el-Hac Hüseyin’in görevden alınarak İstanbul’a gönderilmesi ve yerine işinin ehli birinin getirilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1050-292-2

‘İlm u haberi görülmüşdür

Ber-vech-i Arpalık Niğbolı Sancağı’na mutasarrıf olup Vidin muhâfızı olan Vezîr Mustafa Pâşâ’ya hüküm ki

Hâlâ Niğbolı mütesellimi Silopili el-Hâc Hüseyin *zîde kadruhû* gelüp mûmâ-ileyhe üç dört senesinden berü Niğbolı iskelesinde me’mûr oldığı mir-i mübâya‘anın hesâb ve kitâbını görmekden gayri bundan akdem Özi Nehri’nin îsâle ve ihdâsına me’mûr oldukda bi-tevfîk-i te‘âlâ bir ayağı mecrût olup hareket ve kıyâma âdem-i iktidârından nâşî Müslimlik umûruna öteden âzâd olmağla hıdemât-ı merkūme üzerinden ref‘-i emri ile hesâbı görülmek içün Der-sa‘âdet’ime gelmesine izn ü ruhsat iderek kalmak ric‘asıyla istid‘â eylemekle Vidin ve Belgrad kal‘alarına nakl olunmak üzere bu sene-i mübârekede me’mûr oldığı mübâya‘anın kusûru kalmış ise bir gûn akdem tahsîl ve nakl ve mahallerine irsâl ve tesyîr eylemek şartıyla mûmâ-ileyh Hüseyin *zîde kadruhû*nun üzerinden mütesellimlik hizmeti ref‘ ve sen ki vezîr müşâr-ileyhsin tarafından icrâ-yı merbût âmir bir kimesne mütesellim ta‘yîn olunub mûmâ-ileyh Hüseyin *zîde kadruhû* mîrî ile hesâbı ve kitâbı görülmesi içun Der-sa‘âdet’ime gelmek üzere bi’l-fi‘il başdefterdârım Mustafa Atıf *dâme ulüvvü*hû i‘lâm iylemeğin i‘lâmı mûcibince ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i Ş. sene [1]153

Hüküm 1051: Trabzon Eyaleti'nde vaki Of Kazası ahalilerinin bazılarının imdad-ı seferiyye, hazariyye, rüsumat ve avarız vergilerini tahsildar ve görevlilere vermek istemedikleri haberi alınmıştır. Trabzon beylerbeyinden ve merkezden atanan mübaşirden ahalinin zimmetinde bulunan meblağın tahsil edilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1051-292-3

'İlm u haberi görülmüşdür

Trabzon beglerbegisine ve Der-i devlet-medârımdan mübâşir ta'yîn olunan () *zîde mecdühû*ya hüküm ki

Trabzon Eyâleti'nde vâki' Of Kazâsı'nın ahâlîleri 'an asl huşûnet ve ru'ûnet ile ma'rûf ve envâ'-ı mefsedet ve şekāvet ile mevsûf bir tâ'ife-i gayrî hâ'if olundukları cihetden taraf-ı Devlet-i 'âlîyye'mden evâmir-i 'âlîyyem ile eyâlet-i mezbûreye vârid olan teklîfden 'avârız ve bedel nüzûl mâllarından ve vâlîlerin imdâd-ı seferiyye ve hazariyyesinden ber mûcib-i defter tevzî' icâb eden hisselerini ve kezâlîk üzerlerine edâsı lâzım gelen rusûmât gömrüklerini edâda ta'allül ve i'tiyâd eylediklerine binâ'en bundan başka Trabzon vâlîsi müteveffâ Vezîr Kâra Mustafa Pâşâ'nın kırk yedi ve kırk sekiz seneleri imdâd-ı hazariyyesinden kazâ-i mezbûr ahâlîleri zimmetlerinde dört bin gurûş bâkīyye ve yine vâlî-i esbâk vezîrimYeğen Pâşâ'nın altı bin beş yüz gurûş hazariyyesi tamamen ve kezâlîk vâlî-i esbâk müteveffâ Kefe ser-'askeri Vezîr Mehmed Pâşâ'nın elli iki sene-i hazariyyesinden iki bin gurûş bâkīye ve elli bir senesine mahsûben dahi altı bin beş yüz gurûş hazariyyesi tamamen kalmağla vüzerâ-yı müşâr-ileyhim tarafından bi'l-defa'ât mübâşirler ta'yîn ve taraf-ı Devlet-i 'âlîyye'mden dahi müte'addid evâmir-i 'âlîyyeme ile te'kîd olunmuşiken zatlarında merkûz ve cibiliyetlerinde merkûz olan habâset ve mefâsidâtlarından nâşî bir dürlü itâ'at-i fermânım itmeyûb her kim 'inâd u muhâlefet bâ-becâ-yı ısdâr olmalarıyla ânların hisselerine isâbet eden bu makūle-i tekâlîfeyi tahsîldârlar bi'l-zarûret eyâlet-i mezbûrda vâki' sâ'ir kazâlara tevzî' ve tahmîl ile fukarâ-i ahâlîye ta'cîz idüb ve sen ki hâlâ mîrî mirân-ı mûmâ-ileyhsin senin dahi elli üç senesi hazariyyesinden kazâ-i mezbûrun hazariyyesi olan altı bin beş yüz gurûş henüz virmediğinden gayri sene-i mezbûreye mahsûben 'avârız ve bedel nüzûl mâllarını dâhil tahsîldâra virmeyüp ve

kazâlarından diyâr-ı uhrâya nakl eyledikeleri beş yüz yük katırın ve kezâlîk Diyarbekir'den kazâlarına götürdükleri elli yük elvân-ı bezîn icâb eden resm gümrüğün Trabzon gömrük emînine virmekde muhâlefet itmeleriyle sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin bi'n-nefs üzerlerine varub te'dîb ve nizâmlarına mübâderet iyleduğun takrîrce kazâ-i mezbûr sengistân ve tahâssun edecek mürâz'a ve müteverridesi oldığı ecîlden herbirisi bir mahalle tahâssun idüb 'isyân edecekleri muhakkak ve mezbûrların bu vechle 'isyânları şeâmeti sâ'ir kat' ve kazâlara sirâyet ideceği mukarrer olmağla vüzerâ-yı müşâr-ileyhimsin ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin senin ahâlî-i kazâ-i mezbûr zimmetlerinde bâkī kalan mecmû' yiğirmi altı bin gurûş hazariyyeleri ve elli üç senesinin 'avârız ve bedel-i nüzûl-ı mâlı ve resm-i gümrüğün vermedikleri eşyânın rusûmât gömrükleri ahâlî-i mezbûrdan tahsîl olunub lâkin muhkem te'dîb ve tenkîl olmağa muhtâc oldukları 'umûmen Eyâlet-i Trabzon ahâlîlerinin ihbâr ve inhâ ve bu vechle emr-i 'âlî-şânım sudûrâtı istid'â eyledikleri mevlânâ Trabzon kādîsı Ali *zîde kadruhû*ya 'arz eyledikde mefhûm **[s. 293]** 'arz üzere yağmâ imdâd-ı hazariyye akçeleri mîrî içün tahsîl ve mâl-ı 'avârız ve rusûmât gömrük dahi tahsîldâr ve gömrükçü tarafına teslîm itdirilmek üzere emr-i şerîfîm sâdır olan fermân-ı 'âlî mûcibince taraf-ı Devlet-i 'âlîyye'mden kâr-güzâr mübâşir ta'yîn olunmağın muktezî olmağın sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin husûsu u mezbûr mübâşir ta'yîn ve irsâl olmağla vardukda sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin ma'rifetinle kazâ-i mezbûr ahâlîlerinin zimmetlerinde meccanî olan mârrü'z-zikr yiğirmi altı bin gurûş bâkīyye imdâd-ı hazariyye akçeyi kendülerinden tâleb olunub eger bir def'a edâ eylediklerini müş'ir ve vüzerâ-yı müşâr-ileyhin taraflarından memhûr ve me'mûleye senedât ibrâza kādîr olurlar ise fehîmâ olmadıkları sûretde kat'â 'özr u mazarrat ve 'illetlerine havâle-i sem'-i i'tibâr olunmayup meblâğ-ı merkūm mîrî içün 'alâ-eyyi-hâl kendülerinden tamamen tahsîl ve der-'akl hazariyye bağlanub 'acâleten ve müsâra'aten Der-sa'âdet'ime nakl ve hazîne-i âmireme teslîm olunmak ve kezâlîk elli üç senesi mahsûben 'avârız ve bedel nüzûl mâllarını tahsîldâra ve gömrük emîni icâb giden eşyâların resm-i gömrükçü tarafına bir def'a edâ eylediklerini müş'ir yerlerinde memhûr ve mu'âmeleye tezkîreleri bâkīyyesi ânlar dahi tamamen tahsîl olunub tahsîldâr ve gömrükçü taraflarına teslîm itdirilmek ve eger bu akçelerin fermânım oldığı üzere edâsında yine 'inâd ve muhâlefet eylemek ihtimâlleri olur ise imtîsâl ve itâ'ati cümlenin üzerine vâcib olan evâmir-i 'âlîyyem âdem-i itâ'atleri zâhir olundığına binâ'en sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin cem'iyyet-i kesîre ile üzerlerine me'mûr

kılınub gömrük eden te‘dîb ve tenkîl ve bu akçelerden mâ‘adâ mukaddemâ ba hüccet-i şer‘iyye cânib-i mîrîye nezr eyledikleri otûz bin gurûş kendülerden bilâ-te’hîr tahsîl olunacağı mukarrer oldığı cümlesine tefehhîm ve ifâde ve herbirisi sıhhât-i itâ‘ati sevk ve ihâle olunub eger encâm-ı kârı fikr u mülâhaza birle matlûbât-ı mezkûreyi edâda müsâ‘ade ederlerse fe-bihâ itmedikleri sûretde bâlâda mestûr te‘dîb ve tenkîl hâlâtlarına ve bu akçeler ile ma‘ân nezre akçesinden tahsîl bâ-husûsuna mübâderet olunmak içün keyfîyet-i hâlleri ‘acâleten Der-sa‘âdet’ime i‘lâm olunmak üzere Devlet-i hümâyûn’um tarafından emr-i şerîfîm tahrîri bâbında iftihâru’l-ümerâ-i ve’l-ekâbir bi’l-fi‘l başdefterdârım olan Mustafa Atıf *dâme ulüvvühû*ya i‘lâm eylemek mûcibince ‘amel olunamak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ş. sene [1]153

Hüküm 1052: Cumabazarı ve Eğribucak kazalarında ortaya çıkan ve ahalinin can, mal ve ırzlarına musallat olan, yolları kesen eşkıyaların hakkından gelinmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1052-293-1

Rumili vâlîsine Cumabazarı ve çarşısına ve Eğribucak kazâları nâ’iblerine hüküm ki

Sen ki Cumabazarı Kazâsı nâ’ibi Ahmed Avcı *zîde ‘ilmühûmâ*sın Der-sa‘âdet’ime mektûb götürub Cumabazarı ve Eğribucak ve çarşısına kazâlarının ahâlîleri mahall-i şer‘e varub kazâları bir birileriyle mahlût olmâkla bundan akdem Rumili vâlîleri taraflarından kazâlarından zuhûr eden haydûd ve kuttâ‘-i tarîk eşkıyâsının ahz ve tenkîlleri içün mütesellim-i nasb ve ta‘yîn ve âsûde-i hâl olagelmeleriyle birkaç seneden berü olagelen seferler takrîbiyle takayyüd olundığından kazâlarında ba‘zı şekāvet-pişe fevt olup ekseri tuğyân ve nice nice ‘ibâdullâhın infâz ve hâneleri basub mâlların nehb ü gāret ve katl-i nefs ve etbâ‘-i sebîlin dahi yollara katl ve evlerinde gāret ve gasb ve katl eylediklerinden ber-vech-i diyârânda ikāmet edecek hâlleri kalmayub ahvâlleri dîger gûn olunmağın hâllerine merhameten sâbıka mütesellimleri olan rusûmât zu‘amâ zîde kadruhû her vechle yârâr ve iş-güzâr ve mücerrebu’l-etvâr ve emr-i zabt u rabt delîlü’l-iktidâr olmağın yine kazâlarına mütesellim nasb ve ta‘yîn olunmak edâsına iltimâslarıyla vâki‘-i hâl u muhâresesinde kazâları nâ’ibi Mevlânâ Ahmed ve Eğri Bucak nâ’ibi Mevlânâ Ahmed *zîde ‘ilmühûmâ* dahi başka başka emr-i

şerîfîmle virilmek ricasına ‘arz eyledikleri ecîlden vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak içün yazılmışdır

Fî evâil-i Ş. sene [1]153

Hüküm 1053: Yıllarca devlet hizmetinde de memur olarak bulunmuş olan Bertum adlı Gayrimüslim kendi bağından ve kendi ev halkı için elde ettiği şireyi İstanbul’daki hanesine vergi vermeden nakl etmek istemektedir. Bu konuda kendisine engel olunmaması gerektiği ile ilgili hüküm.

1053-293-2

Dergâh-ı mu‘allâm yeniçeri ağâsı vezîrim Hasan Pâşâ’ya ve hâssa bostancıbaşısına hüküm ki

Bertum nâm zımmî ‘arz-ı hâl idüb mesfûr müddet-i medîdeden berü harem-i hümâyûnum bazârı bilâğı hizmetinde olmağla sebkat ideceğin hıdemât-ı makūlesine üzerine edâsı lâzım gelen hüccet-i şer‘iyyeden mâ‘adâ ‘avârız-ı dîvâneye ve ‘örfiyye ve şukkanın kirâsının hânesine kifâf-ı nefsi içün kendü bağından hasûl iyledüği şire resminden me’kûlât ve meşrûbâtına müdâhale olunmakdan mu‘âf ve müsellem olmak üzere yedine berâd-ı şer‘-i şerîf-i ‘âlî-şânım ihsân olunmakla kendü bağı mahsûlünden hâsıl olan iki bin müt (mora) şireyi bin yüz elli üç senesine mahsûben def‘-i âharda İstanbul’da vâki‘ hânesine nakl murâd iyledukde mümâna‘ât olunduğu bildurub yedine berâd-ı şürût mûcibince sene-i mezbûr mahsûlünden olmağla ol mikdâr medere şîrenin hânesine nakline mümâna‘ât olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve hazîne-i âmiremde mahfûz olan ma‘âdin kalemi defterine müracâ‘at olundukda zımmî-i mesfûr müddet-i medîdeden beru harem-i hümâyûnum bazârın telki hidmeti ve sâ’ir hıdemât-ı ‘âlîyyemde ve emekdâr me’mûr oldığı hıdemât sadâkat ve istikāmet ile emek sebkat idüb sayeste-i merhamet olmağla vech-i meşrûh üzere bin yüz elli iki senesi Cem‘aziye’l-âhirin yiğirmi birinci gününden rikâb-ı hümâyûnum tarafından berâd-ı ‘âlî-şânım virildiği mukayyed olunmağın der-kenârı mûcibince def‘ u âhara nakline mümâna‘ât olunumaya deyü yazılmışdır

Fî evâil-i Ş. sene [1]153

Hüküm 1054: Sinop Kazası ahalileri Deli Hüseyin, Kuğu ve Daldaloğlu adlı eşkıyaların bir çok kişinin evini basıp insanların can, mal ve namuslarına musallat olduklarından şikayet etmişlerdir. Canik muhassılı, Kastamonu ve Bafra serdarları, Sinob serdarı ve gömrük emini ve Sinob Kalalesi dizdarı ve beşluağasından bu eşkıyaların yakalanıp gerekli cezaya çaptırılmaları gerektiği ile ilgili hüküm.

1054-294-1

Kasdamonu kādîsına ve mütesellimine ve serdârına hüküm ki

Sinob kādîsı Mevlânâ es-seyyid sâbık Seyfullah *zîde kadruhû* Der-sa‘âdet’ime mektûb gönderüb Sinob Kazâsı’nın ‘ulemâ ve sulehâ ve etrâf-ı kurâ ve tevâbi‘lerinin re‘âyâları meclis-i şer‘e varub Delî Hüseyin dimekle ma‘rûf nam şakī hevâdârları ile zuhûr ve bin yüz elli senesinde kurâlardından nice kimesnenin hânelerini basub nehb ve emvâl ve erzâk ve katl-i nefs ve hetk-i ‘ırz ile izhâr yağma ve şekāvet ederek bir müddetden beru civârlarında vâki‘ Boyabad Kazâsı müzâfâtından Turhan Nahyesi’nde Gemicioğulları ve Delî Hüseyin ve bunların ma‘iyyet-i eşkıyâ olan kimesnelerin isti‘mâllerine meks ü ictimâ‘ ve bu def‘a etbâ‘ından Kuğu ve Daldaloğlu nâm şakîleri vâki‘ hevâdârlarıyla kazâlarından dört beş katı karyelerini yağmaya min haysü’l-mecmû‘ hâllerinden nehb ü gāret ve nice ‘avrât ve cariyânları darb u ve kurâ cânibinden yiğirmi neferden mütecâviz kimesneleri kayd ü bend ile ele götürub nâhiye-i mezbûrede üç neferi bilâ-emân katl ve bu vechle gûn be gûn iltihâb giden şerâ’it-i mazarratlarından ahâlî-i kazânın firâr ve perâkende vü perîşân olmalarına bâ‘is olduklarına mâ‘adâ eşkıyâ-i mezkûr Sinob ve Samsun iskelelerine nüzûl ve ‘ubûr eden bazirgân-i ahâlî ve tüccâr ve sâ’ir ebnâ-i sebîlin yollarını kat‘ ve mâllarını nehb ve kendülerini katl üzere olduklarından emvâl-i mîrînin âdem-i tahsîline ve umûr u mühimmenin ta‘tîline bâ‘is olup ve olan şekāvet üzere olmalarıyla sen ki Kasdamonu mütesellim-i mûmâ-ileyhsin Canik muhâssılı ve Kasdamonu ve Bafra serdârları ve Sinob ve serdarı ve gömrük emîni ve Sinob Kal‘ası dizdârı ve Beşluağâsı ve darb u harbe kādîr erbâblarıyla bi’l-itiffak eşkıyâ-i mezkûr üzere varub eşkıyâları ahz ve da‘vâ-yı hakk ve ta‘yîn-i mârre eden husâmâlarıyla terâfu‘ ve ihkāk-ı hakk olundukdan sonra haklarında lazım gelen icrâ ve îkāz ve şerr u mazarratları ‘ibâdullâh üzerlerinden ref‘ u def‘ olunmak üzere emr-i şerîfim sudûrâtı bi’l-iltimâs mevlânâ-yı mûmâ-ileyhe ‘arz iylemeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i Ş. sene 153

1055-294-2

Bir sûreti

Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından olup Canik mâhâssılı olan Ahmed *dâme mecdühû*ya ve () kādîsına ve Bafra serdârına

1056-294-3

Bir sûreti

Sinob kādîsına ve Sinob dizdârı ve serdârı ve Sinob gümrük emnine ve Beşlu Ağâsı murâfa-i mezbûrda vâki‘ darb u harbe kādir il erlerine

Hüküm 1057: Rumili’nin orta kolunun sağında ve solunda yer alan yerleşim yerlerinde bulunan görevlilerin kendi bölgelerini araştırıp haydut ve eşkıyalardan temizlemeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

1057-294-4

Rumili’nin orta kolu ve yemîn ü yesârıyla nihâyetine varınca vâki‘ olan vüzerâ-yı i‘zâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve sâdr-ı a’zam kuzât ve nüvvâb ve mütesellimler ve voyvodalar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ’ir zâbitân ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

Vilâyet-i Rumili’nde serzede-i tuğyân olan haydûd eşkıyâsına kat‘â ruhsat ve cevâz gösterilmeyub tecessüs ve tefahhus birle ‘alâ-eyyi-hâl ele götürmek ve ahz olanlardan üç dört neferi tecemmu‘ olundukda der-i zincir mahbûsan mu‘temed âdemler ile kazâ bî-kazâ muhâfaza olunarak tersane-i âmireme irsâl ve tesyîr ele götürülen kimesneler şeriat-ı seniyyem ile mazarr ikrâm ve tevkîr olunmak resm-i kadîm ve daye-i müsterîh olduğundan gayri bu husûs içün mukaddemâ evâmir-i şerîfimle cümleye i‘lâm ve te’kîd dahi olmuş iken bir müddetden berü sibâk-ı merkūme mürâ‘ât mensî ve metrûkan olduğuna binâ’en tersane-i âmireme hâli kalmağla mukaddemâ şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i şerîfîm mûcibince haydûd eşkıyâsı her nerde olduğu haber alnur ise ahz ve ele gütürülub üç dört nefer cem‘ olundukda ber vech-i muharer mahsûsan mu‘temed âdemleriyle ta‘yîn ve kazânızda muhafaza olunarak tersane-i âmireme irsâl ve tesyîr olunmak fermânım olunmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde siz ki müşâr ve sâ’ir mûmâ-ileyhimsiz herbiriniz havza-

i hükûmet ve vücûh u eyâletiniz dâhilinde ve hudûd ve sinorların derûnunda haydût ve kat‘ı tarîk-i eşkıyâsını dâ’imâ tacessüs ve tefahhusdan hâlî olmayarak her nerde ve ne mahallde birden ikeden zuhûr eder ise bir ikin iki olamlarına ruhsat ve cevâz göstermeyub ve kat‘â emân u zamân virilmeyub bi-eyyi-vechi-kân elbette ve elbette bi’l-ittifâk ahz ve ele götürub ve eger bir mahallde cem‘iyyetleri olup üzerlerine varılmada su‘ûbet ve rü-nümâ olmak lâzım gelur ise havâlîlerinizde olan kazânın darb u harbe kādir olanları ile haberleşub bi’l-ittifâk üzerlerine varub muhârebeye kasd iylerler ise siz dahi mukābele ve mukātele ile bi-mennihî te‘âlâ cem‘iyyetlerini tefrîka ve ahz ve ele girenlerden üç dört nefer müctemi‘ olundukda kat‘â eğlendirmeyub cümle ma‘rifetinle üzerlerine cerî vü cesûr âdemler ta‘yîn ve ‘acâleten ve müsâra‘aten tersane-i âmireme irsâl ve tesyîr götürenler mazhâr-ı nevâziş ve’l-ikrâm olacakları musammem iduğini tefehhîm birle mukaddemâ ve şeref-bahşâ-yı sudûr olan evâmir-i cihân-müte‘aımın mazmûn-ı münîfemi icrâ vü tenfîz idüb ihmâl ü te‘âmî ve ihmAliü iğmâz ü tevâneden mübâ‘adet ve bu vesîle ile şekāvete ‘alâkası ve müdâhale olmayanlara dahi ta‘arruzdan ve celb-i mâldan gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet olumak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ş. sene 1153

1058-294-5

Bir sûreti

Rumili’nin sağ koluna

1059-294-6

Bir sûreti

Rumili’nin sol koluna

Hüküm 1060: Niş ve Ata-i Cedid muhafazalarına görevlendirilen askerlerin yeni görev yerleri olan Selanik’e ulaştırılmaları gerektiği ile ilgili hüküm.

1060-294-7

Ocak’da sâbıka zahîrecibaşı olup hâlâ Selanik Kal‘ası muhâfazasında yeniçeri zâbiti olan Ahmed *zîde mecdühû*ya hüküm ki

Şam-ı şerîf muhâfazasına me’mûr iken Niş ve Ata-i Cedid muhâfazalarında bundan akdem ihrâc olanları fermân olunan yetmiş beş ve seksen üç cemâ‘atim ortalarıyla ve

yiğirmi beş bölüğün beşinci sekban ve dört ‘aded Dergâh-ı ‘âlî yeniçeri ortaları Selanik’te savb-ı me’mûrlarına gönderilmek üzere olduğuna binâ’en zikr olunan ortalar mahalle mezbûre vardukda tekrâr haber verinceye değin meks iylememeleri içün işâret olmuşidi elhâlâtü hâzihî bu vechle Selanik’de mevcûd ve âmâde oldukalarına âşinâ olmakla taraf-ı âmiremden ta‘yîn ve fermân olunan sefînelere vaz‘ ve savb-ı me’mûrlarına ‘azm iylemeleri içün fermân olmağın kurûnu’l-emâsil ve’l-akrân () bölüğün () çavuş *zîde kadruhû* mübâşereti ile irsâl olunmuşdur inşâ’allâhü te‘âlâ sen ki zâbit-i mûmâ ilayhsin sâlîfü’z-zikr olundukda dörd ‘aded ortaları zâbitân ve tekmîl neferâtıyla mübâşir-i merkūm ma‘rifetinle tarafı Devlet-i ‘âlîyye’mden ta‘yîn olunan sefînelere vaz‘ ve bir gûn akdem irsâl olunmaları içün sa‘y ve ihtimâm iylemeleri içün bilâ-mûcib ‘avk ve te’hîr itdirilmekden tevakkī vü mücânebet iyleyesuz deyü hâlâ Dergâh-ı mu‘allâm yeniçeri ağâsı olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘alem vezîrim Hasan Pâşâ *edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû* tarafından mühürlü mektûb virmekle vech-i meşrûh hüzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olunmuşdur

Fî evâil-i Ş. sene [1]153

Hüküm 1061: Eşme Kazası’na bağlı Melen nam karye sakinlerinden olan Erselan adlı kişi, etrafına topladığı bazı kişilerle eşkıyalık yaptıkları haberi alınmıştır. Bu eşkıyaların hakkından gelinmesi ve bölgenin eşkıylardan temizlenmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1061-295-1

Ber-vech-i arpalık hâlâ Ohri Sancağı mutasarrıfı Hudaverdi *dâme ikbâlühû*ya ve Ohri () kādîlarına ve sâdr-ı a’zam ağalarından mübâşir ayin olunan Hasan *zîde mecdühû*ya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin bu def‘a tarafından Der-’âlîyyeme vârid olan kâğıdlarda Eşme Kazâsı’na tabi‘î Melen nâm karye sâkinlerinden olup bundan akdem hakkında müte‘addid-i evâmir-i ‘âlîyyeme sâdır olan Erselan nâm şakī şekāvet-i kādîmesinden kat‘-ı nazar bu def‘a Tiran Kasabası sâkinlerinden Zaim Şaban ve Rüstem ve Memivoloğlu İslâm ve Akçahisarlı Süleyman Serdar ve Muhtar ve Berzli Süleyman Gölle ve İsmail nâm şakîleri başısına cem‘ ve Eşme kazâları ahlilerinden seksen kîse akçeden ziyâde tahsîl ve nicelerini katl ve mâllarını yağmâ eyledikleri

ecîlden şer‘le görülub husamâsıyla ba‘de ifrâğım sübût bulan hukūk u ‘ibâd ashâbına red ve ahvâlleri Der-’âlîyyeme i‘lâm olunmak içün sâdır olan emr-i şerîf-i mûcibince mübâşir ta‘yîn olunan mûmâ-ileyhe ma‘rifetiyle ser-eşkıyâ olan merkum Erselan’ı ahz ve husamâsıyla murâfa‘a olundukda vâcibül izâle oldığı ba‘de’s-sübût tescîl ve hamiyyet-i şer‘ olunub kısâsen katl ve rüfekāsı mezkûrun firâr eyledikleri iş‘âr olunmuşiken paşâ-i vâlî-i vilâyetde bulunânların havza-ı hükûmetlerini eşkıyâ ve harâmzadeden hıfz ü hırâset iylemeleri lazım-ı zimmetleri olduğundan gayri bu misillû mezâlim te‘addîyâta cesâret iyleyen firâr-ı mezkûrenin bulundukları mahallde ahz ve şer‘le haklarından lâzım gelen te’dîbleri mübâşir-i mûmâ-ileyh ve zâbitleri ma‘rifetiyle icrâ ile ‘ibâdullâhın ârâmiş ve istirâhatleri matlûb ve maksûd olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde mazarr u te‘addîyât eşkiyâdan ol havâlîlerden tetmîn ve tathîri ile zamân-ı ‘adâlet ve iktidârımda ‘ibâdullâhın refâh-ı hâl ve itminân bâlları senden matlûb oldığı mâlunum olundukda firâr-ı mezkûrun ‘alâ-eyyi-hâl bulundukları mahallde ahz ve da‘vâ-yı hakk ve ta‘yîn-i madde eden husâmâlarıyla taraf-ı şer‘ ve hukūka dâ’ir zimmetlerinde bir nesne sâbit olur ise mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle ashâbına ba‘de’l-istirdâd haklarından lâzım gelen tehdîdatın ma‘rifet-i şer‘ ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ve zâbitleri ma‘rifetiyle icrâ ile havza-i hükûmetim vücûd u eşkiyâden tathîr ve şerr u mazratlarından ‘ibâdullâhın tahliyesi ve te’mîni ziyâde ihtimâm ve keyfîyet-i ‘alâ-vukū‘ mübâşir-i mûmâ-ileyhe i‘lâm ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin sen dahi muktezâ-yı me’mûriyetin üzere mazmûn-ı emr-i şerîfîmin infâz ü icrâsına ikdâm iyleyub lâkin bu bahâne ile şekāvete ‘alâkası olmayanlara ta‘arruzdan ve celb-i mâl misillû ednâ hareketden be-gāyet hazer ü mücânebet olunamak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ş. sene 1153

Hüküm 1062: Ohri Sancağı’na bağlı Esteron Kasabası’nın geneli askeri taifeden oldukları ve aralarında münakaşalı oldukları bilinmektedir. Bu münakaşa sonucunda Ohri Sancağına bağlı Esteron Kasabasından bazı kişiler katl edilmiştir. Ocak tarafından bu sorunun çözüme kavuşturlması için bir mübaşirin görevlendirilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1062-295-2

Ber-vech-i arpalık Ohri Sancağı mutasarrıfı Hudaverdi *dâme ikbâlühû*ya ve () kādîsına hüküm ki

Lîvâ-i mezbûreye tabi‘î Esteron Kasabası ahâlîsinin ekserîsi ‘askerî tâ’ifesinden olmalarıyla birbirlerini istinâden mütegālibane harekete cerâ’ide ve birkaç senden berü vâki‘ olan esfâr takrîbi ile iğmâz olunarak hükkâm-ı şer‘-i şerîf ve evâmir-i münîfeye inkıyâdları olmadığından gayri bu def‘a kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Ebubekir Ağâ dimekle ma‘rûf kimesne ile oğlu Muhtar ve yeğeni İsmail ‘alenen katl ve nice Emin Mehmed’in menzillerini basub garret-i emvâl ile fesâd ve şekāvetlerinin nihâyeti olmadığı bu def‘a i‘lâm ve te’dîb ve gûş-mâlleri lâzıme-i vakt-i hâl olmağla Ocak tarafından bu husûsa bir müte‘ahhid kimesne mübâşir ta‘yîn ve tahsîsi ve irsâl olunmağın iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde mübâşir-i mûmâ-ileyh ile bi’l-ittifâk hareket ederek kazâ-i mezbûrede olan şekāvet-pîşeleri ‘alâ-eyyi-hâl ahz ve da‘vâ-yı hakk ve ta‘yîn-i madde eden husâmâlarıyla terâfu‘-i şer‘ iyleyub zimmetlerinde müberrâ sâbit olan hukūk u ‘ibâd ashâbından istirdâd ve icrâ-yı hakk ve haklarından icâb eden zâbitleri ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle infâz ü icrâ ile keyfîyetleri sıhhâti üzere Der-’âlîyyeme i‘lâm ve ol havâlîlerde şerr u mazarratlarından tathîr ve memleketi hüsn ü nizâm ifrâğ ve tebdîl iyleyub ancak bu vesîle ile şekāvetden ‘alâkası olmayândan ta‘arruzdan ve celb-i mâldan ve hilâf-ı şer‘-i şerîfeye vaz‘ ve hareketden gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır omuşdur

Fî evâil-i Ş. sene [1]153

Hüküm 1063: Sinop Kazasındaki ahali devlete başvurup kazalarında askeri taifesiden kimsenin kalmamasından dolayı eşkıyanın ortaya çıkıp ahalinin can, mal ve namusuna saldırdığını söylemişler. Ocak tarafından haseki zümresinden cesur ve yiğit birinin Sinop’a gönderilip asayişi sağlaması gerektiği ile ilgili hüküm.

1063-296-1

Sinob kādîsı mevlânâ Seyfullah *zîde kadruhû*ya ve Dergâh-ı mu‘allâm yeniçeri hâsekîlerinden () Hâsekî *zîde mecdühû*ya hüküm ki

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin mektûb gönderüp Sinob Kazâsı’nda ‘ulemâ ve sulehâ ve e’imme hutebâ ve şürefâ bâ-ser-hem meclis-i şer‘e varub diyârlarından kadîmeden mustahfazân ve beşlüyândan gayri ‘askerî tâ’ifesinden bir kimesne olmayup seferler takrîbi ile bedel-i deryâ olmak hasebiyle kimi tüccâr ve kimi meddah

ve ba‘zıları dahi neferât-ı hîle ile kırk elli gûn içide orduya[230] dâhil ve hânesine vâsıl ve cümlesi ‘askereden iddi‘âsıyla re‘âyâ ve yeniçeri nâ-ma‘lûm ve eşkıyâ kesret olup kurâ u nevâhî ve çarşu ve bâzârlarda dârü’l-hayriye-i meşâye envâ‘-ı edâvât ve takım ile taraf taraf ‘alenen meclis-i şurb-ı hamr ve dâ’imâ izhâr fısk u deste şekāvetleri müzdâd ve Emîn Mehmed’in ve ebnâ-i sebîlin hânelerini basub yedlerinden mâlların gasb ü gāret ve ehl ü ‘ıyâllerine tecavvuz ve etrâf ve eknâfdan ehl-i fesâdı başlarına cem‘ ve ‘asker eyledik deyü mu‘âfîyet iddiâsıyla nice kimesne gerek menkûha ‘avrât ve bâkīre kızları cebren çekub birbirlerine virub ve murâd eyledikleri fürûht idüb ve kerîhelerinden serdâr tedârük ve zâbitler peyda ve bi’l-cümle umûr u vilâyet ve bey‘ ü şirâ kendülere mahsûs ahkâm-ı şer‘iyyenin cânib-i saltânat ‘âlîyyeden me’mûr olan zâbitân ve hükkâmın âdem-i nüfuzu ve emr-i şerîfîm ile vâki‘ tekâlîf ve umûr u mühimmenin ibtâline gûn be gûn fısk u şekāvetleri terfî‘ ve zulm ü te‘addîleri müzdâd ve ber-vech-i mukâvemet ve ahâlîlerinin tâkatleri kalmayub ahvâlleri dîger gûn olamğla Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ocağı tarafından hâsekîrlerden cerî vü cesûr bir zâbit ta‘yîn ve şer‘ân şekāvet-i zâhir olanları te’dîb ve şerr u mazrratları fukarâ ve zu‘afâ üzerinden def‘ u ref‘ ve hüsn ü nizâm virilub ve bir müddet memleketlerde ikāmet ile ‘ibâdullâhın âsûde-hâl ve müreffehü’l-bâl olunmak ricâsıyla vâki‘-i hâl bi’l-iltimâs ‘alâ-vukū‘a ‘arz ve i‘lam itmekle sen ki zâbit-i mûmâ-ileyhsin kazâ-i mezbûrun nizâmını virmek üzere Ocak tarafından sen ki ta‘yîn olunmak içün bi’l-fi‘il Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağâsı olan vezîrim Hasan Pâşâ *edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû*ya i‘lâm itmekde vezîr müşâr-ileyhin i‘lâmı mûcibince ‘amel olunmak içün yazılmışdır

Fî evâsıt-ı S. sene [1]153

Hüküm 1064: Trabzon beylerbeyi Üçüncüzade Ömer’in Sivas cizyesinden kalma devlete borcu olduğu ve bu borcun ödemesi gerektiği bildirlmiştir. Yine Canik muhasılı Ahmet’ten vergilerin toplanmasında, buğday ve arpa gibi ürünlerin satışında devletin belirlediği miktara göre hareket etmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1064-296-2

Emr-i şerîf mâlîyeden basılub divânda yazılmışdır

[230] Metinde “oduya” şeklinde yazılmış.

Dergâh-ı ‘âlî kapucıbaşılarından olup hâlâ Canik muhâsılı olan Ahmed *dâme mecdühû*ya hüküm ki

Hâlâ Trabzon beglerbegisi olan Üçüncüzade Ömer *dâme ikbâlühû*nun senden matlûb olub pişgâh-ı serîr-i sa‘aded-mesîrem ‘arz olunan defterde Canik mu‘accelesinden beş bin sekiz yüz otûz üç buçuk gurûş kalemiyyesinden bin iki yüz elli gurûş ve cerde berâddan dokuz yüz gurûş ve müteveffâ Mehmed Efendi’nin hissesi Murtaza Efendi’ye tevcîh ve ba‘de takrîr olundukda virilen akçeden hissesine isâbet eden dört bin üç yüz yetmiş beş gurûş ve elli iki senesinin ‘avârız-ı kalemiyyesi içün virilen akçeden hissene düşen dört bin gurûş ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından yedi bin gurûş der-i ‘ahere akçesi mahalline teslîm olunub ba‘de senin tarafından zabt ve akçesi zimmetinde kalan Sivas cizyesinden yedi bin gurûşun min haysü’l mecmû‘ mevâdd-ı merkūmeden yiğirmi bin üç yüz elli sekiz buçuk gurûş ile bundan mâ‘adâ elli senesinde vâki‘ olan sefer-i hümâyûnum içün mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle Canik Sancağı’nın mübâya‘ası fermânım olan zehâyir içün ol hilâlde lîvâ-i mezbûrede sûret-i ğalâ-i rû-nümâ olmak hasebiyle dört bin altı yüz elli beş keyl dakīkin beher kîlesine üçer gurûşdan cem‘â on üç bin dokuz yüz altmış beş gurûş ile yedi bin dört yüz on iki keyl şa‘îrin beher kîlesine ikişer buçuk gurûş cem‘â on sekiz bin beş yüz otûz gurûş ahâlîden kendü rızâlarıyla tahsîl olunub edâ-i bende mîrî tel mübâya‘ası içün akçenin sana iktizâsı oldukdan sonra ‘avârız-ı mukāta‘at mâllarından edâ ederim deyü meblâğ-ı merkūmu sen alup ve zehâyir-i merkūme-i mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından tedârük ve mahalline irsâl olmağla bu iki maddeden iktizâ eden otûz iki bin dört yüz doksan beş gurûş senin zimmetinde kalup husûsât-ı merkūm içün senden min haysü’l-mecmû‘ elli iki bin sekiz yüz elli üç buçuk gurûş matlûb oldığı tahrîr olunmuşiken ber-muktezâ-yı umûrda âhar tarafa gadr olunmamak veçhiyle ibtidâ-i keyfîyetin ve hakīkati ma‘lûm omak lazum gelur ise geldüğüne binâ’en ‘arz olunan defterin bir sûreti ihrâc ve tarafına irsâl olunmakla mevâdd-ı merkūmeye dâ’ir yedinde olan senedât ve şer‘-i şerîfe mütâbık ve iktizâ eden cevâb ve kelimâtın ne ise bi-vech hilâfından ‘âri vechle selâmeti üzere irsâl ve işâret eylemek fermânım olmağla mahsûsan iş bu emr-i eşrifîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde sen ki muhâssıl-ı mûmâ-ileyhsin merâm-ı merkūmeye dâ’ir sahîh-i senedât ve şer‘-i şrife mütâbık (silik) nesne hilâfından ‘ârî vechle sıhhât ve hakīkatı i‘lâm ve senedât-ı şer‘iyyem bir âdemin iyi mi olur ne tarîkle olur ise Der-sa‘âdet’ime irsâl idüb ancak bu bâbda mezîd-i tahrîr ve dikkat ederek zinhâr ve zinhâr sonra hilâfı zuhûr edecek

senedât ve tahrîrâtdan gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ş. sene [1]153

Hüküm 1065: Eflak ve Boğdan taraflarından gemiye yüklenip İstanbul'a doğru gönderilen gemi fırtınaya yakalanıp Şile civarında karaya oturmuştur. Bu geminin kurtarılıp gemide bulunan saf yağın İstanbul'a gönderilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1065-296-3

Şile ve () nâ'ibleri ve iskele emnleri ve zâbitânâ hüküm ki

Eflak ve Boğdan havâlîlerinden her gün mübâya'a olunan revgan-ı sâdenin on beş yük mikdârı yağı garb sefinesine tahmîl ve Âsitâne-i sa'âdetime gelür iken ma'âzallâhi te'âlâ şirret rüzgardan nâşî Şile nâm mahallde karâya düşub siz ki mûmâ-ileyhimâsız ol mikdâr revgan-ı sâdeyi zabt itmeniz ile bu husûs u sıhhatiçün () hâsekî mahsûsan mübâşir ta'yîn olunmakla ve mübâşir-i merkūm ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le ve vâzıh ve elinde olanlardan bir mikdâr revgan-ı sâde tahsîl itdirilub nakl ve ta'allül ve muhâlefet idilmemek bâbından fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâhir-i Ş. sene [1]153

Hüküm 1066: Gönye sancağında bulunan ahalinin geçmişten kalma borçlarının olduğu ve bu borcun senede üç taksit ile ödemeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

1066-297-1

Lîvâ-i Mezbur ahâlîsinin bi-tev' ve rızâ beher sene edâsına ta'ahhüd oldukları hazâriyleri fî-mâ-ba'd rızâları ile şürût u hazariyye üzere senede üç taksîd ile tahsîl olunmak üzere emr-i şerîfe yazılmışdır

Fî evâil-i Ş. sene [1]153

Gönye Sancağı'nda vâki' olan kādîlara hüküm ki

Gönye Sancağı'na vâki' kazâlardan lîvâ-i mezbûr mutasarrıfı içün tertîb olunan imdâd-ı hazariyye sefersiz vâkitlerde kayd ile gelen hatt-ı i'tidâl üzere senede üç taksîd ile virile deyü hazariyye tertîbi defterden mukayyed olup makārdât bu tarafa ma'lûm olmadığından sancâk mutasarrıfları sâbıkına kanâ'at itmeyûb ziyâde mütâlebesiyle her

sene birer gûn nizâ‘ hudûsuyla ahâlînin perâkende nakdîne bâ‘is olmağla lîvâ-i mezbûr ahâlîleri bi’l-ittifâk meclis-i şer‘e varub hazariyyenin ibtidâ vaz‘ında lîvâ-i mezbûr mutasarrıfı içün Gönye Kazâsı’na iki yüz on iki buçuk ve Batum Nâhiyesi üç yüz doksan iki buçuk ve Arhova Kazâsı’na bin kırk iki buçuk ve Volça Nâhiyesi’ne üç yüz elli ve Atina Kazâsı’na bin üç yüz beş min hâysü’l-mecmû‘ üç bin yedi yüz iki buçuk gurûş tertîb ve sicillâtlarında mahfûz ve mukayyed olduğunu Kaş kādîsı İsmail ve Gönye ma‘a Batum kādîsı Mehmed ve Atina kādîsı Diger Mehmed ve ma‘a Volça nâ’ibi Osman zîdet fazluhûm imzâlarıyla mümzâ vü mahtûm hüccet-i şer‘iyyeye virilub mazmûn-ı hüccet-i mü’teber nâ’ib-i mûmâ-ileyh tarafından i‘lâm olunub katân li’n-nizâ‘-ı ve’r-rahmânü’l-fukarâ zikr olunan kazâların hazariyyesi makarrdat üzere Dîvân-ı hümâyûnum kalemine kayd olunub ziyâde mütâlebesiyle rencîde ve remîde olunmamaları içün emr-i şerîfîm virilmek bâbında lîvâ-i mezbûr ahâlîleri ‘arz-ı hâl ile istid‘â itmeleriyle bu gûne hazariyyesi ma‘lûm olmayan kazâların hazariyye nizâ‘ları zuhûr itdikde ibtidâ-i vaz‘inde o kazâya ne mikdâr hazariyye vâz‘ ve tahmîl oldığı sicilâtdan ba‘de ihrâc mukayyed oldığı vechle şürûtuyla götürub mahalline edâ vü teslîm eyledikden sonra ziyâde mütâlebe oluna deyü evâmir-i şerîfe ve verilegelen evâmir-i ‘âlîyyemin mazmûn-ı münîfi bu def‘a suhullet muktezâsınca ahâlînin îrâd eyledikleri iltimâslarına mütâbık idüği iftihâru’l-emâcid ve’l-ekârim bi’l-fi‘il re’îsü’l-küttâbım olan Mustafa *dâme mecdühû*ya i‘lâm iylemeğin i‘lâmı mûcibince ‘amel oluna deyu emrim olmuşdur buyurdum ki vusûl bulduk da bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel dahi mûmâ-ileyhimin i‘lâmı mûcibince zikr olunan kazâların hazariyyesi sicillât muktezâsınca makarrdât üzere Dîvân-ı hümâyûnumûm kalemine kayd olunmakla ahâlî-i merkūm hazariyyelerini mukayyed oldığı vechle şürûtuyla götürub mahalline edâ vü teslîm eyledikden sonra ziyâde mütâlebesiyle te‘addî ve rencîde itdirmeyub mazmûn-ı emr-i şerîfîmle ‘amel olunasız

Fî evâsıt-ı Ş. sene [1]153

Hüküm 1067: Belgrad uzunçarşısında bulunan Mühürdar Gazi Ahmed Ağa Camisi’nin büyütülüp genişletilmesi için etrafında bulunan dükkan, ev ve arsaların satın alınması gerektiği ile ilgili hüküm.

1067-297-2

Tashîh olundığı üzere tebdîl-i şud

Hâlâ Rumili vâlîsi olup Belgrad muhâfızı Vezîr Ahmed Paşa ve monllasına ve defterdârına hüküm

Dârü'l-cihâd kal'ası Belgrad'da vâki' câmi'a ve mesâcidin ihyâsına ricâl-i Devlet-i 'âlîyye'mden tâleb olanlara bundan akdem izn-i hümâyûnum erzân kılınmak hasebiyle hâlâ re'îsülküttâbım olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Mustafa *dâme mecdühû* dahi Belgrad'a varışında uzunçarşı başında bir tarafı tarîk ve bir tarafı hamam yolu ve bir tarafı kûl çavuş hânesi ve bir tarafı 'arsa hâli ile Mühürdâr Gazi Ahmed Ağâ Câmi'i dimekle ma'rûf câmi'-i şerîfînin binâ ve ihyâsı içün me'zûn olmuş idi mahall-i merkūm rü'yet itdirildikde câmi'-i mezbûrun kıblesi tarafından tûlen altmış zirâ' ve âhar mahallerden birer mikdâr 'arsa iştirâsına muhtâc ve câmi'-i merkūmun hudûduna tûlen ol mikdâr 'arsa dahi müceddeden ba'de'l-fesh-ı zemîn-i kârgîr cevâ'ib-i erba'ası duvârlar taş ve sakafı kereste olmağ üzere ve vakf-ı içün bînâsı muktezî ba'zı dekâkîne ihtiyaç mukarrer ve ber-vech-i muharrer müceddeden bînâsına şürû' ve mübâşeret olunan câmi'-i şerîfenin 'arsa-i kadîmesinden başka sâ'ir ebniye ihdâs olunancak 'arsalar ve vâkfîyete münâsib ba'zı büyût ve dekâkîn mübâya'a ve iştirâ olunmak lâzım gelmekle dekâkîn ve sâ'ir ebniye içün iktizâ eden 'arsalar ve vakfiyete münâsib ba'zı büyût ve dekâkin münâsib bahâsıyla sen ki defterdâr-ı mûmâ-ileyhsin tarafından iştirâ ve mülkıyyeti senden i'tâ ve keyfîyet-i 'arz u i'lâm olunmak üzere re'îsülküttâbım mûmâ-ileyh tarafından inşâ olunmak vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı Ş. sene [1]153

Hüküm 1068: Yorgan, Gedikli, Hamid'de sakin Çakal cemaatlerinden bazı eşkıyalar Akşehir ve Karaağaç taraflarından Alanya, Bursa, İzmir ve Antalya taraflarına giden yollara pusu kurarak gelip geçenleri soyup mal ve paralarını almışlardır. Bu eşkıyaların Hamid Sancağı'nda bulunup birkaç gün sonra kışlak olarak kullandıkları Teke Sancağı'na ve Aydın sahillerine varacakları haberi alınmıştır. Bu eşkıyaların yakalanıp gerekli cezanın verilmesi gerektiği ile ilgili hüküm.

1068-297-3

Ber-vech-i arpalık Alaiye Sancağı mutasarrıfı Seyyid İbrahim Pâşâ *dâmet me'âlîyehû*ya ve () ve () kādîlarına hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp lîvâ-i mezbûrda vâki‘ ‘ulemâ ve sulehâ ve eyyime ve huteba ve sâ’ir a‘yân ve fukarâ-yı serâhım tarafına varub bundan vukū‘ bulan envâ‘-ı fesâd u şekāvetlerinden nâşî Kıbrıs Cezire’sine nakl ve iskânları fermânım olan Yorgan eşkıyâsından Hâcı İshakoğlu Abdulhak ve kârındaşları Süleyman ve Hasan ve Acvaroğulları dimekle ma‘rûf yârâmazlar bir tarîkle mahall-i iskânlarından firâr ve İçil Sancağı’na duhûl ve Gedikli cemâ‘ati şekāvet-pîşelerinden Sarıklıoğulları neferâtı bölükbaşı ve Bekir Ağâ dimekle meşhur Çerkezoğulları ve Gürcü Ali ve Çolak Hasan ve Eski Yorgi’den sâ’ir refîkleri olan şakîler itâ‘at-i emr-i ‘âlî iylemediklerinden ânları dahi firâren Kıyâmlar Dağı’na varub Hamid’de sâkin Çakal cemâ‘atinden Arab kasımoğulları ve Hamdioğulları nâm yârâmazlarıyla ittifâken Sarıkayaoğulları kârındaşı şakī mezbûr Ebubekir ve sâ’ir avânelerin üzerine otûzar ve kırkâr atlu ile Akşehir ve Karaağaç câniblerinden Burusa ve İzmir ve Antalya taraflarına giden yollara ve belde havale ve ‘ale’d-devâm ebnâ-i sebîlin yolları kat‘ itmek gāret-ı müstemîrreleri olmağla iş bu sene-i mübârekede cem‘aziyel âhirenin âhiresinde Beyşehri Kazâsı kurbında ticaret tarîkiyle Âsitâneye ‘azîm olan Manavğat kazâsından Seyyid Hâcı Ali ve Hâcıoğlu Mustafa ve Beyşehri ahâlîsinden Kâra Mehmed ve Türkmen Ahmed ve Sarı Ahmed nâm kimesnelerin ‘alenen yollarına inub iki yük îmişin ve sâ’iren beş buçuk kîselik eşyâ ve bin yüz gurûşluk nakdîni ve sekiz re’s deve ve bir re’s katır ve iskerlet çûka yağmurluk ve sâ’ir emvâl-i eşyâları gasb ü gāret ve kezâlîk medine-i Alaiye Kazâsı’nda Halil Ağâzade Seyyid Mustafa ve Sarı ve Hâcı Musa Ağâsı ve serdârı oğlu Hüseyin ve sâ’ir ma‘lûmu’l-esâmî rüfekāları ‘alâ tarîke’t-ticare medine-i Konya’ya götürdükleri kahve ve pirinç ve sabun ve bez ve sâ’ir emti‘a mütenevvi‘adan on dokuz yük emvâl ve eşyâları ile yiğirmi re’s katırları mâ-beyn-i mahallde nehb ü gāret ve Alaiye Kazâsı’nda vâki‘ Mahmud Seydi evkāf-ı re‘âyâlardan Çırpanlu fukarâları zahîre mübâya‘aları içün Kızılağaç Kazâsı’na vardukda otûz üç ‘aded develeri ve bir re’s kısrâkları ahz ve Manavğat Kazâsı’nda Aşıklar Karyesi’nden Ömer ve Hüseyin ve Abdal nâm kimesne dahi kasaba-i Beyşehri’ne giderler iken Taşkan Kazâsı’ndan şakīyânlar kâryasi kurbûnden ünlerine inub on üç yük deve ve pirinçleriyle yüz gurûş mikdârı nakit **[s. 298]** ve sâ’ir üç kîse giden İzmir mâlların gāret u kendülerin darb u mecrûh ve Alaiye Kazâsı’nda Kestel Karyesi ahâlîsi dahi hınta mübâya‘asına giderler iken hâlâ Burgan voyvodası Kâra Mustafa dimekle ma‘rûf kimesne Karaman kurbinde fukarâ-i mezkûru ahz ve der-zencîr ve bi-gayr-i hakk ve dört yüz elli gurûş akçelerini

aldığından mâ‘adâ cezîre-i mezkûreya iskân ve takrîr olunan Burgan’dan Mesud ve Veysi ve Hâcı Hamdioğlu Süleyman nâm şakîler dahi bir târihle huruç ve firâr eden ve ser-eşkıyâ olan mezkûr Hâcı Araboğlu Abdulmetin ve kârındaşı Süleyman ve Hasan ve Delî Hüseyin ve isbât ve dede Acavetoğulları Zekeriyya ve Çakliye’den ba‘zı yârâmazlar ile ‘ale’l-ittifâk taraf taraf kat‘â tarîk ve nehb ü gāret emvâl misillû fesâd u şekāvet kasd itmeleriyle ‘ibâdullâhın emn ü râhatları bilkullye maslûb ve zikr olunan kat‘â tarîk-i eşkıyâsının ekserîyesi hâlâ Hamid Sancağı’nda sâkin olup birkaç gûnden sonra meştaya Teke Sancağı’na ve Aydın sevâhîline varacakları berîhî olmağla düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘alem Anadolu vâlîsi vezîrim Veli Pâşâ *edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû* ma‘rifetiyle bulundukları mahallde ahz ve ele götürub bir minvâl-i mahallde gasb ü gāret eyledikleri emvâl-i Müslimîn her ne ise ashâbına ba‘de istirdâd şerr u mazratları bilâd ve ‘ibâd üzerlerinden def‘ u ref‘ ve ‘ukūbât-ı meşrû‘adan haklarında lâzım gelen icrâ ve bakîyeleri mahall-i iskânlara nakl ve iskân olunmâları bâbında emr-i şerîfîm virilmek recâsına vâki‘ hüsn-i bi’l-iltimâs sen ve İbradil kādîsı Süleyman ve Tokat kādîsı es-Seyid Hıdır ve Takvacı Alaiye kādîsı Seyyid Halil zîde kadruhûmâ başka başka ‘arz ve Alaiyye ve Beyşehri sancâklarından vâki‘ ‘ulemâ ve sulehâ ve e’imme ve hutebâ ve meşâyih ve sâdât-ı kirâm ve sâ’ir ahâlî-i fukarâ mahzarlarıyla i‘lâm ve istirhâm itmeleriyle eşkıyâ-i mezkûr ‘alâ-eyyi-hâl ahz ve ashâb-ı hukūkun hakları ba‘de’s-sübût istirdâd olunduktan sonra ‘ukūbât-ı meşrû‘adan haklarında icâb edeni icrâ ve bakıyyeleri mahall-i iskânlarına nakl ve tesyîr olunmâları bâbında Anadolu vâlîsi vezîr müşâr-ileyh ile emirü’l-ümerâ-i kirâm Teke Sancağı mutasarrıfı Mehmed *dâme ikbâlühû*ya hitâben emr-i şerîf-i ‘âlî-şânım sâdır olmağın sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin eşkıyâ-i merkūm eger Alaiye Sancağı’na firâr ederler ise sen dahi vech-i meşrûh üzere şeref-âfte-i sudûr olan fermân-ı celîlü’l-karârım mûcibince ol tarafa varan eşkıyâ-i merkūmeyı ‘alâ-eyyi-hâl ahz ve ele götürüb hukūk u ‘ibâd ba‘de’l-istirdâd ‘ukūbât-ı meşrû‘ada haklarında icâb eden icrâ ve bakîyeleri mahall-i iskânlarına nakl ve tesyîre ihtimâm olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı Ş. sene 1153

Hüküm 1069: İstanbul’da inşa olunacak hamam için gerekli olan mermerler Marmara civarında ocaklarda kesilmiş bir şekilde durmaktadır. Bu mermerlerin iskeleye

taşınması konusunda ahaliden ücretleri karşılığında hayvan ve arabalarıyla yardım etmeleri gerektiği ile ilgili hüküm.

1069-298-1

Marmara nâ'ibine ve Marmara sûbâşısına hüküm ki

Kitaphâne-i hümâyûnum evkāfı içün Âsitâne-i sa'âdetimden müceddeden binâ ve inşâ olunan hamâma iktizâ eden mermerler Marmara cânibinden kat' olunub iskeleye nakl içün kifâyet mikdârı ârâba ve öküzler ücretleriyle ve re'âyâdan tedârük ve mermerler re'âyânın i'ânlarıyla sefînelere tahmîl ve pey-der-pey Âsitâne-i sa'âdetime irsâl ve tesyîr itdirilmek içün bundan akdem emr-i eşrifîm ısdâr ve irsâl olunmuşiken siz ki mûmâ ilehimasız re'âyâya mu'âvenet ile iktizâ eden öküz ve ârâbaların tedârükünde tâmâh ve tekâsülünüzden nâşî kat' olunan mermerler dağında kaldığı ihbâr olunmakla bu tarafda mermerin mübâya'asına ve itmâmı murâd-ı hümâyûnum binânın tâ'mirîne bâ'is olduğundan müstehakk eşedd-i 'itâb ve 'ikāb olmuşlardır imdi emr-i şerîfîm vusûlünde siz ki mûmâ-ileyhimâsız fî-mâ-ba'd kat' olunan mermerleri bir ân ocaklarda bekletirmeyub iskelelere nakl içün iktizâ eden ârâba ve öküzleri re'âyâya mu'âvenet ile ücretleriyle ile 'alâ-eyyi-hâl tedârük ile bir kıdem mukaddem re'âyânın i'ânetleriyle iskeleye nakl ve sefînelere tahmîl ve pey-der-pey 'acâleten ve müsâra'aten Âsitâne-i sa'âdetime irsâl ve teslîm ihtimâm ü dikkat itdirub bir dürlü tâmâh ve tekâsülden ve emr-i şerîfe mugāyir mikdâr-ı zerre hareketden gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet iylememeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı Ş. sene 1153

Hüküm 1070: Marmara Nahiyesi'nden kütüphane-i hümayun vakfı için yapılacak Çifte Hamamı'nın inşaatında kullanılmak üzere İstanbul'a mermer gönderilecektir. Bu mermerlerin iskeleye taşınması konusunda ücreleri karşılğında arabaları ve hayvanlarıyla ahaliden yardımcı olmaları istenmiştir. Fakat Kela-i Bayrak? Adlı köyde yaşayan İbrahim adlı kişi sorun çıkarmış ve halkı bu yardımları yapmamaları konusunda kışkırtmıştır. Mermerlerin bir an önce İstanbul'a gönderilmesi ve bu kişinin uyarılması gerektiği ile ilgili hüküm.

1070-298-2

Marmara nâ'ibine ve Marmara sûbâşısına () mermerler içün mübâşir ta'yîn olunan () Hâsekî *zîde kadruhû*mâya hüküm ki

Kitaphâne-i hümâyûnum evkāfı içün müceddeden binâ olunan çifte hamâmların lâzım olan mermerleri Marmara Nâhiyesi'nden kat' olunan mermerleri iskeleye nakl içün iktizâ den ârâba ve öküz ücretleri ile re'âyâdan tutulub ve re'âyânın mu'âvenetiyle ile iskeleye nakl içün bundan akdem evâmir-i 'âlîyyem sâdır olmuş iken nâhiye-i mezbûreye tabi'î Kela-i Bayrak? nâm karyenin hayvânâtı kesr ve mermer kat' olunan ocaklara kârib-i mahall olmağla ücretleri de kendülerden hayvânât tâleb olundukda karye-i mezbûr ahâlîsi a'yânından İbrahim nâm şakī kendü hâlînde olmayup re'âyâyı ifsâd ve tahrîk itmekle mezbûrun tahrîki ile sâ'ir kurâlar virsunlar ba'de bizler viriruz deyü mugāyir emr-i âlîye virmekden imtinâ' el-yevm husûs u mezbûr içün müceddeden iştirâ ve i'mâl olunan hayvânlara sevk ve i'mâlînden hazır olunub hâlâ ocakda kat' olunan mermerden âdem-i civânâtdan nâşî Akhisar'da kaldığı ecîlden iskeleye nakl bu tarafdan mahall-i cânibe mermerin âdem-i vürûduna bâ'is bu vechle mermerin şart-ı müzyâkısına ve umûrdan te'hîr ve ta'tîline bâdî olmağla imdi 'alâ-eyyi-hâl karye-i mezbûrede mevcûd olan hayvânâtdan kifâyet mikdârı hayvan ücretleriyle ahz ve ahâlîsinden i'ânâtlarıyla hâlâ ocaklarda hazır olan bundan sonra kat' olunan mermeri iskeleye nakl ve itmâm oluncaya değin i'mâl ve ikdâm olunub ve mezbûr İbrahim nâm şakī fî-mâ-ba'd dahi kendü hâlînde olmayup re'âyâyı tahrîk ile husûs-ı mezbûrun te'hîrine bâdî olacak misillû harekete tasaddî ederler ise haklarından gelineceği kendüye tefehhîm olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı Ş. sene 1153

Hüküm 1071: İznikmid iskelesine gemisiyle giden Mehmet Reis'in gemisinde taşıdığı ticaret mallarıyla İstanbul'a gitmesi gerektiğiyle ilgili hüküm.

1071-298-3

İznikmid kādîsına ve İznikmid gömrük emînine hüküm ki

İstanbul gömrük emîni es-seyyid İsmail *zîde mecdühû* Der-sa'âdet'ime 'arz-ı hâl idüb bu def'a masraf-ı maddeden yerîm ve fe-hüve ve mer'amın ve sâ'ir emti'a-i Mısrî ile memlû üç direkli re'îsi Mehmed Re'îs sefîne-i mezbûr ile doğri İznikmid cânibine mürûr eyledikde sefîne-i mezbûr İznikmid iskelesine bir hulûl ve bir dâne ihrâc

itmeyûb mecmû‘a u hemûlasını Âsitâne-i sa‘âdetime nakl ve ihbâr itdirilmek bâbında emr-i şerîfîm irsâl ittirilub vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak içün yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ş. sene 1153

Hüküm 1072: Belgrad Kalesi muhafızlığı Rumili valisi Vezir Ahmed Paşa'ya, Vezir Mustafa Paşa'nın ise Sofya'ya tayin edildiği bildirilmiştir. Vezir Mustafa Paşa'dan Sofya'ya gidip oraya yerleşmesi gerektiğiyle ilgili hüküm.

1072-299-1

Belgrad Kal‘ası muhâfızı Vezîr Mustafa Pâşâ'ya hüküm ki

Sen ki vezîr müşâr-ileyhsin tarafından gelinen kâğıdda harâç-ı ‘örfiye olan âlet te'mîne giderek lâzımeye bedel olmakdan nâşî temşiyet-i umûr u mühimmeye âdem-i kudret ve mahall-i âhara nakl ve tahvîlinden tahrîr ve iltimâs olunmuş iltimâsın kârin-i kabul olmağla Belgrad muhâfızlığı hâlâ Rumili vâlîsi vezîrim Ahmed Pâşâ tefvîz olumak hasebiyle makārma muhâfızlık içün sana ta‘yîn olunan hâsekî ile Sofya'ya gelüp bir münâsib-i hâlîne dek medine-i Sofya'da ikāmet eylemek bâbında fermân-ı hümâyûnum sâdır olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi Rumili vâlîsi vezîr müşâr-ileyh Belgrad'a vâsıl olunduktan sonra sen kal‘a-i Belgrad'dan kalkub Sofya'ya gelüp ta‘yîn olunan hâsekî ile bir münâsib hâlâta dek medîne-i Sofya'da ikāmet ve devâm-ı ‘ömr u devletim ed‘iyesine müdâvemet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı Ş. sene 1153

Hüküm 1073: Avusturya ile antlaşmaların yapıldığı bir zamanda Belgrat'ta mahir bir yöneticinin olması gerektiği belirtilmiştir. Bu amaçla Rumili valisi Vezir Ahmet Paşa'ya Semendire Sancağı dahil Belgrad muhafazalığının verildiği ile ilgili hüküm.

1073-299-2

Rumili vâlîsi Vezîr Ahmed Pâşâ'ya hüküm ki

Hâlâ Bağdat muhâfızı olan vezîrim el-Hâc Mustafa Pâşâ'nın bir müddetden berü mizâcına ‘arz olunan Humma-yı nâ'ibe giderek lâzımeye mübeddel olmakdan nâşî

umûr u mühimmenin temşiyetine dilhâhı[231] üzere hareket idemediğinden mahall-i âhire tahvîline götürdüğü kâğıd ile istid‘â ve ilticâ iylemiş fi’l-hakîka kayd-ı memâlîk-i mahrûseme olan Kal‘a-i Belgrad’a cihâd eden her gûne vechle tanzîm ve tetmîm-i ahvâl ve îsârı ve ândan başka Devlet-i ‘alîyye-i daimü’l-karârımla Nemçe Devleti beyninde müceddeden mün‘akıd olan mesâlîhânın te’kîd ve istimrârı ve tahrîr olacak hudûdların bir kadem akdem pezîrâ-yı itmâm ve istikrârı ehemm-i metâlib-i şâhânemden olup bu hilâlde muktezâ-yı der’ait ve kiyâset ile tedbir-i umûr ve tertîb-i ahvâl-i cumhûra kādîr bir vezîr ferâset-pezîrin Belgrad muhâfazasında bulunması mühimm ü muktezî ve sen ki vezîr müşâr-ileyhsin sen evsâf-ı mezbûre mutasarrıfı oldığı i‘timâd-ı hümâyûnum olmağla ‘avâtıf-ı ‘âlîyye-i mülûkânemden şeref-bahşâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı mehâbet-nümûnum mûcibince dârü’l-cihâd Belgrad Kal‘ası’nın muhâfazasına kıyâm ve emr-i tahrîrin ‘ahid-nâmelerde şart kılındığı vechle bir sâ‘at mukaddem tekmîl ve temşiyetine ihtimâm ve şürût u mesâlîhânın devâm ve istihkâmına ikdâm-ı tâmm ve kal‘a-i mezbûrenin tanzîm ve tetmîm-i ahvâl ve umûruna bezl-i sa‘y ve’l-ikdâm eylemek şartıyla hâlâ Edirne’de olan Rumili Eyâleti’ne Semendire Sancağı dahi zamm ve ilhâk ve müceddeden sana tevcîh ve ihsânım olup bir kadem akdem Belgrad Kal‘ası’na varmak üzere emr-i muhâfazaya müstakilen sen me’mûr ve ta‘yîn kılınmağla muhâfaza-i müşâr-ileyh dahi muhâfızlık içün ta‘yîn olunan hâssın ile münâsib hâlîne dek Sofya’da ikāmet eylemek üzere me’mûr olmuşdur imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde husûsan zikr olunan mâ-beyn-i rüşd u basîret ve vüfûr u himmet ve gayret kârin-i i‘tikād ve râhat ve hüsn-i i‘timâd olmağla göreyim seni emr-i şerîfîm vâsıl oldığı üzere bir yerden nehzat ve ser-serî‘ ile giderek ‘alâ cenâhe’l-isti‘câl Kal‘a-i Belgrad’a vüsûle müsâra‘at ve hıdemât-ı muhâfazaya kıyâm ve mübâşeretinden sonra tahrîr-i istirâkın re’y-i ma‘rifetine ihâle kılınan mahallerden mühürdârları ma‘rifetinle bir gûn evvel tahrîr ve tefrîk ve kat‘â ve sibâkına şürût ‘ahid-nâme-i hümâyûn mûcibince mübâderet ve mühürdârlar tarafından emr-i tahrîrin bir müşkil iş zuhûr idüb hâl ve tevfîkıyyetinde tarafından istikāmet emri gelende ‘ahid-nâme-i hümâyûnum tatbîken i‘ânda ve i‘lâm ve isti‘lâm ile tefvît-i vaktden mübâ‘adet ve şürût u müsâlemîn ‘ânen fe-‘ânen istihkâm ve icrâsına bezl-i miknet ve ser-serîr-i esrâkında olan kal‘a-i Belgrad’ın her vechle tanzîm ve tetmîm ahvâl ve âsârına ‘ahd ve müterâttib ve dikkat ve cenke lâzım ve lüzûm olan cüzvî ve

[231] Metinde “dilhvâh” diye yazılmış.

küllî umûr ve husûsun tensîkine sa‘y ü dikkat ve muhâfaza-i kal‘a ile tard içun i‘tâ ve mu‘âşeret ve’l-hâsıl senden me’mûn u hümâyûnum oldığı üzere her hâlde müteyakkızâne hareket ve hakkında olan zann-ı hüsrevânemi te’yîd ve tasdîke sârf-ı mâ-hâsal kudret eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olamuşdur buyurdun ki

Fî evâsıt-ı Ş. sene [1]153

Hüküm 1074: Rumili Vilayeti’nde ortaya çıkan eşkıyaların araştırılması ve bunların çoğalmalarına fırsat verilmeden bulunup gerekli cezaya carptırılmaları gerektiğiyle ilgili hüküm.

1074-299-3

Rumili vâlîsi Vezîr Ahmet Pâşâ’ya hüküm ki

Vilâyet-i Rumili’nde serîr-i âverde-i tuğyân olan haydûd eşkıyâsına kat‘â ruhsat ve cevâz gösterilmeyub tecessüs ve tefahhus birle ‘alâ-eyyi-hâl ele götürmek ve ahz olanlardan üç dört nefer müştemi oldukda der-zencîr mahbûsân mu‘temed âdemler ile kazâ bi-kāzâ muhâfaza olunarak tersane-i âmireme irsâl ve tesyîr ve götüren kimesneler teşrîfât-ı seniyyem ile mazhâr ikrâm ve tevâtür olmak resm-i kadîm ve dâb-ı müsterîh olduğundan gayri bu husûs içün mukaddemâ evâmir-i şerîfimle cümleye tenbîh ve te’kîd olmağın bir müddetden berü siyâk-ı merkūm ve murâd-ı mensî ve metrûk olduğuna binâ’en ve tersane-i âmireme hüsn olmağla mukaddemâ şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i şerîfîm mûcibince haydûd eşkıyâsı her nerde oldığı haber alınur ise ahz ve ele götürülüb üç dört nefer cem‘ oldukda ber vech-i muharer mahsûsan mu‘temed âdemler ta‘yîn ve kazâ bi-kazâ muhâfaza olunarak tersane-i âmireme irsâl ve tesyîr olunmak bâbında Rumili’nin üç koluna başka başka evâmir-i şerîfim sâdır olmağla sen ki vezîr müşâr-ileyhsin havza-i hükûmetin olan mahallerin sen dahi tecessüs ve buyrulduların ile cümleye te’kîd eylemek içün mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde ber-vech-i muharer hükûmetin dâhilinde serzede-i zuhûr olan haydûd ve vülâtım tarîk-i eşkıyâsını dâ’imâ tecessüs ve tefahhus buyrulduların ile etrâfına tenbîh ve te’kîd ederek her nerde ve ne mahallde birden ikiden zuhûr eder ise bir iken iki olmalarına ruhsat ve cevâz göstermeyub ve kat‘â emân ve zamân virilmeyub bi-eyyi-vechi-kân elbette ve elbette bi’l-ittifâk ahz ve ele getürub ahz ve eger bir mahallde cem‘iyyetleri olmak lâzım gelur ise bi’l-ittifâk üzerlerine varılub muhârebeye kasdı ederler ise mukātele ve bi-mennillâh-i te‘âlâ

cem‘iyyetleri tefrîk ve ahz ve ele girenlerden üç dört nefer mücânâtım olundukda kat‘â eglendirmeyub üzerlerine cerî vü cesûr âdemler ta‘yîn ve ‘acâleten ve müsâra‘aten tersane-i âmireme irsâl ve tesyîr ve götürenler mazhâr mazhâr-ı nevâziş-i ikrâm olacakları musammem itdidüğüni tefehhîm birle mukaddemâ ve hâlâ şeref-bahşâ-yı sudûr olan evâmir-i cihân-mutâ‘ımın mezâmin-i münîfini siz dahi bilâ-istiklâl icrâ ve tenfîz idüb ihmâl ü te‘âmî ve iğmâz tevânîden müba’arât ve bu bahâne ile şekāvete ‘alâka ve müdâhale olmayanlara ta‘arruzdan hazer ü mücânebet olunmak bâbında

Fî evâsıt-i Ş. sene 1153

Hüküm 1075: Trablusşam valisi Vezir Mustafa Paşa’nın devlete olan borcunu ödemediği ve bu borcunu geciktirdiği fark edilmiştir. Bu borcun iki ay içinde mübaşir olan Dergah-ı muallam kapucıbaşılarından Hamza’ya ödemesi gerektiği bildirilmiştir. Aksi taktirde malvarlığına el konulması gerektiğiyle ilgili hüküm.

1075-300-1

Trablusşam vâlîsi Vezîr Mustafa Pâşâ’ya hüküm ki

Sen ki vezîr müşâr-ileyhsin bu def‘a tarafından vârid olan kâğıdda Mısır düyûnundan zimmetin olan akçeden vaktiyle elli beş kîse akçe pulca nâmıyla irsâl oldığını tahrîr zimmetinde bâkī-i deyninin bir müddet imhâl ve tesvîfini iltimâs itmişsin Trablusşam Eyâleti’nin bundan makdemce üç sene bir tahvîl ile sana tefvîz ve tevcîhi mücerred deynini ‘acâleten edâ vü teslîme vesîle-i suhûlet içün alup ve şart-ı tevcîhin yedine-i zimmetine mevkūf olduğundan gayri eyâlet-i merkūme fi’l-asl kesîrü’l-haddâd-ı mansıb-ı â‘lâ olmağla kıyâsatı ve nemâsı ne mikdâra bâlîğ oldığı ma‘lûm ve bu âna dek senin gönderdiğin meblâğın mikdârı ve kemiyyeti dahi meczûm olduğuna binâ’en mecmû‘ düyûnun eyâlet-i merkūmânın bir senelik kavâ‘idine bile müsâvî olunmaz iken ve bundan başka Cerde başbuğlığı eyâlet-i mezbûre mutasarrıflarının ez kadîm şart-ı tevcîhâtlarına dâhil iken mutlaka serî‘ân edâ-yı düyûnun murâda kābiliyât iradesiyle geçen sene misillû bu sene-i mübârekede dahi ‘afüvv olmağla sizin içün ba‘de’l-yevm girîve-i a‘zâra girende bu gûne cevelângâh kalmamış iken hakkında zuhûr eden eltâf ve ‘inâyet-i şâhânemi fehm ve der-kâr itmeyûb birkaç def‘a diğer tarafdan ciziyât makūlesı pulca ile gelen kâğıdlardan gönderdiğin akçeyi güya Âsitâne ile tedârük ve peydâ eylemek üzere tahrîr ve testîre cesâret itmekle ve bâ-husûs meblâğ-ı merkūmun bir ‘an evvel mu‘accelen enderûn-ı hümâyûnum hazînesine irsâl

ve tesyîri murâd-ı hümâyûnum olduğu bundan akdem bi'd-defa'ât sana ifâde ve tefehhîm ve berâd-ı zimmetine cidd ü cehd eylemek husûs u tetmîrîne matlûb iduği telkīn ve tâ'lîm siyâkından ednâ te'hîr ve ta'vîk bir vechîle müsâ'ade olunmacağı ve bu bâbda ve irsâl ve tahrîrât ile semt-i ta'tîle meyil ve in'itâk-ı mûceb-i nehyim lece-i gazab-ı padişâhânem olacağı tenbîh-i ekîd ve tehdîd-i şedîd olmuş iken sen cevâhir-i tenbîhât-ı hümâyûnumu umire-i bînâ-gûş u iz'ân ve vehâmet-i encâm-ı fîkr u itkān itmeyûb şimdi dahi bu gûne temhîl nâmıyla kaleme götürmeğin bilâ-emân mazhâr-ı kahr kahr-ı mâtem olmağın müstelzim iken mukaddem ve mû'ahhar deynin olan akçeyi iki 'aya dek bilâ-kusûr ber-vech-i ta'cîl mukaddemâ mübâşiri olan Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından Hamza *dâme mecdühû* ile Der-i devlet-medâr-ı hüsrevâneme irsâl ve tesyîre ve müsâra'at ve fî-mâ-ba'd ba'zı edâhı ve sâ'il ve delâ'il-i îrâdı ile ta'tîl-i maslâhatı mû'eddi-i irsâl îsâl ve rasadında be-gāyet mübâ'adet eylemek şartıyla hakkında ziyâne gûş-sâha-i bürûz olan şu'le-i gazab-ı hüsrevânem bu def'a rişâş-ı emhâl ile pezîrâ-yı itmînân ve yalnız enzâr ve tehdîd ile iktifa olunmuşdur imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde husûs-ı mezbûrun bir kadem akdem hasûbâ îrâde-i hümâyûnuma ta'alluk eden umûrundan iduği mertebeye müddeten ba'de-efrî şeref-yâfte-i sudûr olan tenbîhât-ı mülûkânemden eğerçi ma'lûmun olup ancak bir siyâk-ı sâbık eyâlet-i merkūmânın kesret kıyâsı alması ve Cerde'den 'afüvvün iktizâ itmez iken ânı dahi 'afüvv-ü mücerred edâ-yı düyûnun mukābelesinde oldığı ve der-kâr olan a'zar ve 'illetin bu vech olmak hasebiyle ba'de-zîn sem'-i kabule bir dürlü kadîme olmayacağı cezmgerde-i yekîn oldukda eger bu def'a dahi deynini bi't-tamam mübâşir-i mûmâ-ileyh ile bir siyâk-ı meşrûh iki 'ay vürûduna dek irsâl ve berâd-ı zimmetine sa'y-i bihmâl etmez ise mebâliğ-i merkūm emvâl ve eşyâ ve emlâk ve 'akār ve bi'l-cümle nâtık ve sâmit mâ-melekînden bilâ-insâf tahsîl olduğundan gayri keşîde-i mâlının tahrîr olunan iş bu ve 'â'idât-ı ekîd-i padişâhâneme mazhâriyet-i ser-muşte-i i'mâl-ı reddiyen olmuş olmağla ve yâm-ı yevmine bilâ-tereddüd giriftâr-ı dûşâh-ı negâl ve 'akîb olacağın bî-iştibâhdır ânâ göre bu emr-i hâtırı bir hoşça mülâhaza ve tefekkür ve 'afüvv u safhı dâhil dâ'ire-i ihtimâl olmayacağını dahi gereği te'emmül ve tedebbür eyledikden sonra müddet-i merkūm iktizâsına dek te'diye-i zimmet ve tahlîs-i girîbân nacâta sârf-ı mâ-hasâl kudret ve mübâşir-i mûmâ-ileyhin zimmetin bit-tamam olmadıkça 'avd ü insirâf itmemek üzere kat'â ılgâd-ı emr-i şerîfîmle me'mûriyeti tahrîr olmağla bu bâbda müşfikāne hareket ve ser-i mû hilâfından gāyetel gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i Ş. sene 153

Hüküm 1076: 1075. hükmün tekrarıdır.

1076-300-2

Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından olup bundan akdem Trablusşam’a me’mûr Hamza *dâme mecdühû*ya hüküm ki

Sen ki mûmâ-ileyhsin hâlâ Trablusşam vâlîsi vezîrim Mustafa Pâşâ’nın Mısır düyûnundan bâkī zimmeti ile Cerde başbuğlığı ‘afüvv u berâdı ber-vech-i mikdâr tahsîli lâzım gelen zimmeti bir ân akdem bit-tamam tahsîl ve te’mîn-i zimmeti hâvî sened ile ‘avdet eylemek mahsûsu makārma evâmir-i şerîfimle tenbîh olunub ba‘zı ve ehemm-i tahrîrât ile ta‘tîl-i masalâhatdan mübâ‘adet husûsu tehdîd olmuş iken bu def‘a müşâr-ileyhe gelen kâğıdında Mısır düyûnundan kalan bakıyyesi içün fakat elli beş kîsenin pulcaya irsâl ve bâkī düyûnun imhâlîni temrîr ve intîsâl iylemiş Trablusşam Eyâleti’nin mukaddemâ üç sene bir tahvîl ile kendüye tevcîhi içün bir ân akdem edâ-i düyûnunu vesîle-i suhûlet içün alup ve eyâlet-i mezbûrenin kıyaset zamânı ne mikdâra bâlîğ olacağı bu âna dek götürdüğü akçenin mikdârı ve kemiyyeyi dahi meczûm olduğundan gayri cerde başbuğlığı ber vech-i makarr-ı kādîm kalemi lâzımesi iken mutlak deynini serî‘ân edâya medâr kalmayub edâda geçen sene misillû ânlar dahi ‘afüvv olmuşiken yine edâ-i deynini ikdâm itmeyûb böyle ve âhar tahrîrâta cesâret iylemesi Ekrad’ının mazhâr-ı gazab-ı isâre-i hüsrevânem olmasını müstelzim olup lâkin emr-i tahsîlinde senden dahi da‘vâ-i ihmâl ve tevâtîye sülûkun hasebiyle bilâ-emân hakkından gelinmek muktezî iken müşâr-ileyhin mukaddem ve mû’ahhar olan düyûnâtı iki ‘ay mürûruna dek ‘alâ-eyyi-hâl bilâ-kusûr tahsîl ve ‘acâleten ve müsâra‘aten deryâr-ı hilâfet-karâr-ı şâhâneme îsâl ve tesyîre müsâra‘at ve fî-mâ-ba‘d gerek tarafından ve gerek müşâr-ileyh cânibinden irsâl tahrîrât ile imrâr-ı akvâtından be-gāyet mübâ‘adet eylemek şartıyla bu def‘a ğarra-i sû-i hâlâtdan icrâsı te’hîr ve yalnız enzâr ve tehdîd ile müsâmaha-i intibâhdan sefer-i tefrîkaya ve me’mûriyetin bu vechle te’kîd ve tahrîr olunmuştur imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûl bulduğu ânda müşâr-ileyhin gerek Mısır düyûnundan bâkī kalan ve gerek cerde bedel ‘afüvvündan olan zimmetini bi-menni te‘âlâ iki ‘ay müddetine dek ne tarîkle ve ne vechle olur ise olsun ‘alâ-eyyi-hâl elbette ve elbette bi’t-tamam tahsîl etmedikçe sana ânda bir ân ve bir dem münâsib olup itmâm-ı maslâhat ve berâd-ı zimmeti müş‘ir senedi ahz ve

meblâğ-ı merkūmeyı tamamen ve kâmilen ba‘de tahsîl bir kadem akdem ‘ale’l-cenâhe’l-isti‘câl Der-sa‘âdet’ime irsâl iyledüği me’vâta ibtidâr iyleyesin eger ba‘dezîn dahi ma‘âzallâhi te‘âlâ îsâl-i tahrîrât ile ta‘tîl-i maslâhat vâki‘ olacak olur ise sonra senin içün necât bir vechle ma‘zûr değildir bu bâbda icrâ-yı me’mûriyet ve edâ-i hidmetin ne mertebe murâd ve matlûb iduği tahvil ve hamiyyet encâm ne göne mu‘âkıb ve levâzım-ı müstehakk olacağın te’mîn idüb bir ân akdem hitâm-ı kâra bezl-i makderet ve meblâğ-ı merkūmu tamamen ahz ve istid‘â itmedikçe ve bir hatme bu cânibe hareketden mubara‘at ve ser-i mû hilâfından be-gāyetel gāye hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ş. sene 1153

Hüküm 1077: Belgrad muhafızı olan Vezir Ahmed Paşa’dan Sofya için dindar ve halkı koruyup kollayan bir mütesellim seçmesi gerektiğiyle ilgili hüküm.

1077-301-1

Hâlâ Rumili vâlîsi olup Belgrad muhâfızı olan Vezîr Ahmed Pâşâ’ya hüküm ki

Sen ki vezîr müşâr-ileyhsin dîger emr-i şerîfîmle bu hilâlde Belgrad muhâfazasına me’mûr kalmandan nâşî kürsî-i memleket-i Rumili olan medine-i Sofya tarafından bir mütesellim nasbından mühimm ü muktezî olmağla dindâr ve bir perhizkâr ve re‘âyâ vü berâyâya mazarrata himeyet ve sıyânet sâhib-i iktidâr bir kimesneyi intihâb ve ihtiyâr ile bir kimesneyi mütesellimi nasb ve ta‘yîn eylemen fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde ber-vech-i muharrer fermânım oldığı üzere mütesellimlik ‘uhdesinden gelmeye kādîr âsaf-ı sadâkat-şi‘âr bir kimesneyi mütesellim nasb ve ta‘yîn ve muhâfaza-i memleket ve sıyânet ve himâyet-i ahâlî-i ra‘iyyet ve def‘-i şürur hakka erbâb-ı şekavetine ikdâm ve evâmir-i şerîfimle vâki‘ murâfa‘a olan husûsların ‘alâ-eyyi-hâl matlûb ‘ûsret ve itmâmına gûş ve ihtimâm eylemeni kendüye tâ‘lîm ve tefehhîm eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî yazılmışdır

Fî evâsıt-ı Ş. sene 1153

Hüküm 1078: Teke Sancağı’nda bulunan Mortuna Cemaati’nden, Türkeş kazalarında Görlühisar Hamid Kazası’na bağlı Dengere, Boynak, Kirve karyelerinden, Siroz

Kazası'na bağlı Kanalcık Karyesi'nden bazı kişiler eşkıyalık yapıp Teke ve Dengere karyelerini basıp halkın can, mal ve namuslarına musalat olmuşlardır. Bu eşkıyaların araştırılıp, bulunup gerekli cezanın verilmesi gerektiğiyle ilgili hüküm.

1078-301-2

Anadolu vâlîsi vezîrim Veli Pâşâ'ya hüküm ki

Teke Sancağı'nda vâki' Mortuna Cemâ'ati'nden ser-cem'iyyet İmişoğlu İbrahim Bölükbaşı ve Delî Hüseyin ve Arab Osmanoğlu Ahmed ve Abdulkerim ve Abbas ve Hıdır Ali ve Küçük Halil ve Memi ve Türkeş kazâlarında Görlühisar Hamid Kazâsı'na tâbi' Dengere Karyesi'nden Gölleoğlu İbrahim ve Osmanoğlu Halil ve Boynak Karyesi'nden Memiş ve Kirve Karyesi'nden Osman ve mukaddemâ cezâsı tertîb olunan Sarıbeyoğlu'nun kirvesinden olup Siroz Kazâsı'na tâbi' Kanalcık Karyesi'nden Hâcı Alioğlu Osman bölükbaşı nâm şakîler kendü hâllerinde olmayup 'ibâdullâha îsâl mazarrat ve katl-i nüfûs ve gasb ve emvâle cesâret ve mukaddemâ iki def'a mârrü'z-zikr Dengere Karyesi'ni basub fukarânın emvâl ve erzâklarını gāret ve iki neferi mazlûmu bi gayri-hakk katl eyledikde mâ'adâ nazâr bir def'a dahi virmeyüp haydûd Dengere Karyesi'ni 'alâ tüfekle basub ahâlî-i karye ile etrâfında olan kurâ ahâlîlerin devâbb ve mevâşi ve hânelerinde olan eşyâların min haysü'l-mecmû' elli kîse nakeden mütecâviz emvâl ve erzâkın yağmâ ve eşkıyâ-i teftîş içün bundan akdem sâdır olan emr-i 'âlî-şânım mûcibince mezbûrların üzerlerine vardıkda karye-i mezbûrların cevânib-i erba'ası hisâr-ı cânibinde tahkîm ve birisi bu 'andan tahassum ile muhârebeye tasaddî ve on üç nefer mazlûmu bi-gayr-i hakk katl ve Görlühisar ve Siroz kazâlarının mâl-ı mukat'âlarının virdirmeyub mâl-ı Haremeyn-i şerîfeyn itâlîne bârî ve fesâd u şekāvetleri yevmen fe-yevmen terakkī bulup mesâ'î-i bi'l-fesâd mazzar bi'l-'ibâd oldukları Harmeyn-i Şerîfeyn evkâf-ı mukat'âlarından Hamid Sancağı'nda vâki' Türkeş kazâları ahâlîlerinden 'ulemâ ve sulehâ e'imme ve hatbe ve sâdât-ı kirâm ve re'âyâ vü berâyâ meclis-i şer'iyye varub ifâde ve inhâ ve sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin ma'rifetinle eşkıyâ-i mezbûrun cezâ-i sezâları icrâ ve şerr u mazarratları bilâd u 'ibâd üzerlerinden def' u inhâ olunmak bâbında fermân-ı celîlu'l-'unvânım sudûrâtı makārma iltimâs ve iştirâ eyledikleri ve keyfîyeti minvâl üzere olduğuna i'lâmları lâhık oldığı Burdur kādîsı 'âlî-şân Ahmed ve Elmalı kādîsı es-Seyyid Mehmed ve Antalya kādîsı es-Seyyid Ahmed ve Kaş kādîsı es-Seyyid Abdullah ve Kemer Hamid kādîsı Mustafa *zîde fazluhû*m ile Görlühisar Hamid nâ'ibi İbrahim ve Siroz nâ'ibi el-

Hâc Mustafa ve Aramia Narence? nâ'ibi Ömer Kızılağaç Görlühisar nâ'ibi Seyyid Mehmed *zîde 'ilmühûmâ* başka başka 'arzlarıyla i'lâm ve Türkeş hâssı kazâlarının 'umûmen ahâlîleri dahi başka bir kıt'a mazhâr sadâkat eserleriyle ifhâm eylediklerine binâ'en bundan akdem husûs-ı mezbûrun temşiyetine senin 'uhdeye havâle olmuşiken itmâm-ı kâra dek senin meks ü tevakkufuna Teke Sancağı münhâll olmamak üzere inhâ olmağla husûs-ı mezbûr ber-vech-i mülûkâneme Teke Sancağı mutasarrıfı Çelik Mehmed *dâme ikbâlühû*nun 'uhdesine havâle olmuşidi lâkin mezkûrların te'dîb ve gûş-mâlleri bir vezîrin me'mûriyetine muhtâc oldığı bu def'a i'lâm olmağla muktezâ-yı me'mûr olduğun vechle yine tekrâr husûs-ı mezbûrun temşiyet ve icrâsına senin 'uhdene havâle kılınmağla itmâm-ı kâra dek mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh dahi re'yine 'amel ve hareketine me'mûr ve ta'yîn olunmuşdur iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde Haremeyn-i şerîfeyn re'âyâsına zamân-ı 'adâlet nişân-ı hüsrevânemde cem'iyyet mazarr u hâsârdan asâyiş ve râhat ve zîr-sâye-i ma'deletimden âsûde bend-i emniyetleri aksâ-yı merâm-ı hayr-encâm-ı mülûkânem oldığı ma'lûmun olduğu eşkıyâ-yı mezbûreyi ne semtte ve ne mahallde ise sırren ve 'alenen teftîş ve tefahhus birle ebnâ kılındırub ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhî refîkinle i'mâl ederek üzerlerine varub muhârebeye tasaddî eder ise muhârebe ve mukātele ile 'alâ-eyyi-hâl elbette ve elbette ahz ve ele girdirülub muktezâ-yı şer'-i kavîm üzere haklarında icâb ve iktizâ edeni Türkeş voyvodası ma'rifetiyle bilâ-tereddüd icrâ ve tertîb ve şerr u şûrlarından bilâd u 'ibâdı te'mîn ü tatmîn ve re'âyâ-i Haremeyni terakkub ve terahhul ile itmâm-ı kâra mübâderet ve senden me'mûn u hümâyûnum oldığı üzere bi-eyyi-vechi-kân fermân-ı 'âlî-şânım oldığı vechle bu husûsun temşiyet ve icrâsına bezl-i mâ-hasâl-ı kudret ve miknet ve keyfîyeti 'alâ-vukū' mu'accelen Der-i devlet-medârıma i'lâm ve işâret iyleyesin bu husûs-ı mezbûrun icrâsına ne mertebe mühimm idüği sana ifâde olmuşiken söyleki ma'âzallâhi te'âlâ ihmâl ve tekâsülden nâşî eşkıyâ-yı mezbûrenin firâr itmek ve bir tarîk ile ele girmemek lâzım gelur ise sonra îrâd ideceğin 'özr u 'illetin makbûl olunmayup hakkında takayyüd tab'-ı safâ-makrûnum-ı mülûkânem zuhûrâtı yakînen ma'lûm idinub ânâ göre kemâl-i basîret üzere hareket ve fermân-ı hümâyûnumun mazmûn-ı kaza nâ'ibi bilâ-imhâl icrâya sârf-ı tâb ve tâkat ve bu emr-i hâtırı mevâdd-ı icrâya kıyâs ile zinhâr ve zinhâr mikdâr-ı zerre kusûr ve rehâvetden mübâ'adet ve fî-mâ-ba'd senin ta'tîline bâ'is olacak tahrîrât irsâlinden dahi gāyetü'l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i Ş. sene 1153

Hüküm 1079: Kandiye Sancağı'nda Halil Ali adlı kişiye Sersin adlı köy tımar olarak verilmiştir. Bu köy karşılığında devlet için yetiştirdiği askerler bölge halkına çeşitli zulümlerde bulunmuşlardır. Bu köyün Halil Ali'nin elinden alınıp gelirlerinin Ayasofya-i Kebîr-i Câmi'-i Şerîf duvarının tamirinde kullanılması, köyün ise kütübhane-i hümayun vakfına katılması gerektiğiyle ilgili hüküm.

1079-301-3

Kandiye mutasarrıfına ve monlasına hüküm ki

Kandiye Sancağı'nda Halil Ali hevâsına tâb'i divân ve 'örfiyyesi olan iltimâsın altı yüz akçe yâzu ile mukayyed olan Sersin? nâm karye bundan akdem kuyûdât-ı neferâtına gerek tîmâr ta'yîn olduğundan neferât-ı mezbûr karye-i merkūmânın zâbitleri olmak iddâsıyla fukarâ-yı ra'iyyete envâ'-ı mezâlim ve te'addîyât ile râhat itmemelerinden nâşî tahamülleri kalmayub ve neferât-ı merkūmânın dahi bir dürlü hidmetleri olmayup olda tasaddî eyledikleri ecîlden tîmârları üzerlerinden ref' olunmak bâbında ra'iyyetiyle arz-ı hâl ve istid'â-yı 'inâyet eylediklerinde şekāvete muhâlif eden tîmârları bâ-fermân-ı 'âlî üzerlerinden ref' ve tevâki' kalemiyye havâss-ı hümâyûnuma taksîm olunmağın şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mûcibince vech-i meşrûh üzere karye-i mezbûrun havâss-ı hümâyûnuma taksîm olunan dîvân-ı 'arzın havâss-ı hümâyûnumdan tedkîk ve taraf-ı hümâyûnumdan mücerred Ayasofya-i Kebir câmi'-i şerîfi cidârına ta'mîrâtı ve ihyâ olunan kütübhâne-i hümâyûn evkāf-ı şerîfesine zamm u ilhâk olunmak üzere vârid olan emr-i 'âlî mûcibince bin yüz elli üç senesi Şabânın yiğirmi üçüncü gününde taksîm olunub derfterhâne-i âmiremden sûret-i icmâl virilmekle mûcibince 'amel olunmak bâbında

Fî evâhir-i Ş. sene 1153

Hüküm 1080: Teke Sancağı'nda bulunan Mortuna ile Görlü cemaatlerinin içinden çıkan eşkıyaların Harameyn-i Şerifeyn ahalisine yaptıkları zulmün kaldırılması için Anadolu valisi Vezir Veli Paşa ile Teke Sancağı mutasarrıfı Çelik Mehmed'in görevlendirildikleri ile ilgili hüküm.

1080-302-1

Ber-vech-i mâlikâne Teke Sancağı mutasarrıfı Çelik Mehmed *dâme ikbâlü*hûya hüküm ki

Teke Sancağı'nda vâki' Mortuna cemâ'atinden ser-cem'iyyet olan ma'lûmu'l-esâmî eşkıyâ ile sizin Görlü cemâ'atleri içlerinde serzede-i zuhûr olan şekāvet-pîşeleri Haremeyn-i şerîfeyn re'âyâsı üzerlerine hâdden efzûn zulüm ü havârları oldığı mukaddemâ 'arz u mahzarlarıyla i'lâm olundukda hâlâ Anadolu vâlîsi vezîrim Veli Pâşâ husûs-ı mezbûre me'mûr olmuş idi lâkin müşâr-ileyh tarafından tevârüd eden kâğıddan temşiyetkâra dek meksi ve bu def'a lîvâ-i mezbûr ahâlîleri tahmîlleri olmadığı tahrîr itmekle husûs-ı mezbûr olmuş iken lâkin sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin müstakilen sen me'mûr ve ta'yîn ve vezîr müşâr-ileyh dahi bu husûsa nezâret ve iktizâsına göre sana i'ânda itmek üzere mukaddemâ olan me'mûriyetinden sarf ü tahvîl olmuş idi ancak bu def'a vârid olan kâğıddan husûs-ı mezbûrun icrâ ve temşiyeti ve bir vezîrin 'uhdesine ihâle kılınmağla muhtâc iduği tahrîr ve inhâ olunmakla vezîr müşâr-ileyh yine ke'l-evvel müsta'kiben itmâm-ı kâra başka emr-i şerîfîmle me'mûr olmakdan nâşî sen dahi hitâm-ı maslâhata dek re'yinle 'amel ve hareket ve hıdemât-ı vücûda götürmeye bezl-i miknet eylemek üzere müşâr-ileyhin yanına ta'yîn olmuşsundur imdi iş bu emr-i şerîfîm () ile vusûlünde bu husûsa haremeyn-i şerîfeyn re'âyâlarının emn ü emân ve istirâhat ve itminânlarına müte'allik umûrudan olmakdan nâşî itmâm ve temşiyyeti ne mertebe matlûb oldığı ma'lûmun oldukda vezîr müşâr-ileyh senin yânına mine'l-istishâb eder yoksa âhar hidmetine mi ta'yîn ihâsıyla her ne gûne emr u re'yi eder ise bilâ-tereddüd re'yi emrine mütâba'at ve itmâm-ı kâra mübâderet ile hıdemât-ı mürûra vücûda götürmeye sârf-ı tâb ve tâkat iyleyesin vezîr müşâr-ileyhin hakkında şekk u şekāveti müsmîr ve mü'essir olmağla şöyleki ma'âzallâhi te'âlâ ednâ kusûr ve rehâvetin i'lâm edecek olur ise bir dürlü 'özr u cevâbın asîfâ olunmayup bilâ-emân hakkından gelineceği mukarrer ve muhakkakdır ânâ göre mezîd-i teyakkuz ve basîret üzere ve zinhâr ve zinhâr hilâfından gāyetü'l-gāye hazer u mücânebet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i Ş. sene 1153

Hüküm1081: Teke alaybeyi Mustafa'nın Kebiroğlu Cafer ve Kara Hamzaoğlu Mustafa alaybeylerin emriyle yetmiş seksen kadar eşkıya, Gayrimüslim köylerini basıp halka zulüm etmişlerdir. Bu kişilerin yakalanıp cezalandırılmaları gerektiğiyle ilgili hüküm.

1081-302-2

Anadolu vâlîsine vezîre hüküm ki

Hâlâ Teke alaybegisi Mustafa'nın Kebiroğlu Cafer ile Usameoğlu Ulvi Bayram Ağaçin sâkin Kara Hamzaoğlu Mustafa alaybegi mezbûrun âgāhının ve ruhsatıyla yetmiş seksen kadar eşkıyâ ile karye-i kefereyi gezub re'âyâ fukarâsına envâ'-ı zulm ü te'addî ve ba'zılarını katl ve hayvânlarını sürub ahvâlleri perâkende ve perîşân oldığı bu def'a i'lâm olunub âhar gûne fezâhat ve şekāvet münhasır olan mezbûrlar 'alâ-eyyi-hâl ahz ve şer'le te'dîb-i lâzım gelenleri te'dîb ve habs ve keyfîyetleri 'alâ vech-i kân i'lâm olmak fermânım olmağla iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde bu makūle eşkıyâ ve harâmzâdelerin ol havâlînden küllîyyen ref' u imhâli ve 'ibâdullâhın asâyiş ve istirâhatleri senden maksûd oldığı ma'lûmun oldukda sâlîfü'z-zikr şekāvetleri 'alâ-eyyi-hâl ahz ve ma'rifet-i şer'le te'dîbi iktizâ edenleri ta'dîl ve hâbs ve muktezâtı olanları habs ve te'dîb ile ol havâlîye ser u mazarratlarından te'mîn ve tazmîn ve tathîr sa'y ve ihtimâm ve keyfîyet-i 'alâ-vukū' der 'âlîyyeme 'arz u i'lâm iyleyub ihmâl ve tekâsülden bu bahâne ile şekāvete 'alâkası olmayanlara ta'arruz ve celb-i mâldan be-gāyet hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i Ş. sene 1153

Hüküm 1082: Belgrad Kalesi Semendire Sancağı'nda bulunan tımar ve zeamet topraklarının kaydedilip devlete teslim edilmesi istenmiştir. Fakat bazı kişiler bu toprakların kendilerine ait olduğunu iddia etmişler. Bu kişilere gövenilmemesi ve bu bölgenin tımar ve zeamet kaytlarının merkeze gönderilmesi gerektiğiyle ilgili hüküm.

1082-302-3

Rumili vâlîsi olup Belgrad muhâfızı olan Vezîr Ahmed Pâşâ'ya hüküm ki

'Avn u 'inâyet-i hazret-i rabb-i Kadir ile feth u teshîri müyesser olan Belgrad Kal'ası'nın Semendire Sancağı'nda vâki' aklâm-ı kadîmesine ta'yîn olunan Mehmed

ma‘rifetiyle müceddeden tahrîrleri içün bundan akdem şeref-bahşâ-yı sudûr olan emr-i şerîfe-i ‘âlî-şânım mazmûn-ı itâ‘at-ı makrûnumda târih-i emr-i eşrifîm gelince lîvâ-i mezbûrda ba‘zı kimesnelere tevcîh olunan eşkînci ze‘amât ve tîmârları kemâ-kân ashâbı üzerlerinde ibkā ve mâ‘adâ henüz tevcîh olunmayan ze‘âmet ve tîmârların hitâm-ı tahrîrde taraf-ı Devlet-i ‘âlîyye’mde ke’l-evvel ze‘âmet ve tîmâr i‘tibâr veyâhûd havâss-ı hümâyûnuma ilhâk olunmak içün cümlesinden kurâ ve mezra‘a ve a‘şâr ve rusûmât ve yazûları bir hoşça zabt ve tahrîr olunması husûsları derç ve tasrîh olunub edin iktizâ mütâlebe ve tetmîmi içün muharrerin yedinde mevcûd bulunmak üzere defterhâne-i âmiremde muhâfaza tahrîr-i ‘atîk defterlerden ihrâc ve irsâl olunan sûret-i icmâlînde târih-i mezkûr gelince tevcîh olunan ze‘amât ve tîmârların mikdârları ve nâhiye ve yazû ve başkalemleri işâret ve tahrîr olmağla mevâcib-i emr-i şerîfimle ‘amel olunmak lâzım iken sabıka Belgrad vâlîsi Ali Pâşâ *edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû* târih-i mezkûrdan sonra lîvâ-i merkūmda hilâf-ı fermân kati vâfîr ze‘amât ve tîmâr tevcîh iyledüğine binâ’en birisinden dahi cânib-i mîrîden zabtın kābil oldığı Der-i devlet-medârıma i‘lâm olunub el-hâletü hâzihî vezîr müşâr-ileyh tarafından hilâf-ı fermân tevcîh olunan ol makūle ze‘âmet ve tîmârların tevcîh-i sahîh olmayup ashâbından tasarrufları mugāyir-i kānûn ve defter ve yedlerine virilen senedât ‘afüvvuna nâ-mukayyed olmağla cümlesini Belgrad tarafından olan tevcîhât-ı fesîhâm ve ashâb-ı yedlerinde olan tahvîlât u tezâkiri ve tahvîlâtı istirdâd ve karyeleri cânib-i mîrîden zabt olması iktizâ idüb ve bundan sonra olmakūle ze‘âmet ve tîmârların berâdı içün Der-sa‘âdet’ime tezkîreleri geldikde ahz u şâkk olunmak üzere fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olunmakla sudûr eden fermân-ı ‘âlî-şânım mûcibince bundan akdem tahrîr-i husûsusu içün sâdır olan emr-i şerîfîmde zikr ve tenbîh ve defterhâne-i âmireme ihrâc ve irsâl olunan sûret-i icmâlînde işâret ve tastîr olundığı üzere târih-i emr-i mezkûr gelince lîvâ-i mezkûrda ba‘zı kimesnelere tevcîh olunan ze‘âmet ve tîmârlara kat‘â ta‘arruz ve müdâhale olunmamak şartıyla ânlardan mâ‘adâ Belgrad taraflarından şimdiye dek hilâf-ı fermân her nekadar ze‘âmet ve tîmâr tevcîh olunmuş ise **[s. 303]** birisine dahi ‘amel ve i‘tibâr olunmayup sen ki vezîr müşâr-ileyhsin ma‘rifetinle cümlesini ashâb-ı yedlerinden olan tahvîlât u tezâkiri ve tahvîlâtı girüye red u karyelerin Belgrad defterdârı tarafından mîrî içün zabt u a‘şâr ve rüsûmât ve sâ’ir menâfi‘ ve ‘â’idâtlarından küllîyesi defterdâr-ı mûmâ-ileyh mâ‘rifetiyle mîrî tarafından tahsîl ve kâbzın ve bir habbeleri ketm ve ihfâ olunmamak üzere hâsılları ‘ala vucûlâtı tahrîr ve defter olunub mecmû‘a her ne mikdârâta bâlîğ olur ise masârif-

i mühimme-i serhad içün defterdâr-ı mûmâ-ileyh üzerine îrâd-ı kayd olunmak üzere sene-i hitâmından defterleri Der-sa‘âdet’ime irsâl olunmak ve olmakūle tevcîh-i sahîh olmayan ze‘âmet ve tîmâr mutasarrıflarındam bir ferdi ta‘lîl ve muhâlefet itdirilmeyub birisini hamiyyet ve sıyânet olunmayup fermân oldığı vech üzere bu husûsa hüsn ü temşiyet ve nizâm virilmek içün Dîvân-ı hümâyûnum tarafından emr-i şerîfîm tahrîri bâbında bi’l-fi‘il başdefterdârım olan Mustafa Atıf *dâme ulüvvühû* i‘lâm itmeğin mûmâ-ileyhe i‘lâm mûcibince ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i Ş. sene 1153

Hüküm 1083: İran elçisine mihmandar olarak tayin olunan Derviş Mehmed’in ve İran elçisinin İstanbul’a kadar gidip gelmeleri sürecinde geçeceği yerlerdeki köy ve kasabalarda tüm ihtiyaçlarının karşılanıp gövenliklerinin sağlanması gerektiğiyle ilgili hüküm.

1083-303-1

İşbu mahalline gitmeyüp girü gelüp battâlda hıfz olunmuşdur

Evâil-i L. sene [1]153

Rakka vâlîsi Vezîr Ahmed Pâşâ ve Haleb vâlîsi Vezîr Yakub Pâşâ Adana vâlîsi Vezîr Osman Pâşâ ve Karaman vâlîsi Vezîr Ebubekir Pâşâ ve Anadolu vâlîsi Vezîr Fuat Pâşâ ve İran îlçîsini bulunduğu mahallden Âsitâne-i sa‘âdetime gelince vâki‘ olan mîr-i mîrân-ı kirâm ve müvellâ-i i‘zâm ve sâbıka Dîvân-ı hümâyûnumda çavuşbaşı olup mihmândâr ta‘yîn olunan Derviş Mehmed *dâme mecdühû*ya ve kādîlar ve nâ’ibler ve voyvodalar ve mütesellimler ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ’ir zâbitân ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

Îlçî-i mûmâ-ileyhin ma‘iyyetinde olan hâdeme ve etbâ‘ı Der-sa‘âdet’ime götürecek fillerin hiddâmı ve’l-hâsıl mecmû‘u sevâd-ı cemi‘yyet-i ferd üzere olmakdan nâşî esnâ-yı rahda ve hatt ü rıhletde mürûr u ‘ubûr iyledüğin kasabât ve kurâda vâki‘ nisâ u sıbyân ve sâ’irler hâne başının mücerred ve vesîle-i seyr u temâşâ ile Devlet-i ‘âlîyye’me misafîrlerine müzâhîme ve zahmet virmeleri mugāyir şerâ’it-i mihmân tevaz‘i olduğuna binâ’en nüzûl ü mürûr itdikleri her bir karye ve kasabada vücûh u zahmet ve meşakkâtdan kemâl-i himâyet ve sıyânet ve esnâ-yı râhda ve refâhiyetlerine

mezîd-i sa‘y ü dikkat olunmak fermânım olmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfim ısdâr () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde siz ki istikbâl ve teşbî‘a me’mûr ve vüzerâ-yı müşâr ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhimsiz mukaddemâ sâdır olan evâmir-i şerîfim mûciblerince ta‘yîn itdüğiniz kethüdân ve levendât zâbitleri mürûr u nüzûl eyledikleri kurâ ve kasabat vâki‘ hükkâm ve zâbitân ve a‘yân makūlelerine îlçî-i mûmâ-ileyh ve ağırlığı ve lâzımesinden mukaddemâ haberler gönderüp küçe ve esvâkda ve’l-hâsıl taşrada nisâ ve sıbyân makūlesinden bir ferd olunmamak üzere her bir karye ve kasabanın zâbitân ve a‘yân-ı etbâ‘larıyla muhâfaza iktizâ eden küçe-i mahalleri tâ’ife-i nisâ ve sıbyâna hırâset ve mezâhime-i nâsda her tarafa kâ’im ve îlçî-i mûmâ-ileyh geldikde levâzım-ı ikrâm ve ihtirâmına ra‘iyyet ve nizâma nüzûllerinde kethüdân ve levendât zâbitânı gicelerde etrâf ve civârlarında kadr-i kifâye âdemleriyle bizzat kol dolaşub bir ferde zarar ve hâsâr isâbet itmemek vechiyle gereyi gibi sıyânet ve terk-i hâb ve râhat iyleyip herbiriniz bir hoşça tenbîh ve tefehhîm ve hudûdlarınız dâhilinde vâki‘ mürûr edecekleri mahallerin hükkâm ve zâbitân ve a‘yânı dahi başka buyruldularınız ile bu husûsa kemâ-yenbagī telkīn ve tâ‘lîm ederek siz dahi îlçî-i mûmâ-ileyhin etbâ‘larını kemâl-i emn ü selâmet ile nihâyet ve te’mînine ve refâhiyet ile ‘ıyâllerine mübâderet ve’l-hâsıl herbiriniz hudûdlarınız dâhilinde ne melâ’im nesne hudûs itmemesine bezl-i miknet ve sen ki mihmândâr-ı mûmâ-ileyhinsin rüşd u basîret ve dirâyet ve kahyâsına i‘timâd olmakdan nâşî her husûsa tedbir-i isâbet-pezîrine havâle olmağla bu bâbda dahi i‘mâl-i rü’yet birle iştigāl-i teşbî‘i me’mûr olanlara kemâl-i muhâfaza ve muhâreseye dikkat iylemelerine hatt u tırhale olan mahallerin hükkâm ve zâbitân ve nefer ve a‘yâna dahi müştenfîkane hareket itmelerini tavsiye ve te’kîd ve üslûb u hükkâm üzere her tarafına vükelâ-i sa‘y-i ekîd iyleyesin mûmâ-ileyhin i‘zâz ve ikrâmları lazım olamak hasebiyle hatt ve tırhâllerinde merâsim-i hamm u ihtiyâta mürâ‘ât vasıl iken şöyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ birinizin dâhil-i hudûdunda âdem-i mübâlât ihtimâmdan nâşî nâ-merâm bir nesne hudûdunda vukū‘ bulacak olur ise ol mahallin hükkâm ve zâbitân ve a‘yânı bizzat mazhâr-ı kahr ve gazab-ı padişâhânem olacakları bî-iştibâhadır ânâ göre müşfikāne hareket ve iğmâz ve te‘âmiden gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâhir-i Ş. sene [1]153

Hüküm 1084: Girit Adası'nın karşısında bulunan Godos Adası zahiresini Kandiye'den satın almak için Osmanlı Devleti'nden izin almıştır. Fakat aldığı bu zahirenin bir kısmını bölgedeki korsanlara sattıklarına dair haber alınmıştır. Bu korsanlar zaman zaman Osmanlı gemilerine ve vatandaşlarına saldırıp onları esir almışlardır. Bu zahirenin adaya gönderilmesi konusunda dikkatli olunup korsanlara engel olunması gerektiğiyle ilgili hüküm.

1084-303-2

Târihince tahrîr ile tebdîl olmuşdur

Evâhir-i L. sene 1153

Sâbıka vezîr-i a'zâm olup hâlâ Kandiya muhâfızı olan vezîrim Yegen Mehmed Pâşâ'ya hüküm ki

Girid cezîresinde vâki' esbâk-ı nâm mahallde re'âyâları korsân ve harbî kefereleriyle müttefîk ve müte'ahhid olmalarıyla mahall-i mezbûrun karşusunda Godos ta'bir olunur âdâ derûnunda begsimat tozları ihdâs ve mürûr u 'ubûrlarından korsân sefâyine mahall-i mezkûrdan zehâyir virub ve sâkin olmadıkları mevâzi'i terk-i tûl ü cibâl ve senkistân olmak hasebiyle kendülerinin zahîreleri olmamakla beher sene Kandiye muhâfızlarına 'arz-ı ihtiyaç ve bir takrîble yedi sekiz bin mevzer hınta ve şa'îr meskenlerine kârib olan sevâhîlden tahmîl ve nakl iylemeleriçün buyruldı alup bu bahâne ile hafiyeten otûz kırk bin mevzer zahîre nakl itmeleriyle cezîre-i mezbûre kaht ü galâsına bâ'is olduklarından gayri sâ'iren re'âyâ misillû itâ'at ve inkıyadda olmayup ve harbî kefereleriyle kesret ve ihtilât ve ittihâdlarından nâşî ânların ihtilâflarıyla müttehâllik ve mürûr u 'ubûr eyledikleri mahallde müsellem gezub ve sevâhîl-i deryâdan ahz olunan esârâ-yı Müslimîn-i mesfûrenin sevk delâletleriyle olduğuna 'ahd-ı karîbde Salanu ve Rasimo nahiyeleri sevâhîlinde iki def'a yiğirmişer otûzar neferât-ı Mehmedi giriftâr bend-i esîr eylediklerini Kandiye Kal'ası ahâlîsi sen ki vezîr müşâr-ileyhsin cezîre-i mezbûreye vusûlünde tarafından inhâ ve mütâlebe eyledikleri yedi sekiz bin mevzer zehâyiri Kandiye Kal'ası iskelesinden **[s. 304]** ayrılub hıfz ü hırâseti mümkin olmayan sevâhîlden virilmemek üzere râbıta-i nizâm-ı bend olunmasını istid'â eyledikleri tarafından buyruldu ile beher sene iytiyaçlarına binâ'en virilegelen yedi sekiz bin mevzer zehâyir iskele-i mezbûrede virilmek üzere karâr virilduği isti'mâları oldukda me'lûf oldukları mel'anetleri icrâ idemeyecekleri meczûmları olunmağın bellu başlılarından ba'zıları sefîneye süvâr ve bu cânibe 'azm

olundukları husûsu dahi keyfîyetinden zîr u bâlâsıyla taksîrren tarafından i‘lâm ve ifâde olmuş senin husûsen zatında olan hulûs ve sadâkat ve fukarâ hakkında mebzül tutulmağın ‘avâtıf ve merhamet-i cümlenin ma‘lûmu olup evzâ‘ ve etvârların makbûl ve makber ve birbirinin pesendîde-i bend olduğuna binâ’en ber-vech-i muharrer virduğun nizâm ve eser inşâ’allahü te‘âlâ mukarrer tutulmasına îrâde-i hümâyûnum ta‘alluk itmeyin mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde bir minvâl-i meşrûh virildiği nizâm müstahsîn ba‘de-zîn düstüru’l-’amel tutulmak üzere dâ’imâ devâm ve istikrârına bezl-i celb u hamd ve iş bu fermân-ı ‘âlî-şânım sicil-i mahfûza kayd u sebt mazmûn-ı münîfeni cümleye i‘lâm ve işâ‘at ve hilâfına hareket edenleri men‘ ve zecre mübâderet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhir-i Ş. sene 1153

Hüküm 1085: Savaşların bitmesiyle evlerine dönen bazı deniz piyadeleri Üsküdar’dan Anadolu’nun orta kolu yolu üzerinde bulunan yerleşim yerlerinde eşkıyalık yapıp ahaliye zulüm etmişlerdir. Bu eşkıyaların artmasına asla izin verilmemesi, suça karışmış olanların ve uyarıyı dikkate almayanların cezalandırılmaları gerektiğiyle ilgili hüküm.

1085-304-1

Üsküdar’dan Anadolu’nun orta kolu nihâyetine varınca yol üzerinde ve yemîn ü yesârda vâki‘ vüzerâ-yı i‘zâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm müvâlî-i hükkâm kuzât ve nüvvâb ve alaybegleri ve mütesellimler ve voyvodalar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkāf-ı zâbitân ve büldân sipâhîleri ve zu‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ve tevâbi‘-i ‘askerîye ve a‘yân-ı vilâyet ve ‘umûmen darb u harbe kādir il erlerine hüküm ki

Bir nice müddetden berü seferler vukū‘ takrîbiyle memâlik-i mahrûsemde olan ahâlî-i vilâyet vücûh u i‘ânda imdâd-ı seferiyye ile mübtelâ-i renc ve meşakkat olduğundan ba‘de ‘avn ve te’bîr mülk-i kadîr ile seferler ber-taraf ve hitâm-ı pezîr olmakdan nâşî böyle zahmet-i keşîde olan sükkân ve kuttân bir müddet dahi âsûde-nîşin bend-i emn ü emân olmaları müktez-i levâzıme-i mürüvvet ve şân olmağla mevâdd-ı mazarr u hasârad bilâd u ‘ibâd üzerlerinden ref‘ u def‘ olmak bâbında bundan akdem hatt-ı hümâyûn ‘inâyet-i makrûnumla ma‘tûn u şeref-efzâ-yı sudûr olan ‘adâlet-nâme-i

hümâyûnum ile etrâf ve eknâf tenbîh ve te'kîd olmuş idi lâkin bu hilâlde vülât ü hükkâm kapularından ayrılmış ba'zı başıboş levendât ve hâdeme makūleleri birer mahallde âsâra veyâhûd vilâyetlerine varub kesb ü kâr ile iştigāl itmeyûb kurâ bi-kurâ serserî' gezub fukarâ-i ra'iyyete îsâl envâ'-ı mazarrat ve kat'â tarîk-i eşkıyâsı dahi câ-be-câ zuhûr ile emr-i şürekân i'tâle-i deste cesâret eylediklerinden 'ibâdullâhın matlûb olan itmînân ve refâhiyetleri meslûb oldığı resîde-i sami'a-i mülûkânem olmağla bu hilâlde murâd ve melhûz olan âsâyiş-i bilâd ve ârâmiş-i ibâda münafî ve belki nice mahzûrât-ı mazarraya mü'eddî bir emr-i redd-i keyfîyet-i gayri marzî olmak hasebiyle müdâfa'ası ve fukarâ ve zu'afânın ferâğ-ı bâl ile kemâl-i istirâhatleri fermânım olmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde siz ki müşâr ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz herbiriniz eyâlet-i taht-ı kazâ ve hükûmetinizde dâ'imâ müşfîkane hareket hudûdunuz dâhillerine ve havâle-i câsûs nezâret ve o makūla başıboş levendât ve hâdeme makūlesinden ve dâhil-i hudûdlarınızda bulunanlara vülât ü hükkâmdan birine intisâb veyâhûd vilâtiyetine varub kesb ü kâr ile iştigāl eylemek ve böyle başıboş serserî gezmemek üzere tenbîh-i ekîd ve mütenbîh olmayup fî-mâ-ba'd dahi bu gûne hareket edenlerin bulundukları yerlerde ahz ve muhkem haklarından gelineceği musammem iduğini tefehhîm ve te'kîd idüb fukarâ üzerlerinden def'-i bâr-ı nakdîyyetlerine mübâderet ve eger içlerinde fukarâ-yı ra'iyyete îsâl te'addî ve hasâret ve ebnâ-i sebîl i'tâle-i dest-i gāret edenler var ise ânlara kat'â emân ve zamân virmeyub ve bir iken iki olmalarına ruhsat ve cevâz göstermeyub hemen bulundukları mahallde 'alâ-eyyi-hâl ahz ve eger bu makūlelerin bir mahallde bir cem'iyyetleri var ise üzerlerine varulmada su'ûbet-rûnma olundukda herkesin civârlarında bulunan kazâların hükkâm ve zâbitân ve ricâl-i harb u darbâ ile bi'l-ittifâk üzerlerine varub teşnî'ât-ı şeml-i cem'iyyet ve tefrîk ve temzîk-i mâdde mel'anetlerine ve gerekki neza'-ı tarîk eşkıyâsından ve dahi taraf ve mesâkin te'mîni ve tathîre sa'y ü dikkat ve'l-hâsıl bu husûsun maksûd ehli ahâlî-i memleket ve fukarâ-i ra'iyyetin mecmû' u te'addîyât ve mezâlimden masûn ve ebnâ-i sebîlin ve hüve hâsâret ile me'mûl olmaları ve başıboş levendât ve hâdeme makūlesinin birer mahallere intisâb veyâhûd vilâyetlerinde kesb ü kâr ile iştigāl ederek herkesin râhat ve âsûdelikleri kut'â-ı tarîk eşkıyâsının dahi küllîyyen mahf u izâlesi olmağla bu mugāyirleri herbiriniz bir hoşça ve mülâhaza ve tefekkür devâhîl-i hudûdunuzda bir ferde mikdâr-ı zerre isâbet-i zarara bir dürlü rızâ-yı padişâhânem olmadığını gereği gibi te'mîn ve te'dîb-i birle mazmûn-ı fermân vâcibü'l-iz'ân-ı şâhânemi infâz ü icrâ ve lâkin birinizin dâhil-i

hudûdunda dahi ‘alâkası olamayanlara vechen mine’l-vücûh ta‘arruzdan ve celb-i mâl misillû hareketden be-gāyet tahzîr ve ittikā olunur şöyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ birinizin dâhil-i hudûdunda bir ferde zarar u hâsâret irişecek olur ise vâki‘ olan zarar ol diyârın hükkâm ve zâbitân ve a‘yânlarının mâllarından zecr ile tahsîl olunacağından gayri böyle emr-i ehemden iğmâz ve tekâsülleri hasebiyle bilâ-emân mazhâr-ı kahr u ğazab-ı şehin-şâhânem olacakları muhakkak ve mukarrerdir ânâ göre cümleniz bu bâbda mezîd-i basîret üzere hareket ve ser-i mû hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i N. sene 1153

1086-304-2

Bir sûreti

Anadolu’nun sağ koluna ber-vech-i muharrer

1087-304-3

Bir sûreti

Anadolu’nun sol koluna ber-vech-i muharrer

Hüküm 1088: Eski tevki olan el-Hac İsmail, ailesiyle beraber hacdan dönüp önce Şam’a sonra da İstanbul’a gidecektir. Geçeceği yerlerde korunup muhafaza edilmesi gerektiğiyle ilgili hüküm.

1088-304-4

Şam-ı şerîf’den Üsküdar’a gelince yol üzerinde vâki‘ vüzerâ-yı i‘zâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve mevâlî-i hükkâm ve kuzât ve nüvvâb ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ’ir zâbitân ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

Sâbıka tevkī‘ olan el-Hâc İsmail *dâme mecdühû* lîvâ-i menasikin hâcc-ı Harameyn’den ‘avdet ve Şam-ı şerîf’ye gelüp ândan dahi Âsitâne-i sa‘âdet-i âşiyânemde tahrîk-i rikâba nâmzet ve ‘azîmet itmek üzere olup bir gûn evvel bu tarafa vusûle ve hengâm-ı hatt-ı tirhâlinde kendünün ve ehl ü ‘ıyâlin kemâl-i emn ü râhat ve mezîd-i itminân ve refâhiyetleri seyr u nüzûlü muktezî olmağla siz ki müşâr ve sâ’ir mûmâ-ileyhimâsız mûmâ-ileyh ehl ü ‘ıyâlleriyle her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olur ise me’mûn ve mahfûz mahalle kondurub müzahame-i te’sîren siyânet ve levâzım-ı ikrâm ve ikdâmına ra‘iyyet ve gicelerde bekleterek ve gider oldukda yânına yârâr kulağuzlar

ve dîgerleri her kazânın kadr u kîfâye tüfenk endaz edemler koşularak müsta‘înen bi’llâhi te‘âlâ refâh-ı hâl ve itminân bâl ile bu tarafına îsâline cümleniz sarf-ı mesâ‘î-i bî-hemâl iyleyub mikdâr-ı zerre tekâsül ve rehâvetden be-gāyet hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i sene 1153

Hüküm 1089: Kars Kalesi’nde tamiri yapılacak üç tabyada asker ve ahalinin işçi olarak çalışmaları gerektiği bildirilmiştir. Çalışamayacak durumda olan ahalinin ise yerlerine güçlü ameleler tutması ve bu konuda kimseye müsamaha gösterilmemesi gerektiğiyle ilgili hüküm.

1089-305-1

Kars beglerbegisine ve binâ emîni ta‘yîn olunan sâbıka Yusuf Pâşâ kethüdâsı İbrahim *zîde mecdühû* ve Kars kādîsına ve Kars Eyâleti’nde vâki‘ elviye alaybegleri ve Kars Kal‘ası’nın yemîn ü yesâr ve garîbân ve müstahfizun cemâ‘atlerinin ağâvat ve zâbitân ve varoş ahâlîlerinin ve söz sâhibleri ve ihtiyârları ve sâ’ir a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

Serhâd-ı şarkda vâki‘ Kars Kal‘ası’nın müceddeden bînâsı fermânım olan üç âdet tâbya muhtâc tâ‘mirî olan sâ’ir mevâzi‘i ve mahallerin sen ki binâ emîni İbrahim *zîde mecdühû*sun yedinle gözetilecek levâzım ve mesafatından mâ‘adâ hazefi-i hafrî ve toprak nakl hidmetleriyle hıdemât-ı sâ’ire sene-i kā‘ide-i serhad üzere ‘umûmen yerlû neferâtının ve varoş re‘âyâsının berreten i‘ânet iylemeleri husûsu emr-i şerîfîmle tenbîh ve te’kîd olmağla bu mahallinde mazmûn emr-i ‘âlî cümleye ifâde ve tefehhîm olundukda icrâ-yı merâsim ve imtîsâl ve itâ‘atinden sonra inşâ’allâhü te‘âlâ ibtidâ-i bâharda hulûlinde emr-i binâ ve tâ‘mirîne şürû‘ ve mübâşeret oldığı vaktden hitâm ve itmâma götürene dek mecmû‘u kırk bin nefere bâlîğ olmak şartıyla berreten i‘ânda ederiz veyâhûd kendülerinden bedel ol mikdâr ırgāt viririz deyü huzûr u şer‘de ‘umûmen yerlû neferât ve varoş re‘âyâsının cevâb ve ta‘ahhüd idüb ve ta‘ahhüdleri mûcibince taraf-ı şer‘de hüccet virilduği sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh Aburrahman *dâme ikbâlü*hûsun tarafından bu def‘a Der-sa‘âdet’ime i‘lâm ve taraf-ı şer‘de virilen hüccet dahi irsâl olmağın gelen hüccet başmuhâsebeye kayd ve zabt olmuşdur ancak bâlâda zikr oldığı üzere kal‘a-i mezbûrda gerek müceddeden binâ olacak tabyaların ve

gerek tâʻmir ve termîm olunacak sâʼir mahallerin binâ ve tâʻmirlerine ibtidâ-i bâharda mübâşeret ve bir gûn akdem itmâm ve tekmîllerine itmâm ve dikkat olunması lazım-ı umûr u Devlet-i ʻâlîyyeʼmden olmağla mukaddemâ emr-i şerîfîmle tenbîh olundığı ve küllîyyen taʻahhüd hamiyyetinde mestûr oldığı üzere mezbûrların berreten iʻânda iylemeleri lâzıme-i hâlâtdan ve serîʻân emr-i binâ ve taʻmîrâtının tekmîline vesîle olacak hâlâtdan olduğundan gayri bu makūle hıdemâtında ʻumûmen zuʻamâ ve erbâb-ı tîmârın dahi berreten iʻânda iylemeleri kānûn-ı kadîm olunmağın ʻavn u tevkīf-bârî bir ile ibtidâ-i bâhar halülunda emr-i binâ ve taʻmîrât-ı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin nezâret ve inzimâmına ve sen ki binâ emîni mûmâ-ileyhsin maʻrifetinle mübâşeret olundukda Eyâlet-i Karsʼın ʻumûmen zuʻamâ ve erbâb-ı tîmârdan ve kezâlîk Sen ki kalʻa-i mezbûrenin mecmûʻ gönüllüyân yemîn ü yesâr ve garîbân ve müstahfizûn cemâʻatleri neferâtından bir kimesne Müslim ve zımmî biʼl-cümle varoş ahâlî ve reʻâyâsında bir ferdi hâricde kalmamak şartıyla zuʻamâ ve erbâb-ı tîmâr alaybegleri ve cerî başıları ve yerlû cemâʻatlari ağâvat ve zâbitleri ve varoş ahâlîsi ve reʻâyâsı zâbitleri ve ihtiyârları ve söz sâhibleri siz maʻrifetiniz ile emr-i binâ ve taʻmîrâtının tekmîline hazefî-i hafrî ve toprak nakl hidmetleriyle ve sâʼir hıdemât itmek târikiyle berretan iʻânda idüb ve kendülere bedel ırgāt tedârük ve istihdâm eylemek dâʻîyesinde olurlar ise zuʻamâ ve erbab-ı tîmâr ve yerlû neferâtının asl kayıdları ve varoş ahâlî ve reʻâyâsının iradları muktezâsınca tuvânâ yerleri tedârik ve istihdâm itdirilmekden ihtimâm ve maʻâzallâhi teʻâlâ tâmaʻ-ı hamma tâbiʻyyet veyâhûd hâtıra riʻâyet ile birisine müsâʻade ve müsâmaha olunmakdan ihtiraz-ı tâmm olunmak ve eger bunların hilâf-ı fermân ve mugāyir teʻaddî hareketleri zuhûr eder ise zuʻamâ ve erbâb-ı tîmâr zümresinden yerlû cemâʻati güruhundan olanların bilâ-teʼhîr zeʻamet ve tîmâr ve ulufe ve dirlikleri refʻ ve âhare tevcîh ve kendüleri diyâr-ı baʻîreye nefʻî ve tağrîb ve varoş ahâlî ve reʻâyâsından olsalar dahi katʻâ tevakkuf olunmaksızın gün be-gün gûş-mâl ve teʼdîb olunmak içün ol makūleler ibtidâ-i emîrde ol tarafda sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin maʻrifetinle ahz ve hâbs ve baʻdeʼl-keyfîyetleri ism ü resmleriyle Der-saʻâdetʼime ʻarz u iʻlâm olunmak ve inşâʼallahü teʻâlâ hıdemât-ı binâ ve tâʻmirlerine bilʻakis kendüleri berreten iʻânda veyâhûd kendülere bedel tuvâna ırgātlar tedârük ve istihdâm idüb muktezâ-yı taʻahhüdlerini icrâ ve hıdemât-ı meʼmûrlarını izhâr iyledükleri süret-i hâl ve istihkāklarına göre herbirisinin mazhâr-ı nevâziş veʼl-iltifât olacakları mukarrer ve ʻiyâzen billâhi teʻâlâ hilf-ı zuhûrâtda haklarında bâlâda musavver vaʻid-i şedîddin bilâ-teʼhîr icrâ olacağı muhakkak olduğunu cümleye ifâde

ve tefehhîm olunub bu emr-i mühimmenin temşiyetine ve mazmûn-ı emr-i şerîfîmin takdirine sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin tarafından gereği gibi sa‘y ve ikdâm olunmak içün Dîvân-ı hümâyûnumda emr-i şerîfîm tahrîri bâbda iftihâru’l-ümerâ-i ve’l-ekâbir bi’l-fi‘l başdefterdârım olan Atıf Mustafa *dâme ulüvvü*hûya i‘lâm iylemeğin i‘lâmı mûcibince ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı Ş. sene 1153

Hüküm 1090: Kars Kalesi’nde tamiri yapılan tabayların inşaatında çalışanların yoklanıp yoklama defterinin merkeze gönderilmesi gerektiğiyle ilgili hüküm.

1090-305-2

İşbu emîr tertîb olunub üç varak aşağıda kayd olunmuşdur

Kars beglerbegisine ve binâ emîni olan İbrahim *zîde mecdühû*ya ve Kars Eyâleti’nin alaybeglerine ve Kars Kal‘ası’nın yerlû neferâtın ağâvat ve zâbitânına hüküm ki

Sen ki binâ emîni mûmâ-ileyhsin dîger emr-i şerîfîm mûcibince emr-i binânın itmâm ve temşiyeti ‘uhdene havâle kılınmış idi lâkin bu esnâda Eyâlet-i Kars’ın zu‘âmma ve erbâb-ı tîmârıyla kal‘a-i mezbûrun yerlû neferâtın mevcûd ve nâ-mevcûdlarına ma‘lûm olmak dahi mühimm ü muktezî olmakdan nâşî mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ve zâbitleri ma‘rifetiyle mezbûrların yoklâmâları husûsu dahi sana tefvîz olunmakla mahsûsan iş bu emr-i eşrifîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin inşâ tarâfında alaybeglere haberi irsâliyle neferâtları cem‘ ve tahsîl ve yoklâma içün bir münâsib mahalle i‘tibâr ve tertîb olunub binâ emîni olan yoklâmacı mûmâ-ileyhe muvâcehesinde yoklâmasına mübâşeret olunan sancağın siyâk ve lâhık alaybegleri ve cerî başıları ve ihtiyâr söz sâhibleri ze‘âmet ve ânların mahsullerinde tahvil ve terakere ve berâd ile yoklâma kimesnelu itmeğin sahîh-i sâhibi olduğu ahbârlarıyla ma‘lûm oldığı sancağa ve nâhiye ve baş kalemleri ve yâzuları sâmâ? ve senedleri târihleriyle ‘ale’l-esâmî te’kîd ve defter olunub ve eger yoklanan ibrâz itdüğin senin sâhibi olmadığın haber virilur ise ol dahi kezâlik başka zabt ve tahrîr olunarak yalnız ‘arz ile kimesne yoklanmayarak zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârın yoklâmâları bu vechle hitâm-ı pezîr olduktan sonra yerlû neferât dahi ağâvat ve zâbitleri mücvecehelerinde bunun gibi sınıfıyla başka başka yoklâmacı mûmâ-ileyh

ma‘rifetiyle ânların dahi mugāyir olan senedâtlarına nezr ve ihbâr oldığı vechle sahîh-i sâhib oldığı yâhûd olmadığı senedât-ı târihleriyle ‘ale’l-esâmî sebt ve defter alunub ba‘de itmâmel-mesâlîha tutulan yoklâma defterlerini memhûren ‘acâleten bu cânibe irsâl ve yoklâma husûsuna ahsen-i vech ile ikmâl ve keyfîyeti ‘alâ-vukū‘ i‘lâm iyleyesiz yoklâma keyfîyetleri murâd ancak elviye-i Kars’da mevcûd ne mikdâr ‘asker vardır ma‘lûm olmak maslâhat içün olduğuna binâ’en bu bâbda hakkaniyyet ve insâf üzere hareket ve cerr-i nef‘ da‘iyesiyle irtikāb-ı tam‘dan ve celb-i mâldan bir ferde ‘özr u himâyeden cümleniz gāyetü’l-gāye ihtirâz ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i N. sene [1]153

Hüküm 1091: Tırhala, Selanik, Yanya, Köstendil, İrşova ve Hamra-i Rumili sancaklarından Belgrad Kalesi’ne bazı memurların görevlendirilmesi gerektiğiyle ilgili hüküm.

1091-306-1

Tırhala ve Selanik ve Yanya ve Köstendil sancâkları ve İrşova ve Hamra-i Rumili sancâklarından Belgrad Kal‘ası’na varub üzerinde mevcûd olmaları içün me’mûriyetleri emr-i şerîfe yazılub zîrde kayd olmuşdur

Evâil-i N. sene 1153

Hüküm 1092: Rumili Eyaleti’nde bulunan sancak alaybeylerinin askerleriyle Belgrad Kalesi’nde görevlendirildiği ile ilgili hüküm.

1092-306-2

Rumili Eyâleti’nde vâki‘ elviye alaybeglerine hüküm ki

Siz ki mîr alayı mûmâ-ileyhimsiz cümle neferâtınız ile bu esnâda hâzır ve müheyyâ olup inşâ’allâhü te‘âlâ elli dört senesi rûzî hazarî evvelinden Belgrad Kal‘ası’a varub hizmet-i muhâfazaya kıyâm eylemeniz lâzıme-i hâl muktezâ-yı ahvâlden olduğuna binâ’en vakt-i merkūmeda kal‘a-i merkūmeye varub kıyâm eylemeniz fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi siz ki mîr alay bayrağınız altında olan cümle zu‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ile şimdeden hâzır ve müheyyâ olup vaktiyle bilâ-tevakkuf nehzat ve müddet-i merkūmede mahall-i me’mûrede mevcûd

olmağa sa‘y ü dikkat ve ba‘de’l-vusûl hâlâ Bağdat muhâfızı ve Rumili vâlîsi olan vezîrim Ahmed Pâşâ *edâmallâhü te‘âlâ iclâlehû*nun emr u re’yi üzerine ‘amel ve hareket ederek hıdemât-ı mebrûre vücûda gütürmeğe bezl-i sa‘y ve kudret iyleyub mikdâr-ı zerre kusûr ve rehâvetinden be-gāyet hazer ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuışdur buyurdum ki

Fî evâil-i N. sene 1153

Hüküm 1093: Bağdat’ta bulunan memurların Özi’ye gönderilmesi ile ilgili hüküm.

1093-306-3

Bağdad’dan Özi taraflarında olmak üzere me’mûriyetleri içün emr-i şerîfe yazılmışdır

Evâsıt-ı N. sene 1153

Bir sûreti

Özi Eyâleti’nde vâki‘ elviye alaybeglerine () vakt-i merkūmâda Özi taraflarına varub Özi vâlîsi Vezir Numan Pâşâ’nın re’yi ile ‘amel ve hareket eylemek üzere ber-vech-i meşrûh

Hüküm 1094: Belgrat Muhafızı Vezir Mehmet Paşa’dan Rumili Eyaleti’nde bulunan zeamet ve tımar sahiplerine, vergilerinin toplanması için güvenilir adamlar gönderilmesi gerektiği bildirilmiştir. Vergi memurlarının vergileri toplarken halka zulüm etmemeleri gerektiğiyle ilgili hüküm.

1094-306-4

Rumili vâlîsi olup hâlâ Belgrad muhâfızı olan Vezîr Ahmet Pâşâ’ya hüküm ki

Rumili Eyâleti’nin zu‘amâ ve erbâb-ı tîmâr bin yüz elli dört senesi rûz-i hazarîyyede Sahrâ-i Belgrad’da mevcûd bulunub iktizâ eden hıdemât-ı re’y-i emriyle ‘amel ve hareket eylemek üzere müceddeden me’mûriyetleri müş‘ir-i emr-i şerîfîm şeref-bahşâ-yı sudûr olup tarafına irsâl olunmakla emr-i şerîfe ile tarafından mute’dil ve makdem âdemler ta‘yîn ve vakt-i merkūmda mezbûrları te’kîl-i celîl ve takdîm eylemek bâbında i‘lâm-ı hâl içün sana dahi iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde ber-vech-i muharrer me’mûriyetleri vakti sâdır olan emr-i şerîfîmin mazmûnundan ma‘lûmun oldukda sâdır olan emr-i şerîfimle tarafından makdem ve

münâsib âdemler ta‘yîn ve keyfîyet-i zu‘amâ ve erbâb-ı tîmâra i‘lân ve tefehhîm ve gönderdiğin âdemlerine hizmet nâmı ile bir akçe ve mücerred celb-i mâla vesîle ittihâzıyla vakt-i merkūmdan mukaddem mevcûd olunmak üzere kendülerine tevcîh ve teklif-i nâ-câ ile ta‘cîz iylememek üzere muhkem-i tenbîh ve te’kîd ve hilâf-ı haber alınır ise bilâ-emân muhkem-i haklarından gelinmek musammem iduği dahi tâ‘lîm ederek bu siyâk üzere irsâl ve tesyîr idüb bi-menni te‘âlâ vakt-i merkūmda içlerinden bir neferi noksân olmamak vechiyle cümlesini te’kîde celb-i ihzâr ve iktizâ eden hıdemât-ı hümâyûnumda i‘mâl ve istihdâm ve bu bahâne ile bir akçeleri alınmaması emrine dahi ihtimâm-ı tâmm eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâil-i N. sene 1153

1095-306-5

Bir sûreti

Özi vâlîsi Numan Pâşâ’ya ve Özi Eyâleti’nin zu‘amâ ve tîmârı vakt-i merkūmeden Özi Kal‘ası havâlîlerinde mevcûd bulunmak üzere me’mûr olmalarıyla vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfe yazılmışdır

Hüküm 1096: İlbasan Sancağı’nda Eklan? Kasabası sakinlerinden olup üteden beri halka zulüm eden Bayram Beyzade Mehmed Ağa ve Haraççıoğlu Ömer Bey adlı eşkıyalar etrafına topladığı dört yüz beş yüz kadar haydut ile Beylin Kazası ve Dıraç iskelesine gelip giden tüccarın ve yoldan geçenlerin can ve mallarına saldırmışlar. Bu eşkıyaların araştırılıp, bulunduktan sonra bunlara gereken cezanın verilmesi gerektiğiyle ilgili hüküm.

1096-306-6

İlbasan Sancağı mutasarrıfı () *dâme ikbâlühû*ya ve lîvâ-i mezbûrda vâki‘ zâbitân ve darb u harbe kādîr olanlarına hüküm ki

İlbasan Sancağı’nda Eklan? Kasabası sâkinlerinden olup üteden berü fesâd ve şekāvet ile katl nüfus ve gāret emvâl ve kat‘-i tarîk-i gāret mevsûfları olan Bayram Beyzade Mehmed Ağâ ve Haraççıoğlu Ömer Bey dimekle ma‘rûf şakîler hevâlarına tâbi‘ dört beş yüz mikdârı haydût eşkıyâsıyla geçit ve ‘ibâdullâha îsâle mazarrat ve birkaç seneden berü Dıraç iskelesine emr-i şer‘ eden tüccâr ve ebnâ‘-i sebîlin yollarına nüzûl

ve mâl ve cânlarına ta‘arruz ve ekserîni katl ve maktû‘anın ihtilâfına bârî oldukları bundan akdem i‘lâm olundukda haklarından gelinmek içün sâbıka İlbasan Sancağı mutasarrıfı müteveffâ Mustafa Pâşâ’ya hitâben emr-i şerîfîm sâdır olmağla merkūm u Haraççıoğlu Ömer güya itâ‘at-i emr-i ‘âlî sudûrâtı îrâdıyla pâşâ-i merkūme varub sûret-i zâhirde min-ba‘d kendü hâlînde olmak üzere temhîr ta‘ahhüd ve hüsn ü hâlâtı müşîre i‘lâm olunmağın ve lâkin Bayram Begzade Mehmed âdem-i izâ‘at ile mukābeleye tasaddî ve ele girmesi mümkin olmadığı mukaddemâ pâşâ-i mûmâ-ileyh tarafından Der-sa‘âdet’ime ‘arz olundukda İlbasan Sancağı havâlînde vâki‘ sancâkların ekserisiyle üzerlerine varması içün tekrâr mü’ekked-i emr-i şerîfîm sâdır olmuş iken mezbûrlar birbirleriyle ittifâk ve hevâlarına tâbi‘ eşkıyâyı başılarına cem‘ ve mutemmem tasaddî evvelkinden ziyâde şekāvet ve mel‘anetleri icrâ ve el-yevm Beylin Kazası şakıyân-ı mezbûrenin dest-i şekāvet-pişelerine münhasır olmakdan nâşî icra-yı şer‘-i şerîfe müte‘assir ve fukarânın emn ü râhatları bi’l-cümle münkat‘ olmak herbiri birer cânibe firârı ihtibar ve edâ-i hâline hazihi Dıraç iskelesinin dahi târik-i mesdûd olup eşkıyâ-i mezbûrenin zuhûra gelen tuğyân ve ‘isyânlarından re‘âyâ fukarâsı perîşân ve Dıraç iskelesi mu‘tall olacağı ayân olamağla ahvâli fukarâya merhamet ve nizâm maktû‘aya sıyânet eşkıyâ-i mezbûreyı sen ki İlbasan Sancağı mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin civârında vâki‘ Ohri Sancağı mutasarrıfı ve Ohri ve Olvine sancâklarında vâki‘ bey ve begzâde ve iş erleri ittifâken üzerlerine varub şakıyân-ı mezbûrları ahz u mahzar şer‘ oldukları ahvâlîn fukarâ ashâbına istirdâd olunduktan sonra haklarında lâzım gelen ma‘rifet-i şer‘le tertîb ve fîmâ-bâ‘d İlbasan Kazâsı’ndan Dıraç iskelesine emr-i şer‘ eden tüccâr ve ebnâ-i sebîlin bir ferdine Beklin Kazâsı ve kazâsı eşkıyâsından bir kimesne zuhûr ve kimesnelerin mâl ve hânesine ta‘arruz edecek olur ise şakıyân-ı mezbûren cânib-i mîrîyeme () kîse akçe vermek üzere kavî-i nezre kat‘ ve kabul nidâ eylediklerini hâvî hüccet-i şer‘ olduktan sonra başmuhâsebeye kayd içün Âsitâne-i sa‘âdetime irsâl olunmak veçhiyle husûs-ı mezbûrun nizâm-ı pezîr olması iltimâs olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sen cümle üzerine başbuğ nasb ve ta‘yîn ve Özi mutasarrıfı ve İlbasan ve Ohri ve Olvin sancâkların zâbitân ve ricâl-i darb u harbe ma‘iyyetine me’mûr olup vech-i meşrûh üzere husûs-ı mezbûrun taht-ı zâbitına bend u rabt eylemek fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde ma‘iyyetine me’mûr olanları iktizâsına göre âmâl ve istishâbların vech-i münâsib ile istihdâm ve şakıyân-ı merkūmeyi binâ kılındırub ne mahallde ne tarafda iseler bi’l-ittifâk ‘alâ-eyyi-hâl

elbette ve ebette ahz ve kendülerden da‘vâ-yı hakk ve ta‘yîn merre husâmâlarıyla bir münâsib kādînın huzûrunda murâfa‘a-i şer‘ ve zimmetlerinde subût olan hukūk u ‘ibâdı ashâbına ba‘de istirdâd haklarında lâzım gelen te’dîbatı ma‘rifet-i şer‘le icrâ ve nizâm ve intizâmı matlûb olan Dıraç iskelesine varınca emr-i şer‘ eden tüccâr **[s. 307]** tâ’ifesine ve ebnâ-i sebîl Beylin Kasabası ve Kazâsı eşkıyâlarından bir gûne zarar ve hâsâret irişecek olur ise şakīyân-ı merkūmânın emvâl ve emlâk ve eşyâlarından zecren lehmen tahsîl ve cânib-i mireden ahz olunmak şartıyla mezbûran () kîse akçeye kavî ve muhkem nezre kat‘ ve kabul ü ta‘ahhüdlerini meş‘ar-ı hüccet-i şer‘ olduktan sonra nâşî muhâsebeye kayd içün hücceti Der-sa‘âdet’ime irsâl ve keyfîyeti ‘alâ vukū‘ u i‘lâm ve fî-mâ-ba‘d bir tarîk ile hilâfı zuhûr itmek vechiyle kābil-i hüsn ü nizâm ifrâğ ve virilduği nizâm-ı inşâ’allâhü te‘âlâ bir karâr olmasına ikdâm-ı tâmm iyleyesin husûs-ı mezbûrun ber-vech-i muharrer tanzim ve tetmîmi matlûb iken şöyleki ma‘âzallâhi te‘âlâ ednâ kusûr ve tekâsül ile şakıyân-ı mezbûran ele girmemek ve virilen nizâma müş‘ir olmak lâzım gelur ise sonra suvâl ve mu‘âteb olacağın mukarrerdir ânâ göre hareket ve siz ki lîvâ-i mezbûrun zâbitân ve ricâl-i darb u harbe mûmâ-ileyhimsiz itmâm-ı kâra dek mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhimin ma‘iyyetinde bulunub re’yi ile ‘amel ve hareket ve hakkınızda şükr ü şikâyeti müsmîr ve mü’essir olduğuna fehm ve idrâk birle hıdemât-ı mebrûr u vücûd götürmeye bezl-i makderet ve mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i N. sene 1153

1097-307-1

Bir sûreti

Ohri Sancağı mutasarrıfına ve lîvâ-i mezbûrun zâbitân ve darb u harbe kādîr olanlarına

1098-307-2

Bir sûreti

Olvine Sancağı’nda zâbitân ve ricâl-i darb u harbe vech-i meşrûh üzere

1099-307-3

Bir sûreti

Haleb ve Maraş ve Karaman ve Adana ve Rakka ve Azez ve Ayıntab ve Malatya ve Behisni ve Tarsus ve Trablusşam ve Sayda Eyâleti sancâklarında vâki‘ mukāta‘ât ve

sâ'ir mâllarından havâle olunan Bender ve Vidin ve Bosna ve Akkirman ve Ada-i Kebir kal'alarıyla kal'a-i sâ'ire mevâciblerinden başka başka sebeb-i tahrîr ahkâmıyla cem' ve tahsîline bundan akdem sâlîyaneciler nasb u ta'yîn ve irsâl olunan Ocak çavuşları *zîde kadruhûmâ* hüküm ki

Herbiriniz ta'yîn olunub gidelî beşer altışar ve sekizer ay olup bu ânâ gelince tahsîl olundu mu ve olunmadı mı aslâ bir haberleriniz zuhûr iylemeyub ziyâde te'hîr olundığından zikr olunan serhad-ı mansûrelerde olan yeniçerileri neferâtlarının kemâl-i zarûret ve müzâyakalarına bâ'is olup herbirilerinden mevâcibleri iltimâslarıyla 'arz u mahzarlar gelüp tazallum u hâl itmeleriyle bu def'a istîcâb muntazammın mahsûs u mübâşir ta'yîn ve irsâl olmuşdur bu âna dek te'hîrinde bâ'is ve bârî sizin müsâmaha ve âdeme takayyud ve ihtimâmlarınızdan mıdır bu hisse-i maktû'at ashâblarından midir husûs-ı mezbûr ehemm-i mehâmm lâzımü'l-ihtimâmdan olmağla çendân mürûr 'azmine ile dahi bu mevâcibler gibi ve kaldığı mesbak bâ'is olduğundan başka buna rızâ-yı hümâyûnum olmadığını bilirsiz encâmından 'itâb ve 'ikāba müstehakk ve meşam-ı 'azîmesini çekub bir vechle cevaba kadîr olmayacağına sizler ve mukāta'at iltizâm idüb havâle ve sâliyâne olunan mâl-ı mevacibleri edâsı bir gûn akdem levâzım-ı zimmetleri iken 'avk u te'hîr ve ihmâl ve müsâmaha edenler bundan böyle fikr u mülâhaza iyleyub bir gûn evvel ve bir sâ'at akdem mâl-ı mevâcibi mu'accelen tahsîl idilub tekmîlen herbirilerinizin savb-ı me'mûrlarınıza 'azm ve râcî olmakdan mezîd-i dikkat ve ihtimâm olması fermânım olmağın () ile irsâl olmuşdur vusûlünde herbiriniz kemâl-i sa'y ve ikdâm iyleyub bundan sonra 'özr u cevâblarınız bir dürlü asîfâ i'tibâr olunmayup sâ'ire mevâcib-i 'ibret içün haklarınızdan gelinur ânâ göre intibâh üzere hareket iyleyub ser-i mû müsâmaha ve taksirden hazer ü mücânebet iyleyesiz deyü düstûr-ı mükerrem bi'l-fi'il Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağâsı olan vezîrim Hasan Pâşâ *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak üzere fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâsıt-ı N. sene 153

Hüküm 1100: Siverek Kazası'da bulunan Bucak Nahiyesi'ne bağlı Kerte? nam karye ahalileri etraftaki köy ve kasabalara saldırarak ahalinin can ve mallarına saldırmış, bağ ve bahçelerini tahrip etmişlerdir. Bu eşkıyaların araştırılıp, bulunup gerekli cezanın verilmesi gerektiğiyle ilgili hüküm.

1100-308-1

Rakka vâlîsi vezîre ve Siverek ve () kādîlarına hüküm ki

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm mevlânâ Rakka kādîsı Mustafa *zîde fazluhû* Südde-i-sa'âdetime mektûb götürub Siverek Kazâsı'da vâki' Bucak Nâhiyesi'ne tabi'î Kerte? nâm karye ahâlîleri mukaddem virdikleri senedâtın şürûtuna mugāyir şekāvet tasaddî birle etrâf ve havâlîlerinde vâki' karyeleri basub ehl u 'ıyâlleri emvâl ve eşyâları nehb ü gāret bağ u bağçeleri tahrîb ve taraf-ı mesâliki kat' ve tüccâr ve erbâb-ı sebîle îsâle zarar u hâsâret ve bunun emsâli nice dürlü mel'anet ve hıyânet ve ibtidâr ve cesâret eylediklerinden bundan akdemce keyfîyetleri Der-sa'âdet'ime 'arz u i'lam olundukda hâlâ Rakka vâlîsi vezîr müşâr-ileyhsin tarafından müstevfâ âdemler ta'yîn ve eşkıyâ-i merkūm bulundukları mahallerde ahz ve husamâ ve kadîmeleriyle murâfa'a-i şer' ve sırren ve 'alenen gereği gibi tecessüs ve tefahhus olunub fî'l-hakîka eşkıyâ-i merkūmânın bu makūle mel'anet ve tasaddîdi zâhir ve zimmetlerinde şer'ân hukūk u ibâd te'yîd ve mütebadır olur ise ibtidâ-i emîrde hukūk u 'ibâd eda u tahsîl ve içlerinden mazarr şekāvet olanları hükm-i te'dîb ve mâ'adâsından Rakka'ya iskânları iktizâ eder ise Eyâlet-i Rakka'da münâsib olan mahale hey'et-i mecmu'alarıyla nakl ve iskân itdirilmek üzere Dîvân-ı hümâyûnum tarafından emr-i şerîfîm hâssa silahşörlerinden Abdulbaki yediyle bundan akdem sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin sana vâsıl olundukda der-'akab tarafından âdemler ta'yîn ve eşkıyâ-i merkūmânın süz sâhibleri divanı Rakka'ya ihzâr idüb husamâ ve 'ıyâlleriyle murâfa'a-i şer' itdirdüğünüzde Bucak Nâhiyesi'nden vâki' kurâ ahâlîlerinden kırk bir nefer kimesneyi bi-gayri hakk katl ve hilâf-ı şer'-i emvâl ve eşyâların gasb ü gāret eyledikleri mevâcehelerinde şer'ân sâbit olduktan gayri kendüleri dahi ikrâr ve i'tirâf iyleyub takrîr ve ikrârları mûcibince 'aded-i katlleriyle ve mugāyir bir eşyâ-yı maksubaya? bi-hakk hüccet-i şer' olunmakla katlliye-i merkūmânın şer'ân icâb eden diyetleri ve eşyâ-yı maksûdda mevcûd olanların i'ânda olmayanların bahâlârında virub zararları tazmîne ta'ahhüd ve bunları ba'de varub Rakka'ya 'azîmet üzere iskânâ kabul eylediklerinden sonra otûz nefer mikdârı âdemleri 'alâ tarîke'l-râhda sen ki vezir müşâr-ileyhsin senin ma'iyyetinde bırağub kendüleri etbâ'-i maksubânın mevcûdiyeti ve katllerinin diyetlerini götürmek bahânesiyle karyelerine ric'at eylediklerinde ke'l-evvel tıynet-i reddiyelerinde ve rekiz olan hıyânet ve sinâ'ati ve huşûnet ve ru'ûnet âdem-i itâ'ati izhâr ve bir neferi ile kendüleri bu def'a dahi iskândan tahlîsi daimesiyle Diyarbekir a'yânından ba'zı kesana istinâd ile peydâ eyledükleri 'arûz-ı mebrûre ile

(silik) Âsitâne-i sa‘âdetime hâ’iz âdemler irsâl iylemeleriyle iskânlarından iğmâz ve te‘âmî oldığı sûret ve etrâf ve havâlîlerinde olan kasabat ve kurâ ve (silik) şerr u mazarratlarından bi’l-cümle perâkende vü perîşân olacakaları berîhî olmağın Der-sa‘âdet’ime gelen âdemlerin yedlerinde olan ‘arûzun mezbûreye ‘amel ve i‘tibâr olunmayup red ile cevâb ve zimmetlerinde sabit ve müstehakk olan hukūk u ‘ibâd ve âdem u ubudiyyet ve virdikleri hüccet-i şer‘iyye mûciblerince ‘alâ-eyyi-hâl tahsîl ve ba‘de’l hakīka ashâb-ı hukūka edâ vü teslîm itdirildikden sonra hey‘et-i mecmû‘alarıyla Rakka’ya iskân ve tavtîn ve şerr u mazratlarından fukarâ-i ra‘iyyete irâhe-i te’mîn olunmak içün tekrâr mü’ekked-i emr-i şerîfîmin sudûru olmasıyla Rakka ve Siverek ve Kahta Maltaş nâ’ibi ve Maraş nâ’ibi *zîde fazluhûm*suz başka başka ‘arz ve sen ki vezîr müşâr-ileyhsin mektûbuyla vâki‘-i hâl i‘lâm olunmak vech-i meşrûh üzere tekrâr Dîvân-ı hümâyûnum tarafından emr-i şerîfîm tahrîri bâbında iftihâru’l ümerâ-i ve’l-ekâbir bi’l-fi‘il başdefterdârım Mustafa Atıf *dâme ulüvvü*hû i‘lâm iylemeğin i‘lâmı mûcibince ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâil-i N. sene 1153

Hüküm 1101: 1088. hükmün tekrarıdır.

1101-308-2

Mükerrer kayd-ı şûd

Şam-ı şerîf’den Üsküdar’a gelince yol üzerinde vâki‘ olan vüzerâ-yı i‘zâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve müvellâ-i fehhâm ve kuzât ve nüvvâba ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ’ir zâbitân ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki

Sâbıka tevkī‘ olan iftihâru’l-emâcid ve’l-i‘zim el-Hâc İsmail *dâme mecdühû* edâ-yı menâsik-i hâcc-ı mefrûz ile ‘avdet ve Şam-ı şerîfe’ye gelup ândan dahi Âsitâne-i sa‘âdet-âşiyâneme tahrîk-i rikâba nâmzet ve ‘azîmet itmek üzere olup bir gûn evvel bu tarafa vüsûl ve hengâm-ı hatt u tirhâlinde kendünün ve ehl u ‘ıyâllerinin kemâl-i emn ü râhat ve mezîd-i itminân ve refâhiyetleriyle seyr u nüzûlü muktezî olmağla siz ki müşâr ve sâ’ir mûmâ-ileyhimsiz mûmâ-ileyh ahâlî ve re‘âyâ ile herhangi birinizin taht-ı hükûmet ve kazâsına vasıl olur ise me’mûn ve mahfûz mahalle kondurub Rakka nâ’ibinden sıyânet ve levâzım-ı ikrâm ve ihtirama ri‘âyet ve gicelerde bekletirerek ve gönderildikde yanına yârâr ve kılavuzlar koşub ve dîgerleri ise her kâzâda kadr u

kîfâye tüfenk endaz âdemler koşuşub giderken müsta‘înen billâhi te‘âlâ refâh-ı hâl itminân bâl ile bu tarafa irsâle ve cümleye sârf-ı mesâ‘î-i bî-hemâl idüb mikdâr-ı zerre tekâsülden ve rehâvetden be-gāyet hazer ü mücânebet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır

Fî evâil-i N. sene 1153

Hüküm 1102: Eski Trablusşam mutasarrıfı olup hala Musul beylerbeyi olan Ahmed Paşa'nın Trablusşam'dan kalma borcunun olduğu ve bu borcun bir an önce mübaşir olan Hamza'ya ödenmesi gerektiğiyle ilgili hüküm.

1102-309-1

Trablusşam vâlîsine ve Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından olup Der-‘âlîyyemden mukaddemâ mübâşir ta‘yîn olunan Hamza *dâme mecdühûma* hüküm ki

Sâbıka Trablusşam mutasarrıfı olup hâlâ Musul beglerbegisi olan Ahmed Pâşâ *dâmet me‘âlîye*nin bundan akdem bin yüz elli bir senesi Martı ibtidâsından ‘uhdesinde olan sâlîfü'z-zikr Eyâlet-i Trablusşam sen ki vezîr müşâr-ileyhsin sana tevcîh olunub mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin eyâlet-i mezbûrede bi-hükkâmü'l-infîsâli sebebi ile emvâl-i mîrîden mültezimler zimmetlerinde senedât mûciblerince küllîyyenlu bâkıyesi kalup eyâlet-i mezbûrenin başmuhâsebede mukayyed tevcîh-i şürûtu muktezâsınca senin zamân-ı zabtın olan elli iki senesi Martı ibtidâsında Trablusşam'a vürûdun târihine dek mürûr eden firkatın içün havâle-i îrâdı senin tarafına ‘âid iken bi'l-‘akîs sâdır olan müsahhah-ı tevcîh-i emrine i‘tibâr itmeyûb ba‘zı mihrek ve mukassırların ilkâlarıyla mücerred ve mukaddemâ rikâb-ı hümâyûnum tarafından ısdâr olunan mezîd-i emrinin târihinden olmak üzere îrâd-ı havâle ve ed‘âsı bahânesiyle ahâlîyi ve mukāta‘acıları tehrîr ve tahvîf ve hilâfa vâki‘ ahbâr hücceti ahz ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin tarafından be-gāyet kâbzına me'mûr âdemler mahrûsemde Mehmed Said ve İbrahim ve el-Hâc Hüseyin'in yedlerinde mevcûd bulunan dokuz akçeyi ve mecmû‘ hüccet ve temessükâtı cebren ahz ve kâbz ve mezbûrları der-zencîr ve hâbs itdürmekle ber-vech-i ahz ve kâbz eyledikleri meblâğı ve senedâtı edâ ve eger şer‘ân ve kānûnen bir mütâlîben var ise Trablus'a kârib bir mahallin vâlîsi ve müderrisi huzurlarında taraf-ı vekîlleri terâfu‘ ve cebren alduğun akçe ve senedât ve âdemleri merkūmun cebran etrâf ve tahliyesi ve'l-yevm mukāta‘ât malbâtları ve Lazkiye tüccârı zimmetlerinde olan

sene-i mezbûrun bâkıyesi cem‘ ve tahsîl olunmak içün mü’ekked-i emr-i ‘âlî-şânımla mahsûsan mübâşir ta‘yîn olunan mûmâ-ileyhin irsâl olunmasını mîr-i mîrân mûmâ-ileyh mukaddemâ ‘arz-ı hâliyle istid‘â ve eyâlet-i merkūmânın sana tevcîh-i şürûtu muktezâsınca ibtidâ-i zamân-ı menba‘atın olan elli iki senesi lâzım gelen ‘aidât ve mukaddemâ senden ahz ve kâbz iyleduğun her neyse tamamen selefîn mîr-i mîrân mûmâ-ileyh tarafına edâ vü teslîm itmek içün bundan akdem şeref-bahşâ-yı sudûr olan emr-i şerîfîmle Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından Bergoslu Mehmed *dâme mecdühû* mahsûsan mübâşir ta‘yîn ve irsâl olmuş idi lâkin mübâşir-i mûmâ-ileyhin yalnız mâdde-i merkūm içün o cânibinde meks ü tevakkuf itmesinin çendân lüzûm ve iktizâsı olduğundan nâşî husûs-ı mezbûr sen ki mûmâ-ileyh Hamza *dâme mecdühû*sun senin ‘uhdene havâle ve takayyüd ve mübâşir-i mûmâ-ileyhî bu cânibe ‘avd ü ric‘atı içün başka emr-i şerîfîmle tenbîh ve te’kîd olmağla keyfîyeti i‘lâm ve müceddeden senin mübâşeretinle telkîn ve ifhâm içün mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur vusûlünde sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin mukaddemâ me’mûr olduğun husûslar gibi bu maddeye dahi mübâşir olup şimdiye dek henüz tetmîm ve tanzîm olunmayân hâlâtı mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan evâmir-i ‘âlîyyem mûciblerince pezîrâ-yı ikmâl ve vezîr müşâr-ileyhin düyûn-ı bâkıyesi dahi bir ân akdem ta‘cîlen tahsîl ve irsâl ve mecmû‘ me’mûr olduğun mevâddı bi’t-tamamını ikmâl itmedikçe bir cânibe bir hatme tecavüzden ictinâb iyleyesin ve sen ki vezîr müşâr-ileyhsin zikr olunan maddeye dahi mûmâ-ileyh Hamza *dâme mecdühû*nun müceddeden mübâşir ta‘yîn olduğu karîn-i yakîn oldukda mukaddemâ ve mevahir bi’l-cümle şeref-bahşâ-yı sudûr olan evâmir-i şerîfimin mazmûn-ı münîfesini infâz ü icrâ ve itmâm-ı maslâhat ile berâd-ı zimmetine sa‘y u tevakkī iyeyub mikdâr-ı zerre hilâfından gāyetü’l-gāye hazer ü mücânebet olunmak bâbında

Fî evâil-i N. sene 1153

Hüküm 1103: 1102. hükmün tekrarıdır.

1103-309-2

Trablusşam vâlîsi Vezîr Mustafa Pâşâ’ya ve Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından olup mukaddemâ ol tarafa mübâşir ta‘yîn olunan Bergoslu Mehmed *dâme mecdühû*ya hüküm ki

Dîger emr-i şerîfîmde zikr u tasrîh oldığı üzere sâbıka Trablusşam mutasarrıfı olup hâlâ Musul beglerbegisi olan Ahmed Pâşâ *dâmet me'âlîye*nin Eyâlet-i Trablusşam'da olan bâkıyesi tahsîli husûsuna sen ki kapucıbaşı mûmâ-ileyhsin bundan mukaddem mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuş idin el-hâletü hâzihî mahsûs u mezbûr dahi vezîr müşâr-ileyhin düyûnunu tahsîl ve îsâle me'mûr olan Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından Hamza *dâme mecdühû*nun 'uhdesine havâle olunmakdan nâşî senin ol tarafda mübâşeretin iktizâ eder husûsu kalmamakla husûsu mezbûre dair yedine teslîmi muktezî olan evrakı mûmâ-ileyh Hamza *dâme mecdühû*ya ba'd't-teslîm ve bu cânibe 'avdet ve ric'at eylemek fermânım olmağın mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde fermânım oldığı üzere teslîm-i muktezî yedinde olan evrakı mûmâ-ileyh Hamza *dâme mecdühû*ya teslîm birle kendün bu cânibe 'avdet ve ric'at ve sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin kapucıbaşı mûmâ-ileyhî ber-vech-i muharrer bu tarafa i'âde ve ircâ' eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı N.sene 1153

Hüküm 1104: Kostantin Vüladizkoz adlı Garimüslim başkente mektup gönderip Müslüman olduğu için kendisine Müslümanlık beratının verildiğini belirtmiştir. Kendi bağından elde etiği şireden şire vergisi alınmamasını istemiştir. Bu şireyi İstanbul'daki evine taşımak istediğini belirtmiştir. Bu istekleri kabul edilip kendisine dokunulmaması gerektiğiyle ilgili hüküm.

1104-310-1

Yeniçeri ağâsı vezîre ve hâssa bostancıbaşısına hüküm

Kostantin Vüladizkoz nâm zımmî Der-sa'âdet'ime 'arz-ı hâl idüb mesfûr harem-i hümâyûnum dürzîlereden olmağla sebkat eden emek mukābelesinde yedine Müslümanlık berâdı ihsân olunup 'avârız divâniyye ve tekâlîf-i ürfîyye ve şukkânın gelirinden ve kendü bağından hâsıl olan şîre resminden mu'âf ve müsellem olmak şürût u berâdına dâhil olmağla berâd-ı şürûtu mûcibince bin yüz elli üç senesine mahsûben kendü bağından hâsıl olan iki bin metere şireyi İstanbul'da mesâkin oldığı menziline nakl itmek murâd eyledikde nakline mümâna'ât olunduğu bildirub sene-i mezbûreye mahsûben ol mikdâr metere şirenin hânesine nakline mümâna'ât olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnuma ricâ etmeğin hazîne-i âmiremde mahfûz

olan madin kalemi defterlerine nazâr oldukda zımm-i mezkûr otûz seneden mütecâviz enderûn-ı hümâyûnumda sadâkat ve istikāmet ile dürzîlik hidmetinde bulunub emekdâr ve şâyeste-i merhamet olmağla sebkat eden hıdemât-ı makūlesinden üzerine edâsı lâzım gelen cizye-i şer‘iyyesini edâ eyledikten sonra ‘avârız-ı divânına ve tekâlîf-i örfîye ve şukkânın gelirinden ve kifâf-ı nefsiçün kendü bağından hâsıl iyledüği şire resminden ve kendüye münâsib me’kûlâtı ve melbûsât ve meşrûbâtına müdâhale olunmakdan mu‘âf ve musammem olmak üzere elli iki senesi Zi’l-hiccesinin sekizinci gününden yedine Müslîmlik berâdı virildiği mukayyed olmağın vech-i meşrûh üzere def‘-i ücred naklîne mümâna‘ât olunmaya deyü emr-i şerîfîm yazılmışdır

Fî evâsıt-ı N. sene 1153

Hüküm 1105: Göreli Daloğlu adlı eşkıya reisinin yakalandığı haberi alınmıştır. Bu kişinin af edilmeden cezasının verilmesi gerektiğiyle ilgili hüküm.

1105-310-2

Anadolu vâlîsi Vezîr Veli Pâşâ’ya hüküm ki

Maktûl Sarı Beyoğlu’nun avânelerinden keyfîyet-i mel‘aneti ma‘lûm re’îs-i eşkıyâdan Göreli Daloğlu nâm şakīnin ahz içün mukaddemâ Çayıroğlu Mustafa *zîde kadruhû* tahrîr olunan buyruldu mûcibince mûmâ-ileyh Çayıroğlu merkūm Daloğlu’nu ve babasını hayyen ahz ve tarafına götürdüğü ihbâr ve inhâ olup kābil-i izâlesi ve asıl eşkıyâden oldığı ferd be-gāyet olmağın şer‘ân cezâsı tertîb olunmak fermânım olmağın iş bu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olmuşdur imdi vusûlünde sen ki vezîr-i müşâr-ileyhsin şakī-i mezbûrun ma‘rifet-i şer‘le cezâsı tertîb ve icrâ ve keyfîyeti Der-sa‘âdet’ime i‘lâm ve inhâ eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur

Fî evâsıt-ı N. sene 1153

Hüküm 1106: Esat Paşa Cerde başbuğlığına tayin oluduğu gibi kendisi Rumeli beylerbeyliği derecesine yükseltilmiştir. Cerde’nin ihtiyaçları için Trablusşam valisi Vezir Mustafa Paşa ve mübaşir olan Hamza tarafından bir miktar para gönderilmiş fakat Esat Paşa bu paranın kendisine ulaşmadığını bildirmiştir. Trablusşam valisi Vezir Mustafa Paşa ve mübaşir olan Hamza’dan bu paranın bir an önce Esat Paşa’ya

ulaştırmaları gerektiği bildirilmiştir. Yine Cerde başbuğlığının çok önemli bir görev olduğunu, bu göreve gereken önemin verilmesi gerektiğiyle ilgili hüküm.

1106-310-3

Ber-vech-i mâlikâne Hama ve Humus mutasarrıfı olup rütbe-i mîr-i mîrân ve Rumili beglerbegliği pâyesiyle mukaddemâ Şam-ı şerîf ve Cerde'ye başbuğ ta'yîn olunan Esat Pâşâ *dâmet me'âlîye*ye hüküm

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin bu def'a tarafından vârid olan kâ'ime göre Cerde umûr-ı rü'yetiçün Trablusşam'dan mukaddemâ havâle olunan akçe henüz tarafına vâsıl olmadığı serd u beyân siyâkında husûs-ı mezbûrun temşiyeti mebâliğ-i kesîreye sârfıyla husûl-pezîr olacağı dahi îmâ ve iş'âr olunmuş devlet-i 'âlîyye-i rûz-i efzûnumda olan merâtib-i 'ulyâ-i sencîde-i mîzândan i'tina oldukda içlerinde rütbe-i vülâ-yı mîr-i mîrânda derece-i 'âlîyye-i mefâhiret ve mertebe-i sâmi'a-i 'özr u rif'at olunduğu kasaba-i Müslimeden olmağla bu medâric-i 'ulyâya su'ûd ve irtikā-i birûn sabıka-i hizmet-i 'adîmü'l-imkân eden bir hâlâsü'l-'ayâr-ı hıdemât ve sadâkati haddenzede-i imtihân olan merâm-ı 'âlî-i makamdan dahi binde biri hezâr sârfa sa'y güşiş ve pençe bezl-i nakdîne-i ihtimâm ve verziş ile nâ'il-i merâm olageldikleri zâhir ve numâyân iken senin mücerred irsen ve iktisâben ve zatında olan rüşd ve kiyâset ve gayret ve hamiyyete i'timâden Cerde başbuğlığı kemâ-yenbagī icrâ ve edâ şartıyla yevmen rütbe-i vülâdiyye bilâ-sebkat hıdemât-ı irtikā ile ser-efrâz ve efrân ve emsâlinden katî cüzvî kimesnelerin her gûne irtikābü'l-ağmaz ve meşakkat ve bi'l-hayr-i tebâr-ı cevâhir-i hidemat ve miknet ile vâsıl olageldikleri Rumili beglerbegi pâyesi gibi bir mertebe-i ref' ve derece-i menba'aya dahi bilâ-zahmet müte'âkiben vusûl-ı birle mine'l-lizar serbestiyet ve mümtâz olmağla hakkında sünûh eden iş bu âtîye-i şâhânemi fikr ve te'emmül ve bi'ş-şükr-i tedemmu' ni'am mâsadakınca îfâ-i şükr u nimete vâcibe-i zimmet-i 'ubûdiyetin ve belge-i terfî'-i şân ve menziletin olacağını tedbîr ve tahayyül ederek ancak havâle olunan akçenin tahsîline dâ'ir hudûs eden hâlâtın tahrîri ile iktîfâ ve kanâ'at idüb mâ'adâ sebkat ideceğin hıdemât ve sadâkatine müte'allik kıble'l-vukū' bir nesne kaleme götürmek iktizâ etmezken gelen kâğıdında böyle nâ-me'mûl tahrîrât ve teblîğâta cesâret eylemek be-gâyet istiğrâb ve isti'câb olmuşdur Trablusşam'dan mukaddemâ havâle olunan mârrü'z-zikr akçenin 'alâ-eyyi-hâl bir ân akdem bilâ-kusûr tarafına teslîmi husûsu Trablusşam vâlîsi vezîrim Mustafa Pâşâ'ya ve ânda mübâşeretiyle meks üzere olan Hamza *dâme mecdühû*ya bu

def‘a başka başka evâmir-i şerîfimle tenbîh-i ekîd ve tehdîd-i şedîd ve mahsûsan mübâşir ta‘yîn ve mübâşir olmağla meblâğ-ı merkūmun tamamen tarafına vusûle eğerçi mültezem ve meczûmundur ancak Cerde başbuğlığı saltânat-ı seniyyemn a‘zâm-ı mehâmm ve ikdâm-ı umûr-ı lâzımü’l-ihtimâmdan olup bu bâbda ma‘âzallâhi te‘âlâ ednâ kusûr ve rehâvete îş‘âl-i ta‘bîre ve gazab-ı hüsrevâneme mûcib ve mübellâ-yı zerî ve hasârdâratı mûcib bir emr-i reddi olmağla mahmûl-ı devş-i gayretin olan böyle kâr-ı akdem ehemde terk-i ârâm ve râhat ve mukaddemâ şeref-bahşâ-yı sudûr olan emr-i ‘âlî-şânımın mazmûn-ı münîfi icrâsına mübâderet ve fî-mâ-ba‘d bu misillû nüzûl? tahrîrât ider ile hakkında vesîle-i mükerrer tab‘-ı safâ-i makrûn-ı mülûkânem olacak akvâl-ı bi-mâldan mübâ‘arât iylememek içün tekeden ve ikdâmen ve isti‘câlen ve ihtimâmen mahsûsan iş bu emr-i şerîfîm dahi ısdâr ve () ile ısdâr olmuşdur imdi vusûlünde me’mûr olduğun umûr u Devlet-i ‘âlîyye’min ne gûne ikdâm-ı mehâmmından oldığı **[s. 311]** ma‘lûmun oldukda Trablusşam’dan havâle olunan akçenin vusûlüne terakkub ve intizâr ile zinhâr va zinhâr emr-i me’mûrunda ve tertîb ve techîz levâzım-ı seferiyyeden mikdâr-ı zerre te’hîr ve taksîr ve ser-i mû ihsân ve tağayyur itmeyub ve meblağ-ı merkūmu dahi ‘alâ-eyyi-hâlin tahsîl ve tarafına îsâl ve teslîm olunacağı cezmgerde-i ta‘ayyüşün olub hemân sen me’mûr olduğun Cerde umûrunun tertîb ve tensîk ve tetmîm ve tevsîkine ibtidâr ve ‘avn u te’yîd-i mülk u stâr ile bu sene-i mübârekede Cerde umûrunun ahsen vechle pezîrâ-yı itmâmına sa‘y-i bî-şümâr-ı vükelâ-yı nevnakş-i (…) tamzadege-i? kabul ve teslîm olmağa hâhişger[232] olarak hakkında olan hüsn-i zânn-ı hümâyûnumu tasdîke bezl-i iktidâr idub hilâfına zuhûr ideceğin ednâ vaz‘ ve hareketden ve ‘ıyâzen billâhi te‘âlâ umûr u Cerde’de nâ-mülâyim nesne hudûs itmeksizin gāyetü’l-gāye e ittikāya ihrâz ve ictinâb eylemen babında

Fî evâhir-i N. sene [1]153

[232] “Hevâhişger” olarak yazılır.

SONUÇ

Bu çalışmada, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'nda yer alan 147 Numaralı Mühimme Defteri'nin 156-310 sayfa aralığında yer alan hükümlerin transkripti, transkriptin özet ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

Defterin benim sorumlu olduğum kısımda göze çarpan konulara baktığımızda; savaşlardan sonra sınırdaş olan ülkelerle anlaşmazlıklar ve bu anlaşmazlıkların çözüme kavuşturulma çabaları, savaşlarda düzensiz bir şekilde dağılan ve eşkıyalık faaliyetlerde bulunan askerler, herhangi bir nedenden dolayı eşkıyalık faaliyetlerinde bulunan ahali veya devlet memurlarının faaliyetlerini görmekteyiz. Yine bu eşkıyalık faaliyetlerine karşı devletin yaklaşım tavrının nasıl olduğunu görebilmekteyiz. Defterde Osmanlının İran, Rusya ve Avusturya ile yaptıkları savaşlar sonucunda yapılan antlaşmalar, bu antlaşmalarda alınan kararlar ve bu kararların uygulanma çabalarını da görmekteyiz. Örneğin Avusturya ile 1739'da yapılan Belgrad anlaşmasının bir maddesine göre Zerne ırmağı yatağının bir yıl içerisinde değişmesi gerekiyordu. Bu maddenin yerine getirilmesi konusunda verilen hükümler dikkat çekicidir.

Osmanlı Devleti'nde farklı inançtaki halkın aralarında oluşan sorunlar ve bu sorunların çözüm yöntemleri, kapitülasyonlar hangi şartlarda ve hangi devletlere verildiği, eşkıyalık faaliyetleri, zahire stokçuluğu yapanlara karşı verilen tepki ve çözüm yöntemleri, kalelere erzak, mühimmat ve askerlerin dağıtılması, Tekfurdağı'na yerleştirilen Macar generaller ve ailelerinin durumları gibi konular önem arz etmektedir.

İstanbul'da yapılacak Çifte Hamamı inşaatı için mermer temini, elçilerin iyi bir şekilde karşılanıp güvenliğinin sağlanması ve gideceği yere ulaştırılması, özellikle İstanbul'da sık sık yaşanan zahire ihtiyacının ülkenin farklı yerlerinden sağlanma çabası, idari görev değişiklikleri, Hacıların yol güvenliği ve ihtiyaçlarının karşılanması, vergilerin tahsili ve Aşiret ve reayanın iskanı gibi konularda özellikle araştırmacı ve tarihçiler için ayrı ayrı birer araştırma konusudur.

Sonuç olarak birçok konuda önemli bilgilerin yer aldığı 147 Numaralı Mühimme Defteri resmi evrak niteliğinde olması nedeniyle günümüz tarihçileri için birinci elden kaynak niteliğinde olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA

AFYONCU, Erhan, "*Defterhane-i Âmire'nin Kuruluşu ve Gelişmesi*", Türkler, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002.

AFYONCU, Erhan, "Defterhane", *DİA*, 9, İstanbul, 1994. s. 100-104.

AHISHALI, Recep, "Reisülküttab", *DİA*, 34, İstanbul, 2007, s. 546-549.

AHISHALI, Recep "Ruûs", *DİA*, c. 35, İstanbul, 2008, s. 272-273.

AHISHALI, Recep, Os*manlı Devlet Teskilâtında Reisülküttâblık (XVIII. Yüzyıl)*, İstanbul, 2001.

AHISHALI, *Divan-ı Hümâyun Teşkilâtı*, Ed. Güler Eren vd., *Osmanlı*, Yeni Türkiye Yay., c. 6, Ankara, 1999.

AKSUN, Ziya Nur, *Osmanlı Tarihi*, Ötüken Neşriyat A.Ş., C. 2, İstanbul, 1994.

AKTAŞ, Necati, "Ayniyat Defteri", *DİA*, 4, İstanbul, 1991. s. 277-278.

AKTAŞ, Necati vd., *5 Numaralı Mühime Defteri 973/1565–1566, Tıpkıbasım,* Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara, 1994.

AKTEPE, M. Münir, "Ahmed III", *DİA,* c. 2, İstanbul, 1989, s. 34-38.

ALPARSLAN, Ali "Divanî", *DİA*, c. 9, İstanbul, 1994, s. 445-446.

ATEŞ, Abdurrahman, *Osmanlı-İran Siyasi İlişkileri (1724-1747),* Altın Post Yay., Ankara, 2012.

AYAZ, Fatih Yahya "Vezir", *DİA*, c. 43, İstanbul, 2013, s. 79-82.

AYDIN, M. Akif, *Türk Hukuk Tarihi*, İstanbul, 2005.

BABİNGER, Franz, *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, (Çev. Coşkun Üçok), Ankara, 1992.

BARDAKOĞLU, Ali, "Eşkıya", *DİA*, c.11, İstanbul, 1995, s. 463-466.

BAZIN, Marcel. "Kazvin", *DİA*, c. 25, Ankara, 2002, s. 154-155.

BUZPINAR, Şir Tufan, "Surre", *DİA*, 37, İstanbul, 2009. s. 567-569.

DANİŞMEND, İsmail Hami, *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, Türkiye Yayınevi, c. 4, İstanbul, 1971.

DERMAN, M. Uğur, "Âhar", *DİA,* c. 1, İstanbul, 1988, s. 485.

DİNÇOL, Ali M. "Ârâmîce", *DİA*, c. 3, İstanbul, 1991, s. 267-268.

DURHAN, İbrahim, "Divân-ı Hümâyûn'un Yargı Yetkisi", *Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Dergisi*, c. IV, S.1-2, 2000, s. 60-78.

EMECEN, Feridun M., "Osmanlı Divânının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi,* c. 3, S. 5, İstanbul, 2005, s. 109-110.

ERKAN, Kemal, *Mühimme Defteri*, Çamlıca Basım Yayın, İstanbul, 2011.

ERSOY, Osman "Kâğıt", *DİA*, c. 24, İstanbul, 2001, s. 164.

FİNDLY, Carter V., *Osmanlı Devleti'nde Biyografik Reform*, İstanbul, 1994.

GÖKBİLGİN, M. Tayyib, *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmi*, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1992.

GÜNDÜZ, Tufan, *Osmanlı Tarihi El Kitabı*, Grafiker Yay., Ankara, 2016.

HALAÇOĞLU, Yusuf, *"Klasik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilâtı*", Genel Türk Tarihi,Yeni Türkiye Yay., c. VI, Ankara, 2002.

HALAÇOĞLU, Yusuf, XIV-XVII. *Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, TTK Yay., Ankara, 2014.

HALAÇOĞLU, Yusuf, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı,* Ankara, 1998.

İNALCIK, Halil, *Devleti Aliye*, c. 1, İstanbul, 2009.

İNALCIK, Halil, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi-I*, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul, 2018.

İPŞİRLİ, Mehmet, "Beylikçi", *DİA*, c. 6, İstanbul, 1992, s. 78-79.

İPŞİRLİ, Mehmet, "Kazasker", *DİA*, c. 25, Ankara, 2002, s. 140-143.

İZGİ, Şuayb *32 Numaralı Mühmme Defteri (986-1578), Transkripsiyon ve Değerlendirme (s. 201-400),* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2006.

JORGA, Nıcola, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c. 4, Yeditepe Yayınevi, İstanbul, 2009.

KURTARAN, Uğur, *Sultan I. Mahmut ve Dönemi*, Atıf Yay., Ankara, 2014.

KÜLBİLGE, İlker, *18. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı-İran Siyasi İlişkileri (1703-1747)*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, 2010.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., "Mühimme Defteri", *DİA*, c. 31, İstanbul, 2006, s. 519-522.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., "Mühimme Defteri", *DİA*, c. 31, İstanbul, 1994. s. 520-523.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., *Osmanlı Belgelerinin Dili*, TTK Yay., Ankara, 2018.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., "Battal Torbası", *DİA*, c. 5, İstanbul, 1992. s. 206.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik),* (Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, İstanbul, 1994.

MANSUROĞLU, M., "Divan", *DİA*, c. 5, İstanbul, 1994. s. 376-377.

MIZRAK Sezgin Topal, *II. Abdulhamid Dönemi'nde Türk-Macar Kültürel İlişkileri (Korvina Örneği)*, Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Muğla, 2017.

MUMCU, Ahmet, "*Divân-ı* Hümâyûn", *DİA*, c. 9, İstanbul, 1994, s. 430-432.

MURPHEY, Rhoads, "Kasrışîrin Antlaşması", *DİA*, c. 24, İstanbul, 2001, s. 575.

NALCİ, Betül, *147 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (S. 1-156)*, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bingöl, 2022.

ÖZCAN, Abdulkadir, "Kapıcı", *DİA*, c. 24, İstanbul, 2001, s. 345-347.

ÖZCAN, Abdulkadir, "Pasarofça Antlaşması", *DİA*, c. 34, İstanbul, 2007, s. 177-181.

ÖZCAN, Abdulkadir, "Patrona İsyanı", *DİA*, c. 34, İstanbul, 2007, s. 189-192.

ÖZCAN, Abdulkadir, "Rikâb", *DİA*, c. 35, İstanbul, 2008, s. 110-111.

ÖZCAN, Abdulkadir, *Anonim Osmanlı Tarihi (1099-1116 / 1688-1704)*, TTK Yay., Ankara, 2000.

ÖZCAN, Abdülkadir, "Mahmud I", *DİA*, c. 27, Ankara, 2003, s. 348-352.

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarihi Deyimler ve Terimler Sözlüğü,* c. 2, Milli Eğitim Basım Yayınevi, İstanbul, 1971.

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarihi Deyimler ve Terimler Sözlüğü,* c. 1, Milli Eğitim Basım Yayınevi, İstanbul, 1971.

RASİM, Ahmet, *Ahmet Rasim ve Osmanlı Tarihi*, Emir Yay., c. III, (Düz. Metin Hasırcı), İstanbul, 1999.

SAHİLLİOĞLU, Halil, *Topkapı Sarayı Arşivi H. 951-952 Tarihli ve E-12321 Numaralı Mühimme Defteri*, İstanbul, 2002.

SAMİ, Şemseddin, *Kâmûs-ı Türkî*, Alfa Yay., İstanbul, 1998.

SERTOĞLU, Midhat, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, TTK Yay., c. V, Ankara 2011.

SEVİCİ, Medine, *147 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (s. 310-389)*, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bingöl, 2022.

SEZEN, Tahir, *Osmanlı Yer Adları (Alfabetik Sırayla)*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Yayın: 21, Ankara, 2006.

T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, (Haz. Yusuf İhsan Genç, Mustafa Küçük, Raşit Gündoğdu, Sinan Satar, İbrahim Karaca, Hacı Osman Yıldırım, Nazım Yılmaz), Yayın:108, İstanbul, 2010.

TANERİ, Aydın, *Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Döneminde Vezir-i Azamlık*, Ankara, 1974.

TAŞ, Özlem, *3 Numaralı Mühime Defteri (966-968/1558-1560) Tasnîf ve Analiz,* Yüksek Lisans Tezi*,* Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2004.

TAŞAĞIL, Ahmet, "Kurultay" *DİA*, Ek-2, İstanbul, 2006. s. 430-432.

ULAŞ, Tayfun, "Osmanlı Maliyesinde İmdâdiyye Vergilerinin Ortaya Çıkışı", (Ed. Arif Bilgin, Burhan Çağlar), *Klasikten Moderne Osmanlı Ekonomisi*, Kronik Kitap Yayını, İstanbul, 2019.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti Teşkilâtına Medhal,* TTK Yay., Ankara, 2014.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, TTK Yay., Ankara, 1988.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, TTK Yay., Ankara, 1999.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, TTK Yayınları, c. IV/1., Ankara, 2011.

YAŞAROĞLU, Abid, *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Koğuşlar 888 Numaralı Mühimme Defteri (1a-260a Tahlil ve Transkripsiyon)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1995.

ZINKEISEN, Johann Wilhelm, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, c. 5, Yeditepe Yay., İstanbul, 2011.

44 Numaralı Mühime Defteri, haz. Mehmet Ali Ünal, İzmir, 1995.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, İstanbul, 2000.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi [BOA], Mühimme Defteri [MD] 147.

http://lugat.osmanlica.online.

http://lugat.osmanlica.online.

https://tr.wikipedia.org/wiki/II._Ferenc_R%C3%A1k%C3%B3czi.

https://tr.wikipedia.org/wiki/III._Carlos_R%C3%A1k%C3%B3czi.

https://tr.wikipedia.org/wiki/II._Ferenc_R%C3%A1k%C3%B3czi.

EKLER

EK-1 Mühimme Defteri Örneği ve Transkripsiyonu

(Kaynak: A. DVN. MHM, no: 147, s. 157-158, Tarih: H.1153/M.1740.)

619-157-1

İşbu emir mahalline gitmeyüp girü gelüp battâlda hıfz olunmuşdur.

Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta‘yîn olunan ( ) *dâme mecduhû*ya ve Silistre ve Çardak ve ( ) kādîlarına ve Silistre mütesellimine hüküm ki

Silistre Kazâsı ve Divaneorman ve Dobruca nâhiyeleri ve kurâ-i sâire fukarâsının Silistre sâkinlerinden zaleme ve cebâbireden Virselioğlu Hâcı Mustafa zimmetinden kati vâfir alacak hakları olmağla bundan akdem ta‘yîn olunan müvellâya ve Silistre mütesellimine hitâben sâdır olan emr-i şerîfimle terâfu‘-ı şer‘ murâd olundukda mezbûr ser-cem‘iyet ve eşkıyâdan olduğundan rüfekāsını başına cem‘ ve şer‘-i şerîfe ve emr-i münîfe itâatleri i‘lâm olundukda tekrâr emr-i şerîfim sâdır ve ocak tarafından dahi mübâşir ta‘yîn olunmuşiken yine ihkāk-ı hak mümkin olmayup Silistre sükkânından rüfekāsı ve kefîlleri olan Çanakçı Hâcı Hüseyin ve Şirret Ali ve Kız Murtaza ve ( ) ve ( ) nâm kimesneleri başına cem‘ ve yek-dil ve yek-cihet ve adem-i itâat ile cevâb virdiklerinden mâ‘adâ merkūm Hâcı Mustafa Çardak Kazâsı'nın dahi mübâya‘acısı olmak üzere kazâ-i mezbûr ahalisi ferman olunan mübâya‘ayı edâda kusûrları yoğiken mezbûr mübâya‘alarını onu on sekizden ziyâde tahsîl ve şinikci nâmıyla on kîlede bir kîle ve ölçü akçesi deyu izdiyâd üçer guruşların alup ve mübâya‘anın mîrîsini dahi virmeyüp ve mübâya‘aya me’mûr Dereköylü Hâcı Ahmed geçen sene ihzâran Âsitâne-i saâdetime geldikde mübâya‘a zehâyirinden mahzenlere vaz‘ ve sefâyinde mevcûd olan zehâyiri mezbûr Hâcı Mustafa kabz ve fuzûlî anbarlarını kırup mevcûd olan zehâyir-i sâiresin dahi ahz itmekle bâ-ferman-ı âlî müvellâ ta‘yîn olunan Çardak nâ’ibi huzûrunda murâfa‘a-i şer‘ olduklarında yüz seksen beş bin keyl şa‘îr ve yiğirmi üç bin altı yüz kirk keyl dakik ve on altı bin yüz keyl hınta kabz iyledüği şer‘ân sâbit ve zâhir ve mezkûrun o gûne envâ‘-ı mekrûhu ile ve keyd ve hud‘ası vâzıh ve bâhir ve rüfekāsı olan şakileri dahi kolcu nâmıyla kazâlarına gönderüp beher karyeden yüz ve yüz ellişer guruşların almağla gerek mübâya‘a akçesi ve gerek zulmen aldığı bî-pâyân olup ve bunlardan başka her varan mübâşirlere birer mikdâr akçe virub ba‘dehû verdiği akçenin dört beş katını cebren ve

zulmen fukarâdan tahsîl ve bu vechile zimmetinde kati vâfir akçe hakk-ı fukarâ olduğu vâzıh ve âşikâr olmağla istirdâdı içün dahi başka emr-i şerîfim sâdır olmuşiken yine ihkāk-ı hak mümkin olmayup ibtâl-i hak kasdıyla refîkleriyle Âsitâne-i saâdetim tarafında firâr eylediklerin ahâlî-i merkūmun mukaddemâ arzuhâlleriyle inhâ ve husûs-ı mezbûr vech-i meşrûh üzere olduğunu mukaddemâ müvellâ ta‘yîn olunan Mevlânâ Ali ve Çardak Kazâsı Nâ’ibi Mevlânâ Mehmed *zîde ilmühümâ* dahi başka başka arz u inhâ idüp ve mezbûr Hâcı Mustafa'nın ber-vech-i meşrûh fukarâdan zulmen ve cebren aldığı akçe mübâlağa-i kesîreye bâliğ olup fukarâya itdüği cevr u te‘addî ve zulm ü te‘addîsi hadden birûn oldığı arzlardan ve mevsûku'l-kelim kimesnelerin ihbârlarından rütbe-i tahakkuka resîde olmağla alâ eyyi halin elbette ve elbette fukarânın hakların kendülerine alıvirilmek ve zalemenin haklarından gelinmek lâzım geldüğüne binâen sen ki kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhsin zâlim-i mezbûr Hâcı Mustafa'yı bu cânibde ahz ve mahalline ihzâr ve rüfekāsını dahi mütesellim-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle her nerede bulunurlar ise alâ eyyi vechin kân elbette ve elbette bulup kezAlik mahalline ihzâr ve husamâlarıyla terâfu‘-i şer‘ ve siz ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimsiz zimmetlerinde sâbit ve zahir olan hukūk-ı ibâdı ashâbına redd ü teslîm ve mezbûr Hâcı Mustafa'nın îrâd ideceği vâhî a‘zâra kat‘â tevcîh-i sâmi‘a-i i‘tibâr etmeyerek bi-eyyi halin fukarâdan aldığı akçeleri bilâ-kusûr istirdâd ve tetmîmden sonra keyfiyyet her nice olur ise sûret-i sicilleriyle Dersaâdetime arz u i‘lâm eylemeniz içün bundan mukaddemce ferman-ı âlîşânım sâdır ve kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh mahsûsan mübâşir ta‘yîn olunmuşiken mezbûr Hâcı Mustafa firâr ve ihfâ ile elegirmeyüp ve hâla bu tarafda zelîl ve sefîl kalup hasımları meydânda olmaduğundan ahvâlleri dîğer-gûn olmağla merkūmun bu gûne firârı mücerred ibtâl-i hukūk-ı ibâd ve ba‘dehû yine gelüp fukarâya evvelkiden ziyâde zulüm ve bî-dâd fikr-i bâtılıyla olduğu vâzıh ve âşikâr olduğu ecîlden zâlim-i mezbûrun fukarâya itdüği zulm ü te‘addîye bir dürlü rızâ-yı Hümayunum olmayup mukaddemâ şeref-sudûr bulan emr-i şerfimin mazmûn-ı münîfi bi-eyyi vechin kân infâz ve icrâ olunmak murâd ve matlûb olmağla sen ki kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhsin bu tarafda olan fukarâyı alup işbu emr-i şerîfimle mahalline varup eğer mezbûr Hâcı Mustafa kendüsi gelüp husamâsıyla murâfa‘a olur ise febihâ ve illâ yine ke'l-evvel firâr ve ihtifâ eder ise mütedeyyin ve müstakim bir kimesneyi taraf-ı şer‘den kayyım nasb idüp kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle da‘vâ-yı hak eden husamâsını nasb olunan kayyım-ı mezbûr ile terâfu‘-i şer‘ ve mezbûr Hâcı Mustafa'nın zimmetinden ber-muktezâ-yı şer‘-i kavîm sâbit ve zâhir olan

hukūk-ı ibâd her ne mikdâra bâliğ olur ise emvâl ve eşyâ ve emlâk ve akār ve hayvanât ve'l-hâsıl mâ-meleki her ne ise şer‘ân kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle bey‘ u fürûht itdürüp aynından ve hâsıl olan semeninden ashâb-ı hukūkun hakkını ba‘de'l-istîfâ fazlası kalur ise mührünüz ile memhûren bir mahfûz mahalde hıfz ve keyfiyyeti alâ vukū‘ihî Dersaâdetime arz u ihkâk-ı hak olunmağa cidd ü cehd iyleyüp bu bâbda kemâl-i adl ve insâf ile hareket idüp gerek dâyinlere ve gerek mezbûr Hâcı Mustafa'ya gadrdan ve celb-i nef‘den ve hilâf-ı şer‘-i şerîf hareketden be-gāyet ihtirâz ü ictinâb eyleyesiz hâsılı maksûd-ı aslî ancak ikāmet-i şer‘-i kavîm ve hukūk-ı ibâdın ashâbına redd ü teslîmi olmağla şöyle ki ma‘âzallâhi te‘âlâ birinizin hilâf-ı şer‘-i şerîf hareketiniz ve celb-i mâl ile bir ferde gadr u te‘addîye cesâretiniz mesmû‘ olur ise aldığınız nesne sizden tazmîn ve tahsîl itdirildiğinden gayrı eşedd-i itâb ve ikāba giriftâr olacağınız dahi muhakkakdır ân göre mezîd-i intibâh ve basîret ve vüfûr-ı insâf ve hakkāniyet üzere hareket eylemeniz bâbında ferman-ı âlîşânūm sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhiri Ra. Sene [1]153

620-157-2

İşbu emr-i şerîf mahalline gitmeyüp battâlda hıfz olunmağla sâdır olan ferman-ı âlî mûcibince terkīn olunup ta‘yîn olunan mübâşir ma‘rifetiyle mahallinde rü’yet ve muktezâ-yı şer‘-i kavîm üzere fasl ü hasm ve ihkāk-ı hak olunmak üzere emr-i şerîf yazılmışdır

Evâhir-i C. sene [1]153

Terkīn

Hâssa silahşörlerimden mukaddemâ mübâşir taxyîn olunan Hamza Paşazâde Yusuf *zîde mecduhû*ya ve Akşehir kādîsına hüküm ki

Nefs-i Akşehir sükkânından müteğallieden Hâcı Paşaoğlu dimekle ma‘rûf Ahmed nâm kimesne zalemeden olmağla başına eşkıyâyı cem‘ ve tabîatının iktizâsı üzere derûnunda merkûz olan fesâdının icrâsına muhâlefet üzere olan sulehâdan ehl-i ırz kimesnelere ta‘lîmi üzere avenesine şütûm-i galîza ile şetm ve darb ile hetk-i ırz itdürmek ‘âdet-i müstemirresi olduğundan mâ‘adâ tekâlîf vukū‘unda emr-i şerîfimle vârid olan tekâlîfden ziyâde bin yüz elli ( ) senesinde fukarâya katî vâfir akçe kendüye ve tevâbi‘ine tevzî‘ ve cebren ahz ve ba‘zen dükkân ve değirmen ve bağçe ve arazilerin

cebren ve kahren birer bahâne ile zabt ve câmi‘-i şerîf tarîkine binâ ihdâsıyla menziline katup ve sûka müntehî olan tarîkleri üzerine hanlar yapup ve bî-vech birkaç kimesneyi katl itdürüp zulm ü te‘addî ve fesâdı bî-nihâye olduğundan gayrı fuzûlî gasb iyledüği emlâk ve eşyânın sâhibleri ve maktûllerinin vârisleri ekseri nisvân ve sıbyân olup müteğallibe-i mezbûr ile bir vechile mukāvemete iktidârları olmayup mahall-i merhamet oldukların bundan mukaddemce sen ki kazâ-i mezbûr kādîsı Mevlânâ İsmail *zîde fazluhû*sun tarafından vârid olan i‘lâmın mûcibince merkūm Hâcı Paşazâde hâlâ Âsitâne-i saâdetimde olmağla mahallinde ashâb-ı hukūk ile terâfu‘ içün sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin merkūmu istishâb ve mahalline îsâl ve ashâb-ı hukūk ile terâfu‘ ve ihkāk-ı hak olunmak içün fermanım sadır olmuşiken merkūm Ahmed firâr ve ihtifâ ile elegirmeyüp [**s. 158**] ve hâlâ fukarâ bu tarafda zelîl ve sefîl kalup hasımları meydânda olmadığından ahvâlleri dîğer-gûn olmağla merkūmun bu gûne firârı mücerred ibtâl-i hukūk-ı ibâd ve ba‘dehû yine gelüp fukarâya evvelkiden ziyâde zulüm ve bî-dâd fikr-i bâtılıyla olduğu vâzıh ve âşikâr olduğu ecîlden zâlim-i mezbûrun fukarâya itdüği zulm ü te‘addîye bir dürlü rızâ-yı Hümayunum olmayup mukaddemâ şeref-sudûr bulan emr-i şerfîmin mazmûn-ı münîfi bi-eyyi vechin kân infâz ve icrâ olunmak murâd ve matlûb olmağla sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin bu tarafda olan fukarâyı alup işbu emr-i şerîfimle mahalline varup eğer merkūm Ahmed kendüsi gelüp husamâsıyla murâfa‘a olur ise febihâ ve illâ yine ke'l-evvel firâr ve ihtifâ eder ise mütedeyyin ve müstakīm bir kimesneyi taraf-ı şer‘den kayyım nasb idüp kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle da‘vâ-yı hak eden husamâsını nasb olunan kayyım-ı mezbûr ile terâfu‘-i şer‘ ve merkūm Ahmed'in zimmetinden ber-muktezâ-yı şer‘-i kavîm sâbit ve zâhir olan hukūk-ı ibâd her ne mikdâra bâliğ olur ise emvâl ve eşyâ ve emlâk ve akār ve hayvanât ve'l-hâsıl mâ-meleki her ne ise şer‘ân mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle bey‘ u fürûht itdürüp aynından ve hâsıl olan semeninden ashâb-ı hukūkun hakkını ba‘de'l-istîfâ fazlası kalur ise mührünüz ile memhûren bir mahfûz mahalde hıfz ve keyfiyyeti alâ vukū‘ihî Dersaâdetime arz u ihkāk-ı hak olunmağa cidd ü cehd iyleyüp bu bâbda kemâl-i adl ve insâf ile hareket idüp gerek dâyinlere ve gerek merkūm Ahmed'e gadrdan ve celb-i nef‘den ve hilâf-ı şer‘-i şerîf hareketden be-gāyet ihtirâz ü ictinâb eyleyesiz hâsılı maksûd-ı aslî ancak ikāmet-i şer‘-i kavîm ve hukūk-ı ibâdın ashâbına redd ü teslîmi olmağla şöyle ki ma‘âzallâhi te‘âlâ birinizin hilâf-ı şer‘-i şerîf hareketiniz ve celb-i mâl ile bir ferde gadr u te‘addîye cesâretiniz mesmû‘ olur ise aldığınız nesne sizden tazmîn ve tahsîl itdirildiğinden gayrı eşedd-i itâb ve ikāba

giriftâr olacağınız dahi muhakkakdır ân göre mezîd-i intibâh ve basîret ve vüfûr-ı insâf ve hakkāniyet üzere hareket eylemeniz bâbında ferman-ı âlîşânūm sâdır olmuşdur

Fî evâhiri Ra. Sene [1]153

621-158-1

Karaman vâlîsine ve Larende kādîsına hüküm ki

Havâss-ı Hümayunumdan Larende Kazâsı'na tâbi‘ Hoca Havassı mülhakātından Kılbasan ve Kızılcakuyu nâm karyeler levendât ve sâir eşkıyanın memerri olduğundan başka Karaman vâlîleri ve mürûr u ubûr iden sâir vezirlerinin konak yerleri olmağla hâllerine küllî za‘af târî olmuşiken Larende Kazâsı a‘yânı senede birkaç def‘a bilâ-emr-i şerîf masârıf-ı vilâyet nâmıyla kazâya tevzî‘ eyledikleri mebâliğ-i kesîreden bunlara dahi vâfir akçe saliyâne ve cebren ve kahren tahsîl ederik deyu kesîreye mübtelâ ve ekseri reh-neve[r]d ve âhiri celâ olup bakiyyelerinin dahi zirâat ve harâsetine iktidârları kalmadığından mâl-ı mukāta‘aya küllî kesr u noksân terettüb iylediğin fukarâ-yı ra‘iyyet dergâh-ı ma‘delet-penâh-ı saltanatıma ref‘-i ruk‘a-i tazallum ve iştikâ ve fîmâ-ba‘d bu makūle a‘yân ve zâbitânın bilâ-emr-i şerîf masârıf nâmıyla tevzî‘ itdikleri müzahraf-ı saliyâneler içün zikr olunan karyeler ahâlîsinden nesne taleb olunmayup evâmir-i aliyyem ile vâki‘ olan tekâlîfden tahammüllerine göre isâbet iden hisseleri voyvodaları yediyle kabzına me’mûr olanlara edâ vü teslîm itdirilip vilâyet voyvodası ve serdâr ve sâir zâbitân tarafından ahâlî-i kurâ-i mezkûre bî-vech akçe talebiyle rencîde itdirilmemek üzere emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â itmeleriyle re‘âyâ fukarâsı vedî‘atullâh olup vücûh-ı mezalim ve te‘addiyâtdan sıyânet ve ferâğ-ı bâleri umuruna mübadaret lâzıme-i uhde-i diyânet olmağın imdi işbu emr-i şerîfim vusûlünde sen ki vezir-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimâsız fukarâ-yı ra‘iyyet ve sükkân-ı vilâyete gerek ehl-i örf taraflarından ve gerek sâir hükkâm ve zâbitân makūlesi câniblerinden vechen mine’l-vücûh mikdâr-ı zerre îsâl-i cevr u adâvete bir dürlü rızâ-yı hümayunum olmayup eyyâm-ı nasafet-irtisâm-ı mülûkânemde cemî‘-i mazarr u hasârdan masûn ve her hâlde envâ‘-ı mü’ezziyât ve mü’ttefâtdan me’mûn olmaları aksa-yı merâm-ı hayr-encâm-ı hüsrevânem olduğu ma‘lûmunuz oldukda ahâlî-i kurâ-i merkūme imdâd-ı hazariyye ve sâir emr-i şerîfimle vâki‘ tekâlîfden kazâ-i mezbûra isâbet idenden cümle ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘le ta‘dîl ve tesviye vechi üzere tahammüllerine göre hisselerine isâbet ideni ber-vech-i muharrer voyvodaları yediyle kabzına me’mûr olanlara edâ iylediklerinden sonra

fîmâ-ba‘d Larende voyvodası ve serdârı ve sâir zâbitân ve a‘yânı taraflarından bilâ-emr-i şerîf vilâyet harcı nâmıyla ve âhar illet ve bahâne ile bunların üzerlerine tekâlîf ve saliyâne nâmıyla bir akçe ve bir habbe tarh ve tahmîl olunmayup men‘ u def‘ine ve himâyet ve vikāyet-i ahvâl-i ra‘iyyete bezl-i miknet ve sarf-ı mâ-hasâl-i kudret iyleyesiz şöyle ki bundan böyle bilâ-emr-i şerîf fukarâya nesne tahmîl ve tahsîl olunduğu mesmû‘ olur ise sonra tahsîl olunan nesne onlardan tazmîn ve ashâbına redd ü teslîm itdirildiğinden mâ‘adâ itâat-i emr-i âlî iylemedikleriçün muhkem haklarından gelineceği bir hoşça ifâde ve ifhâm ve mazmûn-ı emr-i şerîfimi infâz ve icraya ikdâm-ı tâmm iylemeniz bâbında ferman-ı âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki

Fî evâhiri Ra. sene [1]153

EK 2

A.DVN.MHM.d 147